

Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Preasidii Ordinis

HU-ISSN 1216-6774

XVI. évf. (2009) 19. sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

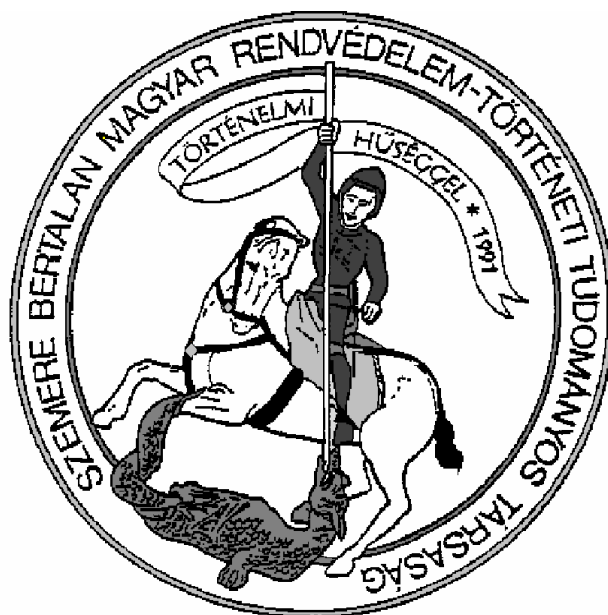
Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Praesidii Ordinis

HU-ISSN 1216-6774

XVI. évf. (2009) 19. sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

**Másfél évtized nemzeti rendvédelem-
történetünk kutatásának szolgálatában**

**Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság
Budapest**

Főszerkesztő: **Dr. PARÁDI József**
Szerkesztő: **PARÁDI Ákos**
Mag. SIMON F. Nándor
SOM Krisztián
Dr. SUBA János
SZÉKELY Zoltán

A szerkesztőség elérhetősége:

✉: H-1037 Budapest, Haránt u. 12.

☎: (+36/06-1) 325-1673

📠: (+36/06-1) 325-1647

☎: (+36/06-30) 479-5654

@: szbmrtd@gmail.com

HU ISSN 1216-6774
Budapest 2009

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelettel és egyben örömmel tájékoztatom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, az éves tervében foglaltaknak és az Önök kérésének megfelelően megvizsgálta a hadtudományban meglévő mértékadó folyóiratokat, továbbá az új kérelmeket.

Megköszönjük az adatszolgáltatás során nyújtott segítségüket és együttműködésüket.

A kérelmek elbírálását követően a Hadtudományi Bizottság a hadtudományban mértékadó folyóiratok listájára, 2008-tól felvette a következő folyóiratot:

„Rendvédelem-történeti Füzetek, HU-ISSN 1216-6774”

Tisztelt Elnök Úr! További tudományos munkájukhoz a Bizottság nevében kívánunk Önnek, a magyar tudomány, benne a hadtudomány nem kis felelősséggel járó szolgálatában kiapadhatatlan alkotóerőt és kitűnő egészséget, sok sikert és eredményt.

Budapest, 2008. június 09-én.

Szívélyes üdvözléssel:

Dr. FELHÁZI Sándor
sk. titkár

SZERZŐK

Dr. BALLA Tibor

(+36/06-20) 421-9105 ; ukadel@freemail.hu

A történelemtudomány egyetemi doktora, a hadtudomány Ph.D. doktora. A Magyar Tudományos Akadémia Köztestületi tagja. A Magyar Történészek Nemzeti Bizottságának a titkára. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar hadtörténelem.

Dr. ERNYES Mihály

(+36/06-20) 326-7193 ; ermi_uiroda@freemail.hu

A jogtudomány egyetemi doktora. A rendvédelem-történet magisztere. Rendőrség-történeti szakértő. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar rendőrségek története.

FORRÓ János

(+36/06-20)311-3966 ; forro.janos@vipmail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Közbiztonság történeti szakértő. Kutatási területe Fejér megye és Székesfehérvár XIX–XX. századi rendvédelem-története.

HEGEDŰS Ernő

(+36/06-20) 470-8734 ; hegedus.erno@freemail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskolájának doktorandusz hallgatója. Kutatási területe a légideszantok és haditechnikai eszközök fejlődéstörténete, valamint azoknak a XX. századi rendvédelme során megvalósított alkalmazásai, illetve a Koronaország története.

HIBÁCSKÓ Ferenc

(+36/06-20) 972-3921

Kutatási területe a XX. századi magyar rendvédelem közbiztonsági tevékenysége.

KÁLMÁN Zsolt

(+36/06-70) 453-2704 ; kalman.zsolt@kaposnet.hu

A hadtudomány doktorandusza. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe Somogy megye XIX–XX. századi rendvédelem-története.

Dr. PARÁDI József főiskolai tanár

(+36/06-30) 912-7651 ; paradi.jozsef@gmail.com

Bölcsészdoktor, a hadtudományok kandidátusa. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke. A rendvédelem-történet magisztere. Határőrizet-történeti szakértő. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) és a Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis) periodikák főszerkesztője. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar rendvédelem.

SOM Krisztián

(+36/06-70) 230-9318 ; som.krisztian@freemail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe az határforgalom-ellenőrzés és útleveletörténet.

Dr. SUBA János

(+36/06-30) 566-7120 ; suba.janos@webmail.hu

A történelem segédtudományai (történeti-földrajz) egyetemi doktora, a történelemtudomány Ph.D. doktora. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alelnöke. A rendvédelem-történet magistere. A Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774 szerkesztője. Kutatási területe a történeti földrajz, a XVIII–XX. századi magyar állam hatá-

rának története, objektumtörténet, a magyar fegyveres erők diszlokációjának története. Kárpát-medencei erődítések.

Dr. TURCSÁNYI Károly egyetemi tanár

(+36/06-30) 919-4927 ; turcsanyi.karoly@zmne.hu

A hadtudomány kandidátusa. A Magyar Tudományos Akadémia IX. osztálya Logisztika Tudományos Bizottság alelnöke. A Magyar Tudományos Akadémia IX. osztálya Ipar-és Vállalatgazdasági Bizottsága Minőségügyi Albizottságának elnöke. A Magyar Tudományos Akadémia Lahner György Haditechnikai Klub elnöke és a társaság szakértője. A Haditechnika, Logisztikai Tudományos Füzetek, Katonai Logisztika és a Hadmérnök folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja.

VEDÓ Attila ☞

(+36/06-30) 963-6119 ; vedo.attila@freemail.hu

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a XIX–XX. századi magyar államhatár.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

TARTALOM

**Másfél évtized nemzeti rendvédelem-
történetünk kutatásának szolgálatában**

BALLA Tibor	
Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban	13
ERNYES Mihály	
Szerb impérium Baranyában 1918–1921	18
FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc	
Adalékok a karhatalom történetéhez	51
KÁLMÁN Zsolt	
Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig	60
PARÁDI József	
A csendőrség magyarországi története	64
PARÁDI József	
A rendvédelem védelmében	89
SOM Krisztián	
A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető-bélyegzői	100
SUBA János	
Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920	105
SUBA János	
Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925	114
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő	
Airborne troops in the context of public security	123
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő	
Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban	130
VEDÓ Attila	
Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig	137
Recenziók	150
Rezensiõnen	153
Citációs index publikációk és kéziratok	156
Citációs index periodikák	187
Citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak	190
Citációs index jogszabályok	192
Index nominum	198
Index geographicus	216
Index chronologicus	275
Index organicus	304
Kéziratokkal szemben támasztott igények	317
Szerzői úrlap	319
Szerzői adatlap	320
Összesített tartalom	321

In memoriam dr. BACSA Gábor

*„Condita decrescit, vulgata scientia crescit.”
Az elrejtett tudás csökken, a másokkal közölt ellenben gyarapszik.*

BALLA Tibor
Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban

1918. január 1-én az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje a Császári és Királyi Hadseregből (közös hadseregből), a Magyar Királyi Honvédségből, a népfelkelésből, a Landwehrtől, a Landstrumból és a haditengerészetből állt. A Monarchia szárazföldi haderejét 4 410 000 katona (72 gyalog és 12 lovas-hadosztály) alkotta, 2 850 000 tartozott közülük a tábori hadsereghez, 1 560 000 pedig a hátszági póttestekhez, katonai hatóságokhoz, parancsnokságokhoz.¹ A háború utolsó évében a hadsereg több mint fele már nem a frontokon harcolt, mivel egyre több katonára volt szükség a hátszágban a lakosság és a többi katona féken tartására.²

A rendkívüli biztonsági szolgálatra alkalmazott csapatokat Ausztria-Magyarországon karhatalomnak nevezték. Az alakulatok karhatalmi alkalmazásának és fegyverhasználatának jogi kereteit a katonai hatóságok számára 1908-ban megjelent utasítás³ és a közös hadsereg szolgálati szabályzata⁴ adta meg, melyek kisebb kiegészítésekkel 1918-ban is érvényben voltak. Karhatalmi célokra elsősorban a gyalogságot, illetve a lovasságot vették igénybe, de tüzéruitegeket vagy páncélvonatokat is beoszthattak melléjük.⁵

A frontalakulatok elesett vagy fogságba került katonáinak pótlására létrehozott pótzászlóaljkat politikai megfontolásokból idegen nemzetiségű területen állomásoztatták. Így például a nagyrészt magyar legénységű pótalakulatokat cseh és szerb, a horvát és a cseh katonákból álló zászlóaljkat magyar illetve osztrák területen helyezték el. A cél az volt, hogy a csapatokat az idegen nyelvi környezetben a civil befolyástól távol tartsák, és bevetetők legyenek karhatalomként. A cseh és a magyar katonák egymás népei, a németek a szlovének, lengyelek, csehek, a magyarok és bosnyákok a németek, a lengyelek az ukránok ellen voltak alkalmazhatók.

A karhatalmi célokra rendelkezésre álló erők.

A Magyar Királyságban 1918. január 1-én ilyen célokra 60 cseh és morva, illetve bosznia-hercegovinai kiegészítésű, egyenként 100 fős század (a HABSBURG-birodalom egészében 41 181 katona) állt rendelkezésre. A hátszági póttestek mellett a tábori alakulatok is megjelentek a karhatalmi bevetéseken.

Május 20-án a hátszági póttesteknél összesen 1224 karhatalmi célokra bevethető század volt, számuk 1918 februárja és októbere között ekkor volt a legmagasabb. Május végén a történelmi Magyarország területén 37 tábori zászlóalj tartózkodott. Júniustól állandó karhatalmi zászlóaljkat állítottak fel, szeptemberben Magyarországon 82, Horvátországban 22 század állomásozott, az egész dualista monarchiában összesen 208 ilyen alakulat működött.⁶

Számuk öszre csökkent, hiszen október 21-én Horvátországban 20, az ország többi részén 65 karhatalmi század állt bevetésre készen. Az alakulatok legénysége magyar és boszniai illetőségű volt. A katonai parancsnokságok területén még további 56 századot lehetett felhasználni karhatalomként, továbbá az iskolák és tanfolyamok is 52 századot állítottak fel. Ezeknek az erőknek mintegy a fele állomásozott Budapesten vagy annak környékén.⁷

A karhatalmi erők alkalmazása a civil lakosság ellen.

A HABSBURG-monarchiában az 1918-as év nagy ipari sztrájkhullámmal indult. Január 18-án a szociáldemokraták által szervezett és öt napig tartó általános munkássztrájk kezdődött Budapesten, mely számos vidéki városra is áttért és összesen 200 000 fő vett benne részt. Az állam először vetett be nagyobb tömegben karhatalmi erőket. Január 18-án a fővárosban állomásozó cs. és kir. 32., 38., 52., a bosnyák 1. és 3., továbbá az 1., 29. és 30. honvéd gyalogezredek póttestei 17 karhatalmi századdal vonultak ki a biztonság fenntartására, két nap múlva azok száma már 42-re emelkedett. Vidéken Pozsonyban, Nagykanizsán, Érsekújváron, Szombathelyen, Magyaróváron, Selmechányán vetették be a közös hadsereg, a honvédség és a bosnyák ezredek egy-egy századát. A sztrájk idején a tábori hadsereg több gyalogzászlóalját valamint lovas alakulatát is a magyar fővárosba rendelték.⁸

Az ellátási hiányok és a radikalizálódás főleg az ipari körzetekben vezetett sztrájkokhoz az év folyamán. A budapesti gyárakban március 5-én egyoldalúan a napi 8 órás munkavégzésről döntöttek. Aznap este 15 500 gyalogos, 145 géppuska, 200 lovas, 18 löveg állt a karhatalmi erők rendelkezésére a fővárosban. A LUKACHICH Géza altábornagy által vidékről felrendelt csapatok március 9-én megszállták a középületeket és a gyárakat, a főutcaikon járőrök vonultak fel. A gyárak vezetősége a csapatokkal a háta mögött megőrizte pozícióit, a sztrájkot letörték.

Június 9-én Felsőgallán és Tatabányán 2000 bányász lépett sztrájkba. A 11. lövészezred német és cseh katonákból álló pótzászlóaljának 350 katonája lépett akcióba, de a sztrájk így is eltartott június 24-ig.⁹

Június 17-én a katonai ellenőrzés alatt álló budapesti MÁVAG Gépgyár dolgozói sztrájkba léptek, 20-án összetűztek a csendőrökkel, akik 4 embert lelőttek. Ebből az egész városra, majd a nagyobb vidéki városokra is kiterjedő sztrájk keletkezett. A főváros fontos pontjait katonák, csendőrök és rendőrök szállták meg.¹⁰

A karhatalmi erők felhasználása rekvirálásra.

Az egyre növekvő ellátási nehézségek miatt a hadvezetés az élelmiszertermelés gyökeréig nyúlt vissza. A Hadsereg-főparancsnokság már január 15-én elrendelte a tábori hadsereg egységeinek rekvirálásokra történő igénybevételét. Az 1. és a 7. hadseregtől 17 zászlóaljat és 6 lovas félezredet rendeltek vissza Magyarországra. Március 11-én a budapesti 39., a zágrábi 40. és a temesvári 51. honvéd gyaloghadosztályt is kivonták a frontról és a főként a hadsereg ellátásának javítását célzó hátszói rekvirálásra vették igénybe.¹¹

Április végén a 39. honvédhadosztály a Dunántúl és az Alföld déli részét, az 51. Kassa, Szeged, Nagyvárad és Temesvár környékét, a 40. pedig a horvát területeket tartotta ellenőrzése alatt. Rajtuk kívül a 2. közös gyalogezred a Dél-Dunántúlon, a 16. közös gyalogezred két zászlóalja Zomborban, a cs. és kir. 101. és a 131. ezred egy-egy zászlóalja Nagybecskerek környékén, az 5. magyar népfelkelő gyalogezred egy zászlóalja Szombathelyen, az 1. népfelkelő ezred egy zászlóalja Budapestről délre, a 17. magyar népfelkelő ezred egy zászlóalja Aradon állomásozott.¹²

A rekvirálások eredménye kiábrándító volt, hiszen például április 17. és június 10. között Horvátországban a 40. honvéd gyaloghadosztály csapatai a várakozásokkal ellentétben összesen csak 15 418 mázsa gabonafélét gyűjtöttek be a lakosságtól. Összehasonlításképpen a magyarországi gabonatermés 1918 nyarán 77 millió mázsa volt, melynek betakarítására a közös hadsereg, a honvédség és a népfelkelés aratószázadait alkalmazták, 116 633 fővel.¹³

Karhatalom alkalmazása a katonai lázadások ellen.

A hadseregben az első lázongások már januárban előfordultak. Január 19-én a 86. közös gyalogezred menetalakulatainak legénysége bevagonírozás közben a szabadkai pályaudvaron megtagadta a keleti frontra szállítását. A katonai rendőrség beavatkozott, a tumultus közben 400 fő elmenekült, akiket a helyőrségi karhatalmi alakulatok elfogtak és az állomásra kísérték.¹⁴

Az 1918. március 3-án Breszt-Litovszkban megkötött béke következtében sok százezer hadifogoly (1918. október 12-ig 671 000 fő) tért haza az orosz fogságból, s alig akadtak közöttük, akik hajlandóak lettek volna ismét a frontra menni. Sokan megbízhatatlanná lettek. A hadsereg kénytelen volt vesztegzár alá helyezni őket és kétségbesett erőfeszítéseket tett átnevelésükre. A különböző alakulatokba való új beosztásukhoz és ideológiai átnevelésükhöz legalább három hónap kellett. Az orosz hadifogságból hazatért katonák lázongásai általában a rossz élelmezés, a szabadság megvonása vagy annak túl rövid ideje, a menetalakulatokba történő besorolás elleni spontán tiltakozások voltak.¹⁵

Május 12-én Rimaszombatban a 80. közös gyalogezred $\frac{2}{3}$ részben ruténekből, továbbá lengyelekből, csehekből, németekből és románokból álló pótzászlóaljának 711 katonája lázadt fel. Az eredmény: négy halott, hét súlyos sebesült. Az elrendelt szabadságolási tilalom és a rossz ellátás miatt az orosz fogságból hazatértek felgyújtották barakkjaikat, majd a városba nyomultak, ahol fosztogattak és jelentős mennyiségű alkoholt ittak. A táborban a lázadók és a lojalis legénység közti tűzpárbajban négy katonát meghalt, négy megsebesült. A 13-án hajnalban beérkező menetalakulatok és a csendőrök helyreállították a rendet, 15-éig az összes lázadót összeszedték a környékről. Három hangadót statáriális bíróság elé állítottak.¹⁶

Június 5-én Pozsonyban a 72. közös gyalogezred pótzászlóaljának 307 szlovák hazatérője lázadt fel, őrmesterüket megverték. A parancsnokok a zászlóalj magyar és német legénységével gyorsan helyreállították a fegyelmet, hat hangadót bíróság elé állítottak, kettőt közülük felakasztottak.¹⁷

Május 20-án a hadsereg egyik legnagyobb lázadása robbant ki Pécsen. Az újvidéki 6. közös gyalogezred többségében szerb nemzetiségű pótzászlóaljának 500 hazatérőből és 70 újoncból álló 3. százada reggel nem volt hajlandó sorakozni, a békét élte. A katonák a barakktábor felé fordultak, fegyvereket szereztek. Egy karhatalmi századot is maguk mellé állítottak, és a városban lévő Frigyes laktanyát megostromolták. Az ott állomásozó 1. és 2. pót század ellenállását legyőzve a kaszárnyát elfoglalták, a védőket a maguk oldalára állították. Két elfogott tisztet megöltek. A Fehérvári honvéd laktanyát is elfoglalták és kifosztották, majd megszállták a pályaudvart. A 9. honvéd gyalogezred egy tábori zász-

lőalját, a 19. honvéd gyalogezred pótzászlóalját, és a 8. honvéd huszárezred pótzászadát, továbbá a Siklóson és Villányban lévő bosnyák karhatalmi vadászcsapatokat még délelőtt Rudolf PILLEPIĆ vezérőrnagy, városparancsnok rendelkezésére bocsátották, továbbá a Nyugat-Magyarországon rekviráló 9. honvéd gyalogezredet is Pécsre irányították. Délre a honvédek visszafoglalták a két laktanyát, majd a pályaudvart is megtisztították a lázadóktól, mire ők kb. 1500-an, a temetőben sáncolták el magukat. Felvették a kapcsolatot a Pécsbányatelepen május 19-től sztrájkoló 150 népfelkelő bányással, akik a tőlük kapott puskákkal lefegyverezték a tiszteket, kettőt közülük megöltek. 20-án estére a lázadókat a 9-es honvédek szabályos ütközetben szétszórták, akik három csoportban Pécsbányatelep, Mohács és Németbóly irányába vonultak vissza. 21-én reggelig a 2000 lázadóból 1500 főt elfogtak. A 19. honvéd gyalogezred és a 6. közös gyalogezred karhatalmi alakulataiból 3 tiszt és 11 katona halt meg, 21 fő megsebesült, a lázadók közül 9 főt öltek meg, a sebesültek száma nem ismert. Június 5-én a 6. gyalogezred pótzászlóaljából még 169 Szlavóniában bujkáló katona hiányzott. A már május 21-én megindult katonai rögtönítélő bírósági vizsgálat megállapította, hogy főleg szerb katonák voltak a hangadók, többen közülük bolsevikoknak mondták magukat. A 6. gyalogezred pótzászlóaljából 13 katonát és 2 népfelkelő bányászt halálra, 22 bakát és 14 bányászt 5–10 évi börtönre ítélték. A bíróság szeptember közepéig még 2 katonát és 2 népfelkelő bányászt halálra, 23 katonát és 6 bányászt börtönre ítélt. Pécsbányatelepről 2 tisztet és egy altisztet, továbbá 5 őrt is elítéltek.¹⁸

A katonaszökevények elleni bevetések.

A katonaszökevények egyik központja 1918 márciusa óta Horvátország és Szlavónia erdősegeiben volt. A bandákba szerveződött dezertőrök (akik magukat zöld kádernek hívták) fegyvereiket az ellenük küldött katonai hatóságoktól szereztek, ellátásukat a környék lakossága biztosította, több helyen megakadályozták a rekvirálást. Budapesten, Debrecenben, az Alföldön Szeged és Szabadka környékén szintén sok katonaszökevény rejtőzött el. 1918 márciusától a háború végéig csak a fővárosban és környékén 50 000 főre becsülték a dezertőrök számát.¹⁹

Magyarországon 1918 első három hónapjában 45 000 dezertőrt vettek őrizetbe. 1918 nyár végén Horvátországban és Boszniában kb. 70 000, Magyarországon mintegy 60 000 (a Monarchia egészében 230 000) fő volt a dezertőrök száma. A június 1-től életbe léptetett általános statárium következtében egyaránt szigorúan megbüntették a szökevényeket, és az őket bűjtató polgári lakosságot.²⁰

1918 kora őszen 600 000-800 000 főre becsülték a szökött és hátrországban bujkáló katonák létszámát. Létszámuk csökkentésére a hadvezetés a karhatalmi alakulatokat vetette be ellenük. A pécsi lázadás után különösen Újvidék környékén erősítették meg a karhatalmat, június 10. és 20. között a csendőrökkel közösen végrehajtott nagyobb razzia során 4200, főleg a tábori hadsereg alakulataihoz tartozó katonát vetettek be a Duna és a Tisza között. Összesen 11 016 személyt tartóztattak le a Bácskában, közülük 5070 volt dezertőr, 9 személyt lőttek le és ötöt súlyosan megsebesítettek.²¹

A karhatalmi alakulatok szerepe a Monarchia felbomlása során.

Fiumében október 23-án a cs. és kir. 79. gyalogezred egyik, 90 százalékban fogságból hazatérőkből álló századának katonái horvát zászlót akartak kaszárnyájukra kitűzni. Az ellenük fellépő városi rendőrségnek a stájer 153. Landsturm gyalogzászlóalj segített karhatalomként. A lázadók lefegyverezték őket. A városban fosztogató lázadó katonákat a 153-asok újabb kivezényelt karhatalmi alakulatainak sortüze állította csak meg, akik elbarikádozták magukat laktanyájukban. A fosztogatások egész éjjel folytak. A beérkezett 250 fős erősítés segítségével 24-én reggel lefegyverezték a 79-esek lázadó menetszázadát, majd másnap hajón Polába szállították az alakulatot.²² A fiumei események felgyorsították a tömeges dezertációt és a fosztogatások elterjedését Horvátországban.

Budapesten október végén forradalmi erjedés indult meg. A viszonylag kevés áldozattal járó őszi rózsás forradalom eredményeként gróf KÁROLYI Mihály kormányának november elsejei megalakulásával végbement a hatalomváltás. Az október 26-ára virradó éjszakán Katonatanács alakult, főleg a Károlyi-párthoz közel álló tisztekből, élén CSERNYÁK Imre repülő századossal.

A fővárosi karhatalmi erők (a 23., 32. közös, az 5. és 29. honvéd gyalogezred állandó karhatalmi zászlóaljai, a 3. bosnyák gyalogezred két százada, további 61 század még bevezethető volt) több mint 60 százaléka magyar anyanyelvű volt, élükön a főváros katonai és október 25-étől karhatalmi parancsnoka LUKACHICH Géza altábornagy állt, aki mindent megtett az események kordában tartása és a rend fenntartása érdekében.²³

A Magyar Nemzeti Tanács 28-ára gróf KÁROLYI Mihály miniszterelnökké választása érdekében demonstrációt szervezett a Lánchídon. A hídon létesített háromsoros kordon első sorában az 5. honvéd gyalogezred katonái álltak, akik tisztjeik parancsa ellenére sem tudták feltartóztatni a tömeget, a máso-

dik kordonban felsorakozott rendőrök viszont tüzet nyitottak és a csendőrök segítségével szétoszlatták a tömeget.²⁴

Október 29-én délután az éppen összegyűlt Katonatanács ülésére a LUKACHICH által odavezényelt karhatalmi század nyomult be, 20 fiatal tisztet és sok jelenlévő katonát letartóztattak. Rögtönítélő bíróság ítélkezett felettük. Aznap még a Nemzeti Tanács Astoria szállóban lévő központját is átkutatták, két tisztet őrizetbe vettek.

Az 1. honvéd és a 32. közös gyalogezred három százada október 30-án a Keleti-pályaudvaron a demonstrálókhöz csatlakozott. Másnap elfoglalták a Lobkowitz-laktanyában lévő katonai állomásparancsnokságot. Az ott lévő karhatalmi század nem avatkozott be, sőt a kaszárnyában található 300 katoná, valamint a 32. közös gyalogezred készenléti erői is csatlakoztak a tüntetőkhez.

A még aznap a Lobkowitz-laktanya visszafoglalására küldött két bosnyák karhatalmi század is fellázadt. A Nemzeti Tanács főhadiszállása elleni aznapi fellépésük sem volt sikeres.²⁵

Október utolsó és november első napjaiban vidéken is több helyen került sor összetűzésekre a karhatalom és a katonák, illetve a polgári lakosság között. Október 31-én Eperjesen a 67. közös gyalogezred pótzászlóaljának katonái a 3000 fős tüntető tömeghez csatlakozva fosztogattak a városban. November 1-jén reggel 5–10 fős tiszti különítményeket állítottak fel a 32-es közös tábori vadászok és a 3. honvéd tüzérezred pótalakulataiból, melyek tűzharcban megfékeztek a fosztogató katonákat, néhányat lelőttek, néhány százat letartóztattak. A tiszti rögtönítélő bíróság több mint száz katonát ítélte halálra, akik közül 34 főt végeztek ki golyó által.²⁶

November 1-jén Temesváron a 4. közös lovashadosztály cseh dragonyosait szállító szerelvény lázadó katonái és az általuk felfegyverzett orosz hadifoglyok tüzet nyitottak a főpályaudvarra és a városba akartak nyomulni. BARTHA Albert alezredes, az új Bánáti Népi Tanács katonai komisszárja, a temesvári katonai parancsnokság korábbi vezérkari főnöke, a helyi hadapródiskola növendékeit rendelte ki ellenük, akik visszaverték a kísérletet.²⁷

Konklúzió

A karhatalmi alakulatok 1918-as magyarországi bevetésének politikai, katonai és gazdasági jelentősége abban állt, hogy az államhatalom és a belső rend fennmaradását egészen október végéig hatásosan támogatták, a dunai birodalom és a haderő felbomlását hátráltatták, döntő szerepük volt a főleg gazdasági illetve politikai indíttatású sztrájkok letörésében, a különböző alakulatok szociális nyomorúságból fakadó és nem egyszer nemzetiségi-politikai okokra visszavezethető lázadásainak leverésében, a katonaszökevények elleni fellépésekben. A rekvirálásokkal, ha igen szerény mértékben is, de hozzájárultak a népszerűség és a hadsereg ellátásának javításához.

Az alakulatok száma az utolsó háborús év során alig nőtt, holott egyre több feladat ellátása hárult rájuk. A dunai monarchia végső széthullását valamint a tömegek és a katonaság radikalizálódását már nem voltak képesek feltartóztatni, sőt október utolsó napjaiban a korábban lojális csapatok (pl. a legmegbízhatóbbnak ítélt magyar honvédek és a bosnyákok) is a forradalmi események aktív részeseivé váltak.

Jegyzetek:

¹ P – H – S: 44. p.

² DEÁK: 253-254. p.

³ Instruktion

⁴ Dienstreglement

⁵ P – H – S: op. cit. I. Band, 33-35. p.

⁶ Loc. cit. II. Band, 27-30. p.

⁷ Loc. cit. II. Band, 118-120.p., 251-253. p.

⁸ Loc. cit. I. Band, 68-88.p.

⁹ Loc. cit. I. Band, 261-268.p.; FARKAS: 94-95. p.

¹⁰ P – H – S: op. cit. II. Band, 32-37. p.

¹¹ Loc. cit. I. Band, 216-220. p.

¹² Loc. cit. I. Band, 183. p.

¹³ Loc. cit. I. Band, 223-230. p.

¹⁴ Loc. cit. I. Band, 148.p.; FARKAS: op. cit. 86. p.

¹⁵ DEÁK: op. cit. 251. p.

¹⁶ WASSERMAIR: 142-150.p.; FARKAS: op. cit. 138-139. p.

¹⁷ WASSERMAIR: op. cit. 151-154. p.; P – H – S: op. cit. I. Band, 320-322.p.; FARKAS: op. cit. 144-145. p., 149. p.

¹⁸ FARKAS: op. cit. 141-142.p.; WASSERMAIR: op. cit. 232-252. p.; KA WIEN.

¹⁹ FARKAS: op. cit. 97-98. p.

²⁰ P – H – S: op. cit. II. Band, 100-101. p.

²¹ Loc. cit. II. Band, 95-97. p.

²² Loc. cit. II. Band, 187-189.p.; FARKAS: op. cit. 267-268. p.

²³ P – H – S: op. cit. II. Band, 251-253. p.

²⁴ P – H – S: op. cit. II. Band, 258-259. p.

²⁵ P – H – S: op. cit. II. Band, 268-271. p.

²⁶ P – H – S: op. cit. II. Band, 286-288. p.

²⁷ P – H – S: op. cit. II. Band, 284-285. p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- P – H – S — PLASCHKA Richard Georg – HASELSTEINER Horst – SUPPAN Arnold: *Innere Front. Militär-assistenz, Widerstand und Umsturz in der Donaumonarchie 1918.* [Belső front. Katonai karhatalom, ellenállás és összeomlás a dunai monarchiában 1918.] Wien, 1974, Verlag für Geschichte und Politik. I. Band.
- DEÁK — DEÁK István: *Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia tisztjeinek társadalmi és politikai története 1848-1918.* Budapest, 1993, Gondolat.
- FARKAS — FARKAS Márton: *Katonai összeomlás és forradalom 1918-ban. A hadsereg szerepe az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásában.* Budapest, 1969, Akadémiai Kiadó.

SZABÁLYZATOK

- Instruktion — *Entwurf. Instruktion bezüglich Anforderung, Beistellung und Verwendung militärischer Assistenzen.* [Utasítás a katonai karhatalom kirendelésére vonatkozólag.] Wien, 1908, K.K. Hof-und Staat druckerei.
- Dienstreglement — *Dienstreglement für das kaiserliche und königliche Heer.* [A Császári és Királyi Hadsereg Szolgálati Szabályzata.] 1. Teil. Wien, 1909, K.K. Hof-und Staat druckerei.

KÉZIRATOK

- WASSERMAIR — WASSERMAIR Otto: *Die Meutereien der Heimkehrer aus russischer Kriegsgefangenschaft bei den Ersatzkörpern der k.u.k. Armee im Jahre 1918.* [Az orosz hadifogságból hazaérkező lázadók tevékenysége a Császári és Királyi Hadseregnél 1918-ban.] Dissertation. Wien, 1968.

LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- KA WIEN — KA Wien Nachlass B/201. Nr. 61.

ERNYES Mihály
Szerb impérium Baranyában 1918–1921

1918. november 13-án a kormány megbízásából LINDER Béla tárca nélküli miniszter, Belgrádban aláírta a háborút lezáró fegyverszüneti egyezményt. A megállapodás értelmében, a polgári közigazgatás a magyar kormány kezében marad, de a szövetségeseknek jogukban áll a stratégiaileg fontosabb területeket – a fővárost is – megszállni. Ez később be is következett, de rövidebb ideig tartott és nem érintette az adott területeket, illetőleg a rendőrséget oly mértékben, mint a szerb impérium alattiakat.

A felvidék megszállására 1918. november 2. és 1919. április 8. között, Csehszlovákia által történt meg. 1918. október 30-án a Túrócszentmártoni Szlovák Nemzeti Tanács kimondta elszakadását Magyarországtól, de nem tudott érvényt szerezni határozatának. Ezt követően kezdtek meg a megszállást az alakuló szlovák nemzeti gárdával, illetőleg a segítségül hívott cseh katonasággal.

Erdélyt 1918. november 13-án kezdték megszállni a román alakulatok. December 1-jén, a Gyulafehérvárra összehívott román nemzetgyűlés kijelentette egész Erdély elszakadását Magyarországtól, illetőleg csatlakozását Romániához. Ezt követően 1919. január 22-éig befejezték Erdély birtokbavételét.¹

1919. április 16-án megkezdődött a román hadjárat Magyarországon, amely szeptember 23-án az észak-dunántúli előrenyomulást követően ért véget. A román hadsereg kivonulása 1920. március 30-án fejeződött be.

A trianoni békeszerződés az ország 325 411 négyzetkilométer területéből, 92 833 négyzetkilométernyit hagyott meg. Elcsatolásra került a terület 71,5 %-a, a népesség 63,6 %-a.

Az antant által kijelölt demarkációs vonal a Somogy megyei Babócsánál kezdődött, végighúzóva a baranyai hegyháton, Baja fölött átlépve a Dunát, Szeged alatt a Tiszát, majd Maroslellénél elérve a Marost fejeződött be.² A kijelölt területeken már az aláírás napján megjelentek a megszálló csapatok és 1921 augusztusáig ott is maradtak. A barátságos érkezést rövid idő múlva felváltotta a Szerbiához (Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz) csatlakozási szándékot kiszolgáló magatartás. Figyelmen kívül hagyták a megszállás elleni tiltakozásokat, igyekeztek átvenni a közigazgatás irányítását, eskütételre próbálták kötelezni a tisztviselőket, feloszlatták a nemzetőrségi egységeket, bevezették a cenzúrát, a statáriumot, túsokat jelöltek ki. Somogy megszállt területeit a megszállt Baranyához csatolták. A cél a bánáti és a bácskai búza, valamint a mecseki szén megszerzése volt.³ A kor és a hely hangulatát idéző írói fogalmazás szerint, azért akarták „*a kívánatos bajai háromszöget, annak ékességével és koronájával egyetemben, mivel ilyen kulturált szép városa, ahol oly kellemes az élet, nincsen Szerbiának, mert az itt járt szerb katonatiszteknek, szerb minisztereknek és főtisztviselőknek Pécs jobban tetszett Belgrádnál, a szép Zágrábnál, Leibachnál, Eszéknél és a többi győzelem nélkül szerb impérium alá került városnál.*”⁴

A forrásanyagok hiánya, szegényessége ellenére történt néhány témafeldolgozás, bár „*a munkásközigazgatás összes dokumentumait az emigráció magával vitte, amely aztán Belgrádban, a második világháborúban egy légibombázás alkalmával elpusztult.*”⁵

Historiográfia helyett azonban érdemes néhány művet felvillantani.

- LENKEI Lajos: *Negyven év Pécs életéből.* 1922.; A Dunántúl „Csonkamagyarország legnagyobb vidéki napilapjának” kiadványa: Pécs-Baranya 1918-1928.; KNÉZY Lehel: *Baja a forradalom és a megszállás alatt 1918-1921.* 1941.; GERGELY Ferencz – KÖHEGYI Mihály: *A Pécs-Baranya-Baja háromszög történelmi problémái 1918-1921 között.* 1974.; SZÜCS Emil: *Adatok a megszállt Baranya-Pécs közigazgatási helyzetéhez és a visszacsatolás katonai és politikai előkészítéséről 1918-1920.* 1983.; Idem: *Baranyai-pécsi autonómia tervek.* 1986; Idem: *Az elmerült sziget.* 1991.; CSÓTI Csaba: *Dél-somogyi területek szerb megszállása 1918-1921 között.* 1998.; DOMONKOS László: *Forognak a kerek, 33 hónap Baranyában 1918–1921.* 1999.; BABICS András: *Pártharcok és munkásmozgalom Pécsen és Baranyában a szerb megszállás alatt 1918-1921.* 1960, *A Magyar Tanácsköztársaság emlékkönyve.*; VÖRÖS Márton: *Az 1919-1921. évek baranyai dokumentumainak sorsa.* 1960. *A Magyar Tanácsköztársaság emlékkönyve.*; SZITA László: *A baranyai és pécsi munkásság szakszervezeti mozgalma a szerb megszállás idején 1918-1921.* 1972.; GORJÁNÁC Radojka: *Az 1919. évi szerb népszámlálás a megszállt Baranyában.* 1984.; BODOR Mihály: *A Pécsi Postaigazgatóság működése a szerb megszállás alatt.* 1992, *Baranya történelmi közlemények.*; RAYMANN János: *Hamis 100 koronások a megszállt Pécsen, 1918-1921.* 1994, *Baranya történelmi közlemények.*

- Természetesen a korabeli újságok: *Bajai Független Újság, Dunántúl, Független Magyarország* (bajai napilap), *Munkás* (pécsi lap), *Pécsi Est, Pécsi Napló, Új-Somogy.*

- A bajai múzeum plakátgyűjteménye.

- Rendőrségi vonatkozásban e sorok írója, két könyvben hosszabban és több tanulmányban rövidebben dolgozta fel a szerb impérium időszakát.

„A szerb hadsereg bevonulása után (november 7-19.) a rendcsinálás feladata az újonnan érkezett katonaságra hárult. A szerb hadsereget ezért megjelenésekor a nem szerb nemzetiségű burzsoázia is várakozással fogadta, és a hivatalnoki kar is üdvözölte. Amikor nyilvánvalóvá vált ..., hogy a magyar közigazgatás azonnali leváltását is megkezdik, ez új ellentéteket szült ... A Károlyi-kormány ... tiltakozni próbált ... válasz nem érkezett ... Szerb résztől azt hangsúlyozták, hogy a szóban forgó helységeket azért kezelik szerb közigazgatási területként, mert azokat még a fegyverszünet aláírása előtt foglalták el.

A szerb hadsereg bevonulásával és az Újvidéki határozattal a délvidék elszakadása befejezett ténnyé vált. A továbbiakban csupán a terület északi és keleti határainak pontos megóvása maradt vitás kérdésként függőben. ... A szerb hadseregnek a közigazgatás átvételére tett kísérlete, valamint az egyre nyomasztóbbá váló politikai-gazdasági helyzet 1919 februárjában Pécsen és Temesvárott heves sztrájkmozgalom kirobbanásához vezetett, amelyhez Szabadka és Nagykikinda is csatlakozott.”⁶

A megszállás

1918. november 13-án – a belügyminiszter távirata alapján – a főispán leirattal fordult Baja törvényhatósági jogú város közönségéhez. Ha idegen hatalmak csapatai szállják meg a várost, a lakosság nyugalomra intése mellett az állami és az önkormányzati hatóságok, hivatalok folytassák a munkát. Anélkül, hogy a megszállóknak esküt tennének, a közegek maradjanak a helyükön. A város lakosságával együtt legyenek a megszállókkal előzékenyek. Lépjenek velük kapcsolatba és a közrend-közbiztonság fenntartása, valamint az élelmezés biztosítása végett működjenek közre.⁷

Ugyanezen a szerdai napon délután 4 órakor fogadóbizottság várta a megszállókat. DR. BAJAI Ernő, mint francia tolmács, MILUTIN szerb pap és VERSÉNYI László főhadnagy. A szerb különítmény, 1 tiszt és 78 ember, Werndl fegyverekkel „a fegyverszünet értelmében barátként jött”. 2 nap múlva, november 15-én érkezett a második megszálló csapat ZSIGULJEVICS G. Antal alezredes parancsnoksága alatt. A 2 szerb századdal volt egy francia tiszt. December 4-én egy zászlóalj francia katona is bevonult a városba. Ők rövid, átmeneti tartózkodás után ki is vonultak.⁸ A 13-án érkezettek PETROVICS Sívó szakaszvezető parancsnokságával, a Deák Ferenc utca 5. szám alatti épület földszintjén, a volt katonai kórházban szállásolták el magukat. Hiányos, kopott öltözetüket még aznap éjjel, az egyik bajai laktanyából kiegészítették.⁹

Mohács nagyközség, járási székhelyre 1918. november 14-én, csütörtökön reggel vonattal érkezett „egy század toprongyos, főleg ösvérháton lovagló szerb katona” Milán JOVÁNOVICS őrnagy vezetésével. A megszállókat a vasútállomáson dr. ANDRICS Tihamér országgyűlési képviselő üdvözölte. Arról szólt, hogy a településen évszázadok óta testvéri egyetértésben él együtt a magyar, a német, a sokác és a szerb. Kifejezte reményét arra vonatkozóan, hogy az őszinte barátságot a megszállás nem fogja megzavarni. SCHMIDT Lajos a mohácsi nemeztörtség parancsnoka tiltakozott a megszállás ellen. JOVÁNOVICS őrnagy rövid válaszában hangsúlyozta, hogy mint jó barát jött, senkinek nem lesz bántódása, de a rendet fenn fogja tartani. A megszállás elleni tiltakozást tudomásul vette és közölte, hogy katonaként parancsot teljesít.

A szerb katonák főhadiszállásukat a Selyemgyár épületében ütték fel. Mintegy tíz nap múlva a parancsnokságot SZOTIROVICS kapitány vette át, „akinek a nevéhez fűződnek azok a kísérletek, amelyek Mohács lakosságának szelíd behódolását tűzték ki célul.”¹⁰

Németbóly (Bóly) megszállása is megtörtént, melynek ideje alatt, a közel három és félezer lakosú község „nyugalomra”, 3 szerb rendőr vigyázott.¹¹

Pécs törvényhatósági jogú városba szintén 1918. november 14-én vonultak be a szerb katonák. Már november 11-én érkezett egy távirat, mely szerint a város és a tőle délre eső terület a fegyverszüneti szerződés értelmében, 8 nap alatt katonailag kiürítendő. Két nap múlva, este az üszögi vasúti szolgálattal arról kapott hírt, hogy 14-én reggel megszálló csapatok érkeznek Pécsre és Baranyába.¹² „NENDTVICH Andor polgármester erről még éjjel 1 órakor értesítette a reggeli lapok szerkesztőseit, kérve ezen értesítés közzétételét, egyúttal nyugalomra intve a közönséget.”¹³ Üszögre egy előzetes fogadóbizottság utazott. A pécsi helyőrség képviselőjében BEKSITS Olivér őrnagy hadapród iskolai tanár, SOMMERFELD Oszkár százados, mint tolmács, LITKE Jenő MÁV üzletvezető, HOFÉCKER Lajos MÁV tisztviselő tolmácsként, FISCHER József őrnagy csendőrpáncsnok és LENKEI Lajos újságíró. Az állomáson néhány mondatot váltottak, melynek lényege magyar résztől a tiltakozás, szerb részről pedig ígéret, hogy azt felső helyen jelentik.

A pécsi vasútállomáson NENDTVICH Andor polgármester és OBERHAMMER Antal rendőrfőkapitány mellett, öt tisztviselő jelentette a fogadóbizottságot. A polgármester üdvözölte az eszéki vonattal érkezőket és kíméletet kért a város lakói számára.¹⁴ „Pécs megszállása 1918. november 14-én 11.00 óra tájban kezdődött, amikor CVETICS Milos alezredes parancsnok vezetésével a szerb katonaság a városba bevonult. 17 tiszt, 600 fő legénység, 150 ló, 42 szamár, 4 kecske.”¹⁵ Egy hét múlva 1000 fő létszámemelés történt, majd újabb egységek érkeztek. A szerb katonák először a Szigeti külvárosban lévő huszárlaktanyában szállásolták el magukat. Később a növendékek eltávolítása után, a közelben lévő hadapródiskolát is elfoglalták. A város szívében, a Széchenyi téri Lóránt palota egyik emeletét jelölték ki parancsnoki körletnek. A tiszteket a Nádor és a Pannónia szállókban helyezték el.

Barcs nagyközség, járási székhelyen 1918. november 15-én kapott értesítést SÁRKÖZY György főszolgabíró, a verőcei horvát nemzeti tanácstól arra vonatkozóan, hogy másnap megszállják a települést. Először egy 16 fős különítmény érkezett Barcsra Jovan KREZTIC lovasszázados vezetésével. A bevonuláskor – TALLIÁN Andor vármegyei főjegyző utasítására – a főszolgabíró tiltakozott a megszállás ellen.¹⁶

Szigetvár szintén járási székhely, nagyközségbe váratlanul, 1918. november 18–19-ének éjjelén vonult be 220 szerb katona Obren PETROVIC főhadnagy parancsnoksága alatt. A járás községeinek megszállását is ebből az erőből biztosították oly módon, hogy néhány fős őrsöket helyeztek el egy-egy településen. Ezek az őrsök képviselték a környéken is az antant haderőt.¹⁷

Pécsvárad járási székhelyen 1918. december 1-jén, vasárnap reggel 6 órakor jelent meg Mihájlovics LYUBINKA szerb százados 2 tiszttel és 130 fős legénységgel. A lakosság megdöbbenéssel fogadta a váratlan megszállást, mivel úgy tudták a községük kívül esik a demarkációs vonalon. A megszállók parancsnoka azonnal kapcsolatba lépett a hatóságok vezetőivel és a délutáni képviselőtestületi ülésen igyekezett megnyugtatni a jelenlévőket.¹⁸

Bekebelezési törekvések

A bevonulásokat követő változatlanság nem tartott sokáig. A megszállók magatartása, intézkedéseik kétségtelenné tették; berendezkedési szándékuk végleges, az elfoglalt területeket „Nagy Szerbiához” kell csatolni.

1918. november 18-án vezették be az első korlátozást Baján, amikor megszüntették a telefonösszeköttetést Budapesttel. Később megszállták a középületeket.¹⁹

November 25-én az újvidéki Nagy Nemzetgyűlés kimondta a bácskai, bánáti és baranyai megszállt területekből álló Vajdaság megalakítását, és a Szerb Királysághoz való csatlakozását. Létrehozták a Nemzeti Tanácsot (Narodna Uprava) és a végrehajtó hatalom gyakorlására a Nemzeti Igazgatóságot. Körlevélben megtiltották, hogy a megszállt területeken a magyar kormány által kiadott „bármily irat elintézés alá vétessék, vagy elintéztessék... a Budapesten székelő magyar kormány hatalmát ezen területen nem gyakorolhatja... ne forduljon elő, hogy előzetes jóváhagyás és engedély nélkül a magyar kormány rendeleteinek vagy felhívásainak eleget tegyenek.”²⁰

Törekedtek arra, hogy minél kevesebb információ jusson el a megszállt területek lakosságához, kiknek a mozgását leszűkítették. A megszállt területeken történő utazáshoz is írásos engedély – útlevél – volt szükséges, a demarkációs vonal átlépését pedig megtiltották. 1919. január 2-án szigorú levél- és csomagcenzúrát vezettek be. Postára adni csak nyitott levelet és csomagot lehetett.²¹

1919 februárjában megtiltották a polgári házasságkötések alkalmával, a háromszínű jelvény használatát. „Miután az Újvidéken megtartott nagy nemzetgyűlésen kimondatott, hogy ezen területek Magyarországtól elszakadtak, a házasságkötéseknél használt magyar nemzeti színű jelvények használatának minden jogi alapja megszűnt.”²²

Június 12-én a szerb-horvát-szlovén belügyminisztérium Bánát-Bácska-Baranya ügyosztálya, rendeletet adott ki a hivatalos nyelvre vonatkozóan; „A hivatalos nyelv igenis szerb, horvát, szlovén, írva cirill, avagy latin betűkkel... Minden hatóság a hivatalos nyelven kell, hogy dolgozzék, mindenféle ágazatban és mindenféle átiratokban.” A rendelet kivételes esetekben eltérést engedélyezett, de hangsúlyozta, hogy a „tisztviselők kötelesek a legrövidebb időn belül a hivatalos nyelvet megtanulni.”²³

A közigazgatásban dolgozókat felülvizsgálták, illetőleg eskütelre kötelezték. Pécssett az eskütelt nem erőltették. Baján, akik nem vállalták, azokat leváltották, fizetésüket nem folyósították, többeket internáltak vagy kiutasítottak. 1919 márciusában a barcsi, a szigetvári, a szentlőrinci és a pécsvárad járásokban a hivatalnokok letették a „hűségesküt”.²⁴

Mohácson és környékén megtagadták a behódolást, aminek „eredményeképpen” letartóztatások, internálások történtek. A főszolgabíró, a dunaszekcsői főjegyzőt, a kölkedi körjegyzőt és többeket Valjevóba internáltak.²⁵

1918. december 3-án Pécs város pártjai, felekezetei, intézményei, egyesületei a megszállás ellen néphatározatot hoztak. Ez arról szólt, hogy a városnak szinte csak magyarul beszélő lakosai vannak – a 49 822 főből 688 a horvát és 125 a szerb – és soha nem akartak, most sem akarnak idegen állam kötelékébe kerülni; *„minden erőnkkel követeljük, hogy ország-világ hallja meg a délszláv részről fenyegető igazságtalanság miatt aggódó városunk kiáltását. Magyarok voltunk, magyarok vagyunk és a Magyar Népköztársaság polgárai akarunk maradni.”*²⁶

A szintén december 3-án tartott városi közgyűlés, egyhangúlag elfogadta a néphatározatot.

A szerb katonai parancsnok Pécs előkelő polgári közül túszoikat jelölt ki. Közéjük került SOÓS Nándor főkapitány és KENEDI Géza rendőrkapitány is.²⁷ SOÓS főkapitány erről február 11-én tett említést, Rendőrtúsok címszóval.²⁸

Egyébként a főkapitányt civil személyekkel együttesen, március 4-én túszul is ejtették és Zágrábba illetőleg Verőcére szállították.

A túsok kijelölését illetően foglyul ejtését NENDTVICH polgármester az 1921. december 16-án, a törvényhatósági bizottságnak tett jelentésében – ami arról az eltelt időszakról, 3 évről szólt, amikor nem volt rendes közgyűlés –, a néphatározattal tett tiltakozás miatti megtorlás, első megnyilatkozásának nevezte. A határozat értelmi szerzői, köztük OBERHAMMER Antal ellen, hadbírószági eljárást is indított a szerb városparancsnok.

A szerb impérium kiterjesztését jelentette, hogy 1919. január 27-én beiktatták a kormánybiztosnak kinevezett PANDUROVICS László breckskai ügyvédet, volt magyar királyi honvéd százados, hadapród iskolai tanárt.

NENDTVICH polgármester megtagadta a beiktatás előkészítését és a civil közigazgatás átadását. Ennek jeléül zárva tartotta a városháza közgyűlési termét, ahova erőszakkal tudtak csak behatolni és a szegyeinteljes beiktatást megtartani. Ezután kitűzték a szerb zászlót, amit a polgármester tiltakozása ellenére sem szedtek be. Amikor pedig a magyar zászlót kirakták, azt egy szerb katonatiszt a sárba taposta. Ekkor NENDTVICH elégtételt követelt a megszállók parancsnokától, az pedig ezután, január 29-én lefogatta, majd másnap vonattal a demarkációs vonalig toloncoltatta, a városból pedig kitiltotta.

Közállapotok

A közállapotok teljességének bemutatása mégoly alapos munka esetén is, reménytelen vállalkozássá silányulhat és célja sem lehet e feldolgozásnak. Érintése viszont elengedhetetlen.

A megszállók első intézkedéseinek egyike a fegyverek beszolgáltatásáról szólt.

Baján 1918. november 14-én kormánybiztosi hirdetmény rendelkezett arról, hogy a fegyvereket – a csendőrség, pénzügyőrség, rendőrség birtokában lévők kivételével – november 16-áig le kell adni. November 17-én a rendőrség új vezetője megismételte a felhívást.²⁹

Pécsváradon a szerb katonai parancsnok 1919. április 4-én, a közrend megzavarásának megelőzése végett rendelte el a fegyverek beszolgáltatását. A rendelkezés azokra a fegyverekre is kiterjedt, melyek tartására a tulajdonos engedéllyel rendelkezett. A felszólítást július 10-én ismét közzétették, a határidőt 48 órában szabták meg.³⁰

Folyamatosan romlott a gazdasági helyzet, ami ellátási nehézségeket is eredményezett.

Ekkor egy közrendőr Pécsen havi 700 korona városi fizetést, 700 korona háborús segélyt és 320 korona lakbért kapott kézhez.³¹

Baján 1919. év végén, az egy évvel korábbi árakhoz képest 150,7 %-os emelkedést mutattak ki. A munkások keresete 44,4 %-kal emelkedett (180-ról 260 koronára), a tisztviselők havi illetménye 25 %-kal (1200-ról 1500 koronára).

*„A mind nehezebbé váló élelmezési-ellátási viszonyokhoz 1918-19 fordulóján újabb problémák csatlakoztak... a nagyarányú csempészés, a feketepiac, a fosztogatás, a rekvirálások... tovább növelték a lakosság valamennyi rétegének elkeseredettségét.”*³²

Szigetváron a főszolgabíró 1918 decemberében megállapodott a megszállókkal, hogy a rekvirálások elkerülése végett, a járási vezetés maga szedi be a helyi kereskedőktől, gazdálkodóktól a szükséges készleteket. December 1-jén Szigetváron 256 szerb katona ellátásáról gondoskodtak. Napi ellátmányuk volt 270 darab 700 grammos kenyér, 90 kilogramm hús, 135 kilogramm burgonya, 80 kilogramm zab, 25 kilogramm széna, amihez járult még heti 2 alkalommal 60–60 liter bor.³³

Hasonlóan döntöttek Pécsváradon is, ahol 40 %-os pótdót vetettek ki. A szerb csapatok ellátása akkor havi 11.207 korona volt. Az árak növekedése miatt, 1921. június 19-én a képviselőtestület 400 %-os megszállási pótdó bevezetését határozta el. 1919 elejéig a szerb katonák vendéglőkben étkeztek, számlájukat a település rendezte. Ez túl magasnak bizonyult, ezért saját konyhás tisztit étkeztet

hoztak létre. 1920. februárjában 1 liter tej 1,8 korona, 1 kg vaj 34 korona, a túró 3 korona, a tejföl, tejszín 10–10 korona volt.³⁴

Pécsett is folyamatosan nehezedett a helyzet. A katonai parancsnok betiltott minden csoportosulást, a rendezvényeket előzetes engedélyhez kötötte. Az élelmiszerhiány katasztrofális méreteket öltött. Február 22-én általános sztrájk tört ki. „A város egész társadalma, rang és rend különbség nélkül, mint egy test és egy lélek nyilatkozott meg és kár, hogy e gyönyörű összetartás oly hamar széjjelfoszott és soha nem remélt ellentété és gyűlöletté fejlődött ki a munkásságban, a hazafiasan érző polgársággal szemben” – fogalmazott jelentésében a polgármester.

A sztrájk hallatára a katonaság ellenőrzés alá vonta a közterületeket, lovas járőrök kardlapozták a békés járókelőket. Bezárták az összes nyilvános helyet, március 4-én pedig túszként lefotgák a város vezetőit, köztük SOÓS Nándort, a munkásság vezetőit és őket Zágrádba, Vinkovcéra és Verócéra kísérték.

Sztrájkok Baján is voltak.

Súlyosan romlott a közbiztonság, melyben jelentős szerepet játszottak a megszálló hatalom fegyveresei is.³⁵

1919. június 6-án Barcson szerb katonák kifosztották WERKMANN József Tarnóczy utcai lakását. Az ott lakó 65 éves FELBER Józsefné a rémülettől szörnyethalt.³⁶

1919 elejére jelentősen romlott Baja „egészségügyi, higiéniai helyzete és közbiztonsága”. A város Törvényhatósági Bizottságát pótló kiegészített tanács kénytelen volt megállapítani, hogy a „bűnözők és bünszövetkezetek nagymértékben terjednek”.³⁷ A közrend-közbiztonság ellen sok panasz volt. A szerb katonák „a korcsmákban annyit fizettek amennyit akartak, lakásokba behatoltak”. Ismeretlen tettesek követtek el tanyai rablásokat, támadásokat. A városban is nőttek a vagyon elleni bűncselekmények, különösen a sertéslopás, a kenyérlopás. Az év közepéig a közbiztonság tovább romlott.³⁸

Pécsváradon is romlott a közbiztonság, 1919 nyarára a betörések és lopások mindannapivá váltak.³⁹

A korabeli pécsi tudósítások egyre gyakrabban adtak hangot a közönség nehéz helyzetének. A Dunántúl 1919. január 30-án a következőkben összegezte a lehetséges tennivalókat: „A közönség helyzete nagyon nehéz. Megtámadóival szemben nincs fegyvere, elégtételhez ritkán jut, úgy hogy nem marad más hátra, mint a preventív védekezés. Ez pedig abból áll, hogy az esti órákban lehetőleg senki se mozduljon ki a lakásából.”

Májusban ugyanez az újság hírül adta, hogyan javasoltak a mecseki séták. „Társas séták a Mecsekre. A Mecsek Egyesület választmánya tekintettel a rossz közbiztonsági állapotokra – tagjait megvédendő – úgy határozott, hogy délután 5 órai indulással társas sétát rendez a Mecseken az Irma út és Fröhweisz-völgy útvonalon.” Erős bizonyítékai ezek az idézetek is annak az állapotnak, ami a megszállás alatt kialakult.

Ugyan a szerb katonai parancsnokságon több alkalommal is emeltek kifogást és kértek védelmet, de az eredmény elmaradt, esetenként a tiltakozók kerültek kellemetlen helyzetbe. Február 1-jén például, TRÓBER Aladár dr. helyettes polgármester mintegy harminctagú küldöttség élén, kereste fel a megszállók parancsnokát és védelmet kért, mert „szerb katonaruhás egyének védtelen polgárokat kifosztanak és tetteleg inzultálnak az utcán, nőktől elszedik az ékszereket és pénzüket, majd megverik őket, behatolnak magánlakásokba és ott garázdálkodnak. RADOVANOVICS parancsnok azzal nyugtatta meg a küldöttséget, hogy ezeket a rablótámadásokat szerb katonai ruhába öltözött polgári egyének követik el, s hozzátette, hogy szigorúan megbünteti azokat, akik alaptalan feljelentéssel molesztálják a katonai parancsnokságot.”⁴⁰

Jól tájékozott volt a parancsnok, de vajon tett-e valamit a szerb katonaság hírnevét beszennyező civilek ellen és honnan vettek azok katonaruhát?

Igaz, volt már gyakorlat a figyelmen kívül hagyásban, hiszen gyilkosság is maradt megtorlatlanul: Január 3-án holtan találták, az „Isten kútja” melletti patakban ANGEL Ádám 17 éves sörgyári munkást. A boncolás során megállapítást nyert, hogy fejlődését a megszállók által használt Mannlicher típusú fegyverből származó lövedék okozta. „A szerb katonai parancsnok azonban nem hajlandó tudomásul venni a rendőri nyomozás minden kétséget kizáró eredményét.”⁴¹ Január 30-án a Ferenc József úton, a munkából hazatérő PÁL József vasúti fékezőt lötték le orvul. A szerencsétlen áldozat súlyos sérülésébe a helyszínen behalt.⁴²

A helyzet tavaszra sem változott, sőt az egész megszállás alatt sem. A gyilkosságok áldozatai a 17 éves gyári munkástól a 60 éves napszámosig terjedtek.

- 1919. április 12-én Málon községben, két szerb katona rablótámadást kísérelt meg RÉDER Antal asztalosmester házában. A szomszédok agyon akarták verni a rablókat, de az ideje korán kiérkezett szerb csendőrök megmentették őket.

- 1919. április 26-án szerb katonák rablótámadást követtek el Mecsekszabolcson, GÁBOR György plébános és BERNÁTH János harangozó ellen.
- Két nap múlva, éjszaka három rablást követtek el szerb katonák. Megtámadottak voltak; egy gyári munkás, egy bolgárkertész és egy vendéglős. Eljárást a szerb katonai parancsnok egy esetben sem indított.
- Május elején SCHNEIDER Mátyást rabolták ki úgy, hogy a kabátját is lehúzták az egyenruhás rablók. Kifosztottak egy vendéglőt a pécsváradai országúton, két nap múlva a Klimó utcában halálra szurkálták SZABLÁS István kertészt. Szigeti úti házában megkísérelték kirabolni özvegy KOVÁCS Józsefnét.
- 1919. november 10-én Drávatamásiban, szerb banda megölte THASSY Elemér földbirtokost, feleségét és kisgyermekét. Másnap a Dunántúl című napilap szenvedélyes írásban tudósított és felháborodottan ítélte el a brutális cselekményt.
- 1920. október 18-án KOISZ Lajos rendőrírnokot a felesége fejssével agyonütötte, majd öngyilkosságot követett el.
- 1921. március 10-én Danitz pusztá közelében 3 női holttestet találtak. A súlyos bűncselekményt hetekkel korábban elmeógyógyintézeti ápolók követték el, akik áldozataikat kirabolták.
- 1919. október 1-jén a demarkációs vonalnál 2 holttestet találtak.
- 1919. október 18-án két bányász vesztette életét, sújtóléggrobbanás következtében.
- 1919. november 1-jén a Pius gimnázium 3. emeletéről egy tanár kiugrott és életét vesztette.

A 13 gyilkosságról viszonylag könnyen található információk a korabeli sajtóban. Úgyszintén csaknem félszáz igen súlyos rablásról. A támadást elszenvedők között voltak utcai járőrelők, parasztgazdák, egyházi személyek is. A rablók magatartásában megnyilvánult a durvaság és az útonálló jelleg.

A Dunántúl 1922. december 22-ére teszi azt az időpontot, amikor az államrendőrség összeállította a megszálló szerbek által elkövetett bűncselekmények statisztikáját. E szerint csak Pécsen 20 embert gyilkoltak meg, mintegy 150 rablást, útonállást és betörést követtek el.

Sajnos voltak rendőrök által elkövetett bűncselekmények is:

- 1921. január 4-én a rendőrkapitányi szobában lévő pánccsaszekrényből, 40.000 koronát lopott el egy volt rendőrtisztviselő, aki horvát területre távozott.;
- Január 18-án a rendőri brutalitás elől menekülve – kihallgatás közben –, a 2. emeletről kiugrott egy gyanúsított, aki a kórházba szállítás után meghalt;
- Április 2-án BARTA László rendőrfogalmazót letartóztatásba helyezték, valutacsalás elkövetése miatt.

A közbiztonság javítására a szerb impérium alatt álló területen, szinte mindenhol tettek intézkedéseket. Ezek több-kevesebb sikerrel jártak. Bemutatásuk a rendőrségi szervezetek tárgyalásánál történik.

A közállapotok negatív jelenségei között előkelő helyet foglalt el a megszálló egyenruhások korrupciós viselkedése is. A korrupció fokozódó megmutatkozása számtalan esetben tetten érhető.⁴³

„A tisztviselők nagy része nem rendelkezik a beosztásukhoz szükséges szakismeretekkel. Állásukban elsősorban a jövedelemszerzés nagyszerű forrását látják, rendkívül nagy a korrupció.”⁴⁴

„A szerb katonaság altisztjei és közkatonái nem bolsevikiek, csak korrupciós módon pénzsóvárok. Mutatja ezt az élelmiszer és apróbb iparcikkek pénzért való átcsempészése a demarkációs vonalon.”⁴⁵

1919. őszére, az áru és az általános pénzhiány miatt kialakult a lánckereskedelem. 20–200 %-os felárral, ezúton szinte minden beszerezhető volt. A szerb vámhivatal korrupciós tisztviselői, bús jutalék ellenében tették lehetővé az élelem és az iparcikkek behozatálát.⁴⁶

Jellemző példa SZAUTNER József és ÁRPÁD József közrendőrök esete. Több helyre utaztak, mint árukísérőnek kirendelt hatósági közegek, liszt szállítási feladattal. 1920. március 29-én Bácsbokodról kísérték a ponyvával letakart vagonokat. Bátaszéken a 2 lisztes vagon félreállították a szerb vasutasok. A kísérő rendőrök némi jutalmazás adásával – ami ez esetben 100 dinár volt – kellett, hogy befolyásolják a szerb vasúti alkalmazottakat a vagonok továbbítására, nehogy az eső a leponyvázott lisztben kárt tegyen. Az ügyes rábeszélés eredményeképpen, 31-én Gyárvárosra értek a szállítmánnyal. Az esetről – a felmerült „költség” visszatérítése miatt – április 2-án az aljegyző, a város közlekedési osztályán jegyzőkönyvet vett el. Akkor egy rendőrnek a napidíja 30 dinár volt.⁴⁷

A rendvédelmi szervezetek

A Belgrádban aláírt katonai konvenció első pontjának harmadik bekezdése szerint; „a kiűrt zónában egyedül a rend fenntartására elengedhetetlenül szükséges rendőrségei és csendőrségi csapatok maradhatnak meg”. Nyilván az ellenőrzés átvételét – és kevésbé az egyezmény betartását – célozta a pécsi nemzetőrség 1918. november 19-ei, a barcsi nemzetőrség, a barcsi csendőrség és a barcsi határrendőrség november 13-ai feloszlata. A magyar határrendőrséggel – megszüntetésének elrendelése

ellenére – még december 2-án is vezényeltek közös járórt. Szigetváron december 5-éig működhetett a nemzetőrség.⁴⁸ Baján november 15-én szűnt meg.⁴⁹

November 27-én a szerb belügyi kormánybiztos helyettese levelet küldött Pécs polgármesterének, illetőleg felhívást adott ki csendőrség felállításáról. **(I. sz. melléklet)**

A jelentkezőkről nem vált ismertté információ. Az biztos, hogy Bajáról egy ember sem jelentkezett.⁵⁰

A megszállt területen közbiztonsági feladatokat teljesített esetenként a szerb katonaság, a szerb csendőrség, a szerb határrendőrség, a szerb katonai rendőrség és a települések magyar rendőrsége. Utóbbiak a megszállók felügyelete alatt.

A demarkációs vonal megszállás alatt nem álló oldalán ellenőrzést végzett, a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Államrendőrség.

Kaposváron, 1920. szeptember 24-én kelt a kerületi főkapitány véghatározata, a joghatósággal felruházott németladi, oroszói és püspök-nádasdi rendőri kirendeltségek felállításáról. A demarkációs vonal északi oldalán működő államrendőrségi kirendeltségek élén 1–1 intéző tisztviselő állt. Németlodon dr. BORDÁS Árpád rendőrfogalmazó, Oroszlón (később Sásdon) CSICS László rendőrfogalmazó, Püspök-Nádasdon SCHMIDT Boldizsár rendőrkapitány. Alárendeltségükbe került 1–1 kezelő tisztviselő és 4-4 kísérő-küldönc államrendőr. A kirendeltségek közvetlenül a kerületi főkapitány alá tartoztak. Működésük a katonai kerülettel összegegyeztetve történt.

E kirendeltségeket 1921. szeptember 25-ei hatállyal a belügyminiszter feloszlatta.⁵¹

A bajai rendőrség

Baja város lakóinak száma az 1910-es népszámláláskor 32 fővel meghaladta a 21 ezret. Magyar volt 16 796 fő (79,85 %), német 1735 fő (8,25 %). Éltek még a városban szerbek, szlovákok, románok, horvátok, rutének. Népszaporodása lassú volt. Lakóházainak száma 3209, melyből 476 épült kőből és téglából. A város határa 1913-ban 34 707 kat. holdat jelentett.⁵² Törvényhatósági jogú város, hozzá tartozó járás lélekszáma 43 739 volt.⁵³ 1918. november 25-én kiegészített tanácsot hoztak létre, „*Baja törvényhatósági jogú város Törvényhatósági Bizottságát helyettesítő kiegészített tanácsa*” elnevezéssel.⁵⁴

A város rendőrség 1904. május 1-jén jelentős létszámcsökkentést ért meg, mivel a közgyűlés úgy döntött, hogy a település bel- és külterületén a személy- és vagyonbiztonsági szolgálatot a csendőrség lássa el. Május 15-étől ez meg is történt 1 őrsvezetővel és 17 csendőrrel. A megszállás alatt a csendőrség nem működött. A megmaradt rendőri testülethez tartozott 1 főkapitány, 2 alkapitány, 1 polgári rendőrvezető, 1 tizedes, 7 rendőr, 1 iktató, 1 írnök és 3 napidíjas, a külterületen, kézbesítésre 1 lovas hajdú.⁵⁵

1918. november 17-én dr. MOLNÁR Mihálytól a zentai születésű szerb JAKOVLJEVITS Milorád vette át a főkapitányi állást. A hivatal átadása után – a mintegy évtizednyi főkapitányi beosztással a háta mögött – MOLNÁR beteget jelentett és kérvényt adott be a tanácshoz 3 havi betegszabadságra. A polgármester a kérelmet elutasította és felhívta, hogy kérje azonnali nyugdíjazását. A felszólításnak nem tett eleget, hanem az ország meg nem szállt területére távozott. Állásáról lemondottnak tekintették. JAKOVLJEVITS a 19509/kieg.sz.1918. hirdetményben adta közre, hogy a „*Szerb hadsereg városunkat megszállta, a közrend, a személy- és vagyonbiztonság fenntartását átvette. Felhívjuk városunk minden egyes polgárát, hogy a szerb hadsereg rendelkezéseinek engedelmeskedjék és szigorúan tartózkodjék minden rendzavarástól, mert aki a személy- és vagyonbiztonságot megzavarja, lop, rabol, fosztogat, a személyes szabadságot veszélyezteti, különösen pedig a szerb hadsereg ellen követ el vétséget, az a szerb hadsereg haditörvénye, illetve statáriális joga szerint bűnhődik.*”⁵⁶

Kezdetben – mivel a szaktudásukra szükség volt – a képzett magyar rendőrök hivatalukban maradhattak. Később, ha középiskolai végzettséggel rendelkező szerbek jelentkeztek, a főkapitány szabadulni igyekezett a magyar rendőrtisztviselőktől. Dr. HOLLÓS (HECHTL) József I. osztályú rendőralkapitány, dr. OLTVÁNYI István II. osztályú rendőralkapitány, dr. VERSÉNYI Jenő rendőrfogalmazó, KRISTÓFF Ferenc rendőrbiztos az eskü letételét megtagadták, ezért részükre fizetést nem folyósítottak. Ennek ellenére bejártak dolgozni. Később TOMOVICS Mirko szerb határrendőrbiztos belekeverte őket, egy, a szerb katonák elleni össesküvésbe. 1919. december 29-én emiatt házkutatást tartottak náluk, majd le tartóztatták őket. Több mint 6 hónapi fogság után a szabadkai törvényszék felmentő ítéletet hozott, melyet követően TOMOVICS rendőri felügyelet alá helyezte a szabadulókat. A zaklatások elől a rendőrök Magyarországra távoztak és az államrendőrségnél vállaltak munkát. A Baján maradt tisztviselők közül többeket Valjevoba internáltak.⁵⁷

1918. december 18-án VAJNICS-TUNICS István veliki zsupán kinevezte rendőrfőkapitánynak, a már beosztásban lévő – magyar főhadnagyi ruhában járó – JAKOVLJEVITS Milorádot. Rendőralkapitány lett Szavits DOBRIVOJ.⁵⁸

A rendőrlegénység létszáma a megszálláskor 8 fő volt. Ruházatuk, felszerelésük állapotát illetően, nem sokban különbözhetek a szerb katonáktól. NOVÁK Illés rendőr őrmester arról tett jelentést november 23-án, hogy a legénység a ruha illetményét évek óta nem kapta meg. Külön gond a nagy hideg, „*otthon kell maradjanak a rendőrök, ha nem lesz ruhájuk*”. A legszükségesebb ruhanemük fejeként: 1 db téli sapka, 1 db köpeny, 1 db blúz, 1 db mellény, 1 db nadrág.

A 23-ai jelentésnek volt egy előzménye 1918. május 15-én. Akkor a tanácsnak MÁJER József városi őrmester küldött levelet, amelyet a rendőrök, a kézbesítők és a hajdúk írtak alá. Jelezték, hogy az 1916-ban járó téli kucsmát és nyári ruhát, az 1917-ben esedékes posztó és nyári ruhát, a következő év első napján járó téli zubbonyt, téli mentét és kucsmát nem kapták meg. Szégyenteljes a viseltes ruhájuk és pénzük sincs elég. A drágaság miatt nem tudnak új ruhát venni. Elismerve a sürgős intézkedés szükségességét, a polgármester már június 2-án kérte a gyors elintézését.

A november 29-ei tanácsülésen a rendőrfőkapitány szóban javasolta, hogy esetleg adjanak megbízást a rendőrség részére használt ruha vásárlására. A tanács határozatban értesítette rendőrkapitányságot, hogy az összes bajai ruhakereskedőnél, szabó iparosnál járjanak el. Beszerzésre alkalmas ruhát nem találtak. Az ügy sürgőssége miatt a tanács dr. MÓDER Géza tanácsnokot Budapestre küldte ki, hogy a népruházati bizottságnál járjon el, a rendőrfőkapitányt pedig megbízta, hogy a főszámvevő közbejöttével tegyen lépéseket használt ruha esetleges beszerzésére.⁵⁹

1919. április 1-jén megérkezett a beszerzett szövet számlája 25 350 koronáról. A tanács 4916 szám alatt utalványozta az összeget.

1919. január 14-én a rendőrfőkapitány a tanácsnak írt jelentésében közölte, hogy állását elfoglalva látta, a tiszteknél is lerongyolódottak az egyenruhák. Javasolta az egyenruhában szolgálatot teljesítő tisztek részére, a rendes illetményen felül évi 1000 korona átalány megállapítását. Jelezte, hogy az állomány – alkalmanként 1 rendőrkapitány, 1 rendőraltisztt, 1 közrendőr – a napi munka mellett éjszakai ügyeletet tartott a polgármester rendeletére, 1918. november 22-től december 15-éig. Javasolta ügyeleti díj bevezetését. A tiszteknek teljes napra 16 koronát, rövidebb időre 8 koronát, a legénységnek 6 illetőleg 3 koronát. Május 12-én a tanács közzétette, hogy a rendőri tisztviselőknak egyenruházati segélyt és éjjeli ügyeleti szolgálati díjat rendszeresített. A tanács döntését július 29-én Belgrádban, a belügyminisztériumban dr. MIHÁJLOVITY biztos helyettes jóváhagyta. A felterjesztett iratok szerb nyelvűek voltak. JAKOVLJEVITS Milorád rendőrfőkapitány 500 korona, SZAVITS Dobrivoj I. osztályú rendőrkapitány 400 korona, dr. HECHTL József I. osztályú rendőrkapitány 400 korona, OLVÁNYI István II. osztályú rendőrkapitány 400 korona, dr. VERSÉNYI Jenő rendőrfogalmazó, tiszteletbeli rendőrkapitány 400 korona, ALBERT József rendőrbiztos, aki beosztásában volt 1919. február végéig 50 korona, KRISTÓFF Ferenc rendőrbiztos, aki a beosztásába került 1919. március 1-jén 250 korona egykori segélyben részesült.

Az ügyeleti szolgálattal kapcsolatban kimondta a tanács, hogy annak díjazása a magyarországi rendőri alkalmazottakkal egyenlő elbánásnak megfelelően kerül megállapításra. A színház, mozgóképszínház, hangverseny, táncmulatság, cirkusz, mutatványok stb. ügyeleti díjait minden esetben engedélyeztetni kell, leadott névsor alapján. Az ilyen – 4 órát meg nem haladó – vezénylés alkalmával tisztnek 15 korona, detektívnek, rendőrbiztosnak, rendőraltisztnak és rendőrnek 8 korona az ügyeleti díj. Az 1919. január 3-án bevezetett állandó éjjeli ügyelet meghagyandó. E szolgálatért tisztnek 4 korona, detektívnek és rendőrbiztosnak 3 korona, a legénység tagjának 2 korona napidíj jár. Az egyszeri segély és az ügyeleti vezénylések díjainak fedezetét, a pénzbüntetésekbe befolyt jövedelemből kellett biztosítani.⁶⁰

Az 1919. október 23-ai tanácsülésen jelentést tett a rendőrfőkapitány a rendőrség új szervezetéről, létszámról.⁶¹

A város tanácsa az 1919. november 18-ai ülésén utasította a rendőrkapitányi hivatalt arra, hogy tegyen részletes jelentést; kit, mennyire bírságoltak és mennyi pénz folyt be a városhoz. A határidő november 25. Az elkészített kimutatás szerint a legkisebb bírság 1 korona, a legnagyobb 7413 korona volt. Összesen 49 871 korona 15 fillér folyt be, melynek fele az állami, fele a városi pénztárba került. A megbírságolt személyek száma 315.⁶²

1919. október 7-én a főkapitány sürgős előterjesztést tett arról, hogy a több mint 1 hónapja fennálló 10 lovas rendőr és a rendbiztos részére, lovakat bocsássanak rendelkezésre. A számvevőséghez még nem érkezett meg az igény, ezért a főkapitányt utasította a tanács, hogy adja le a létszámot, a hozzá járó bérösszeget, egyéb kiadások összegeit.

Néhány nappal korábban arról is döntött a tanács, hogy 17 újonnan kinevezett rendőrnek a meglévő ruhakelméből 8 napon belül varrjanak ruhát. További 18 újonnan kinevezett számára szállítandó ruhaanyagra vonatkozóan, hirdetményt tesznek közzé.⁶³

1920. január 15-én KRISTÓFF Ferenc rendbiztos jelentette, hogy 2 hete fűtőanyag nélkül vannak, mivel NAGY Sándor egy vitatott faátvétel igazolás miatt, a kiadott utalványok dacára nem adott ki tüzelőt. A tanács utasította a fakitermelő bizottságot, hogy a rendőrőrszobákat a lehető legrövidebb időn belül lássa el tüzifával. A közbiztonsági szolgálat megkívánja, hogy a rendőrök éjjel-nappal dolgozzanak. Elvárható, hogy fűtött helyiségben pihenjenek.⁶⁴

A közbiztonság romlásának megakadályozását célozva 1918 decemberében hozzájárultak ahhoz, hogy a külterületeken fegyveres tanyai nemzetőrséget szervezzenek. E nemzetőrség működése hozott némi javulást.⁶⁵

A Bajai Független Újság 1919. augusztus 2-án arról számolt be, hogy a városban polgárőrséget szerveznek, mivel a csekély létszámú rendőrség nem tudja a közbiztonságot fenntartani. A szervezést a főkapitány kezdte meg. Beléphetett minden feddhetetlen jellemű bajai polgár, akik majd a katonai és a rendőri közegekkel patullokot (járőröket) fognak alkotni és bejárják éjjel a várost. A jelentkezők száma nem érte el a százat, ezért a főkapitány augusztus 25-én hirdetmény útján közölte, hogy a 18–60 év közötti életkorú férfiak jelenjenek meg a polgárőrségben. A részvétel azok számára nem volt kötelező, akik súlyosabb testi hibában szenvedtek. Jelentkezni, a hivatalos órákban KRISTÓFF Ferenc rendőrbiztosnál kellett, a földszint 34. ajtószám alatti szobában. Különösen a külterületi szolgálat volt nehéz, mert nem volt se pénz, se ló. Körzeteket állítottak föl, a főkapitány lovakat is kért kölcsön. Október 10-én SZELIG Ferenc szolgálatvezető levelet írt a tanácshoz és a rendőrkapitányságra. A nehéz teljesítés ellenére, alakult két polgárőr szervezet a józsefvárosi és az istvánmegyei városrészen, melynek tagjai 20 órától 24 óráig 8–8 fővel és éjfél-től 04 óráig is 8–8 fővel teljesítenek szolgálatot. Összesen 32 fő szolgál. Ők jól együttműködnek, de nagyon fáradtak. Működésük eredményes, mivel a betörések néhány nap alatt megszűntek. A többi városrész is igyekezett hasonló módon eljárni; a katonaság a polgárőrség támogatására 1 tisztet, 1 altisztet és 24 közembert rendelt ki. A városi polgárőrség megmarad csaknem a megszállás végéig.⁶⁶

1920. április végén a szabadkai szerb divízió parancsnoka MIROSZAVLJEVICS tábornok, a bajai háromszögben polgárőrség felállítását rendelte el. A közbiztonsági polgárőrséget a helyőrség megerősítésével fokozatosan leépítették.

Katonai parancsra, szintén 1920 tavaszától vasútőrséget kellett szervezni. A szervezést és a szolgálati beosztást a rendőrség végezte. Utóbbi a Bajai Független Újságban tették közzé. A fegyvertelelenül ellátott 12 órás szolgálatban a fő feladat, a vasúti töltés figyelemmel kísérése volt.⁶⁷

A dicstelen és ellenszenves JAKOVLJEVITS rendőrfőkapitány 1921. augusztus 19-én, pénteken detektívjeivel felpofoztatott egy magyar lányt, mert magyar nemzeti kokárdát tűzött ki. A lány apja panaszt tett a városparancsnoknál, aki később a városháza kapujában találkozott a főkapitánnyal. JAKOVLJEVITSet mellen ragadta, lehordta és elutazásra kényszerítette. Közben megjegyezte: „*én tisztességgel jöttem és úgy is akarok eltávozni*”. Mindez a város visszavétele előtti napon történt.⁶⁸

A pécsváradi rendőrség

A 2700 fő körüli lakossággal bíró járási székhelyen 630 ház állt. Községi rendőrséggel 1887 tavaszától rendelkezett. 1918 ősztől, a megszállás kezdetétől ismét a községi rendőrség tagjai vigyáztak a közrendre.

A képviselőtestület december 31-ei ülésén, a 4 községi rendőr fizetését felemelte havi 125 koronára, kiegészítve a szükséges egyenruházattal. A következő év nyarán, az időközben 160 koronára emelkedett bérüket kérték 300 koronára kiegészíteni. Ezt a képviselőtestület meg is tette, de nem béremeléssel, hanem 140 korona drágasági pótlék folyósításával.⁶⁹

Az 1919. június 15-én tartott képviselőtestületi ülésen a téma előadója jelentette, hogy a betörések és a lopások elszaporodtak, ezért javasolja rendszeres éjjeli őrszolgálat rendszeresítését. A települést kerületekre kell osztani és a 18–60 év közötti életkorú férfi lakosságot 6–6 fős csoportokra. E csoportok teljes éjszakai szolgálatot látnának el, együttesen a szerb katonai járőrrel. A javaslatot elfogadták azzal a kikötéssel, hogy az ingatlan tulajdonosok kétszer annyi szolgálatot teljesítsenek, mint a zsellérek. A rendőrök végezték a hetivásáron a helypénzszedést és a rendeletek kihirdetését is. Októberben a szerb parancsnok szabályozta a vendéglők, kocsmák nyitva tartását. Ez két részletben történhetett, délután 11 órától délután 2 óráig és este 7 órától este 10 óráig. A 16 éven aluliakat és az ittas embereket tilos volt kiszolgálni.

A pécsi rendőrség

TISZA Miksa – aki minden bizonnyal kellő ismerettel bírt, hiszen Pécsert is teljesített szolgálatot – egy szűk oldalban rögzítette, inkább általánosnak nevezhető, bár értékes összefoglalóját.⁷⁰

„Dacára a szerb katonai és polgári hatóságok minden törekvésének, a rendőrség egész tisztikara és legénysége hazafiasan szembeszállt ezen törekvésekkel. A megszálló hatalom a magyar katonaságot és csendőrséget egymásután szerelte le és csak a rendőrséget hagyta meg, mint fegyveres testületet, nyilván azon okból, hogy legyen szükség esetén felelősségre vonható testület... Hogy a megszálló hatalom mennyire nem bízott a magyar rendőrség működésében, bizonyítja, hogy szerb katonai rendőrséget, csendőrséget, majd határ- és vasúti rendőrséget állítottak föl, amelyek folytán erősen megnyírbálták a városi rendőrség jogkörét... A városi rendőrség vitézül viselkedett 1920. Szeptember 20-ig, amikor a hazájáról megfélekedezett munkástöbbség szerb karhatalommal eltávolította helyéről most már másodízben NENDTVICH Andor polgármestert, a városi tanács tagjait, SOÓS Nándor rendőrfőkapitányt, SCHMIDT Boldizsár, DRASENOVICH Jenő, KENEDI Géza, dr. TILL József rendőrkapitányokat, dr. DERNER József és dr. VÖRÖS Mihály rendőrfogalmazókat. A legénység utasításra a helyén maradt, hogy némileg enyhüljön a város lakosságának szenvedése a szerb atrocitásokkal szemben... A rendőrségi vezető állásokat szerb védelem alatt tanulatlan és hazafiatlan egyének foglalták el, akik a megszállás megszűnésekor természetesen elszöktek a városból.”⁷¹

A szerb impérium alatt

1918. november 22-én a kormány OBERHAMMER Antal pécsi rendőrfőkapitányt a város kormánybiztosává nevezte ki, aki utódjául helyettesét SOÓS Nándort tette meg.

Róla LENKEI így írt: *"A városi tisztikarban e sorok írása közepette bekövetkezett változásokról, annyiban kell még megemlékezni, hogy SOÓS Nándor volt helyettes rendőrfőkapitányt elődje még kormánybiztosi főispáni tisztségében nevezte ki utódjává és annak legjobban tudnia kellett, hogy ezen a város közrendje érdekében oly fontos pozícióra alkalmasabb embert nem ültethetett volna, különösen akkor, amikor a városi közrendről a megszállott városi rendőrség csakis a megszálló csapatok rendőrségével és csendőrségével együttesen gondoskodhatott."*⁷²

1918. december 3-án Pécs város pártjai, felekezetei, intézményei, egyesületei a megszállás ellen néphatározatot hoztak. Ez arról szólt, hogy a városnak szinte csak magyarul beszélő lakosai vannak – a 49 822 főből 688 a horvát és 125 a szerb – és soha nem akartak, most sem akarnak idegen állam kötelékébe kerülni; *„minden erőnkkel követeljük, hogy ország-világ hallja meg a délszláv részről fenyegető igazságtalanság miatt aggódó városunk kiáltását. Magyarok voltunk, magyarok vagyunk és a magyar népköztársaság polgárai akarunk maradni."*⁷³ A szintén december 3-án tartott városi közgyűlés, egyhangúlag elfogadta a néphatározatot.

1919. január 18-án SOÓS Nándor főkapitány jelentést tett a tanácsnak arról, hogy 40 rendőrt vett fel és 43-an tettek le az esküt a főkapitány kezébe. A jelentés említést tett még arról, hogy ideiglenesen katonai ruhákkal látták el az érintetteket, de rendőrsapkák és karszalagok beszerzése szükséges.⁷⁴

A 70-ről 120 főre emelt létszám és illetménynövekedés a főkapitány erőteljes kéréseinek, terveinek és a romló közrend- közbiztonságnak tudhatók be. (II. és III. sz. melléklet)

1919. január 5-étől a pécsi rendőrök *"Rendő - Gendarmerie"* felírással karszalagot kaptak, és botbüntetés terhe mellett megtiltotta a régi magyar katonasapkák viselését a szerb parancsnok rendelete.⁷⁵ A karszalag felirata egyébként egy 1919. július 30-án kiadott igazolvány szerint, *"Rendő és Gendarm"*.

A szerb megszállás időszakában a városi főkapitány a pécsi rendőrség tevékenységét napi parancsokkal igyekezett irányítani. Ezek tartalma hű tükörképe a rendőri vonatkozású történéseknek.

Az első megváltozott formájú napiparancs 1919. január 8-án került kiadásra. (IV. sz. melléklet)

Január 18-án határozott intézkedést hozott a főkapitányi napiparancs,⁷⁶ a Király utcai korszó megfigyelésére. Bejelentések szerint vásár- és ünnepnapokon fiatalok inzultáltak a sétáló nőket. KENEDI Géza rendőrkapitány, mint az erkölcsrendészeti ügyek előadója *"szigorúan ellenőriztesse és a legcsekélyebb inzultuson értet is állíttassa elő az ügyeletrre. Az ügyeletes tisztviselő, mint rendőrbíró köteles az ügyet azonnal letárgyalni és példás büntetést hozni. Ha nem rendőrbíró az ügyeletes, másnap tegyen jelentést..."*. Az ügyek fontosságára utal, hogy minden esetről közvetlen jelentést kért a főkapitány.

Több alkalommal is előfordult, hogy a rendőrlegénység viselkedését kellett szóvá tenni, illetőleg intézkedni a kifogásolt magatartások megszüntetésére.⁷⁷

Január 24-én általános figyelemfelhívásra került sor.

Ezután is előfordultak ugyan rendőrhöz nem méltó viselkedések, azonban csökkenő mértékben.⁷⁸

A télnak is megvoltak a rendőri teendői. Február 4-én szabályozásra került, a „közkezdveltségnek örvendő ródliázás”, mert „életveszélyt is rejtett magában”. A város belterületén és utcáin tilos volt ródlizni. Ródlizásra Tettye nyugati oldalán levezető kocsíutat és a Mátyás-Flórián utca északi részét jelölték ki.

A másik veszélyhelyzetet, a házak előtti járdákon fel nem vágott jég jelentette. A legénység fokozott ellenőrzésre kapott utasítást, aminek fontos része volt, hogy „a kihágást a házigazda vagy megbízottjának jelenlétében konstatálja le és a teendő jelentésében ennek adjon is külön kifejezést”. Különösen veszélyes helyeken adható volt néhány óra haladék a jég feltörésére. Ha az újabb ellenőrzés is azt észlelte, hogy a jég eltüntetése nem történt meg, azonnali jelentéstétel és tárgyalás következett az elkövető elmarasztalására, mivel ahogyan a főkapitány fogalmazott, „felelősséget nem vagyok hajlandó átvállalni”.

A rendszeres ellenőrzéseket egyébként KÜLLEY rendőrbiztos végeztette.⁷⁹

Február 23-án RADOVANOVICS Stevo alezredes parancsnok, átiratot küldött Pécs polgármesteréhez, a rendbiztosítás ügyében; mivel – a szerb parancsnok fogalmazása szerint – a városi rendőrség nem úgy teljesítette szolgálatát, ahogy azt egy jól szervezett rendőrségtől el lehet várni. A rendőrségre vonatkozó 2599/1919. számú irat tartalmát, 26-án adta tovább a főkapitány a 36. számú napiparancsban.

A katonai parancsnok intézkedése szerint a rend és közbiztonság fenntartására SZVETIR Kosztics gyalogos főhadnagy, rendőrségi felügyelői megbízatást kapott. Joga volt a rendőrség összes működését ellenőrizni. GAVANSZKI csendőr főhadnagy, SZVETIR mellérendeltségébe került, úgyszintén TATICS csendőr hadnagy, Sjidevit KARAGICS hivatalnok és Petár ZSORZS, mint a detektív osztály vezetője. A város tanácsához is rendelt ki ellenőrző közeget, Bogdán MAGLICS személyében.

Az alapvető intézkedés szerint, az összes nyilvános hely (szálloda, üzlet, kávéház) 19 órakor zárórát kellett tartson, a színház és a mozik, valamint a kaszinók ki sem nyithattak.

A saját ellenőrzés is észlelt olyan jelenségeket, ami miatt szigorúbb fellépést kellett tanúsítani. A csendőrlegénység egy része – betegség címén – igyekezett magát kivonni a szolgálat alól (**V. sz. melléklet**)

A pécsi rendőrség vezetése napiparancsban ismertette, a katonai rendőrség felállítása.

„A szerb királyi állomásparancsnoksággal egyetértőleg katonai rendőrség fog a város területén a városi rendőrséggel a mai naptól kezdve közbiztonsági és őrszolgálatot teljesíteni.

A szerb királyi katonai rendőrség 100 főből áll, amelynek parancsnoka Mirkovics Dragomir százados.”

A szerb katonai rendőrséget a hadapródiskolában szállásolták el, egy készütségi erő pedig a városházán tartózkodott.

A szolgálati beosztást KÜLLEY rendőrbiztos végezte.

Figyelemre méltó a szerb-magyar közös szolgálat bevezetését elrendelő parancs fogalmazása.

„Felhívom az egész őrszemélyzetet, hogy különösen akkor, amikor őrszolgálatot teljesítenek a melléjük adott szerb katonai rendőrökkel egyetértőleg a közönséggel a legudvariasabb módon bánjanak, s kötelességeiket mindenkor és minden körülmények között józanul, legpontosabban és leglelkiesmeretesebben, a törvényeket és szabályrendeleteket szem előtt tartva lássák el.”

Május végén a katonai rendőrség átköltözött az ítélőtábla Széchenyi téri palotájába, amelynek berendezését 23-án elszállították. Május 30-án a belvárosi elemi iskola berendezését is elvitték, az épületbe pedig betelepült a szerb csendőrség.⁸⁰

A súlyos bűncselekmények azonban annak ellenére folytatódtak, hogy március 11-én, majd áprilisban részletesen szabályozták a közös őrszolgálatokat. (**VI. és VII. sz. melléklet**)

A szolgálatellátás szabályozásának szigorú hangvétele arra enged következtetni, hogy a szolgálatellátás terén is adódtak problémák, különösen a szeszital fogyasztás okozhatott gondot. Ugyanakkor utalás történt arra is, hogy a rendelkezésre álló rendőri erő nagysága elmarad, a közrend- közbiztonság helyzete alapján támasztott követelményektől.

Az őrszolgálat, őrszemszolgálat kapcsolatban további módosítások történtek, melyeknél a kiindulás mindig a közállapotok változása volt.

Május 27-én a főkapitányi napiparancs rosszabbodó helyzetváltozásról tett említést. „Tekintettel arra, hogy köztudomás szerint már hetek óta a közbiztonsági állapotok súlyosan megrosszabbodtak, amennyiben nap-nap után történnek útonállások és rablások, elkerülhetetlen, hogy az egész rendőri személyzet, mint egy ember akcióba ne lépjen, a saját becsülete érdekében mindent el ne kövessen, hogy a város közbiztonsága és a lakosság békéje ismét tűrhetően helyre ne álljon.”⁸¹

A szolgálati beosztást követően, általános felhívás mellett konkrét elvárás is megfogalmazásra került, amennyiben „mindenki feltétlenül józanul legyen és a neki kiosztott szolgálatot, a legpontosabban betartva lássa le, mert csak így menthető meg a város közbiztonsága s ezzel a testület renoméja”.

Október 8-ától a mindenszentek napjáig, a budai külvárosi ótemetőhöz 2 fős járőr vezényeltetett, a személy- és vagyonbiztonság fenntartására és a falopások megakadályozására.⁸²

Október 11-től pedig a budai külvárosi római katolikus templom főbejárata elé, az Ágota utcai őrtanya tartalékából „naponta d.u. fél 6 órától az ájtatosság befejezéséig 1 rendőr vezényeltessék ki”. Az ok, a „templom előtt gyülekező mindenféle fiataltság” volt, akik akadályozták a templomba való bejutást, és a résztvevőket goromba szavakkal illették.⁸³

Ugyanebben a napiparancsban került sor a sípjelzés szabályozására is, amit akkor volt szabad alkalmazni, „ha az őrszem, őrjárat vagy a testületnek egyes tagja veszélyben van illetve, ha azoknak segítségére van szükségük”. A sípjel 2 hosszú sípolás volt, amelynek meghallása esetén a hang irányába kellett szaladjon az észlelő és a bajtársának segíteni volt köteles. A síp használatáról az idő és a pontos hely megjelölésével jelentést kellett tenni. Az ellenőröknek, azért mert a szolgálatot ellátót a helyén nem találták, sípjelet használni szigorúan tilos volt.

Az őrszem és őrjárat szolgálatok december 12-én, ismét szabályozásra kerültek.

Úgyszintén szabályozásra kerültek a városházán működő kapuőri szolgálatok, „különösen a városi pénztár megóvása céljából, s a célból, hogy a városház épületébe a hivatalos órák elmúltával idegen személyek be ne lopózzanak”. Az 1. számú kapuőr a főbejáratnál, a 2. számú kapuőr a Perczel utcai kapunál teljesített szolgálatot. Az épületben lévő központi őrtanyán, természetesen tartózkodtak még szolgálatot teljesítők.

Az 1. számú kapuőr azon feladat végrehajtásához, amikor az épületet járja be, a tartalékból melléje még egy rendőr vezényeltetett.⁸⁴

A későbbiek során is voltak e szolgálatok terén kisebb-nagyobb változások.

A szerb-horvát-szlovén királyi kormánybiztos 1919.08.22-én, a 1240/1919. számú intézkedésével Pécs város területére egy szakasz S. H. S. csendőrséget vezényelt, de jogviszonyát nem szabályozta sem a város rendőrségéhez, sem a közönségéhez. Május 30-án a berendezéseitől megfosztott, belvárosi iskolába telepítették be a délszláv csendőröket.

Mivel a jogviszony nem rendeződött, a város tanácsa 8752/1919. szám alatt határozatot hozott. Ebben kimondta, hogy a S. H. S. csendőrség nem tartozik a katonai helyőrség keretébe, költségeit nem a megszálló csapatok térítik meg. A nyújtott szolgáltatások számláit külön kell kezelni, a költségekről kimutatást kell vezetni. A határozatról a város érintett szolgáltatóit értesítették.⁸⁵

Az egy szakasznyi S. H. S. csendőrség beállítása sem hozott javulást a közbiztonságban, sőt június 16-án éppen a csendőrök lötték agyon, PATKÓ János 32 éves vasúti fékezőt, a Szövetség utcában.⁸⁶

A délszláv csendőrök jelenlétének minden bizonnyal nagyobb hatást gyakorolt a közbiztonság fejlesztésére a színház- és moziügyeletre vonatkozó szabályozás.⁸⁷ **(VIII. sz. melléklet)**

Más jellegű szabályozások is megjelentek a napiparancsokban, melyekből kiemelésre érdemes a fegyverhasználat eseteinek a közzététele is. Ennek kapcsán szabályozták a „jogos védelem”, a „vég-szükség esetében”, a „veszélyes fenyegetés esetén” és a „szolgálat érdekében” fegyverhasználati esetek kritériumait.⁸⁸ **(IX. sz. melléklet)**

A színvonalas szolgálatellátás érdekében megszervezték a rendőrlegénység továbbképzését, melyet alapvetően a tiszti kar tagjai valósítottak meg. 1919. szeptember 23-ától az Ágota utcai őrtanyán az őrszemélyzet számára, KÜLLEY Zoltán rendőrfelügyelő „rendőriskolát köteles tartani”. Az oktatás hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken 12.00 – 14.00 óra közötti időben történt. Iskolaköteles volt, aki 12 órától délután 2 óráig szolgálatban állt. A részvétel „főleg a fiatal rendőröknek kötelező” és elsősorban a szolgálati szabályzat vonatkozásában.⁸⁹

1920. február 28-án – március 1-jei hatállyal – a hét napjai mellé, felelős előadók kijelölése is megtörtént. Hétfőn SCHMIDT Boldizsár rendőrkapitány, kedden KENEDI Géza rendőrkapitány, csütörtökön dr. TILL József rendőrkapitány, pénteken KÜLLEY Zoltán rendőrfelügyelő. A megjelenés biztosítása szintén KÜLLEY felügyelő feladata volt. Az előadás tárgyát, idejét a rendszeresített könyvecskében kellett feljegyezni és minden témát két alkalommal adtak le.⁹⁰

Egyébként KÜLLEY Zoltán a rendőrfelügyelői kinevezését, 1919. április 23-án kapta meg, amikor is a városi tanács 317. szám alatt, „a rendőrbiztosi állásokat rendőrtiszti állásokká szervezte át, a X. fizetésosztályba. Kimondta a város tanácsa továbbá azt, hogy a rendőrtiszti állások egyike feltétlenül egy katonailag képzett egyénnel töltendő be avégből, hogy az ezen állásra külön rendőrfelügyelői megbízással kirendelt rendőrtiszt a rendőrlegénység beosztását, felügyeletét, ellenőrzését és oktatását

sikerrel elláthassa. Ezzel kapcsolatban a város tanácsa a polgármester úrral egyetértőleg a rendőrfelügyelői teendők ellátásával KÜLLEY Zoltán rendőrtisztet bízta meg.”⁹¹

Ugyancsak a közbiztonság javítását célozta a rendőrfelügyelői szolgálati szabályzat kiadása, melyet a főkapitány hagyott jóvá. Az utasítás szerint a rendőrfelügyelő az egész egyenruházott őrség közvetlen feljebbvalója és vezetője. A főkapitány alárendeltségében, köteles a hozott intézkedéseket végrehajtani és elsősorban neki tartozik felelősséggel.

Az 5 oldalnyi szabályzat széleskörű feladat-meghatározást tartalmazott.

Az I. pont alapján a rendőrfelügyelő intézte az őrszemélyzet személyes ügyeit: vezette a próbaidős rendőrök nyilvántartását, véleményezte a felvételre jelentkezőket, előterjesztéseket tett előléptetésekre, elbocsátásokra, segélyekre, jutalmakra, nyugdíjazásokra, valamint szerkesztette az őrszemélyzet minősítését.

A II. pont szerint őrmesterig bezárólag, eljárta a fegyelmi szabályzatban rögzítetteknek megfelelően: megillente a szóbeli dicséret, a szóbeli figyelmeztetés, megintés, rosszallás és dorgálás.

A III. pont meghatározta azokat a szolgálati ügyeket, amelyekben rendelkezési felhatalmazása volt: az altisztekkel való közlés útján, végrehajtotta a főkapitányi parancsokat és utasításokat, kivezenylések alkalmával kijelölte a parancsnokot, délelőttönként kihallgatást tartott, átvette az eseményekről szóló jelentéseket, szükség esetén pótlásra visszaadta, majd a főkapitány elé terjesztette azokat.

A IV. pont az ellenőrzési és oktatási teendőket rögzítette: ellenőrizte a laktanyákat, őrszobákat, az altiszti és a legénységi szolgálatvezénylést, szolgálatellátást, ismernie kellett minden egyes beosztottját illetőleg munkavégzésüket, köteles volt kiemelt eseményeknél megjelenni és az intézkedést átvenni, lakásáról távozásakor környezetének tudnia kellett „hotalálhatóságát”, a jóváhagyott tanrend szerint végezte az oktatást, továbbképzést, az előadásokon részvételre kötelezettekről, valamint az előmenetlőről nyilvántartást vezetett, kiállította a vizsga jegyzőkönyveket, a résztvevők névjegyzékét a főkapitány elé terjesztette, jelentette a 3 napnál hosszabb időre távollévők neveit és távollétük okait, szolgálatát lovon vagy gyalogosan, de mindig egyenruhában teljesítette.

Az V. pont a járandóságokkal kapcsolatos feladatokról szólt: gondoskodott arról, hogy az őrszemélyzet az illetményét kellő időben kézhez kapja, a fizetési nyugtákat a főkapitány elé terjesztette, megvizsgálta az őrszemélyzet ruházatát és felszerelését, a szükséges beszerzésekre előterjesztést tett.

A VI. pontban került megfogalmazásra a sokak által oly ismerős kitétel, „A rendőrfelügyelő tartozik a fentiekén kívül a főkapitány által hatáskörébe utalt egyéb teendőket is lelkiismeretesen és pontosan elvégezni.”⁹²

A rendőri munka részterületeinek szabályozása, a személyi állomány képzése, a rend és fegyelem betartatása mellett a rendőri vezetés gondot fordított a kimagasló munka jutalmazására is.

Április 2-án a főkapitány, írásban is lefektette a jutalmazási alap szabályait. „Hivatali elődöm mintegy 10 évvel ezelőtt rendőri alapot létesített, melynek rendeltetése ... kiváló munkásságot folytatóknak az erkölcsi elismerésen kívül pénzbeli jutalomban is részesíthetők legyenek.”⁹³

A felhasználható pénz magánfelek adományaiból származott. Egyénileg a magánfelektől semmiféle díjazás sem volt elfogadható. Rendkívül figyelemre méltó a testület nevében történt főkapitányi átvétel alapelve:

„Én a felektől a jutalmat kifejezetten csak úgy fogadom el, hogy a rendelkezési jogot nekem átengedik, mert egyedül én vagyok hivatva elbírálni, hogy ki végzett olyan különös munkát, amely külön jutalmat igényel, és nem maguk a felek, mert ellen esetben könnyen az a meg nem engedhető felfogás fejlődhetné ki az érdekelt feleknél, hogy ügyük sikeres elintézését csak akkor várhatják, ha magánuk az eljáró rendőri közegnek jutalmat helyeznek kilátásba. A beérkező adományokat tekintet nélkül az alaphoz csatolom és a különös szorgalommal végzett munkát mindig az alaphoz fogom jutalmazni és soha nem magából az adományösszegeből.”⁹⁴

Egyébként szép számmal érkeztek az alapba adományok és kerültek belőle kiosztásra jutalmak.

A méltán rossznak ítélt közbiztonság sem volt képes olyan hatást elérni, hogy takarékosági intézkedések ne érintsék a rendőrség működését.

Feladat-végrehajtást jelentett például, a hivatalos helyiségek lámpáinak kikapcsolása. Olyannyira, hogy több napiparancsban is foglalkozni kellett e kérdéssel. Ugyan az irodák elhagyásakor a lámpák eloltásáról, „az a hivatali közeg köteles személyes felelősség terhe mellett gondoskodni, aki az illető hivatali helyiséget használja”,⁹⁵ de jut kötelesség az őrszolgálat tagjainak is. A lámpák eloltásának pontos időpontjai mellett meghatározásra kerültek a konkrét helyek, helyiségek is. A felelősség végül is a mindenkori szolgálatos örvezetőé és az ügyeletes szakaszvezetőé lett.

Más jellegű takarékosagra utalt az a rendelkezés, amelyik szerint; „az ülés megtartására szolgáló helyiség előtt a folyosón 1 (egy) villamos égő, továbbá az ezen a folyosóról a főkapuhoz vezető

mindegyik lépcsőbejáraton emeletenként egy-egy villamos égő, végül a főbejáróban 1 (egy) villamos égő égettessék, az előző pont szerint égetendő lámpák közelében egy-egy felváltva kijelölendő hivatal-szolgá tartózkodjék, kinek kötelessége az égő ellopását és illetéktelen idegeneknek a székházba való jutását megakadályozni”.⁹⁶

A városi tanács rendelkezése folytán, telefonállomásokat is meg kellett szüntetni. Az Ágota utca 1. szám alatt és a lovasrendőr-tanyán került sor ilyen takarékosági intézkedésre. E körbe sorolhatók a rendőrségi épületek, felszerelések állagával, beszerzésével kapcsolatos teendők bizonyos része is.⁹⁷

Jó példa a nagyvonalúságra és a „takarékoságra”, a Szigeti külvárosi rendőrlaktanya helyváltogatása.

1919. szeptember 23-án kérelmet terjesztett a főkapitány a városi tanács elé azért, hogy a kicsi, sötét és vizes Kaszárnya utca 2. szám alatti épületből, a kihasználatlan Stock-házba költözhessen át a rendőrlaktanya állománya. Október 18-án már megtörtént az áthelyezés, melyet követően viszont hosszas levelezés folyt azért, hogy egy bejáratú ajtót szereljenek fel, illetőleg javítsanak meg. Igazi „takarékosági” eljárás előzte meg a munkálatokat és a számlák kifizetését.

Szintén gyors döntés született a gyárvárosi rendőrlaktanya bérleti díjának évi 600 koronáról, 900 koronára történő emeléséről. Igaz, SZÁSZ József háztulajdonos 1200 koronát határozott meg, de a főkapitányi javaslat 300 koronával kevesebbről szólt.

Rövid idő telt el az Ágota utcai rendőrlaktanya felszerelésének a beszerzésére beadott kérelem időpontja és teljesülése között is. Az 1919. január 2-án kelt javaslat 17-én megkapta a tanács jóváhagyását, majd 24-én megtörtént a vásárlás.⁹⁸

Szigorú intézkedést adott ki 1920. január 15-én a főkapitány, a kihágási nyomtatványok pazarló felhasználása miatt. Elrendelte, hogy „minden őrtanyán csak 10 példány hagyandó meg a fenti nyomtatványból. Az őrmester köteles minden egyes beérkezett jelentés után annak átvételekor, a helyett egy üres nyomtatványt az őrtanya parancsnoknak visszaadni.”⁹⁹

A rendőrfőkapitány óvatosan ugyan, de lehetőségei korlátai között, igyekezett a megszálló csapatok katonái irányában is érvényesíteni a közrend betartására vonatkozó szabályokat.

1920. március 17-én keltezett az a rendőrfőkapitányi parancs, melynek 8. pontja a szerb katonák bejelentését rendelte el. Az intézkedés indokául megemlítést nyert, hogy a „fosztogatások és útonállások jó részét – szerb katonák álarca alatt – a szerb katonai egyenruhát jogtalanul viselő egyének követik el”.¹⁰⁰ Az utasítás folytatása, hogy még a kétségeket is kizárandó, a főkapitány elrendelte, „hogy mindazon lakásadók, háztulajdonosok, szállodások, vendéglősök stb., akik tényleges szolgálatban álló vagy leszerelt szerb katonának lakást adnak, kötelesek ezt 24 órán belül külön és kifejezetten a rendőrfőkapitányságon II. em. 59. ajtó, személyes felelősség terhe mellett okvetlenül bejelenteni.”¹⁰¹ Az utasítás a szerb kir. állomásparancsnokság február 28-án kelt 8789. számú rendelkezésére hivatkozott.

A közbiztonságot – sok más tényező mellett – minden bizonnyal befolyásolta a személyi állomány fluktuációja is.

A napiparancsokat olvasva észre kell venni, hogy az elbocsátás és a felfogadás címek mellett minden alkalommal több név szerepel. Valószínű ezek összeadása – mivel valamennyi parancs nem lelhető fel – pontatlan számadatokat adna. Van utalás főkapitányi jelentésekben a hiányok illetőleg a lemondások nagyságára.

Az 1920. május 26-ai jelentés szerint, aznap 16 fő távozott a testületből. Július 27-én 18 üres rendőri állás volt. Ez a 105 fős létszámhoz képest arányait tekintve is jelentős, ami – érthető módon – meglehetősen nehézségeket okozott.¹⁰²

1920. augusztus 8-án a Majláth téren megtartott népgyűlésen megalakult ismét a Nemzeti Tanács. 20-án növelték a szerb csendőrség létszámát azért, hogy a közlő választások rendben folyjanak le. Szeptember 22-én a városháza nagytermében megválasztották a város új vezetőségét. A betöltendő állásokra pályázni kellett, mivel 9 nappal korábban az akkor megalakult törvényhatósági bizottság ki mondta, hogy „a város választott tisztviselőinek megbízatása lejárt”.¹⁰³

A rendőrfőkapitány POLÁCSI János lett. HAJDÚ Gyula szerint, „meghívták továbbá ideiglenes rendőrfőkapitánynak POLÁCSI Jánost”.¹⁰⁴

A Munkás című újság szeptember 24-i számában tudósított az eseményről. „POLÁCSI János helyettes rendőrfőkapitány a rendőrséget délután 5 órára, raportra rendelte, amikor is közölni fogja az egész rendőri testülettel a szükséges parancsokat. Egyben felszólította a rendőrségi tisztikart, hogy mint rendelkezési állományban lévők, a további intézkedésig szintén maradjanak helyeiken.”

LENKEI így emlékezett: „rendőrfőkapitánynak POLÁCSI János volt pécsi tanítót tették meg, aki ingtag jellemevel a keresztény szocialistáktól pártolt át a szociáldemokratákhoz és hamarosan a legvé-

resebb szájú demagóggá alakult át. Sokat olvasott és tanult, de összezavarta a fogalmakat és helyét úgy töltötte be, hogy hamarosan kitessekelték állásából ...”¹⁰⁵

HAJDÚ a felmentésről a következőket írta: „Ülést tartott a városi alkalmazottak szakcsoportja is, melyen heves összeszólalkozás során lecsirkefogózta és legazemberezte a szakszervezet vezetőségét. A taggyűlés 200 szavazattal 5 ellenében elhatározta felfüggesztését. A rendőrfőkapitányi állásából eltávolították és helyét MINKER Ádám könyvnyomdással töltötték be.”¹⁰⁶

A felfüggesztés november 23-án történt, MINKERT viszont 1921. február 18-án nevezte ki főkapitánnyá a városi tanács.¹⁰⁷

Valószínű HAJDÚ téved a visszaemlékezésében, amit LENKEI írása is igazolni látszik. „A rendőrfőkapitányi állást POLÁCSI után a puha, exaltált BODNÁR Zsigmond volt helyettes tanfelügyelővel töltötték be, akinek azonban mint tanácsosnak más teendője is akadván, helyét MINKER Ádám betűszedőnek engedték át, akit a szocialista pártvezetőség jóformán kényszerített, hogy üljön be a főkapitányi hivatalba. Ezen tisztviselő ellen soha semmiféle panasz nem merült föl, csakis a közrendet tartotta szem előtt, s híven teljesítette, amire kényszer hatása alatt vállalkozott.”¹⁰⁸

A Pécs-Baranya 1918–1928 összesítése, 1921. február 1-jei dátumnál jelölte PURGER Róbert rendőrfőkapitányt, aki főkapitány-helyettesi teendőket látott el. Csak ez utóbbi alól felmentették, mivel lakásán „erőszakos merényletet követett el egy fejletlen leánygyermek ellen”. Rendőrfőkapitányként tovább szolgálhatott.

Egy érdekes érdemi intézkedését említenénk meg. 1921. július 27-én körözüvényben hívta fel a figyelmet arra, hogy „A rendőri és detektívtestületi ebekre ugyanaz a biztonsági intézkedés vonatkozik, mint a nagyközönségére.”

Az előzőekben írtak nyilván magyarázatot adnak arra is, hogy BODNÁR főkapitányi mivoltáról nem lelhető fel különös információ.

Sajnos a szerb impérium ezen időszakának rendőrségi tevékenységével, inkább újságcikkek formájában találkozhatunk, azokban is nyilván az arra érdemes bűnesetek tükrében.

POLÁCSI egyébként leváltása után Dárdára költözött, ahol szerb szolgabíró lett. SOÓS Nándor korábbi főkapitány pedig követte NENDTVICH Andor polgármestert Sásdra.

A szerb uralom vége

A végrehajtandó feladatok a szerb megszállás tényleges megszűnésénél lényegesen korábban felmerültek illetőleg részletes kidolgozásra is kerültek. Ennek magyarázatát a békekonferencia azon döntése adja, mely szerint 1919. augusztus 25-én véglegesen megállapításra került, a magyar-jugoszláv határvonal.

Egy 17 pontból álló tervezet kijelölte a bevonuló csapatokat, mint a rendfenntartáshoz szükséges erőket: baranyai csendőr tartalék zászlóalj Sásd, somogyi csendőr tartalékezred II. zászlóalja Kaposvár, 100 csendőr a kaposvári csendőrkerülettől, 200-300 csendőr a székesfehérvári körletből kaposvári gyalogezered.

Időközben a fővezérség RIFFL Sándor alezredest nevezte ki, Baranya vármegye katonai parancsnokának. Ő – a kaposvári katonai kerület elképzeléseivel ellentétben – minimum 6 zászlóaljat tartott szükségesnek a feladat végrehajtásához. Emellett polgárőr zászlóalj szervezésének irányelveit is vázolta, valamint statáriális intézkedések bevezetését javasolta.

1919. november 24-én MOORE angol ezredes kíséretében lévő HARDY sorhajóhadnagy, jelentést írt a fővezérséghez a pécsi politikai helyzetről. Az ezredes a szerb megszállókkal tárgyalt, majd fogadta a pécsi rendőrfőkapitányt, a csendőr-szárnyparancsnokot és RIFFL alezredest. Arra a kérdésre, hogy hány emberrel és géppuskával tudnák a rendet fenntartani, a következő válaszokat adták.

SOÓS Nándor főkapitány: Ha a 160 fős rendőrséget 500 fővel szaporítanák és 16 géppuskát adnának, fenn tudná tartani a rendet a városban és a bányatelepeken is.

FISCHER József csendőr őrnagy: A szerbek által lefegyverzett mintegy 240 csendőr, az ország nem megszállt területén tartózkodik. Megfelelő felszereléssel ellátott 150 csendőrrel, a rendőri illetékség alá tartozó Pécsbányatelepen kívüli 3 bányatelepen vállalja a rend fenntartását.

RIFFL Sándor alezredes: Körülbelül 8 zászlóalj lenne szükséges Pécs és Baranya megszállására.¹⁰⁹

E felvetések a megvalósulás útjág nem jutottak el, hiszen a szerb csapatok kivonulása csaknem 2 évet váratott még magára.

Az Új-Somogy 1920. július 31-ei számának címlapján TISZA Miksa államrendőrségi kapitány arról írt, hogy Pécs, illetve Baranya vármegye kiürítésének „már egész irodalma van”. A legutóbbi időpont július 28-a volt, a következő augusztus 6-a. „Nekünk más véleményünk van a szerb kivonulás-

ról, az, hogy a szerbek a szép szóra nem fogják otthagyni a zsákmányt, mely nekik gondtalan megélhetést és anyagi előnyöket nyújt.”

A Pécssett megjelenő Baranjski GASNIK 1920. október 19-ei számában, a belgrádi belügyminisztérium Pécssett járt osztályfőnökének véleménye jelent meg; „*Felette szükséges a mi államunkra nézve, hogy itt maradjon, mint szuverén minél hosszabb ideig, sőt, ha lehet, örökre, mert e gazdag vidék, különösen a szénbányák kihasználására államunknak szüksége van... Érdekiünk egyéb okból is, hogy minél hosszabb ideig maradjunk Pécs és vidékének birtokában...*”¹¹⁰

1921. július 26-án a nemzetgyűlés becikkelyezte a trianoni békeszerződést, mely aktus előrevetítette a szerb megszállás megszűnését.¹¹¹

A kormány a katonai tennivalók irányításával bádoky SOÓS Károly altábornagyot bízta meg.

Egyidejűleg – a kivételes hatalomról szóló törvénycikk alapján – KISZELY Gyula belügyminisztériumi miniszteri tanácsost, a katonai parancsnok mellé kormánybiztosnak nevezték ki, meghatározva számára, hogy dolgozza ki a közigazgatási feladatok végrehajtására elgondolásait.

A törvény 4.§-a szerint „... *Hivatásuk az is, hogy szükség esetén a közrend és a közbiztonság fenntartásáról gondoskodjanak ... A kormánybiztosok ebben a kivételes hatáskörükben ... a csendőrség, az államrendőrség ... személyzetével közvetlenül rendelkezhetnek és hozzájuk közvetlenül intézhetnek rendeleteket. A csendőrség, államrendőrség ... alkalmazottai és közegei a belügyminiszternek ... engedélyével oly területen és oly szolgálatra is igénybe vehetők, amely rendes működési körükön kívül esik.*”¹¹²

KISZELY tervezetében – amit 1921. július 1-jén nyújtott be a belügyminiszterhez – több esetben említette a biztonságot és a rendőrséget is. Javaslatára alapján – ha nem is mindenben egyezően, de – miniszterelnöki és belügyminiszteri rendelet született, melynek másolatát azzal a megjegyzéssel kapta kézhez, hogy „... *ezzel a két rendelettel Méltóságod valamennyi kívánsága teljesült*”.¹¹³

„*Augusztus 9-én a nagyhatalmak Budapesten állomásozó diplomatái GOSSET ezredes bevonásával megtárgyalták a kiürítés végrehajtásának tervét, s annak időpontját augusztus 18-22-ben határozták meg.*”¹¹⁴

Augusztus 10-én „*délelőtt 5 órakor Pécsre érkezik GOSSET angol ezredes, akinél egymás után jelennek meg a keresztényszocialista és a szociáldemokrata munkásság küldöttei. Utóbbiak előtt az angol ezredes kijelenti, hogy a munkásságnak nincs mitől tartania. A kiürítés simán és teljes rendben fog lefolyni.*”¹¹⁵

1921. augusztus 14-én összeült a Pécs-baranyai megszállt területek szakszervezeteinek kongresszusa, melynek résztvevői megbízták az újonnan megválasztandó bizottságot; tegyen meg mindent azért, hogy a szerb megszállók ne vonuljanak ki. A határozati javaslat elfogadását követően megszaktították a tanácskozást, azért, hogy a küldöttek részt vehessenek a Széchenyi térre pár nappal korábban meghirdetett népgyűlésen. A gyűlés célja az volt, hogy a megjelentek támasszák alá a kongresszus határozatait. A résztvevők számát 15 000 főre becsülték. A hiányos információkkal rendelkező és éppen ezért bizonytalan tömeget könnyen befolyásolták. A megjelentek DABROVICS Péter festőművész ajánlására, egyetértettek egy szuverén szerb–magyar köztársaság kikiáltásával. A helyeslést követően nyomban esküt is tettek, majd megválasztották az intézőbizottság elnökét. Elhangzott, hogy fegyverrel is készek megakadályozni a nemzeti hadsereg bevonulását. A köztársaság kikiáltásáról tájékoztatták az antant-missziót is.

Barcon, Szigetváron, Siklóson és Mohácson augusztus 15-én tartottak népgyűléseket, melyeken elhatározták a köztársasághoz történő csatlakozást.

Bajára a Baranyai Magyar Újság augusztus 15-ei számával jutott el a köztársaság híre. A városházára összehívott rendkívüli gyűlésen, 11 tagú intézőbizottságot választottak. Egy újság megjelenéséről is döntöttek, „*Előre*” névvel. Az első szám kiadására, rendőri karhatalommal kényszerítették az „*Új Élet*” munkatársait. Ebben élen járt GAVANSZKY szerb rendőrfogalmazó.

Augusztus 16-án a magyar kormány tájékoztatta az angol főbiztost, hogy nem ismeri el a kikiáltott köztársaságot.

17-én KEINRATH tartalékos főhadnagy, a városi rendőrség legénységének parancsnoka vezetésével megalakult egy karhatalmi század, amelyet 19-re virradóra DJORDJEVITY ezredes, a megszállók katonai parancsnoka lefegyvereztetett. A szerb kormány augusztus 18-ai ülésén tárgyalta a baranyai helyzetet és a szakértők meghallgatása után úgy döntött, hogy eleget tesz kivonulási kötelezettségének.¹¹⁶

„*Pécssett a független Pécs-bajai köztársaság komédiáját, – eltekintve a félrevezetett munkástömegektől – senki komolyan nem vette...*”¹¹⁷

Az Új-Somogy 1921. augusztus 20-ai számában címdalra tette fel a kérdést; „*Miért kellett köztársaság Baranyában?*”. Válasza pedig az alcímben volt, „*Őt munkásvezér félt a törvényes felelősségtől.*”

A Bécsben megjelent „Proletár” 1921. augusztus 21-ei számában, a Kommunisták Magyarországi Pártjának Központi Bizottsága fejtette ki álláspontját; „*A baranyai köztársaság néhány napos fennállása után összeomlott. Összeesett harc nélkül... A szociáldemokraták és októbrista radikálisok belevittek a köztársaság kikiáltásába Pécs és Baranya munkástömegeit, de maguk egy pillanatig sem gondolták komolyan a küzdelmet...*”

Kiürítés – bevonulás

1921. július 26-án a francia külügyminisztériumban megtörtént a trianoni békeszerződés ratifikált példányainak kicserélése. A kormány meghatározta, hogy a demarkációs vonalat a nemzeti hadsereg augusztus 20. éjféli előtt nem lépheti át.¹¹⁸

A megszállt területeken élők nehezen, vagy egyáltalán nem jutottak hozzá azokhoz az információkhoz, amelyek a szerb erők kivonulására vonatkoztak. Az Új-Somogy augusztus 9-én ismét címlapon írt a baranyai bevonulásról. A nyilatkozó bádoki SOÓS Károly altábornagy szerint, „*a kiürítés előre láthatólag augusztus 27-éig befejeződik*”.

A belügyminiszter 1921. augusztus 16-án 71 627 szám alatt körrendeletet adott ki; A szerb-horvát és szlovén állam által kiürítendő területeken a kiürítés alkalmából foganatosítandó rendszabályokról. A rendelkezés arról szólt, hogy a demarkációs vonal átlépésére korábban kiadott igazolványok, rendőri láttamozással érvényesek. A hadműveletek alatt a személyforgalom szünetel, azok befejezése után ellenőrzés mellett folyhat. Az új utazási igazolványokat a tulajdonos által aláírt fényképpel kell ellátni és részletesen fel kell tüntetni az utazás célját is. Az igazolványok kiállítására az államrendőrség rendőrkapitányságai és a járási főszolgabírók voltak jogosultak. Az előírások megszegőit, ha cselekményük súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, 15 napig terjedő elzárással és 1000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntethető.

1921. augusztus 19-én Bajára érkezett DORISS francia hadnagy, aki magával vitte bádoki SOÓS levelét, amit dr. KISS Györgyhöz intézett. E levélben volt KISS főispáni kinevezése is. Még ezen a napon hirdetményben tette közzé a kormánybiztos főispán, hogy Baja városnak és környékének kiürítése augusztus 20-án kezdődik meg, szabályos átadás-átvétellel. Felhívta a lakosságot, hogy nyugodtságát őrizze meg, a közbiztonságot és közrendet veszélyeztető cselekményektől szigorú büntetés terhe alatt tartózkodjék.¹¹⁹

20-án, szombaton délelőtt KISS György a városházán átvette a közigazgatást. A rend fenntartása érdekében kinevezte dr. SCHRAPP Andor ügyvédet, ideiglenes rendőrfőkapitánnyá.¹²⁰ Más forrás szerint a rendőrkapitányi hivatal vezetését dr. SZALAY József vette át.

Utóbbi minden bizonnyal tévedés, hiszen dr. SZALAY József, az államrendőrség szegedi kerületi főkapitányságának a vezetője volt, aki a bajai államrendőrség vezetőjére vonatkozóan tett előterjesztést. Ily módon ő volt a vezető, de/csak magasabb szinten.¹²¹

A felszabadult területen az államrendőrség megszervezéséről szóló rendeletében a belügyminiszter, a bajai kapitányság vezetésével TRENKA Kálmán rendőrtanácsost, helyettesítésével dr. HEHTL József rendőrkapitányt bízta meg.¹²² (X. sz. melléklet)

21-én vonult be a nemzeti hadsereg és a polgári közigazgatás. Reggel 5 óra körül 2 hajó kötött ki. Az érkezőket tömeg és hosszú kocsisor várta, amellyel bevonultak a városba. A sort a főkapitány és a főispán nyitotta meg. A menet 7 órakor ért a főtérre.¹²³

A városban a „*lakosság nagy lelkesedéssel fogadta csapatainkat. A Baját megszállva tartott szerbek a legnagyobb előzékenységgel és barátsággal fogadták csapatainkat.*”¹²⁴

A bajai háromszögből sokan Szabadkára, a városból pedig Zomborba menekültek. Jelentkezéseiket a szerb rendőrség előírta.

Barcson az 1910-es népszámlálás adatai szerint 4529 magyar, 238 horvát, 10 szerb és 161 fő egyéb nemzetiségű lakos élt. 1920-ban 2000 ellátatlan ember volt a községben. A leépülés legsúlyosabban a bérből élőket érintette.

A megszálló katonák 1921. augusztus 18-án Eszékre vonultak vissza, Barcson csak csendőrök maradtak. 20-án délben magyar csendőrök vonultak be a településre.¹²⁵

„*Vasárnap hajnalban a szerb katonaság kivonult Barcsról s a magyar csendőrség rögtön utána átvette az impériumot a legnagyobb rendben. A közigazgatás bevonulásáról hivatalos jelentés még nem érkezett. A nagyközségben teljes a nyugalom s a rend.*”¹²⁶

Szeptember elején elterjedt a hír, hogy Barcsot ismét megszállták a szerbek, sőt Pécsre is visszamentek. A barcsi főszolgabíró jelezte, hogy erről szó sincs, a szerbek csupán a határvonal mentén helyezkednek el, amibe beletartozik a Barcs–Belcsapuszta vasútvonala is, ahol jelenleg a közlekedés szünetel.¹²⁷

A közel 6000 lélekszámú Szigetváron a megszállók, már 1921. augusztus 17-én megkezdték a katonai kiürítést. A FRNIC szerb őrnagy parancsnoksága alatt elvonulók minden mozdíthatót magukkal vittek. A pénzügyőrség, a csendőrség és a határrendőrség is kivonult, mindössze „3-4 gyenge szerb járőr tartja fenn a rendet”. 17-én este polgárőrség alakult, melynek vezetője dr. KRISZT Béla ügyvéd lett. Két nap múlva 19-én délelőtt a szocialista párt ülését megzavarták, ezért a testületet feloszlatták, parancsnokukat pedig Mozsgónál áttették a demarkációs vonalon. 20-án, szombaton a déli órákban WAGNER Béla csendőr százados vezényletével, 20 főből álló csendőrszakasz vonult be Szigetvárra. Velük érkezett PERCZEL Győző főszolgabíró és LENGYEL államrendőrségi fogalmazó. WAGNER csendőrparancsnok felkereste KRINIC őrnagyot, akivel az átadás részleteiről tárgyalt. Délután 2 óraker PATACSI Dénes miniszteri biztos érkezett meg, magával hozta KRISZT ügyvédet is. Délután a képviselőtestület és a tisztviselők letették a hivatali esküt, délután 5 óraker pedig a községházán megtörtént a katonai átadás-átvétel is.¹²⁸

A több mint 17 000 lelket számláló Mohács nem hódolt be az erőszakos intézkedések – bebörtönzés, iskolák elszárvosítási kísérlete, névelemzés, cenzúra, a szerb nyelv hivatalossá tétele, cirill betűs címtáblák használatának elrendelése – ellenére sem, „egész a Baja-Baranyai köztársaság kikiáltásáig. Kirabolják és kifosztják a szerbek az összes állami intézményeket... Kikiáltották a Baja-Baranyai köztársaságot... a vörös uralom ideszökött lovagjai... e célból augusztus 15-én itt népgyűlést tartottak... Városunkba az első csendőr 1921. augusztus 18-án este tette be a lábát s a megszállók augusztus 26-ára virradó éjszakán történt végleges távozásáig, ezek s a SCHMIDT Lajos által szervezett polgárőrség tartotta fenn a rendet.”. A magyar csapatok augusztus 26-án a „lakosság tomboló öröme által kísérvé”, délelőtt 9 óraker vonultak be bádoki SOÓS Károly a déli végek parancsnokló tábornokával az élen.

„A vörös patkányok még idejében elmenekültek és magukkal vitték itteni négyhónapos garázdálkodásuk legfőbb dokumentumait, a közgyűlésekről felvett jegyzőkönyveket s minden működésükre vonatkozó egyéb iratot.”¹²⁹

Az 1919 március–áprilisában megtartott szerb népszámlálás szerint a városban 9944 fő, a szigeten 2649 fő élt. A foglalkozási felosztásban 3 fő rendőr szerepelt.¹³⁰

Az 1910-es népszámláláskor Pécs lakossága 49 822 fő volt. Közülük 41 628 a magyar, 6356 a német, 688 a horvát, 125 a szerb és 1025 fő az egyéb nemzetiségű. Az 1919 márciusában megtartott szerb népszámlálás 26 319 lélekről tett említést. Az eltérés az összeírólapok hiányosságából adódott, hiszen az április 24-én a főispánnak tett jelentés szerint, Pécs szabad királyi város lakosságának száma 56 120. A szerb adatok szerint a magyarok között rendőr–csendőr foglalkozású 52, a németek között 3, a szerbek között 14, a horvátok és a bosnyákok között 1–1, a zsidók között 2 fő volt.¹³¹

Augusztus 17-én RAJIC kormánybiztos hirdetményt tett közzé arról, hogy „A városban különböző tendenciózus hírek keringenek a kiürítésről. Leghatározottabban kijelentette, hogy semmiféle kiürítési rendelet ide nem érkezett és, hogy a közönség az esetleges kiürítésről idejekorán lesz értesítve.”

A következő napon Kaposvárott bádoki SOÓS altábornagy megsejmelte a Pécsre induló csendőröket és beszédet intézett hozzájuk. Akkor már jelezte, hogy a galádul félrevezetettek megbocsátással vezetik vissza a magyar korona védelme alá, de akik az utolsó pillanatig bujtogattak, akik vétettek a törvény ellen, azok méltó büntetésben fognak részesülni.¹³²

Augusztus 19-én GYORGYEVIC ezredes katonai parancsnok ragasztatott ki plakátokat, melyeken közölte a kiürítés tervezett menetét. Leszögezte, hogy az összes hatóságok és közegek a kivonulásig neki, a magyar katonaság bevonulását követően, a magyar parancsnok alárendeltsége alatt állnak. Az evakuálást 3 lépcsőben tervezték. Elsőként Barcs, Szigetvár, Bátaszék, majd Pécsvárad, Pécs, Szentlőrinc, Sellye, a harmadik lépcsőben pedig Mohács, Villány, Siklós, Harkány és környéke következnek.

A személy- és vagyonbiztonságért, a rend és a nyugalom biztosításáért a szerb állomásparancsnokságok felelnek és alájuk lesznek rendelve a kiürítés megkezdése előtt 24 órával bevonuló magyar hatóságok közegei, illetőleg a magyar csendőrség. A közutakon történő kivonulást a rendőri hatóságok ellenőrzik, amelyek – még – SVETISZLAV kormánybiztosnak vannak alárendelve.

Ugyanezen a napon – TISZA szerint egy nappal korábban, 18-án – este 8 óraker a városházán, az ügyeletes rendőrtiszt szobájában, RAJIC kormánybiztos átadta a várost GOSZTONYI Gyula kormánybiztosnak. Az eseménynél jelen volt OBERHAMMER Antal főjegyző, helyettes polgármester, KENEDI Géza rendőrkapitány, DERNER József és VÖRÖS Mihály rendőrfogalmazók, PIACSEK Emil belügyminisztériumi segédtitkár, főispáni titkár.

KENEDI rendőrkapitány azonnal intézkedett az elérhető tisztviselők, valamint az őrszemélyzet be rendeléséről. Utóbbiak többsége beosztásának megfelelően mindvégig szolgálatot teljesített. KENEDI rendelkezésére 50 megbízható rendőr állt, de segítette tevékenységében mintegy 100 fős – tisztből – titokban szerveződött csoport is. Első intézkedésként megszervezte a posta, a vasútállomás, a tettyei vízművek őrzését. Igyekezett mindent megtenni a lakosság élet- és vagyonbiztonságáért. A szerb rezsim által felvett, megbízhatatlan rendőrök többsége önként elhagyta a várost, a többieket KENEDI leszereltette.¹³³

Az Új Dunántúl augusztus 20-ai számában a 2. oldalon, „Pécs kiürítése és a Régi rendőrség munkában” alcímmel jelent meg terjedelmes tudósítás, mely szerint: „A városi rendőrség körében még az éj folyamán változás történt. A rendőrök közül az új rezsim exponáltjai polgári ruhát öltöttek, a régi rendőrök pedig őrséget állítottak a városháza védelmére.”¹³⁴ Augusztus 21-én, vasárnap az első oldalon, A város- és megyeháza átvétele cím alatt is található a rendőrségről és a csendőrségről szóló információ. „A városháza főbejáratánál két fegyveres rendőr állt őrséget... A rendőrség ez idő szerinti vezetője KENEDI Géza kapitány, valamint a fogalmazói kar már uniformist öltött. Az éjszaka folyamán a megbízható régi rendőrséget, polgárőrség támogatta munkájában. Tegnap is és ma is a városban a legteljesebb rend uralkodott... Ma este 8 órakor a magyar kir. csendőrség megérkezett Pécsre és a vármegyébe. A csendőrök nagy részét nyomban elosztották falvakban egy kisebb része pedig Pécsre került.”¹³⁵

LENKEI így emlékezik: „GYORGYEVIĆ lovas ezredes ... a Nádor erkélyén fogadta augusztus 21-én este az első bevonuló magyar csendőrkülönítmény századosának, OSZLÁNYI Béla bemutatkozó jelentkezését.”¹³⁶

Az Új Dunántúl már idézett vasárnapi számában, több helyen is található még a csendőrség bevonulásáról híradás: „Magyar csendőrök Pécsen. Álomnak is szép lett volna. Magyar csendőrök érkeztek ma este 8 óra tájban. A magyar csendőrök összesen 108-an, Árpádtetőről indultak el négy tiszt: FERENCZY Sándor százados, KISS Sándor százados, OSZLÁNYI Béla százados és SZENDEY Zoltán hadnagy vezetésével. PRAKATUR Tamás kormánybiztos-főispán és FENICZY főszolgabíró fogadták a magyar csendőröket, akiket azután szétszítottak a bányavidékeken. Lothárdra is 8 csendőr ment ki. Pécsre OSZLÁNYI Béla százados vezetésével csak 10 csendőr érkezett, két podgyászokocsival. A magyar csendőrök érkezésének hírére mindenki az utcán termett. Ezrek és ezrek rohantak ki a házakból és a Király utcát majd a Széchenyi teret ellepte a közönség, amely extázisban éljenzett, tapsolt.”¹³⁷

Dr. PRAKATUR Tamás Baranya vármegye kormánybiztos-főispánja is tett közzé hirdetményt, augusztus 20-ai keltezéssel. A hirdetményben közli, hogy „a vármegye kormányzását a mai napon átvetem, s intézkedtem, hogy a magyar közigazgatás mindenütt visszaállítassék ... Felhívom a vármegye összlakosságát ..., a közrend felborítását célzó izgatásoknak hitelt ne adjon. A közrendnek és a közbiztonságnak az illetékes tényezők részéről minden rendelkezésre álló eszközzel való biztosítása iránt megfelelően intézkedtem.”¹³⁸

A pécsi kapitányság vezetésére TÖRÖK Lajos magyar királyi rendőrtanácsos, a székesfehérvári kerületi főkapitány helyettes vezetője kapott utasítást.¹³⁹

TÖRÖK Lajos első intézkedése a város közönsége felé, a kormánybiztos rendelete alapján az volt, hogy közzétette augusztus 22-étől szesztilalom, este 10 órakori záróra, este 11 óra utáni kijárási tilalom lép életbe.

A hivatalos bevonulás 1921. augusztus 22-én történt. A nemzeti hadsereg első egységei délelőtt 10 óra 30 perckor érkeztek a városba, a főrész délután 6 órára ért a Széchenyi térre. Vonulásukat folyamatos ünneplés övezte.

A Bátaszéket visszavevő csendőri alegység augusztus 20-án 7 óra 30 perckor indult el Várdomb-ról. A Bátaszékről kivonuló szerb csapatok 22-én hagyták el Dunaszekcsőt. Őket követték a nemzeti hadsereg egységei, akiket a község főterén KISFALUDY Vidor főjegyző köszöntött.¹⁴⁰

A baranyai területről a szerbek kivonulása augusztus 19-étől 27-éig megtörtént. A kiürített területek visszacsatolásáról Beremenden felvett jegyzőkönyv aláírását – mint ahogyan más esetekben is – a szerb kormány képviselője megtagadta.

Baranya eredeti területének – 5106 négyzetkilométer – 22,4 %-át veszítette el, ami 34 község elcsatolását jelentette. Pécs lakossága 1960 fővel, Mohácsé 2500-al csökkent.

Szeptember 30-án a Barcs-Belcsapuszta közötti vasúti pályaszakaszt is elhagyták a megszálló csapatok. Ezzel szabaddá vált a közlekedés.¹⁴¹

A Dunától Keletre még augusztus 30-án is voltak szerb határőrök és határrendőrök, Szeged külterületének egy része pedig csak 1922 májusában szabadult fel.

A délszláv csapatok megszállása előtt még nem jött létre a Magyar Királyi Államrendőrség.¹⁴² A megszálló csapatok kivonulásának időszakában azonban már a magyar állam teljes területén működött az új rendvédelmi testület.¹⁴³ A magyarországi rendőrségek államosításának gondolata már a XIX. században felvetődött. A témát a városi rendőrségek tisztii kara szorgalmazta, mivel az önkormányzati tisztviselők – így a városi rendőrségek tisztjeinek is – megbízatása hat évre szolt. Az állami szervezetek alkalmazottai azonban nyugdíjig szóló kinevezésben részesültek. A rendőrség államosításának ügye kedvező történelmi időkben került felszínre, mivel összhangban állt az állam centralizációjának a korszakban favorizált gondolatával. A központi államhatalom szívesen átvette volna az önkormányzatoktól a rendvédelem teendőit. Az önkormányzatok pedig szívesen átadták volna e feladatkört, mivel jelentős pénzügyi terheket rótt rájuk. 1912-ben a belügyi tárca szervezetében külön ügyosztályt hoztak létre a rendőrségek államosításának előkészítése céljából. Az ügyosztály által létrehozott tervezetet az országgyűlés elé terjesztették ugyan, azonban a törvényhozók átdolgozásra visszaadták a tervezetet. Közben kitört a világháború és más témák kerültek előtérbe.¹⁴⁴ A magyarországi rendőrségek államosításának ügye az 1918–1919-es események nyomán ismét előtérbe került.¹⁴⁵ Az államosítást ekkor miniszterelnöki rendelettel valósították meg.¹⁴⁶

A Magyar Királyi Államrendőrség hatásköre azonban csak a városokra terjedt ki.¹⁴⁷ Vidéken a rendet a Magyar Királyi Csendőrség tartotta fenn kitűnő hatáskörrel.¹⁴⁸ A rendőrségek a városok, a csendőrség pedig a kormány felügyelete alá tartozott.¹⁴⁹

A délszláv kivonulás nyomán ez a rendvédelmi struktúra valósult meg a visszatért területeken. Ekkor a Magyar Királyság két legnagyobb rendvédelmi testülete a Magyar Királyi Csendőrség¹⁵⁰ és – az önkormányzati rendőrségek államosítása nyomán létrehozott – Magyar Királyi Államrendőrség már a központi államhatalom közvetlen felügyelete alatt álltak.¹⁵¹

Jegyzetek:

¹ A történelmi helyzet koránt sem ilyen egyértelmű. A nemzetiségi lakosság politikai vezetése ugyanis megosztott volt. Erős volt azon irányzat, amely a Magyar Királyságon belül, valamilyen autonómiával képzelte el a nemzetiség fejlődésének útját. A kérdést a cseh és román csapatok bevonulása döntötte el, amelyek az elszakadás pártiakat támogatták, a többiek pedig háttérbe szorították. (a szerk.)

- BÁNYAI
- FOGARASSY
- GERGELY
- KÓVÁGÓ
- WACLAV
- LÓRINC
- SOÓS
- STEIER
- SZÁSZ
- TROJÁN

² BENDA: 844. p.

³ CSÓTI: 123. p.

⁴ LENKEI: 294. p.

⁵ Vö. 3.jegyzettel és VÖRÖS 1960: 186-187. p.; VÖRÖS 1963: 137. p.

⁶ SIKLÓS: 166. p.

⁷ KNÉZY: 42. p.

⁸ Loc. cit. 45. p.

⁹ FALUDI – GERGELY: 306. p.

¹⁰ Mohács évkönyv: 30. p.; SZÜTS 1991: 18. p.

¹¹ MÁLIK: 91. p.

¹² Pécs-Baranya: 35. p.

¹³ LENKEI: 281. p.

¹⁴ Loc. cit. 36. p.; vö. 12. jegyzettel

¹⁵ Pécsi Napló, 1918.XI.15.

¹⁶ CSÓTI: 124. p.

¹⁷ Loc. cit.

¹⁸ Pécsi Napló, 1918.XII.08.

¹⁹ KNÉZY: 45. p.

²⁰ SZÜTS 1991: 20. p.; FALUDI – GERGELY: 290. p.

²¹ Pécs-Baranya: 43. p.

²² FALUDI – GERGELY: 291. p.

²³ Loc. cit. 292. p.

²⁴ CSÓTI: 128. p.

²⁵ Pécs-Baranya: 52. p.

²⁶ Loc. cit. 38. p.

²⁷ Loc. cit. 45. p.

²⁸ „A megszálló szerb csapatok parancsnoka ma délelőtt folyamán engem és Kenedi Géza I. oszt. rendőrkapitányt túszoznak jelölt ki, minék értelme az, hogy mindazon dolgokért és történendőkért, amelynek ellenőrzése a rendőri hatáskörbe van utalva, mi ketten felelünk életünkkel és vagyonunkkal. Ezt tudomására hozom az egész rendőri személyzetnek...”

BML-Pvrkap.conv. 27. sz. napiparancs

²⁹ KNÉZY: 45-46. p.

³⁰ TEGZES: 420. p.

³¹ 1918 decemberében: 1 kg zsír = 16 korona; marhahús = 10–11 korona; borjúhús = 15–16 korona; 1 liter tej = 1,30–1,60 korona; 1 sarokház = 75 000 korona; 1 öltöny ruha = 350-400 korona; 1 kalap = 30-50 korona.

Pécs-Baranya: 39. p.

³² FALUDI – GERGELY: 291., 296. p.

³³ CSÓTI: 129. p.

³⁴ TEGZES: 420-421. p.

³⁵ „Eleinte a megszállás kezdetén az embereknek jó ruhában, órával, gyűrűvel ki sem lehetett menni az utcára, a mezőre. A toprongyosan, bocskorokban idejött szerb katonák, csendőrök az emberekről a ruhát a nyílt utcán rángatták le... Egyes házakban ami megtetszett nekik elvitték ... A katonaság, csendőrség egy része állandóan részeg volt... A legtöbb erőszakosság, rablás és gyilkosság a demarkációs vonalon történt, melynek egész hosszában szerb őrség volt illetőleg járőrözés folyt. Az átutazni szándékozó embereket, ha elfogták irgalmatlanul kifosztották, pénzt elvették s alsó ruhájában engedték tova... a nőket sok helyen az utakon elfogták és megbecstelenítették ...” CSÓTI: 136. p.

³⁶ HAJDÚ: 224. p.

³⁷ Pécs-Baranya: 1918-1928. 62. p.

³⁸ FALUDI – GERGELY: 291. p.

³⁹ TEGZES: 418. p.

⁴⁰ Pécs-Baranya: 47. p.

⁴¹ Loc. cit. 43., 47. p.

⁴² Loc. cit.

⁴³ „A szerb katonaság minden emberének a fő törekvése a pénzszerzés... A legkisebb megjegyzést is ürügyül használták arra, hogy valakit letartóztassanak. Másnap, ha néhány száz, vagy vagyoni állapota szerint néhány ezer koronát lefizetett, elengedték. A magasabb rangú tisztviselők milliókat szereztek. Az egyszerű katonánál, csendőrnél is százazrek voltak... Szigetváron az olvasóköriben tekéző katonák egy-egy bábura 1000 k(oron)ákat tettek. Így hizlalt fel és gazdagított meg Somogy megye megszállott területe 100-100 bocskoros, addig nyomorban sýnylódó balkáni embert, vagy renegát szerb anyanyelvű magyart.” CSÓTI: 136. p.

⁴⁴ SZÜTS 1983: 193. p.

⁴⁵ Válogatott dokumentumok: 165. p.

⁴⁶ Pécs-Baranya: 68. p.

⁴⁷ BML-Pvrkap. conv. 3945/1920. A.

⁴⁸ CSÓTI: 124. p.

⁴⁹ KNÉZY: 30. p.

⁵⁰ Loc. cit. 65. p.

⁵¹ 82 227/1921.BM. r.

⁵² KISS: 260., 272. p.

⁵³ Helységnevtár. Budapest, 1913, Központi Községi Nyomda 91. p.

⁵⁴ KNÉZY: 73. p.; FALUDI – GERGELY: 290. p.

⁵⁵ TISZA: 19. p.

⁵⁶ KNÉZY: 46-47. p.; FALUDI – GERGELY: 289. p.; BAKSA: 95. p.

⁵⁷ KNÉZY: 48., 141. p.

⁵⁸ Loc. cit. 79. p.

⁵⁹ BKmL-Baja conv. 9335/1918.A.

⁶⁰ Loc. cit. 14 729/1919.A.

⁶¹ A már felállított, valamint a felállítandó őrszobák részére kérte:

- telefon bevezetését (a bajai posta és távirodai hivatal külön átirattal megkerestetik);
- 4 petróleumlámpa beszerzését (ezekre és egyéb apró cikkek beszerzésére külön előterjesztés teendő);
- 2 asztal és
- 6 szék beszerzését (a városi útmester a Bárány szálló nagytermében lévő bútorzatból átvételi elismervény ellenében szolgáltatassa ki);

- fűtőanyag biztosítását (a rendőrkapitányság esetről esetre forduljon a fakitermelő bizottsághoz);

- 14 rendőrlegény részére ruha kiutalását;

- az összes ember (50 fő) részére téli ruha beszerzését, mert ezek nélkül a hidegebb időben a szolgálat lehetetlen.

A rendőrőrszobák elhelyezése, létszáma, felszerelése:

1. Központi ügyelet a városházán, 12 főből álló őrséggel. Telefon van.
2. Kültelki lovas rendőrök őrszobája a Bárány szállodában, 10 fős őrséggel. Telefon van.
3. József város és istvánmegyei őrszoba a Flórián utcai iskolában. 7 főből álló őrséggel.
4. Szentistváni őrszoba a szentistváni községházán, 7 fős őrséggel. Telefon van.
5. Katonaváros és kiscsávolyi őrszoba az állatvásártéren a mérlegházban (mázaház), 7 főből álló őrséggel.
6. Szállásvárosi és homokvárosi őrszoba özvegy Fitzlum Károlyné, Erzsébet királyné út 76. szám alatti épületében, 7 fős őrséggel. Az évi bérleti díj 600 korona lenne, melyet november elsejétől negyedéves részletekben lehetne folyósítani. Az összegből levonásra kerül 3 % szegényügyi járadék.

A rendőrlegénység 50 főre történő felemelésénél a költségek, az újonnan nyitott XXI. cím alatt számolandók el. Ennek feltöltésére Baja és Szentistván polgáira, az állami adók után, a vagyoni viszonyokhoz mért progresszív pótdadó kivetéséből beharuló jövedelem szolgál. 14 729/1919.A.

⁶² Loc. cit. 17 053/1919.A.

⁶³ Loc. cit. 1476/1920.A.

⁶⁴ Loc. cit. 463/1919.A.

⁶⁵ KNÉZY: 80. p.

⁶⁶ Loc. cit. 123-128. p.; GERGELY – KŐHEGYI: 154. p.

⁶⁷ KNÉZY: 159. p.

⁶⁸ Loc. cit. 189. p.

⁶⁹ TISZA: 369. p.

⁷⁰ Loc. cit. 420. p.

⁷¹ TEGZES: 419. p.

⁷² LENKEI: 73. p.

⁷³ Pécs-Baranya: 37-38. p.

⁷⁴ BML-Pvrkap. conv. 370/1919. A.

⁷⁵ Pécs-Baranya: 1918-1928. 43. p.

⁷⁶ BML-Pvrkap. conv. 10. sz. napiparancs

⁷⁷ "Sajnálatos ugyan, de még mindig előfordul, hogy a közönség részéről panaszok hangzanak el amiatt, hogy a rendőrlétezés nem viseltetik megfelelő udvariassággal. E kérdésben már százszor történt figyelmeztetés, de – úgy látszik – esetek szörványosan még mindig előfordulnak. Tanulja meg végre a személyzet minden egyes tagja, hogy a város alkalmazottja, a város közönségét azért fizeti, hogy az élet- és vagyonbiztonságát megvédje, hivatali kötelességét teljesítse és mindenkivel szemben udvariasan bánjék. Azért a város közönsége senkit nem fizet, ahhoz senkinek joga nincs, hogy durva legyen a közönség bármely tagjával szemben. Az udvarias bánásmód, megjár a város minden egyes tagjának gazdagnak, szegénynek egyaránt. Megszállott területen lévén különösen felhívom a figyelmet a szerb csapatokra és különösen annak tisztjeire. Eddig a kölcsönös jóviszonyt sikerült fenntartani, mindenki súlyt helyezzen arra, hogy e viszony fel ne bomoljék ..." Loc. cit. 15. sz. napiparancs

⁷⁸ „A 74-es számú napiparancs 4. pontját odamódosítom, hogy Kiss Ferenc próbaidős rendőrnek, tekintve, hogy szolgálaton kívül viselkedett botránnyosan, őszinte megbánását, bocsánatkérését és különösen azon ígéretét, hogy a jövőben feltétlenül józanul fog viselkedni, a testületből való kizárásától eltekintek, és őt büntetésként 10 (tíz) egymásután következő zenedíjtől fosztom meg azzal, hogy azon esetben, ha a jövőben a legkisebb fegyelemsértést követi el, úgy őt a testület kötelekéből feltétlenül el fogom bocsátani." Loc. cit. 75. sz. napiparancs.

⁷⁹ Loc. cit. 22. sz. napiparancs

⁸⁰ Pécs-Baranya: 60. p.

⁸⁴ Az érdekek megtestesítője akkor is, a város élet- és vagyonbiztonsága volt. Gjorgjen GJORGJEVICS városparancsnok alezreddel egyetértésben került kiadásra a főkapitányi parancs. Állandó éjjel-nappali őrszemek 9 helyen kerültek felállításra. Tagjai: 1 szerb királyi csendőr, 1 városi rendőr. Vegyes őrjáratok: (reggel 6 órától este 6 óráig: 2 őrjárat) Tagjai: 3-3 katonai rendőr, 1-1 városi rendőr. (este 6 órától éjfél 12 óráig: 2+2 őrjárat) Tagjai: 2-2 szerb kir. gyalogos katona, 1-1 városi rendőr, 2-2 szerb kir. lovas katona, 1-1 lovas városi rendőr. (éjfél 12 órától hajnali 3 óráig) 2 őrjárat. Tagjai: 3 gyalogos szerb kir. katona, 1 városi rendőr, 2 katonai lovas rendőr, 1 városi lovas rendőr. (hajnali 3 órától reggel 6 óráig) 1 őrjárat. Tagjai: 2 lovas szerb kir. katona 1 lovas városi rendőr. Ezen felül a "városi rendőrség kebeléből a rendelkezésre álló őrszemélyzet számának megfelelőleg" küldtek ki őrjáratokat. Loc. cit. 104. sz. napiparancs

⁸⁵ J. p. Múzeum Á/P-1918-1921. 61., 71. p.

⁸⁶ Pécs-Baranya: 62. p.

⁸⁷ BML-Pvrkap. conv. 93. sz. napiparancs

⁸⁸ Loc. cit. 51. sz. napiparancs

⁸⁹ Loc. cit. 89. Rendőr-főkapitányi parancs

⁹⁰ Loc. cit. 4. sz. Rendőr-főkapitányi parancs

⁹¹ Loc. cit. 65. sz. napiparancs

⁹² Loc. cit. 90. sz. napiparancs

⁹³ Loc. cit. 60. sz. napiparancs

⁹⁴ Loc. cit.

⁹⁵ Loc. cit. Rendőr-főkapitányi parancs 1920.04.30-án és 06. 14-én; Loc. cit. 104. sz. napiparancs

⁹⁶ Loc. cit.

⁹⁷ Loc. cit.

⁹⁸ Az ágota utcai rendőrlaktanya felszerelési tárgyai voltak: szalmazsák 47, fejbánkos 51, nagy lepedő 100, takarópokróc 94, mosdótál 6, vizeskanna 2, szeneskanna 2, szénmerő lapát 2, tűzészti vas 2, kardtartó szíj 50. Loc. cit.

⁹⁹ Loc. cit.

¹⁰⁰ Loc. cit. 5. sz. Rendőr-főkapitányi parancs

¹⁰¹ Loc. cit.

¹⁰² BML. Pvrkap. conv. 1919 és 1920 évi napiparancsok.

¹⁰³ SZÜTS 1983: 88-89. p.

¹⁰⁴ HAJDÚ: 344. p.

¹⁰⁵ LENKEI: 291-292. p.

¹⁰⁶ HAJDÚ: 360. p.

¹⁰⁷ Pécs-Baranya: 99., 108. p.

¹⁰⁸ LENKEI: 294. p.

¹⁰⁹ Válogatott dokumentumok: 64-65. p.

¹¹⁰ BABITS: 69. p.

¹¹¹ 1921/XXXIII. tc.

¹¹² 1912/LXIII. tc.

¹¹³ SZÜTS 1991: 138. p.

¹¹⁴ Loc. cit. 162. p.

- ¹¹⁵ Pécs-Baranya: 118. p.
¹¹⁶ BABITS: 87-89. p.; FALUDI – GERGELY: 302-330. p.; HAJDÚ: 406-422. p.; SZÜTS 1991: 167-181. p.
¹¹⁷ LENKEI: 297. p.
¹¹⁸ FALUDI – GERGELY: 303. p.
¹¹⁹ Loc. cit. 304. p.
¹²⁰ KNÉZY: 190. p.
¹²¹ GERGELY – KÖHEGYI: 80. p.; BAKSA: 393. p.; TISZA: 348. p.
¹²² 69 543/1921. BM. r.
¹²³ KNÉZY: 191. p.
¹²⁴ Új-Somogy:1921.VIII.23.
¹²⁵ GERGELY – KÖHEGYI: 73.,78. p.; KRAVALICS 1978; KRAVALICS 1996.
¹²⁶ Vö. 124. jegyzettel.
¹²⁷ Loc. cit. 1921. IX. 23.
¹²⁸ Loc. cit. 1921. VIII. 20. és 23.; GERGELY – KÖHEGYI: 73.,78. p.
¹²⁹ Mohács évkönyv: 30-31. p.
¹³⁰ GORJÁNÁC 1983: 421. p.
¹³¹ GORJÁNÁC 1985: 513-516. p.
¹³² Új-Somogy:1921.VIII.19.
¹³³ TISZA: 365. p.; BABITS: 89. p.; SZÜTS 1991: 199. p.
¹³⁴ BABITS: 365. p.
¹³⁵ SZÜTS 1991: 199. p.
¹³⁶ LENKEI: 299. p.
¹³⁷ BABITS: 365. p.
¹³⁸ Loc. cit.
¹³⁹ TISZA: 367. p.
¹⁴⁰ FALUDI – GERGELY: 304. p.
¹⁴¹ Pécs-Baranya: 125-127. p.; BABITS: 90. p.
¹⁴² PARÁDI 1986: 45-50. p.
¹⁴³ PARÁDI 1999: 98-147. p.
¹⁴⁴ PARÁDI 1996: 367. p.
¹⁴⁵ PARÁDI 2000: 79-87. p.
¹⁴⁶ 5047/1919. ME. r.
¹⁴⁷ PARÁDI 2005: 105-113. p.
¹⁴⁸ PARÁDI 1989: 35-40. p.
¹⁴⁹ PARÁDI 1992: 21-28. p.
¹⁵⁰ PARÁDI 1997: 78-83. p.
¹⁵¹ PARÁDI 1990: 30-37. p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- BABITS — BABITS András: Pártharcok és munkásmozgalom. In üö. (szerk.): *A Magyar Tanácsköztársaság pécsi-baranyai emlékkönyve*. Pécs, 1960, Pécsi Szikra.
- GERGELY – KÖHEGYI — GERGELY Ferenc – KÖHEGYI Mihály: *A Pécs-Baranya-Baja háromszög történelmi problémái 1918-1921 között*. Baja, 1974, Türr István Múzeum. /Bajai dolgozatok 1./
- GORJÁNÁC 1983 — GORJÁNÁC Rádojka: *Az 1919. évi szerb népszámlálás a megszállt Baranyában* II. köt. Pécs, 1983, Baranya megyei Levéltár. /Baranyai helytörténetírás./ és /Baranyai levéltári füzetek 46./
- GORJÁNÁC 1985 — GORJÁNÁC Rádojka: *Az 1919. évi szerb népszámlálás a megszállt Baranyában* III. köt. Pécs, 1985, Baranya megyei Levéltár. /Baranyai helytörténetírás./ és /Baranyai levéltári füzetek 47./
- HAJDÚ — HAJDÚ Gyula: *Harcban elnyomók és megszállók ellen: emlékezések a pécsi munkásmozgalomról*. Pécs, 1957, Pécs M. J. Város Tanácsa.
- KNÉZY — KNÉZY Lehel: *Baja a forradalom és a megszállás alatt 1918-1921*. Baja, 1940, Corvin Nyomda.
- KÖVÁGÓ — KÖVÁGÓ László: *A magyarországi délszlávok 1918-1919*. Budapest, 1964, Akadémia.
- LENKEI — LENKEI Lajos: *Negyven év Pécs életéből*. Pécs, 1922, Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Rt.
- LÖRINC — LÖRINC Péter (szerk.): *A vajdasági munkásmozgalom szocialista szakasza 1890-1919*. Újvidék, 1953, Testvériség-Egység.
- KRAVALICS 1978 — KRAVALICS László (szerk.): *Magyarország története 1918-1919, 1919-1945*. VIII/1.köt. Budapest, 1978, Akadémiai.
- KRAVALICS 1996 — KRAVALICS László (szerk.): *Magyarország városai*. Budapest, 1996, Égis.
- PARÁDI 1996 — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.
- Pécs-Baranya* — *Pécs-Baranya 1918-1928*. Pécs, 1929, A „Dunántúl” kiadása.
- SIKLÓS — SIKLÓS András: *Magyarország 1918-1919. Események, képek, dokumentumok*. Budapest, 1978, Kossuth-Helikon.
- SOÓS — G. Soós Katalin: *A nyugat-magyarországi kérdés 1918-1919*. Budapest, 1962, Akadémia.
- SZÜTS 1983 — SZÜTS Emil: *Adatok a megszállt Baranya-Pécs közigazgatásának helyzetéhez és a visszacsatolás katonai és politikai előkészítéséről 1918-1920*. Pécs, 1983, Pécsi Szikra. /Baranyai levéltári füzetek 38./

- SZÜTS 1991 — SZÜTS Emil: *Az elmerült sziget. A Baranyai Szerb-Magyar Köztársaság*. Pécs, 1991. Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannonia Könyvek./
- TISZA — TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégebb időktől 1912-ig*. Iglo, 1913, Szepesi lapok nyomda. Második bővített kiadás: *Magyarország rendőrségeinek története*. címmel Pécs, 1925, Haladás.
- TEGZES — TEGZES Ferenc: *Pécsvárad az első világháború idején*. Pécsvárad, 2001, s.n.
- VACLAV — VACLAV Král: *A csehszlovák burzsoázia intervenciós háborúja a Magyar Tanácsköztársaság ellen 1919-ben*. [Intervenciós válság csehszlovák burzsoázia ellen 1919-ben.] Ford. FENDT Pál. Pozsony, 1956, Szlovák Szépirodalmi Kiadó.
- VÖRÖS 1963 — VÖRÖS Márton: *A Széchenyi tér regénye*. Pécs, 1963, Pécs M. J. Város Tanácsa.
- ALMANACHOK, ÉVKÖNYVEK, KHRESZTOMAKHIÁK, KRONOLÓGIÁK
- BAKSA — BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923*. Budapest, 1923, Stephaneum.
- BKML-Baja — *Baja város tanácsa polgármesteri hivatal iratai a szerb megszállás alatt keletkezett iratok*. Pécs, s.a., Bács-Kiskun megyei Levéltár.
- BENDA — BENDA Kálmán (szerk.): *Magyarország történeti kronológiája. A kezdetektől 1979-ig*. III. köt. Budapest, 1982, Akadémiai.
- Mohács évkönyv — *Mohács rendezett tanácsú város évkönyve*. Mohács, 1926, Mohács.
- Válogatott dokumentumok — *Válogatott dokumentumok a baranyai-pécsi munkásmozgalom történetéhez 1918-1929*. II. köt. Pécs, 1970, s.n.
- TANULMÁNYOK
- BÁNYAI — BÁNYAI László: A nagy októberi szocialista forradalom erdélyi hullámai. *Korunk*, XXXII. évf. (1957) 10. sz.
- CSÓTI — CSÓTI Csaba: A Dél-somogyi területek szerb megszállása 1918-1921. In uő. (szerk.): *Somogy megye múltjából*. Kaposvár, 2003, Somogy megyei Levéltár, 123-142. p.
- FALUDI – GERGELY — FALUDI Gábor – GERGELY Ferenc: Adalékok Baja első világháború utáni történetéhez. In KÖHEGYI Mihály (szerk.): *Baja története a kezdetektől 1944-ig*. Budapest, 1989, Akadémia.
- FOGARASSY — FOGARASSY László: Bevezetés a burgenlandi kérdés forrásaiba és irodalmába. *Soproni Szemle*, XLV. évf. (1971) 2. sz.
- GERGELY — GERGELY Ernő: Az ukrán és a német kérdés a Magyar Tanácsköztársaság nemzetiségi politikájában. *Századok*, CIII. évf. (1969) 2-3.sz. 425-448.p.
- KISS — KISS Z. Géza: A török alóli felszabadulástól az első világháború végéig. In KÖHEGYI Miklós (szerk.): *Baja története a kezdetektől 1944-ig*. Budapest, 1989, Akadémia.
- MÁLIK — MÁLIK László: Bóly története a kezdetektől 1948-ig. RÓZSÁS József (szerk.): *Bóly 1093-1993*. Bóly, 1993, Bóly Nagyközség önkormányzata.
- PARÁDI 1986 — PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervezetei. *Belügyi Szemle*, XXXIV. évf. (1986) 4.sz. 45-50.p.
- PARÁDI 1989 — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2.sz. 35-40.p.
- PARÁDI 1990 — PARÁDI József: Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1.sz. 30-37.p. A tanulmány korábbi változata 1990 április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1992 — PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szervezeteinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. A tanulmány korábbi változata 1992. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Tradíció és korszerűség.” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1997 — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8.sz. 78-83.p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig.” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1999 — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. A tanulmány korábbi változata 1998 szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX századi magyar rendvédelemre..” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2000 — PARÁDI József: A rendvédelem, a közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X.

- évf. (2000) 12. sz. 79-87. p. A tanulmány korábbi változata 1999. Október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2005 — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13.sz. 105-113.p. A tanulmány korábbi változata 2001 áprilisában Párizsban hangzott el a Franxia Nemzeti Csendőrség és a Sorbonne Egyetemcsoport közös szervezésében megvalósított tudományos történeti konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.
- STEIER — STEIER Lajos: A Túróczzsentmártoni deklaráció. *Magyar Szemle*, II. évf. (1928) 2. sz.
SZÁSZ — SZÁSZ Zoltán: Az erdélyi román polgárság szerepéről 1918 őszén. *Századok*, CVI. évf. (1972) 2. sz. 304-333.p.
- TROJÁN — M. TROJÁN: Bereg vármegye dolgozóinak harca a tanács hatalomért az 1918-1919-es években. *Századok*, LXXXVIII. évf. (1964) 1-2. sz. 107-157.p.
- VÖRÖS 1960 — VÖRÖS Márton: Az 1919-1921. évek baranyai dokumentumainak sorsa. In uo. (szerk.): *A Magyar Tanácsköztársaság pécsi-baranyai emlékkönyve*. Pécs, 1960, Pécs M. J. Város Tanácsa.
- JOGSZABÁLYOK
- 1912/LXIII. tc. — 1912/LXIII. tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.
1921/XXXIII. tc. — 1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesül Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Csehszlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.
- 5047/1919. ME. r. — 5047/1919. ME. r. a magyarországi rendőrségek államosításáról.
69.543/1921. BM. r. — 69.543/1921. BM. r. a délszláv megszállás alól felszabadult területen az államrendőrség megszervezéséről.
82.227/1921. BM. r. — 82.227/1921. BM. r. határszéli kirendeltségek felosztása tárgyában.
- LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNYEK
- BML — Baranya megyei Levéltár
Pvrkap. — Pécs szabad királyi város rendőrkapitányi hivatal iratai
BKML — Bács-Kiskun megyei Levéltár
- TECHNIKAI RÖVIDÍTÉSEK
- conv. — convolutum (gyűjtemény)
A. — acta (irat)

Mellékletek jegyzéke:

<i>I. sz. melléklet</i>	
A szerb belügyi kormánybiztos felhívása csendőrség felállításáról.	42
<i>II. sz. melléklet</i>	
A rendőrkapitányi hivatal napidíjasainak jegyzéke.	42
<i>III. sz. melléklet</i>	
Tervezet a pécsi rendőrség felemelt létszámú őrszemélyzetének elhelyezéséről.	43
<i>IV. sz. melléklet</i>	
1. sz. napiparancs.	44
<i>V. sz. melléklet</i>	
41. sz. napiparancs.	44
<i>VI. sz. melléklet</i>	
42. sz. napiparancs.	45
<i>VII. sz. melléklet</i>	
52. sz. napiparancs.	46
<i>VIII. sz. melléklet</i>	
93. sz. napiparancs.	47
<i>IX. sz. melléklet</i>	
51. sz. napiparancs.	48
<i>X. sz. melléklet</i>	
Kivonat a 69 543/1921. BM. rendeletből.	49
<i>XI. sz. melléklet</i>	
A Magyar Királyi Államrendőrség pécsi működésének kezdete.	49

A szerb belügyi kormánybiztos felhívása csendőrség felállításáról.

„Polgármester Úrnak

Pécs

Újvidék, 1918. november 27.

Az újvidéki Narodna Uprava, Bánát, Bácska, Baranya területén állanód csendőrséget állít fel.

E célból egyetértőleg a Narodna Odbrana biztosával az összes járásoknak, valamint polgármestereknek elrendeltetik: szólítsa fel községek útján a volt közös hadsereg, honvédség és csendőrség összes rangfokozatbeli tisztek, katonai hivatalnokok és altiszteket, valamint mindazon egyéneket, akik a saját képességi fokuk szerint egy ilyen állást elvállalhatnának, hogy az újvidéki Narodna Odbrának ajánlják fel szolgálataikat.

Mindazok, akik e felszólításnak eleget óhajtanak tenni, ezt írásban (express ajánlva) rövid személyadatokkal (úgymint: rangfokozat, név, tartózkodási hely, hol és milyen szolgálatot teljesített az utóbbi időben) minél előbb jelentsék be az újvidéki Narodna Odbrana osztályának (Konvikt). Ezen ajánlat a helybeli Narodni Odbortól (Néptanács) vagy ahol ilyen nem működik, a községi elöljáróságtól láttamozandó.

Az illetmények a mai drágasághoz felelnének meg, lényegében pedig a magyarországi volt csendőrség-tiszti, altiszti és légnységi illetményekkel egyenlők lennének.

A mellékelt nyomtatványok az összes alárendelt községeiknek és körjegyzőségeiknek azonnal elküldendők.

A belügyi kormánybiztos helyettese:

dr. Mihajlovits Szvetiszlav s.k.”

Forrás: KNÉZY Lehel: *Baja a forradalom és a megszállás alatt 1918-1921*. Baja, 1941, Knézy.

A pécsi rendőrkapitányi hivatal napidíjasainak jegyzéke 1918. XII. 23.

	a háború előtt	jelenleg
a bejelentő hivatalnál	4 fő	8 fő
a cseléd- és munkakönyv kiállítónál	1 fő	3 fő
az iktató hivatalnál	1 fő	2 fő
a kiadóhivatalnál	4 fő	5 fő
a szegényügyosztálynál	—	5 fő
a hadisegélyügyosztálynál	—	7 fő
az előadók mellett	2 fő	1 fő

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convolutum, 370/1919 acta

Tervezet a pécsi rendőrség felemelt létszámú őrszemélyzetének elhelyezéséről.

	jelenlegi	tervbe vett
Ágota utcai őrtanya	1 altiszt, 3 rendőr	1 altiszt, 8 rendőr
Irányi D. téri őrtanya	1 altiszt, 1 őrvezető	1 altiszt, 8 rendőr
	3 rendőr	
Gyárvárosi őrtanya	1 altiszt, 3 rendőr	1 altiszt, 8 rendőr
Ágota utcai különítmény (Új szervezés)	---	1 őrmester
		1 altiszt
		2 őrvezető
		20 rendőr
Bányatelepi kapitányság	1 altiszt	1 altiszt
	1 őrvezető	1 őrvezető
		6 rendőr
Szigeti külvárosi őrtanya	1 altiszt, 4 rendőr	1 altiszt, 8 rendőr
Lovas őrtanya	1 altiszt, 5 rendőr	1 altiszt, 1 őrvezető
		6 rendőr
Vasútállomási őrszoba	2 rendőr	2 rendőr
Város-ház	1 őrmester	1 őrmester
	2 szakaszvezető	2 szakaszvezető
	4 őrvezető	3 őrvezető
	1 őrvezető (börtönőr)	1 őrvezető (börtönőr)
	32 rendőr	35 rendőr
	2 rendőr (ajtónálló)	
Összesítve:	70 ember	120 ember
	1 őrmester	1 őrmester
	2 szakaszvezető	1 szakaszvezető címzetes őrm.
	1 tizedes címzetes szk.v.	1 szakaszvezető
	5 tizedes	1 tizedes címzetes szk.v.
	7 őrvezető	5 tizedes
	54 rendőr	2 őrvezető címzetes tizedes
		5 őrvezető
3 rendőr címzetes őrvezető		
101 rendőr		

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convulutum, 370/1919 acta

I. sz. napiparancs

„Pécs törvhj.város rendőrfőkapitányától.

I. számú NAPIPARANC S.

Pécsett, 1919. Évi január hó 8-án.

Központi ügyeletes tisztviselő: Horváth Gyula rbiztos,

Központi ügyeletes detektív: Gyurka József detektív,

Központi ügyeletes szakaszvezető: Szicher János szv.

Ügyeletes orvos: Dr. Schwartz Vilmos.

A mai naptól kezdve a napiparancsoknak az eddig használt könyvecskébeni kiadását beszüntetem és a napiparancsot külön lapon fogom kiadni, miáltal az érdekeltek könnyebben fognak tájékozódhatni. A napiparancs rendelkezéseket nem csak a legénységre, hanem az egész rendőri személyzetre s így a tisztviselőkre is fog tartalmazni. – A kiadás ideje hétköznap délután 5 óra, míg vasár és ünnepnap délelőtt 11 óra. –

Minden napiparancsból a következők fognak egy példányt kapni: 1./ Pécs-bányatelepi rendőrkapitányság, 2, 3, 4, Schmidt Boldizsár, Kenedy Géza és Dr. Till József rendőrkapitányok, 5, 6, 7, 8, Horváth Gyula, Komáromy József, Domján Ferenc és Külley Zoltán rendőrbiztosok, 9, Somogyi Lajos detektív csoportvezető, 10, Kovács György őrmester, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Hat rendőri laktanya vezetője, 17. Vasuti rendőrőrszoba. – A tisztviselők amennyiben bármely oknál fogva a napiparancs kézhez vétele előtt a hivatalból eltávoznak kötelesek intézkedni, hogy a napiparancsot még az nap kézhez vegyék. – A napiparancsok folyó számmal lesznek ellátva s úgy a tisztviselők, mint az őrtanyavezetők által lelkiismeretesen tanulmányozandók és összegyűjtve megőrzendők.

A kiadóhivatalt utasítom, hogy a napiparancsok azonnali sokszorosításáról és kellő időbeni kikészítéséről gondoskodják.

Örömmel közlöm az egész személyzettel, hogy a belügyminiszter az egész személyzet fizetését és az ügyeleti díjakat rendezte. E tárgyban két rendelet intézkedik, amelyek a városi tanácsnál most vannak végrehajtás alatt. Mihelyt végrehajtási munkálatok befejeződnek a kiutalások meg fognak történni. – További részleteket később fogok közölni. –

Soós Nándor sk.
RENDŐRFŐKAPITÁNY.”

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convulutum, 1.sz. napiparancs

41. sz. napiparancs

„Több ízben észleltem azt, hogy az őrszemélyzet egyes tagjai komolyabb baj nélkül – betegség címén – a szolgálattól távolmaradtak; elrendelem, hogy a mai naptól kezdve a beteg legénység reggel 7-8 óra között az ügyeletes rendőr orvosnak orvosi megvizsgálás végett előállítandó.

Orvosi engedély nélkül senki sem vonhatja el magát – betegség címén – a szolgálattól.

Súlyos betegségeket tartoznak a kerületi orvosok a lakásukon is megvizsgálni. – A nap folyamán esetleg súlyosan megbetegedett s azonnali orvosi segílyre szorulók tartoznak ezen körülményt hozzátartozóik által az ügyeletes szakaszvezetőnél haladéktalanul bejelenteni, akinek kötelessége a beteg azonnali megvizsgálásáról az ügyeletes orvos értesítése által gondoskodni.

Figyelmeztetem az egész őrszemélyzetet, hogy csak az jelentsen beteget, akinek erre tényleg oka is van, azon egyéneket, kiket az orvos betegnek el nem ismer a legszigorúbban fogom megbüntetni.

Az orvos urakat felkérem, hogy a beteg rendőröket a leglelkiesmeretesebben vizsgálják meg, s nekik a szolgálattól való távolmaradást csak akkor engedélyezzék, ha erre feltétlenül szükség van.

Jelen parancsom pontos keresztülviteléhez és a beteget jelentett egyének ellenőrizhetése végett a következőket rendelem el:

A központi őrtanyán egy betegkönyv fektetendő fel, amelybe az ügyeletes szakaszvezető a reggeli 7 óráig bármely őrtanyán – kivéve a pécs-bányatelepi kapitányságot – beteget jelentett egyéneket beírni tartozik.

Az összes őrtanyák beteget reggeli 7 órakor a központi őrtanya folyosóján gyűlnek össze, s onnan a rangban legidősebb vezetője alatt az ügyeletes orvoshoz mennek, magukkal vivén a betegkönyvet is.

Az orvosi vizsgálat után a betegkönyv az ügyeletes szakaszvezetőnek ismét átadandó, aki azt azonnal Külley Zoltán rendőrbiztosnak bemutatni tartozik.

A betegkönyvbe a betegek nevei naponkint, eltekintve attól, hogy volt-e az illető a megelőző napon orvosi vizsgán – bevezetendők.

Az orvos urakat felkérem, hogy a betegkönyv megfelelő rovataiba a betegség nemét, az előre látható gyógyulási időt és végül azon körülményt, hogy teljesíthet-e a beteg szolgálatot, vagy nem, pontosan bejegyezni szíveskedjenek.

Jelen parancs 1-1 példány fent nevezett orvos urak részére is kiadandó.”

Ezt a napiparancsot SCHMIDT Boldizsár pécsi rendőrfőkapitány helyettes írta alá, március 6-án.

Soós Nándor főkapitányt ugyanis március 4-én – a 17 napos sztrájk idején, több prominens személlyel együtt – a szerbek túsul ejtették és elszállították.

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convulutum, 41.sz. napiparancs

42. sz. napiparancs

„A 41. számú Napiparancs 3. pontjára való hivatkozással a szerb kir. tábori rendőrséggel teendő együttes szolgálat egyöntetű szabályozása végett a következőket közlöm:

A város területén a mai naptól kezdődőleg nappal egy városi rendőr és egy szerb tábori rendőr, éjjel két városi rendőr és két szerb tábori rendőrből álló vegyes őrzékek látják el a közbiztonsági szolgálatot. Az őrzékek a következő rendben tartoznak a város területén cirkálni.

1.számú őrzék: Irgalmas, Siklósi utca, Hangya korcsma, Alsómalom, Légszeszgyár utca, Dohánygyár és Reáliskola környéke, Budai külvárosi állomás, Rákóczy útnak Irgalmas utcáig terjedő része.

Leváltási hely: BEDŐ sarok.

2.számú őrzék: Jókay-tér, Deák utca, Rákóczy út, Indoház utca, Főpályaudvar R.th. és Rét utcán át ismét a Rákóczy útra.

Leváltási hely: Zsolnay szobor.

3.számú őrzék: Ferenciek utcája, Szigeti-Országút, Hadapródiskola, Makár utca és ezen utcák környéke.

Leváltási hely: "Korona" vendéglő előtt.

4.számú őrzék: Petrezselyem, Kaposvári, Kálvária, Zöldfa, Ó-Temető, Szőlő utca és azoknak környéke.

Leváltási hely: Kaposvári és Petrezselyem utca sarok.

5.számú őrzék: Király és Kossuth Lajos utca.

Leváltási hely: Király és Mór utca sarok

6.számú őrzék: Apáca utca, Szvitovszky-tér, Kardos-Kálmán, Káptalan, Szepessy, megye, Mór, Anna, József és Mária utcák.

Leváltási hely: Littyke-sarok.

7.számú őrzék: Sörház, Ágoston utca, Bányatelepi út, Hegyalja, Tettye és a közbeeső utcák.

Leváltási hely: Ágoston tér.

8.számú őrzék: Irányi-Dániel tér, Zsolnay-Vilmos utca, Balokány liget, Budai-vám, Felsővámház és a közbeeső utcák.

Leváltási hely: Gyimóthy sarok.

9.számú őrzék: Széchenyi-tér.

Leváltási hely: Városház sarok.

ÉJJEL

a fenti őrzékeken kívül még a 10.számú őrzék: Ferenciek utca, Gyár, Zrínyi, Hunyadi és Deák utcákban.

Leváltási helye: Gyár és Ferenciek utca sarok, végül a

11.számú őrzék: Percel, Lyceum, Munkácsy-Mihály, Kisfaludy utca.

Leváltási hely: Apolló mozi előtt.

A 10. és 11. számú őrzék csak egy városi rendőrből és egy szerb tábori rendőrből áll.

Az őrzékek három óránként lóváltási helyeiken lesznek leváltva.

Az őrzékek tartoznak korcsmákat, vendéglőket, kávéházakat és éjjeli mulatóhelyeket is ellenőrizni és azokban mindenkor az elrendelt időben a zárórát pontosan betartatni.

Ezen alkalommal különösen felhívom az egész őrszemélyzetet arra, hogy szolgálata közben vendéglőkben semmi néven nevezendő szeszes italt nekik elfogyasztani nem szabad, továbbá, hogy magukat az utcán megfelelően viseljék; az ez ellen vétőket a legszigorúbban fogom megbüntetni.

Ezen egyéneket, akik magukat kellőképpen igazolni nem tudják, legyenek bár polgári egyének, avagy a szerb kir. hadsereg kötelékébe tartozó személyek, éjjel mindenkor az ügyeletes rendőrtisztviselő elé állítandók.

A szerb kir. hadsereg kötelékébe tartozó egyének a rendőrség fogdájában e célra berendezett külön fogdahelyiségekben lesznek reggelig lezárva, s reggel Mirkovics Dragomir százados elé állítva. A polgári egyének fogva tartása és szabadon bocsátása felett éjjel az ügyeletes rendőrtisztviselő, nappal pedig a városi rendőrség megfelelő ügyosztályának vezetője dönt.

Az őrzékek ellenőrzése a rendőrtisztviselők, a szerb kir. tábori rendőrség tisztjei, a kirendelt városi rendőrségi altisztek és az e célra kivezényelt – ellenőrző könyvecskével is ellátott – szerb altiszti ellenőrző őrzékei által eszközöltetik.

Az őrzékek vezetői a szerb tábori rendőrség ellenőrző tisztjénél is épen úgy, mint az ellenőrző rendőrtisztviselőnél és altisztnél jelentkezni tartozik.

Végül elrendelem azt, hogy az őrszemélyzet szolgálata akként osztható be, hogy azoknak minden negyedik napja szabad legyen." (85)

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convolutum, 42.sz. napiparancs

52. sz. napiparancs

A város közbiztonsága érdekében a nappali őrzéskor helyére szigorúan helyhez kötött őrszem szolgálat lépett.

- „1. számú őrszem a Széchenyi téren,
 2. számú őrszem a Sörház és Király utca sarkán,
 3. számú őrszem a Zsolnay-Vilmos utca I.szám alatti "Fehér Farkas" vendéglőnél,
 4. számú őrszem a Zsolnay-Vilmos és Major utca sarkán,
 5. számú őrszem az Irgalmasok utca és Rákóczy út sarkán (Bedő),
 6. számú őrszem a Sétatéren,
 7. számú őrszem a Ferenciek és Klimó utca sarkán ("Korona").

Ezen őrszemek reggeli 5 órától estéli 10 óráig szigorúan helyhez vannak kötve. Az őrszem a neki kijelölt őrhelyét semmi féle esetben sem hagyhatja el önként. Az **ŐRSZEM VENDÉGLŐKBE, KORCSMÁKBA, KÁVÉHÁZAKBA, stb.** – kivéve azt az esetet, ha őt oda segítségül hívják – be nem mehet. A zárórák ellenőrzése nem tartozik többé az őrszemek hatáskörébe. A zárórákat külön e célra kirendelt ellenőrökkel fogom a holnapi naptól ellenőriztetni. Azon esetben, ha az őrszem azt észleli, hogy egy üzlettulajdonos a zárórát nem tartotta be, köteles erről az oda érkező ellenőrnek jelentést tenni, aki aztán az őrszemet, ha szükséges magával a vendéglőbe tanúként beviheti. Ennek megtörténte után köteles azonban az őrszem helyét azonnal ismét elfoglalni. Az **ŐRSZOLGÁLATBAN SZESZES ITALT INNI A LEGSZIGORÚBBAN TILOS, AZ EZ ELLEN VÉTŐKET A LEGSZIGORÚBBAN FOGOM MEGBŰNTETNI, S ISMÉTLŐDÉS ESETÉN A TESTÜLETBŐL ELBOCSÁTOM.** – Az ellenőröknek szigorú kötelességévé teszem, hogy azon őrszemeket, akiken az alkohol hatása észlelhető a legkisebb mérvben is, azonnal váltassák le, állítsák az ügyeletes tisztviselő elé, s tegyenek erről hozzám jelentést.

- Az előemlített őrszemek este TIZ órától reggeli ÖT óráig terjedő időben részben mozgó őrszemekké változnak át és pedig a 2. számú őrszem a Király és Mór utca sarkától a Kossuth-Lajos utca és Irányi-Dániel tér között,
 a 3. számú őrszem a Zsolnay-Vilmos utcában, az István utca sarkáig és az Irányi-Dániel téren a Kossuth-Lajos utca sarkáig,
 a 4. számú őrszem a Zsolnay-Vilmos utcában az István utca sarkától a Budai vámgig s vissza,
 a 6. számú őrszem a Kardos-Kálmán utca és Radonay utcákon, végül
 a 7. számú őrszem a Ferenciek utca 14 szám és a Szigeti országút és Kiskirály utca sarkáig. –

Fenti őrszemeken kívül felállítok egy nappali lovas őrszemet, a Zsolnay Vilmos szobornál s egyben elrendelem, hogy naponta a tartalék számához képest olyan mérvben, amint ezt a szükség megkívánja nappali őrzéskor is küldessenek ki.

Éjjel a fentebb említett őrszemeken kívül esteli 9 órától hajnali 3 óráig összesen hat, de mindenesetre 4, két tagból (egy rendőr és egy szerb katonai rendőr) álló őrzéskor küldendő ki a tartalékból, tehát éjjel előtt 3 és éjjel után 3. Ezen őrzéskor a városnak azon részeibe küldendők ki, ahol őrszemek nem igen vannak.

Felhívom továbbá a holnapi naptól kezdve a központi tartalékőrséget, amely 2-2 tagból áll, s 3 óránként lesz leváltva, a tartalékőrségbe vezényelték tartoznak azon idő alatt állandó készenlétben lenni, le nem vetkőzhetnek, hanem éjjel csak ruhában, s oldalfegyverrel pihenhettek le a szolgálati idejük alatt.

A szolgálat a holnapi naptól egy e célra szerkesztett kimutatással lesz közzé téve, ezen kimutatást az őrmester és az ügyeletes szakaszvezető írják alá, s ennek megtörténte után az őrmester még kifüggesztés előtt azt láttatás végett Külley Zoltán rendőrbiztosnak bemutatni tartozik, ha az távol lenne, úgy az ügyeletes tisztviselő tartozik a kimutatást láttatozni.

Az őrtanyavezetők tartoznak a holnapi naptól kezdve az egyidejűleg kiadott minta szerinti "Reggeli jelentés"-t naponta reggel 8 órára az ügyeletes szakaszvezetőnél, illetve az őrmesternél leadni, az őrmester a reggeli jelentéseket aztán Külley rendőrbiztosnak adja át.

Az őrtanyák létszámát a viszonyoknak megfelelőleg ki fogom egészíteni, s erről legközelebb parancsban fogok intézkedni.

Az összes őrszemek és őrzéskor a holnapi naptól kezdve úgy éjjel, mint nappal csak két tagból és pedig egy rendőrből és egy szerb katonai rendőrből fognak állani.

Az őrszemek és őrzéskor ellenőrzése fokozottabb mérvben lesz gyakorolva, s ehhez mérten figyelmeztetem az őrszemélyzetet, hogy szolgálatát a legpontosabban lássa el.

A szolgálati beosztás terén elmentem az engedékenység legvégső határáig, s teljesíttem az őrszemélyzet minden kívánságát, így most annyival is inkább elvárhatom azt, hogy most már az őrszemélyzet is komolyan fogja fel szép hivatását, s lelkiismeretesen és feltétlenül józanul végezze el kötelességét.

S o ó s N á n d o r sk.
 rendőrfőkapitány."

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convulutum, 52.sz. napiparancs

93. sz. napiparancs

„A színházi és mozi stb. felügyeleti szolgálat egyöntetű szabályozása céljából következőleg rendelkezem:

I.

SZÍNHÁZ.

Az ügyeletes rendőrtisztviselő tartozik 1/4 órával, az oda vezényelt őrszemélyzet pedig 3/4 órával a színházi előadás megkezdése előtt a színházban megjelenni. – A felügyelő tisztviselő köteles még a színházi előadás megkezdése előtt meggyőződni arról, vajjon az előírt mentőeszközök rendben és helyükön vannak-e?

Meggyőződik továbbá arról, hogy a világítási szabályok és óvintézkedések pontosan teljesítették-e, meggyújtattak-e a lámpák, helyén van-e az, aki a vasfüggönnyt kezeli és helyükön vannak-e a tűzoltók, nincs-e olyan valami a színpadon, nézőtéren, a folyosókon és kimeneteleknél, ami tiltva van és meg van-e ezen helyeken minden téve, ami a közbiztonság és közrendeseti szempontból szükséges.

A színház egész területén tilos a dohányzás; ezt ellenőrizendő, megvizsgálandók az öltözők is (női öltözők csak a bentlévő nők előzetes értesítése után), mely vizsgálat folyamán tekintettel kell lenni arra is, hogy idegenek nemcsak öltözőkben, de még a színpadon sem tartózkodhatnak.

Úgy a hétköznapi, mint a vasárnapi színházi előadásokhoz egy tisztviselő és 3 rendőr vezényeltetik ki. A rendőrök színházi szolgálati beosztása ugyanaz, ami a múltban volt, vagyis az előadás megkezdése előtt az I. számú rendőr azonnal felmegy a másodemeleti karzatra, a II. és III. sz. rendőr pedig a színház előcsarnokában, illetve a pénztárnál marad az ideig, amíg a pénztárnál a tolongás meg nem szűnik, ekkor felmegy a II. számú rendőr is a másodemeleti karzatra, a III. számú rendőr pedig a színház előcsarnokában marad, helyét ez utóbbi csak akkor hagyhatja el, ha a színház bejárata előtt közbiztonsági intézkedések megtétele látszik szükségesnek.

A színházi felügyeleti szolgálatra kivezényelt rendőrök pontos időbeni megjelenéséért az őrmester, illetve a mindenkori ügyeletes szakaszvezető személyesen felelős. – A pontos időben meg nem jelenő rendőrök minden esetben elem állítandók. –

Mivel a színház épületében a dohányzás tilos, s az előadás befejezése után a dohányzó közönség egy része már az előcsarnokban szivarra, vagy cigarettára nyújtani szokott, elrendelem, hogy az ügyeletes rendőrtisztviselő a színház rendje és tűzbiztonsága érdekében a színházat addig el nem hagyhatja, amíg a közönség onnan teljesen el nem távozik és köteles a színház előcsarnokában állva arra ügyelni, hogy senki addig rá ne gyújtson, amíg a színház falai közül ki nem lép.

Az előadás befejezése után az előcsarnokban szolgálatot tévő rendőr tartozik a színházban szolgálatot tévő hivatásos tűzoltóval a színház összes nézőtereit tüzetesen átkutatni az iránt, hogy nem hagyott-e a közönség valami tárgyat (ruhanemű, ékszer, stb.) ott vissza és ha igen, úgy az összes talált tárgyat a nála lévő könyvecskében bevezetni, amelyet úgy a rendőr, mint a tűzoltó aztán névaláírásukkal ellátni tartoznak. – A talált tárgyak a könyvecskével együtt a rendőr által a mindenkori központi ügyeletes szakaszvezetőnek adandók át Komáromi rendőrtisztnek leendő továbbbítás végett.

Az előadás befejezése után a másodemeleti karzaton lévő két rendőr a közönség lemenetele előtt a színház előcsarnokába lemenni tartozik, s ott jobb és baloldalon felállva őrködik a közbiztonság felett mind az ideig, amíg a közönség a színházat teljesen el nem hagyta.

A színházi ügyeletes tisztviselő tartozik a színházi vasajtó kulcsát, a színházi szolgálatot követő másnap reggel **Kenedi Géza** rendőrkapitánynak átadni, aki viszont a kulcsot a következő színházi ügyeletes tisztviselőnek adja át. – Szombat és vasárnapokon a színházkulcs nem **Kenedi** rendőrkapitánynak, hanem az előadás után az ügyeletes szakaszvezetőnek adandó át, aki azt a következő ügyeletes tisztviselő kezéhez juttatni tartozik.

Mivel régóta tapasztalom azt, hogy a színház körül az előadások alkalmával kis gyermekek ólálkodnak, szülők és minden felügyelet nélkül, az ezen körülményből joggal következtethetem azt, hogy ezen gyerekeket az erkölcsi romlás veszélye fenyegeti, elrendelem, hogy az oda szolgálatba kiküldött tisztviselő és rendőrök ezen erkölcsi züllésnek kitett gyermekeket állandó figyelemmel kísérik, s őket adott esetben állítsák azonnal a központi ügyeletes tisztviselő elé, akinek kötelességévé teszem a vizsgálatnak azonnali megejtését aziránt, hogy a gyermek felügyelet nélkül milyen címen van hazulról távol óraszámra. – Amennyiben pedig megállapítást nyer az, hogy a gyermeket erkölcsi és anyagi züllés veszélye fenyegeti, úgy kötelessége a gyermeket átadni – a szülők megfelelő értesítése mellett – a gyermekvédelemmel foglalkozó Konthy István szegényügyi tisztnek, aki viszont a gyermeket minden esetben elem állítani tartozik. –

Az újabb időben a színház bejárata előtt divatozó apró péksütemény és egyéb cikk árusítása a közlekedés megóvása érdekében semmi körülmények között nem tűrendő meg.

II.

Mozik, mulatók, kabarék, orpheumok, lovardák és hasonló célú helyiségek felügyeleti szolgálata.

Ezen helyiségekben a felügyeleti szolgálat kiterjed arra, hogy ott ahol színpad van, a színpadon a közlekedésre szánt ajtókat és egyéb mentőkészülékeket (vizeskád, tűzcsap, mentőszekrény, stb.) díszletekkel, vagy egyéb tárgyakkal el ne torlaszolják, továbbá, hogy úgy benn magában a látványos vagy mutatványos helyiségben, mint a vele közvetlen összeköttetésben lévő mellékhelyiségekben fűrészpör, gyaluforgács, papíros, szemét vagy más gyúlékony anyag ne legyen. – A műlovardai istállóban a szemét egy fedéllel ellátott tartályban helyezendő el. – Kell, hogy a vízvezeték és a világítás mindig használható állapotban legyen. – Az előadás megkezdése előtt fél órával a világítás meggyújtandó.

Minden fából épült látványos helyen vagy bódében, a mulatók, kabarék öltözőiben, mozikban stb., – kivéve az Uránia mozi előcsarnokát, – a dohányzás szigorúan tilos. –

A női öltözőkben a hajbodorításhoz szükséges vasmelegítés gyertya- vagy petróleumlángnál nem eszközölhető. – Cirkusznál és más fabódékban ott, ahol vízvezeték és tűzcsap nincsen, két – két vízzel telt hordó állítandó fel.

Idegeneknek a színpadra és az öltözőkbe lépni tilos.

Az előadások alatt az összes kijáratú ajtókat nyitva tartandók. Az esti előadások után addig, amíg a közönség el nem távozik a nézőtéren, ruhatárakban és folyosókon sem a fő sem a mellék és vészvilágítást eloltani nem szabad.

A megszállt helyek számánál több jegyet eladni, illetve több vendéget a nézőtérre bebocsátani tilos.

A folyosót, valamint az asztalok, székek és padsorok közötti utcák elállása vagy bármikénti elfoglalása, nem különben asztaloknak és székeknek a folyosókra való kiállítása tilos.

Az előadott filmek, ének, szavaltat és táncelőadások vagy más mutatóanyagoknak a jó erkölcsöt, hazafias érzést, az állami intézményeket, a közrendet, egyes személyeket, vagy családokat sérteni nem szabad.

Minden mutatóanyag előadásánál, melynél a működő személy, vagy a közönség testi épsége bármi módon veszélyeztetve lehet, a szükséges elővigyázati óvintézkedések megteendők.

Az előadások csak az engedélyezett időn belül tarthatók meg.

A felügyeleti szolgálat általában az előadás megkezdése előtt 1/2 órával, az ellenőrző tisztviselő számára 1/4 órával kezdődik és tart, amíg az előadás végeztével a közönség távozta után a lámpák eloltatnak s a bejáratok ajtóit lezáratnak.

Az "Apolló" mozgószínházban köteles az ott felügyeleti szolgálatot teljesítő rendőrtisztviselő az előadás megkezdése előtt legalább 10 perccel a rendőr pedig 1/2 órával megjelenni. A vásár- és ünnepnap előadásoknál a szolgálat úgy a tisztviselő, mint a rendőrök részére d.u. 1/2 3 órától az előadás befejezéséig tart.

Az őrszemélyzet pontos megjelenéséért ép úgy, mint a színháznál az őrmester, illetve az ügyeletes szakaszvezető személyesen felelős. –

A moziban szolgálatot teljesítő tűzoltó tartozik a filmkamra közvetlen közelében tartózkodni. – A filmkamrában egy vízzel teltített vödör és egy vízbe áztatott pokróc kell, hogy állandóan kéznél legyen. – a filmkamrában a gépészen és annak segédjén kívül senki sem tartózkodhat.

A mozik és más mutatóanyag helyek körül az előadások alkalmával tartózkodó felügyelet nélkül lévő gyermekekkel szemben ugyanazon eljárás követendő, mint a színháznál.”

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convolutum, 93. sz. napiparancs

IX. sz. melléklet

51. sz. napiparancs

„A rendőr fegyverét csak a következő esetekben használhatja:

a./ JOGOS VÉDELEM GYANÁNT, ha az ő, vagy egy harmadik személy személye, vagy vagyona tetteleg jogtalanul és közvetlenül megtámadatik. Ez esetben a jogos önvédelem nem csak a rendőrnek, de mindenkinek joga.

b./ VÉGSZÜKSÉG ESETÉBEN, amikor a rendőr élete forog kockán, s azt csak a kard, vagy lőfegyver használatával mentheti meg.

Végszükség esetén arra is kell törekedni a rendőr közegnek, hogy fegyverét csak oly mértékben használja, amennyiben közvetlen szükséges a végszükség elhárítására.

c./ VESZÉLYES FENYEGETÉS ESETÉN, midőn a rendőr tényleg megtámadatik vagy támadással oly körülmények között fenyegetetik közvetlenül, hogy annak bekövetkezésétől alaposan tartható. Ily veszélyes fenyegetésnek tekintendő az is, ha valaki a nála lévő fegyvert vagy egyéb veszélyes eszközt a rendőr felhívására le nem teszi vagy át nem adja, vagy ha a fegyverrel, veszélyes eszközzel ellátott egyén védett helyzetéből előjönni vonakodik.

d./ A SZOLGÁLAT ÉRDEKÉBEN, ha szolgálat teljesítése közben oly tettelegesen ellenszegülésre talál, mely azt meghiúsíthatná, s a rendőrnek más célravezető eszköz rendelkezésére nem áll.

A RENDŐR LŐFEGYVERÉT csak két esetben használhatja: a VÉGSZÜKSÉG ESETÉN és CSAPATSZOLGÁLATBAN VEZÉNYSZÓRA.

A végszükség esetét kivéve a fegyverhasználat előtt azon egyén, kivel szemben az esetleges fegyverhasználat válik szükségessé, figyelmeztetendő, hogy az ellenállással vagy támadással hagyjon fel, mert különben vele szemben fegyvert fog használni.

A rendőrnek kötelessége a fegyverhasználat előtt minden enyhébb és célhoz vezető eszközt megkísérelni. Előzetes figyelmeztetés nélkül csak váratlan megtámadások esetében végszükség gyanánt használható a fegyver.

A fegyver a rendőr által felelősség mellett csak akkor és azon mértékben használható, mikor és meddig az a visszautasításra vagy az ellenszegülés legyőzésére, illetőleg a megvédés biztosítására elkerülhetetlenül szükséges. A kardhasználat céljának nem szabad annak lenni, hogy valakit a rendőr megöljön, hanem az, hogy őt harcképtelenné tegye.

Kardhasználat után a rendőrnek első kötelessége az elsősegélynyújtás, azután az orvosi segélyről való gondoskodás, végül jelentéstétel. – Halált okozó fegyverhasználat után a halott mindaddig a helyszínen őrzendő, míg a rendőri hatóság, illetve a vizsgálóbíró meg nem érkezik.

Ezen napiparancs az őrszemélyzet minden egyes tagja által saját kezűleg aláírandó s azon kívül két hónapon át minden szombaton az őrmester, illetve a laktanyavezetők által az őrszemélyzetnek újból felolvasandó.”

Forrás: Baranya megyei Levéltár. Pécs Városi Rendőr-kapitányság. convolutum, 51. sz. napiparancs

Kivonat a 69 543/1921. BM. rendeletről

„...Baja törvényhatósági joggal felruházott város és Ujszeged kiürítésével kapcsolatban pedig a következőket rendelem.

A bajai kapitányság vezetésével Trenka Kálmán rendőrtanácsost, helyettesítésével dr. Hehtl József rendőrkapitányt bízom meg és e célból az előbbit Szegedről, az utóbbit a szolgálat érdekében Kecskemétről Bajára áthelyezem. Szolgálatáttele beosztom Oltoványi István rendőrkapitányt a szolgálat érdekében Érsekcsanádrol, dr. Versényi Jenő rendőrfogalmazót a szolgálat érdekében Jánoshalmáról, dr. Dobó Árpád rendőrfogalmazót a szolgálat érdekében Hódmezővásárhelyről, dr. Matzitz Gyula rendőrfogalmazót saját kérelmére Budapestről, Babó Gyula rendőrfogalmazót a szolgálat érdekében Kiskunhalasról és dr. Meznerich Jenő segédfogalmazót a szolgálat érdekében Kisszállásról Bajára való egyidejű áthelyezéssel.

Török Béla hivataltisztet a szolgálat érdekében Kiskunhalasról, Balta Illés hivataltisztet a szolgálat érdekében Királyhidáról Bajára a kapitánysághoz való szolgálati beosztásuk mellett áthelyezem és felhatalmazom a kerületi főkapitányt, hogy a további négy segédhivatali tisztviselőt az újabban rendelkezésre bocsájtott személyzetből utalagos hozzájárulásom fenntartásával oszthassa be.

Starzsinszky István rendőrfelügyelőt a szolgálat érdekében Kiskunhalasról, Hánsle Árpád rendőrfelügyelőt saját kérésére Budafokról Bajára áthelyezem és szolgálati beosztásukhoz beosztom.

Heim Jenő rendőrfelügyelőt és Barcs Tibor rendőrségfelügyelőt a szolgálat érdekében a kerület felügyelői hiányának pótlására Budapestről a kerület állományába áthelyezem és szolgálati beosztásukra javaslatot kérek.

Kiss G. Dezső detektivet saját kérelmére Szegedről, Horváth István, Ökrös Vilmos, Török Árpád, Szöcs János, Ördög Imre és Jablonszky József detektiveket Szegedről Bajára, Benedek Géza detektivet Kecskemétről Orosházára, Székely Juszti detektivet Szegedről, Török Mihály és Béres János detektiveket Kecskemétről Hercegszántóra, Angyal Mátyás detektivet Szegedről, Tarján Lajos detektivet Szentendről Kelebiára, Apró Imre detektivet Szegedről, Farkas Antal detektivet, Kecskemétről Garára, Tóth György detektivet Szegedről, Pataki Gyula detektivet Szentendről Csikériára, Urbányi László és Balogh Ferenc detektiveket Szegedről Katymárra, Loósz István detektivet Kiskunhalasról és Lőrincz Rudolf detektivet Szegedről Gyulára, Dragossy Richard detektivet Szegedről és Botka Ernő detektivet Kisszállásról Ujszentivánra, Virágh Márk detektivet Szegedről és Marton László detektivet Kisszállásról Röskszentmihálytelekre, Bunyata József detektivet Szegedről, Tamási Lajos detektivet Békéscsabáról, Érsek Zsigmond detektivet Szegedről Kiskunfélegyházára, valamennyit a szolgálat érdekében áthelyezem. Szotyori Albert, Tóth R. István, Busa Mihály és Papp Mihály detektiveket szolgálati beosztásukhoz a szegedi, Zsótér István, Palásthy András, Tóth Pál, Tóth Imre és Walz Károly detektiveket pedig a kecskeméti kapitánysághoz osztom be.

Ezzel kapcsolatban megengedem, hogy Hercegszántó, Kelebia, Gara, Csikéria, Katymár, Gyála, Ujszentiván és Röskszentmihálytelek határállomásokon addig is, míg a határátkelés kérdése rendezve nem lesz a 4000/1920. res. számú rendeletben körülírt egyes teendők ellátására detektív különítmények állittassanak fel.

Ezen rendeletemet a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitányának, a budapestvidéki, a debreceni, a miskolci, a székesfehérvári és a szombathelyi kerületek főkapitányainak tudomás és megfelelő eljárás, a pécsi, kaposvári és szegedi kerületek főkapitányainak pedig azzal küldöm meg, hogy a szükséges előkészítő intézkedéseket saját hatáskörükben tegyék meg.

Budapest, 1921. évi augusztus hó 13-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szentgyörgyi s. k.
miniszteri tanácsos."

Forrás: 69 543/1921. BM. r. a délszláv megszállás alól felszabadult területen az államrendőrség megszervezéséről.

A Magyar Királyi Államrendőrség pécsi működésének kezdete

„Augusztus 20-án reggel 2 órakor vette kézbe a pécsi kapitányság vezetője Török Lajos m. kir. rendőrtanácsos, bádoki Soós Károly altábornagy távirati rendeletét, amely szerint még ugyanazon nap délelőtt egyedül Pécsre kellett mennie és Pécssett a szerb katonai parancsnoknál jelentkeznie. A fogat fél 3-kor érkezett Pécsre, a királyi tábla épülete elé és Török Lajos m. kir. rendőrtanácsos ott jelentkezett Csolak Antich szerb ezredes akkori városparancsnoknál. A szerb ezredes igen szívélyesen fogadta és kijelentette, ő kérte, hogy a pécsi kapitányság vezetőjét küldjék előre be, hogy a rendőrség vezetését még a kivonulásuk előtt átvegye. Felkérte a kapitányság vezetőjét, hogy Gosztonyi Gyula dr. kormánybiztosnál jelentkezzen, s a rendőrség vezetését átvegye a rendőrkapitányságra ment, ahol Kenedi Géza, Till József dr. rendőrkapitányok, Derner József és Vörös Mihály rendőrfogalmazók már nagy munkában voltak. Kenedi Géza rendőrkapitány megtette a jelentését és ezután Török Lajos m. kir. r. tanácsos a kapitányság vezetését nyomban átvette, s ekkor elkezdődött a Magyar Királyi Államrendőrség pécsi működése.”

Forrás: TISZA Miksa: Magyarország rendőrségeinek története. Pécs, 1925, s.n.

FORRÓ János – HIBÁCSKO Ferenc **Adalékok a Karhatalom történetéhez**

A magyar történelemben, – ha rövid időre is – az 1956. november 4-e utáni időszak egyik szereplője a Karhatalom, amely szervezetével, működésével az egyik legfontosabb szereplője az eseményeknek. Magát a fogalmat a magyar történelem során korábban is sokszor használták. Vizsgálatunk tárgyát az 1956. november 4-e utáni időszak képezi a 60-as évek elejéig. A közelmúltban megsokszorozódtak azok a „történelmi (elbeszélő) munkák”, amelyek időszakhoz, szervezethez és tevékenységhez keresték a szervezet pontos elnevezését, feladatait. A szerzők közül sokan gondolták úgy, hogy az 1956. november 4-e utáni karhatalom tevékenységével kapcsolatos „becslésük igaz” voltát semmi sem kérdőjelezheti meg. Levéltári kutatásaink alapján azt gondoljuk, hogy a vizsgált korszakban az elnevezések mögött meghatározható karhatalmi szervezet, létszám és tevékenység húzódott, amely a „Kádár rendszer” hatalomra kerülésével és megszilárdításával, sőt társadalmi elfogadottságával is szinkron. Mindezek miatt a karhatalommal kapcsolatos elnevezéseket, szervezetet, és a tevékenységeket mutatjuk be. Tisztázni kívánjuk, hogy a Karhatalom a ráakódott neheztelő értelmezés ellenére – e korszakban szovjet típusú katonai, reguláris belbiztonsági szervezet volt – egy meghatározott tevékenységi és szolgálati forma, függetlenül attól, hogy alakulatai honnan, milyen gyökerekkel, milyen szervezeti formákban működtek.

1956. november 4. és november 30. között a 20-292/17/1956. BMH parancs bevezető helyzetértékelése szerint a Rendőrség tevékenysége lassan szerveződött meg és nem voltkielégítő.¹

1956. november 12., majd november 20-ától a „Tiszti Nyilatkozat” után megkezdődött a BM Karhatalmi Ezred és a vidéki karhatalmi alakulatok szervezése. A Magyar Néphadseregben pedig a honvéd forradalmi karhatalom ezredeinek létrehozása.² A karhatalmi alakulatok létszáma Budapesten ekkor 4557 fő, vidéken 5871 fő volt. „Szükségsszervezetként” jöttek létre. Szervezetüket a rendelkezésre álló létszám, és az egyéb lehetőségek határozták meg. Valamennyi karhatalmi alakulatot a Fegyveres Erők és Közbiztonsági Ügyek Miniszterének rendelték alá. Kezdetben a szovjetekkel, később önállóan, majd a területileg illetékes rendőri szervvel együtt teljesítettek szolgálatot. Tevékenységüket a rögönbírásokról, a gyűlések és felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről és a közbiztonsági őrizetről szóló jogszabályok szerint végezték.³

1956. december 10-től folyamatos a túlkapasások miatt a Fegyveres Erők Minisztere 10-10/1956-os Intézkedésével megszüntette a karhatalmi ezredék önálló tevékenységét.⁴ Alegységeiket a rendőrséghez vezénylte közös járőrszolgálatba. 1956 decemberében készül az első javaslat a karhatalom szervezetére, amely 2 ezred, 6 zászlóalj és 14 karhatalmi század felállításának terveit tartalmazta. Ez azonban a körülmények miatt nem valósulhatott meg.

Budapesten és Pest megyében 3 honvéd karhatalmi ezred, 1 BM karhatalmi ezred, 3 zászlóalj erejű karhatalmi csoport működött 5865 fővel, vidéken pedig 19 megyei zászlóalj 8213 fővel tevékenykedett.⁵

A karhatalom tevékenységének első szabályozását – a 11/1956-os BM. parancsra hivatkozva – az **1957. január 29-én** kelt⁶ belügyminiszter-helyettesi utasítás valósította meg. **1957. február 15-től** a BM Karhatalom objektumörzést valósított meg a Rendőrség területi szerveinek alárendeltségében. Újból betervezték a sorozáson alapuló reguláris karhatalmi szolgálatot, ekkor még visszahívott másodéves sorkatonákkal.

A karhatalmi erők zömét 1957. február 15-től – a tömegessé váló disszidálások megakadályozása és a nyugati és déli államhatár lezárása céljából – mélységi határőrizeti feladatok teljesítésére vezényelték, mégpedig az államhatár menti 5–15 km-es határövezetben. Ugyanakkor ismét bevezetik a nyugati és déli viszonylatban a határsáv-engedélyek rendszerét.

1957. március 1 és március 21 között⁷ a Karhatalom teljes szervezete részt vesz az 1957. március 15-i „MUK” megelőzésében és elfojtásában.⁸ Tevékenységéért a Belügyminiszter a teljes állományt a 3. számú parancsával dicséretben részesítette.

1957. április 1-től június 1-ig a honvéd karhatalmi ezredék fokozatosan megszüntetésre kerülnek. Csak a 37. Budapesti Lövészezred marad meg, teljes szervezetében, mint a Magyar Néphadsereg önálló ezrede. (az ezred a Budapesti címet új csapatzászlóval együtt kapta 1957 májusában az Elnöki Tanács rendelete szerint.⁹ Az ezred 1968-tól Kalocsára települt és a karhatalmi feladatok végrehajtásában a Fejér és a Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányságok kijelölt együttműködője.)

1957. június 7-én a Belügyminiszter 25. számú Parancsával létrehozzák az ORFK Karhatalmi Parancsnokságot és minden rendőri szervnél működő karhatalmi alakulatot ennek rendelnek alá.¹⁰ A szervezetben: Országos Parancsnokságon 76 fő, a Budapesti Karhatalmi Ezredben 1516 fő, 6 önálló

karhatalmi zászlóaljba 3408 fő, azaz összesen: 5000 fő teljesít szolgálatot. Ekkor váltotta fel a bajtárs megszólítást az elvtárs megszólítás, új sapkarózsát rendszeresítenek, a teljes hivatásos állomány rendfokozata előtt a rendőr, míg a sorozott állománynál a honvéd megnevezést vezették be.

1958-ban a BM Szervezési Osztály által 7319 fővel javasolt struktúra nem valósult meg, mivel az indítványt BISZKU Béla elutasította.

1959-re alakult ki a BM karhatalom „végleges szervezete”, amely 1972-ig működött a szervezetben, önálló belügyi fegyveres erőként : Országos Parancsnokság 184 fővel, Budapesti Forradalmi Karhatalmi Ezred 1117 fővel, az 1. Budapesti Őrségi Ezred 1502 fővel, a 2. Pécsi Őrségi Ezred 1224 fővel, az 1. Karhatalmi Zászlóalj Miskolcon 740 fővel, a 2. Karhatalmi Zászlóalj Debrecen 655 fővel, a 3. Karhatalmi Zászlóalj Szegeden 560 fővel, a 4. Karhatalmi Zászlóalj Pécsen 481 fővel, és az 5. Karhatalmi Zászlóalj Szombathelyen 829 fővel működött. Összesen 7229 fő teljesített szolgálatot.¹¹
(I., II., III., IV., V., VI. sz. mellékletek)

Jegyzetek:

- ¹ Hiányzó lapok
- ² SZABÓ Árpád
- ³ 1956/28. ET. tvr. ; 1956/30. tvr. ; 1956/31. tvr.
- ⁴ Jelentés ; ZIMÁNDY.
- ⁵ SZABÓ Máté ; RÁCZ ; 1956/54. BM. pcs.
- ⁶ GARAMVÖLGYI jelentés
- ⁷ HT. kinevezés
- ⁸ 1/1957. BM. r. ; BISZKU levél ; ORFK ügyeleti jelentés.
- ⁹ 1957.IV.21. MFMPK. r. ; Tanácsadók.
- ¹⁰ 1957/25. BM. pcs. ; Munkaterv.
- ¹¹ Létszám és indoklás ; CSERKI ; Állománytábla.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- SZABÓ Árpád — SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi Kiadó
ZIMÁNDI — ZIMÁNDI Pius: *A forradalom éve. Krónika 1956-ból*. Budapest, 1992, Századvég – 1956-os Intézet.

TANULMÁNYOK

- CSERKI — CSERKI István: A belügyi karhatalomról. *Belügyi Szemle*, XXXV. évf. (1987) 5. sz. 60. p.
RÁCZ — RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Belügyi Szemle*, XXXV. évf. (1987) 1. sz.
SZABÓ Máté — SZABÓ Máté: A tüntetések kezelése a Kádár rendszerben. *Rendészeti Szemle*, XLVII. évf. (1999) 4–5.sz. 29–45.p.

DOKUMENTUMGYŰJTEMÉNYEK

- Hiányzó lapok — *Hiányzó lapok 1956 történetéből. Dokumentumok a volt SZKP. KB. Levéltárból*. Budapest, 1993, Móra. /Zenit könyvek./

IRATTÁRI ANYAGOK

- GARAMVÖLGYI jelentés — Értékelések GARAMVÖLGYI Vilmos r. vörge. Jelentése. Események-csomag. TÖMPE István I. helyettesnek és Dr. MÜNNICH Ferencnek az 1957.01.16–01.30-ig a közbiztonsági helyzetéről. 28/ c.a. Jelentés a rendőrség munkájáról 1956. november 10–30 között. BM Irattár. 6/1957.a.
Jelentés — Jelentés a rendőrség munkájáról 1956. november 10-30 között. BM Irattár. 6/1957.a.
1956/54. BM. pcs. — Az 1956. évi 54-es számú BM Parancs a Belügyminisztérium szervezetéről. BM Irattár.
1957/25. BM. pcs. — Az 1957. évi 25-ös számú BM Parancs a karhatalomról. BM Irattár.
ORFK ügyeleti jelentés — BM ORFK Központi Ügyelet 1957. március 15-i jelentése. BM Irattár.
Tanácsadók — BM. Feljegyzés. „A szovjet tanácsadó elvtársak jelentős szerepe”. BM Irattár.
BISZKU levél — BISZKU Béla levele AN. SELEPINNEK. BM Irattár. 259/1957.a.
HT kinevezés — A Honvédelmi Tanács 2/103/1957. (III.12.) számú határozata a Honvédelmi Tanács tagjai kinevezéséről. BM Irattár.
Munkaterv — A BM vezetői értekezletek 1957. II. félévi munkaterve BM Irattár. 6-856/1957.a.
Állománytábla — A BM Testületek rendszeresített létszáma 1959-ben BM Irattár. 16-138/1/1959.a.
Létszám és indoklás — A BM testületek rendszeresített létszáma 1959-ben. BM Irattár. 16-138/2/1959.a.

JOGSZABÁLYOK

- 1956/28.ET. tvr. — 1956/28. ET. tvr. a rögtönbíráskodásról.
1956/30. tvr. — 1956/30. tvr. a gyűlések és felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről.
1956/31. tvr. — 1956/31. tvr. a közbiztonsági őrizetről.
1/1957. BM. r. — 1/1957. BM. r. a kiültátsról és a rendőrhatalom felügyelet alá helyezéséről.

1957.IV.21. MFMPK. r. — 1957.IV.21. MFMPK. r. a Munkás-paraszt Hatalomért Emlékérem 1042/1957.évi alapszabályáról.

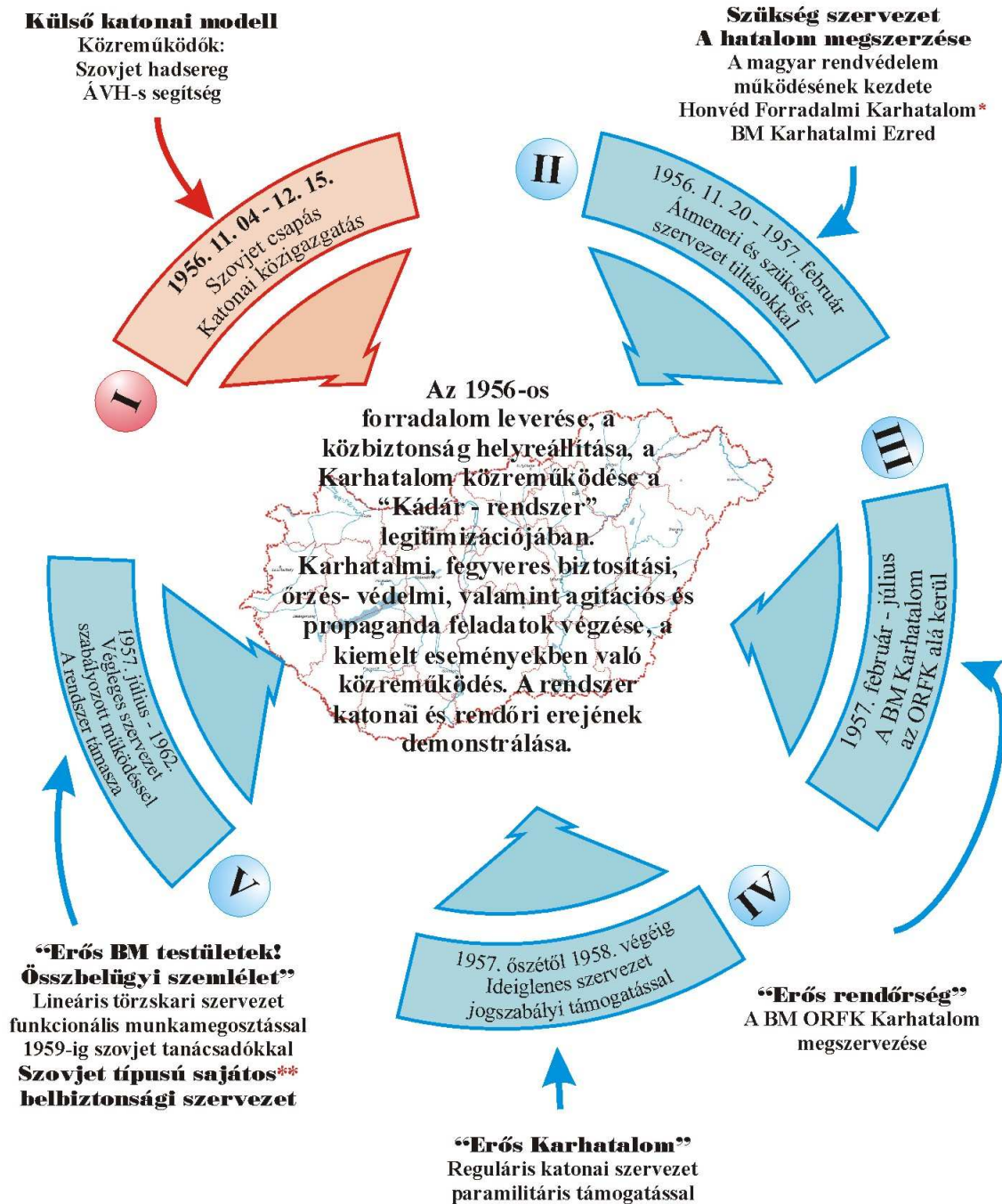
TECHNIKAI RÖVIDÍTÉSEK

a	—	acta (irat)
BM	—	Belügyminisztérium
ET	—	Elnöki Tanács
MFMPK	—	Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány
ORFK	—	Országos Rendőr-főkapitányság
pcs.	—	Parancs
r.	—	rendelet
SZKP.KB.	—	Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága
tvr.	—	Törvényerejű rendelet

Mellékletek jegyzéke:

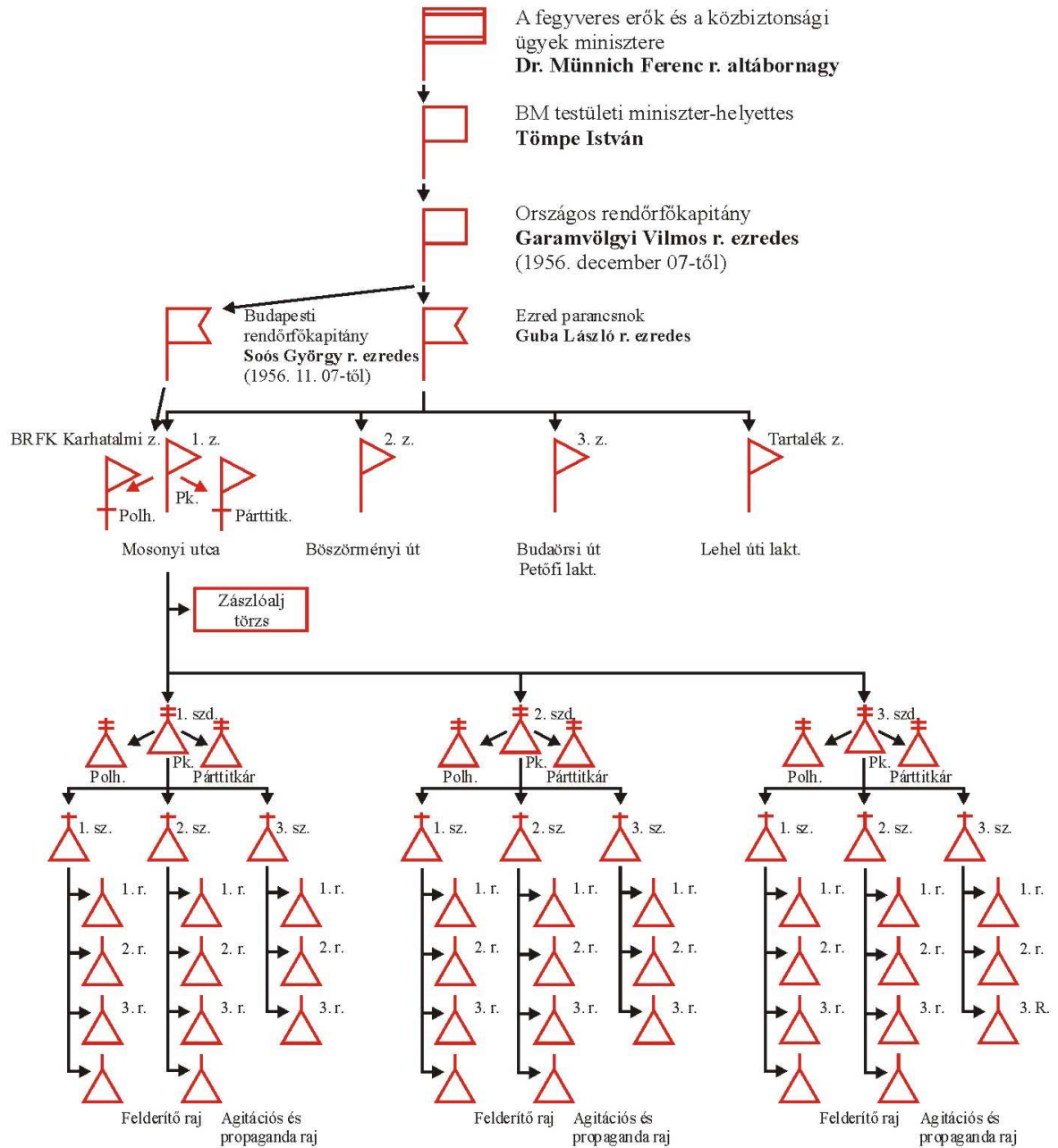
<i>I. sz. melléklet</i>	
A karhatalom működési szakaszai.	62
<i>II. sz. melléklet</i>	
A belügyi karhatalmi ezred.	63
<i>III. sz. melléklet</i>	
Karhatalmi erők 1956–1957.	64
<i>IV. sz. melléklet</i>	
A honvéd forradalmi karhatalom kiemelt intézkedései 1956 novemberében.	65
<i>V. sz. melléklet</i>	
A honvéd forradalmi karhatalom kiemelt intézkedései 1956 decemberében.	66
<i>VI. sz. melléklet</i>	
A karhatalmi szolgálat formái és tevékenysége.	67

A karhatalom működési szakaszai
(1956. október 04. – 1962)

Forrás: - SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi Kiadó
- BISZKU Béla levele AN. SELEPINNEK. BM Irattár. 259/1957.a.

A belügyi karhatalmi ezred
(1956. november 08-án alakult, létszáma 1900 fő körüli)

Összetétele: rendőrök, volt ÁVH-sok, határőrök, partizánok, 200 jugoszláv és görög emigráns.

Forrás: - CSERKI István: A belügyi karhatalomról. *Belügyi Szemle*, (1987) 5. sz. 60.p.

- RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Belügyi Szemle*, (1987) 1. sz.

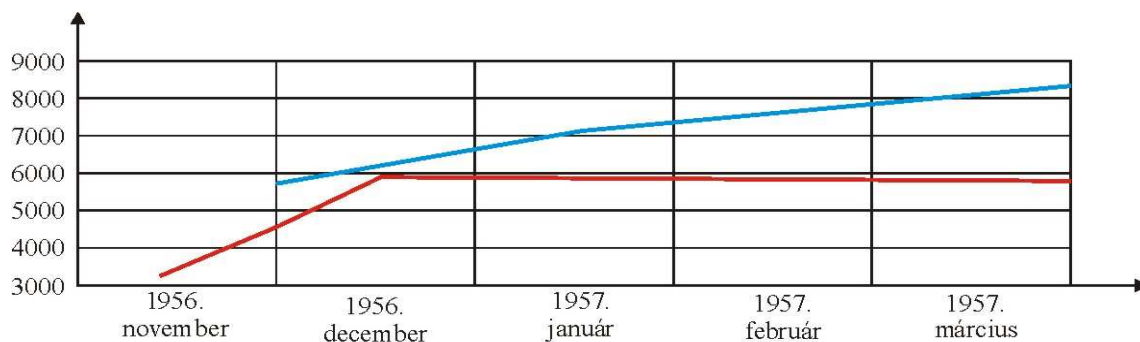
Karhatalmi erők 1956–1957

Budapesti karhatalmi erők

Egységek megnevezése	Megalakulás ideje			
	11.09.–11.18.	11.30.	12.15.	03.31.
1. karhatalmi ezred	494	1107	1215	1170
2. karhatalmi ezred	535	1200	1219	1215
3. budai karhatalmi ezred	1050	1150		1580
Hodosán csoport (Budapest környéke)	477	477	469	Helyőrségbe vonul
Pestvidéki karhatalmi ezred	162	162	Beolvad a BM-be	1170
Orbán csoport	461	461	Beolvad a BM-be	
BM karhatalmi ezred			1900	1900
Budapest összesen:	3179	4557	5973	5865

Vidéki karhatalmi erők

Megyei zászlóalj	Megalakulás ideje		
	12.01.	01.15.	03.31.
Pest megye	573	573	573
Győr megye	156	160	160
Veszprém megye	246	442	442
Zala megye	223	223	223
Somogy megye	105	312	312
Baranya megye	280	300	350
Fejér megye	172	172	244
Békés megye	120	240	440
Szolnok megye	800	892	892
Hajdú megye	270	340	450
Heves megye	293	320	320
Nógrád megye	150	150	150
Borsod megye	266	500	500
Szabolcs megye	155	155	155
Komárom megye	208	208	208
Bács-Kiskun megye	573	600	1300
Csongrád megye	977	977	977
Tolna megye	117	117	117
Vas megye	187	400	400
Vidék összesen:	5871	7079	8213

Budapest — Vidék —

Forrás: - CSERKI István: A belügyi karhatalomról. *Belügyi Szemle*, (1987) 5. sz..60. p.- RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Belügyi Szemle*, (1987) 1. sz.

A honvéd forradalmi karhatalom kiemelt intézkedései 1956. novemberében.

Esemény	Intézkedés
- 15-én újpesti munkások tüntetése a Rákóczi úton	- A szovjet csapatok kiszorítják a tüntetőket a környékről (A szovjet alakulatok utolsó önálló intézkedése)
- 15–16-án provokáció a MOM székháznál a Fürj utcánál.	- Kiszorítás és a hangadók előállítása.
- 17-én tüntetés Csepelen a munkástanácsok mellett (munkabeszüntetés)	- A szovjetek karhatalmista biztosítás mellett géppisztoly sorozatokkal oszlatják fel a tömeget.
- 19-én megjelennek Budapest és a vidéki nagyvárosok utcáin a közös szovjet-magyar járőrök. Budapesten tömegközlekedési sztrájk.	- 5–7 fős közös járőrök igazoltatnak Budapest szerte. Szovjet „gyalogos” katonák beáramlása fokozódik Magyarországra.
- 20-án „polgárosodik” az élet.	- Ismét közlekedési rendőr jelenik meg Budapest utcáin.
- 21–22-én országos munkássztrájk.	- Sportcsarnoki nagygyűlés feloszlátása
- 23-án néma tüntetés.	- A tömeget figyelmeztető lövésekkel kiszorítják a helyszínről.
- 15–22. között harcok a Rózsák terén a Körúton, Óbudán, a Hűvösvölgyben és Pesthidegkúton.	- A karhatalom csapda – leshely harcmód alkalmazásával, tüzrel felszámolja a fegyveres csoportokat.
- 23–27. között a Nyugati pályaudvarnál és a Kőbánya–Alsó vasútállomásnál 26 vagonos segélyszállítmányt támadnak meg fegyveres csoportok.	- A fegyveres csoportok harcban történő felszámolása.
- 23–30. között a Mecsekben (Tét, Egerág, Sikonda, Szászvár, Méréháza, Magyaregregy) tűzharc a fegyveres ellenálló csoportokkal („Mecseki láthatatlanok”)	- Zárás, kutatás, üldözés, felszámolás a szovjet csapatok által, ÁVH-s katonák felvezetésével.
- 23–30. között a Bükk parancsnokság felszámolása	- Zárás, kutatás, üldözés, felszámolás a szovjet csapatok által, ÁVH-s katonák felvezetésével.
- 23–30. Harcok Fejér, Veszprém, Baranya, Szolnok, Somogy, Tolna, Heves és Nógrád megyékben.	- 5–10 fős rendőr és karhatalmista járőrök FKCS (Feldehívó – kutató csoport) harcmóddal felszámolták a fegyveres csoportokat („rendteremtés”)

November 03-án a szovjetek magyar rendőri és katonai egyenruhát szállítanak a Váci utcába a Vörösmarty térhez.

Forrás: SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi kiadó.

V. sz. melléklet

A honvéd forradalmi karhatalom kiemelt intézkedései 1956. decemberében.

Esemény	Intézkedés
- 04–05-én budapesti nőtünetés	- „Lebeszélés”, sikertelen oszlatás, oszlatás a szovjetekkel közösen.
- 06-án tüntetés a Nyugati pályaudvarnál.	- Fegyveres tömegoszlatás orosz tankok biztosítása mellett.
- 07-én tüntetés a Nyugati pályaudvarnál.	- Provokátorok megjelenése a tüntető tömegben. Rendőri egyenruhás karhatalmisták (200 fő) tűzzel szétoszlatják a tömeget.
- 07-én sztrájk a mecseki uránbányánál az uránérc Szovjetunióba történő kiszállítását ellen.	- „Eredményes lebeszélés”.
- 08–09-én a Budapesti Központi Munkástanács által szervezett 48 órás sztrájk és tüntetések Budapesten, Salgótarjánban és Tatabányán.	- Tömegoszlatás fegyverrel (Salgótarjánban 10 halott. Végrehajtás közösen a szovjetekkel.)
- 12-én MÉMOSZ székházbeli nagygyűlés, budapesti közlekedési sztrájk (Móricz Zsigmond körtér és Zugló villamos; Visegrádi utca, Bosnyák tér, Kőbányai út, Váci út, autóbusz)	- A MÉMOSZ székháznál rajtaütés, a hangadók előállítás; - „R” csoport alkalmazása, a közlekedés helyreállítása, a hangadók előállítás csoportos kényszerítő eszköz használattal. (Ekkor történt a frissen rendszeresített gumibot első csoportos használata)
- 12-én a „Petőfi Karhatalmi zászlóalj” provokatív romeltakarítása a József körút 81. számú ház előtt.	- A tiltakozók előállítása. A karhatalmistákat a rendőrség menti ki a tiltakozó tömeg soraiból.
- 13-án a bakonybéli fegyveres csoport felszámolása.	- Üldözés, a szovjetekkel közös fegyveres felszámolás.
- 13-án budapesti sztrájk. A biztosító rendőrök közé a Kossuth téren, a Rákóczi úton és a Móricz Zsigmond körtéren kézigránát dobnak.	- Területzárás, az elkövetők üldözése, elfogása.
- 16-án a csepeli gyárak és a Beloianisz gyár munkásainak üléssztrájkja.	- Területzárás, a hangadók előállítása.

December 13-án Zala, Fejér és Baranya megyei rendőr-főkapitányságok ügyeletei azt jelentették, hogy a megye területén a közbiztonság helyzete javulóban van. Korábban folyamatosan kiemelt rendkívüli eseményekről tettek jelentést.

Forrás: - SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi kiadó.

- RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Beliügyi Szemle*, (1987) 1. sz.

A Karhatalom szolgálati formái és tevékenysége

1. ÖnállóanA. Járőrszolgálatban (min. 3 fő)

- Gyalog
- Gépkocsival
- Szolgálati állattal
 - ↳ Kutya
 - ↳ Hátasló
- Járőrcsoportban (7 fő)

2. Közös szolgálatban

- Szovjet katonával
- Rendőrrel
- Határőrrel
- Munkásőrrel
- Partizámmal (rendőri átalárendeléssel)

B. Őrszolgálatban

Objektumok, hidak, vasúti felüljárók, párt- és állami objektumok, BV objektumok, internáló táborok, stb. (Megerősítve szolgálati állattal)

3. "R" csoportban (7 - 10 fő)

A Rendőrség és a Karhatalom előre szervezett gyors gépkocsizó csoportja gyalogsági lőfegyverekkel megerősítve és a rendőrkapitányságokról indulva.

C. Fegyveres biztosítási szolgálatban

- ↳ Tömeg jellegű események biztosítása (Esetleges tömegoszlatás*)
- ↳ Párt- és állami vezetők utazásának biztosítása
- ↳ Katonai manőverek és "K" szállítmányok biztosítása

4. Tüntetések biztosítása

Közösen felszólítás nélkül (provokációra?) sortűzzel tömegoszlatás!

D. Lakott területen kívüli karhatalmi tevékenységben

- Harc a fegyveres csoportok ellen)
- Blokkírozás
- Kutatás
- Üldözés
- Bekerítés
- Elfogás

5. Az államhatár biztosítása

- Zárás
- Mélységi határőrizet (Határövezeten belül 5 - 15 km)
- Részvétel a robbanó aknazár újratelepítésében

E. Agitációs és propaganda szolgálat**6. Országos razziák, akciók biztosítása**

- soproni zsák
- balatoni akció
- budapesti egyetemi kollégiumok razziája, stb.

F. Katasztrófák környezetének biztosítása

* Az állomány nincs kiképezve a testi kényszer alkalmazásával járó tömegoszlatásra, viszont alaposan felkészült a fegyveres harcra, a lőfegyverek felszólítás utáni azonnali alkalmazására.

Forrás: - CSERKI István: A belügyi karhatalomról. *Belügyi Szemle*, (1987) 5. sz., 60. p.

- SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi kiadó.

- RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Belügyi Szemle*, (1987) 1. sz.

Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig.

A kiegyezés alapvetően változtatott az ország közbiztonsági viszonyain.¹ Magyarország területéről kivonták a császári zsandárságot, mellyel a centralizált szervezet helyébe ismét a vármegyék önálló szervezeti léptek.² A vármegyei pandúrság tevékenysége Somogy vármegyében gyakorlatilag egyáltalán nem dokumentált, annak kihatásai érhetők csak tetten a különböző szintű közigazgatási jelentésekben.³ A Magyar Királyi Csendőrség felállításával ismételtelen és már véglegesen kikerült a vármegyék kezéből a közbiztonság megóvására hivatott testület irányítása.⁴ A pandúroktól a közbiztonsági feladatokat egységes szervezettel és központi irányítással működő testület vette át, mely az első pillanattól kezdve „elszámolt” feladatai teljesítésével.⁵ Tevékenysége pontosan nyomon követhető a vizsgált időszakban.

Somogy vármegyében a pandúrság 1867. május 1-ével kezdte meg újra működését.⁶ A központosított szervezetű és vezetésű császári zsandárság komoly ürt hagyott maga után.⁷ Nem tűnt azonban el nyomtalanul, hiszen egy, a mai napig is működő szervezeti egységet hagyott örökül: az őrs intézményét, melyet a pandúrok is átvettek. Ezen szervezeti elemet alkalmazta a Magyar Királyi Csendőrség, a Magyar Népköztársaság-, majd a Magyar Köztársaság rendőrsége is.

A levéltári források nem kényeztetik el a kutatót ezen időszak statisztikai adataival, a közbiztonsági viszonyok alakulására alapvetően a történéseket leíró dokumentumokból vonhatók le következtetések.

Somogy vármegye tekintetében beszédesek a vármegye alispánjának „évnegyedes jelentései”, melyek periodikusan – korabeli szóhasználattal élve – a közbátorság romlásáról és tarthatatlan helyzetéről szólnak.

CSÉPÁN Antal, Somogy vármegye első alispánja az 1868. szeptember 2-ai keltezésű jelentésében katonai erő rendfenntartási célzatú igénybe vételéről írt.⁸

Érdekes, hogy míg a pandúrok ugyan a vármegye alárendeltségébe tartoztak, azonban bizonyos tekintetben a Belügyminisztérium is diszponált felettük, néha a vármegyék igényeivel ellentétesen.⁹ Kiváló példa erre a pandúrság fegyverzetének változtatása 1871-ben. Somogy vármegye vezetése duplacsövű, hátultöltős fegyverek rendszeresítését terjesztette elő, mivel ez a típusú fegyver söréttel töltve a Somogyi erdőségekben – ahol sűrű aljnövényzet volt – a tapasztalatok alapján jobban használható volt, mint az egylövetű, golyós fegyverzet. A minisztérium mégis az utóbbit írta elő. Nem számított az sem, hogy az elfogott bűnözők fegyverzete ugyancsak duplacsövű, hátultöltős, sörétes fegyver volt.¹⁰

Az 1872–1874. évek közötti időszakra a közbiztonsági viszonyok normalizálódtak a vármegyében, mivel a negyedéves alispáni jelentések kisebb eltérésekkel az alábbiakat tartalmazzák: „*Személy és vagyonbiztonság a megyébe tűrhető lábon áll*”¹¹

A vármegyei királyi ügyész a főispán kérésére összefoglalta az 1875. év közbiztonsági helyzetét. Összefoglalásában jónak értékelte a vármegye közbiztonságát.¹²

Somogyban – a vármegye vezetésének merev elzárkózása miatt – az ország más megyéihez képest jóval később állították fel a csendbiztosai hivatalt.

A somogyi csendbiztosai hivatal felállítása a boszniai háborúnak volt köszönhető, melynek során a vármegyét szállítási teendők végrehajtására kötelezték, mintegy 200 szekér kiállításával.

A feladatot valakinek meg kellett szervezni, irányítani és kísérnie is a háborús területre. Mivel a vármegyei vezetés nem talált maga között erre alkalmas embert, döntöttek a hivatal felállítása mellett és élére – több jelentkező közül – PEÉR Mátyás tartalékállományú főhadnagyot, mint főcsendbiztos választották, aki 1878. július 24-től 1883. július 12-ig töltötte be ezt a hivatalt. Ezt követően főhadnagyi ranggal átkerült a Magyar Királyi Csendőrség állományába, ahol 1887. május 1-i nyugdíjba helyezéseiig szolgált.

Az 1881/III. tc.¹³ megjelenése – csakúgy, mint 1850-ben a somogyi császári zsandárság megszerzése – a jövőjüket illetően teljes bizonytalanságba taszította a pandúrokat.

A pandúrság intézménye 1883. december 31-ével szűnt meg a vármegyében,¹⁴ közülük a csendőrség állományába – a vármegye főcsendbiztosán kívül – senkit sem vettek át.

Az elbocsátott pandúrok az államtól végkielégítést sem kaptak.¹⁵ A vármegye utolsó juttatásként kéthavi bérüket utalta ki részükre, mellyel a pandúrság Somogy vármegyei fennállásának 117 éves története végére került pont.¹⁶

Somogy vármegyében a Magyar Királyi Csendőrség 1884. január 01-én kezdte meg működését, a VI. (székesfehérvári) csendőrkerület alárendeltségében. A kerület a Magyar Királyi Csendőrség országos kiépítésének harmadik ütemében,¹⁷ az V. (pozsonyi) csendőrkerülettel együtt került megszervezésre.

A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége a pandúrsághoz képest sokkal pontosabban nyomon követhető, hiszen rendelkezésre állnak statisztikai kimutatások. Ezen kimutatások gyakorlatilag kivétel nélkül fellelhetők a vármegye alispáni iratai között, csendőrség címszó alatt. Külön érdekessége a dolognak, hogy az adatokat a vármegye előljárással nem a területén működő csendőri egység – szakasz, illetve szárny – közölte, hanem azt a kerületparancsnokságról küldték meg.

A vizsgált időszakot statisztikai szempontból két részre lehet bontani, melynek alapját a tevékenység dokumentálására szolgáló kimutatások változása képezi. Ezen időszakok: az 1884. január 1. és 1902. december 31. közötti időszak, valamint az 1903. január 1. utáni időszak. Az 1884. január 1. és 1902. december 31. közötti időszakban a statisztikai lapok hat részből tevődnek össze: feljelentés, letartóztatás, egyéb események és cselekmények, felszólított szolgálat, egyéb szolgálat és fertőző betegségekről szóló táblázatok.

A **feljelentés** és a **letartóztatás**, a személyes szabadságot korlátozó intézkedésként a rendszer elejére került, mely hangsúlyozta fontosságukat.

Az **egyéb események és cselekmények** részben kerültek kimutatásra, mint a működési területen bekövetkezett és a csendőrség tudomására jutott történések. A személyes szabadságot korlátozó intézkedésekhez hasonlóan erre a részre is jellemző a spontaneitás, mely a gyakorlatban azt jelenti, hogy nem került előre meghatározásra a nyomtatványon a jelentésre kötelezett események és cselekmények köre, hanem azokat a bekövetkezés függvényében mutatózták ki.

A **felszólított szolgálat** hét részből állt: letartóztatás, rabkísérés, postai fedezet, segélyszolgálat, fogoly őrzés, elővezetés és egyéb. Az **egyéb szolgálathoz** tartozónak tekintették: a vasúti ügyeletet; a vásár ügyeletet, a búcsú ügyeletet, a fürdő ügyeletet, a hajóállomás ügyeletet, a folyami átkelési ügyeletet és az éjjeli őrök ellenőrzését.

A **fertőző betegségek** tekintetében mind az emberrel, mind az állatokkal kapcsolatos betegségekkel is foglalkoztak.

Statisztikai jelentéseket havonta küldtek a vármegye vezetésének, amelyeket a közbiztonságot döntően befolyásoló körülmények magyarázatával is kiegészítették.

1903-tól a statisztikai adatszolgáltatás gyökeres változáson ment keresztül, mely mind külalakját, mind pedig a tartalmát is jelentősen megváltoztatta. A korabeli kézzel rajzolt táblázatot – bár nem azonnal, de – formanyomtatvány váltotta fel, melynek kitöltése a periódus elején még kézzel, a későbbiekben már írógéppel történt.

A statisztikai adatszolgáltatás tartalmában a változásokat a vétségekről és a kihágásokról szóló új törvények megjelenése idézte elő.¹⁸

A statisztikai adatlap két részre tagolódott: az esetek, illetve egyének részre. Az esetek tekintetében az előfordult és kiderített, míg az egyének vonatkozásában az elfogott (elővezetett), valamint a feljelentett kategóriákat különböztette meg.

A statisztikák közigazgatási szervekhez történő megküldésének intervalluma nem változott, azonban a szöveges kiegészítés elmaradt.

Ezen időszak statisztikai adatszolgáltatásáról már megállapítható az adott típusú delictumok¹⁹ és kihágások felderítettsége, illetve – igaz, hogy csak darabszám és nem konkrét ügyszám szerint – az elkövetőkkel kapcsolatos csendőri tevékenység is. Az új adatszolgáltatás viszont már nem tartalmazta azon egyéb szolgálatokat, melyet a csendőrök prevencióként, illetve felszólításra az előzőeken túl még teljesítettek. A járványokkal kapcsolatos adatszolgáltatás is elmaradt.

Az adatszolgáltatás módosított tartalma nem tette lehetővé, hogy a két statisztikai jelentési formát teljességre törekvően összehasonlítsam.

A polgárok biztonságérzetét személyük és tulajdonuk védelme alapvetően determinálja. Ezen megállapítás nem csak napjainkra, hanem az egész emberi történelemre helytálló.

A kétfajta statisztikai rendszer azonban csak bizonyos pontokon fedte le egymást. A biztonságérzetet alapvetően meghatározó, a működési területre jellemző bűncselekményi típusok tekintetében azonban (lopás, rablás, tüzeset, gyújtogatás) az összehasonlítás elvégezhető.

A három preferált cselekmény elkövetése adta a teljes vizsgált időszak vonatkozásában a regisztrált bűncselekmények közel kétharmadát – 61,5 %-át –, mely 18 720 eset.

A legjellemzőbb közülük a lopás volt – 36,7 %, 11 180 eset –, melyet a gyújtogatás követ 24 %-kal, 7304 esettel. Rablásra a 31 éves dekád alatt 236 esetben került sor, mely az esetek 0,8 %-a.

Fenti cselekmények aránya az első periódusban az esetszámok 88,6 %-át adta, addig a második dekádban ez 54,1 %-ra mérséklődött.²⁰ A periódusokra levétítve ugyan ezen mutatókat, átstrukturálódás állapítható meg.

Az esetszámokat – a kvázi előfordulási gyakoriságot – tekintve mindhárom típus vonatkozásában

számszaki növekedés tapasztalható, mivel a lopások 2900-ról 8280-ra, a rablások 28-ról 208-ra, a gyűjtogatások pedig 2875-ről 4429-re emelkedtek.

A jellemző bűncselekményeknek az összes bűncselekményhez viszonyított arányát vizsgálva a korábbi növekvő tendencia azonban már csak a rablások tekintetében helytálló, mivel csak ezen delictum esetében volt regisztrálható növekedés: 0,4 %-ról 0,9 %-ra. A lopások esetében 44,3 %-ról 34,7 %-ra, míg a gyűjtogatások tekintetében 43,9 %-ról 18,5 %-ra a csökkent az arány a második időszakban.

Napjainkban a rendőrség szakmai megítélése szempontjából kulcsfontosságú a **felderítési²¹ és a nyomozási²² eredményesség**.

A csendőrség tevékenységét vizsgálva ezen mutatók közül azonban a felderítési eredményesség mérésére sem az első, sem a második periódus statisztikai adatai nem alkalmasak, hiszen nincs megkülönböztetés ismert és ismeretlen elkövetők között.

A második periódus adatai viszont – tekintettel arra, hogy az előfordult és kiderített eseteket együtt tartalmazza – lehetővé teszik, hogy nyomozási eredményesség kimutatható legyen.

A preferált bűncselekményi kategóriákra levetítve:

- lopás: 88,77 % – a két szélső érték 77,5 és 107,8 %;
- rablás: 97,35 % – a két szélső érték 87,5 és 100 %,
- gyűjtogatás: 74,59 % – a két szélső érték 62,7 és 108,7 %.

A fenti adatok alapján megállapítható, hogy a Magyar Királyi Csendőrség dokumentáltan végezte tevékenységét a közrend és közbiztonság szolgálatában, az által elért eredmények mai szemmel nézve imponálóak, bizonyítják a magyar vidék korabeli közbiztonsági állapotának minőségét.

Az események okai minden bizonnyal a nemzeti rendvédelmi tapasztalatok hasznosítása és a területnek a társ rendvédelmi szervezetekkel, illetve a közigazgatással megvalósított együttműködése lehet.²³

Jegyzetek

¹ PARÁDI 1996

² PARÁDI 1986

³ BERTA 2000

⁴ CSAPÓ

⁵ PARÁDI 1989

⁶ BERTA 2002

⁷ DOBAI

⁸ „Méltóságos Fő Ispány Úr! A rablókat illetőleg tisztelettel jelentem, hogy mult hó 27-én a Mikei Veisz Izraelitától több vászon darabot, kevés pénzt – orát és gyűrűket raboltak – s onnét kutasi korcsmában mentek, honnét szinte száz ftra menő pénzt vittek el. – Három tsapat pandúr azonnal utánok eredett – de az Inkei erdőségnek tartva azok eltűntek, – merre nem tudni. A MM. Belügy Minister Úr által értesülvén arról, hogy Magyar ajku Katonáság nem adatik – azonnal Pétsről egyenlőre 200 vadászt kértem.” SML fi. 1868.96477. sz.

⁹ PARÁDI 1992

¹⁰ SML kj. 1871. február 6.50. sz.

¹¹ Loc. cit. 1873. május 3.150. sz. ; SML fi. 1876

¹² „... a kaposvári királyi törvényszék területén 1875ik év folyamán a közbiztonsági állapot nem csak kielégítő volt, de tekintve az előző éveket, jónak mondható, e mellett bizonyít azon körülmény is, hogy a központi fogház és börtönök létszáma csak 130–160 között változott (...) fordultak ugyan elő 1875-ik év folytán is nagy fontosságú bűntettek, mint apa gyilkosság, – nő gyilkosság és rokon gyilkosság is, – ezek azonban kivételesen, s egyes családokban felmerült megrendítő elfajulások, az általános rend s közbiztonság veszélyeztetésének kór jelei ként nem tekinthetők.” SML fi. 1876. sz.

¹³ 1881/III. tc.

¹⁴ PARÁDI 1998

¹⁵ SML fi. 1884.1102. sz.

¹⁶ Loc. cit. 40. sz.

¹⁷ PARÁDI 1999

¹⁸ 1878/V. tc. ; 1879/XL. tc.

¹⁹ Bűncselekmény (bűntett, vétség)

²⁰ Véleményem szerint itt érhető tetten az első és a második időszakok közötti jelentős eltérés a regisztrált bűnesetek vonatkozásában, hiszen a második periódusban taxatív felsorolásra került az akkor hatályos Bűntető törvénykönyv által szankcionált összes delictum, nem volt lehetőség az adatok „kozmetikázására”. A preferált cselekmények még jelentős számbeli növekedésük mellett is csak kicsit több mint a felét teszik ki az összes bekövetkezett bűncselekménynek, szemben a korábbi több mint kétharmados részesedéssel. Megállapítható tehát, hogy az első periódusban – hasonlóan az általam követett gondolkodásmenethez – e három kategóriát tekintették a legfontosabbnak, a többi cselekményt nem tartották fajsúlyosnak.

²¹ A felderítési eredményesség: az ismeretlen elkövetőjű ügyek számának viszonyítása az azokból felderített ügyekhez százalékos formában.

²² A nyomozási eredményesség: az összes elrendelt nyomozás viszonyítása a felderített ügyekhez, függetlenül attól, hogy az elkövető az indításkor ismert volt, vagy ismeretlen, százalékos formában.

²³ PARÁDI 2000 ; PARÁDI 2005

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK:

- BERTA 2000 — BERTA Gyula: *Somogyország pandúrjainak története 1766-1884*. Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum.
- BERTA 2002 — BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban* Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet-Somogy Megyei Honismereti Egyesület.
- CSAPÓ — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914*. Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. /Pannónia könyvek./
- PARÁDI 1996 — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története* Budapest, 1996², Osiris

TANULMÁNYOK

- DOBAI — DOBAI András: *Somogy vármegye politikai igazgatása az önkényuralom korában (1849 január – 1865 szeptember)*. Kaposvár, 1989, Somogy Megyei Nyomdaipari Vállalat. /Somogyi almanach 50-51./
- PARÁDI 1986 — PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervezetei. *Belügyi Szemle* XXXIV. évf. (1986) 4. sz. 45-50. p.
- PARÁDI 1989 — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35-40. p.
- PARÁDI 1992 — PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 21-28.p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Tradíció és korszerűség*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1998 — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése (1881-1918). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78-83.p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági örökség útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1999 — PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme. 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 98-147.p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2000 — PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 79-87.p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2005 — PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13.sz. 84-96. p. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat I. szimpoziumján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- SML fi. — Somogy megyei Levéltár főispáni iratok
- SML kj. — Somogy megyei Levéltár közgyűlési jegyzőkönyvek

JOGSZABÁLYOK

- 1878/V. tc. — 1878/V. tc. a magyar büntető törvénykönyv, a büntetésekről és a vértiségekről.
- 1879/XL. tc. — 1879/XL. tc. a magyar büntető törvénykönyv, a kihágásokról
- 1881/III. tc. — 1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről

PARÁDI József
A csendőrség magyarországi története

A Magyar Királyi Csendőrséget **1881-ben törvény hívta életre**¹ és **1945-ben miniszterelnöki rendelettel**² szüntették meg.

A csendőrség intézménye olasz és osztrák közvetítéssel érkezett Magyarországra. A napóleoni császárság vonzáskörébe tartozó államok a francia közigazgatási mintát tekintették követendő példának. Ennek részeként pedig a csendőrség intézményét is átvették. Így került sor arra, hogy az Észak-Itáliát magába foglaló Lombardiában csendőr ezredet állítottak fel. Napóleon veresége után Lombardia visszakerült a HABSBERG-birodalomhoz. A HABSBERGok megtartották a csendőr ezredet, sőt – az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc cári segédlettel történő leverése után – a csendőrség intézményét kiterjesztették az egész birodalomra, így a Magyar Királyságra is. A csendőrség, mint centrális irányítás alatt álló közbiztonsági szervezet kitűnően illett a neoabszolutizmus rendszerébe. A császári hatalom azonban nem csupán a közrend védelme érdekében működtette a csendőrséget, hanem a hazafiak üldözésének végrehajtó apparátusává is tette a szervezetet. A teljes magyar lakosság mély gyűlölete és – más lehetőség nem lévén – passzív ellenállása kísérte a testület tevékenységét.³

Ferenc József birodalma két ízben is olyan megsemmisítő vereséget szenvedett, 1859. június 24-én Solferinónál, majd 1866. június 03-án Königrätz-nél, amely lehetetlenné tette, hogy az uralkodó a népek akarata ellenére vezesse birodalmát. Mivel az uralkodói hatalom lehetőségei és az elnyomottak kitarthatása egyaránt a végéhez közeledett, a történelmi helyzet lehetővé tette az uralkodó és népei közötti egyezkedést, a hatalom megosztását. Ezen kompromisszum a magyar történelemben a kiegyezés elnevezéssel vonult be. A kiegyezés a vesztes magyarság és a győztes HABSBERGok közötti megegyezés volt, amelyben az uralkodó lemondott jogainak jelentős részéről, lényegében a kormányzás lehetőségéről. A háborút – orosz segítséggel ugyan – a HABSBERGok nyerték meg, ám a békét elveszítették, míg a magyarok a háborút veszítették el, de a békét megnyerték. A birodalom az abszolutikus formáról áttért a polgári demokráciára. Közigazgatásilag két társország – a Magyar Királyság és az Osztrák Császárság – szövetségévé vált, amely államok bizonyos ügyeket közösen intézték.⁴

A közös ügyek közé tartozott a hadügy, a külügy és ezek finanszírozását szolgáló közös pénzügy. A két állam közös érdekű viszonyai közé pedig az uralkodói udvartartás, a hitelügy továbbá a két ország vám- és kereskedelmi szövetsége tartozott. A közös ügyeket és a közös érdekű viszonyokat az különböztette meg egymástól, hogy a közös ügyeket mindenképpen közösen kellett realizálni, míg a közös érdekű viszonyok esetén fennállt a társországok önálló rendelkezésének a lehetősége is. E mellett megkülönböztettek nem közös de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyeket is. Ide tartozott az adózás, a hajózás, a postaügyek, a pénzrendszer és a jegybank.⁵

A közös ügyek miniszterei nem alkottak a két társország felett álló kormányt, ilyen kompetenciákkal nem rendelkeztek. Működésükhöz a finansziális alapokat a két társország – azaz az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság – parlamentjeinek delegációiból álló úgynevezett kvóta-bizottság biztosította. Az Osztrák-Magyar Monarchia nem rendelkezett közös parlamenttel és közös legfőbb közjogi méltósággal sem. A két társország legfőbb közjogi méltóságait az osztrák császári és a magyar királyi méltóságot egy természetes személy Ferenc József töltötte be, aki e kettős osztrák császári és magyar királyi közjogi méltóságánál fogva vált az Osztrák-Magyar Monarchia mindkét társországa alkotmányos monarchiájának uralkodójává.⁶

1868-ban viták folytak az állam hivatalos elnevezéséről is. Magyar kezdeményezésre *Ferenc József* 1868. november 14-én „legfelsőbb elhatározással” az Osztrák-Magyar Monarchia (Österreichisch–Ungarische Monarchie) és az Osztrák-Magyar Birodalom (Österreichisch–Ungarisches Reich) kifejezések alternatív használatát rendelte el. A két kifejezés Ausztria-Magyarország államalakulatának kétféle felfogását tükrözte. Nevezetesen az osztrák felfogás szerint a dunai monarchia két felében bizonyos ügyeket eltérően intéznek. A magyar felfogás szerint viszont két önálló ország oly módon rendezte viszonyát, hogy bizonyos ügyeit közösen intézi. Az elvi értelmezési különbségek ellenére a törvények lényegében azonos módon állapították meg a közös, illetve közös érdekű ügyek tárgyait és kezelésüket, a két ország alkotmányos szervezetei és az uralkodói hatalom szerepét.⁷

A gyakorlatban fokozatosan a magyar felfogás érvényesült. Mindenütt a magyar felfogást tükröző Osztrák-Magyar Monarchia (Österreichisch–Ungarische Monarchie) elnevezést használták. A nemzetközi szerződésekben „az Osztrák-Magyar Monarchia mindkét állama” („die beiden Staaten der Österreichisch–Ungarischen Monarchie”) kifejezést használták.⁸ A címer is neuralgikus témának bizonyult. Végül is azonban a dualizmust kifejező jelvények felkerültek a bankjegyekre is.⁹ A hadseregnek vezet-

ték be legkésőbb a császári és királyi kifejezések használatát 1899-ben.¹⁰ Pedig az uralkodói címek szóhasználata már 1868-ban eldőlt.¹¹

E szerint az uralkodó címe szerződésekből „Ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya”, vagy rövidebben „Ausztriai császár és Magyarország apostoli királya” („Kaiser von Österreich und Apostolischer König von Ungarn”) egyszerűen pedig „Ő Felsége a császár és király” („Seiner Majestät der Kaiser und König”).¹²

A közigazgatás, rendvédelem nem tartozott sem a közös ügyek, sem a közös érdekű viszonyok, sem a nem közös, de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyek közé. A rendvédelmet a két társország belügye integráns részének tekintették. A belügy elidegeníthetetlen részterületének tartották a rendvédelmi szervezeteket.¹³

A kiegyezés nyomán alakult ki a csaknem ezeréves múltú magyar állam polgári formája, nem számítva az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc államát, amelynek teljes kiépítésére az idő rövidsége, illetve a harccselekmények miatt nem kerülhetett sor. A polgári magyar állam formálódásának részeként alakult a magyar rendvédelem. Ekkor jött létre az a rendvédelmi struktúra, amely – nem nélkülözve ugyan a módosításokat – alapjaiban azonban lényegében megőrizve az eredeti struktúrát, működik a harmadik évezred elején is Magyarországon. E struktúrának vált szerves részévé a Magyar Királyi Csendőrség.

A kiegyezés nyomán a magyar rendvédelmet újjá kellett szervezni, hiszen a neoabszolutizmus rendvédelmének egyes szervezetei – így a császári csendőrség is – elfogadhatatlan volt a lakosság számára a politikai elnyomásban betöltött szerepe miatt. A magyar állam átvette a neoabszolutizmus rendvédelmi struktúrájából azon szervezeteket, amelyek politikailag kevésbé kompromitálódtak. Ide sorolhatóak a pénzügyőrség és a vámhivatalok. Ahol annak szükségét látta, ott új szervezeteket alakított ki. Ilyen volt például a Magyar Királyi Határrendőrség, amelyet meglehetősen későn, a XX. század elején állítottak fel. Sor került továbbá az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc előtti magyar rendvédelmi szervezetek reorganizációjára is. Ezek a szervezetek azonban már nem tudták biztosítani a polgári fejlődéshez szükséges közbiztonságot. A városokban újjászervezett rendőrségeket ezért belülről fokozatosan modernizálták, a XIX. század végére többé-kevésbé elérve az európai városi rendőrségek átlagát.¹⁴

A legkedvezőtlenebb közbiztonsági helyzet vidéken alakult ki. A falvak közbiztonságának garantálására hivatott rendvédelmi szervezet, a vármegyék kompetenciájába tartozó pandúr-szervezet újjáalakított variánsa, lényegében megbukott. Képtelen volt a megváltozott viszonyok között, a megváltozott igényeknek megfelelő közbiztonsági helyzetet létrehozni. Mivel a vidék kedvezőtlen közbiztonsági állapota a polgári fejlődés gátló tényezőjévé vált, e helyzeten feltétlenül változtatni kellett. Kezdetben rendkívüli jogkörrel felruházott rendvédelmi kormánybiztosokat küldtek ki a kormányok. Ennek a megoldási kísérletnek volt némi hagyománya, hiszen 1848 előtt az uralkodók egyes térségekre – a közbiztonság drasztikus fellazulásának a felszámolása céljából – különleges hatáskörrel felruházott királyi biztosokat küldtek. A dualizmus időszakában a kormánybiztosi szisztéma azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Amint a kormánybiztos – feladata végeztével – elhagyta körzetét, az anarchia rövid időn belül visszarendeződött. Nyilvánvalóvá vált, hogy kampány jellegű akciókkal nem lehet a vidék rendvédelmét tartósan biztosítani. Elengedhetetlen a pandúr szervezet kiváltása.¹⁵

A magyar kormányok elgondolása kezdetben az volt, hogy vidéken is rendőrséget hoznak létre. A vidék közbiztonsági szervezete témájának megítélésében akkor állt be fordulat, amikor a későbbi miniszterelnök, TISZA Kálmán – 1875-ben a WENCKHEIM kormányban – elfoglalta a belügyminiszteri posztot. TISZA Kálmán kezdettől fogva a magyar csendőrség létrehozásának a gondolatát szorgalmazta. Fokozatosan szerzett támogatókat elképzelése megvalósításához. A TISZA Kálmán által kezdeményezett elgondolás egyaránt illett a nemzetközi és a magyar folyamatba. A XIX. század a csendőrség sikerszázadának nevezhető. Ekkor terjedt el Európa szinte valamennyi országában a csendőrség. A szervezet bevezetésének az oka egyértelmű. Viszonylag gyorsan és tartósan az egész ország területére kiterjedően a polgári állam viszonyainak és igényeinek megfelelő közbiztonsági állapot létrehozására volt képes e testület. A dualizmuskori (1867–1918) magyar államot a centralizáció jellemezte, Bár ennek ellenére a későbbi időkhoz képest a magyar közigazgatás kevésbé volt centralizált. E központosítási folyamatba kitűnően illeszkedett a csendőrség, amely a kormány közvetlen irányítása alatt állt és egységes szervezettel, jogkörrel, ruházattal, fegyverzettel valamint szolgálati metodikával végezte tevékenységét, a városok hatósági területének kivételével, az egész országra kiterjedően.¹⁶

TISZA Kálmán első lépésként 1876-ban az erdélyi csendőrséget vonta a közös hadsereg alárendeltségéből a magyar kormány felügyelete alá. Ehhez megszerezte a magyar kormány és országgyűlés,

az uralkodó és a közös hadügyminiszter egyetértését is. Ezzel megszüntette az erdélyi csendőrség alkotmányellenes működését, hiszen a kiegészítés szerint a rendvédelem a két társország belügyének számított, abban a haderőnek nem lehettek kompetenciái. Erdélyben ennek ellenére azért maradhatott fenn egy csendőr ezred, mert az Osztrák-Magyar Monarchia és az Orosz Birodalom közötti konfliktus esetén a térséget potenciálisan kiemelt fontosságú hadművelési területnek tekintették. Fontosnak tartották, hogy a várható harccselekmények feltételezett területével közvetlenül szomszédos Erdély közbiztonsága megfelelő legyen. Ezt pedig nem tudták volna szavatolni, ha a Magyar Királyság ezen részében is vissza állították volna a pandúrságot. Így tehát Erdélyben a csendőrség megmaradt. Alárendeltségén azonban változtatni kellett, ezáltal az Osztrák-Magyar Monarchia közös alaptörvényével összhangba hozhatóvá vált a létezése.¹⁷

Az erdélyi csendőr ezred vált a mintájává és a felkészítőjévé a Magyar Királyi Csendőrségnek, amelynek a létrehozási folyamata 1881–1884-ig tartott. A közbiztonsági szervezet létrehozásáról szóló törvényjavaslat képviselőházi vitája 1881. január 17-én kezdődött. TISZA Kálmánnak sikerült leküzdenie az ellenzék ellenállását, miután az ellenzéket biztosították arról, hogy a szervezet nem fog politikai rendőrség természetű teendőket ellátni. A kormánynak az uralkodóval egyeztetett és az országgyűlés közigazgatási bizottsága által támogatott indítványát az országgyűlés némi vita nyomán 149:137 arányban fogadta el. Az uralkodó 1881. február 14-én szentesítette a törvényt, melyet a főrendi- és az alsó házban 1881. február 15-én hirdettek ki.¹⁸

A törvény szentesítésének napja vált a testület napjává, melyet először 1931. február 14-én tartottak, a szervezet fennállásának ötvenedik évfordulóján.¹⁹ E napot a testület tagjai a szervezet feloszlása után is minden évben megünnepelelték lehetőségeik függvényében. A szovjet hadifogságba került, Szibériába deportált csendőrök a munkatábori körülmények, a külföldre emigrált csendőrök pedig a befogadó ország nyújtotta lehetőségek szerint ünnepelelték meg testületi napjukat. A harmadik évezred elején a volt testületi tagok legfiatalabbjainak az életkora is közel jár a kilencvenhez, azonban nem feledkeznek el a csendőrségi nap megünnepléséről. A csendőrség napján 1945-ig a magyar államfő rezidenciájának díszőrségét – az úgynevezett udvarlakai díszőrséget – a Magyar Királyi Csendőrség adta.²⁰

A testület kiépítése során – a már meglévő kassai kerület után – elsőként a II. (szegedi) csendőrkerületet hozták létre 1881-ben. A III. (budai) és a IV. (kassai) kerületeket 1883-ban állították fel. 1884-ben pedig az V. pozsonyi és a VI. (székesfehérvári) kerület kialakításával befejeződött a Magyar Királyi Csendőrség szervezetének létrehozási folyamata. 1885-ben már az egész ország területén működött a csendőrség.²¹

Mint minden új szervezet létrehozásánál a csendőrség felállítása során is keletkeztek nehézségek. A legnagyobb gondot a képesítési előfeltételeknek megfelelő személyi állomány hiánya jelentette. A csendőrség tagjaival szemben magas színvonalú fizikai, erkölcsi és iskolázottsági követelményeket támasztottak. A csendőrség legénységi állományának már abban az időben is írni és olvasni kellett tudnia, amikor más rendvédelmi testületek legénységénél a személyi állomány $\frac{1}{5}$ -ének arányában még megengedett volt az analfabétizmus is. A tisztai állománynak Ludovica Akadémia-i (Katonatisztképző egyetem) végzettséggel kellett rendelkeznie. Ezen előképzettségekre épült rá a csendőrségi szakképzettségi rendszer. A létszámhiányt a haderőtől átvezényelt válogatott katonák alkalmazásával hidalták át ideiglenesen. A kérdést véglegesen a csendőrségi illetmény felemelése oldotta meg.²²

A lakosság – tapasztalva, hogy a Magyar Királyi Csendőrség nem lát el politikai rendőri feladatokat, mint a néhai HABSBURG csendőrség, valamint nem korrump, mint a pandúrok, továbbá működése eredményes – elfogadta a szervezetet. A XIX. század végén már azért versengtek a falvak, hogy az ő településükre is telepítsen a kormány csendőrséget. Az I. vh-ig a testület a permanens fejlődés folyamatát élte. A létszáma lényegesen nem nőtt. A Magyar Királyi Csendőrség feladatát tizenkétezer fővel látta el a 293 000 km² nagyságú és 20 millió lakosú Magyar Királyságban.

A városokban azonban a városi rendőrségek működtek összességében mintegy 12 000 fővel. A városok lakóinak száma ugyan dinamikusabban gyarapodott, mint a falvaké, azonban a Magyar Királyi Csendőrség működése időszakában átlag az összlakosság 10 %-a körüli arányt tettek ki csupán a városlakók. Igaz viszont, hogy a városokban sokkal magasabb volt a bűnözés, mint vidéken. A csendőrség gyakori szerveztemódosításai kevésbé létszámfejlesztést, mint inkább – a tapasztalatok nyomán megvalósuló – átszervezéseket jelentettek. Ennek során több és kisebb létszámú őrsöt hoztak létre, ehhez igazodva pedig gyarapították a parancsnokságok számát.

Az első világháborúig a szervezetben két jelentősebb átszervezés valósult meg. A kilencvenes években fegyvernemi jelleggel állították fel a határszéli csendőrséget, amely a Magyar Királyságnak az Osztrák-Magyar Monarchiával egybe eső határszakaszain működött. Érdekes jelenség, hogy e tes-

tültre kísértetiesen hasonlító szervezetet hozott létre, határctsendőrség néven Ausztria az Európai Unió külső határaival megegyező határszakaszain a XX. század végén, Szlovénia, Magyarország, Szlovákia és Csehország európai uniós tagságának a létrejöttéig.²³ A második átszervezési hullám részeként döntés született újabb három csendőrkerület felállításáról a régi csendőrkerületek területének e szűkítése által. Végül azonban csak két új kerület kialakítására került sor 1903–1904-ben a VII. sz. (brassói) és 1907-ben a VIII. sz. (debreceni) kerület létrehozásával. A század elején állították rendszerbe az ügynevezett járásörmesteri intézményt is, amely a csendőr tisztikarnak a nyomozati munkából történő kiesését volt hivatott pótolni, mivel az 1900-ban életbe lépő új bűnvádi perrendtartás a csendőrtiszteket kizárta a nyomozati tevékenységből.²⁴ Ezt követően a személyi állomány 5 %-át kitevő tiszt kar feladata kizárólag az irányítás, ellenőrzés és a képzés volt, melyet kimagasló színvonalon látott el. A tiszt kar tagjai hatósági közegként a lakossággal nem kerülhettek kapcsolatba. 1907-ben új szervezeti elemmel gyarapodott a csendőrség szervezete. Bevezették az ügynevezett pótszárnyakat. A pótszárnyak hatósági működési területtel nem rendelkeztek. Ide csoportosítottak viszont minden teendő, amely a szolgálatellátás területén kívül esett. A pótszárnyakhoz tartozott a gazdálkodás, kiképzés, személyzeti munka stb.²⁵

A XX. század elejére kialakult a magyar államapparátuson belül a csendőrség irányításának szervezeti kerete is. A testület élén a csendőr-felügyelőség állt, amely rendkívül szűk körű, mintegy húsz főnyi magas rangú tisztből és a közvetlen segédszemélyzetükből állt. A csendőr-felügyelőség élén a Magyar Királyi Csendőrség felügyelője állt tábornoki rangban. A felügyelőségen keresztül valósult meg a két irányító tárca a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Királyi Belügyminisztérium vezetési és ellenőrzési tevékenysége. Magyarországon a csendőrség működése idején mindenki számára nyilvánvaló volt, hogy a csendőr személyében katona, a csendőrség pedig, mint szervezet, rendvédelmi testület. Ebből adódóan személyi kérdésekben a csendőrség a honvédelmi tárca, a szervezettel kapcsolatos összes többi téma tekintetében pedig a belügyi tárca kompetenciájába tartozott.²⁶

A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése több lépcsős volt. A legelső szervezeti elem az őrs volt. Itt teljesített szolgálatot – az altiszti rangcsoportba tartozó – legénységi állomány 95 %-a. Az őrsöket a szakaszparancsnokságok irányították. Ez volt a legalacsonyabb tiszt beosztás. A nyomozati munkát végző ügynevezett járásörmesterek a szakaszparancsnokok közvetlen irányítása alá és nem az őrsökhöz tartoztak. Több szakaszparancsnokság tevékenységét irányította egy-egy szárnyparancsnokság. A szárnyak élén még beosztott tisztek álltak. A legmagasabb területi parancsnokság a kerület-parancsnokság volt, amelyeket ezredesi rangban lévő tisztek irányítottak. A kerület-parancsnokságok alárendeltségében működtek a pótszárnyak. A testületet a csendőr felügyelőség fogta össze, amely alá tartoztak az ügynevezett központi szervezetek, mint például az anyagraktár, pótlóidomító iskola, és a csendőrségi tanintézet.²⁷

A testület első szolgálati szabályzatát 1881-ben adták ki Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára címmel. Ezt követően a szerzett tapasztalatok figyelembe vételével több ízben módosították a testület általános szolgálati szabályzatát. 1887-ben, 1896-ban, 1900-ban, 1903-ban, 1912-ben, 1927-ben és 1941-ben, „Általános szolgálati határozványok a Magyar Királyi Csendőrség számára”, „Szervezeti és szolgálati és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára” címmel. A testület fennállása során a működésével kapcsolatos fontosabb tárgyköröket szintén szabályzatban rögzítették. (pl.: *Ügyviteli szabályzat, Gazdászatzkezelési utasítás, Becsületügyi szabályzat, Vezényszavak füzete stb.*)

A csendőrség működését szabályozó jogszabályok – a feladatkörre történő utaláson túlmenően – konkrét hatásköri és eljárási normákat nem tartalmaztak, ellentétben például a fővárosi rendőrség hatáskörét szabályozó törvénnyel. Ez a helyzet abból fakadt, hogy a rendőrségek önálló jogkörrel is rendelkeztek. Ezzel szemben a csendőrség más hatóság döntéseinek a végrehajtása céljából szervezett testületként működött. A Magyar Királyságban a rendvédelem témakörét szabályozó jogszabályok jogfilozófiai alapelve az volt, hogy a rend fenntartására a közösségek hivatottak. Nevezetesen a központi államhatalom és az önkormányzatok. A rendfenntartás kormányzati monopóliuma nem létezett. A rendfenntartás jogosultságaival pedig nem a rendvédelmi szervezetek, hanem a kormányzat és az önkormányzatok rendelkeztek. A közösség, azaz a kormányzat és az önkormányzatok rendvédelmi feladataik eredményes megvalósítása érdekében hozhattak létre rendvédelmi testületeket. A kormány az országgyűlés, az önkormányzat pedig közgyűlés határozata alapján állíthatott fel rendvédelmi testületet, melyet a költségvetéséből kellett finanszírozni. A központi államhatalom ott létesített rendvédelmi testületet, ahol a rend fenntartására az önkormányzatok képtelenek bizonyultak, ugyanakkor azonban az állam működése szempontjából az adott térségben vagy szakterületen a rend fenntartása feltét-

lenül szükséges volt. Mivel a falvak többsége nyilvánvalóan képtelenek bizonyult a kívánatos közrend megeremtésére, ezért a kormányzat létrehozta a csendőrséget a vidék közigazgatása döntéseinek karhatalmi biztosítása céljából.²⁸

A gyakorlat azonban nem mutatott olyan tiszta képet, mint az elmélet. Az önkormányzatok rendkívüli találékonyságról tettek tanúbizonyságot a csendőrség igénybevételét illetően. A települések önkormányzatai szívesen vették, hogy jól kiképzett és felszerelt, hatékony rendvédelmi szervezet áll a rendelkezésükre a közbiztonság megóvása érdekében. Szerették volna azonban folytatni azt – a pandúrság idején általános – gyakorlatot, hogy a pandúrokat a hivatal, illetve a ház körüli kisebb-nagyobb munkák ellátására is igénybe vették. A Magyar Királyi Csendőrség esetében erre azonban már nem nyílt lehetőségük. A központi államhatalom nem azért fizette a csendőrséget, hogy annak tagjai levelet kézbesítsenek vagy éppen a falu jegyzőjének veteményes kertjét ápolják. Az ilyen jellegű igénybevételnek már eleve határt szabott a törvényi szabályozás. Azonban számos más – a mindennapi életben felmerülő helyzetben – az önkormányzatok igyekeztek a maguk javára tágan értelmezni a csendőrség tagjainak igénybevételi lehetőségeit. A csendőrség vezetése figyelemmel kísérte ezen jelenségeket és az irányító tárcának időnként javaslatot tett arra, hogy miként lehetne a szabályozatlan témaköröket a csendőrséget létrehozó törvény szellemében rendezni.²⁹

A kizárólag kényszer alkalmazását végző, önálló érdemi döntést nem hozó közbiztonsági szervezet működtetése azonban csupán elméleti síkon volt lehetséges. A gyakorlatban a rendfenntartás során a döntést és végrehajtást számos esetben nem lehetett szétválasztani. Ebből adódóan alakult ki a testület úgynevezett „rendes” szolgálati teendőinek a köre, melyet a testületi szolgálati szabályzatokban az irányító minisztérium jóváhagyásával szabályoztak. Külön szabályozták a csendőrség és a közigazgatás kapcsolatának tartalmát és formáját.³⁰

Már a testület felállításakor gondoltak arra, hogy szükség esetén lehetővé kell tenni működését a városokban is. 1882-ben olyan törvényt hozott az országgyűlés, amely lehetővé tette, hogy a Magyar Királyi Csendőrség a városokban is teljesítsen szolgálatot, ha a városi előljáróság azt kéri. Mivel a csendőrség bevonása a városi rend fenntartásába a városi költségvetést mentesítette az általa felügyelt területen a városi rendőrség működtetésének költségeitől, ezért a csendőrség szolgáltatásait igénybe vevő városnak térítést kellett fizetnie a csendőrségnek. A csendőrség ezen szolgáltatása rendkívül népszerű volt a városok körében. Többségük igénybe vette a csendőrséget e városi rendfenntartásban. A városok a csendőrséget, szinte kivétel nélkül külterületük közrendvédelmének a biztosítására kérték fel.³¹

Az önkormányzatok és a lakosság igényelte a csendőrséget. Ennek oka – a neoabszolutizmus-kori emlékek halványulásával – egyre inkább a testület eredményességében rejlett. A testület kétség kívül a magyar rendvédelem legeredményesebben működő szervezetének bizonyult. A megalakulás és a világháború éveit leszámolva a csendőrség a tudomására jutott bűncselekmények átlag 90 %-át felderítette. A csendőrségi szolgálatellátás alapelvét a megelőzés képezte. Ere fordította a személyi és tárgyi feltételrendszerének többségét. Ebből adódóan viszonylag kevés bűncselekményt követtek el a működési területén, amit viszont magas százalékos arányban volt képes felderíteni. A csendőrség körében általános volt a 12–16 órás szolgálati megterhelés, amelyekbe természetesen hosszabb–rövidebb pihenőket iktattak. A testület személyi állományának döntő többsége azonban folyamatosan a szervezet működési területén tartózkodott. Ily módon rendkívül alapos helyismerettel rendelkeztek, ami jelentős mértékben elősegítette szolgálatellátásuk hatékonyságát.³²

A csendőrségi szolgálat meghatározó formája a járőrözés volt. A bűnözők állandó bizonytalanságban éltek mivel soha nem tudhatták, hogy mikor és hol fog felbukkanni csendőr járőr. A csendőrökkel pedig nem volt ajánlatos szembe szállni mivel a csendőrök erős testi felépítésű jól kiképzett személyek voltak. A csendőr járőr minimum két főből állt, amely szükség esetén több főre is növelhető volt. Annak ellenére, hogy a csendőröknek tilos volt a lakosságot zaklatniuk, a kisebb szabálytalanságokat sem volt szabad elnézniük. Azokra figyelmeztetniük kellett a polgárokat visszaesés esetén pedig feljelentéssel kellett élniük. A lakosság viszont biztos lehetett a csendőrség segítségével a személye és javai védelme tekintetében, illetve az elemi csapások alkalmával. A folyamatos és sűrű járőrözés hálóján előbb utóbb fennakadtak a törvény ellen vétők. Amennyiben a csendőr járőr valamilyen törvényellenes cselekedetet tapasztalt köteles volt annak utána járni, ha szükséges volt a halaszthatatlan nyomozási teendőket foganatosítani. Addig a szolgálatát nem fejezhette be, amíg forró nyomon üldözött, vagy a nyomozás további viteléhez szükséges teendőket el nem végezte.³³

A Magyar Királyi Csendőrség a magyar állam 1000 éves fennállását ünneplő rendezvénysorozat biztosítását 1896-ban már mindenütt kiváló határfokkal valósította meg.

A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenysége során akadt néhány érdekes epizód is. 1913-ban az alig egy éves függetlenséggel rendelkező Albániába vezényeltek a szegedi csendőrkerületből 150 csendőrt a helyi közbiztonság megteremtésének elősegítése érdekében. A több évszázados függetlenségi harc után az önállóságot megszerző kis állam helyzetének konszolidálása érdekében az európai országok egy csoportja egy nemzetközi békefenntartó kontingenst juttatott el az országba. Ennek képezte részét a 150 fős magyar csendőr-különítmény. Az Osztrák-Magyar Monarchia hadereje a dualizmus időszakában, több ízben és helyen vett részt békefenntartói tevékenységben. A Magyar Királyság rendvédelmi szervezetei részéről azonban a Magyar Királyi Csendőrség volt az első, amely ilyen misszióknak részesévé vált.³⁴

A csendőrség feladatát alkotta 1933-ban a cserkész világtalálkozó biztonságának szavatolása is, melyet a Budapesttől északkeletre mintegy 25 km távolságra fekvő Gödöllő településen tartottak.

A Magyar Királyi Csendőrségnél szigorú katonás rend és fegyelem uralkodott. A testületen belül a katonai függelmi viszonyok érvényesültek, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. Erre szüksége is volt, hiszen feladatai közé tartozott a katonai rendőrségi feladatkör ellátása is, melyet Tábori Csendőrség elnevezéssel valósított meg.³⁵

A Magyar Királyi Csendőrség nem rendelkezett a társ-rendvédelmi testületeknél rendszeresített modernebb technikával, illetve ugyanazon jogszabályok vonatkoztak rá, mint a társ fegyveres szervekre. Eredményes működésének oka a személyi állomány felkészítésében, a nemzeti identitástudaton nyugvó szemléletmód kialakításában, a hivatása iránti elhivatottság érzésén alapuló cselekvőkészségben rejlett. Mivel a személyi állomány körében kitartó munkával kifejelesztett és folyamatosan karban tartott hivatásorientált szellemiség képezte a testület eredményeinek tulajdonképpeni alapját, ezért a személyi állomány olyan értéket képezett, amelyet a mindenkor vezetői igyekezett megővni a nem kívánatos hatásoktól. A csendőrség életét szabályozó utasítások tiltották a léha életmódot. Különösen nagy gondot fordítottak arra, hogy a csendőrök magánemberként ne kerüljenek közvetlen kapcsolatba bűnügyileg fertőzött családokkal, szervezettel, illetve térséggel.³⁶

A legénységi állomány csupán meghatározott százaléka – az idősebb korosztály – nősíülhetett. A legénység és a tiszti kar tagjainak mennyasszonyát és családját egyaránt alapos ellenőrzésnek vetette alá a szervezet. Kétes hírű hölgyek és/vagy bűnügyileg fertőzött családból származó leányt csendőr nem vehetett feleségül. Ha mégis megtette, a testülettől elbocsátották. A nős csendőrök számára a család nagysága és a családfő beosztási szintjéhez igazodó méretű lakás lakbérért a testület kifizette még a csendőr nyugdíjba vonulása után, sőt annak halálát követően is az özvegyének, mindaddig, amíg az özvegy újra férjhez nem ment. A csendőr azonban nem lakhatott a számára biztosított lakbérű lakásnál rosszabb körülmények között, főleg pedig nem élhetett bűnügyileg fertőzött negyedben.³⁷

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak, illetve családjuknak lakhatását szabályozó rendeletek nem voltak kedvezőbbek, mint ahogyan azt a közigazgatásban foglalkoztatott tisztviselők egészére vonatkozóan szabályozták.³⁸

A Magyar Királyi Csendőrség fennállásának időszakában a Magyar Királyság állami tisztviselőinek fizetését egységes elvek és rendszer szerint szabályozták. Az önkormányzatok tisztviselőinek a juttatásait a két világháború közötti időszakban fokozatosan ehhez igazították. A csendőrség személyi állománya a testület létrehozásától állami alkalmazottnak számított, így rájuk ugyanazok az ellátási szabályok vonatkoztak, mint az állami szféra más ágazataiban tevékenykedőkre. Ezek a szabályok a fizetés és a nyugdíj tekintetében is kedvezőek voltak.³⁹

Az alapelv az volt, hogy az állami alkalmazott által betöltött pozíció társadalmi tekintélyének megfelelő ellátásban kell részesíteni az állami foglalkoztatottakat. Az állami tisztviselők számára a szakterületüknek megfelelő felsőoktatási intézmény diplomája volt előírva. Ennek birtokában vehették fel az illetőt – üresedés esetén – gyakornoknak. A gyakornoki idő három év volt, mely alatt – a közigazgatás szakterületének megfelelően differenciált tartalmú – elméleti és gyakorlati közigazgatási szakvizsgát kellett letennie a jelöltnek. Sikeres vizsga nyomán kerülhetett be a jelentkező a hivatalnoki karba, ahol a szolgálati idejének és a posztgraduális képzésekben való részvételének megfelelően kerülhetett feljebb a ranglétrán a megüresedő helyek függvényében.⁴⁰

Ezt a rendszert alkalmazták a Magyar Királyi Csendőrség esetében is a fegyveres testületi sajátosságok figyelembe vételével. A csendőrtiszteket ugyanazon fizetési kategóriába sorolták, mint a hivatalnokokat. A csendőrtisztek esetében a képesítési követelmény azonban nem polgári egyetem, hanem a katonai egyetem a Ludovica Akadémia diplomája volt. A csendőrtisztek számára a gyakornoki időt egy elméleti tanfolyam elvégzése és a csendőrség csapatainál eltöltött ügynevezett csapatszolgálati gyakorlat képezte. Ezután kerülhetett a csendőrtiszt az első tiszti beosztásába, amely a legalacsonyabb tiszti beosztás helyettesi pozíciója volt. A diploma megszerzése és az első tiszti beosztásba kerülése

között a tiszteknek lehetőségük nyílt megfigyelőként szakterületükkel kapcsolatos tartalommal működő tudományos alkotóműhelyekben bizonyos időt eltölteni, mint például jogtudományi karok tanszékein, laboratóriumokban stb. A két világháború között már egyre több tiszt rendelkezett több diplomával. A Ludovica Akadémiai végzettség mellett általában jogi diplomát is szereztek a csendőrtisztek.⁴¹

A legénységi állománynál ugyan az elemi iskolai végzettség volt a képesítési előfeltétel, azonban a társadalom képzettségének a gyarapodásával a két világháború között már egyre többen rendelkeztek a legénység tagjai közül érettségivel. Figyelembe kell venni, hogy a két világháború közötti magyar társadalomban az érettségizettek aránya nem haladta meg az ezredfordulós Magyarországon diplomával rendelkezők arányát. Ennek tudatában bizton állítható, hogy a csendőrség személyi állománya magas iskolai végzettséggel rendelkezett. Az önkormányzati rendőrségek államosítása⁴² nyomán a rendőrség személyi állományának állami iskolai végzettsége fokozatosan utol érte a csendőrség tagjainak végzettségét.⁴³

A gyakorlati idő letöltése után az első tiszti beosztásba kerülő csendőrtiszt fizetése megegyezett a közigazgatás más szakterületén kezdő beosztásban dolgozó diplomás hivatalnokéval. A fegyveres szolgálat azonban fizikailag és pszichikailag is megterhelőbb volt, mint a civil mesterségek. E különbséget pótlékok formájában kompenzálták. Az ilyen jellegű pótlékok azonban nem haladták meg az adott fizetési osztályban megállapított összeg $\frac{1}{5}$ -ét.⁴⁴

A Magyar Királyi Csendőrség hierarchikus és centrális felépítésű szervezet volt, amelyben a legacsonyabb beosztásokból és az azokat betöltő személyi állományból volt a legtöbb, a legmagasabb beosztásokat pedig csupán néhányan érthették el. A két beosztási szint között felfelé haladva pedig folyamatosan csökkent a pozíciók száma. Ebből adódóan nem nyílt lehetőség arra, hogy mindenki magasabb szintre jusson. Szabályozni kellett az előmenetel lehetőségeit. A csendőrségi karrierre vonatkozó szabályok összhangban álltak a közigazgatási alkalmazottakéval, annak részét képezték. E szabályozás lényegét alkotta, hogy az előmenetelből a főnöki szubjektívizmust igyekeztek kiszűrni, a magasabb beosztásba helyezés feltétele a magasabb szintű képzettség megszerzése volt. Általában 2-3 fizetési osztály betöltése volt lehetséges egy képesítési szint birtokában. Ezen fizetési osztálycsoporton belül a magasabb fizetési osztályba kerülés feltétele az alacsonyabb fizetési osztályban eltöltött várakozási idő volt. Azok, akik nem szereztek meg a magasabb fizetési osztályhoz kötött képzettségi követelményt, de már elérték a képzettségükkel betölthető legmagasabb fizetési osztályt korpótlékban részesültek, amelynek mértéke ezen fizetési osztályban eltöltött időtől függően alakult. Azok sem számíthattak azonnali kinevezésre akik birtokába került a magasabb képzettségnek, mivel a kinevezéseknek a magasabb fizetési osztályban való üresedés volt az előfeltétele. Magasabb képesítéssel rendelkezők – ha elérték az alacsonyabb fizetési osztály maximumát – nem csupán korpótlékokra voltak jogosultak, hanem *címzetes címként* a magasabb beosztás titulussal adományozták a számukra. Ilyenek voltak a csendőrségnél például a címzetes őrsparancsnokok. A címzetesség a rendfokozatokra nem terjedt ki, mivel azok a fizetési osztályokhoz tapadtak. Az *Országos Rendfokozati Névjegyzék* című – az érintettek számára nyilvános – nyilvántartásban vezették, hogy ki és mikor milyen képzettséget szerzett, illetve fizetési osztályba nevezték ki, továbbá milyen címzetes címet és mikor kapott. A magasabb beosztáshoz szükséges képesítési követelmény birtokában a leghosszabb várakozási idővel rendelkezőket nevezték ki üresedések esetén.⁴⁵

Kezdetben a csendőrökre is ugyanazok a nyugdíjszabályok vonatkoztak, mint a többi állami alkalmazottra. Ennek a lényege az volt, hogy tízéves szolgálati idő letöltése után szereztek meg a nyugdíjjogosultságot fizetésük 40 %-nak az értékével. Ezt követően évente 2 %-kal nőtt a nyugdíjjogosultságuk összege. Aki negyven évet szolgált fizetése 100 %-val mehetett nyugdíjba. Ennél tovább azonban senki sem maradhatott aktív állományban. Legkésőbb 65 éves korában akkor is nyugdíjba kellett vonulnia mindenkinek, ha a szolgálati évei nyomán még nem érte el nyugdíjlehetősége maximumát. A baj azonban az volt, hogy a személyi állomány többsége – mivel el szeretne volna élni nyugdíjlehetősége maximumát – igyekezett a lehető legtovább aktív állományban maradni. De a legtöbben nem érték meg a nyugdíjképes kort. A legtöbben hatvanöt éves koruk előtt haltak meg, mielőtt még elérhették volna a kötelező nyugdíjba vonulásuk időpontját, illetve fizetésük 100 %-val nyugdíjba mehetek volna. Ebből adódóan a XX. század elején a fegyveres szolgálatot teljesítők nyugdíját öt év kedvezményel látták el, azaz öt szolgálati év letöltése után már jogosultak voltak fizetésük 40 %-ra nyugdíjként. Ezt követően – a korábbi gyakorlatot tovább folytatva – évente 2 %-kal nőtt a nyugdíjigényük, azaz 35 éves szolgálati viszony után fizetése 100 %-val mehetett nyugdíjba a csendőr. Ebben az időben a nyugdíjak nem maradtak el a fizetésektől, hiszen a fizetések rendezése alkalmával a nyugdíjakat is ugyanúgy emelték, mint a fizetéseket. A különösen nehéz fizikai és pszichikai megterhelést

eredményező beosztásokban eltöltött időt kedvezményesen számolták. Az ilyen helyeken eltöltött 8 hónap egy évnek számított.⁴⁶

A nyugdíjak mértéke tehát, a szolgálati időtől függött. Előfordulhatott azonban – elsősorban a tisztek esetében, akik fiatalon is nősülhettek – hogy a csendőr családfő viszonylag fiatalon hunyt el. Ebben az esetben a kevés szolgálati évből adódóan alacsony nyugdíjban részesült az özvegy, kivéve, ha férje szolgálati halált halt, mert akkor, – méltányossági alapon – általában az elhunyt fizetésének 100 %-ában állapították meg az özvegy nyugdíját. Az elhunytak családjai szociális körülményeinek a romlását volt hivatott megelőzni a kaució. Ennek a lényege az volt, hogy a menyasszonynak olyan vagyonnal kellett rendelkeznie, amelynek jövedelméből a leendő férje esetleges halálát követően is a családfő társadalmi állásának megfelelő szinten volt képes tartani családja életvitelét. A kaució kiváltható volt, ha a menyasszony olyan képzettséggel rendelkezett, amelynek a fizetése pótolhatta a férj keresetének a kiesését. A kauciót kiválthatta továbbá a menyasszony szüleinek bizonylata arról, hogy a leendő vejük esetleges halála esetén a visszamaradottak jövedelmét az elhunyt családfő fizetésének a mértékéig kiegészítik. Ilyen nyilatkozattételt a kellő állami fizetéssel, illetve nyugdíjjal rendelkezők részéről fogadtak el, mert ez biztos jövedelemnek számított a bizonytalan civil szférához képest. Ezzel lehetőség nyílt arra, hogy az egyébként érdemleges vagyonnal nem rendelkező állami hivatalnokok és a fegyveres szervezetek tagjainak a leányai is házasságkötésképes állapotba kerüljenek a tiszti kar tekintetében.⁴⁷

A nyugdíjjogosult választhatta – akár nyugdíjba vonulását követően is – azt, hogy a nyugdíját végkielégítésre váltsa át. A végkielégítés összege komoly, – több éves nyugdíjnak megfelelő summa volt – amelyből egy kisebb panzió, bolt vagy farm megvásárolható volt. Ehhez azonban szüksége volt a felesége beleegyezésére, valamint a testület gazdasági szakemberei megvizsgálták, hogy a vállalkozás életképes-e, a végkielégítés összege elégséges-e a vállalkozás beindításához, valamint a vállalkozás várható jövedelme eléri-e a nyugdíj összegét.⁴⁸

A csendőr testület tagjairól történő gondoskodás nem csupán az állam részéről valósult meg. A magyar társadalom tagjai számos alapítványt is tettek a személyi állomány érdekében. A kevésbé tehető de a testülettel szimpatizáló polgárok ezen alapítványokhoz eljuttatva adományukat járulhattak hozzá a szervezet működése személyi feltételeinek javításához. Ezen alapítványok célját a rászorulóknak segítése, illetve a kimagasló szolgálati tevékenységet ellátók jutalmazása képezte. Az alapítványok tették lehetővé többek között, hogy az állami kitüntetések mellé a csendőrök pénzjutalmat is kapjanak, mert egyébként a kitüntetésekkel pénz nem járt.⁴⁹

A Magyar Királyi Csendőrség a XIX–XX. század fordulójára meghonosította a Kárpát-medencében azokat a rendvédelmi módszereket, amelyekkel a csendőrség világszerte eredményeket ért el. Egyben pedig a közigazgatással, illetve a társ rendvédelmi testületekkel való együttműködés tekintetében kialakultak a Magyar Királyság körülményeihez alkalmazkodó eljárások is. A testület ugyanazon felszereltséggel és jogosultsággal rendelkezett, mint a közigazgatás szférájában működő többi rendvédelmi testület, és a személyi állomány juttatásai sem tértek el lényegesen a közigazgatás más területein tevékenykedőktől. A testület a magyar államapparátus szerves részévé vált. A Magyar Királyságban a polgári körülményeknek megfelelő közbiztonságot vidéken a Magyar Királyi Csendőrség hozta létre és tartotta fenn.⁵⁰

A dualizmus időszakára a Magyar Királyi Csendőrség tevékenységére vonatkozóan általában két kritika szokott elhangzani.

Vannak, akik úgy gondolják, hogy a csendőrség a választások során fellépésével befolyásolta azok alakulását.⁵¹ Ezen nézetek döntően a korabeli sajtóban megjelent közleményekre hivatkoznak. Való igaz, hogy a választások nyomán a korabeli sajtóban megjelentek – a mindenkor vesztesek részéről – olyan cikkek, amelyek vereségüket a csendőrség fellépésének tulajdonították. Érdekes azonban, hogy a vesztesek idővel kormányzati pozícióba jutva semmit sem tettek az úgynevezett csendőr terror ellen, viszont a korábbi kormánypártok illették ugyanazon vádakkal a csendőrséget, mint amivel a jelenlegi kormánypárt ellenzéki korában. A helyzet megítéléséhez meg kell ismerni – legalábbis nagy vonalakban – a korabeli választási szabályok lényegét. A XIX. század második felében még nem volt a Magyar Királyságban általános és titkos választójog. Kizárólag a férfiak azon része szavazhatott, akik megfeleltek a választási törvényben előírt vagyoni és szellemi cenzusnak. Ebből adódóan a lakosság 5–10 %-a között mozgott a választóképes polgárok száma. E nem túl nagyszámú tömeg tagjait a pártok igyekeztek különböző gesztusokkal a maguk szimpatizánsává tenni. A korteshadjárat részét képezte, hogy a választásra jogosultakat bőszesen megvendégelték, közülük jó néhányan illuminált állapotba kerültek. Ennek következtében pártok közötti versengés nem ritkán az ellenséges táborok közötti tömegverekedéséig fajult. Ez azonban már a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény volt,

amit a csendőrség nem nézhetett tétlenül. Ezért a Magyar Királyi Csendőrség azt a gyakorlatot alakította ki, hogy a szembenálló pártok szimpatizánsai közé kordont vont és nem engedte meg az egyik csoportból a másik csoportba való átjárást. Ezt azután a vesztes párt általában úgy értékelte, hogy a csendőrség megakadályozta a hozzá átjutni kívánó szavazókat.⁵²

A másik kritika, ami a dualizmuskori szervezet működését érinti, azt veti fel, hogy a tömeges rendbontások esetén szinte kivétel nélkül a csendőrséget vetették be.⁵³ E kritika implicite tartalmazza azt is, hogy e szervezet brutális volt, az emberi jogokat tipró erőszakszervezetként alkalmazta a kormányzat. E nézetek a korabeli statisztikákból táplálkoznak, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy a csendőrség szolgálatellátása során került sor a legtöbb fegyverhasználatra, melyek között halálos kimenetelűek is voltak. Ezek a statisztikai adatok igazak, azonban nem, szabad azokat önmagukban összefüggésükből kiragadva vizsgálni, mert téves következtetések kialakításához vezethetnek. A Magyar Királyságban ugyanis nem volt más rendvédelmi szervezet, amelyet eredményesen be lehetett volna vetni tömeges rendbontások esetén. A rendőrségek személyi állománya például még karabéllyal sem rendelkezett. A haderő személyi állománya pedig – amelynek bevetésére a törvény tömeges rendbontás esetén lehetőséget biztosított – koránt sem volt olyan szakszerű ismeretek birtokában e téren, mint a csendőrség. Nem annak alapján kell egy állami testületet megítélni, hogy a rend fenntartása érdekében hányszor és milyen eredménnyel vetik be. Az objektív megítélés alapját az képezheti, hogy a testület ezen tevékenysége milyen mértékben állt összhangban a korabeli jogi szabályozás tartalmával. Márpedig a testületet nem marasztalták el hatáskör túllépés miatt. A legitim országgyűlés által hozott, a csendőrség működésére vonatkozó szabályok pedig alapvetően megegyeztek az Európa szerte kialakult és a nemzeti csendőrségekre, illetve a közrendvédelemre vonatkozó jogszabályok tartalmával. A rendvédelmi testületek fegyverhasználatát Magyarországon már ebben az időben is minden esetben kivizsgálták. E vizsgálatok nem tartalmaztak elmarasztaló megállapításokat.⁵⁴

A testület személyi állományára irányuló biográfiai feltárások még gyerekcipőben járnak. Az azonban már megállapítható, hogy a testület tagjainak létszáma többé-kevésbé tükrözte az ország lakosságának a nemzetiségi összetételét. A személyi állomány körében megtalálhatóak voltak az országban nagyszámban élő nemzetiségek, mint például román, szlovák, ukrán, szerb, német és zsidó populációk tagjai. A csendőrség tagjainak beszélnie kellett azt a nyelvet, amelyen a szolgálati helyén élő lakosság beszélt. Ez nyilvánvalóan úgy volt kivitelezhető, ha a szervezet tagjait – legalább is jelentős mértékben – a helyi lakosság köréből vették fel a szervezethez. A legénységi állomány döntő többsége a falvak fiai közül került ki. A tisztikar tagja többségükben a polgári kisegyszisztenciák köréből indult (kisiparosok, kiskereskedők, hivatalnokok).⁵⁵

Tény, hogy a XIX. század végén és a XX. század elején jelentős elégedetlenség volt tapasztalható az országban. Ez döntően abból fakadt, hogy a magyar mezőgazdaság az úgynevezett porosz utas fejlődésen haladt, azaz a feudális földbirtokokat nem osztották fel a parasztság között. Ebből adódóan jelentős szabad munkaerő keletkezett. Ezt a tömeget az ország korszerű infrastruktúrájának kiépítése során többé-kevésbé foglalkoztatni volt képes a gazdaság. Az infrastruktúra fokozatos kiépülése nyomán azonban a – kétségtelenül gyors ütemben fejlődő ipar – sem volt képes e jelentős munkaerő foglalkoztatására. A húszmillió főnyi lakosságból ebben az időben vándorolt ki mintegy hárommillió fő Amerikába megélhetési gondok miatt. Történelmi tény a feszült társadalmi helyzet és az abból fakadó sztrájkok és az egyéb tömeges rendbontások elterjedése. Ezért azonban nem, lehet felelőssé tenni az állam rendvédelmi szervezetének egyikét sem, még akkor sem ha történetesen ezen testület – azaz a Magyar Királyi Csendőrség – feladatát képezte a tömeges rendbontás elleni fellépés.⁵⁶

Az első világháború nyomán a csendőrségnek a rendvédelemben betöltött szerepe megváltozott, ami a közbiztonság általános romlásához vezetett. A háborút kezdetben gyors lefolyásúnak ítélték meg. Ebből adódóan nem készültek fel a hosszas elhúzódó harctevékenység nyomán a közrendet veszélyeztető tendenciákra. Sőt a rendvédelmi szervezetektől – így a Magyar Királyi Csendőrségtől is – bevonultatták a hadseregbe a leginkább hadrafogható személyeket. A csendőrök képzettségéből és fizikai állapotából adódóan az alacsonyabb tiszti – szakasz és századparancsnoki – beosztások követelményeinek kiválóan megfeleltek. Helyettük pedig a csendőrséghez a frontszolgálatra alkalmatlan úgynevezett póttartalékosokat vonultatták be, döntően az idősebb korosztályból. A közbiztonság – néhány hónapos harcselekménnyel számolva ezt a helyzetet – különösebb megrázkódtatás nélkül minden bizonnyal átvészelte volna. A háború azonban négy évig tartott. A póttartalékosokkal felhígult csendőrség nem volt képes az egyébként is megromlott közbiztonsági helyzeten úrrá lenni. A csendőrség nem volt felkészülve az éhséglázadásokra, a tábori csendőrség pedig az 1917-től egyre inkább elharpódzó tömeges parancsmegtagadásokkal és a frontról tömegesen eltávozó nagy létszámú csoportokkal szemben volt tehetetlen.⁵⁷

1918-ra alapvetően megváltozott a hadi morál. Korábban is előfordult, hogy a mezőgazdasági munkák csúcsidejében a katonák tömegesen eltűntek a frontról, azonban a munka végeztével újra megjelentek csapataiknál. A háború utolsó időszakában azonban a katonák már nem tértek vissza a frontra. A haderőnél – a fegyelem helyreállítása céljából – úgynevezett asistenc alakulatokat hoztak létre, ahová a legmegbízhatóbb katonákat osztották be. Ez azonban oda vezetett, hogy felgyorsult a csapatok moráljának romlása. Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlásakor pedig, amikor a frontról tömegesen tértek haza a felfegyverzett katonák, akik – ha szükségét látták – fegyverükkel is nyomatékosan adták kívánságaik megvalósításának, a Magyar Királyi Csendőrség nem volt képes a rend fenntartására. Sorra alakult a városok és a nagyobb földbirtokosok magán rendfenntartó szervezetei, hogy legalább a közvetlen környezetükben teremtsenek némi közbiztonságot.⁵⁸

A közbiztonsági helyzet drasztikus romlását érzelve a Magyar Királyi Csendőrség vezetői javaslatot tettek a kormány számára a testület létszámának az emelésére, a szervezeti egységek számának gyarapítására, ennek a kivitelezésére azonban – az események felgyorsulása miatt – már nem kerülhetett sor.

1918. október 31-én koalíciós kormány alakult gróf KÁROLYI Mihály vezetésével az úgynevezett őszirózsás forradalom nyomán. Gróf KÁROLYI Mihály kormányfő eleget tett a katonatanácsok mintájára létrehozott csendőrtanács igényének, a Magyar Királyi Csendőrség felügyelőjének GENCSY Arnold csö. alezredest nevezte ki. A kinevezés ellen a rangidős csendőrtisztek memorandumban tiltakoztak, melyben felhívták a kormányfő figyelmét a testület gyengítésének veszélyire. A miniszterelnök azonban nem fogadta el a memorandumban foglaltakat, GENCSY Arnoldot új beosztásában megerősítette. Az új csendőrfelügyelő pedig a tisztikar jelentős részét kényszernyugdíjaztatta. Ezzel a szervezetet lényegében lefejezte. A testület ugyan így is működött a Tanácsköztársaság létrejöttéig, azonban országos összehangolt feladatra alkalmatlanná vált. A Tanácsköztársaság hatalomra kerülésével a Magyar Királyi Csendőrséget rendeleti úton feloszlatták 1919. március 26-án, melyet úgy valósítottak meg, hogy a csendőrséget – minden más rendvédelmi testülettel együtt – az újonnan felállított Vörös Őrségbe integrálták. A Vörös Őrségnek nem voltak kárpát-medencei hagyományai. Magyarországon – Európa nyugati feléhez hasonlóan – többpólusú rendvédelmi struktúra alakult ki. Ebben a rendszerben a központi államhatalom – a fejlődés korábbi fázisaiban az uralkodóház – és a helyi közösségek is rendelkeztek kompetenciákkal a rend fenntartása tekintetében. A rend védelme nem képezte komplex módon a központi hatalom monopóliumát, mint keleten. Természetesen az Osztrák-Magyar Monarchiától keletre eső területeken is kialakultak szakavatott rendvédelmi testületek, irányításukat azonban a központi hatalom valósította meg valamilyen formában. Európa keleti felében, nevezetesen a cári birodalom területén kialakuló szovjetunióban magától értetődő volt, hogy a rendvédelem az új hatalmi központ alárendeltségébe kerüljön. Magyarországon azonban ez a fajta megoldás ellenkezett a magyar fejlődés lényegével.⁵⁹

A magyar kommunisták elfogadták a proletárdiktatúra kiépítésére vonatkozó azon lenini tételt, amely szerint az új államhatalmat társadalmi alapon kell újjászervezni. Ebből fakadóan pedig a fegyveres szervek körében nem maradhattak meg a korábbi államberendezkedés idején is szolgálatot teljesítők. Előbb-utóbb – néhány kivételesen jó szakembertől eltekintve – a teljes személyi állományt le kell cserélni. A Tanácsköztársaság 133 napos fennállása idején ilyen változtatások természetesen kivitelezhetetlenek voltak. A Vörös Őrség vezető tisztségeibe azonban nem a rendvédelem szakembereit, hanem a munkásosztály tagjait helyezték. Ezek az emberek minden valószínűség szerint eredeti foglalkozásukban megbecsült, jó szakemberek voltak, és korántsem volt mindegyikük kommunista, hiszen az országban nem volt olyan létszámú kommunista elveket valló személy, mint ahány tisztséget a közigazgatásban, rendvédelemben és honvédelemben be kellett tölteni. A rendvédelem új vezetőinek azonban fogalmuk sem volt arról, hogy mit kell tenniük, a rend fenntartásának mesterségéhez a legkevésbé sem értettek.⁶⁰

A csendőrség tekintetében a Vörös Őrség már mindenképpen meggyengült személyi állományt örökölt. Egyrészt számos csendőr a fronton teljesített szolgálatot, illetve hadifogságba esett, másrészt a KÁROLYI-kormány alatt kinevezett GENCSY Arnold a tisztikar jelentős részét nyugdíjaztatta. A megmaradt, kipróbált régi szakembereket sem engedte az új hatalom pozícióba. Jó esetben tovább folytathatták szakmai tevékenységüket, vagy kaptak egy íróasztalt, ahol valamilyen látszattevékenységet folytathattak. A csendőrség tagjai járatlanok voltak a kommunista eszmevilágban. A szétszórt elhelyezésű testület tagjai többnyire azt érzékelték elsősorban, hogy új központi hatalom alakult ki, amely megkísérli az ország függetlenségét és területi épségét megőrizni. A csendőrök többsége nem húzódozott a szolgálat folytatásától. A gyakorlatban ez egyébként is az jelentette, hogy az őrsők az állomáshelyeiken tovább folytatták szolgálatukat. Még az egyenruha, fegyverzet sem változott, hiszen annak

cseréjére hosszabb időre lett volna szükség. A parancsnokságok zöme is a helyén maradt, csak átkezesztették a vörös őrs parancsnokságra és beosztottak egy-egy politikai megbízottat is. A Vörös Őrség a csendőrök megkérdőjezése nélkül átkezesztelte a csendőröket vörös őrré. Aki azonban ez ellen tiltakozott azt nem kötelezték a Vörös Őrségbe való belépésre. A Vörös Őrségben szolgálatot nem vállalók egy része családjá körében tartózkodott, és várta a helyzet jobbra fordulását. Voltak, akik Szegedre utaztak és HORTHY Miklós környezetéhez csapódtak. A csendőrök nem rendelkeztek polgári szakképesítéssel, egzisztenciájuk a csendőrséghez, illetve a rendvédelemhez kötötte őket. Lakhatásuk, megélhetésük, családjuk létfenntartása érdekében nem is nyílt számukra valódi alternatíva a további szolgálatvállaláson kívül. A csendőrök szolgálatukat a csendőrségi szolgálati szabályzatban foglaltak szerint igyekeztek ellátni. Megkísérelték hozzáigazítani a szolgálati szabályzatban foglaltakat a kialakult helyzethez. Ahol azonban jelentősebb csendőri erőkoncentrációt alakítottak ki a Tanácsköztársaságot megelőzően, ott a csendőröket lefegyverezték. A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében állomásozó csendőr zászlóalj például május 5-én meglepetésszerűen megrohanta és lefegyverezte a Cserni-különítményt.⁶¹

A proletárdiktatúra időszakában különböző körülmények között 27 csendőrt végeztek ki, egy altábornagyot, két alezredest, egy századost, egy főhadnagyot, hat tiszthelyettest (ebben az időszakban a tiszthelyettes konkrét rang volt, nem pedig egy rangcsoport gyűjtőelnevezése), négy járásőrmestert, tizenegy őrmestert és egy csendőrt. Különösen nagy visszhangra talált FERY Oszkár csö. altbgy. és MENKINA János, valamint BORHY Sándor alezredek kivégzése, akiket a Lenin-fiúk a lakásukról vettek el. Ezt követően pedig semmit sem lehetett tudni róluk. A Tanácsköztársaság veresége után a rendőrség kiderítette, hogy a három csendőrt a Cserni-különítmény laktanyájába szállították, majd rohamkészekkel agyonszurkálták őket, a hullákat pedig a közeli Dunába dobták.⁶²

A magyarországi közgondolkodás számára elfogadhatatlan volt, hogy egyazon szervezet – pl. a Lenin-fiúk, ahová a Cserni-különítmény is tartozott – lépjenek fel egy cselekmény ellen, hozzanak ítéletet, majd azt végre is hajtsák.

A Tanácsköztársaság vereségét követően visszarendeződött a korábbi közigazgatás és rendvédelem, ennek részeként a csendőrség is. A Tanácsköztársaság megszűnésekor 1919. augusztus 1-én a csendőrség nem létezett. Tagjai jelentős része elesett vagy megrokkant, sokan román fogságba kerültek. A személyi állomány maradéka szervezetlen volt. Vidéken a közbiztonság megszűnt. A falvak lakosai némi nosztalgiával tekintettek a nem is olyan távoli múltba, amikor még a csendőrök tartották fenn a rendet. A falusi lakosság e szervezettől várta a rend helyreállítását. Nem csak a falusi lakosság, a politikusok is a csendőrség helyreállításától remélték a közrend visszaállítását. Gróf ANDRÁSSY Gyula nyilatkozata pontosan rámutat arra, hogy mit vártak a kortársak a csendőrségtől: „Erős, jól fegyverezett csendőrség szükségesebb ma, mint valaha, mert Magyarországon a háború majd a forradalmak és a törvényes alap nélküli kormányok alatt megbomlott a törvények tisztelete, elvadultak az erkölcsök, megszűntek a tekintélyek, és ez olyan feladatot ró az államra, amelyet ... csak a csendőrség segítségével oldhat meg.”⁶³

A Magyar Királyi Csendőrség reorganizációja jól illett a Tanácsköztársaság előtti állam kontinuitását hirdető politikai elgondolásba. Némi huzavonára adott ugyan lehetőséget, hogy a volt kényszernyugdíjazottak el akarták távolítani az újjá alakuló szervezetből az 1918 novembere után is szerepet vállalókat. Végül is mindkét csoport maradhatott, az újjászervezést közösen hajtották végre. Az újjászervezés jogalapját az képezte, hogy a PEIDL-kormány 1919. augusztus 3-án feloszlatta a Vörös Őrséget egyben visszaállítva a korábbi rendvédelmi testületeket.⁶⁴

Az újjászervezést azonban gátolta, az országot megszálló csapatok, elsősorban a román haderő magatartása. A megszálló csapatok jelenlétének a jogalapját ugyanis a magyar rendvédelem szervezetlensége jelentette. Jelenlétüket minél inkább ki szerették volna nyújtani, mivel közben módszeresen elszállították az ország javait Romániába, illetve besszarábiai kivonulásukat további területszerzésekhez szerették volna kötni.⁶⁵

Az ENTENTE azonban véget kívánt vetni ennek a helyzetnek. Ezért külön megbízottat nevezett ki Halsey E. YATES személyében a magyar rendvédelem újjászervezésére. A helyzetre jellemző, hogy YATES ezredes Ausztriában volt kénytelen fegyvereket vásárolni az újjászerveződő csendőrség számára, holott a román hadsereg a magyar fegyveres testületek fegyvereit lefoglalta, az újjászerveződő rendvédelem számára azonban csupán a használhatatlan példányokat adta át.⁶⁶

A magyar rendvédelem és annak részeként a csendőrség újjászervezésének az utolsó akadályá is elhárult a BENES-féle javaslat elvetésével. BENES csehszlovák elnök ugyanis azt indítványozta, hogy valamennyi magyar fegyveres testületet oszlassák fel, helyettük pedig francia vezetésű nemzetközi csendőrséget állítsanak fel. Franciaország ugyan a főtanácsban 1919 november elején kísérletet tett a

terv elfogadtatására, miután azonban szövetségesi leszavazták CLEMENCEAU is szorgalmazta a megszállt területek kiürítését.⁶⁷

1919 december 13-án Halsey E. YATES ezredes kivált a magyarországi ENTENTE misszió tábornoki bizottságából feladata végeztével. Helyére új személyt nem kértek fel, mivel a vezetést átengedték a magyaroknak. YATES ezredes távozását megelőzően, a Nemzeti Újságban felhívást tett közzé, amelyben – a Magyar Királyi Csendőrség korábbi eredményeire hivatkozva – újabb sikereket kívánt a testületnek. „A magyar csendőrségnek mindenkor az a hírneve volt, hogy egész Európa legjobb fegyveres ereje. A jövőben alkalma lesz ezt megint beigazolni, azáltal, hogy a törvényes rend fenntartásában derekasán kiveszi a részét... Mi bizalommal számítunk önökre, hogy ismét odaadó kötelességtudásukkal az ország békéjét biztosítani fogják.”⁶⁸

A helyzet azonban nem konszolidálódott azonnal az országban. A Tanácsköztársaság veresége után a leszerelt haderő tisztjeinek egy része és a proletárdiktatúra terrorja által sérelmeket elszenvedettek úgynevezett különítményekbe tömörültek – a törvényes eljárások mellőzésével – igyekeztek bosszút állni a Tanácsköztársaság funkcionáriusain. A magyar központi hatalom megszilárdulásával, az állami fegyveres szervek reorganizációjával a különítményeket fokozatosan felszámolták. A legtovább azok tudtak működni, amelyek csendőr tartalék zászlóalj nevet vettek fel, így fennállásuknak időlegesen a legitimitás látszatát keltették.⁶⁹

Az újjászerveződő csendőrség kezdetben – az ugyancsak alakulóban lévő új magyar hadsereg irányító szerve – a fővezérség alárendeltségébe került, mivel valamennyi magyar fegyveres szervezet irányítását ez a parancsnokság fogta össze a konszolidációig. A fővezérséghez való tartozás időszakában a csendőrség kötelékében a hadsereghez tartozó úgynevezett csendőr-tartalékszázaljakat hoztak létre rejtési szándékkal. A csendőr-tartalék alakulatokat – amelyek túllépték a trianoni békediktátum által engedélyezett létszámot – a TELEKY-kormány számolta fel a haderő csökkentés keretében.⁷⁰

A háború és a forradalmak nyomán a csendőrség diszlokációját a polgári közigazgatáshoz igazították. Ebben szerepet játszott az is, hogy a trianoni békediktátum a csendőrség irányítását kizárólag a belügyi tárca kompetenciájába helyezte. Ez a rendszer azonban nem vált be. A közigazgatási területek eltérő nagysága, a lakosság számában jelentkező különbségek, a terep fedettségében és domborzatában, valamint a közlekedési viszonyokban tapasztalható eltérések, a népesség elhelyezkedésének eltérő jellege miatt aránytalanná tette a csendőrségi diszlokációt.⁷¹

1925-ben visszatértek a háború előtti elvekhez. A szervezet struktúrájába azonban beillesztettek egy új elemet az osztály-parancsnokságot, amely egy vármegyére terjedt ki és a kerület – illetve a szárny-parancsnokság között állt. A járőrmesterségeket sem újították meg, azonban 1930-tól kiépült a csendőrségi nyomozó szolgálat. Kerületenként egy alosztály országos szinten pedig egy osztály végezte nyomozati teendőket. Az országos hatáskörű csendőr nyomozó osztályparancsnokság közvetlen alárendeltségébe szervezték a nyomozati munkát elősegítő szakterületeket egy-egy központi alosztály formájában. Ilyen volt például a nyilvántartási alosztály a bűnügyi laboratórium alosztálya.⁷²

A csendőrségi nyomozó szolgálat kiépítése során külön központi alosztályt létesítettek a politikai bűncselekmények felderítésére. A Magyar Királyi Rendőrségen belül a politikai bűnügyekre specializált alosztályt már korábban kialakítottak. A két alosztály jogköre azonos volt. A Magyar Királyság jogrendszerébe politikai bűncselekmény fogalma a Tanácsköztársaság nyomán került be, mivel a magyar proletárdiktatúra nyíltan hirdette magáról, hogy a társadalom egy osztályának érdekei miatt diktatúrát valósít meg a társadalom egésze felett, illetve magáénak vallotta a hatalom megragadásának erőszakos útját is. A politikai bűncselekmények felderítésére szakosodott alosztályok feladatát a politikai szélsőségek tevékenységének figyelemmel kísérése képezte.⁷³

A két világháború között a testületet modernizálták. Felszerelték a bűnüldözés korszerű technikáival, kialakították a szakszolgálati ágakat (vasúti csendőrség, vízi csendőrség, közlekedési csendőrség stb.). Csendőrségi delegációk jártak külföldi csendőr szolgálatoknál tanulmányutakon és a külföldi csendőrségek képviselői is ellátogattak Magyarországra. A harmincas évek elején például a Kanadai Királyi Lovas-csendőrség tanulmányozta a magyar lovas-csendőrképzést, 1937-ben pedig lengyel csendőrdelegáció látogatta meg a Magyar Királyi Csendőrséget. Bevezették a csendőr napot.⁷⁴

A Magyar Királyi Csendőrséghez hasonlóan – a **miniszterelnök rendelettel** államosította a centrális vezetés alá vont – Magyar Királyi Rendőrséget, melynek feladatát a dualizmus kori létszámmal megegyező nagyságú személyi állománnyal végezte.⁷⁵ Pedig a trianoni békediktátum nyomán a Magyar Királyság elvesztette területének $\frac{2}{3}$ -át, lakosságának több mint a felét. A trianoni békediktátummal kapcsolatosan a fő bajt nem az képezte, hogy a magyarsággal egy évezrede közös államban élő népeket elcsatolták az országtól akarataik ellenére. (Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlásakor a Magyar Királyságban szinte mindenütt úgynevezett tanácsok alakultak, munkástanács, katonatanács

stb. Így a nemzetiség lakta területeken nemzetiségi tanácsok. Ezek a tanácsok nem hoztak olyan határozatot, hogy Magyarországtól elszakadjanak. Ellenkezőleg, föderalisztikus elképzeléseik voltak a jövőt illetően. Nem kívántak szembe helyezkedni azzal a nemzettel, amelynek kultúrközegében saját nemzeti fejlődésük lezajlott. A megszálló csapatok bevonulása nyomán azonban a helyzet megváltozott. A csapatokkal ugyanis hazatért a nemzetiségi politikusok azon része, amely valamilyen oknál fogva szembe került az Osztrák-Magyar Monarchiával és az ENTENTE-nél keresett és talált támogatást. Rövid időn belül az ő kezükbe került a vezető szerep. Ezt követően a nemzetiségi tanácsok sorra úgy döntöttek, hogy a megszálló csapatok országaihoz csatlakoznak.⁷⁶

A fő gondot az okozta, hogy egyrészt a kárpát-medencei magyarság $\frac{1}{3}$ -a az új utódállamok határai közé került és ott másodosztályú állampolgári sorsra jutott. Az utódállamok például kisajátították a zömében magyar etnikumhoz tartozó földbirtokosok birtokait. Azonban nem a helyben élő magyar parasztság körében osztották fel, hanem távoli területekről hoztak oda telepeseket, ezzel földönfutóvá téve a magyar etnikumhoz tartozókat. A másik gondot az képezte, hogy a Kárpát-medence gazdasági egységét életképtelen részekre szabdalták. Ezen részek autarchiára törekedtek nem bízva környezetükben. E helyzetből adódóan a gazdasági fejlődés lelassult, lényegében a harmadik évezred elejére sem érte el azt a növekedési ütemet, amit az első világháború előtt a Kárpát-medence térsége produkált.⁷⁷

A trianoni békeszerződés célja nyilvánvalóan Magyarország kiszolgáltatott állammá tétele volt, illetve a térségben olyan megoldásokat alkalmazott, amelyek az összefogás lehetőségét is ellehetetlenítették, ezáltal bizonyos nagyhatalmi törekvések számára kedvező terepet létrehozva. A rendvédelmi testületek tekintetében azonban az ENTENTE nagyvonalúnak bizonyult, hiszen a világháború előtti létszámmal, azaz 12 000 fővel engedélyezte a csendőrség és a rendőrség működését is. A 93 000 km²-re és a 8 millió főnyi lakos biztonságára tehát 24 000 fő vigyázott, mint a történelmi Magyarország 230 000 km²-en élő 20 millió polgárának személy és vagyonszámára. E létszám-engedélyezés oka minden bizonnyal az 1918–1919-es magyarországi forradalmakban rejlett. Az ENTENTE stabilitást akart a térségben. Ennek érdekében pedig hajlandó volt a magyar rendvédelmi testületek létszám-megállapítása tekintetében nagyvonalúságot gyakorolni. Ez a nagyvonalúság akkor válik nyilvánvalóvá, ha mellé helyezzük, hogy a magyar haderő létszámát 35 000 főben maximálta, és a nehézfegyverzet rendszeresítését megtiltották. A magyar rendőrség számára azonban engedélyezték – tömegoslatási céllal – a fegyverzetétől megfosztott Vickers-típusú angol páncélcocsi beszerzését is.⁷⁸

A Magyar Királyi Csendőrség működését végig kísérték a magyarországi rendőrségekkel való összezdülések. Ezek a disszonáns jelenségek mindig ott alakult ki, ahol a két szervezet tevékenysége valamilyen módon érintkezett és az együttműködés szabályozása nem volt elég körültekintő. A vitás kérdésekben a belügyminisztérium döntött, mint a két testület szakmai irányító szervezete, amely végső soron az egész magyar közbiztonságért felelt. A vitának azonban voltak objektív alapjai is. A Magyar Királyi Rendőrség felállításával a magyar rendvédelemben nőtt a testület súlya a csendőrséggel szemben, ám a rendőrség még így is 1680 km² 3,2 millió főt magában foglaló hatósági területtel rendelkezett szemben a csendőrséggel, amelynek a működési területe 91 300 km² -re és a rajta élő 5,8 millió főre terjedt ki. 1919-től a csendőrség és a rendőrség finanszírozása is az állami költségvetésből történt. Feladataik finanszírozásához plusz forrásokhoz lényegében a másik rendvédelmi testület költségvetésének a terhére juthattak. Ezért előtérbe került a kompetencia és a működési terület határok. Végül is a költségvetés lehetőségeinek a javulásával alábbhagytak a torzszalkodások.⁷⁹

A Magyar Királyi Csendőrség történetét művelők körében két esemény kapcsán merült fel annak a lehetősége, hogy a szervezet a politikai események aktív alakítójává vált. 1931 őszén SCHILL Ferenc vezérőrnagy a csendőrség korábbi felügyelője belekeveredett egy nyugállományú altábornagy által szervezett kormányzó ellenes szervezkedésbe. SCHILL Ferenc vizsgálati fogságában öngyilkosságot követett el, így az esetleges szerepére soha sem derülhetett fény. Tény azonban, hogy a szervezkedés felgöngyölítésében a csendőrség élen járt, ami valószínűtlenné teszi a testület vezetőinek az összeesküvésben való részvételét.

A másik feltételezett csendőr puccs 1944 júliusához kötődik. Ekkor – a galántai csendőr zászlóalj zászlószentelésére – viszonylag jelentős csendőri erőket vontak össze Budapesten. HORTHYban és környezetében felmerült a gyanú, hogy a németekre támaszkodva a szélsőjobboldal kísérletet tesz a hatalomátvitelre, amelyhez a csendőrséget használnák fel. Ezért HORTHY – testőrsége parancsnokán keresztül – utasította az 1. páncélos hadosztályt, hogy készüljön fel egy puccs esetleges elhárítására. A páncélos hadosztály el is foglalta a főváros körül állásait. Volt olyan század, amelynek célpontját a Gestapo budapesti főhadiszállása a Majestic Hotel képezte. Közben a hadosztály vezérkari főnöke tájékozódott a Budapestre rendelt csendőrcsapatok tisztjeinél. Ők azonban a puccsról semmit sem tudtak. Ennek nyomán a kormányzó a palotájába kísértette a testőrtisztjeivel a csendőrtisztjeiket eligazít-

tásra, ahol meghatározta számukra a helyőrségeikbe való haladéktalan visszatérést. A csendőrtisztek ugyan semmit sem értettek az egészből, de a parancsot végrehajtották. A csendőr alakulat 1944. július 8-án, a honvéd páncélos csapatok pedig 9-én hagyták el a főváros térségét. Ma már nyilvánvaló, hogy vakláрма volt, hiszen a csendőröket szétszórta a honvédségi laktanyákban helyezték el. A magyar tisztikar kormányzóhűsége ekkor még töretlen volt. A németek még nem tervezték a kormányzó elmozdítását, inkább a környezetét szerették volna befolyásolni. Az azonban elképzelhető, hogy a csendőrségi erőkoncentrációt a budapesti zsidóság deportálására szerette volna felhasználni az államapparátus németbarát része, még akkor is ha erről a csendőr tiszteket előzetesen nem tájékoztatták. HORTHY Miklós ugyanis leállította a zsidó deportálásokat. Néhány nappal az események után a németek megkísérelték egy zsidókat szállító vasúti szerelvény eljuttatását a határon túlra. A szerelvényt végül is a kormányzó utasítására egy csendőr osztag fordította vissza. Így a deportálás mindaddig kivitelezhetetlennek bizonyult, míg a Wehrmacht meg nem szállta az országot.⁸⁰

A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának létszáma az 1938 és 1941 között megvalósuló terület-visszacsatolások nyomán 22.000 főre növekedett. A terület-visszacsatolásokra a korabeli nagyhatalmi döntések szerint került sor, melynek során az 1920-ban elcsatolt területek döntően magyar lakta térségei kerültek vissza a az országhoz. A létszámnövekedés nem csupán a terület működési területének gyarapodásából adódott. A terület vezetői – tanulva az első világháború tapasztalataiból és a második világháború eseményeiből – nem tették lehetővé a csendőrök behívását katonai szolgálatra. A csendőrök legfeljebb tábori csendőrként kerülhettek a haderőhöz. Ez is jelentős érvágást jelentett ugyan a terület létszámán, azonban ez a létszámkiesés még kezelhető volt. A csendőrség szervezetében motorizált zászlóaljkat hoztak létre az esetleges karhatalmi feladatok eredményes megvalósítása érdekében. E zászlóalj legénységi állományát a sorkatonai szolgálatukat ellátók alkották. Ezen létszámmal együtt tette ki a csendőrség személyi állománya a 22 000 főt.⁸¹

A csendőröknek a két világháború között is végre kellett hajtaniuk a kevésbé népszerű feladatokat is. Ide tartozott például az adó kényszer útján történő behajtása, melynek során – különösen a nagy világválság időszakában – nem ritkán a családot az utolsó vagyonától fosztotta meg a végrehajtó. Az éhezésre és nyomorra kárhozott családok férfi tagjai nem ritkán fizikálisan is bántalmazták volna a végrehajtót. Ilyenkor a csendőr szomorú feladata volt a közbelépés. A csendőröknek kellett megakadályozni a közigazgatás illetékes szervei által betiltott rendezvényeket, politikai gyűléseket is, amelyek teljesítése nem egyszer politikai botrányt vont maga után. Mivel a csendőrök szolgálati feladatait szabályozó törvények a két világháború között nem változtak, így a területnek a közigazgatáshoz fűződő viszonya sem módosult. A csendőrség alapvetően a közigazgatási szervezetek döntéseinek a kikényszerítő eszköze maradt. Mégis, a lakosság a csendőrséget okolta, mert vele került szembe, amikor a szervezet a közigazgatás döntéseinek a kikényszerítésére kényszerült.⁸²

A Magyar Királyi Csendőrséget szervezete, felszerelése egyértelműen rendvédelmi teendők megvalósítására tette alkalmassá. Mégis, mindkét világháború során olyan cselekményekkel is megbízták a szervezetet, ami a feladatban részt vevő személyi állomány döntő részének a pusztulásához vezetett. A csendőrök ugyanis neveltetésükből, testületük szellemiségéből fakadóan a végtelenségig kitartottak, ami komoly emberáldozatokat követelt a részükről. Az Erdélybe 1916-ban betörő román hadseregnek a határszéli csendőröket ellenálltak, hiszen feladatukat képezte a határon behatólagos feltartóztatása. A sokszoros túlerőben lévő román hadsereg körülfárta a csendőr őrsöket, ahonnan a csendőrök már nem tudtak hová visszavonulni. Nem adták azonban meg magukat az utolsó töltényig harcoltak. Sorsuk a megsemmisülés volt.⁸³

A második világháború során – amikor a harcok már a Magyar Királyság területén folytak – a csendőröket visszavonták ugyan a veszélyeztetett szolgálati helyükről, azonban csapatalakulatokká szervezték őket. A baj azonban az volt, hogy nem kaptak hadfelszerelést. A karabéllyal és pisztollyal felszerelt csendőr alakulatok kerültek szembe a szovjet haderő csapataival, amelyek a háború ezen szakaszában már a kor technikai színvonalán álló haditechnikával jól el voltak látva. Az is előfordult, hogy a csendőrök annak érdekében, hogy egyáltalán valamilyen ellenállást kifejthessenek a németekkel cseréltek pálinkáért lőszer. Ilyen körülmények között nem csoda, hogy a csendőr alakulatok vesztesége nem ritkán meghaladta az 50 %-ot. A Magyar Királyi Csendőrség történetének neuralgikus pontja a magyar zsidóság deportálásával kapcsolatos. Nem a történelmi események miatt vált e téma neuralgikussá, hanem az abba beletüremkedő politikum miatt.⁸⁴

A Magyar Királyságban ugyan német nyomásra hoztak zsidóellenes törvényeket, azonban ezek a jogszabályok még nem eredményeztek visszafordíthatatlan eseményeket, a deportálást – a magyarországi szélsőséges németbarát antiszemita kezdeményezései ellenére – a Wehrmacht bevonulásáig sikerült részben megakadályozni. Ezt követően a megszállt ország megfélemlített államapparátusa vona-

kodva ugyan de engedelmeskedett a megszállók utasításainak. Kialakult ellenállás is, ez azonban szét-szórta és összehangolatlan volt. A zsidóság kérdésében a társadalom megosztott volt. Akadt egy törpe kisebbség, amely aktívan részt vett a deportálások szégyenteljes aktusában, mások tettelesen is felléptek ellene és voltak, akik a többséget képezve csak csendesen rosszalták azt. A társadalomban meglévő helyzetet tükrözte a csendőrség személyi állományának magatartása is.⁸⁵

A Magyar Királyi Csendőrség esetében érdekes helyzet állt elő. Ugyanazon szervezet szinte ugyanazon törvényi szabályozással vett részt a magyar zsidóság deportálásában, mint amely testület – néhány évtizeddel korábban, az első világháború előtt – a nem magyar állampolgárságú orosz és román zsidó lakosság menekítésében részt vett, amikor azok az orosz és a román pogromok elől Magyarországra menekültek. A dualizmus időszakában például magyar-román határvonalon az úgynevezett zöldhatár-örizeti teendőket ellátó határszéli csendőröknek kötelessége volt a határvonalat illegálisan átlépő menekülő zsidók fogadása üldözőik visszakényszerítése a határ túloldalára. A menekülőket pedig a budapesti vonatra kellett felültetniük. Budapesten már a helyi zsidó közösségek fogadták az üldözötteket. A második világháborúban a zsidó deportálásban való részvétel miatt a testület több tisztje tiltakozott is. Azonban a tudomásukra hozták, hogy a megszállók az ország törvényeit kizárólag olyan mértékben akceptálják, amennyiben az érdekeiket és az akaratukat szolgálja. Azon csendőrtiszteket, akik továbbra sem kívánta a törvénytelen ségek részeseivé válni és a lehangosabban tiltakoztak, elfogták és kivégezték. Testület személyi állománya ezután néhány személy kivételével, nem jó szívvel ugyan de végrehajtotta a deportálásból a testületére háruló cselekményeket.⁸⁶

A második világháború után mégis a Magyar Királyi Csendőrséget, mint testületet kollektívan tették felelőssé a zsidóság deportálásáért. Ezzel szemben történelmi tény, hogy a városokban a rendőrség hajtotta végre e dicstelen tettet. Márpedig a magyarországi zsidó populáció többsége városokban élt. A Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának csupán egy része vett részt e nemtelen feladatban, mivel a megszálló németek első rendű érdeke volt, hogy az ebben az időszakban – már a frontvonal közvetlen mögöttes területének számító országban – a közrend fennmaradjon, ezért a közbiztonsági szolgálat ellátásától nem lehetett mindenkit elvonni. Mivel kevésnek bizonyult a csendőr és a rendőr, a Magyar Királyi Honvédségtől is vezényeltek alakulatokat a deportálásban való közreműködésre. Magyarországon a rendvédelmi testületeknek fogalmuk sem volt arról, hogy ki milyen hitvilágban él, mivel ilyen jellegű nyilvántartást nem vezettek, a közigazgatás nyújtotta a kellő információt a népszámlálási adatok felhasználásával.

A deportálásban való részvétel tekintetében tehát a határ nem a csendőrség és más testületek között húzódik, hanem a rendvédelmi szervezeteken és a közigazgatáson belül.

Mégis a második világháború után a csendőrséget nevezték meg egyetlen bűnösneként, bűnbak szervezetként kezelve a testületet. Ennek politikai okai voltak. A szovjet hadsereggel visszatérő kommunisták Moszkva támogatásával hatalomra törtek. Ennek érdekében dolgozták ki a szalámi taktikát, melynek az volt a lényege, hogy mindig a kommunista párttól legtávolabb eső politikai csoportosulást kell támadni. Ily módon semlegesíteni lehetett a többi politikai erőt és hatékonyan lehetett hasznosítani a nem túlzottan nagy kommunista erőket. E folyamat végén a Magyar Kommunista Párt (MKP) saját szövetségesei ellen fordult mígnem mindenkit felszámolt maga körül. E politikai taktika megvalósításához a védőernyőt a szovjet hadsereg biztosította.

A közigazgatásban ki nem nyilvánított, de a gyakorlatban gyakran érvényesülő szelekciót valósították meg. Ennek során egyrészt törekedtek a régi munkatársak eltávolítására, helyükre politikailag megbízható személyeket juttattak, függetlenül a szakértelmüktől. Másrészt a közigazgatás egyes részeit teljes egészében meg kívánták szüntetni, míg más részeit a személyi állomány cseréjével, átszervezéssel és feladatmódosítással beilleszthetőnek tartották szovjet típusú állam magyar adaptációjába. A Magyar Királyi Csendőrséget a szocializmus számára megreformálhatatlan intézmények közé sorolták, így az elsők között kívánták feloszlanni. Erre szolgáltattott kiváló ürügyet az, hogy a testület részt vett a zsidók deportálásában. A KMP, majd MKP (Magyar Kommunista Párt) által vezetett politikai erők a csendőrséget tették meg a deportálások egyetlen bűnbakjává. Ezzel semlegesítették azokat a szervezeteket, amelyek a magyarországi zsidó lakosság deportálásának dicstelen tetteiben szintén részt vettek. A szövetségeseik nélkül maradt csendőrség felszámolásával pedig a magyar rendvédelem legerősebb szervezetét szüntették meg. A csendőrség feladatait átvevő rendőrséget pedig fel lehetett az MKP szimpatizánsainak táborából tölteni, kialakítva ezzel a rendőrségen belül az MKP szimpatizánsok túlsúlyát. Ezzel a két fő pilléren nyugvó rendvédelem egy-pillérűvé vált Magyarországon. Ez az egy pillér pedig az MKP egyértelmű befolyása alá került, mivel a testület élére – a SZEB (Szövetségi Ellenőrző Bizottság) szovjet tagjainak segítségével – MKP szimpatizánsokat neveztek ki.⁸⁷

Miután politikai indítatásból rásütötték egy közbiztonsági szervezetre – a kollektív felelősség elvét gyakorolva – a háborús bűnös szervezet bélyegét, a helyzet egyenes következménye volt, hogy nem elégedhettek meg a vétkesek felderítésével és felelősségre vonásával. Tömegesen kellett bűnösöket produkálni, azaz a testület személyi állományának a többségét kellett bűnössé nyilvánítani. A prekoncepcionális eljárás ily módon a terror eszközévé vált, amelyben bűnöst és büntelent egyaránt vétkesnek minősítettek. A folyamat nyomán csupán álcává silányult a háború során törvénytelenégeket elkövetők felkutatása és felelősségre vonása. A valódi cél az ország leghatékonyabb rendvédelmi testületének a megszüntetése által a polgári állam gyengítése, az MKP pozícióinak javítása volt. Ezért szovjet és a magyar hatóságok diszkriminatív módon jártak el a testület tagjaival szemben. Ennek során:

- Bűnösnek tekintették azt a csendőrt, aki visszamenőlegesen a fennálló törvények szerint járt el. Ilyen alapon az egész magyar társadalmat felelősségre lehetett volna vonni, hiszen mindenki a fennálló törvények szerint élt, a rendvédelmi szervezetek és a közigazgatás munkatársait pedig – akiknek feladata volt a törvények betartatása – mindenképpen. A törvények betartását bünként kezelő eljárást kizárólag a csendőrséggel szemben alkalmazták;

- Az igazoló eljárásban a politikai pártok képviselői vettek részt, akik nem az érintett személy tettei szerint döntöttek, hanem a pártok instrukcióinak a figyelembevételével. Az öt fős bizottság közül három fő, – a KMP képviselőjének álláspontját követte a szociáldemokrata párt és szakszervezet képviselője – ugyanis eleve az igazolási eljárás alá vont személy ellen szavazott az eljárás során. Ebből adódóan a kisgazda és a paraszt párt képviselői az érdemi döntésből kimaradtak;

- A csendőrség számára felállított különleges igazoló bizottságok számára kiadott intenció szerint a csendőrök csak abban az esetben voltak igazolhatóak, ha a szovjet hadsereg oldalán fegyverrel harcoltak, segítséget nyújtottak az előző kormány által üldözötteknek, az előző kormányok intézkedéseivel szembe fordultak;

- Az igazoló eljárásokat jó előre kihirdették, azokon mindenki megjelenhetett, az igazolás alá vont személyek a rájuk terhelő adatokat nyújtó személyek meghallgatásain nem vehettek részt.

Ilyen körülmények között az igazolás alá vont személyek egy százalékát sem igazolták a különleges igazoló bizottságok.

Az igazolást kiterjesztették az özvegyekre is. Amelyik özvegy férje 1939 után hunyt el, és a hátramaradottak nem tudták elhalálozott férjüket a különleges igazoló-bizottság szempontjainak megfelelően igazolni, azoktól a nyugellátást elvonták.

A nem igazolt csendőröket kizárták a közalkalmazásból. Az 1945 után felállított politikai rendőrség pedig kereste az ürügyeket arra, hogy a volt csendőröket internálhassa.⁸⁸

A keleti és nyugati hadifogságból hazatérő csendőröket szűrőtáborokban vizsgálták, majd rendőri felügyelet alá helyezték.

A Magyar Királyi Csendőrség bűnbakszervezetként történő kezelésére és az emléke eltörlésére való törekvésre jó példa, hogy a testületre utaló műalkotásokat is megsemmisítették. Magyarországon hagyomány, hogy a haza szolgálatában érdemeket szerzett személyek és szervezetek emlékét általában köztéri szobrokkal és emléktáblákkal örökítik meg. A Magyar Királyi Csendőrségről egy szobor és egy dombormű készült. A szobor a budapesti csendőrlaktanya udvarán állt a Böszörményi út 21 sz. alatt. E laktanya építését 1901-ben fejezték be. Azóta rendvédelmi tartalmú oktatási feladatok ellátásának nyújt otthont az épületegyüttes. A harmadik évezred elején – más képzési feladatok mellett – az FBI közép-európai kiképzési centruma számára is otthont nyújt. A dombormű Budapesten a Hadtörténeti Intézet és Múzeum emeleti részének belső terét díszítette. Mindkét műalkotás eltűnt. A viharos magyar történelmi fejlődés ellentmondásaitól sem mentes érdekes firtora, hogy a legitim magyar országgyűlés által létrehozott közbiztonsági őrtestület a Magyar Királyi Csendőrség témájában készült műalkotásokat – ma már felderíthetetlen módon – minden bizonnyal megsemmisítették. Ugyanakkor azonban az 1848–1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot leverő HABSBERG önkényuralom elnyomó apparátusának, a HABSBERG-csendőrségnek emléket állító alkotás Somogy megyében ma is áll, igaz mindenki által elfeledve eldugott és elhanyagolt környezetben. A Magyar Királyi Csendőrség történetével foglalkozó irodalmat zárolták. Abból csupán egy-egy példány maradt meg az ország nemzeti könyvtárában, a többit megsemmisítették. A magyarországi rendszerváltás után e zárolás megszűnt. Ez azonban nem változtat azon a szomorú tényen, hogy a témakör egyszerre csak néhány fő által kutatható, mivel a szakirodalom példányszáma rendkívül szűkös. Ezen talán segíthetne a digitalizáció. Ennek megvalósítása azonban a jelenlegi pénzügyi körülmények között teljességgel reménytelen. A testület tagjainak személyi állományából ma már kevesen élnek. Az élők jelentős része pedig öt kontinensen szétszórva található.

A nyugati fogságba került csendőrök egy részét az angol és a francia hadsereg nem szerelte le, hanem különböző őrszolgálatokra alkalmazta őket.

A negyvenes évek végén és az ötvenes évek elején a csendőrök Nyugat-Európából szétrajzottak a világ minden tájára, mivel az otthoniak sorsáról értesültek. Hozzáálltak ahhoz, hogy új egzisztenciát teremtsenek maguknak. Voltak, akik a francia idegenlégióba álltak be. Egyes kutatók szerint az ötvenes években több mint négyezer magyar csendőr teljesített szolgálatot az idegenlégióban.⁸⁹

Az emigrációban a legszervezettebbek a csendőrök voltak. Már 1947 júniusában megalapították Grázban a „Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Asztaltársaság”-ot. Az asztaltársaság 1949-ben Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösségé (MKCSBK) alakult át.

A veterán jelleggel működő MKCSBK a tagsággal kapcsolatos hírek közlése céljából létrehozta a „Bajtársi Levelet”, amely első ízben 1948. november 26-án jelent meg Grázban. Az emigrációban az első csendőr napot a veterán szervezet 1949 februárjában ünnepelte.⁹⁰

A Bajtársi levelet az MKCSBK az új évezred küszöbén is publikálja, a csendőrség napját éves találkozóval, sőt az ezredfordulón csendőr-történeti konferenciák megtartásával is ünnepelték Floridában a kilencvenes évek második felében.

A Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó jogszabályok a Csendőrségi Közlönyben jelentek meg. A Csendőrségi Közlöny 1912–1918-ig és 1924-től 1945-ig jelent meg. E mellett a csendőrség tevékenységére is kiható jogszabályokat a Magyarországi Törvénytárban, a Magyarországi Rendeletek Tárában, továbbá az érintett tárcák rendeleteit tartalmazó közlönyökben, elsősorban a belügyi és a honvédségi közlönyben jelentek meg.

A Magyar Királyi Csendőrség képes magazin jellegű hetilapot is kiadott, amely a testület életéről nyújtott tájékoztatást. Az első 13 évfolyam 1907-től 1919-ig került kiadásra. Ezt követte 1924-től 1944-ig a XIV-től XXXI. évfolyam. A csendőrségi lapok egyben a testület személyi állományának oktatását és szellemi nevelését is szolgálták, bár a periodikát mindenki megrendelhetette nem csak a testületi tagok.

Az emigrációban lévő csendőrök – hasonlóan a Magyar Királyi Honvédség különböző fegyverneiménél szolgált katonákhoz – a magukkal vitt felszerelési- és emléktárgyakat összegyűjtötték a világ minden tájáról, és abból múzeumot alakítottak a kanadai Torontóban. A rendszerváltást (1990) követően – a nyugati emigráció által létrehozott más hadigyűjtemények, pld. tüzérgyűjtemény anyagaihoz hasonlóan – a csendőr-múzeum is hazatért. A gyűjteményt a budapesti Hadtörténeti Múzeum fogadta be.

Gyakorlatilag a külföldre mentett és ott összegyűjtött szerény számú relikviák alkotják a testület történetével foglalkozó egyetlen magyar közgyűjteményt. A XX. század első évtizedében ugyan létrehoztak egy csendőr-múzeumot, amely gazdag anyaggal rendelkezett. E mellett – a múzeum fiáléjaként – valamennyi csendőrkerület kialakított a közbiztonsági szolgálat egy-egy szakterületére specializált gyűjteményt. Továbbá a Hadtörténeti Múzeum is rendelkezett egy bőséges és színvonalas csendőrségtörténeti gyűjteménnyel. A második világháború során ezek a gyűjtemények jelentős mértékben megrongálódtak. Ami pedig megmaradt belőlük az enyészet martalékává vált, mivel a kollektív felelősség elve alapján bűnösnek minősített szervezet relikviáival nem volt ajánlatos foglalkozni.

Magyarország területén három ízben hoztak létre és szüntettek meg csendőr szervezetet. Első ízben az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharcot cári segédlettel leverő HABSURG ház állított fel csendőrséget. Ezt a csendőrséget az 1867-es kiegyezéssel a történelmi Magyarország területén feloszlatták. A csendőrség intézménye azonban fennmaradt az Osztrák Császárság örökös tartományaiban és Horvátországban is. 1881-ben a Magyar Királyságban újra létrehozták a csendőrséget, de már mint nemzeti alapon szervezett testületet. Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság által közösen irányított Boszniában is felállítottak egy csendőrszervezetet. Így módon az Osztrák-Magyar Monarchiában összesen négy csendőrség működött.

A Magyar Királyi Csendőrséget két ízben oszlatták fel. Mindkét esetben nem szakmai, hanem politikai megfontolások miatt. Mindkét feloszlátás lényegében törvénytelen volt, hiszen a legitim országgyűlés által hozott törvényt negligálta egy kevésbé legitim kormány a rendeletével. A Magyar Királyi Csendőrséget második ízben feloszlato **1690/1945. ME. rendelet** – amely a kollektív felelősség elvével bűnös szervezatként kezelte a szervezetet – a **86/1987. ME. rendelet**⁹¹ hatálytalanította. A **93/1990 kormányrendelet**⁹² pedig intézkedett a törvénysértő módon elítéltek rehabilitálásáról. A **44/1991. alkotmánybírósági határozat**⁹³ alkotmányellenessé nyilvánította az 1690/1945. ME rendeletet. A **112/1991 kormányrendelet**⁹⁴ pedig enyhítette a volt közzolgálati alkalmazottak – köztük az egykori csendőröket érintő – nyugdíjjogi hátrányokat. **1992/XXXII. tv.**⁹⁵ intézkedett az életüktől és szabadságuktól politikai okok miatt megfosztottak kárpótlásáról. Ezzel a Magyar Királyi Csendőrség személyi

állományának a rehabilitációja befejeződött. E folyamatból kimaradt a testület tagjainak azon még élő kisebb része, akik valamikor bűncselekményt követtek el.

Magyarország területén – egy évszázadon belül – összesen három ízben hozták létre és oszlatták fel a csendőrséget. A feloszlítás oka mindhárom alkalommal nem szakmai, hanem – a feloszlatók által deklaráltan – politikai volt. A három feloszlítás után azonban két ízben – 1881-ben és 1919-ben – újra felállították a szervezetet. A reorganizáció oka abban rejlett, hogy a polgári államhatalom megszilárdulását várták a politikai hatalom birtokosai az újjáalakított csendőrszervezettől. Mivel az 1945-ik évi feloszlítás valódi célja a magyar polgári állam felszámolása volt, és a politikai hatalmat gyakorló kommunista párt – a Szovjetunió által nyújtott védernyőnek köszönhetően – nem vesztette el a hatalmát, mint az 1919-ik évi elődje, így a csendőrség újjászervezése szóba sem jöhetett. Pedig a magyar történelemben nem akad a csendőrségnél eredményesebben működő rendvédelmi szervezet. A csendőrség és a korabeli rendőrség összlétszámának csaknem duplájával működő magyar rendőrség eredményei a XXI. század kezdetén meg sem közelítik a hajdani csendőrség eredményeit.

A Magyar Királyi Csendőrség személyi állománya vértlen tagjainak rehabilitációja tehát megtörtént. Minden vértlen volt csendőrt rehabilitált a magyar állam, aki azt kérte. A magyar közgondolkodásba a pártállam (1949–1989) negyven évének időszakában belesulykolt csendőrségellenes előítélet azonban tovább él a társadalomban, az nem szüntethető meg törvényekkel.

Magyarországon már külön intézetet és múzeumot hoztak létre a terrornak és a holokausztnak is. Ez így helyes. Szükség volna azonban arra is, hogy a magyar állam története egy szeletének a gondozására a rendvédelem-történet művelésére is jöjjön létre intézet és múzeum. Ilyen intézmény ugyanis hiányzik, illetve csak nyomokban található meg a magyar struktúrában. Pedig a magyar történelem elenyésző része a terror, mint ahogyan a Magyar Királyi Csendőrség történetének is csupán töredéke azon időszak, amikor embertelen politikai célok érdekében használták fel a szervezetet.

Magyarországon nem a hagyományos értelemben vett testülettörténeti intézmény kialakítására lenne szükség. A Kárpát-medence viharos történetéből fakadóan ugyanis – csupán a polgári fejlődés időszakában (1867–1945) – Magyarországon 29 állami rendvédelmi testület működött. A testületek működési ideje 4 évtől 78 évig terjed. A harmadik évezred elején a magyar rendvédelem szervezetében a döntő elem a rendőrség. E testület egymaga erősebb, mint az összes többi rendvédelmi szervezet. A mai funkcióit ellátó rendőrségről azonban csak 1945-től beszélhetünk, amikor is átvette a csendőrség feladatait. Korábban a rendőrség csak városokban működött. A rendőrség állami rendvédelmi testületként pedig 1919-től tevékenykedett. Ezt megelőzően az önkormányzatok tartottak fenn különböző rendőrségeket. A magyar polgári fejlődés időszakában tevékenykedő rendvédelmi testületek természetesen döntően nem egymás mellett, hanem egymást követően funkcionáltak. A magyar rendvédelem szervezetére élénk befolyást gyakorolt a mindenkori politika szubjektívizmusa. A rendvédelmi struktúra ismétlődő átszabályozásának másik forrását a térégre gyakorolt nagyhatalmi befolyások alkották. Ezen okok miatt a magyar rendvédelmi szervezetekben – a gyakori átszervezésekből adódóan – a feladatkörök szinte folyamatosan változtak. E történelmi alaphelyzetből fakadóan egy-egy rendvédelmi testületnek a magyar rendvédelem egészéből történő kiragadása kizárólag fals eredményekhez vezethet. Ez a helyzet a Magyar Királyi Csendőrségre is igaz annak ellenére, hogy viszonylag hosszú ideig 65 évig működött változatlan feladatkörrel.

A napjainkban önálló államokban élő kárpát-medencei népek 1920 előtt 1000 éve egy közös államban éltek a Magyar Királyságban. Ezen állam rendvédelmének története egyben az állam területén élő népek rendvédelmének története is. Bizonyára időszerűnek tekinthető – amikor a Kárpát-medence népeinek mintegy fele már az Európai Unió tagjává vált –, hogy a témakör gondozásának feltételrendszere legalább a XIX. és a XX. fordulóján elért művelési szinthez közeli állapotba juthasson, amikor intézményrendszeri háttérrel művelték a szakterületet a korabeli kutatók. A nagyközönség pedig – a harmadik évezred elejénél – lényegesen gazdagabb és több múzeumban ismerkedhetett meg múltja ezen részének történetével.

Bízunk abban, hogy az illetékesek – talán egy új generációja – akceptálni fogja az ország korabeli vezetőinek véleményét a rendfenntartásról és a szakterület művelésének méltó lehetőségeket teremt.

A magyar állam vezetői nagyra becsülték a hivatali idejük alatt is működő Magyar Királyi Csendőrséget.

„... európai nívóval bíró kiváló intézmény, magja a hadseregnek is mintaképe az önfeláldozó kötelességteljesítésnek, bátorságnak, lelkiismeretességnek és szigorú erkölcsi felfogásnak ...”

*gróf TISZA István
nyugalmazott miniszterelnök és belügyminiszter*

„... Sokszor hangoztattam és sohasem titkoltam azon véleményemet, hogy Magyarországnak 1867 óta folyamatban lévő, egy modern nemzet kívánalmainak megfelelő, állami berendezkedése folytán egyik megszervezett intézménye sem vált minden kívánalomnak megfelelően olyan tökéletesen be, mint a Magyar Királyi Csendőrség...”

UGRON Gábor
nyugalmazott belügyminiszter

„... A közbiztonság és a közrend megszilárdulása hazánkban tulajdonképpen a csendőrség felállításával kezdődik. Ez a kizárólag hivatásának élő minden anyagi és politikai érdeken felül álló testület nem csak nélkülözhetetlen tagolata volt adminisztrációknak, hanem védője tisztaságának, pajzsa az állami és közhatósági tekintély megóvásának. Súlyos viszonyok, a hadiállapot által felidézett nehézségek, forradalmi jelenségek között sem ingott meg megbízhatósága, megóvta hivatásának tisztaságát, számos jelét adta határozottságának, bátorságának, önfeláldozó elszántságának ...”

Dr. WEKERLE Sándor
nyugalmazott miniszterelnök és belügyminiszter⁹⁶

Jegyzetek

- ¹ 1881/III. tc.
- ² 1690/1945. ME. r.
- ³ PRESZLY: 17-20. p.
- ⁴ A kiegészítést a magyar országgyűlés az 1867/XII. tc.-kel az osztrák képviselőház pedig az 1867.Nr.146. törvénycikkkel emelte be a Corpus Juris-ba, illetve a Reichsgesetzblatt-ba. A két törvény töltötte be az Osztrák-Magyar Monarchiában az alap-törvény funkcióját.
- ⁵ Érdekesen alakult a pénz témaköre. A papírpénz kezdetben ezüst, majd 1882-től aranyalapú volt. Az ezüst alapú pénzt forintnak hívták. Váltópénze a krajcár volt. 100 krajcár ért egy forintot. Az Osztrák-Magyar Bank 1878-ban alakult és 1880-tól bocsátott ki bankjegyeket, melyek egyik oldala magyar a másik pedig német volt. Az aranyalapú pénzt koronának nevezték. 10, 20 és 100 koronás címleteket nyomtattak. 10 és 20 koronásokat aranyból is vertek. A korona túlélte a dualizmust, 1926. december 31-ig volt érvényben, melyet a pengő váltott fel. A pengőt követte a forint 1946-ban, amely a harmadik évezred elején is Magyarország hivatalos fizetőeszköze. Az 1946-ban bevezetett forint váltópénze a fillér volt. 100 fillér ért egy forintot. A forint értékének romlásával az 1990-es években a fillért kivonták a forgalomból. GALÁNTAI 1985: 89-91. p.
- ⁶ SÁRLÓS: 73-79. p.
- ⁷ GALÁNTAI 1979: 155. p.
- ⁸ 1903/I. tc.
- ⁹ BERTÉNYI
- ¹⁰ BERKÓ
- ¹¹ GALÁNTAI 1974: 339. p. ; GALÁNTAI 1985
- ¹² KOMJÁTHY
- ¹³ CSIZMADIA: 97-100. p.
- ¹⁴ PARÁDI 1996: 68-69. p.
- ¹⁵ O'SVÁTH: 17-21. p.
- ¹⁶ PARÁDI 1986
- ¹⁷ CSAPÓ 1994
- ¹⁸ CSAPÓ 1999: 20-24. p.
- ¹⁹ Az államfő 1932. december 30-án február 14-ét – a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881/III. tc. uralkodói szentesítésének napját – csendőrmappá nyilvánította. 45.022/1933. BM. kr.
- ²⁰ KAISER: 51-52. p.
- ²¹ PARÁDI 1997: 78-83. p.
- ²² RADA: 78-80. p.
- ²³ PARÁDI 2003: 54-89. p.
- ²⁴ 3200/1899. IM. r. ; 1896/XXXIII. tc.
- ²⁵ REKTOR: 118. p.
- ²⁶ SZAKÁLY 1991 ; SZAKÁLY 1990: 213-218. p.
- ²⁷ PARÁDI 1989: 35-40. p.
- ²⁸ SZIKINGER: 187-198. p.
- ²⁹ SZAKÁLY 1993: 51-58. p.
- ³⁰ CSAPÓ 1993 ; 60 374/1930. BM. kr.
- ³¹ 1882/X. tc.
- ³² FORRÓ
- ³³ KATONA: 103-111. p.
- ³⁴ REKTOR: op. cit. 131-132. p.
- ³⁵ ZEIDLER Sándor: 110-112. p.
- ³⁶ SZAKÁLY 1990 tb. csö.
- ³⁷ PARÁDI 1996: op. cit. 194-222. p.
- ³⁸ PARÁDI 1991: 30-37. p.
- ³⁹ PARÁDI 2007: 90-93. p.
- ⁴⁰ PARÁDI 2007: 100-104. p.
- ⁴¹ PARÁDI 1997: 101-109. p.
- ⁴² 5047/1919. ME. r.
- ⁴³ PARÁDI 2007: 94-99. p.
- ⁴⁴ SZAKÁLY 1995

⁴⁵ PARÁDI 2008

⁴⁶ A testület azon tagjai, akik egészségkárosodás következtében kényszerültek nyugdíjba a fegyveres szolgálatra való alkalmatlanná válásuk miatt azonban civil munkakörök ellátására még alkalmasak voltak, lehetőséget kaptak arra, hogy a közigazgatás polgári szférájában elhelyezkedjenek. A közigazgatásban megüresedő állások betöltésekor őket előnyben kellett részesíteni más jelentkezőkkel szemben, ha a beosztáshoz előírt képesítési követelménnyel rendelkeztek. 1931/III. tc. ; 11.720/1931. HM. r.

⁴⁷ PARÁDI 2008 op. cit.

⁴⁸ PARÁDI 1993

⁴⁹ VAJDA: 105-11. p.

⁵⁰ SZAKÁLY 1990

⁵¹ HOLLÓS: 83-126. p.

⁵² MEZEY

⁵³ PINTÉR

⁵⁴ CSAPÓ 1997

⁵⁵ SZAKÁLY 2000

⁵⁶ PARÁDI 1982

⁵⁷ SUBA 2007

⁵⁸ FARKAS

⁵⁹ Züllés

⁶⁰ ÖRY

⁶¹ Loc. cit.

⁶² Vértanúk ; Emlékszobor

⁶³ PRESZLY 5. p.

⁶⁴ PARÁDI 2000

⁶⁵ ORMOS

⁶⁶ DOMBRÁDY – TÓTH

⁶⁷ ORMOS op. cit.

⁶⁸ KAISER: op. cit. 21-26. p.

⁶⁹ SUBA 1997: 91-94. p.

⁷⁰ PARÁDI 1999

⁷¹ 5643/1921. BM-HM. r. ; CSAPÓ 1997: 100-103.p.

⁷² 220.254/1924. BM. kr. ; 71.464/1930. BM. kr. ; 74 937/1926. BM. kr.

⁷³ 1921/III. tc.

⁷⁴ DOMOKOS ; 45 022/1933. BM. kr.

⁷⁵ 1922/VII. tc. ; 1922/VIII. tc.

⁷⁶ FOGARASSY; GERGELY; KÓVÁGÓ; STEIER

⁷⁷ BEREND – RÁNKI

⁷⁸ 1921/XXXIII. tc.

⁷⁹ 46.669/1921. BM. r. ; 60.374/1930. BM. r.

⁸⁰ RAVASZ

⁸¹ SZAKÁLY 1981

⁸² SIMON 1998

⁸³ PARÁDI 1985

⁸⁴ SIMON 1999

⁸⁵ MOLNÁR

⁸⁶ A testület vezető beosztású tagjai közül a megszálló erők, illetve kiszolgálóik elhurcolták, illetve kivégezték pld. vitéz TEMESVÁRY Endre vezérőrnagyot, vitéz BALÁZS-PIRI Gyula és vitéz KIRÁLY Gyula ezredeseket, továbbá KUDAR Lajos alezredest. KAISER: op. cit. 121-122. p.

⁸⁷ PARÁDI 1996: op. cit.

⁸⁸ REKTOR: op. cit. 298-303. p.

⁸⁹ Csendőralakulatok

⁹⁰ REKTOR: op. cit. 323-343. p.

⁹¹ 86/1987. ME. r.

⁹² 93/1990. KR. r.

⁹³ 44/1991. AB. h.

⁹⁴ 112/1991. KR. r.

⁹⁵ 1992/XXXII. tv.

⁹⁶ PRESZLY: op. cit. 8-10. p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

BERTÉNYI	— BERTÉNYI Iván: <i>Kis magyar címertan</i> . Budapest, 1983, Kossuth.
BERKÓ	— BERKÓ István (szerk.): <i>A Magyar Királyi Honvédség története 1868-1918</i> . Budapest, 1928, Hadtörténeti Levéltár.
CSAPÓ 1999	— CSAPÓ Csaba: <i>A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914</i> . Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány /Pannónia Könyvek/
CSIZMADIA	— CSIZMADIA Andor: <i>A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig</i> . Budapest, 1976, Akadémiai Kiadó.
DOMBRÁDY – TÓTH	— DOMBRÁDY Lóránd – TÓTH Sándor: <i>A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945</i> . Budapest,

- 1987, Zrínyi.
- DOMOKOS — DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 21-26. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FARKAS — FARKAS Márton: *Katonai összeomlás és forradalom 1918-ban*. Budapest 1967, Zrínyi.
- GALÁNTAI 1974 — GALÁNTAI József: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918*. Budapest, 1974, Akadémia.
- GALÁNTAI 1979 — GALÁNTAI József: *Die Österreichisch-Ungarische Monarchie und der Weltkrieg*. [Az Osztrák-Magyar Monarchia és a világháború] Budapest, 1979, Kossuth. /Corvina Könyvek./
- GALÁNTAI 1985 — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918*. Budapest, 1985, Kossuth.
- HOLLÓS — HOLLÓS Ervin: *Rendőrség, csendőrség, VKF-2*. Budapest, 1971, Kossuth, 83-126.p.
- KAISER — KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között*. Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány /Pannónia Könyvek/
- KATONA — KATONA Géza: *közbiztonság-védelem Magyarországon az I. világháborúig*. Budapest, 1984, BM. Kiadó.
- KÖVÁGÓ — KÖVÁGÓ László: *A magyarországi délszlávok 1918-1919-ben*. Budapest, 1964, Kossuth.
- ORMOS — ORMOS Mária: *Pádovától Trianonig 1918-1920*. Budapest, 1984², Kossuth.
- O'SVÁTH — O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei*. Budapest, 1905, Községi-nyomda.
- PARÁDI 1996 — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.
- PARÁDI 2003 — PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században 2./
- PINTÉR — PINTÉR István: *Rendnek muszáj lenni*. Budapest, 1973, Táncsics.
- PREZSLY — PREZSLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918*. Budapest, 1920, Pesti Hírlap Nyomda.
- RADA — RADA Tibor: *A Magyar Királyi Honvéd Ludovica Akadémia és a testvérintézetek összefoglaló története 1830-1945*. I. kötet Calgary-Budapest, 1998, Gálos-nyomdász.
- REKTOR — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád.
- SARLÓS — SARLÓS Béla: *Közigazgatás és hatalompolitika a dualizmus rendszerében*. Budapest, 1976, Kossuth.
- SZAKÁLY 1990 tb. csö. — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábort csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi.
- SZAKÁLY 2000 — SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábort csendőrség története 1938-1945*. Budapest, 2000, Ister.
- Züllés — *A Magyar Királyi Csendőrség forradalmasodása 1918. évben, erkölcsi züllése 1919. évben*. Miskolc, 1937, Standhalt József könyvnyomdája.
- TANULMÁNYOK
- BEREND – RÁNKI — BEREND T. Iván – RÁNKI György: Infláció és elzárkózási irányzatok Magyarországon az első világháború után 1921-1924. *Századok*, XCVIII. évf. (1964) 4. sz. 661-684. p.
- CSAPÓ 1993 — CSAPÓ Csaba: Csendőrség és közigazgatás 1881-1914. *Századok*, CXXVII. évf. (1993) 3. sz.;
- CSAPÓ 1994 — CSAPÓ Csaba: Az erdélyi és a horvát-szlovén csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIX. évf. (1994) 1. sz.
- CSAPÓ 1997 — CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 12-16. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FORRÓ — FORRÓ János: A csendőrkerület rendvédelmi tevékenységének értékelése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 41-45. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- GERGELY — GERGELY Ernő: Az ukrán és a német kérdés a Magyar Tanácsköztársaság nemzetiségi politikájában. *Századok*, CIII. évf. (1969) 2-3.sz. 425-448. p.
- KOMJÁTHY — KOMJÁTHY Miklós: Az Osztrák-Magyar Monarchia közös minisztertanácsa. *Levéltári Szemle*, XV. évf. (1965) 3-4. sz. és XVI. évf. (1966) 1. sz.

- MEZEY — MEZEY Barna: Választások Magyarországon. In PAPP Marianna (szerk.): *Alkotmányjogi előadások*. Budapest, 1979, Jogi és közgazdasági Kiadó. /Jog és társadalom./
- ÖRY — ÖRY Károly: A rendvédelmi szervezetek az első világháború, az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 42-54. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1982 — PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti erőinek kialakulása *Belügyi Szemle*, XXX.évf. (1982) 10.sz. 44-51. p.
- PARÁDI 1986 — PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV. évf. (1986) 4. sz. 45-50. p.
- PARÁDI 1989 — PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35-40. p.
- PARÁDI 1991 — PARÁDI József: Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, I.évf. (1991) 1. sz. 30-37. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1993 — PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *Főiskolai Figyelő Plusz*, IV. évf. (1993) 1. sz. 130-136. p.
- PARÁDI 1997, 78-83. p. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78-83. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 1997, 101-109. p. — PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle*, XLV. évf. (1997) 4. sz. 101-109. p.
- PARÁDI 1999 — PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi Tanulmányok*, (1999) 5. sz. különszám 27-48. p.
- PARÁDI 2000 — PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12.sz. 79-87. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2007, 90-93. p. — PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordini)*, XIII. évf. (2007) 16.sz. 90-93. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2007, 94-99. p. — PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordini)*, XIII. évf. (2007) 16.sz. 94-99. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2007, 100-104. p. — PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szkavizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordini)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 100-104. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2008 — PARÁDI József: *Die Verhältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie*. [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.] Berlin, 2008, Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 19. p. /Beiträge aus dem Fachbereich 3 der Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 68./ A tanulmány korábbi változata 2008. V. 28-án Berlinben hangzott el az Európai Unió ERASMUS-oktatási programjának a keretében megvalósított professzori mobilitás során a Fachhochschule für

- Verwaltung und Rechtspflege Berlin BA képzés keretében tanuló hallgatói számára. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- RAVASZ — RAVASZ István: Csendőrpuccs, vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 84-87. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SIMON 1998 — SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 45-45. p. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SIMON 1999 — SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 160-163. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA 1997 — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919-1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 91-94. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA 2007 — SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervzetett felemelése 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordini)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 113-120. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY 1981 — SZAKÁLY Sándor: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944. *Hadtörténelmi Közlemények*, XCVI. évf. (1981) 3. sz. 376-402. p.
- SZAKÁLY 1990; 213-218. p. — SZAKÁLY Sándor: Egy közbiztonsági testület létrehozása és feladata a XIX-XX. század fordulóján. *Főiskolai Figyelő Plusz*, I. évf. (1990) 2. sz. 213-218. p.
- SZAKÁLY 1991 — SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 38-44. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY 1993 — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 51-58. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY 1995 — SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 95-102. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZIKINGER — SZIKINGER István: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmus korában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 187-198. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Dualista Magyarország rendvédel-

- me” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZEIDLER — ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8. sz. 110-112. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- CIKKEK
Csendőralakulatok — Csendőralakulatok a nyugati hadseregek szolgálatában. *Bajtársi Levél*, (1987) 9-12.p.
Emlékszobor — Leleplezték a forradalom vértanúinak emlékszobrát Budapesten. *Csendőrségi Lapok*, XXIV. évf. (1934) 7. sz. 210-211. p.
- FOGARASSY — FOGARASSY László: Bevezetés a burgenlandi kérdés forrásaiba és irodalmába. *Soproni Szemle*, XXXV. évf. (1971) 2. sz.
- STEIER — STEIER Lajos: A túróczzsentsmártoni deklaráció. *Magyar Szemle*, II. évf. (1928) 2. sz.
VAJDA — VAJDA Gyula: A Magyar Királyi Csendőrség alapítványainak története. *Csendőrségi Lapok*, XXII. évf. (1932) 4. sz. 105-111. p.
- Vértanúk — A csendőrvértanúk emlékünnepe. *Csendőrségi lapok*, XXII. évf. (1932) 15. sz. 489. p.
- KÉZIRATOK
PARÁDI 1985 — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914*. Doktori disszertáció (Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar). Kézirat. Budapest, 1985.
MOLNÁR — MOLNÁR Judit: *Zsidósors 1944-ben az V. (szegedi) csendőrkörületben*. Kandidátusi értekezés. (MTA-TMB). Kézirat. Szeged, 1995.
- JOGSZABÁLYOK
1867/XII. tc. — 1867/XII. tc. a magyar korona országai és az Ő Felsege uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.
1881/II. tc. — 1881/II. tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről;
1881/III. tc. — 1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat megszervezéséről.
1882/X. tc. — 1882/X. tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítéséről.
1896/XXXIII. tc. — 1896/XXXIII. tc. a bűnvádi perrendtartásról.
1903/I. tc. — 1903/I. tc. A czukorra vonatkozó törvényhozás tárgyában Bruxellesben 1902. év márczius hó 5-én kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.
1921/III. tc. — 1921/III. tc. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről
1921/XXXIII. tc. — 1921/XXXIII. tc. az Észak-amerikai Egyesült Államokkal, a Britt Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Szlovén Állammal, Sziámmal és Csehszlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.
1922/VII. tc. — 1922/VII. tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
1922/VIII. tc. — 1922/VIII. tc. a Magyar Királyi Vámőrség és a Magyar Királyi Pénzügyőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.
1931/III. tc. — 1931/III. tc. a honvédség, vámőrség, folyamőrség és csendőrség kötelékében szolgálatot teljesített legénységi állományú egyéneknek a köz- és magánszolgálatban alkalmazásáról.
1992/XXXII. tv. — 1992/XXXII. tv. az életüktől és szabadságuktól politikai okokból megfosztottak kárpótlásáról.
3200/1899. IM. r. — 3200/1899. IM. r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII. tc.életbeléptetése tárgyában.
5047/1919. ME. r. — 5047/1919. ME. r. a magyarországi rendőrségek államosítása tárgyában.
5643/1921. BM-HM. r. — 5643/1921. BM-HM. rendelet a Magyar Királyi Csendőrség szervezetéről.
46.669/1921. BM. r. — 46.669/1921. BM. r. A Magyar Királyi Csendőrség szervezetfejlesztéséről.
220.254/1924. BM. kr. — 220.254/1924. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség szervezetfejlesztéséről
74.937/1926. BM. kr. — 74.937/1926. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség és a közigazgatás közötti viszony szabályozása tárgyában.
60.374/1930. BM. r. — 60.374/1930. BM. r. a csendőrség és a rendőrség kapcsolatának tárgyában.
71.464/1930. BM. kr. — 71.464/1930. BM. kr. a csendőrségi nyomozó szolgálatról.
11 720/1931. HM. r. — 11 720/1931. HM. r. az 1931/III. tc. végrehajtásáról.
45.022/1933. BM. kr. — 45.022/1933. BM. kr. kormányzói elhatározás csendőrnapról. Csendőrségi Közlöny, XVIII. évf. (1933) 3. sz.
1690/1945. ME. r. — 1690/1945. a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről.
86/1987. ME. r. — 86/1987 a rendelet hatálytalanított minden rendeletet, amelyet 1960. január 1-je előtt bocsátott ki és ami nem szerepelt a 86/1987 miniszterelnöki rendelet mellékletében tételesen felsorolt rendeletek között.

- 93/1990. Korm. r. — 93/1990. Korm. r. intézkedett az 1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek nyugdíjcsökkenésének a megszüntetéséről, illetve társadalombiztosítási és munkaügyi helyzetük rendezéséről.
- 44/1991. AB. h. — 44/1991. AB. h. alkotmányellenessé nyilvánította az 1690/1945 ME. rendeletet.
- 112/1991. Korm. r. — 112/1991. Korm. r. a volt közsolgálati alkalmazottak nyugdíj jogi hátrányainak megszüntetéséről.

Technikai röviítések:

- Ab. = Alkotmánybíróság
BM. = Belügyminisztérium
h. = határozat
HM. = Honvédelmi Minisztérium
IM. = Igazságügyminisztérium
Korm. = kormány
kr. = körrendelet
ME. = Miniszterelnök(i)
r. = rendelet
tc. = törvénycikk
tv. = törvény

PARÁDI József A rendvédelem védelmében

A rendvédelem fogalmát először a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság használta.¹ A rendvédelem szakterületének határai kiforratlanok. Tartalmának kontúrjai az elmúlt évtizedben kirajzolódtak ugyan, azonban még tovább pontosíthatók.

A diszciplínát alakító és művelő kutatók felfogása szerint a rendvédelem nem új jelenség, az emberiség történelme során valamilyen formában minden korban és minden kontinensen fenntartották a rendet.²

A hazai rendvédelem-történet művelése és az egyetemes – elsősorban európai – rendvédelem-történet gondozása során arra a megállapításra jutottunk, hogy a XIX–XX. századi fejlődés sajátos velejárója volt a szervezett bűnözés kialakulása, ezzel párhuzamosan koncentrációja. Álláspontunk szerint tehát a bűnözés önszerveződése, illetve a társadalomnak a rendvédelemmel szembeni megerősödött igényei a XIX–XX. század során általában a rendvédelem folyamatos felértékelődéséhez vezettek, amelynek következménye kezdetben a rendvédelmi struktúrák működésének összehangolása, majd centralizációja, illetve a tevékenységeiket elméletileg megalapozó tudományágak kialakulása volt.³

Ezek a folyamatok természetesen országonként eltérőn, a helyi kulturális hatásoktól függően, a nemzeti tradícióktól befolyásoltan más ütemben és jelleggel valósultak meg. A tendencia azonban megragadható hazai és nemzetközi tekintetben egyaránt.⁴

A magyarországi rendvédelem-fogalom történeti indíttatású, a történeti fejlődésből vezethető le. Talán nem véletlen, hogy a németországi kollégák is eljutottak a rendvédelem témájához, bár nem történelmi fejlődés eredményeként, hanem pragmatikus megfontolásból kiindulva. A magyar rendvédelem-fogalom történeti indíttatása nem csupán abban az értelemben igaz, hogy a történelmi fejlődés egyenes következményének tekintjük a rendvédelem-történet szakterület kialakulását, hanem abban a tekintetben is, hogy Magyarországon a rendvédelem-történet művelése megelőzte a rendvédelem diszciplína igényének létrejöttét. A liberális körök által favorizált rendészettudomány – amely ma még csupán fikció – a rendvédelem-fogalom tagadása nyomán keletkezett. A rendvédelem-történet művelése során már eldőlték olyan kérdések, amelyek a rendvédelem-fogalom tartalma határainak kialakítását is befolyásolták.⁵

Nem tekintem például a rendvédelem diszciplínáját valamely favorizált rendvédelmi forma megtestesítőjének. A fogalmat bevezető tudományos társaság nevében, és mint a fogalomalkotó személy bízton állíthatom, hogy a rendvédelemben beletartozónak tartjuk a diktatúrák és demokráciák rendvédelmét egyaránt. Úgy gondoljuk, hogy e tekintetben nem lehet a kutatók egyéni szimpátiája a döntő. A rendvédelmet lehet ugyan tipizálni a demokráciák és a diktatúrák szemszögéből, ez azonban politikai besorolás. Megítélésünk szerint a demokráciák és a diktatúrák rendvédelme is a rendvédelem egy-egy megvalósulási formája. Kirekeszteni a rendvédelemből a diktatúrák rendvédelmét azzal a képtelenséggel lenne azonos, mintha a történelemből kitagadnánk a nem demokratikusan működő korszakokat, illetve napjaink diktatúráit nem létezőnek tekintenénk. Véleményünk szerint a diktatúrák rendvédelmében számos tapasztalat keletkezett, amelyek hozzájárulhatnak a demokráciák rendvédelmének jobbításához.⁶

Vajon csupán az a különbség a rendvédelem és a rendészet terminológiát használók között, hogy az ugyanazon tartalmat eltérő elnevezéssel kívánják megjelölni? Kétlem. A rendvédelem történetét művelők ugyanis sohasem állították, hogy a rend védelme önálló tudományterület lenne. Ellenkezőleg, a rendvédelmet korszakonként és területenként változó tevékenységnek tekintik. A rend védelmének tevékenysége mögött nincs önálló tudományterület. Van azonban számos tudományág, részterületként művelt tudományterület, amelynek azonban nincsen közös metodikája. A rendvédelem érdekében művelt tudományágak gondozói pedig ahhoz a tudományághoz tartozónak tekintik magukat, amelynek a keretei között művelik szakterületüket. Pld. a kriminálpszichológusok a pszichológia, a kriminálpedagógusok a pedagógia, a kriminálszociológusok a szociológia, a rendvédelem-történet művelői a történelem, a kriminológusok a jogtudományhoz sorolják teljes joggal a tevékenységüket a tudományágak más szakterületeinek művelőivel egyetértésben.

Nem tartjuk helyesnek ha egy tevékenység – amely kétség kívül szükséges és a társadalom szempontjából fontos tevékenység – mögé minden áron tudományterületet kívánnak néhányan kreálni, különböző lobby érdekek nyomán. Ezen érdekek szószólói sok mindent elérhetnek, különböző szervezeteket hozhatnak létre, amelyben látszattevékenységet lehet folytatni. „Csupán” egyetlen dolog hiányzik a tudomány. Azt azért mégsem lehet tudományterületnek nevezni, amit más tudományágaktól igyekeznek „átvenni”. Nincsen tudomásom olyan tudományos alkotásról, amelynek tartalma kizárólag

a rendvédelem-, vagy az önálló rendészettudományhoz sorolható. A rendészet tanát kifejezni szándékozó publikáció szerzője is úgy fogalmaz, hogy „CONCHA Győző, KMETY Károly és a két világháború között publikáló TOMCSÁNYI Móric és főleg MAGYARY Zoltán munkásságát olyan jelentősnek tartjuk, hogy a rendészet fogalmának kifejezésénél eredményeikre nagymértékben támaszkodni fogunk. Most azonban arra hívjuk fel a figyelmet, hogy ezek a teljesítmények megmaradtak a közigazgatás tanán belül.”⁷

A rendvédelem diszciplínán belül a demokráciák és a diktatúrák rendvédelmének kérdése azért fontos, mert többször találkozhatunk azzal a képtelen nézettel, hogy a diktatúrában a rendvédelemnek nem lehet tudománya, mivel az parancsuralmi rendszer. Megítélésünk szerint az effajta leegyszerűsítések nem helytállóak, ugyanis a diktatúrák a tudomány nyújtotta lehetőségekkel is maximálisan segítik azokat a közegeket – esetünkben a rendvédelmi testületeket – amelyek sok esetben hatalmuk egyetlen pillérét alkotják. E pillér erősítésétől semmilyen támogatást nem tagadnak meg. Nem állnak ugyan rendelkezésünkre egzakt adatok, azonban meggyőződésünk, hogy a diktatórikus viszonyok között működő országok nemzeti jövedelmük nagyobb hányadát fordítják a rendvédelemre – így a rendvédelmi tudományos kutatásokra is – mint a demokratikusnak tekinthető államok.

A rendvédelem-történet művelése során a rendvédelmi diszciplínára is kiható vita keletkezett a militáns és antimilitáns rendvédelem tekintetében. A bírálók felrötták, amiért az általuk militánsnak tekintett rendvédelmi formát is a rendvédelem részének tekintették.⁸ Mi azonban éppen a militáns jelzöt tartjuk helytelennek, több okból is.

Felfogásunk szerint ugyanis egy szervezetet akkor lehet militánsnak tekinteni, ha az alkalmas katonai feladatok ellátására, azaz eredményesen szembe tud szállni egy másik haderővel. A katonai szervezetek teljesítőképességét pedig olyan – viszonylag egzakt – paraméterekkel lehet mérni, mint a tűzerő, motorizáció, hírosszekötetés stb. E paramétereknek még csak a közelébe sem kerülnek azok a szervezetek, amelyeket a vitapartnereink militánsnak neveznek. Mint kiderült, a szervezeten belüli személyi függelmi viszonyok jellege és esetleg a hatályos rendfokozati rendszer alapján nyilvánították egyik vagy másik rendvédelmi szervezetet militánssá vagy antimilitánssá.⁹ A rendvédelem-történet diszciplínáját művelők szerint pusztán a szervezet belső függelmi viszonyainak jellege nem döntheti el önmagában a militánság kérdését.

Nem érthetünk egyet azzal sem, hogy a militáns jelzöt eleve elmarasztalóan használják, mintha a katonai függelmi viszonyok szerint működő rendvédelmi szervek eleve rosszul működő testületek lennének. Ez a fajta megközelítés abszolút elhibázott. A hazai példák is azt igazolják, hogy a rendvédelmi testületek belső katonai jellegű függelmi viszonyai önmagukban nem jelentenek hátrányt a rendvédelem eredményessége tekintetében. A Magyar Királyi Csendőrség – amely vitapartnereink álláspontja szerint tipikusan militáns rendvédelmi szervezet volt –, fennállásának kezdeti éveit leszámítva, 90 % feletti felderítési mutatóval rendelkezett. Európa számos országában – a klasszikus polgári kontinentális rendvédelmi modell szerint – az ország rendvédelmének gerincét a csendőrség alkotja. Ezen országok területének döntő többségén a nemzeti csendőrségek tartják fenn a rendet, az eredményesség tekintetében maguk mögé utasítva olyan országokat is, ahol nincs csendőrség. Aligha lehet Franciaországtól, a polgári demokrácia szülőhazájától elvitatni, hogy a francia állam demokratikus struktúra. E demokratikus struktúra érdekében pedig mintegy kétszáz éve a katonai függelmi viszonyok szerint működő francia nemzeti csendőrség őrzi a rendet, az ország túlnyomó többségében nem lebecsülendő eredménnyel.¹⁰

Álláspontom szerint tehát bármely testület függelmi viszonyainak jellege még nem elégséges ahhoz, hogy a szervezetet militánsnak vagy éppen antimilitánsnak tekintsünk. A militáns jelzöt pedig nem helyes az eredménytelenség, az alacsonyabb színvonalú rendvédelem szinonimájaként használni. Úgy gondoljuk, hogy a militáns-antimilitáns téma talán az angolszász rendvédelmi modell viszonyai között lehet helytálló. Helytelennek tartjuk azonban ennek a kontinentális modellbe erőltetését. Természetesen a tudomány művelőinek joguk van azzal a nézettel azonosulni, amely hozzájuk a legközelebb áll. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy az angolszász rendvédelmi modellt dicsőítők hazai szellemi famulusainak szegődők merőben más kulturális, gazdasági és hagyományrendszer szerint élő közegre akarják kedvelt modelljüket erőltetni, mint amilyenben az kifejlődött. Úgy gondoljuk, hogy a magyar valósághoz közelebb áll a kontinentális modell, mint az angolszász.

A magyar rendvédelem ugyanis szükség esetén sohasem nélkülözte a véderő támogatását.¹¹

Magyarországon a rendvédelem tudományos megalapozásának két legfőbb forrása hagyományosan a jogtudomány és a hadtudomány. A rendszerváltást követően pedig a magyar rendvédelmi testületek belső függelmi viszonyai a militáns értékrend mentén szerveződtek újjá, értek el eredményeket a rend védelme terén – bár akad még teendő.¹²

Meggyőződésünk, hogy sem a rendvédelem történetéből, sem a rendvédelemből nem lehet kitazsítani az egyes rendvédelmi formákat különböző szempontok alapján. Alapvetően helytelennek tartjuk azt az alapállást, amely szerint csak az tekinthető rendvédelemnek, amit sajátos szempontok szerint – például a demokráciához fűződő pozitív viszony alapján – annak tartanak, aki pedig ezzel nem ért egyet, az antidemokratikus és pejoratív értelemben militáns.

Korábbi konferenciákon már felmerült, hogy a rendvédelem-fogalom egyfajta katonai típusú rendvédelemmel lenne azonos. Az e fogalmat létrehozók és abban kutatók soha sem használták a rendvédelmet pusztán a militáns változatra leszűkítve. Úgy látjuk, hogy egyes körök szeretnék elérni azt, hogy rendvédelmen csak annak egy szűk szeletét értsük, amely bírálatak kedvelt célja. Megítélésünk szerint, e törekvés kudarcba fulladt, hiszen az egész ország, a törvényhozó testületek és a szakmai körök sem vették át a rendvédelem pejoratív jellegű leszűkített értelmezését.¹³

A rendvédelemmel, illetve rendvédelem-történettel kapcsolatos bírálatok közül utolsó helyen említtem azt a felfogást, amely szerint csak akkor létezhet rendvédelem, ha az valamely hatályos jogszabályban szerepel. E naiv nézet képtelensége olyannyira nyilvánvaló hogy cáfolására nem is érdemes időt fordítani.

Ezek voltak azok a nézetek, amelyekkel mint a diszciplínát gondozók felfogásától eltérő álláspontokkal találkoztunk a rendvédelem-történet művelése során.

Összességében tehát a rendvédelem bírálatait nem tartjuk tudományosan megalapozott álláspontoknak. Megítélésünk szerint ugyanis nélkülözik azt az egzakt érvanyagot, amelyre támaszkodva ki lehetne jelteni, hogy miért nincs, vagy miért nem szükséges esetleg csak szűkített értelmezéssel, a rendvédelem fogalma. A rendvédelmet támadók érvei inkább egyfajta kívánságlistának tekinthetők arra vonatkozóan, hogy ők mit szeretnének a rendvédelem fogalmán érteni.

A rendvédelem-történet szakterületének kialakítói és művelői úgy látják, hogy az értelmezések mögött érdekek húzódnak meg.

Az egyik érdekről, az angolszász modellt favorizáló politikai meggyőződésről már szóltam.

A másik erkölcsi és pénzügyi jellegű. Néhányan ugyanis úgy érzik – elsősorban az idősebb korosztályhoz tartozó kutatók egy része és nem túl nagyszámú követők – hogy a rendvédelem-történeti diszciplína megerősödésével pozícióik gyengülhetnek a rendvédelemmel foglalkozó tudományágak körében.

A rendvédelem-történet művelésévei foglalkozók azonban úgy látják, hogy a rendvédelemben tevékenykedők, különösen a rendvédelem történetét művelők döntő többsége igényli a rendvédelem terminológiát. A rendvédelem szakmai és tudományos köreiben az a nézet terjedt el, hogy a jogtudomány, a kriminológia és a kriminalisztika önmagában ma már kevés a rendvédelem elméleti megalapozásához. XIX. századi gondolkodásnak tekintik a kérdésnek azt a fajta megközelítést, amely a bűnelkövetésre koncentrált, és a bűnüldözőkkel való foglalkozást legfeljebb csak mint sokadrangú következményt hajlandó elfogadni.

Összegezve az eddigieket elmondható, hogy Magyarországon a rendvédelem-, rendvédelem-történet fogalom közel két évtizedes múltat tekinthet vissza. Ezen időszak alatt elterjedt a köznyelvben, használja a törvényalkotás. Ellenzői, illetve átértelmezői is akadtak, azonban a döntő többség pozitív várakozásokkal tekint a rendvédelem diszciplínájára. A kilencvenes években megindult a rendvédelem-történet művelése, amelynek számos eredménye született. Első ízben került sor nemzeti rendvédelmünk 1100 éves történetének feltárására és publikálására. Erre alapozva több felsőoktatási intézményben is bevezették e tárgy oktatását. A rendvédelem-történet művelése során pedig bizonyos mértékig tisztázódtak a rendvédelem kontúrjai is.

Mit tekintünk a rendvédelem tárgyának?

Elsőként azt szükséges leszögezni, hogy a rendvédelem a XIX. század óta megcsontosodott tudomány felosztási sémába nem gyömöszölhető bele. Úgy gondoljuk azonban, hogy e felosztás már amúgy is idejétmúlt, hiszen – különösen a XX. század második felében – sok olyan tudományág keletkezett, amely interdiszciplinárisnak tekinthető.

Másodsorban – tekintettel a magyarországi viszonyokra, ahol a rendvédelem hagyományosan két tudományágból, a jog-, illetve a hadtudományból táplálkozott – arra kell válaszolnunk, hogy a rendvédelem a hadtudomány vagy a jogtudomány része-e.

Felfogásunk szerint a rendvédelem – vagy ahogyan vitapartnereink nevezik rendészet – elméleti forrásai több tudományág részét képezik, de nem alkotnak önálló tudományágot.

Arra a lényeges kérdésre is választ kell adni, hogy van-e önálló szakterülete és speciális módszertana a rendvédelemnek, illetve rendvédelem-történetnek.

Szakterület tekintetében nyilvánvalóan számos tudományterület részét képezik a rendvédelem ér-

dekében alkalmazott kutatások.

Methodika vonatkozásában minden bizonnyal nem lelhető fel olyan módszer, amelyet más tudományágban ne alkalmaznának.

Meg kell válaszolni azt a kérdést is, hogy mi az eltérés a rendvédelem és a rendészet között. E kérdésre a legrövidebben talán egy példával lehet válaszolni. Az önkormányzat építészeti bírságolása rendészeti kérdés. Amennyiben azonban az adott határozat már csak rendőri jelenléttel kényszeríthető ki, rendvédelmi aktusról beszélhetünk. Nem szabad azonban elfeledkeznünk arról, hogy a rendvédelmi szervezetek is rendelkeznek igazgatásrendészeti feladatokkal. E feladatkör országonként és testületenként változó. Amit az egyik államban a rendőrség vagy a csendőrség lát el igazgatásrendészeti teendőként, azt más országban a civil közigazgatás kompetenciájába tartozhat. Elképzelhető tehát, hogy a rendvédelmi testület rendészeti teendőt is ellát igazgatásrendészeti feladatai részeként, arra azonban nemigen van példa, hogy a civil közigazgatás látna el rendvédelmi teendőket. Legfeljebb arra van precedens, hogy az adott közigazgatási szervezet kisebb-nagyobb szervezetet felkér e teendő végzésére. E téren nem lehet egyenlőségelet tenni az angolszász és a kontinentális megoldások közé.

Végül pedig arra a kérdésre is célszerű választ adni, hogy konkrétan melyek a rendvédelem szervezetei. Rendvédelmi testületnek azok a szervezetek tekinthetők, amelyek az ország belső rendjének, az úgynevezett közrendnek és közbiztonságnak a fenntartására kényszerítő erőt is alkalmazhatnak.¹⁴

Erre a kritériumra alapozva a rendvédelmi testületek jól elhatárolhatók a hadseregtől, amelynek alakulatai a külső támadások elhárítására hivatottak, bár esetenként például kivételes hatalom időszakában segítséget is nyújthatnak a rendvédelmi testületeknek.¹⁵

Ugyancsak elhatárolhatók a rendvédelmi testületektől a magán őrző-védő cégek, amelyek feladatát nem a köz rendjének védelme alkotja hanem privát érdekek érvényesítése, bár ezek nem ütközhetnek a közérdekkel, a közrenddel.¹⁶

Jól elválaszthatók továbbá a rendvédelmi testületektől a politikai rendőrségek, amelyeknek hivatása nem a közrend fenntartása, hanem egy társadalmi csoport hatalmának minden áron és eszközzel való fenntartása.¹⁷

A magyar rendvédelem XX. századi fejlődésében rendvédelmi testületnek tekinthető a rendőrség, a csendőrség, a határőrizeti testületek, a jövedéki és vámőrségi teendőket ellátó szervezetek, a büntetés-végrehajtás és a testőrség típusú testületek.

Mivel a rendészeti terminológiát a rendvédelemmel szemben FINSZTER Géza több írásában is vedelmébe vette ezért a rendvédelmet érintő állításait igyekszem cáfolni. Abban egyet értek FINSZTER Gézával, hogy a rendészet a rendvédelemmel nem azonos. Úgy gondolom azonban, hogy nem váltható ki az egyik a másikkal. Nem helyes, ha rendvédelem helyett egyszerűen rendészetet mondunk. Álláspontom szerint ugyanis a rendészet szűkebb, a rendvédelem pedig tágabb fogalomkör. Napjaink viszonyait alapul véve a rendvédelembe a rendészeti tevékenység mellett beletartozónak tekintem például a rend fenntartása érdekében megvalósításra kerülő csapaterős tevékenységet is. Történelmi távlatokban és különböző kontinenseken pedig alig, vagy egyáltalán nem értelmezhető a rendészet fogalom.

Dr. FINSZTER Géza tanulmányaiban, amelyekben a rendészet-rendvédelem témakörét taglalta, vitatható állításokat fogalmazott meg, amelyek ellenérzéseket keltettek. Nem értek egyet például azzal, hogy a „*katoná és a rendőr munkája egyaránt a modernitásban vált elfogadott szakmává*”. Úgy gondolom, hogy a római légiók katonái a római birodalom elfogadott mesterségét, a katonai mesterséget űzték. Őket erre speciálisan kiképezték, feladatuk ellátásához speciális felszereléssel rendelkeztek, teendőiket pedig ugyancsak speciális szervezetben végezték. Felszereltségük, szervezetük és kiképzésük mással nem volt helyettesíthető. A hadimesterségnek már a latinokat megelőzően is komoly szakirodalma volt, amely ezen időszakban tovább gyarapodott. A veterán katonák végkielégítése (római polgárjog elnyerése, föld- és rabszolga-adomány) arról tanúskodik, hogy e mesterséget már az ókorban is megbecsülték.

Nem fedi, felfogásom szerint, a történelmi tapasztalatokat az sem, hogy a szerző „*a polgári demokrácia fejlődésének következményeként fogja fel a rendvédelmet*”. A rendet ugyanis minden korban és társadalmi berendezkedésben fenntartották valamilyen formában. Nem lehet a polgári állam megjelenése előtti rendfenntartást meg nem történtté tenni. Azt természetesen nem vitatom, hogy a rendvédelem, a közbiztonság iránti igény nagyobb hangsúlyt és megvalósításra nagyobb lehetőséget kap a polgári állam viszonyai között. Ez azonban nem jelenti azt, hogy korábban nem volt rendvédelem, csupán azt, hogy a történelmi fejlődés eltérő társadalmi, gazdasági, kulturális fokain különböző módon oldották meg a rend védelmét. Kétségtelen, hogy a polgári államfejlődés szerves része a specializáció. Esetünkben azonban nem lehet e specializációnak tulajdonítani olyan tevékenységet, amely bizonyítottan jelen volt az emberiség történelmében már évezredekkel korábban is. Dőreség volna Egyiptom

fáraóin számon kérni azt, hogy miért nem az újkori módon védték meg birodalmuk belső rendjét Ugyanilyen döreség volna azonban az is, ha elvitatnánk a fáraóktól azon történelmi tény, hogy az uralmuk alá tartozó területeken a rendet – természetesen a történelmi kor által szabott lehetőségük határai között – fenntartották. Nem vitatom, hogy a polgári államfejlődés jelentős pozitív változásokat eredményezett a rendvédelemben, hasonlóan az élet más területeihez. Tagadom azonban, hogy a rend védelme az emberiség fejlődésében a polgárosodással kezdődött volna.

Álláspontom szerint csúsztatás dr. FINSZTER Géza azon megfogalmazása, hogy **„a hadsereget rendőrségként, a rendőrséget hadserekeként működtették.”** A RÁKOSI-féle diktatúra idején ugyanis az úgynevezett állampárt rendőrsége alkalmatlan volt egy másik ország haderejével való harc megvívására. Ez nem is volt a szervezet feladata, ilyen teendőkre nem készítették fel és nem is látott el ilyen tevékenységet A korabeli magyar honvédség, akkori nevén Magyar Néphadsereg pedig – a katonai rendőri feladatokon kívül – nem látott el bűnüldözési teendőket. Ilyen jellegű tevékenység végzésére a tesztület paraméterei alkalmatlanná tették, és a kormány sem igényelte azt, hogy az országban a haderő tartson rendet A pártállami vezetésnek e célra külön szervezetei voltak, köztük az ÁVH. Felfogásom szerint a RÁKOSI-rendszer nem attól vált diktatúrává, hogy a rendőrséget a hon védelmére, a honvédséget pedig a rend védelmére szorította volna. Megítélésem szerint maga a szerző adta meg erre a helyes választ azzal, hogy leírta: a rendvédelmi szervezetek kikerültek a jog uralma alól, az ország vezetői szakítottak a hatalmi ágak megosztásának elvéve.

Dr. FINSZTER Géza azon álláspontja is erősen vitatható, amely szerint a **„magyar honvédségnek a polgári demokráciába való visszavezetését megkönnyítette a NATO-tagságunk.”** Úgy gondolom, hogy a magyar honvédség NATO-kompatibilitásának megteremtése nem könnyebb és nem is nehezebb feladat, mint a magyar rendvédelem EU-kompatibilitásának megteremtése. Másról van szó. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy a NATO haderejét a tagországok véderői alkotják. A harc megvívásának megvannak a maga egzakt szabályai. Ez az, ami határt szab az országok haderő-szervezetalkításának. Természetesen a nemzeti haderők alakításában nem kis mértékben közrejátszanak a nemzeti hagyományok, a pénzületi lehetőségek, a nemzet habitusa és a közös NATO-alkalmazhatóság igénye is. Ne feledjük azonban, hogy a bűnüldözésnek, a rend védelmének is megvannak a maguk – a polgári demokrácia viszonyai között – általánosan elfogadott szabályzó elvei. E téren az Európai Unióban jelentős jogharmonizációs folyamatoknak lehetünk tanúi.

Úgy érzem FINSZTER Géza önmagával is ellentétbe került, amikor kinyilvánította, hogy **„a rendőrség tekintetében egységes demokratikus modell nem létezik”**. Ez a modell ugyanis fellelhető saját nemzeti történelmünkben. A kiegyezéstől a német, majd szovjet megszállásig terjedő időszakban ugyanis a Magyar Királyságban az alkotmányos monarchia polgári viszonyainak megfelelő, európai normák szerint működő rendvédelem működött. Ez a modell a sajátos magyar körülmények között, azokra tekintettel fejlődött ki, harmonizálva a nyugat-európai rendvédelemmel. Ezzel természetesen nem azt mondom, hogy a megközelítőleg fél évszázaddal korábbi magyar rendvédelmi modellt minden változás nélkül át lehetne venni. Ne feledjük azonban, hogy a mai nyugati rendvédelmek tapasztalatait is alkalmazni kell a magyar körülményekre.

Úgy gondolom arról sem szabad megfeledkezni, hogy a rendészet terminológiát előtérbe helyezőik által előszeretettel idézett jogászok, mint pl. CONCHA Győző és MAGYARY Zoltán is, a polgári magyar állam időszakában fejtették ki tevékenységüket. A polgári magyar közigazgatás közegét tekintve működésük terrénumának.

Egyébként is a modell fogalom tekintetében tiszta vizet ideje önteni a pohárba. Mint ahogyan nincsen konkrét polgári demokratikus állam modell, ugyanúgy nincsen konkrét polgári rendvédelmi – vagy ha úgy tetszik, rendészeti – modell sem. A polgári demokrácia állama absztrakció, amely konkrét megnyilvánulási formában lelhető fel, mint például német, francia vagy éppen angolszász modell. Ugyanez igaz a rendvédelemre, avagy rendészetre is. Amikor tehát a rendészet terminológia követői, a polgári demokráciát, mint követendő példát jelölik meg, hasznos volna, ha meghatároznák, hogy melyik konkrét megnyilvánulási formára gondolnak. Egyben pedig az sem volna haszontalan, ha kifejtenék, hogy az idegen társadalmi, gazdasági és kulturális közegben kialakult rendvédelmi formációt miért helyezik a magyar hagyományok elé. Miért jobb ami nem magyar? Ezzel természetesen korántsem szeretném elvetni a külföldi tapasztalatok adaptálási lehetőségét. Ez azonban – felfogásom szerint nyilvánvalóan – nem jelentheti a magyar polgári rendvédelmi hagyományaink mellőzését.

A modellek tekintetében fontosnak tartom azt is, hogy az Európai Unió tagországai nem várják el egymástól – és a belépőktől sem – hogy egymást másolják a jelenlegi és az új tagok. A véderő és a rendvédelem tekintetében egyaránt lehetőségük van a tagállamoknak nemzeti elképzelésük megvalósítására mindaddig, amíg azok nem kerülnek szembe a közösség elvárásaival. Úgy gondolom, a kötelező

minta tekintetében tehát nincs egységes európai uniformizált modell sem a haderő, sem a rendvédelem terén. Vannak viszont egységes elvárások, amelyeknek a tagországok véderejének és rendvédelmének meg kell felelnie. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy egyformának is kell lennie ezen rendszernek.

Dr. FINSZTER Géza valószínűleg félreértette a rendvédelem-pártiak álláspontját, akik sohasem részesítették a rendvédelem egyik formáját sem előnyben más formákhoz képest. Ellenkezőleg, mindig is azt állítottuk, hogy a rendvédelem történetéből nem zárható ki a különböző korok és különböző típusú államok rendvédelme, abba ugyanúgy bele tartoznak a demokráciák rendvédelmei, mint a diktatúráké, a polgári rendvédelem ugyanúgy része az egyetemes rendvédelem-történetnek, mint a török birodalom rendvédelme. A leghatározottabban visszautasítjuk tehát azt az ugyan le nem írt, de sugallt gondolatot, hogy valamiféle diktatúra modelljét részesítenénk előnyben más megoldásokkal szemben.

Örvendetes, hogy a mai magyar rendvédelmet megújítani szándékozók egy csoportja a rendészet tűzte zászlajára és nézeteit hazai és külföldi szaktekintélyekre hivatkozva fogalmazza meg. Kevésbé tartjuk azonban szerencsésnek, azt a vádat, hogy „*saját nézeteink igazolására kívánjuk a rendvédelem történetét hasznosítani*”, csak azt tekintve helyesnek és követésre méltónak elődeink tapasztalataiból, ami nézeteinkkel megegyezik. A rendvédelem történetét gondozóktól idegen az ilyenfajta történelemszemlélet.

A rendészet terminológiát előtérbe helyezők hármas jelszavából, nevezetesen depolitizálás, demilitarizálás és decentralizálás igényei közül a **depolitizálás** magától értetődő, hiszen a polgári demokrácia viszonyai között, a polgári demokrácia szabályai szerint valósulhat meg a rendvédelmi szervezetek pártsemlegessége, biztosítva a mindenkori kormányhoz – még inkább pedig az alkotmányhoz, végső soron a nemzethez – való lojalitást a törvényes keretek között.

A **demilitarizálással** és a **decentralizálással** akkor tudunk egyetérteni, ha az nem valamelyik véglet elérését célozza.

Helytelennek tartjuk ugyanis már a kérdést is, amely a centralizáció és decentralizáció közötti választásra ösztönözné a szakterülettel foglalkozókat. A magyar államfejlődés polgári korszakában egymás mellett, egymást kiegészítve és segítve fejlődtek a rendvédelem centrális és decentralizált formái. Ismereteink szerint a két forma jól megfér egymás mellett Európa nyugati felében is. Felfogásunk szerint a két véglet közül egyik sem kecseset sok jóval. Az ideális megoldás szerintünk a centrális és decentralizált forma egymás melletti alkalmazása, mint ahogy annak hatékonysága már bebizonyosodott nemzeti rendvédelem-történetünk XIX–XX. századi polgári fejlődésében. Álláspontom szerint akkor fogadható el a magyar rendőrségnek az önkormányzatok kompetenciájába helyezése, ha létrehozánának kifejezetten a mindenkori kormány felügyelete alá tartozó centrális rendvédelmi szervezetet is.

A centralizáció kontra decentralizáció témakörét mindig kiegészítettük a koncentráció kérdéskörével. A magyar rendvédelem-történet tapasztalatai alapján ugyanis határozottan állíthatom, hogy:

- jelenleg a rendőrség személyi állománya túlzottan koncentrált a városokban;
- a személyi állományon belül a tiszt kar aránya túlzottan nagy;
- a konkrét bűnügyi és közrendvédelmi szolgálatot ellátók aránya túlzottan kevés a parancsnoki, illetve „kiszolgáló jellegű” feladatokat ellátókéhoz képest.

A koncentrációhoz kapcsolódó ezen aránytalanságok felszámolását legalább olyan fontosnak tartjuk, mint a centralizáció és decentralizáció kérdését.

A rendvédelmi testületek militáns jelzővel illetését pusztán azért, mert a belső függelmi viszonyaik katonai jellegűek, helytelennek tartom. Szerintem a militáns jelző kiérdemléséhez sokkal több kell. Nevezetesen olyan szervezet, felszereltség stb., amely a testületet alkalmassá teszi egy másik reguláris haderővel szembeni cselekvésre Indifferensnek tartom továbbá a testületen belüli belső függelmi viszonyok jellegét. A mai magyar rendőrség tagjai katonai rendfokozatot viselnek, a testületen belüli függelmi viszonyok lényegüket tekintve, szintén katonainak nevezhetők. Ebben a tekintetben tehát a magyar rendőrség semmiben sem tér el a csendőri szervezetekre jellemző helyzettől. Összehasonlítva a magyar rendőrség működését a francia csendőrséggel, mégis a francia nemzeti csendőrségé az elsőbbség, pedig a testület tagjai a franciáknál is katonai rendfokozatot viselnek és a személyi állomány függelmi viszonyai katonai jellegűek.

Úgy gondolom, hogy dr. FINSZTER Géza által vázolt elgondolással a több évszázados municipalista kontra centralista közjogi vita érkezett el a rendvédelem terén egy újabb állomásához. Tiszteletreméltóak és hasznosak az ilyen jellegű viták, az álláspontok ütközése és az azokhoz vezető elméleti munkásság, hiszen azok hozadéka általában valamilyen korszerű elgondolás kimunkálása. Jelezni szeretném azonban, hogy nem csupán municipális és centrális irányzat létezik. Helytelenül cselekszenek a rendvédelem municipalista felfogást követő elméletet művelők, ha minden olyan nézetet, amely teljes egészében nem felel meg kívánalmaiknak, a centralista táborhoz sorolnak. A Szemere Bertalan Ma-

gyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság körül csoportosultak ugyanis a centrális és municipális irányzatok egyensúlyán látják a megoldást.

Nyomatékosan hangsúlyozni kívánom, hogy egyik véglet mellett sem tesszük le a garast. Mindkét megoldást – a megfelelő körülmények között – jónak találjuk. A legjobb megoldásnak azonban – nem utolsósorban a magyar tapasztalatok alapján – azt tekintjük, ha az önkormányzati és a centralista megoldás egyfajta kombinációja valósulna meg.

Abban a vitában, hogy milyen irányban fejlődjék az új magyar rendvédelem, csak úgy kívánunk részt venni, hogy a rendvédelem-történeti tapasztalatokat feltárjuk és igyekszünk azokat közkinccsé tenni. Más szóval: múltunk mának szóló üzeneteit szeretnénk interpretálni. Ilyen értelemben tehát önálló álláspontunk van. Nemzeti rendvédelem-történetünk tapasztalatainak feltárása és közkinccsé tétele során pedig szembe kerülünk mindazokkal, akik eleve elzárkóznak a hivatástörténeti kutatások támogatásától, illetve azok eredményeinek alkalmazásától. Úgy gondoljuk, hogy a történelmi tapasztalatok politikai preconcepció szerinti szelektálása nem más, mint az – alkalmazása során is elhibázott – szocialista kultúrpolitikát megtestesítő úgynevezett „hármast” (T= tiltani; T=túrni, T= támogatni) silány utóérzete.

A rendvédelem történetét művelők mindenekelőtt elutasítják a különböző jelzőkkel való címkézést. Nem tekintjük magunkat sem jobbnak, sem rosszabbnak, mint a kérdéssel másképpen gondolkozók, hiszen minden bizonnyal mindegyik fél tévedhet, mert senki sem letéteményese a teljes igazságnak. Tiltakoznunk kell azonban az ellen, hogy a rendészet hívei a demokrácia bajnokaként, a haladást egyedül üdvözítő megoldás birtokosaként legyenek feltüntetve, a rendvédelem-történetet művelők pedig a visszahúzó erők csoportjaként.

A „**militarizmus**” kérdését illetően nem véletlenül bíráltam azt a nézetet, amely eleve negatív értelemben magyarázza a militánságot. A rendvédelem történetének tanulmányozása során ugyanis arra a konklúzióra jutottunk, hogy az effajta militarizmus, amit dr. FINSZTER Géza militarizmusnak nevez – azaz a rendvédelem területén belüli katonai jellegű függelmi viszonyok – önmagában nem fokmérője a rendvédelmi tevékenységnek. Szinte egész Latin-Amerikában és Európa volt vasfüggönyön túli részének felében katonai függelmi viszonyokon nyugvó szervezetek, illetve csendőrségek működnek.

Nem egy közülük sokkal jobb eredményt produkál, mint a magyar rendőrség. Az európai rendőrségek között is vannak jól és kevésbé jól működők. Nem fedi a valóságot, hogy a csendőrségek általában rosszul működnek, a rendőrségek pedig jól. Mindkét rendvédelmi szervezeti formában vannak jól és kevésbé jól működők.

Azt a megközelítést sem lehet helytállónak tekinteni, hogy: a „**Csendőrség intézménye – mint a rendvédelemben a katonai függelmi viszonyok és a centrális felépítés szerint működő szervezet klasszikus formája – valamiféle militáris és despotikus államberendezkedéshez kapcsolódna.**” Talán az sem ártana, ha a csendőrségi testületekben hagyományosan megtalálható katonai függelmi viszonyokat elvetők figyelembe vennék, hogy az Európai Unió területének csaknem felén a nemzeti csendőrségek más rendvédelmi szervekkel karöltve tartják fenn a rendet. Az európai közösségtől egyáltalán nem idegen a csendőrség típusú intézmény.

A militánság témájánál maradva, fel kell hívnom a figyelmet arra is, hogy a csendőrséget sokan összekeverik a hadsereggel, annak részének tekintik. Általában arra hivatkoznak, hogy a **hadügyminisztérium alá is tartoznak, amiből azt a téves következtetést vonják le, hogy katonai szervezetként működnek.** Nos, a csendőrségek nem mindegyike tartozik, még részben sem, a hadügyi tárca alá. A honvédelmi minisztériumhoz is tartozó csendőrszervezetek általában csupán személyi kérdésekben tartoznak a védelmi tárcahoz, mivel katonai rendfokozatot visel a testület. Egyébként a szervezetek minden vonatkozásban a belügyi tárca kompetenciájába tartoznak. Szervezetük, felszereltségük teljességgel alkalmatlan a reguláris haderővel szembeni harcra. Ez természetesen nem zárja ki, hogy az úgynevezett csapaterős alakulatok ne rendelkezzenek egyes katonai felszerelésekkel, ám a csendőri testületeket nem ez jellemzi. A latin-amerikai drogbárók magánhadseregei ellen azonban aligha lehetne más jellegű rendvédelmi erővel eredményesen szembeszállni.

Egysikúnak tartjuk azt a megközelítést, amely szerint ami **„a katonaság és a rendőrség együttes fellépését illet, nos ezek az akciók minden ország történetének a legsötétebb lapjaira tartoznak.”** Tény, hogy a katonai (nem csendőri) és a rendőri együttműködések egy része dicstelen véget ért. Ez azonban nem mindig és mindenütt volt így. Egyáltalán a kérdés ilyen szemszögből történő vizsgálata preconcepciót sugall, hiszen a véderő és a rendvédelmi szervek közös akciójára akkor szokott sor kerülni, amikor a hagyományos rendvédelmi szervek már kevésnek bizonyultak.

A leghatározottabban vitatjuk azt az álláspontot, amelynek lényege, hogy **„ami a rendvédelem történetével foglalkozik és nem jogtörténeti munka, az hadtörténelem.”** Ezzel egyébként dr. FINSZTER

Géza önmagát cáfolja abban a tekintetben, hogy állításai szerint a rendvédelem nem a közigazgatáshoz, hanem a hadsereghez tartozik. Tudományos társaságunk egyetért azzal a – szerintünk nyilvánvaló ténnyel – hogy a rend védelme a közigazgatás integráns része. Megítélésünk szerint ez a magyar közjogban mindig is így szerepelt, de a külföldi vizsgálatok is ezt támasztják alá. Nem tagadjuk viszont annak lehetőségét, hogy keletkezhetnek olyan szituációk a rend védelme során, amikor az állam vezetése a haderőt is bevonhatja a közrend helyreállításába.

Nem értünk viszont egyet azzal, hogy a „*rendvédelem története csupán jogtörténet volna*”. E szakterület művelőiként sokkal többnek tartjuk a rendvédelem történetét. Természetesen a jogtörténet része a rendvédelem történetének, azonban diszciplinánkat nem szűkítjük le csupán a jog tereumára.

Összességében – elvonatkoztatva az általam nagyra becsült dr. FINSZTER Géza személyétől – nem csupán a személyes, hanem a Szemere Bertalan Magyar rendvédelem-történeti Tudományos Társaság álláspontjaként is interpretálhatom, hogy a rendészet és rendvédelem összemosása vagy szembeállításuk egyaránt a tudomány fejlődését hátráltató szűk lobby érdekeket előtérbe helyező cselekedet.

A rendvédelem vagy a rendészet nem alkot felfogásunk szerint önálló tudományágat. A rendészetet ugyanis a jogtudomány részének tartjuk, a rendvédelem pedig nem tudományterület, hanem tevékenység, amelynek a megvalósítása tértől és időtől függően változott. Az igaz ugyan, hogy a tevékenység eredményes végrehajtása érdekében mindig felhasználták a tudomány eredményeit. Ezek az eredmények azonban különböző tudományágakban születtek az adott tudományág módszereinek az alkalmazásával.

Megalapozatlan és értelmetlen erőlködésnek tekintjük a rendészet kiterjesztését a rendvédelem egészére. A rendészetnek megvan a maga történetileg kialakult helye és szerepe, amely a rendészet kifejezés XIX. századi nyelvújításhoz kapcsolódó megjelenéséhez vezethető vissza. Lényegében a modern értelemben vett jogágiság létrejöttének, illetve elterjedésének nyomán kristályosodott ki a terminológia.

A rendészet tehát időben viszonylag szűk, néhány évszázados múltra vezethető vissza a jogtudomány részeként. Amennyiben pedig akceptáljuk a rendészet terminológiát előtérbe helyező neoliberais szemléletű azon álláspontját, hogy a polgári demokráciák állam- és jogberendezkedéséhez kapcsolódik a rendészet, a kör még jobban leszűkül.

Ezzel szemben a rendvédelem tértől és időtől független megközelítés, amelybe beletartozónak tekintjük az emberiség létezése során megvalósult valamennyi társadalmi formának a rend fenntartására irányuló tevékenységét.

A rendvédelmet tehát különböző korokban és különböző térségekben magvalósuló különböző tevékenységeknek tartjuk, amelyek azonban céljukban azonosak. A metodika tekintetében pedig – a kétségtelenül meglévő hasonlóságok ellenére – számos eltérés is felfedezhető a különböző korokban és időkben fellelhető rendvédelmek között. Mint ahogyan az emberiség történelme során rendkívül sokféle állam jött létre, ugyanúgy az állam részeként a rend fenntartására irányuló tevékenység a rendvédelem is rendkívül sokféle volt.

A rendvédelem terminológiát tehát átfogónak tartjuk, amelynek a részét – mégpedig fontos részét – képezi a rendészet. Úgy gondoljuk azonban, hogy például a karhatalmi tevékenységre vagy a kriminálpedagógiára stb. kiterjeszteni a rendészet fogalmát értelmetlenség, illetve egy tudományágat művelők közül néhány személy szakmai gögijének fogható fel. Ez a fajta magatartás azonban nem harmonizál a tudomány szellemiségével, a tudósok által elvárható szerénységgel.

A magyar állam már sokféle és rendkívül sajátos szemléletű kísérletet is túlélt a több mint 1000 éves fennállása során. Bizonyára nem fog belerokkanni abba a kísérletbe sem, hogy egy légvárnak – az önálló és más tudományágak részterületeinek bekebelezésére törekvő úgynevezett rendészet tudományának – a szűk körű, de agilis hirdetői igyekeznek mindazokat a szervezeti, pénzügyi és egyéb juttatásokat kicsikarni, amelyek a valódi tudományágakat megilletik.

Óhatatlanul is felmerül minden gondolkodó emberben, hogy vajon miből fakad a rendészettudomány terminológiát kedvelők ellenszenva a rendvédelem története ellen, hiszen állításuk szerint a rendészet tereuma a polgári demokráciák létehez kapcsolódik. Vajon lehet-e, és ha igen helyes-e a történelmünket félretolni, mint valami hasznavehetetlen ócska kacatot, amely csupán nyűg a fejlődés menetében. Meggyőződésem, hogy az ilyen hozzáállás sehová sem vezet. Arról már hallottam, hogy vannak akik lenéznek más népek történetét, de azt a fajta magatartást amely a saját nemzete történelmét, illetve magát az egyetemes történelmet is lebecsüli, súlyos tévútnak tartom, amely mögött nyilvánvalóan valamilyen csoportérdek húzódhat meg, mivel a történelmi tapasztalatoknak az elvetése a homo sapiens fejlődésével ellentétes magatartás, így tehát ez a fajta magatartás lényegében természetellenesnek tekinthető.

Jegyzetek:

- ¹ URBÁN
- ² DOMOKOS; ÖRY; SZIKINGER; ZACHAR 1999.
- ³ TÓTH
- ⁴ ZACHAR 1991.
- ⁵ DÁNOS; MEZEY 1995; SUBA; ZACHAR 2000.
- ⁶ PARÁDI 1996 7-24. p.
- ⁷ FINSZTER 2003 250.p.
- ⁸ FINSZTER 2000
- ⁹ GEPHARDT
- ¹⁰ SZAKÁLY 1991
- ¹¹ GALÁNTAI
- ¹² KORINEK
- ¹³ PARÁDI 2000
- ¹⁴ MEZEY 1996; SZAKÁLY 1992.
- ¹⁵ RAVASZ
- ¹⁶ BOBÁK
- ¹⁷ DEÁK; KRAHULCSÁNY.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- PARÁDI 1996. — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története* Budapest, 1996², Osiris.
- FINSZTER 2003. — FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete* Budapest, 2003, KJK-KERSZÖV.
- GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Az osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth.

TANULMÁNYOK

- BOBÁK — BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 19-32. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- DÁNOS — DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 5-7. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- DEÁK — DEÁK Ágnes: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordultós hónapjaiban 1860-1861. *Századok*, CXL. évf. (2006) 6. sz. 1551-1774. p.
- DOMOKOS — DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség, *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 21-26. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- FINSZTER 2000 — FINSZTER Géza: Honvédelem-rendvédelem *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 8-14. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- GEPHARDT — Helmut GEPHARDT: Die Militärische Organisation der österreichischen Gendamerie von 1849 bis 1918. [Katonai szervezet az osztrák csendőrségben 1849-1918.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 62-64. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KORINEK — KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szervezeteink fejlődésében *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 49-56. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Tradíció és korszerűség*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KRAHULCSÁNY — KRAHULCSÁNY Zsolt: A politikai rendőrség pártellenőrzése 1954-1958. *Századok*, CXL. évf. (2006) 5. sz. 1123-1148. p.

- MEZEY 1995 — MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V.évf. (1995) 6. sz. 61-63. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- MEZEY 1996 — MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 63-67. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ÓRY — ÓRY Károly: Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig. (A francia csendőrség történeti előzményei.) *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 75-77. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI 2000 — PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 23-26. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- RAVASZ — RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 81-85. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA — SUBA János: A kartográfia és a rendvédelem *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 26-33. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY 1991 — SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 38-44. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZAKÁLY 1992 — SZAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervezetek tevékenységének néhány jellemzője *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 29-34. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Tradíció és korszerűség” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SZIKINGER — SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 174-188.p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- TÓTH — TÓTH Tihámér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 2. sz. 41-46. p. A tanulmány korábbi változata 1990. novemberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései” című II. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- URBÁN — URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 7-16. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR 1991 — ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I.évf. (1991) 1. sz. 17-29. p. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvéde-

- lem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR 1999 — ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 202-206. p. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- ZACHAR 2000 — ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 34-37. p. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián

A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető-bélyegzői

A határon átkelő forgalom ellenőrzésének egy máig fennmaradt emléke az útlevelek XIX. századi tömeges elterjedése nyomán kialakult láttamozási bejegyzések, melyet előzetesen külképviselet helyezett az úti okmányba, majd a határon átkelés és a célállomás elérése alkalmával megejtett ellenőrzések során jegyzetek be. Ezen láttamozások kezdetben, főként kézzel bejegyzett keltezesek voltak, bár a forgalmasabb helyeken alkalmaztak előre kialakított szövegbélyegzőket is, melyeken csak néhány részlet (dátumot, célállomást) kellett kitölteni és természetesen hitelesítő nedves kör vagy ovális bélyegzőket is. Később kialakultak a határátlépés ellenőrzésére szolgáló célbélyegzők, melyek lényegi adattartalomra szorítkoztak nevezetesen az: átkelőhely megnevezése (esetleg az ellenőrzést végző hatóság megjelölésével), az átlépés dátuma és iránya. A XX. század közepéig az átléptető-bélyegzők döntően fémből készültek, ezért többnyire olajalapú párnafestéket alkalmaztak hozzá.

A magyar állam az I. világháborút követően, a trianoni békediktátumban rögzítettek értelmében haderejének rendkívüli csökkentésére kényszerült. Ezen időszakban a katonai célú hadihajózás teljes korlátozását írták elő, azonban lehetőség nyílt a rendvédelmi célú fegyveres hajók birtoklására és üzemeltetésére. Ezen okból felállították a Magyar Királyi Folyamórséget (mint a honvédelmi célú hadihajózás rejtett szervezete), mely számos rendészeti – elsősorban vízirendészeti – feladatot kapott, melyek közül az egyik a vízi államhatáron átkelő utasok okmányaik ellenőrzése volt.¹

A békeszerződés értelmében Magyarország államhatárát – egy rövid szakaszt leszámítva – a korábitól eltérő területen jelölték ki. Ennek hatására a Duna Oroszvár és Szob közötti szakasza vált államhatárrá, valamint a Tisza egyes szakaszai is országokat választottak el. A Duna továbbra is jelentős áru- és ekkor még személyforgalom lebonyolításának is színtere volt. Ebből adódóan kapott a Magyar Királyi Folyamórség szerepet a határforgalom ellenőrzésben. E teendő ugyan a szárazföldi határátkelőhelyeken elsősorban a határszéli rendőrkapitányságok és -kirendeltségek feladata volt, azonban kis forgalmú határátkelőhelyeken a Magyar Királyi Vámórség illetve a Magyar Királyi Határórség is ellátott – jogszabályi felhatalmazás útján – határátléptetési teendőket.²

A határátkelőhelyek településeit jogszabályban rögzítette a kormány. A Dunán, a Tiszán és a Dráván összesen hét határátkelőhely működött.³

A vízi határátkelőhelyeken a határon átkelő személyforgalmat a Magyar Királyi Folyamórség felügyelte. A vízi határforgalomban az útlevel és vízum kezelés is a testület feladatát alkotta.⁴ Az 1928. év statisztikája szerint a folyamórség 54 291 személyt léptetett át a határon (közülük 49 436 főt Budapesten, a budapesti utasok közül pedig 5662 fő expressz hajóval lépte át a határt), a vízummal nem rendelkezők közül pedig 52-nek utólagos vízumot adtak ki, tovább 763 főt utólagos vízum beszerzésére utasítottak. Magyar útlevelhez kapcsolódóan 73 feljelentést tettek, és 60 esetben tagadták meg a beléptetést.⁵

A határforgalom ellenőrzésének irányadó szabályai értelmében a határon átlépő személyek úti okmányát láttamozni, bélyegezni kellett. A határforgalom ellenőrzésében keletkezett 1918–1920. évi zavarok után átkelőhelyenként eltérő átléptető bélyegzőt alkalmaztak, sőt egy-két évente még ezek kialakítását is változtatták. Az 1920-as, az átléptető-bélyegzőket is szabályozó belügyminiszteri rendelet⁶ csak a szükséges tartalmi követelményt rögzítette. 1920 és 1926 között legalább három, egymástól eltérő kialakítású átléptető bélyegzőt alkalmaztak a Magyar Királyi Folyamórség által működtetett határátkelőhelyeken (**I., II., III. sz. mellékletek**), azonban mindegyik bélyegző még a település megnevezése nélkül került kialakításra. A bemutatott három bélyegzőn túl (**I., II., III. sz. mellékletek**) minden bizonnyal többféle is létezett, azonban az előtalált korabeli útlevelekben ezek a bélyegzők szerepelnek. 1925-től az átléptető-bélyegzőkön a „M. Kir. Folyamórség” megnevezést a „M. Kir. Révfőkapitányság” illetve „M. Kir. Révkapitányság” megnevezés váltotta fel.

A belügyminiszter 1926. március 20-án kelt rendeletében a „keletbélyegzők” egységesítését rendelte el, s egyúttal megtiltotta minden más, azonos célú bélyegző alkalmazását.⁷ Azonban a rendeletben foglaltaktól maga a Magyar Királyi Belügyminisztérium tért el: a beléptető bélyegzőnek a leírtak értelmében ugyanis téglalap alakúnak kellett volna lennie, azonban a kiléptető-bélyegzővel megegyezően fektetett ovális („kerekded”) alakú lett. E rendelet egyik címzettje a budapesti révfőkapitány volt, így annak alkalmazását 1926. április 1-jén megkezdték⁸ (**IV., V. sz. melléklet**). Azon határátkelőhelyeken, ahol kevesen keltek át, ott csak egy-egy átléptető-bélyegző volt, de ahol a forgalom nagysága miatt több útlevelkezelő is dolgozott egy időben, ott több bélyegzőt is alkalmaztak. Ezen, 1926-os mintájú átléptető-bélyegzőből az alábbi feliratúak és hozzá tartozó sorszámok ismertek:

- Magy. Kir. Révfőkapitányság » Budapest H.K. » 54., 55., 56.;

- Magy. Kir. Révfőkapitányság » Budapest » 58., 59., 60.;
- Magy. Kir. Révkapitányság » Esztergom » 63.

A bélyegzők sorszáma, egy kivétellel mindig eltérő volt: egy sorszámot egy adott településen működő átkelőhely számára biztosítottak. Amennyiben egy településen több határátkelőhely működött, mindegyik határátkelőhely számára külön számot rendszeresítettek. Kis valószínűséggel, de fennmaradhattak olyan régi útlevelek, melyekben szobi, mohácsi és szegedi lenyomatok találhatók. A többi vízi határátkelőhelyen használatos bélyegző lenyomata viszont igen ritkának tekinthető. Egyes átkelőhelyeknél (Gönyü, Komárom, Nyergesújfalu, Barcs) valószínűsíthető, hogy szinte kivétel nélkül a hajók személyzete lépett be vagy ki, mivel ezen kikötőkben a teherforgalom dominált.

Az 1926-ban egységesített átléptető-bélyegzőket rövid időn belül újabb típusra cserélték. Az újabb típusú bélyegzőket 1928 első felében – nem egységes időponttól – rendszeresítették. Az újabb bélyegzőket március és június között fokozatosan vezették be. (VI. sz. melléklet) Ez már tovább volt szolgálatban. A cserét feltehetően az is indokolta, hogy a korábbi bélyegzőhöz viszonyítva a tartalma ugyan változatlan volt, azonban kisebb mérete miatt két lenyomatot is el lehetett helyezni az előző által elfoglalt útlevelellap helyen. A legtöbb – rendőrség által működtetett – átkelőhelyen már 1936 során lecserélték a következő, immár csekély változtatásokkal kialakított bélyegzőtípusra, azonban a folyamórság által működtetett határátkelőhelyeken erre csak 1937-ben került sor. A bélyegzők színe 1929 júniusig beléptető esetén zöld, kiléptetőnél narancs, azt követően liláskék illetve piros volt. A fennmaradt útlevelekben az 1928-as mintájú átléptető-bélyegzőből az alábbi feliratúak és hozzá tartozó sorszárok ismertek:

- M. Kir. Révfőkapitányság » Budapest » 2, 3, 4, 5, 6;
- M. Kir. Révfőkapitányság » Budapest H.K. » 1, 3, 4, 5;
- M. Kir. Révkapitányság » Gönyü » sorszámról nincs adat;
- M. Kir. Révkapitányság » Szob » sorszám nélkül.

A bélyegzők sorszáma, immár nem kötődött egy adott átkelőhelyhez, a kis forgalmú átkelőhelyeken – ahol csak egy-egy útlevelelkező teljesített szolgálatot – többnyire csak egy, sorszám nélküli bélyegzőt adtak ki. A nagyobb átkelőhelyeken általában 1-estől sorszámozott bélyegzőket készítettek. Ezeket a határátkelőhelyeken azonos sorszámu beléptető és azonos sorszámu kiléptető bélyegző is létezett.

Az 1920-as évek végétől már nem volt kötelező a magyar útleveleket lenyomattal ellátni. Ettől fogva ritkán bukkan fel egy-egy magyar bélyegzőlenyomat a magyar úti okmányokban. A határforgalom növekedését eredményezte az 1930-tól Német-, Olaszországgal és Ausztriával kötött kölcsönös vízummentességi megállapodás, mely azonban csak a nagy gazdasági válságot követő gazdasági stabilitás kezdetétől (1933-tól) éreztette hatását.

A Magyar Királyi Folyamórség határforgalom-ellenőrző szerepében az 1930-as évek végétől jelentős változások álltak be. 1938. november 2-án visszatért a Felvidék déli része és néhány hetes átmeneti időszak után integrálódott az ország közigazgatásába. Az átmeneti időszak alatt továbbra is csak a kijelölt határátkelőhelyeken lehetett átlépni és még fennmaradt a határforgalom-ellenőrzés is⁹, majd december 9-én megszűnt a határforgalom-ellenőrzés Magyarország és a visszatért terület között.

A politikai helyzet változásai következtében a Magyar Királyi Folyamórség átszervezése, feladatának átalakítása is időszerűvé vált. Ennek megfelelően 1939. január 15-től a folyamórség a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium alárendeltségébe került, e naptól a rendvédelmi feladatait, így a határforgalom-ellenőrzést is a társ rendvédelmi testületek, nevezetesen a Magyar Királyi Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség vették át, a területi illetékesség figyelembe vételével.¹⁰ Ezt követően már nem volt messze az idő, amikor háború elmosta a határokat, s már a front jelentette az ellenőrzés vonalát.

Jegyzetek:

¹ A minisztertanács – az 1920. október 4-én kelt felterjesztéssel egyetértve – 1921. január 3-ai ülésén hagyta jóvá a folyamórség felállítását. A testületet pedig 1921. március 31-én hozták létre. A szervezetet a közigazgatásba az 1922/XIV. tc-el integrálták. A törvényben foglalt végrehajtására a miniszterelnök és a belügyminiszter – akinek az alárendeltségébe került a szervezet – külön rendeletet hozott 122.295/1922. BM. r. és 8.270/1923. ME. r. számon.

² PARÁDI1990 ; BACSAI1994 ; BACSAI1995 ; KISS ; PARÁDI1995 ; SUBA ; BENCSEK2007 ; PARÁDI2007 ; BENCSEK2008

³ Vízi határátkelőhelyek voltak:

- Dunán: Gönyü, Esztergom, Szob, Budapest és Mohács;
- Tiszán: Szeged;
- Dráván: Barcs.

CSONKARÉTI–BENCZÜR

⁴ Loc. cit. 154. p.

⁵ A budapesti forgalmon túl Szobnál 1413, Mohácsnál 701, Esztergomban 666, Gönyűnél 226, Komáromban 132, Nyergesújfaluban 96 fő lépett át, valamint Szegednél 1437, Barcsnál 184 fő lépte át a határt. Loc. cit. 155. p.

⁶ 3.323/1920. BM. r.

⁷ 123.400/1926. BM. kr.

⁸ Az átléptető-bélyegzők színét is rögzítette a 123.400/1926. BM. sz. körrendelet, azonban egy módosítás értelmében 1926 augusztusának legvégén a beléptető-bélyegzők színét zöld (gyakorlatban kékeszöld) színről liláskékre változtatták meg. Ezen változtatás nem egyidőben zajlott le a különböző határátkelőhelyeken. (Az első ismert színváltás Gyékényes határátkelőhelyen 1926. augusztus 6-tól; néhány rendkívüli kivétel: Torony átkelőhelyen még 1927. május 1-jén is a zöld színt alkalmazták, Szentgotthárdnál pedig 1928. februárjában egy-egy esetben felbukkan zöld szín, holott az elsők között tértek át a liláskékre!)

⁹ Ezt az 1938. november 4-től hatályos 12.139/1938. BM eln. számú rendelete szabályozta. Az 1938 és 1941 között visszacsatolt területeket hadművelési területnek tekintették a térség pacifikálásáig. A hadművelési záróvonal őrzését a határőr-ség, majd határvadászok látták el. A hadművelési záróvonalon az ellenőrző-áteresztő pontok teendőit pedig a határátkelőhelyek látták el. A hadművelési területre külön engedéllyel lehetett belépni, ahol a magyar haderő katonai közigazgatást működtetett. A hadművelési terület feloldásával a visszacsatolt területeken a katonai közigazgatás helyére a polgári került. Ekkor a határőrizeti erők működése az érintett trianoni határon megszűnt, tevékenységüket az új határszakaszra helyezték át.

PARÁDI1990

¹⁰ 1939/II. tc.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

CSONKARÉTI–BENCZÚR — CSONKARÉTI Károly – BENCZÚR László: *Haditengerészek és folyamőrök a Dunán*. Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó.

TANULMÁNYOK

- BACSA1994 — BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921-1924. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994 5. sz. 65-70. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- BACSA1995 — Idem: Határrend és határforgalom Magyarország déli határain 1921-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 5-11. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- BENCSIK2007 — BENCSIK Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 15-26. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 06-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- BENCSIK2008 — Idem: A kisebb határszéli forgalom Magyarországon és a szomszédos államok közt 1898-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 16. sz. 21-30.p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelmi szakképzés története” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- KISS — KISS István Géza: A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai trianon után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 5-11. p. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI1995 — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 64-75. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI2007 — PARÁDI József: Útlevel és útlevelellenőrző szervezetek a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 160-169. p. A tanulmány korábbi változata 2001. november 6-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA — SUBA János: A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5.sz. 61-64.p. A ta-

nulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÉZIRATOK

PARÁDI1990 — PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941*. Kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990.

JOGSZABÁLYOK

1922/XIV. tc. — 1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamórség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról

1939/II. tc. — 1939/II. tc. a honvédelemről

3.323/1920. BM. r. — 3.323/1920. BM. r. a határátlépésnél fizetendő láttamozási díjak rendszeresítése tárgyában

8.270/1923. ME. r. — 8.270/1923. ME. r. az 1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamórség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapítására hozott törvény életbe léptetése tárgyában

122.295/1922. BM. r. — 122.295/1922. BM. r. az 1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamórség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapítására hozott törvény megvalósítása tárgyában

123.400/1926. BM kr. — 123.400/1926. BM kr. a határforgalmat ellenőrző hatóságok és azok közegei részére az útlevelek vizsgálatához szükséges új bélyegzők kiadása tárgyában

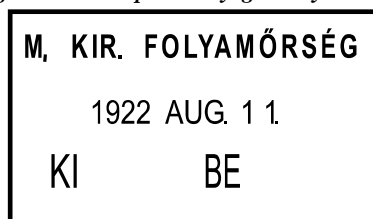
Melléletek jegyzéke:

(A képek méretarányosak, a korabeli útlevelekben található eredeti bélyegzőlenyomatok fekete-fehér átrajzolása útján készültek)

<i>I. sz. melléklet</i>	
Folyamórség 1921 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1921–1923.	121
<i>II. sz. melléklet</i>	
Folyamórség 1923 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1923–1924.	121
<i>III. sz. melléklet</i>	
Folyamórség 1925 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1925–1926.	122
<i>IV. sz. melléklet</i>	
1926 M. beléptető-bélyegző lenyomata, 1926–1928.	122
<i>V. sz. melléklet</i>	
1926 M. kiléptető-bélyegző lenyomata, 1926–1928.	122
<i>VI. sz. melléklet</i>	
1928 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1928–1939.	122

I. sz. melléklet

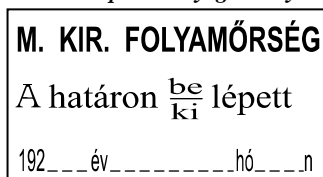
Folyamórség 1921 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1921–1923.

1921 végétől 1923 első feléig alkalmazott liláskék vagy fekete átléptető-bélyegző lenyomat, az átlépés irányával ellenkező szót áthúzták, aláírással hitelesítették

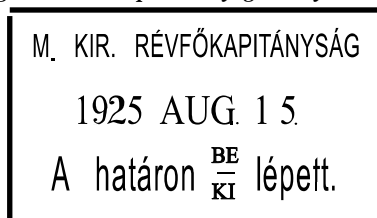
II. sz. melléklet

Folyamórség 1923 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1923–1924.

1923-ban és 1924-ben alkalmazott liláskék átléptető-bélyegző lenyomat, az átlépés irányával ellenkező szót áthúzták, a dátumsort kézzel töltötték ki

III. sz. melléklet

Folyamórség 1925 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1925–1926.

1925-ben és 1926 első feléig alkalmazott liláskék átléptető-bélyegző lenyomat, az átlépés irányával ellenkező szót áthúzták, aláírással hitelesítették

IV. sz. melléklet

1926 M. beléptető-bélyegző lenyomata, 1926–1928.

1926 áprilisától 1928 májusáig; beléptető-bélyegző lenyomat kékeszöld, 1926.08.31-től liláskék színű, a dátumsor beállítható

V. sz. melléklet

1926 M. kiléptető-bélyegző lenyomata, 1926–1928.

1926 áprilisától 1928 májusáig; kiléptető-bélyegző lenyomat piros színű, a dátumsor beállítható

VI. sz. melléklet

1928 M. átléptető-bélyegző lenyomata, 1928–1939.

1928 májusától; a beléptető-bélyegző lenyomat liláskék, a kiléptető-bélyegző lenyomata piros színű, a dátumsor beállítható

SUBA János
Magyarország területi integritásnak helyreállítása 1919–1920

A győztes utódállamok céljainak megvalósításánál maximálisan kihasználták a térségben kialakult azon helyzetet, hogy nagyhatalmi vákuum keletkezett, mivel a szövetségesek katonailag nem voltak jelen. Magyarország értelmében leszerelte a hadseregét. A belgrádi konvenciótól a békeszerződés aláírásáig az utódállamok megszállták a kívánt területeket, kialakították az elképzelt határokat, amelyeket kisebb nagyobb módosításokkal végül is Párizsban jóváhagytak.

A kisállamok megnyerése és megerősítése, – hogy feladatukat be tudják tölteni – fontos feladattá vált. Ezért az etnikai és a történelmi elvek mellett támogatták a gazdasági, stratégiai és közlekedési szempontokon alapuló határokat. Az egész békerendszernek az egyik legnagyobb hibája az volt, hogy egy egységes piacot, egy jól működő munkamegosztás természetesen folyamatában kialakult, egymást kiegészítő gazdaságot darabolt szét politikai-hatalmi megfontolások alapján.

Igaz a békekonferencia több szempontból nem teljesítette az utódállamok követelését. A román, csehszlovák, jugoszláv követelések teljesítése esetén Magyarországból nem sok maradt volna, ezek az országok legszívesebben felosztották volna egymás között Magyarországot. Ezt bizonyítják azok a térképek, és térképvázatok, amelyek a különböző határvonalakkal összeszabdalták a magyar földet.¹

Nagyon sok térkép készült Magyarország felosztására. 1842 és 1919 között 23 határtervezet hoztak létre. A cseh tervezetések során Komárom és Nyitra között 8, Alacsony Táttra és Eger között 12 olyan vonalat húztak, ami mind jó lett volna szerintük határnak. Cseh vonatkozásban a Trianoni határt legalább 13 próbálkozás előzte meg. A cseh követelések maximuma: a Fertő tó–Répcse folyása–Győr–Bábolna–Mór–Vértes vonala–Zsámbéki medence–Buda–Nagykátá–Jászberény–Gyöngyös–Tiszabura–Tiszaeszlár–Nyiregyháza–Tura–Csap vonal volt.

Románia felé vont Trianoni határvonalnak 11 elődjét ismerjük, itt a maximum a Tisza, mint határfolyó. A szerbek is megelégedtek 11 határvonalal, míg eljutottak a Trianoni határig. A szerb követelések maximuma: a Szombathely–Nagykanizsa–Kaposvár–Baja–Hódmezővásárhely vonal volt. A különböző határvonalakat összevetve megállapíthatjuk, hogy csak a Fertő, Győr, Pest, Jászberény, Szolnok, Pusztaszer, Baja, Kaposvár, Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Szombathely között húzható vonalon belüli terület az, amelyre még nem terveztek a háború előtt országhatárt.²

Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia megakadályozta, hogy Magyarországgal való határait az etnikai szempontok figyelembevételével húzzák meg. Ez nem csökkenti Franciaország felelőségét, hogy rövidlátó politikájával tudomásul vette, támogatta, majd a békekonferencián keresztülrészakolta a trianoni határokat, és azokét, sem akik elfogadták.

A címben megjelölt folyamat tulajdonképpen a román-magyar háborút lezáró román hadsereg kivonulását jelenti. Ehhez azonban ismerni kell az előzményeket.

Erdély román megszállása

1918. november 4-én a francia balkáni keleti hadsereg Zimomynál átkelt a Dunán és román földre lépett. Románia november 9-én hadat üzent Németországnak, és ultimátumban szólította fel a németeket Bukarest kiürítésére.

Belgrádi egyezmény jogi lehetőséget biztosított a megszállás számára, csak ki kellett mondani, hogy a román és a szerb csapatok az antant szövetségeseinek tekinthetők, VIX alezredes december 8-án közölte is: „...Románia elismertette, mint az entente szövetséges hatalma, és hadserege részt vesz a fegyverszüneti szerződésben megállapított területek megszállásában éppoly címen, mint az entente többi nemzete ...”³

Belgrádi katonai konvenció, tulajdonképpen a Padovai fegyverszünet katonai alkalmazása volt, amelyet a KÁROLYI kormány az Antant hatalmak képviselőivel, a francia keleti hadsereg és a szerb hadsereg főparancsnokával 1918. november 13-án kötött meg. A konvenció értelmében kijelölték Magyarországon a déli demarkációs vonalat. Ez Nagy Szamos felső folyása- Beszterce- Maros falu- Maros folyónak a Tiszába való torkolata, Szabadka, Baja, Pécs, (amely, helyeket a magyar csapatok nem tarthatnak megszállva) a Dráva folyása alkot addig ahol ez a folyó a szlovén-horvát határral egybeesik.⁴ A konvenció aláírásakor is túlhaladott volt, amelyet soha nem tartottak be az antant és szövetségesei.

November 13-án Erdély keleti határán az összes átkelő szorost és az előtte fekvő községeket megszállták a román elővéddek.⁵ Ugyanakkor a romániai német csapatok is átlépték a magyar határt. Franchet D'ESPEREY november 17-én hivatalosan engedélyt adott a demarkációs vonal elérésére, de ezt nem tudatta a magyar kormánnyal. A főerőknek idő kellett a harckészültség eléréséhez. Így csak

november 24-én kezdték meg az előrenyomulást. Az erdélyi katonai parancsnokság november 22-i jelentése szerint az ellenséges csapatok Borszék–Tölgyes–Gyimes–Csikszentmárton–Ojtoz vonalon állnak.⁶ Másnap reguláris román egységek vonultak be Tölgyesre.⁷

Két hadosztály állt készenlétbe a magyar kormány által kiűrt területek megszállására. Birlat vidékén a 6. hadosztály, Piatra Roman körül pedig a 7. hadosztály. A 2. vadász hadosztály pedig a MACKENSEN altábornagy hadseregét követte a Tömösi és a Vöröstoronyi-szoros irányába és úgy nyomult be Erdélybe. A 6. hadosztály a Gyimesi-szoroson át, a Maros völgyén keresztül nyomult előre Bánffyhunad–Kolozsvár–Marosvásárhely–Segesvár–Nagyegyed irányába. Az előrenyomulás sávja 120 kilométer széles volt széles szakasz jutott, a Darna Vátrán át a Beszterce felé vezető út és a Radnai-hágó–Nagyszamos közötti területen. Ez az erőelosztás arra mutatott, hogy nem a demarkációs vonal birtokbavételére készültek fel a román csapatok. Hanem a Szilágysomló–Nagybánya–Kolozsvár–Máramarossziget–Dés vonalra, mert az innen eső terület a Sebes-Kőrös és a felső Tisza között kb. 120 kilométerre szélesedik ki. Vagyis a haderőnek átcsoportosítás nélkül csak nyugat felé egyenesen kellett előre nyomulnia. November 24-én megszállták Csikszeredát, ahonnan Csikdomokosra vonultak.⁸ A Tölgyesi-szoroson keresztül két román ezred bevonult Borszékre, majd innen kiindulva megszállták Dévát november 28-án.⁹ A román erők a Maros völgyében nyomultak előre, amely politikai célkitűzéseiket is mutatta. Minél nagyobb magyarlakta területet akartak megszállni, annak érdekében, hogy a gyulafehérvári román nagygyűlést zavartalanul megtarthassa a központi Román Nemzeti Tanács.¹⁰ A Maros völgyében előrenyomuló román oszlop éle december 1-én elérte Szászrégent.¹¹ Másnap pedig bevonultak Maroshévízre, így egész Csik megye román uralom alá került.¹² Ez könnyen ment, hiszen november 28-ig a Felső Maros völgyét teljesen megszállták. Marosvásárhelyre pedig december 3-án vonult be egy román járőr.¹³ Ezzel egy időben az Ojtozi-szoroson keresztül bevonulva megszállták Háromszék megyét. Az Erdélyben lévő magyar csapatok fokozatosan a Maros mögé vonultak vissza. Így a 6. hadosztály befejezte a Székelyföld elfoglalását. A két hadosztály csapatai november végéig mindenütt elérték a demarkációs vonalat. A román megszállást egyelőre a vasúti szállítás nehézségein kívül csak a német csapatok kivonulása akadályozta. A német egységek december közepéig tartották megszállva a főbb Magyarországi vasútvonalakat. Ezért a nyomukba haladó román egységek gyalogosan nyomultak előre. A 2. vadász hadosztály a MACKENSEN hadseregének visszavonulását követte a Tömösi-, a Vöröstoronyi-szorosban és Petrozsénynél. A román csapatok csak 24 órás időközökkel követték a német csapatokat.¹⁴ Így csak november végén nyomultak be Erdély területére. December 5-én a Tömösi-szoroson át bevonultak Brassóba. A Vöröstoronyi-szoroson át pedig Nagyszebent szállták meg december 6-án. Később Alvincen és Piskin át egy román különítményt Petrozsénybe irányítottak, akik átvették a vasúti vonalak ellenőrzését, amint a németek elvonultak onnét.¹⁵ Ekkor már Segesvár–Gyulafehérvár–Szászváros–Hátszeg vonalán álltak. 1918. december 8-án Dicsőszentmártonban a román nemzeti tanács erőszakkal átvette a hatalmat.¹⁶ Sepsiszentgyörgyre december 9-én vonultak be.¹⁷

A románok katonai hadműveleteiket jól kiegészítették politikai küzdelmeik és manővereik összehangolásával. December 1-én a Gyulafehérvárra összehívott román nemzetgyűlés kimondta egész Erdély elszakadását Magyarországtól, és csatlakozását Romániához. Erdély bekebelezésének román királyi dekrétum formájában történő szentelésével a román állam részéről az erdélyi kérdés megoldása egyszerűnek látszott. Már csak a „csatlakozott területek” gyakorlati katonai elfoglalását kellett megvalósítani, hogy ez által elérjék a világháborús román hadicélokot. Ezzel a románság politikai egyesülése egészében befejeződött.¹⁸

A román hadsereg 1918. november 24-én, a francia keleti hadsereg parancsnokságától engedélyt kért a Maros vonalának átlépésére, és a következő városok megszállására: Máramarossziget, Nagybánya, Szatmár, Nagykároly, Dés, Kolozsvár, Nagyvárad, Arad. December 2-án CLEMANCEAUnak táviratában megadta az engedélyt, de kikötötte, hogy ezt nem kell hivatalosan a magyar kormány tudomására hozni.¹⁹ A francia katonai vezetés december 8-án kijelentette: nem kell különbséget tenni a szükséges hadászati pontok és egész területek megszállása között.²⁰ Közben a románok december 3-án átlépték a demarkációs vonalat Marosludasnál, december 10-én Besztercét egy román zászlóalj megszállta.²¹ December 11-én megszállták Sajómagyarost, és a nagyenyedi vasútállomást. Székelykocsárdot és Marosludast – e két fontos vasúti csomópontot – december 20-án szállták meg.²² Ugyanakkor Alsó-Fehér vármegye: Marosujvári, Nagyenyedi, Alvinczi, Kis-Enyedi, Balázsfalvi és a Tövisi járásait és Vizakna, Gyulafehérvár, Nagyenyed városokat román csapatok megszállták.²³ A magyar csapatok Kolozsvár–Torda–Enyed–Gyulafehérvár–Zám vonal mögé vonultak vissza, és parancsot kaptak hogy minden fölösleges összeütközést kerüljenek el.²⁴ Tordára december 23-án vonultak be, Kolozsvárt pedig december 24-én szállták meg.²⁵ December 26-án a románok bevonultak Désre. 1919. január 7-én Nagybányára.²⁶ A románok január 13-án meglepetésszerűen tekintélyes erőkkel Zsibónál és Egresnél

(Bánffyhunyadtól keletre) áttörték az arcvonalat, és Szilágysomló felé nyomultak előre.²⁷ Másnap Zilah-t megszállták, Bánffyhunyadot elfoglalták, vagyis a Kis Sebes és Csucsá között álltak.²⁸ Előrenyomulásukat tervszerűen folytatták s 1919. január 17-én Máramaros–Zilah–Déva vonalát tartották megszállva. Január 22-én pedig elérték Máramaros–Zilah–Csucsá–Zám vonalat. Közben KRATOCHWILL ezredes, az erdélyi katonai kerület parancsnoka a saját felelőségére elrendelte hogy a románokat vissza kell verni, ha a semleges zónát átlépnék.²⁹ Ennek következtében fegyveres összetűzések bontakoztak ki, az előrenyomuló román és a magyar alakulatok között Zilah-nál és a Csucsai-szorosnál. A sikeres védelmi harcok lefékeztek a románok előrenyomulását. Ezzel a történelmi Erdélyt a királyi román hadsereg harc nélkül birtokba vette. Ez a vonal maradt a román hadsereg következő támadásáig.

A történelmi Erdély területének megszállása után 1919 január végén a magyar csapatok Técső–Szinyérváralja–Szilágysomló–Csucsá–Vaskoh vonalán álltak 140 kilométer hosszán. Innen Soborsin irányában a Maros mentén a Tisza torkolatáig. A románok hadsereg vonala: Máramarossziget–Nagybánya–bükkhegység–Zilah–Messzes-hegység–Bánffyhunyad–Gyalui havasok keleti oldala–Erdélyi-érc-hegység–Soborsintól keletre (Zám) húzódott. A románok túlerejük ellenére sem folytatták az előrenyomulásukat, nem voltak képesek három hónapig keresztülhatolni a magyar védelmi vonalon.

Április 16-án BERTHELOT tábornok – a francia keleti intervenció hadsereg parancsnoka – felhatalmazta a románokat, hogy a VIX féle semleges zóna keleti határáig – a számukra kijelölt öv elfoglalása céljából – előrenyomulhassanak. A román támadás április 16-án kezdődött Hadad–Zilah vonalon három irányban. Az itt lévő magyar erőket a Székely hadosztály alkotta. A székely hadosztálytól délre egy román hadosztálynak (6.ho.) a Sebes-Körös völgye volt az előretörés tengelye Nagyvárad irányában.³⁰

Április 17-én a Székely hadosztály, amely Szilágycseh–Hadad–Boddánd–Alsószopor vonalán kapta a román támadás első hullámát visszavonult Huszt–Sárköz–Erdőd–Királydaróc–Tasnád–Magyarcsaholy–Széplak vonaláig. 18-án Királyháza–Szatmárnémeti–Nagykároly–Érmihályfalva vonaláig hátráltak. Délen a magyar csapatok jobban kihasználták a hegyes-völgyes terep lehetőségeit a Királyhágói, és a Belényesi védőszakasról Berettyóújfalu felé vonultak vissza. Így a románok elérték a Borosjenő–Világos vonalat. Máriaradnán lévő román dandár pedig Muszk felé nyomult előre.³¹

Április 20-án a románok már elérték Királyháza–Szatmárnémeti–Nagykároly–Nagyvárad–Tenne–Borosjenő–Pankota–Világos–Szabadhely vonalát. Vagyis elérték a VIX féle semleges zóna keleti határát, amelynek megszállására a BERTHELOT féle távirat alapján felhatalmazást kaptak.

Április 21-én a románok hadműveleti szünetet tartottak, mivel az öt napos offenzíva után átcsoportosították csapataikat. A további előrenyomulásra engedélyt kértek a békekonferenciától. A választ azonban nem várták meg, hanem saját felelőségükre folytatták az előrenyomulást a Tisza vonaláig.

A román csapatok az erdélyi szigethegység elhagyása után gyors ütemben folytatták előrenyomulásukat a nagy Alföldön. Április 22-én elérték Kétegyháza–Kötegyán–Zsadány–Vámospercs vonalát. Mátészalka körül harcba bonyolódott a magyar erőkkal. A Székely hadosztály erős harcok után feladta Kocsordot, Mátészalkát. Nyirmeggyest. Április 23-án a román erők bevonultak Debrecenbe, majd megszállták Debrecenből keletre és délre eső falvakat is. Így már Mátészalka és Hajdupércs vonalán álltak. Ugyanekkor megkezdték Kárpátalja megszállását is. Április 24-én megszállták Csapot. A magyar egységek tartva a bekerítés veszélyétől gyorsan visszavonultak. Erre a csehszlovák kormány is elrendelte Kárpátalja megszállását. Első lépés a Sátoraljaújhely–Csap vasútvonal megszállása volt. Így megteremtődött az összekötés a román csapatokkal.

STROMFELD Aurél – a vörös hadsereg vezérkari főnöke – elrendelte hogy a magyar csapatok tartsák a Kétegyháza–Sarkad–Bakonszeg–Hajdúszoboszló–Nyírbátor–Nagydobos–Szamos–Tisza vonalát. Ugyanekkor rendelte el a megmaradt Tiszántúl katonai kiürítését. A csapatok tovább folytatták visszavonulásukat. Nyíregyháza és Nagykalló között állandó védelmi harcokat folytattak. A magyar csapatok súlyos védelmi harcok után április 26-án kiürítették Nyíregyházát. Aznap tette le a fegyvert a Székely hadosztály – Kótaj–Emecser körletében – a románok előtt. A vörös csapatok visszavonulása tovább folytatódott, anélkül hogy a románok megzavarták volna.³²

Április 28-án a román erők felújították a magyar csapatok üldözését, másnap Rakamaz–Hortobágy-csatorna–Gyoma–Szarvas–Orosháza vonalon álltak. Április 30-án a Tiszafüredi és a Szolnoki hídfő kivételével mindenütt elérték a Tiszát. A Tiszafüredi és a Szolnoki hídfőt május 1-én megrohamozták. A magyar csapatoknak ki kellett üríteni a hídfőt.

Május 2-án a Magyar Tanácsköztársaság történetének a legválságosabb napja volt. A román királyi hadsereg offenzívája elérte a tetőpontját. Az északi hadszíntéren a csehszlovák alakulatok bevonultak Miskolcra. Így a hadműveletek súlypontja az Északi frontra tevődött át. Így a jól védhető Tisza front Algyőtől a Sajó torkolatáig mellékhadszíntéré váltzott.

A román csapatok Tisza folyó eléréseivel a magyarországi hadjáratot egyelőre befejezetnek tekintették, mert „Nagyrománia” nyugati határát elérték. Hadműveleti szünetet tartottak. Az Antanttól is azt a parancsot kapták, hogy ne lépjék át a Tiszát. Ez után már csak helyi összetűzések voltak a Tisza vonalát figyelő magyar erők és az átkelni akaró román erők között.

A május 30-án kezdődő északi hadjárat során a magyar csapatok átkeltek a Hernádon és oldalba támadták a román erőket. A románok feladták Bodrogkeresztúrt és Tokajt. A magyar csapatok Balsánál átkeltek a Tiszán, de a román ellentámadás visszavetette. A Tisza menti front jelentősége tovább csökkent, erőket vontak el, azonban a helyi csatározások tovább folytak.

A magyar hadsereg északi hadjáratának eredményeit a június 8-i CLEMANCEAU jegyzék elfogadása semmisé tette. A vörös csapatok visszavonultak, és felkészültek a Tiszántúl elfoglalására. Ezért június 18-án felsorakoztak a Tisza vonalán. A június 20-án induló támadás – amely öt nap múlva kulminált – kezdetben jól indult. Délen elfoglalták Szentest, középen – Szolnoknál – Szajolig nyomultak előre. Északon Tokaj és Rakamaz között átkeltek a Tiszán.

Azonban a román erők – Debrecen felől – ellentámadást indítottak. A magyar csapatok hátrálni kezdtek, és július 28-án visszavonultak a Tisza jobbpartjára. Július 29-én a románok Tiszaluc, Kenézlő és Mezőzombor mellett kisebb osztagokkal átkeltek a Tiszán, ezt azonban visszaverték. Közben a hadseregpáncsnokság elrendelte a Tisza figyelését.³³

MARDERESCU tábornok – a Magyarországi román hadsereg parancsnoka – elrendelte, hogy a román csapatok Tiszafüred és Szolnok között keljenek át a Tiszán, és foglalják el Budapestet. A románok elgondolása az volt, hogy a Hernád és a Zagyva közti – Tisza jobb parti – területet birtokba véve, lovashadosztályaikkal megelőzik a Budapest felé visszavonuló vörös csapatokat. Siettek, mert a csehszlovák hadvezetőség augusztus 3-án akart támadást indítani Rozsnyó–Rimaszombat vonaláról Hatvan–Budapest irányában.

A magyar vezetés július 30-án elrendelte az ellentámadást – habár tudott dolog volt a tanácskormány küszöbön álló lemondása – melyet augusztus 1-én elindítottak. Azzal a szándékkal, hogy kedvezőbb fegyverszüneti állást érjenek el. Heves harcok árán elfoglalták Szolnokot és elérték Zagyvárékástól délre a Zagyvát. A Zagyván átkelt csapatokat a románok visszavetették. A Zagyva vonala azonban a vörös csapatok birtokában maradt.

Az augusztus 1-én induló – kierőszakolt – magyar ellentámadás elakadt, mert már a románok birtokában volt a Szolnok–Jászkisér–Jászládány vonala. Hídállásuk innen Tiszafüredig húzódtott. Innen kiindulva – Poroszlónál – átkelve a Tiszán megszállták Kömlőt Besenyő felé nyomultak előre. A Laskó-patak felé pedig óvatosan közeledtek. Közben a magyar csapatok tovább folytatták visszavonulásukat.³⁴

A kialakult katonai-politikai helyzetben a Tanácskormány lemondott, és megalakult a PEIDL Gyula vezette szakszervezeti kormány. Augusztus 1-én a csapatok parancsot kaptak, hogy értesítsék az elleneséget a felajánlott fegyverszünetről és a kormányválságról. Közben a Tiszafürednél és a Kiskörénél átkelt román lovasság egyes járőrökkel elérte a Kál–Kápolna–Füzesabony vasútvonalat, és felrobbantották a síneket, majd délután bevonultak Füzesabonyba. MARDERESCU tábornok intézkedett hogy foglalják el Szolnokot, majd déli irányban Nagykörös–Kecskemét felé szállják meg a Duna-Tisza köz déli részét. A zömnek Budapest felé kell támadnia. Így 2-án elfoglalták Szolnokot. Csongrádnál átkeltek a Tiszán, és akadálytalanul vonultak Budapest felé. Augusztus 3-án a magyar főhadiszállást, Gödöllőt kiűrtették. Ugyanekkor egy román lovas dandár bevonult Ceglédre, Onnan Albertirsán át Budapest felé vonultak.³⁵

Ez alatt a PEIDL kormány, az olasz katonai misszió keresztül táviratilag értesítette a békekonferenciát, hogy új kormány alakult, amely hajlandó teljesíteni az antant követeléseit. CLEMANCEAU várakozó álláspontra helyezkedett, a román hadsereget pedig utasította, hogy szüntessék be az előrenyomulást. A román hadsereg ekkor 22 kilométerre volt Budapesttől. Nagy nehezen sikerült CLEMANCEAU táviratát közölni az előre nyomuló román alakulatok parancsnokával. A román hadsereg csapatai augusztus 3-án elérték Budapest peremterületeit. Hangoztatták, hogy nem akarnak bevonulni a fővárosba, de ennek ellenére másnap – augusztus 4-én – egy lovas dandár bevonult Budapestre, bár ehhez semmilyen jogalapjuk sem volt. Kész helyzetet akartak teremteni.³⁶

Ugyancsak augusztus 3-án kezdték meg Borsod megye megszállását. Augusztus 5-én bevonultak Miskolcra, és folyamatosan szállták meg a csehszlovák határig terjedő területeket. Augusztus 10-ig az Edelényi járás kivételével egész Borsod megyét megszállták. Míg a Cegléd–Abony–Kecskemét körzetében lévő vörös csapatok lefegyverzése augusztus 8-ára befejeződött. Károly román trónörökös Egerből kiindulva a 2. román vadászrezreddel augusztus 3-án tiszogató hadjáratra indult a Bükk-hegység-

ben bujkáló és bolyongó vörös katonák ellen. Így jutottak el Nógrád megyei Andrásfalvára és Alsópál-falvára. Így itt is érintkezésbe kerültek a csehszlovák katonai erőkkel.³⁷

Ugyanis a tanácsköztársaság bukása után a csehszlovák intervenció csak részben valósult meg. A semleges zónában fekvő Vilke, Rapp, Tarnóc, Romhány és Karancsberény községeket július 30-án szállták meg. Amikor látták, hogy a románok tovább folytatják a hadműveleteiket, elhatározták, hogy megszerzik az Ipolyságról Losoncra vezető vasutat és a Salgótarjáni szénmedencét. Ezért augusztus 7-én megszállták Kisgyarmatot, 8-án Ipolyságot és Ipolyszakált. Egy cseh dandár Salgótarján felé indult, de a románok megelőzték, mert augusztus 9-én reggel 7 órakor bevonultak Salgótarjánba. A cseh alakulatok csak két órával később érték el a város határát. Két napig tartó tárgyalás indult meg. Amely azzal végződött, hogy a románok augusztus 11-én Salgótarjánt átengedték a cseheknek, és visszavonultak.

A cseh alakulatok – egy páncélvonat segítségével – elfoglalták Kisterenyét és Pásztó irányába nyomultak előre. Erre a román főparancsnokság ultimátumot küldött a csehszlovák csapatok parancsnokságának, hogy augusztus 13-án éjjel 12 óráig ürítsék ki a megszállt területeket, mert különben fegyverrel fogja kiverni onnan. Augusztus 4-én a román katonák Kisterenyéről kiverték a csehszlovák elővédet.

Közben a román előrenyomulás sem szünetelt. Előrenyomulásukat két irányban folytatták a Dunántúlon. Azzal az ürüggyel, hogy a magyar vörös hadsereg Székesfehérvár–Balaton közötti területre visszavonult csapatait, valamint a Győri ipartelepek munkásait lefegyverezzék.

Dunántúlon azonban megjelent a Szegedi ellenforradalmi kormány nemzeti hadserege. Hogyan került ez a Dél-Alföldön szervezett fegyveres erő a Dunántúlra? HORTHY Miklós hadügyminiszteré történő kinevezése után, az ellenforradalmi fegyveres erő megszervezése nagy lendületet kapott. A szervezést nehezítette, hogy a franciák a demarkációs vonalon senkit nem engedtek át. Azonban CHARPY tábornok – a szegedi francia 76. hadosztály parancsnoka – augusztus 4-én HORTHYval egyezséget kötött. Hozzájárult hogy a Szegedi „magyar rendőreg” átlépje a francia vonalat és Kistelek–Kiskunmajsa–Kalocsa vonalát megszállva, ezen a területen egy hadosztályt állítson fel.³⁸

Az újonnan szervezett fegyveres erőket – a tanácskormány bukása után, és a románok előrenyomulása folytán – útbainditották Budapest felé. Az antant azonban megtiltotta az előrenyomulást, mert félt hogy a nemzeti hadsereg összeütközésbe fog kerülni a románokkal. Ezért a nemzeti hadsereget a Dunántúlra vezényelték. Augusztus 8-án a nemzeti hadsereg zöme BERNÁTSKY Kornél tábornok parancsnoksága alatt – 250 tiszttel és 860 főnyi legénységgel – megkezdte a Dunántúlra vonulást.³⁹ A szerbek nem engedték meg, hogy arcvonalukat átlépve a bajai hídon keljenek át. Ezért Fajszt felé indultak el és Faddnál átkeltek a Dunán. Augusztus 13-án Siófokon a Fővezérség megkezdte a munkáját, amely hadsereg szervezésben és a rend helyreállításában nyilvánult meg.

A román hadsereg augusztus 20-án megszállta Fajszt, Dusnokot, és Hajóst. 22-én pedig Sükösdöt, Császártöltést, és Csanádot. Ezzel elvágták a nemzeti hadsereg összekötését Szeged és a Dunántúl között. Közben a Dunántúlon tovább folytatták az előrenyomulásukat, megszállták Veszprémet. Addig nyomultak előre, amíg a nemzeti hadsereg katonái nem tüzeltek rájuk. Például Csajág–Küngös vonalán, Balatonkenese mellett volt tüzharc az előrenyomuló román járőrök és a nemzeti hadsereg alakulatai között.⁴⁰

A Dunántúlon így már két hadsereg operált. Az észak Dunántúlon – a Győr–Veszprém vonaláig – előrenyomuló román hadsereg, amely el akarta érni az osztrák határt. Valamint az ellenforradalmi magyar nemzeti hadsereg. Így az összecsapás elkerülhetetlennek látszott

Demarkációs vonalak létrehozása

Az összecsapások elkerülése érdekében HORTHY Miklós – aki augusztus 15-én Budapestre utazott – tárgyalásokat folytatott az antant képviselőivel és MARDERESCU tábornokkal, egy demarkációs vonal kijelölése érdekében. A románok arra hivatkoztak, hogy velük nem kötöttek fegyverszüneti egyezményt. Ők még mindig hadiállapotban vannak Magyarországgal. Ezért folytatni fogják hadműveleteiket és lefegyvereznek minden magyar alakulatot, legyen az fehér vagy vörös. Augusztus 18-ig a következő megyék voltak mentesek a megszállás alól: Sopron, Moson, Vas, Tolna megyék teljesen, Baranya, Győr, Veszprém, Fejér, Somogy, és Zala megyék részben.

Augusztus 19-én HORTHY-nak sikerült egyezséget kötnie – az antant közvetítésével – MARDERESCU tábornokkal, hogy nem folytatják tovább a Dunántúl megszállását. Augusztus 23-án megállt a román előrenyomulás. Ekkor a következő vonalon álltak: Győr–Ménfő–Tenyő–Pápateszér–Gyertyánkut–Márkó–Nemesvámos–Peremarton–Nádasladány–Urhida–Dinyés–Szabolcs–Adony.⁴¹ Ez idő alatt tárgyalások folytak az ellenségeskedések beszüntetéséről. Tárgyalások közben augusztus 28-án a Románok Győrből kiindulva Csornán és Kapuváron át Vitnyédig tolták előre a felderítő különítményeiket. Való-

színű, hogy ez volt a Sopron és Szombathely elfoglalására irányuló akció kezdete. Ezzel az volt a szándékuk, hogy a Petőháza körzetében tartózkodó Székely dandárt, mint vörös alakulatot lefegyverezzék. Rövid harc után a román alakulatok augusztus 29-én kiürítették Vitnyédet, Csornát és visszavonultak Győrbe.

Közben a román alakulatok mozgása tovább tartott: szeptember 1-én Lovasberény megszállták. Veszprémből az 1. lovas ezred Pápa felé vonult. A Duna-Tisza-közéről jelentős erők vonultak a Dunántúlra. Ez összefüggésbe volt azzal a gyakorlattal, hogy a megszállt helységeket délután elhagyták, éjjel pedig visszatértek és rekviráltak.

Budapesten székelő antant tábornoki misszió hozzájárult hogy a nemzeti hadsereg fővezérére 30 000 ezer főnyi haderőt szervezhet. A románok főparancsnokság azonban csak 12 400 főnyi önkéntes hadsereget engedélyezett.⁴² Erről szeptember 23-án értesítette a fővezérére. Tehát szeptember 23-án zárult le a román-magyar háború, mert a románok soha nem tettek különbséget a vörös és a fehér csapatok között. Így lett az ellenforradalmi hadsereg a Dunántúl birtokosa, anélkül hogy a románokkal fegyverszüneti egyezményt kötött volna.

A román hadsereg kivonulása 1919–1920 Magyarország területi integritásnak helyreállítása

A román kormány – minden politikai időhúzás ellenére – nem térhet ki az elől, hogy legalább a Tiszáig vonja vissza csapatait. A Budapesten székelő antant tábornoki misszió 1919. szeptember 19-én jegyzékben közölte, hogy a románok kiürítik a Dunántúlt. A kiürítés a román parancsnokság által megadott időben és módon megy végbe. A nemzeti hadsereg mozgása a Dunántúlon a román parancsnokság engedélyével és a tábornokok tanácsának beleegyezésével történik.

Szeptember 23–24-én egy antant bizottság a Siófoki fővezérére látogatást tett, hogy megállapítsa: képes lesz e a magyar parancsnokság a Dunántúlt – a Budapesti hídfő kivételével – megszállni és ott a rendet biztosítani.

A nemzeti hadsereg ekkor a következőképpen diszlokált: Gyalogság: 7 hadrafogható zászlóalj Tolna, Kaposvár, Nagykanizsa, Körmend, Kőszeg, Sopron, Mosonmagyaróvár helyőrségekben. Lovasság: 1 huszárezred (400 kard), 2 géppuskás csoport Lepsényben. 1–1 lovasszásad Kaposváron és Szombathelyen. Tüzérség 6 üteg Sopron és Szombathely környékén. Szeptember 25-i létszám 823 tiszt, 5197 katona.⁴³ Az antant misszió megállapította: Az előirt határok között fenntartott erők semmiféleképpen sem lehetnek veszélyesek a román hadsereg részére.

A román hadsereg visszavonulása alkalmával a két hadsereg között előforduló érintkezés elkerülése céljából semleges sávot jelöltek ki. A magyar csapatok nem léphették át a következő helységek között húzott vonalat: János-major (Győrtől északra a Duna mellett)–Öttevény sziget–Abda–Ikrény–Koroncó–Szemere–Gyömöre–Lovászpátona–Kisdíós-major–Pápavár–Herend–Szentgál–Kövesgyűr–Kishidegkút–Felsőörs–Balatonkenese–Küngös–Szarhegy–Fövenypusztá–Külsőbáránd–Seregélyes–Felsőszolgaegyháza–Perkáta–Arany-hegy (a Duna mellett). A nevezett helységek között húzott egyenes vonalak képezték a semleges zóna határait, déli határát. Ettől 5 kilométer szélességben következett a román hadsereg vonala Patkányos major (Győrtől északra a Duna mellett)–Győrújfalú–Tenyő–Pápateszér–Gyergyánkút–Nemesvamos–Megyei-hegy–Papkeszi–Kiskovácsi–Nádasladány–Urhida–Dinnyés–Felsőczikola–Livia-major–Adony. A felsorolt helyek román megszállás alatt voltak.⁴⁴

Szövetséges tisztek fogják a magyar elővédek, illetve a román utóvédek előrehaladását szabályozni, az összeütközések elkerülése céljából. Az Ő ítéletük fellebbezhetetlen. A románok az első lépcsőben a Dunántúlt ürítik ki. A Budapesti 20 kilométeres hídfőt csak akkor adják fel, amikor minden román csapat kivonult Budapestről. A Siófoki fővezérés vállalta, hogy szeptember 27-től képes lesz az egész Dunántúlt, október 2-től kezdődően Budapest, valamint október 20-tól az egész magyar területet a Tiszáig megszállni. Elsőnek a Szombathelyi hadosztály csapatai kerültek hadműveletre képes állapotba, ők szállták meg Budapestet, Duna-Tisza-közét, majd három hónap múlva megkezdték az átkelet a Tiszán.⁴⁵

Október 1-én a szövetségi katonai bizottság megállapította a kiürítés és a megszállás módozatait, amely szerint a szeptember 23-án a demarkációs vonalról a budai hídfőre kötelesek visszavonulni.

A kiürítés első szakaszában október 4–9 között a román csapatokat: Tát–Nagysáp–Bajna–Türkös-major–Csordáskút-pusztá–Váli-víz vonalára vonták vissza. Ez a vonal képezte a Budai hídfőt. A kiürítés menete következő volt: Október 2-án a román gyalogság elhagyta Veszprémet. Október 4-én Győrbe és Veszprémbe vonultak be a magyar csapatok, akik az antant tiszteknél igen jó benyomást keltettek. Október 5-én a nemzeti hadsereg megszállta a Gönyű–Kis Szent János-pusztá–Böny–Rétalap–Mezőörs–Bánk–Bakonyréde–Csetény–Tés–Öskü–Peremarton–Küngös vonalat. Október 6-án a nemzeti hadsereg bevonult Székesfehérvárra és a következő vonalat érte el: Szöny–Szarka-pusztá–Szend–

Császár–Mór–Bodajk–Fehérvárcturgó–Iszka-hegy–Zichy-falva–Szabadbattyán. Október 7-én megszállták Új Szőnyt és Tata-Tóvárost, és Tatabányát.⁴⁶ Szőnynek az átadási jegyzőkönyvében a románok a fehér gárda elnevezést használták ez ellen a vármegye katonai parancsnoksága tiltakozott és a két szót, kitöröltette és helyébe a nemzeti hadsereg elnevezést, tetette. Közben Kisbéren a két hadsereg közti időt a csőcselék kihasználta és a zsidó boltokat kirabolta. Október 8-án elérték a Neszmély–Dunaszentmiklós–Agostyán–Szöllős–Bánhida–Tatabánya–Felsőgalla–Kozma–Csákvár–Császárviz–Velencei-tó vonalát. Október 8-án a román csapatok kiürítették Adonyt.⁴⁷

Október 9-én éltbe lépett az új demarkációs vonal és a semleges zóna. A semleges zóna nyugati határa – ameddig a magyar csapatok előrenyomulhattak – a következő volt: Nyergesújfalú–Pusztamárót–Héreg–Tarján–Szár–Vértesboglár–Fészek-major–Acsa–Pázmánd–Ferenc-major–Felsőbesenyő-pusztá–Iváncs–Adony vonala.⁴⁸ Ettől a vonaltól keletre átlag három kilométer távolságra vonult el a románok, által alkotta demarkációs vonal. A kiürítésnél és a megszállásnál a szövetséges katonai misszióknak két csoportja működött. Az egyik Győr, Szőny és Tatabánya átadását ellenőrizte, a másik pedig Veszprém és Székesfehérvár átadásánál működött közre. A román csapatok október 10-én is folytatták tovább a kivonulásukat egészen a budai hídfő vonaláig. Október 10-e és 13-a között visszavonultak Pilismarót–Piliscsaba–Páty–Bia–Sóskút–Érd (hídfőállás) vonaláig. Ebből az állásból november 12-én kezdték meg a kivonulást Érd és Tárnok kiürítésével. Már korábban megkezdtek a csapatkivonásokat, szeptember közepén már vontak vissza alakulatokat a Tiszántúlra. Budapest környékéről csak október 20-ával kezdődtek el a csapatszállítások.

A kiürítés második szakasza november 12-én kezdődött meg. A román csapatok visszavonultak a Budai hídfő–Pomáz–Csobánka–Pilisvörösvár–Páty–Torbágy–Törökbálint–Érd vonaláig.⁴⁹ A nemzeti hadsereg alakulatai november 13-án érték el ezeket a községeket, November 14-én bevonultak Budapestre, ahonnan a román csapatok bevagoníroztak, és 14-én elhagyták a pályaudvart.

A kiürítés második szakaszának főbb állomásai: November 14-én Hont és Nógrád megyét kiürítették. November 15-én Budapest és környékéről kivonulnak HORTHY Miklós és a fővezérség törzse november 16-án vonult be Budapestre. Ugyanakkor a Dunán angol hajók szállították Faddról a Szege-di ezred 2. zászlóalját. November 16-án Hatvant, Gyöngyöst, és Egert ürítik ki. November 17-én kivonulnak Füzesabonyból, Nagykőrösről. Miskolcra éjjel vonulnak ki, Szerencsen át a Tokaji hídon a Tiszántúlra. A nemzeti hadsereg 1. huszárezredének alakulatai bevonultak Vecsésre és Gödöllőre. Hatvanba pedig a soproni gyalogezred alakulatai.⁵⁰ A tápiószéki internálótábor is ekkor vették át a románoktól. November 18-án Szerencsről és Kecskemérről vonulnak ki. November 19-én kiürítik Ceglédet. Az 1. román hadosztály Jászberényen keresztül Szolnok felé menetelt. A magyar csapatok november 21-én érték el Kecskemétet. A román kivonulás és a nemzeti hadsereg bevonulása közötti időszakot – november 18–21-e között – kihasználva a HÉJJAS féle különítmény vérengzést rendezett.⁵¹ November 22-én a Szolnoki közúti és vasúti hidat, a Csongrádi hidat, mint semleges területet átadták a magyar hatóságoknak.⁵² November 22-én kiürítették Kiskunfélegyházát. November 23-án a román csapatok mindenütt visszavonultak a Tisza keleti partjára.

Decemberben a csehek kiürítették az általuk megszállva tartott északi semleges zóna magyar részét. A magyar megszállás incidens nélkül zajlott le. A nemzeti hadsereg kijelölt alakulatai Szobot december 8-án megszállták. Bernecét, Barátit, Hontot, Szécsényt, Drégelypalánkot 1–1 szakasszal szállták meg. Balassagyarmatot pedig 2 századdal. A csehszlovák csapatok Hontot december 17-én, Bánrévét 18-án ürítették ki.⁵³

1920 februárjában megkezdődött a román csapatok kivonulásának második üteme. A románok kötelezték magukat, hogy 1920. február 24–26 között visszavonulnak a következő vonalra: Csap–Tisza-folyó folyása a Szentmária-majorig–Kis Tisza folyása–Ibrány keleti széle–Hegyeshalom–Rezeshalom–Hajdunánás nyugati széle a Hortobágy mellett–Hortobágy-patak folyása–Köveshalom–Kisújszállás–Feketehalom–Körös folyása a Tiszába való torkolásáig. A magyar csapatok 24 óra múlva követték a román alakulatokat. 1920. február 27-re megszállhatták a következő vonalat: Gáva–Csőszhalom–Büdszentmihály keleti szegélye (ma Tiszavasvári)–Zöldhalom–Margitadomb–Mélyföldeshalom–Kunmadaras keleti szegélye–Kunhegyes keleti szegélye–Kunhegyestől délre–Fegyvernektől délkeletre–Tiszaföldvár–Tiszainoka–Tiszakürt–Tiszazug keleti szegélye.⁵⁴

A Kunmadarastól délre eső terület kiürítése csak 1920. március 3-án a második szakaszban, Debrecen pedig március 9-én és 11-én a harmadik szakaszban volt időszerű. A két vonal közti terület semleges sáv volt. A rend fenntartását az ottani csendőrség és rendőrség volt hivatva fenntartani.

A kiürítés első szakaszának és a magyar csapatok bevonulásának főbb eseményei: A magyar csapatok február 25-én elindultak Szolnokról Szajolra, és megszállták a pályaudvart. Poroszlónál 15 óra-
kor átkeltek a Tiszán és bevonultak Tiszfüredre. Ugyanebben az időben Tokajnál is átkeltek a folyón

és megszállták Tiszalöket és Rakamazt. Február 26-án az előrenyomulás a Tiszai hídfőkből szünetelt. Február 27-én megszállták Tiszaföldvárt, Törökszentmiklóst, Fegyvernek, Kenderest, Tiszapolgárt, Tiszacsegét, Tiszafüredet és Etyeket. Másnap 28-án bevonultak Kunhegyesre. 29-én Tiszalökről Búdszentmihályra nyomultak előre.

Március 1-én – amikor HORTHY Miklóst kormányzóvá választották – a franciák kiűrtették Szegedet. Március 2-án a nemzeti hadsereg alakulatai megszállták Hódmezővásárhelyt, Szarvast, Mezőtúrt, Kunmadarast, Túrkevét. Március 3-án Karcagra, Törökszentmiklósra vonultak be a magyar csapatok.

Március 9-én Püspökladányt szállták meg a magyar csapatok. Március 10-én megszállták a záhonyi hidat. Elérték Nyiregyházát, Tiszaföldvárt és Balmazújvárost. 11-én pedig Debrecenbe vonultak be. Március 12-én elérték Békésszentandrás. Március 24-én Berettyóújfalut és Dévaványát szállták meg. 26-án Füzesgyarmatot és Biharördát érték el.

Az utolsó szakasz megszállására március 29-én indultak el a magyar csapatok Békéscsabára, Oroszázára és Makóra. Március 30-án bevonultak Mezőhegyesre és Békésre. Március végével a Tiszántúl visszavétele lényegében befejeződött. A magyar fegyveres alakulatok átvették az új határ megfigyelését és biztosítását. Ezután már csak az új határ kijelölése volt hátra, amely 1925-ben fejeződött be.⁵⁵

A trianoni békediktátum Magyarországra nézve kirívóan igazságtalan és megkülönböztető volt. Az ország területének mintegy $\frac{2}{3}$ -át, lakosságának közel felét elcsatolták. Igazságtalan és jogellenes döntései túlhaladták azt a határt, amelyen belül, idővel valamilyen reális kompromisszum létrejöhetett volna. Az ország lakossága nem volt felkészülve az ezeréves Magyarország megszűnésére, amely három millió magyar elvesztéssel járt. A színmagyar területek elvesztése, és annak módja sokkos állapotba jutatta az országot. Tehetetlenül szemlélte a kisebbségi sorsba jutott magyarság megpróbáltatásait. Nem csoda, hogy elutasította Trianont, és ez által a békeszerződés revízióját hirdető politika és propaganda irányában nyitott volt. Kedvezett a konzervativizmus és az irracionális ideológiák újraéledéséhez, és ez elvezetett a magyar diplomácia zsákutcájához.

Jegyzetek:

¹ SUBA 1994

² SUBA 2005

³ HL MFB 2. lad. 3. fol.

⁴ HL MFB 23. lad. 1. fol.

⁵ HL PDF 9. lad. 4. fol.

⁶ HL PDF 48. lad. 2. fol.

⁷ HL PDF 9. lad. 5. fol.

⁸ HL PDF 9. lad. 10. fol.

⁹ HL PDF 9. lad. 4. fol.

¹⁰ vö. 8. jegyzet

¹¹ HL PDF 10. lad. 5. fol.

¹² HL PDF 14. lad. 1. fol.

¹³ HL PDF 10. lad. 1. fol.

¹⁴ HL PDF 9. lad. 6. fol.

¹⁵ vö. 13. jegyzet

¹⁶ vö. 12. jegyzet

¹⁷ HL PDF 10. lad. 2. fol.

¹⁸ RAFFAY: 168. p.

¹⁹ LITVÁN: 304. p.

²⁰ VADÁSZ: 249. p.

²¹ HL PDF 10. lad. 3. fol.

²² HL PDF 10. lad. 4. fol.

²³ vö. 12. jegyzet

²⁴ HL MFB 1. lad. 5. fol.

²⁵ vö. 22. jegyzet

²⁶ vö. 21. jegyzet

²⁷ HL PDF 10. lad. 8. fol.

²⁸ vö. 22. jegyzet

²⁹ KORÉH: 76. p.

³⁰ FOGARASSY 1983

³¹ FOGARASSY 1974-1

³² vö. 30. jegyzet

³³ LIPTAI 150-152. p.

³⁴ Loc. cit.

³⁵ FOGARASSY 1988: 24. p.

³⁶ ORMOS: 332-333. p.

³⁷ FOGARASSY 1966

³⁸ KELEMEN: 78. p.

³⁹ BERNÁTSKY 88-90. p.

- ⁴⁰ SUBA 2000-1
⁴¹ Loc. cit. térképmelléklet
⁴² SUHAY: 162. p.
⁴³ PILCH 183. p.
⁴⁴ vö. 41. jegyzet ; Loc. cit. 240-241. p.
⁴⁵ FOGARASSY 1974-2
⁴⁶ vö. 41. jegyzet
⁴⁷ Loc. cit.
⁴⁸ Loc. cit.
⁴⁹ Loc. cit.
⁵⁰ HL VKF helyzetjelentései 2300/1.a.
⁵¹ HL VKF helyzetjelentései 2321/1.a.
⁵² HL VKF helyzetjelentései 2356/1.a.
⁵³ HL VKF helyzetjelentései 2457/1.a.
⁵⁴ vö. 41. jegyzet
⁵⁵ SUBA 2000-2

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONGRÁFIÁK

- BERNÁTSKY — BERNÁTSKY Kornél: *Élmények és meglátások 1914-1925*. Budapest, 1926, Atheneum
 FOGARASSY 1988 — FOGARASSY László: *A magyarországi Tanácsköztársaság katonai összeomlása*. Budapest, 1988, Akadémiai /Értekezések a törtélemtudomány köréből. Új sorozat 109./
 LITVÁN — LITVÁN György (szerk.): *Károlyi Mihály levelezése I. kötet*. Budapest, 1978, Kossuth
 KELEMEN — KELEMEN Béla: *Adatok a szegedi ellenforradalom történetéhez 1919*. Szeged, 1923, Mars
 KORÉH — KORÉH Endre: *A székely hadosztály és dandár története 1918-1919*. I. kötet, Budapest, 1929, Pallas
 LIPTAI — LIPTAI Ervin: *A magyar Vörös Hadsereg harcai 1919*. Budapest, 1960, Kossuth
 ORMOS — ORMOS Mária: *Padovától Trianonig 1919-1920* Budapest, 1984², Kossuth
 PILCH — PILCH Jenő: *Horthy Miklós* Budapest, 1928, Atheneum
 RAFFAY — RAFFAY Ernő: *Erdély 1918-1819-ben* Budapest, 1987, Magvető
 SUHAY — SUHAY Imre: *A fővezér* Budapest, 1939, Pallas

TANULMÁNYOK

- FOGARASSY 1966 — FOGARASSY László: Adatok a magyarországi román hadszíntér történetéhez In KOMÁROMI József (szerk.): *Hermann Otto múzeum évkönyve VI. köt.* Miskolc, 1966, Hermann Ottó Múzeum, 335-353. p. /Hermann Ottó Múzeum évkönyve 6./
 FOGARASSY 1974-1 — FOGARASSY László: Az ismeretlen székely hadosztály In DAMKÓ Imre (szerk.): *A Déri múzeum évkönyve 1973* Debrecen, 1974, Déri Múzeum, 225-252. p.
 FOGARASSY 1974-2 — FOGARASSY László: A Horthy hadsereg bevonulása Tiszántúltra In DAMKÓ Imre (szerk.): *A Déri múzeum évkönyve 1973*. Debrecen, 1974, Déri Múzeum, 221-241. p.
 FOGARASSY 1983 — FOGARASSY László: A Tiszántúl elvesztése 1919 áprilisában In: SELMECZI László (szerk.): *Tisicum a Jász-Nagykun-Szolnok megyei múzeumok évkönyv 1983*. Szolnok, 1983, Jász-Nagykun-Szolnok megyei Múzeumok Szövetsége, 245-246. p.
 SUBA 1994 — SUBA János: A szétmarcangolt ország. A trianoni dráma egy felvonása. In: HALMOS Ferenc (szerk.): *100 rejtély a magyar történelemből* Budapest, 1994, Gesta, 164-165. p.
 SUBA 2000-1 — SUBA János: A Román Királyság 1919. évi hadjárata Magyarország ellen *Új Honvédségi Szemle*, LIV. Évf. (2000) 8. szám. 82-90. p.
 SUBA 2000-2 — SUBA János: A trianoni magyar-román határ kitűzése 1921-1925 In: FRISNYÁK Sándor (szerk.): *Pótfüzet Az Alföld történeti földrajza c konferenciakötet*hez. Nyíregyháza, 2000, Nyíregyházi Főiskola, 47-55. p.
 SUBA 2005 — SUBA János: Cseh és szlovák elképzelések Szlovákia déli határáról In: BAGYINSZKY Istvánné-SZVIRCSEK Ferenc (szerk.): *„Honvédő város” Nógrád megye északi határának megvédése*. Salgótarján, 2005, Nógrád megyei Múzeumok Szövetsége, 54-77. p. /Discussioes Neogradienses 8./ A tanulmány korábbi változata 2004. szeptember 23-án Salgótarjánban hangzott el a Nógrádi Történeti Múzeum által szervezett tudományos emlékülésen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
 VADÁSZ — VADÁSZ Sándor: Vix és Károlyi. *Hadtörténelmi Közlemények* LXXXIV. évf. (1969) 2. sz.

LEVÉLTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- HL MFB — Hadtörténelmi Levéltár, Miniszteri Fegyverszüneti Bizottság iratai
 HL PDF — Hadtörténelmi Levéltár, Polgári Demokratikus Forradalom iratai
 HL VKF — Hadtörténelmi Levéltár, Vezérkari Főnök iratai

TECHNIKAI RÖVIDÍTÉSEK:

- lad. — ladula (doboz)
 fol. — folio (lap)
 p. — pagina (oldal)

SUBA János
Magyarország trianoni határának térképei 1920–1925

Az államhatár egy olyan képzeletbeli vonal, amely az államok területét egymástól, illetve az állami felségjog alatt nem álló területektől elválasztja. A határ tehát mindig különböző nemzetközi jogi helyzetű területeket hivatott egymástól elválasztani. A föld belsejére és a légitérre is tekintettel államhatárnak azt a képzeletbeli síkot kell tekinteni, amely a képzeletbeli vonalra felfelé és lefelé merőleges.¹

Az államhatárok mindig a szárazföldi terület kiterjedését állapítják meg. Az államhatár az állam területi felségjoga gyakorlásának határa. Az államhatárok ugyanakkor azt a területet is körülhatárolják, amelyen az államnak bizonyos nemzetközi jogi kötelezettségei vannak. A határok pontos megvonása ezért mind az állam belső élete, mind az államközi kapcsolatok szempontjából elengedhetetlen.

A nemzetközi jognak nincsenek anyagi jogi szabályai arra vonatkozóan, hogy adott esetben két állam között a határ hol húzódjék. Nem jogi, hanem politikai kérdés, hogy egy konkrét esetben hol vonják meg a határt.²

Az államhatárok részben természetes, részben mesterséges határok. E megkülönböztetésnek jogi szempontból nincs jelentősége. A határ tehát mindkét esetben azonos fogalom: az érdekelt államok megegyezésével megállapított vonal, illetve az arra merőlegesen elhelyezkedő sík.

Az országok határainál a legfontosabb és egyben a legrégebbi szempont a könnyű felismerhetőség. A természetes határok esetében is szükségképpen létezik egy képzeletbeli vonal: a hegynél ez a vonal a hegygerinc, illetve a vízválasztó; a folyónál a meder középső vonala, illetve, ha a folyó hajózható, a hajózható mederrész középvonala (az ún. sodorvonal). Emiatt volt a folyamhatároknak nagy szerepük és jelentőségük a történelemben, még olyan kis folyónak is, mint például a Lajtának, a „magyar Rubiconnak”.

Ahol a természet nem gondoskodott a határ felismerhetőségéről, ott megtette azt az állam. Ez elsősorban az erdőségeknél volt fontos, ott meghatározott sávban kiirtották az erdőket, például a magyar-román határvonalon a Kárpátokban 8 méter szélességben.³

A mesterséges határokat az országok egymás közötti megállapodásai, békeszerződések jelölik ki. A határvonalak nem szabatos és nem pontos leírása esetén „határviták”, „határfoglalások”, „határவில்longások” keletkeznek, amelyek többségét jogi úton rendezik, és azután törvénybe foglalják. Az ok az volt, hogy a határszéli birtokok tulajdonosai elkezdtek vitatni a birtokuk határait, amelyek egyben az ország határai is voltak. A határவில்longások kiegyenlítésére határbiztosokat küldtek ki, illetve határmegállapító bizottságokat neveztek ki. A bizottságok munkáját segítették elő a vitás területeket ábrázoló térképek, illetve térképművek. Az ország határainak változásait is leírták, illetve térképeken rögzítették.⁴

A mai értelemben vett – terepen, geodéziaiailag kijelölt, különböző határjelekkel (megjelölt) állandósított és határokmányokban (térképeken, szövegben) szabatosan rögzített – határmegjelölés a polgári nemzetállamok létrejöttével alakult ki, és vált általánossá.

A magyar állam ilyen tematikus jellegű térképművei a XIX. században, a dualizmus idején keletkeztek, amikor a vitás országhatárokat helyi, országos vagy nemzetközi bizottságok megállapították, és ennek eredményeit határtérképeken, illetve határokmányokban rögzítették. A XX. században pedig a békekötések eredményeképpen írták elő a határmegállapító bizottságok felállítását és az új határok térképi ábrázolását.⁵ A XX. században a magyar történelem eseményeit rögzítő – az ország határait kijelölő – békeszerződések végrehajtásának folyamatát a határtérképek és határleírások rögzítették. Ezért ezek a térképek fontos történeti-földrajzi forrásokot is képeznek.

A térben megjelenő határ többszintű munkatevékenység eredményeként fogható föl, hiszen a békeszerződésekben leírt határ kijelölése igen összetett, komplex jellegű feladat. Benne a konkrét műszaki szakmunkák (demarkáció) összefonódva jelentkeztek a konkrét politikai határmegállapítással (a delimitációval), illetve a történeteket rögzítő dokumentumok, okmányok adminisztrációs jellegű elkészítésével. A munkálatoknak elengedhetetlen előzménye az a bonyolult, összetett folyamat, amelynek során a magyar törvények közé becikkelyezett békeszerződések számos áttételen keresztül megjelentek konkrét műszaki feladatként.⁶

A határ jelölése a topográfiai térképeken

A térkép egyik információja a határ. A természetben ennek töréspontjait határjelek testesítik meg, amelyet a térképen is jelölnek. A határtérképek jelentőségének megértéséhez ismerni kell a topográfiai térképek határvonal ábrázolását, amely méretaránytól függően egyezményes jelekben (jelkulcsban) fejeződik ki.

A határvonal – esetünkben az országhatár – térképi ábrázolására mindig nagy gondot fordítottak a kartográfusok. A Habsburg monarchiában egységes jelkulcsról csak 1827 után beszélhetünk, bár a határvonal feltüntetésére, kiemelésére az I. katonai felmérés során is nagy figyelmet szenteltek.

Szárazföldi határ esetében a határkövek közötti határrészek általában egyenesek, így azokat vonalzó mellett is ki lehet rajzolni. Elvileg folytatólagosan kell kirajzolni, csak ott szabad megszakítani, ahol fontos részleteket takarnának el. A határ menetének azonban a megszakítás helyén is világosan kiolvashatónak kell lennie. A határjel tengelyvonalának pontosan a határvonal nyomán kell haladnia, ha a határt síkrajzi elemek jelzik (út, keskeny folyó vagy árok, csatorna stb.), akkor a határ jelét változtatva kell kirajzolni a síkrajzi vonalak két oldalán. Ha a határ keskeny gerincen, házsorok között, keskeny vízvonalakban halad, a határjelet egyharmaddal vékonyabban rajzolják ki. A határkövek és határcövek közül csak a rajzilag kifejezhető töréspontokon lévőket rajzolják ki, valamint a hosszabb egyenes szakaszokon általában km-enként egy-egy.

A folyók, holtmedrek, csatornák stb. mellett, ahol a határkövek mindkét oldalon vannak elhelyezve, elvileg minden határkövet ki lehet rajzolni, de ha sűrűn vannak elhelyezve, a nem jellegzetes helyen állókat el is lehet hagyni. Ha a határ két oldalán egymással szemben elhelyezett határkövek azonos számozásúak, akkor ügyelni kell, hogy a szemben lévő azonos számozású határkövet is ábrázoljuk, mert a két határkö között által meghatározott egyenesben, a két határkötől megadott távolságban van a határ nyomvonala.

A határpontok közül a jelentősebb, tájékoztató helyen lévőknél a számát megírják. Különösen hegyvidéken, a kúpon, nyergekben, sík vidéken pedig a töréspontoknál lévő határpontok igen tájékoztatóak. A megírásához tartozik az illető határszakasz megjelölése is. A szakaszok megnevezését nem kell minden határkőnél megadni, elég, ha a lapszélék közelében, továbbá olyan helyeken írják meg, ahol a határszakasz jelölése változik. Ilyen helyeken célszerű a két szomszédos határkövet kirajzolni és mindkettőt szakasz-, és sorszámjelzéssel megírni. Az országhatáron a határjelek gyakran háromszögelési pontok is. Ezeket lehetőség szerint ábrázolják, még akkor is, ha nem írnak magassági adatot.⁷

A határkijelölések és határfelmérések térképei

A határtérképek – a térképek osztályozásában – a tematikus térképek csoportjába tartoznak, vagyis egy meghatározott célból egy adott szempont szerint készülnek.⁸ A tematikus térképek osztályozásában a határtérképek a történeti térképek, politikatörténeti térképeinek a történeti határkijelölések és határfelmérések térképeit alkotják.⁹

A tematikus térképen a „tárgyakat” – esetünkben a határjeleket – pontos elhelyezésük, felismerésük és a határvonal pontos futása céljából ábrázolják. A térképi alap az általános tájékozódást és a „témának” a környezetbe való beillesztését szolgálja. Vagyis a tematikus térképek feladatai – korlátozott célkitűzésük ellenére is – hasonlóak a topográfiai térképekhez.

A tematikus térképeket többféle szempont alapján osztályozhatjuk. A határtérképekről elmondhatjuk, hogy kvantitatív (mennyiséget szemléltető), statikus (egy adott időpontra vonatkozó állapotfelvétel eredménye), analitikus (egy téma elszigetelt, kiragadott ábrázolását tartalmazza) alaptérképek, mert közvetlen méréseket ábrázoló (ezért objektív), s nagy méretarányú helyszíni felvételen alapulnak.¹⁰

Így a határtérképeken a legfontosabb elem a határjelek és az ezeket összekötő határvonal pontos ábrázolása. A határjeleket kis kiterjedésű ponszerű jelformákkal ábrázolják. E jelforma kis kiterjedése és változatosága lehetővé teszi a határjelek és háromszögelési pontok (típus) minőség szerinti ábrázolását. Míg a határvonalat (alaprajzhű) vonalszerű elemekkel ábrázolják. Így a határvonalak méretarányosan visszaadhatók, ez lehetővé teszi az egzakt kartometriai munkákat (pl. a távolság és területmérést).¹¹

A trianoni határ térképművei

A trianoni határvonal konkrét, részleges megjelölését, kitérését, térképezését, a határokmányok elkészítését a Szövetséges és Társult Hatalmak által létrehozott nemzetközi határmegállapító bizottságok végezték, 1921–1925 között. A határmegállapító bizottságok (a továbbiakban: HMB) munkája két szakaszra osztható. Az egyik a békeszerződésben leírt politikai határvonal megállapítása és kijelölése a terepen. A másik pedig a határkitérés. Ezt követően került sor a határvonal felmérésére – ami tulajdonképpen a határvonal és környéke térképezését jelentette meghatározott sávban – és a határokmányok elkészítésére.¹²

A magyar-csehszlovák határszakasz határokmányai

A *határvonal* 1:25000 méretarányú *határtérképe*. Az utasítások szerint „egy nagy méretarányú átnézeti térképet kell készíteni, amelynek a finom és pontos vonallal meghúzott határvonalon kívül tartalmaznia kell a határkövek helyét, jelző betűikkel és számaikkal együtt”¹³ A magyar szakemberek az 1:25000 méretarányú térképekkel kapcsolatban – mert csak ez jöhetett számításba – komoly kifogásokkal éltek. A HMB antant tagjai és a csehszlovák delegáció ragaszkodott az 1:25 000 méretarányú topográfiai térképek revíziójához (helyszíni helyesbítéséhez). A magyar kormány a költségekre való tekintettel nem volt hajlandó elvégezni a térképek helyszíni helyesbítését, arra hivatkozva, hogy az egész határ mentén egy „teljesen szabatos” 1:2880 méretarányú felmérés történik. Ezt a felmérést a szükségletekre való tekintettel amúgy is sokszorosítani kell. Javaslat szerint az egyik példányt elküldik a Nagykövetek Tanácsához is, s ezen a térképhez, „átnézeti térkép”-ként mellékelni fognak egy jobb minőségű papíron készült 1:25000 méretarányú térképet, amelybe kézzel berajzolják a határvonalat, a szakasz- és főhatárköveket. A tárgyalásokon megegyeztek, hogy magyar részről egy topográfus az előre berajzolt határvonalat gyors berajzolással kiegészíti, és ha egy felmérési szelvény magyar területével elkészül, a felmérési szelvényt átadja a csehszlovák térképésznek. Az így elkészült példányokat azután nyomdai úton sokszorosították.¹⁴ Ez a térképmű, mint méretarányából is kitűnik, a határvonal általános menetét mutatja be, a határ mentén mindkét oldalon 100–100 méteres sávban a terepviszonyokkal együtt.

A térképmű 68 szelvényből áll. Szelvényezése a határvonal futását követi, és a takarékoság fontos szempont volt elkészítésénél. A térképmű háromszínű: a csehszlovák oldalon a határvonal pirossal, magyar oldalon zölddel van kihúzva. A tereprajz, névrajz, vízrajz fekete színű. A térképtükör 37,3×28 cm kiterjedésű. Címlapja, jelmagyarázata francia nyelvű. A határvonal futása két részletben van ábrázolva. A gyors tájékozódást a térképszelvények között megkönnyíti egy táblázat, amelyen határszakaszonként fel van tüntetve a térképszelvények száma. Minden térképszelvényen megtalálható a jelmagyarázat, amely 9 darab egyezményes jelből áll. Ezek közül 5 a határjelek típusát és háromszögelési pontot jelöli. A többi az államhatár futásának jobb megértését, az általános tájékozódást segíti elő. Minden térképen rajta van a jelmagyarázat és térképmű szelvényezése.¹⁵ Három eredeti sorozat készült, amelyet a határmegállapító bizottság tagjai aláírtak, és pecsétjükkel igazolták eredetiségét. Az eredetiken szerepel a két érdekelt állam delegációjából azon mérnökök aláírása, akik a helyszíni helyesbítést végrehajtották.

Az 1:5000 méretarányú *Duna térképmű* A vízi határ – a Duna-szakasz – térképe kétféle méretarányban készült el. A magyar fél mindig hangsúlyozta, hogy az 1:5000 méretarányú térkép a Duna határszakaszon felmerülő kérdések elintézésére teljesen megfelelő. Hajlandó volt elfogadnia az 1:2880 ma. térképeket, ha a költségeket a csehszlovák delegáció viseli. Annál is inkább, mert a HMB ragaszkodott ahhoz, hogy a Duna, mint határvonalnak „szükségszerinti pontjai” koordinátákkal is meg legyen adva.

A magyar álláspont az volt, hogy a csehszlovák delegáció egészítse ki reambulálással az 1:2 880 ma. térképeket, rajzolja be a határvonalakat. A magyar delegáció szintén elvégzi a helyszíni helyesbítést. Az így kiegészített és az 1:5000 méretarányú térképekkel összehasonlított térképeket a csehszlovák delegáció saját költségére sokszorosítsa, és ebből 15 példányt engedjen át a magyar félnek. Ennek ellenében a magyar delegáció vállalja az 1:5000 méretarányú térképek fotolitográfiai úton való sokszorosítását, és 50 példány díjtalan átengedését a csehszlovák delegációnak.¹⁶

A magyar javaslat hangsúlyozta, hogy a térképek sokszorosítása a szelvénykereten belül a Duna főágának partján csak a „szükségszerinti sávra” terjed ki. A hivatalos álláspont szerint a 46 darabból álló 1:5000 méretarányú térképek képezik hivatalosan a határdokumentumok egyik részét. Az 1:5 000 méretarányú Dunát ábrázoló szelvények sokszorosítását a Magyar Királyi Államnyomda végezte. Minden térképről 100 másolat készült. A másolatok három, finom papírra nyomott példányát a HMB összes tagja aláírta, ezek képezték az előírt eredeti okmányokat.¹⁷ A térképek egyszínű feketék, méretük 75,5×60,5 cm.

Az 1:2880 méretarányú *Duna térképmű*. A Duna szakasz 1:2880 méretarányú térképei 1922–1925 között készültek el 115 szelvényen. A térképszelvények egyszínű feketék, méretük 75,5×60,5 cm. A jelmagyarázata – az ábrázolt területből kifolyólag – speciálisabb: vízrajzi, folyamfelmérési és vízszabályozási szempontból fontos jeleket tartalmaz. Például: Duna szabályozási betontok, Duna szabályozási fixpontok, a vízrajzi osztály szelvénykövei, pótkövei. A határvonal itt a vízrajzi szelvénykövek közé van berajzolva, a határvonal sugarának adataival együtt.¹⁸

Az 1:2880 méretarányú *határtérképmű*. A térképezés a csehszlovák határon 1:2880 méretarányban az állami földmérés szelvénybeosztásának megfelelő szelvényeken történt. A Dunát – a II. szakaszt – kivéve, az egész határvonalat 278 szelvényen térképezték fel. A térképszelvényeket a két dele-

gáció egymás között egyenlően osztotta fel, minden delegáció 139 szelvényt dolgozott ki, csupán a határvonal felrakásának az ellenőrzését és a saját oldal felrakását végezte el a másik delegáció.¹⁹

A térképszelvényeket határszakaszonként, külön-külön számozták meg, mint ahogy határszakaszonként külön is térképeztek. A térképek egyszínű feketék, méretük 75,5×60,5 cm, tehát elég nagy, ami megnehezíti a kezelését. A térképmű egyezményes jelekben igen gazdag. A határvonalat minőség (állami, községi, bemért, felmért, birtok, mozgó) szerint 7, a határjelek fajtáit 10 jellel ábrázolja. A topográfiai viszonyoknál elsősorban a terepalakulatok (csatorna, bevágás, töltés, közlekedési útvonalak és művelési ágak) a legfontosabbak.²⁰ A térképszelvények sokszorosítását a prágai Pénzügyminisztérium Térképészeti Intézete végezte.

A részletes határleírások felét a magyar, másik felét a csehszlovák delegáció szerkesztette meg. Az összehasonlítást mindkét delegáció a legnagyobb gonddal végezte el. A részletes határleírás szintén a határszakaszoknak megfelelően, 27 külön füzetből áll. A füzetek a határszakaszok eltérő hosszúsága miatt különböző oldalszámúak. A határleírás 13 szempont szerint írja le a határvonalat. A határkövek számával és nemével (típusával) kezdődik a leírás. Utóbbiak a határjelek francia kezdőbetűivel – O=szakaszkö, P=főkö, I=mellékkő, C=közbeiktatott kő – vannak rövidítve. A határkövek után a sokszögpontok (és háromszögelési pontok) számát sorolja fel a két ország területén, amit a határvonal leírása követ, kötől-kőig.

Ez után áll a sokszögoldalakra vonatkoztatott helymeghatározása a határkövek, a határkö (vagy a sokszögpont) távolsága az előtte lévő határkőtől (vagy sokszögponttól), a határvonal törési szöge (mely állam felé), fok, perc, másodperc értékben, majd a határjel Budapest sztereografikus vetületi rendszerre vonatkoztatott összrendezőit közli, valamint a határjel Adriai tengerszint feletti magasságát. Utána következik a határvonal helyszínrajza (ez nincs mindig meg) és az 1:2880 és az 1:25 000 méretarányú térképszelvények száma, amelyen a határjel megtalálható. Végül a megjegyzés rovatban aktuális információk kaptak helyet a határjelekről (pl. ikerkövek vagy ezek koordinátái).

A határleírást kiegészíti a határvonal átnézeti vázlata, a határszakaszok jelölésével. A XXVIII. szakasz leírását kiegészíti a Túr patak középvonalának vázlata 1:1000 méretarányban.

Külön figyelmet érdemel a Duna-szakasz határleírása, ahol nemcsak a határkövek vannak leírva, hanem az egyéb pontok: a vízrajzi osztály szelvényköve, pótszelvénykö, km oszlop, háromszögelési kövek, Duna-szabályozási betontokok és a régi km kövek is. A határvonal a hajózható főmeder kisvízszintű középvonalának távolsága a magyar és a csehszlovák oldalon elhelyezett kövektől mért távolságban van megadva. Mind a magyar, mind a csehszlovák oldalon elhelyezett kövek koordinátáit megadták. Ezen kívül egyéb háromszögelési pontok, templomtornyok, gyárkémények, szintezési fix pontok számát, koordinátáit is megadták.²¹ A határleírás szintén 100 példányban: 28 francia, 30 magyar és 40 cseh szöveggel készült el.

A Nagykövetek Tanácsa 1924. május 21-i döntése értelmében egy „általános határleírást” (*description generale*) kell szerkeszteni. A mellékelendő térkép a HMB döntése értelmében 1:200 000 méretarányú lett. A határtérképeket és a határokmányokat a HMB 1925. május 15-én Brünmben tartott utolsó ülésén a bizottság tagjai aláírták és lepecsételték.²² A jegyzőkönyvek aláírásával Magyarország a trianoni szerződésbeli köteleességét teljesítette, és a határmegállapítás formálisan befejeződött. Ezzel a lezárult a trianoni (első) magyar-csehszlovák határ megállapítása, kijelölése és határokmányainak elkészítése

A magyar-román határszakasz határokmányai

Az 1:5000 méretarányú térképmű. A magyar-román határvonal 10 határszakaszának térképeit egy tékában – külön laponként – tárolták. A román határvonal „atlasza” a következőket tartalmazza: 1 db címlapot, 1 db 1:375 000 méretarányú határvázlatot, amelyben az 1:5000 méretarányú térképszelvények hálózatában az egyes térképek számának és a határvonal mindkét oldalán közvetlenül fekvő községek neveinek feltüntetésével, az egyes szakaszok szerinti felosztással a határvonal fel van tüntetve hármashatárponttól-hármashatárpontig. 1 db francia, magyar, román nyelvű jelmagyarázatot az 1:5000 méretarányú térképekhez. 126 db 1:5000 méretarányú térképszelvényt, amelyen, a határvonalon fekvő határjelek vannak helyzetüknek megfelelően berajzolva számaik és megnevezésük feltüntetésével.²³

A magyar-román határt 126 térképszelvény fedi le, amelynek számozása folyamatos és délről észak felé halad. A térképlelek általában ugyanazok, mint az 1:2880 méretarányú térképen. A határjelek fajtái és a határvonal pontos beazonosításához szükséges természetes és mesterséges tereptárgyak jelmagyarázatait tartalmazza. A Nagykövetek Tanácsához elküldött térképek névrajza francia nyelvű.

A magyar-román határfelmérés egyszínű fekete térképszelvényei, amelyek budapesti sztereografikus vetületi rendszerben készültek 1:5000 méretarányban, 60×60 cm-es négyzet alakú tükörméretben

készültek. Egy oldala a térképszelvénynek a valóságban 300 méternek felel meg. A térkép a határvonaltól jobbra és balra egy 100–100 m széles sávot ábrázol. A térkép tartalmazza az összes határkövet, megjelölésükkel, egyéb megjelöléseket és a határ menti földrészleteket. A határvonal vékony fekete vonal, a színezett példányoknál román oldalon kék, magyar oldalon piros 2 mm széles csíkkal szegélyezve. Azon községek, amelyek román tulajdonba mentek át, új elnevezésük szerint írtak meg, alatta zárójelben a régi magyar megnevezésük áll.²⁴

A határokmányok szöveges leírását két részre oszthatjuk: a határvonal tényleges leírására, valamint a geodéziai leírásra. A részletes határleírás határszakaszonként, magyar, francia, román nyelven készült el, úgyhogy minden oldalon három nyelven, vagyis három hasámban található a szöveg.

A határleírás legfontosabb része a 37 oszlopból álló határjelek regisztere, „A Registre d’abornement”. Ez a határkövek gyors és pontos beazonosítását szolgálja. A határjelek számának megnevezésével indul, utána közli a két ország kezdőbetűjét, ahol a határjel található. Ez után a megfelelő ország vármegyéjének, járásának, községének a neve következik, ahol a határjel található, majd az 1:5 000 méretarányú térképszelvény száma, a kő típusa (T. C.=hármashatárkő, F. S.=szakaszvégkő, P.=főkő, I.=közbeiktatott kő, Pil. P.=főpilota, Pil. I.=mellékpilota, P. P.=poligonkő, Pep. Pil.=pilota reperköve, P. R. T. C.=reperkő a hármashatárnál). Ez után a határpont helyszínrajzi leírása és száma, a parcellaszámok, amelyek a határleírásban szerepelnek, valamint a határjel visszaállításához szükséges helyszíni bemérések. A rajzból kivehető a határjel megerősítésének fajtája (domb, esetleg rözsefonással megerősítve, falazás, beton). Utána az összes határjel és az esetleges segédpontok budapesti sztereografikus vetületi összrendezői. A határjel helyzetének viszonyítása a szomszédos határjelhez, amely felé a mérés történt. A mért törésszög fok, perc, másodperc. A végleges összrendezőkből számított pontos középérték-távolság méterben, cm-ben. A két szomszédos pont végleges összrendezőiből számított azimutszöge. A méréseknél mért pontok neve vagy száma, a pontok szögértékei, távolságuk km-ben. A két főkő között bemért közbeiktatott kövek mérési adatai. A Magyarország felé eső rendezők +, a Románia felé esők – előjelűek. Utána egy tájékoztató vázrajz, amelynek méretaránya változó. Ez a vázrajz feltünteti a három főpont helyét, a végleges összrendezőkből számított törési szöveget és távolságot. Abban az esetben, amikor határjel egyben háromszögelési pont, az észlelési irányok rajzait. A közbeiktatott kövekre vonatkozóan a két szomszédos főkő, a közbeiktatott kövek és ezek abciszái és ordinátái, a román és magyar hosszmerések középértéke. Utána a határjelek Adriai tengerszint feletti magassága, amelyet a magyar szintezésből vezettek le. Legvégül a megjegyzések rovatban a következők szerepelnek: ha a határvonal között a két kő nem egyenes, akkor a bemérés adatai. A határvonal leírása két vagy több határpont között, akadályok növényzet, határvonalak esetén. A Registre d’abornement lapszáma, ahol a vízfolyások esetén a megfelelő vázrajzok és adatok megtalálhatók. Szükség esetén a szomszédos szakasz első pontjának összrendezői vagy egyes pontok földrajzi szélessége és hosszúsága. Ha a pont több község közös pontja. Kivételes esetekben a mérésekre vonatkozó adatok. Részletek a határvonalra vonatkozóan, ha a határ nem egyenes vonalban halad.²⁵

A szöveges határleírás másik nagy csoportját a határszakasz geodéziai okmányai képezik. Határszakaszonként külön táblázatba foglalták össze a háromszögelési pontok földrajzi leírását, valamint a háromszögelési pontok derékszögű összrendezőinek adatait. A geodéziai leírás a határvonal geodéziai hálózatát, pontjainak földrajzi leírását és összrendezőit adja meg. 1925. június 27-én a HMB tagjai aláírásukkal és pecsétjükkel látták el a határtérképek és a határregiszterek, 28-án az 1:200 000 méretarányú áttekintő térképek három-három példányát. A jegyzőkönyvek aláírásával a határmegállapítás formálisan befejeződött.²⁶

A magyar-jugoszláv határszakasz határokmányai

A déli határról kétféle határokmány – határvázlat és határleírás – készült el francia nyelven. Ezekről magyar és szerb nyelvű fordításokat és másolatokat készítettek.

A határtérképek szelvényezése határszakaszonként külön történt meg. A szelvényezésből kitűnik, hogy egyes szakaszokban a szelvények darabszáma nem azonos a térképek sorszámával. Például: a C szakasz első térképe az 1–3. számozást viseli, míg az utolsó szelvénye a 27–28. sorszámú. A határtérképek tartalmukat, jellegüket tekintve inkább határvázlatok. A úgynevezett „méréteket tartalmazó felvételi előrajzok” képezik a határmegállapítási eredményeket. Ezek a „határkitűzési vázlatok” a kateszteri térképek nagyításával és kicsinyítésével készültek el, 13 méretarányban: 1:100, 1:500, 1:720, 1:1000, 1:1440, 1:2000, 1:2500, 1:2880, 1:3000, 1:4000, 1:5000, 1:5760 és 1:7200.²⁷ A térképek méretaránya egy adott szakaszon belül is változik. Például a B szakaszban 18 db térkép 1:5760, 21 db térkép 1:7200 méretarányú. A határvonal térképeinek vetületei is többfélék: az A és a B szakasz egy része a hengervetület középső, a B szakasz másik része és a C szakasz hengervetület déli rendszer-

ben, a D, E és az F szakaszok a sztereografikus vetület budapesti rendszerében készültek el. A határvonalról 261 darab határvázlat született, 198 db szelvényen. Mintegy 53 040 db térképvázlat – 52 040 térképlapon – készült el nyomdai úton: A szakasz 7680 db, B szakasz 13 440 db, C szakasz 6600 db, D szakasz 8160 db, E szakasz 13 440 db, F szakasz 3 720 db.²⁸

A „B” szakasz szelvényeit a Magyar Királyi Államnyomda sokszorosította. A többi nyomdai sokszorosítási munkát a Magyar Királyi Állami Térképészeti Intézet (a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium XIII/c. osztálya) nagyon szépen és gyorsan végezte.

A térképek jelmagyarázata 9 egyezményes jelből áll. Kétféle határjelet különböztet meg, határdomb facölöppel és határdomb számozott határkövel. Négyféle határjelölés van: kijelölt határvonal (államhatár), járási-, birtok-, községhatár. Ezen kívül út, vasút, árok van jelölve. A megjegyzéseknél: a meglévő határdombok feketével, az újabban emeltek vörössel vannak jelölve. A térképek 53×38,5 cm nagyságú papíron vannak, a jobb helykihasználás érdekében „darabolva”. A térképek borítóján a szakasz száma, térképen lévő határjelek száma, a megye, járás és községek vannak feltüntetve, ahol a határvonal húzódik és a méretarány. A térképek színesek, mert a határvonal és a határjelek száma pirossal van nyomtatva. A többi jelkulcs szerint kézzel van kiszínezve a határvonal pirossal, a községi határ zölddel, a vízrajz kékkel, az út barnával van alászínezve. A határvázlatokon a folyók medervonalai között húzódó határvonalat szabálytalan görbe vonalként ábrázolták.²⁹

A határvonalról nagyobb méretarányú 1:2880 vagy 1:5000 méretarányú térkép nem készült. A határtérképek (vázlatok) melléktérképei az 1: 25 000 méretarányú a III. katonai felmérésből származó – a határvonalat ábrázoló – kivágatok. Ezek eltérő nagyságúak, a határvonal és a határjelek száma pirossal van rányomtatva. Helyenként a vízfolyásoknál kékkel kézzel kiszínezve. A térkép kivágaton szerepel az 1:75 000 m méretarányú térkép neve és száma.³⁰

A határvonal leírása is szakaszonként történt meg. A francia eredeti szövegről hiteles fordítás készült magyar és szerb nyelven. A határleírás a határvonal szöveges rögzítését tartalmazza, azzal a megjegyzéssel, hogy amennyiben a határvázlat és a határleírás között eltérés van, a határvázlatot kell alapként elfogadni. A határleírás végén egy megjegyzés van: „Eltérés esetén a szöveg és a térkép adatai között a térkép adatai a mérvadók.”³¹

A magyar-osztrák határvonal határokmányai

A Nagykövetség Tanácsa által jóváhagyott új országhatár leírása és térképen való rögzítése során a következő dokumentumok keletkeztek.

Térképek: 3 db 1:200 000 méretarányú térképszelvénybe a határvonal piros vonallal berajzolva, 10 db 1:75 000 méretarányú térképszelvénybe a határvonal piros vonallal berajzolva és a főkövek számával feltüntetve, 13 db 1:25 000 méretarányú határvonalat ábrázoló térképmű, a határvonaltól mindkét oldalon 1–1 km távolságra helyszínelve. A határvonal piros vonallal feltüntetve, a főkövek számozva, és az 1:2880 méretarányú határtérképmű 180 szelvénye.

Határleírás: általános határleírás 1:200 000 méretarányú térképekkel, részletes határleírás a határtérképekkel együtt alszakaszonként 18 füzetben három (francia, német, magyar) nyelven. A HMB francia nyelvű zárójelentését és az elosztót mellékelték a felterjesztett dokumentumokhoz.³²

A magyar delegáció ezen kívül az egyes hatóságok részére tájékoztatás céljából elkészítette: a határvonal háromszögelési hálózat vázlatát, a sokszögmenetek kitézési vázlatát, az összes számítási jegyzőkönyvet, statisztikai kimutatást stb. A határokmányok elkészítése után a HMB 1924. augusztus 20-án tartotta utolsó ülését, ahol az öt állam (Japán biztos nem jelent meg) megbízottai aláírták az elaborátumokat és a térképeket.³³ Ezután a bizottság kimondta feloszlását.

Az 1:2880 méretarányú térképmű szelvényei. A magyar-osztrák határt 180 térképszelvény fedi le, amelynek számozása folyamatos, és északról dél felé halad. A térképjelek általában ugyanazok, mint a többi határtérkép esetében. A határjelek 5 db birtokhatárjellel (régiközségi vagy uradalmi határhalom, birtokhatárkö, határkö), a háromszögelési pontok 6 db jellel vannak ábrázolva. Állami-, községi- és birtokhatár, a földterület határa és földrészlet lett még jelölve. A térképmű két vetületben készült. Az A I–VI. és a B I–V. alszakaszok sztereografikus vetület budapesti rendszerben, a B VI. és a C I–VI. alszakaszok hengervetület középső rendszerében készültek. Az egyszínű fekete térképek 79×53 cm nagyságúak.³⁴

Az 1:25 000 méretarányú áttekintő térképmű. Az 1:25 000 méretarányú térképmű jelmagyarázata magyar és német nyelvű. Ami szembeütő, a topográfiai elemek gazdagsága. Ez nem meglepő, hiszen eléggé „kiépült” kultúrtájon kellett a határvonalat kijelölni és ábrázolni. A 49 elemből álló jelmagyarázathoz 13 a közlekedéssel, 8 a földhasznosítással foglalkozik, míg 5 a határvonal futását, 2 a határjeleket ábrázolja. Az egyszínű fekete térképek 79×53 cm nagyságúak.³⁵

Az osztrák határszakasz szöveges leírását alszakaszonként készítették el, vagyis 18 darabból áll. Három – magyar, német és francia – nyelven készült el, amelyet távolról, a fedőborító színéről is meg lehet ismerni.

A határleírás felépítése a következő: a címlap belső oldalán egy 1:75 000 méretarányú térképki-vágat van, amelyen a határvonal folytonos pirossal és a főkövek száma van rányomva. Ez a térképki-vágat egyébként megegyezik az 1:75 000 méretarányú határvonalat ábrázoló térképszelvényekkel. Az általános megjegyzésekben a határjelek típusát, elhelyezését ismertetik. Utána a határszakaszra vonatkozó határmegállapítás dokumentumaiból részletek következnek, ezek a Trianon-i és a Saint-Germain en Laye-i békeszerződés határleírásai, esetenként a Nagykövetek Tanácsának döntései, valamint a HMB azon ülésének dátuma, amelyen e határvonalat megállapították.

A határvonal részletes leírásánál egyik oldalon a határvonal futása vázlaton rögzítve. Másik oldalon táblázatos formában: a határjelek száma, jellege, anyaga, elhelyezése és egymástól való távolságuk méterben, törési szög a határjeleken. Utána a határvonal leírása a következő határjelig és hogy mi képezi a határvonalat. Ezután a határjelek összrendezői és a tengerszint feletti magasságuk és a megjegyzés rovat szerepel még.³⁶

Az Állami Térképészet szerkesztő osztálya 1931-ben a határmegállapítás felmérési anyaga alapján kb. ± 1 km pontossággal, megállapította Magyarország határhosszát. Eszerint Magyarország trianoni határhossza összesen 2266 km 297 m ± 1009 m volt.³⁷

A trianoni határok lényegében mind a mai napig időállóknak bizonyultak, néhány intermezzo jellegű – a határok történetében – rövid periódust leszámítva. 1938–1940 között az első és a második bécsi döntés következtében Magyarország határai megváltoztak: Magyarország területe négy lépésben: 79 076 km²-rel (Magyarország területének 85 %-ával) gyarapodott. A határvonal hossza 3491 km lett.³⁸

Az 1947. február 10-én aláírt Párizsi békeszerződés visszaállította Magyarország 1938. január 1-jei határait kisebb módosításokkal. Ez maga után vonta azt, hogy a műszaki munkálatoknál nemcsak egyszerűen rekonstruálták az eredeti állapotot, hanem az adott politika és gazdasági helyzet által diktált szempontokat is figyelembe vették.³⁹

Jegyzetek:

¹ AJE: 391-392. p.

² SUBA2005: 121. p.

³ SUBA1993

⁴ SUBA2002-2: 7. p.

⁵ SUBA2001-1: 273. p.

⁶ SUBA2006: 300. p.

⁷ vö. 4. jegyzet

⁸ A rövidítés kedvéért továbbiakban a határtérképek szinonim kifejezést használjuk a határkijelölések és határfelmérések térképei helyett.

⁹ KLINGHAMMER – PAPP-VÁRY: 117. p.

¹⁰ A tematikus térképek osztályozására lásd: *Klinghammer István – Papp Váry Árpád*: Tematikus kartográfia. Az Ő osztályozásukat vesszük alapul. Az osztályozásnál egyes kutatók más és más megnevezést használnak, például: térképészítés módja szerint Meynen elsődleges forrástérképnek, Pillewizer tematikus felvételtérképnek nevezi az alaptérképet. MEYNIEN; PILLEWIZER

¹¹ vö. 4. jegyzet

¹² SUBA1994; SUBA2002-1

¹³ SUBA1996-3: I. köt. 80. p.

¹⁴ SUBA2001-2: 28. p.

¹⁵ Loc. cit.

¹⁶ vö. 13. jegyzet

¹⁷ SUBA1997: 37. p.

¹⁸ SUBA2003: 311. p.

¹⁹ vö. 17. jegyzet, 36. p.

²⁰ vö. 14. jegyzet, 29. p.

²¹ vö. 18. jegyzet

²² vö. 17. jegyzet,

²³ vö. 4. jegyzet,

²⁴ SUBA2001-3: 8. p.

²⁵ Loc. cit.

²⁶ SUBA2000-1: II. köt. 54. p.

²⁷ SUBA2000-2: 148. p.

²⁸ SUBA1999: 235. p.

²⁹ SUBA2001-4: 8. p.

³⁰ Loc. cit.

³¹ Összehasonlítottuk a határleírást és a határtérképeket, hogy a határmenti közös utakat hogyan írja le, illetve hogyan jelöli a határvázlat. Azért vettük az utat összehasonlítási alapnak, mert ezt mindenféleképpen jelölni, illetve leírni kell, már csak azért

is, mert határőrizeti szempontból igen fontos szerepe van. Az összehasonlítás megdöbbentő eredménnyel zárult. 47 út (az „A” szakaszban 20, a „D” szakaszban 8, az „E” szakaszban 15, az „F” szakaszban 4 út) található a határtérképeken, amelyek nem szerepelnek a határleírásban. A HMB az utakkal kapcsolatban következőképpen járt el: a karban tartott utak mindig egészében az egyik államhoz tartoznak, a határvonal tehát az út külső szélén vezet. Karban nem tartott dűlőutaknál rendszeresen a határvonal az út közepén halad, így a határőrizeti szervek járőrözése és a lakosság közlekedése azon a fél úton történt meg. Vö. 4. jegyzet

³² Az elosztóból kitűnik, hogy teljes sorozatot minden határokmányból csak az Országos Levéltár, a Miniszterelnökség, a Külügy- és Belügyminisztérium kapott. A többi minisztérium mellett a határ menti megyék közigazgatási apparátusa (alispánok, járási szolgabíró hivatalok), katonai, csendőri, vámőrkerületi parancsnokságok, pénzügyigazgatóságok, földmérési felügyelőségek, térképtár, Háromszög-elő hivatal szerepelnek még az elosztón. Elosztón kívül sok egyéb intézet, hivatal, határszéli város is kapott határdokumentumokat. Vö. 13. jegyzet

³³ SUBA1996-1: 80. p.

³⁴ SUBA2001-5: 15. p.

³⁵ vö. 33. jegyzet,

³⁶ vö. 34. jegyzet

³⁷ A határhossz-megállapítás a határmegállapító bizottságok részletes határleírásai és a nagyméretarányú határtérképei alapján történt. A határleírások a határkövek közti távolságokat cm-re pontosan megadják. Az egyes szakaszok határhosszát e megadott hosszértékek összeadásával nyerték, és térképen egyszeri leméressel ellenőrizték. Azokon a határszakaszokon, ahol a határkövek nem magán a határvonalon állnak, ott a határvonal hosszát a térképről való leméressel határozták meg. Minden távolságot kétszer mértek, és végleges értékül a két mérés számtani középértékét vették. (Ez a mérés 78 munkanapot, két ember másfél hónapi munkáját vette igénybe.) *Térképészeti Közlöny*, II. köt. (1932) 1–2. füzet 33–34. p.

³⁸ SUBA1995: 103. p.

³⁹ SUBA1996-2: 98. p.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONGRÁFIÁK

- KLINGHAMMER – — KLINGHAMMER István – PAPP-VÁRY Árpád: *Tematikus Kartográfia*. Budapest, 1975, Tankönyvkiadó
- PAPP-VÁRY
- MEYNEN — MEYNEN, E: *The structural types of thematic map [A tematikus térképek készítése]* Ottawa, 1972, ICA
- PILLEWIZER — PILLEWIZER, W: *Gestaltungsprobleme thematischen Aufnahmenkarte [A tematikus térképek készítésének problémái]* Berlin, 1967, Wermessungstechnik.

TANULMÁNYOK

- SUBA1993 — SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának kialakulása 1868-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 87-101. p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Dualista Magyarország rendvédelme” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA1994 — SUBA János: Trianoni országhatár kitűzésének politikai és technikai kérdései *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 61-64. p. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA1995 — SUBA János: Terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938-1941 között *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 98-103. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA1996-1 — SUBA János: A magyar-osztrák határ kitűzése és határokmányai. In TURBOLY Éva (szerk.): *Magyarok maradtunk 1921-1996*. Sopron, 1996. Soproni Szemle, /Soproni Szemle kiadványai, Új sorozat 20./
- SUBA1996-2 — SUBA János: Magyarország hátárainak kijelölése az 1947. évi Párizsi békeszerződés alapján In *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 98-108. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA1997 — SUBA János: A magyar-csehszlovák határ helyszíni megállapítása és kitűzése 1921-1925. *Limes*, X. évf. (1997) 2. sz.
- SUBA1999 — SUBA János: A Jugoszláv királyság északi határának kitűzése. In UHERTOVICH Ákos (szerk.): *Jannus Pannónius Múzeum Évkönyve 1998*. Pécs, 1999, Jannus Pannónius Múzeum. /Jannus Pannónius Múzeum Évkönyve 43./
- SUBA2000-1 — SUBA János: A trianoni magyar-román határ kitűzése 1921-1925 In FRISNYÁK Sándor (szerk.): *Az Alföld történeti földrajza I-II. kötet, Nyíregyháza, 2000, Nyíregyházi Főiskola*

- SUBA2000-2 — SUBA János: A magyar-jugoszláv határmegállapító bizottság működése 1921-1924 között. *Lendvai Füzetek*, XXIV. évf. (2007) 17. sz.
- SUBA2001-1 — SUBA János: A magyarországi határváltozások végrehajtói – a Határmegállapító Bizottságok a XX. században. In ZEIDLER Miklós (szerk.): *Tanulmányok a XIX-XX. század történetéből* Budapest, 2001, ELTE
- SUBA2001-2 — SUBA János: Trianoni határ kitűzése és térképei I. rész. *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 1. sz.
- SUBA2001-3 — SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei II. rész. *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 2. sz.
- SUBA2001-4 — SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei III. *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 3. sz.
- SUBA2001-5 — SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei IV. rész *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 4. sz.
- SUBA2002-1 — SUBA János: Egy határmegállapító bizottság anatómiája: a magyar- csehszlovák határmegállapító bizottság szervezete 1921-1925. In PÁSZTOR Cecília (szerk.) *Ahol a határ elválaszt Trianon és következményei a Kárpát-medencében*. Balassagyarmat-Várpalota, 2002, Szindbád, 199-224. p. /Kárpátia Könyvek./
- SUBA2003 — SUBA János: A Duna, mint határfolyó. In FRISNYÁK Sándor–TÓTH József (szerk.): *A Dunántúl és a Kisalföld történeti földrajza*. Nyíregyháza, 2003, Nyíregyházi Főiskola
- SUBA2005 — SUBA János: Az Államhatár és határjelei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 120-126. p. A tanulmány korábbi változata 2000. november 08-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Az ezeréves magyar rendvédelem” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA2006 — SUBA János: A magyar-szovjet határ kijelölése, kitűzése In KÓKAI Sándor (szerk.): *Földrajz és Turizmus Tanulmánykötet Dr. Hanusz Árpád 60 születésnapja tiszteletére* Nyíregyháza, 2006, Nyíregyházi Főiskola

KÉZIRATOK

- SUBA1996-3 — SUBA János: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925* Egyetemi doktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1996.
- SUBA2002-2 — SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947* Ph.D. disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 2002.

ENCIKLOPÉDIÁK

- AJE — *Állam- és jogtudományi enciklopédia*. I. köt. Budapest, 1980, Közgazdasági Kiadó

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő
Airborne troops in the context of public security

Nowadays a new tendency can be observed in the development of military organizations where counterterrorist units are organized within a country's national army, more specifically on army bases where deep reconnaissance units are also based. This is related to having air assault capabilities – the use of helicopter and parachute airborne operations, which is becoming a requirement for the greater mobility of small but highly professional troops that are now employed in counterterrorist operations. Approximately 80 percent of counterterrorist units have assault capabilities, and nearly 70 percent of these units operate inside military organizations.¹ The question arises whether counterterrorism as a public security measure, or more precisely the overlap between counterterrorist and airborne troops, is a recent development of the last two-three decades or something that existed earlier. To answer this question, we will examine what type of operations were in effect during the Second World War that would have employed airborne troops for or in relations to fighting counterterrorism within the realms of public security. We would regard as such any operation that would have involved the freeing or capturing of incarcerated or protected individuals, the blocking of unconventional forces or the occupation of towns or territories to control public security. The examination will look at the Soviet, German, British and American airborne troops, respectively as well as their operations. Typically it was either during the diversionary or possibly tactical operations of parachute troops or during operations of special warfare units executing air assault missions that antiterrorist or public security measures also took place.

The characteristics of organizational development of parachute airborne troops and special warfare units until 1945

In consideration of the fight against terrorism and organized crime – beside the certain involvement of parachute airborne troops -what is decisive in the matter is the operations of special warfare units employing air assault techniques; therefore we will go into greater detail in this regard. We will demonstrate only a few characteristic aspects of the development of parachute airborne troops.

The organizational development of Soviet airborne troops preceded that of other countries and started in 1930 when parachute battalions, or rather airborne battalions were established.. By 1938 their airborne troops had been organized into brigades.² The use of airborne troops in the Soviet military as part of the battle process was adapted both in their military doctrine and in their field service regulations. From 1941 on, the airborne troops were organized at the regional level. The Soviet airborne legion organized in 1941 was made up of three brigades. The operations of the legion were supported by an independent armoured car battalion. The same year the Branch Commandatura of Airborne Forces was established, which ensured the independence of the service. By 1943 glider airplane regiments had been set up. The number of air carriers made it possible to set up an airborne operations division. In August 1944 the idea of setting up an airborne army composed of a three-brigade airborne legion came up; however, it did not become realized in the end. During the war, the Soviet airborne units were committed in military operations, both in tactical and diversional actions.

The component of the Soviet Army that conducted special warfare bore the Russian acronym Spetsnaz (Spetsialnoye naznasheniya – „special designation”). Certain units of Spetsnaz were characterized by regular parachute jumps in the enemy's rear areas and by close links with the Military Intelligence and Secret Service. Spetsnaz was established mostly with the purpose of conducting actions of diversion and sabotage, but also to facilitate cooperation between secret agents, do deep reconnaissance scouting and collect information on a wide scale. Spetsnaz's first operation took place in 1930 during a field exercise when a small parachute unit was dropped to practice future paraoperations beyond enemy lines. In the following period, Spetsnaz and the Soviet Airborne Forces developed alongside each other. Paratroops reached the area target behind enemy lines by parachute jumping and made their way back by filtering through the enemy's front lines. During the Second World War, starting in 1942, all frontlines and headquarters were secured by Spetsnaz battalions made up of experts in explosives.³ These units were known as „construction battalions” or „construction brigades”. Spetsnaz agents were specially trained for deep reconnaissance scouting, the use of explosives, performing acts of sabotage, terrain and night intelligence, escaping and hiding, and survival in forest, swamp and tundra environments. They located and attacked the enemy's command posts and supply lifts. They prevented retreating enemy from blowing up bridges and railway junctions or if it was strategically required they themselves blew those up. Their radio operators detected the exact location

of enemy headquarters and message centers and blanketed their radio communications. In their operations they greatly relied on indigenous civilian agents and partisans. They were also capable of providing the local resistance (partisan warfare) with support. During the war 37000 agents were parachuted behind enemy lines, which represented a considerable force.⁴

The development of the German airborne troops started off in the second half of the 1930's – comparatively late – and was mainly influenced by the Soviet and the Italian example. *The employment of airborne troops against organized crime, or terrorist-like illegal armed groups already took place in the '30's, at the time when this service first came into existence. It was against communist groups operating around Berlin that in February 1933 Herman GÖRING, the Prussian Provincial Minister of Interior created a police unit, mostly composed of hunters with parachuting skills, called the Polizeiabteilung Wecke (Wecke Police Division), which was working under the Berlin Police. In April 1935 this division became a subordinate branch of the army where it operated as an airborne unit.*⁵ In 1936 construction sub-units specializing in the use of explosives were attached to the Airborne Regiment. In 1938 as a complementation to the organization of parachute units the first glider assault squadrons were established. In 1939 the parachute troops were amalgamated into one division and an artillery-company was also sub-ordained. Based on the operational field experiences gained in 1940, the parachute and the airborne divisions got united into one Airborne Division. In 1941 following the air assault operation in the Battle of Crete that met with great losses, there was a steep decline in the employment of airborne troops, as these solely performed the traditional task of the infantry, and thus their organizational development was halted. In 1943 development was renewed by the General Staff, who ordered the implementation of four parachute divisions as well as a motorized airborne division. By spring 1945 additional six parachute divisions were set up, and finally the German airborne forces were organized into an airborne army consisting of two divisions.

The development of German special warfare units started in 1939. By this time the structural organization, battle process and the development of military technologies made it possible for special warfare units to be airlifted into the enemy rear. During the Second World War there were two parallel special branches of the Secret Service, the Brandenburg Division and the Special Duties Battalion Friedenthal, and they had the same mission, which was to conduct special warfare operations. Both forces wore the enemy's uniform while in the enemy rear and their staff were highly skilled in knowing the enemy's language, terrain and armed forces. Both special forces unit were tied to airborne operations and air assault units as well as closely cooperated with the Military Secret Service. In certain cases the Special Forces used glider airplanes or conducted paraoperations to penetrate the enemy rear. In 1939 the first special forces formation of the German Forces, the Brandenburg Division, was structurally part of the German Intelligence Service, the Abwehr, which was under the German High Command, the Oberkommando Wehrmacht (OKW). The division continued its special commando operations until 1943, when the German Army's offensive ground to a halt, and subsequently it was used as a frontline combat unit. By 1944 the Brandenburg Division had completely lost its stature as a commando unit and was reallocated to the Großdeutschland Panzer Korps. While its staff, well-experienced in divisional operations, was transferred to the special commando forces of the SS.⁶ In 1943 a second special forces formation, the Special Duties Battalion Friedenthal was set up as part of the RSHA, or the Reichssicherheitshauptamt which was a military secret service agency placed under the SS. During 1944 due to personnel transferring from the Wehrmacht, the Battalion was expended into six departments. In 1944 as the last developmental stage of the the Special Duties Battalion Friedenthal was the creation of a special operations brigade that had two parachute battalions.

The development of British Airborne Force only commenced after the war broke out in 1940, and it was based on the German example.⁷ The objective was to establish a parachute battalion. The same year the organization and training of glider corps began. In 1941 the first parachute infantry battalion came into existence. Consequently the military leadership decided to establish two airborne brigades. One brigade was composed of parachute battalions while the other was designated as the glider corps. The year 1942 saw the establishing of an airborne division. The division was made up of three parachute brigades, one glider brigade, one armored glider reconnaissance regiment, one glider ground artillery division, one airborne anti-tank artillery and further subsidiary units. In 1944 the Allied Forces set up a airborne army to be the highest organizational level of their airborne forces.

The establishment of a British special force team with air assault capabilities started in 1941 with the birth of the battalion called Special Air Service, SAS. The same year the first paratroop operation took place targeting the airports of the Axis. Since this operation was not successful, the idea of airdropping commandos was cast aside and the use of light cross-country vehicles was experimen-

ted with. In 1942 the unit was extended into a regiment, and the idea of a parachute formation temporarily abandoned as the regiment was equipped with Willis Jeeps and was employed in land operations. Taking advantage of the excellent mobility of cross-country vehicles equipped with both heavy and light machine-guns, they developed a very efficient raiding process, that caused great technical losses at enemy airports. In 1943 a second SAS regiment went into operation. Once again these two regiments became designated to conduct paraoperations. When they resumed their paratrooping operations, they included the use of light jeeps. In January 1944, two addition regiments were set up and these were amalgamated with the earlier regiments as well as with a special intelligence battalion into a special operation brigade. By this time a certain type of warfare that only characterized the SAS had developed: 10–15 parachute commandoes were employed at great depth. These closely collaborated with unit of the secret service and of the resistance that were operating in enemy territory. In 1945 there was no more organizational development in the British Special Forces.

The developing of American Airborne Troops started comparatively late. In 1940 the first parachute infantry battalion was established. In 1942 the first experimentation with air assault gliders took place. In 1942 the first parachute construction battalion was set up.⁸ With the establishment of this unit the military leadership intended to create a unit whose task was to set up field airports where airborne infantry could land. They established several airborne regiments enforced with construction battalions that operated in the Pacific theatre of war. The division was made up of three parachute brigades, one glider brigade, one armored glider reconnaissance regiment, one glider ground artillery division, one airborne anti-tank artillery and further subsidiary units. In 1943 the setting-up of the first American parachute division that was mainly made up of three parachute infantry regiments, one glider ground regiment, one parachute field infantry regiment, one glider ground artillery regiment one glider anti-tank artillery and one glider construction battalion. The year of 1944 saw the establishment of further airborne divisions. During the August of the same year, three airborne divisions that were operating in the European theatre were organized into an airborne army-corps. The same year two American and a British air division plus a Polish air brigade were united to form the Allied Air Force.

A special forces team with air assault capabilities was only part of the British Army among the Allied Forces during the Second World War. Although in the American Army, airborne division and ranger formations that copied the British commandoes were set up based on the advice of officers accredited in the British Army, there was no interest for a special force team with air assault capabilities.

Airborne Operations in the context of Public Security and Fight Against Terrorism

On May 10 1940 during the Offensive against the Netherlands the Brandenburg Division went into action by crossing the Dutch and Belgian borders with the mission of capturing some important leaders.⁹ Some of their units reached their destination by parachuting, others were airlifted by STOL, short take off and landing ultralight aircraft, that could land on any terrain. The units didn't reach their original target.

Soviet airborne troops were used in the air assault against Bessarabia. Two airborne brigades were commissioned on June 29, 1940 when the Soviet Army was occupying Bessarabia. Cavalry and armored car formations of the land forces conducted a fast advancement in the directions of two cities of key importance Izmail and Bolgrad. The land offensive began on June 28. The plans that had been prepared for the airborne units in case of resistance was to occupy towns, to prevent the withdrawing Romanian Army's any attempt to detonate military objects, bridges, rail lines, road and industrial infrastructure as well as to secure the area until the arrival the cavalry and mechanized troops. The three airborne brigades were united at the airports 350 km-s away from the target area. The task of transportation was accomplished by 170 TB-3 planes. Out of the three brigades only two ended up employed, the third one was left in reserve. On the day of the operation one airborne unit was dropped off at 12 kilometers away from Bolgrad. It stormed the city and occupied it by evening. Next day one of the battalions of the brigade also occupied the city of Kagul. The next airborne brigade to be sent in was planned to be delivered by regular landing. However, according to their air reconnaissance data, this operation was not possible, so they ended up dropping a brigade of 30 parachutists without heavy weaponry in the vicinity Izmail. This brigade occupied the city the very same day and secured the crucial roads around the city. There was no clash with the withdrawing Romanian forces during the operation.

German airborne troops were employed as supporting units to aid the operation of two land divisions in the occupation of the Italian headquarters at Monte Rontondo, in the capture of high

ranking officers and in the stunting of military management in September 8, 1943. The Germans took measures in the neutralization of Italian forces after the coup that took place in Italian internal politics when MUSSOLINI was removed from power. Two land divisions were ordered to enter Italy to disarm the Italian Army. The operations of these two divisions weakened the Italian military leadership at the same time, which consequently led to the weakening of the Italian resistance as well. General Kurt STUDENT was in charge of sending in parachute troops to capture the now unreliable Italian General Staff and to occupy the headquarters at Monte Rotondo. The occupation of this mountain fort would have been impossible using traditional ground troops due to the fact that it had a powerful anti-aircraft defense and a system of mechanical obstacles. The Germans, having done a thorough air and local reconnaissance, started their air assault on September 8th, employing fifty-two JU-52 transport aircraft and a parachute battalion. They attempted to drop the parachutists directly onto the headquarters. In the Italian air defense response, several transport aircraft perished thus the rest of the troops had to land three kilometers from the headquarters. The forces that had managed to land attacked the headquarters, succeeded to break some of the mechanical obstacles and crossed the hand and machine gun fire and shortly occupied the central building where they captured 200 personnel, including 15 officers. The Italians ordered more troops into the region and surrounded the German air troops occupied headquarters. The evacuation of these parachute units could only take place as part of a prisoner exchange.¹⁰

To rescue MUSSOLINI the Germans employed the Friedenthal Special Division and a traditional parachute unit in September 10, 1943. The Nazi Department of Security (RSHA) and Otto SKORZENY conducted a lengthy investigation and reconnaissance and succeeded in narrowing down the location of MUSSOLINI, who was held on the 2900 meter high mountain of Gran Sasso in a hotel. The operation was conducted by a parachute battalion that was joined by the Friedenthal Special Division of the SS led by SKORZENY. There happened to be an open airfield outside the hotel where a glider was able to land. This is where the battalion and the special division landed using twelve Gotha DFS 230 gliders on September 12. Part of the forces started the occupation of the building while the rest was ordered to secure the ski lift leading up to the hotel. MUSSOLINI was freed in a few minutes and boarded one of the STOL airplanes. These airplanes are characterized by super light weight and special wing design that allows them to take off on a very short run.

In Europe it was from October 1943 that SAS commando paratroopers were employed by the British. On the 2nd of October in the region of Ancona and Pescara SAS commandoes containing 61 men each were sent in to rescue prisoners of war. The commando was in operation until the 6th of October in the enemy rear and managed to rescue 50 Allied prisoners of war. During July and August of 1944 in Normandy further SAS commandoes went into action in order to support the advance of Allied forces and to hinder the movements of the withdrawing German Army. On the 25th of July, south-east of Paris in the Ramouillier region, a seven-crew paratroop was dropped beyond the German lines in order to eliminate General ROMMEL. On the 31st of July yet another SAS unit of 23 men was dropped in the region of La Mans. This unit succeeded in disturbing the enemy's movement and also rescued 150 prisoners of war.¹¹

On the 22nd and 23rd of February, 1944, at the settlement of Los Banos in the region of Laguna De Bay south-east of Manila, the Americans executed a special operation to eliminate a prisoner of war camp. The operation was conducted by a parachute battalion, a glider battalion as well as a deep reconnaissance unit. First the American Army collected data on the camp using their intelligence staff and then dropped a deep reconnaissance parachute unit near the camp. The scouts made contact with the resistance, working in the region and collected further data about the camp. After a day of gathering information the deep reconnaissance unit secured the zone where the main forces were to land and prepared for the attack. Preceding the landing of the parachute battalion in charge of liberating the camp, the deep reconnaissance unit used granites to create an intense smokescreen over the camp; then, joined the resistance in liquidating the area. The landing paratroops launched an attack on the camp, wiped out the 248-member Japanese staff and liberated the prisoners. The liberation of the 2147 interned individuals only took twenty minutes. Neither the attackers nor the prisoners suffered any losses. The evacuation of the liberated prisoners and airborne troops was conducted by using amphibious vehicles. A glider airborne regiment conducted yet another air assault after the liberation of the camp in order to hold up the Japanese reinforcement moving toward the camp. Using special warfare technique, sub-units selected from the staff of the airborne troops conducted the successful intern liberation action.

Airborne troops were used to purge Yugoslav partisan groups at Drvar on the 25th of May, 1944 and to assist two mountaineer divisions in their pincher attack. The mission was accomplished by the SS Fallschirmjäger 500 parachute battalion.¹² TITO's partisans were conducting their guerilla operations in the mountains. The German leadership wanted to eliminate TITO's headquarters. His headquarters were situated on a plateau near Drvar in a deep cave so it was protected both by natural and man-made obstacles. 1200 armed partisans were in charge of protection. It was against them that the airborne battalion was sent in with the mission of tying up these forces so that the main troops, two mountain hunter battalion, could surround the area and advance to the partisan headquarters. The crew of the parachute battalion was dropped at the target zone on the 25th of May, 1944. Since the necessary number of air transport carriers were not provided, the air troops could only be delivered in two shifts with five ours between them. The first wave of air assault took the town of Drvar. The second wave brought in further 300 staff on glider airplanes. The ground troops that were to surround the area were considerably behind schedule in approaching the target zone near TITO's headquarters, already secured by the paratroops. The two mountain hunter battalions only arrived the next morning and by this time the paratroopers got worn down, only 800 of the initial 1600 men remaining alive. Although TITO managed to flee the premises, the air assault did tie up the partisans' forces, that suffered great losses in the end.

On the 12th of October 1944 British Paratroops landed on an airfield outside Athens having given the mission of stopping two irregular enemy Greek forces from clashing with each other. Due to the switch in alliance of the Romanian Army, the German forces occupying Greece decided to withdraw quickly in fear of the lifeline of their forces being cut. The Germans had withdrawn from Athens by October 4th and a few day later from the whole of the country. As a consequence a crisis developed in the inner politics of Greece as anglophile and left-wing forces disagreed. As irregular left-wing forces were in majority, there was a danger for Athens to be occupied by these. The British Leadership sent a division by sea to stabilize the political crisis. Due to the length of the sea route the landing could only take place on the 13th or 14th , so the British had to look for a faster solution to prevent the occupation of Athens and the stabilization of the region. On the 12th a parachute battalion was dropped on Megara airfield near the city. The jump took place under extremely windy conditions that caused the scattering and injury of a great number of the crew. Following the landing the battalion secured the airfield where military vehicles were airlifted by glider airplanes to increase mobility. On the same vehicles the battalion entered the capital, where it acted as a forerunner for the soon to be landing naval division and thus greatly contributed to the stabilization process.

In August 1954 the Soviet Union began its offensive against Japan in Manchuria where three airborne brigades were employed in order to aid ground units, to provide civilian security, to capture important personnel and to disarm Japanese formations.¹³ The Manchurian Offensive started on the 9th of August, when the Soviet Army crossed the border with ease and made rapid advance toward the heart of the country. The Japanese leadership's number one aim was to hold on to major cities and industrial regions, so most of their forces concentrated in the cities of *Harbin, Kirin, Changchun, Shenyang and Port Arthur*. The offensive to occupy these urban centres began on the 12 of August. The Japanese Forces put up a lot of resistance at Harbin and Kirin, so to aid the occupational effort of the Soviet armor-heavy forward-detachment airborne forces, one brigade and other smaller air units were sent in.¹⁴ After two days of intense fighting, the Japanese surrendered *Harbin and Kirin*. During the Japanese armistice in Manchuria the airborne troops that were employed as an occupational and civilian security force contributed greatly to the prompt closure of the fights. *In the city of Mukden*, two Soviet parachute battalions managed to disarm fifty thousand Japanese soldiers.¹⁵ During the occupation of Changchun, the parachute battalion dropped at the city's airport captured General YAMADA and his staff. The effective stunning of the Japanese military and political system exacerbated the collapse of their power. During the Manchurian Offensive airborne operations took place even more frequently than mentioned here.

Summary

The employment of airborne troops for ensuring public security and fighting terrorism can be explained noting two different reasons.

The first reason was the *need for faster involvement*. The ability to act fast was the reason why the use of airborne troops became more widespread in these two areas. In both, the Soviet airborne operations over Manchuria and Bessarabia and the British airborne maneuver near Athens, the goal was to have a quick military presence to ensure public security in cities being occupied by using air-

borne troops. Paratroops that share the characteristics of light infantry managed to avoid the use of heavy weaponry in fulfilling these mission that served public security rather than being conventional military maneuvers. The delivery of military forces in the fastest way possible was and has been the employment of airborne troops.

The second reason was the *achievement of tactical surprise* for which airborne troops were used in both public security and antiterrorist operations. In missions like the rescue of MUSSOLINI, surprise played a great role, and their success can be attributed to the use of lightweight gliders. Between the enemy's becoming aware of the gliders and the attack launched at the building there must have been only a minute interval that excluded the possibility of any kind of counter-attack. In the German air assault operations to eliminate the partisans in the Yugoslav mountains, surprise was also key. The paratroopers were dropped directly over the heads of the partisans, which created a surprise effect and completely stunned the mobility of these partisan forces that normally had a great advantage of maneuverability on mountainous terrain.

What characterizes the above mentioned airborne operations is the fact that most of the time the units conducting them were either special forces working under an intelligence agency such as the SAS, or the Brandenburg or Friedenthal divisions or cooperating with an intelligence agency like the American forces in Manila or the German forces rescuing MUSSOLINI. The role of Intelligence is also key in the fight against terrorism today.¹⁶ This leads to the conclusion that special units skilled in air assault are the most likely to be useful in the fight against terrorism. Having considered all, it is noteworthy to draw attention to the experiences of the Second World War, where not only that the British Forces achieved great success in conducting airborne operations by setting up special army forces and within that creating the airborne skilled SAS, but also they happened to form a military concept that plays significant importance in nowadays fight against terrorism, and which concept is regarded as something to copy by several nations today.¹⁷

Finally we can state that the use of paratroops or special forces with air assault capabilities dropped on target areas for public security and anti-terrorist tasks in the Second World War can be attributed to the need for fast involvement and the achievement of tactical surprise. Already in that era, it became clear that in the operations of this type, the close cooperation with the Intelligence was paramount.

It can be concluded that special forces with air assault capabilities achieved major importance in solving the tasks of public security and anti-terrorism based on their experiences in the Second World War.

Notes:

¹ RYAN – MANN – STILWELL

² GOSZTONYI 126. p.

³ WHITE 120. p.

⁴ MUCS – KOVALCSIK 59. p.

⁵ MCNAB 12. p.

⁶ KŐSZEGVÁRI 1984. 27. p.

⁷ GREGORY

⁸ CRAVEN – CATE 237-281. p.

⁹ SCHEICH 35-36. p.

¹⁰ KESSLER

¹¹ SAS

¹² This formation was set up at the end of 1943 from court-martialed soldiers. They were partly from the Gdanskmatzkau and Dachau military prisons. The soldiers had their positions and rank restored with the condition that they would accept a "special" air mission

¹³ SZAGAJAK – CIGANOK

¹⁴ TÓTH 17. p.

¹⁵ GOSZTONYI 230. p.

¹⁶ KŐSZEGVÁRI 2003

¹⁷ Loc. cit. 34.p.

Abbreviations in notes:

MONOGRAPHTIES:

- CRAVEN – CATE — W. F. CRAVEN – J. L. CATE: *The Army Air Forces in World War II*. Chicago, 1958, The University of Chicago Press.
- SCHEICH — SCHEICH Vilmos: *Gerillák, diverzánok, szabotőrök, különleges erők*. [Gurillas, Diversions, Sabotage and Special Forces] Budapest, 1971, Zrínyi kiadó.
- GREGORY — Barry GREGORY: *The British Airborne Troops 1940-1945*. Garden City, 1974, Doubleday.
- KŐSZEGVÁRI 1984 — KŐSZEGVÁRI Tibor: *Diverzió*. [Diversión] Budapest, 1984, Zrínyi Katonai Kiadó.

- TÓTH — TÓTH Loránd: *Ejtőernyős deszant*. [Paratroops] Budapest, 1987, Zrínyi kiadó. /Haditechnika fiataloknak./
- WHITE — Terry WHITE: *A világ elit katonái*. [The Making of World's Elite Forces] translator: PORKOLÁB Imre, Budapest, 1992, Zrínyi.
- GOSZTONYI — GOSZTONYI Péter: *A Vörös Hadsereg a szovjet fegyveres erők története*. [The Red Army, A History of the Soviet Forces] Budapest, 1993, Európa.
- KESSLER — Leo KESSLER: *Kommando. A Brandenburg zászlóaljtól a Jagdkommandóig*. [Kommando] Debrecen, 1998, Hajja és fia könyvkiadó.
- MCNAB — McNAB, Chris: *Fallschirmjäger: A német ejtőernyős – haderő képes története a II. világháborúban*. [German Paratroopers] translator: SZILÁGYI Béla Debrecen, 2000, Hajja és fia könyvkiadó.
- KŐSZEGVÁRI 2003 — KŐSZEGVÁRI Tibor: *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai I* [Fight against International Terrorism and Its Military Applications I.] Budapest, 2003, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.
- RYAN – MANN – STILWELL — RYAN – MANN – STILWELL: *A világ különleges katonai alakulatai*. [The Encyclopedia of the World's Special Forces] translator: BÍRÓ Júlia. Budapest, 2003, Ventus Libro Kiadó.
- STUDIES:**
- MUCS – KOVALCSIK — MUCS Sándor – KOVALCSIK József: *A légideszant csapatok fejlődésének áttekintése a két világháború között és alkalmazásuk a második világháborúban*. [An Overview of the Development of Airborne Troops between the Two World Wars and their Service in the Second World War] *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXVII. évf. (1962) 2. sz., 3-72. p.
- SZAGAJAK – CIGANOK — SZAGAJAK. p. – CIGANOK. A.: *Légideszantok alkalmazása a Nagy Honvédő Háborúban*. [Employing Airborne Troops in the Great War] *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXVII. évf. (1962) 1. sz. 46-82. p.
- ENCYCLOPEDIAS:**
- SAS — *A SAS Enciklopédia*. [Encyclopedia SAS] Budapest, 2000, Zagora Kft.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő
Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei
a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban

Napjainkban megfigyelhető egy szervezet-fejlesztési irányzat, amely szerint a terrorelhárító alakulatokat az alkalmazó ország hadseregének szervezetén belül hozzák létre, a mélységi felderítő alakulatok bázisán. Ez összefügg a légideszant – helikopteres légimozgékony vagy ejtőernyős – képességgel, ami egyre inkább követelményként jelentkezik a kis, professzionális csoportok nagy mozgékonyosságát igénylő terrorelhárító tevékenységénél. A terrorelhárító alakulatok hozzávetőleg 80 %-a rendelkezik légideszant képességekkel és közel 70 %-át működtetik katonai szervezeten belül¹. Kérdésként merülhet fel, hogy a terrorelhárítás, mint rendvédelmi tevékenység, illetve a légideszant csapatok tevékenysége közötti átfedés egy az utóbbi két-három évtizedben feltűnt, új jelenség, vagy már korábban is fellelhetőek átfedések a két tevékenységénél. Vizsgáljuk meg ezért, hogy a légideszant alakulatok második világháborús alkalmazása folyamán milyen rendvédelemmel és a terrorizmus elleni harccal kapcsolatos, vagy ahhoz kötődő feladatokat hajtottak végre. Ilyennek tekinthetők őrzött és védett személy vagy személyek kiszabadítása illetve elfogása, irreguláris erők blokározása és felszámolása, városok és területek rendészeti célú megszállása. A vizsgálat a szovjet, a német, a brit és az amerikai légideszant csapatokra és azok tevékenységére terjed ki. Jellemzően az ejtőernyős csapatok által végrehajtott diverziós, esetleg harcászati bevetések, illetve a különleges hadviselés csapatok csoportjainak légideszant eljárással kivitelezett műveletei voltak azok, amelyeknél terrorista-ellenes, vagy rendészeti célú alkalmazásra sor került.

Az ejtőernyős légideszant csapatok és a különleges műveleti erők szervezeti fejlődésének fő jellemzői 1945-ig

A terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harc szempontjából – az ejtőernyős légideszant csapatok bizonyos fokú bevonása mellett – a légideszant harceljárással tevékenykedő különleges műveleti erők szerepe a meghatározó, ezért részletesen ezeket tárgyaljuk. Az ejtőernyős légideszant csapatok fejlődéséből csupán néhány jellemző momentumot mutatunk be.

A szovjet légideszant csapatok szervezeti fejlődése más országokat megelőzve, 1930-ban vette kezdetét, amikor *ejtőernyős, illetve légi szállítású deszant-zászlóalj* hoztak létre. 1938-ban már dandárokba tagolták a légideszant csapatokat.² A légideszant csapatok alkalmazása a szovjet haderőben a hadműveleti elvek és a harcszabályzatok szintjén is a harceljárás szerves részévé vált. A légideszant csapatokat 1941-től hadtest szinten szervezték. Az 1941-es szervezésű szovjet légideszant hadtest három dandárból állt. A hadtest harcát önálló könnyűharcokcsi-zászlóalj támogatta. Ebben az évben felállították a légideszant csapatok csoportfőnökségét, ami önállóságot biztosított a fegyvernemnek. 1943-ban már vitorlázógépes ezredek is felállítottak. A szállító repülőgépek száma lehetővé tette a légi szállító hadosztályok felállítását is. 1944 augusztusában felmerült egy három gárda légideszant hadtestből álló légideszant hadsereg felállításának gondolata, azonban erre végül nem került sor. A háború folyamán hadműveleti, harcászati és diverziós műveletek során egyaránt bevetették a szovjet légideszant csapatokat.

A szovjet haderő különleges hadviselést folytató szervezeti eleme volt a *Szpecnaz*, (szpecialno naznassenyija – különleges rendeltetésű) melynek egyes csoportjait jellemzően ejtőernyővel juttatták ki a mögöttes területre, és amely szorosabb együttműködést valósított meg a katonai hírszerző illetve titkosszolgálati szervekkel. A Szpecnaz leginkább diverziós és szabotázs akciókra illetve részben ügynöki együttműködés megvalósítására, továbbá mélységi felderítő járőrözésre, széleskörű információ gyűjtésre létrehozott alakulat volt. Az első Szpecnaz bevetésre 1930-ban került sor, amikor egy kis csoportot dobtak le ejtőernyővel egy hadgyakorlaton azzal a céllal, hogy az ellenség hátába hajtsanak végre akciókat. A szovjet ejtőernyős csapatok és a Szpecnaz ezt követően párhuzamosan fejlődtek. A fő szállítási mód az ellenség hátába ejtőernyős ugrással történt, míg visszafelé átszivárogtak az ellenséges frontvonalon. A második világháború folyamán, 1942-től minden frontot és katonai parancsnokságot megerősítettek egy „robbantási szakértőkből” álló Szpecnaz zászlóaljjal.³ Ezeket az alakulatokat „műszaki zászlóalj” illetve „műszaki dandár” névvel illették. Az itt szolgáló katonákat kiképezték mélységi felderítő járőrözésre, robbantások és szabotázs tevékenység végrehajtására, terep és éjszakai tájékozódásra, szökésre és bujkálásra, valamint az erdőkben, mocsarakban és a tundrán való túlélésre. Felderítették és támadták az ellenség vezetési pontjait, és utánszállításait. Megvédték a hidakat és vasúti csomópontokat a visszavonuló ellenség robbantásától, vagy szükség esetén ők robbantották fel azokat. Rádiósaik bemérték az ellenséges parancsnokságok és hírközpontok pontos helyét, és zavarták

az ellenség rádióösszeköttetését. Tevékenységük folyamán széles körben támaszkodtak a helyi lakosságra, illetve a partizáncsoportokra. Alkalmasként voltak az ellenség mögöttes területén működő ellenállási tevékenység (partizánharc) támogatására is. Ilyen feladatra a háború folyamán mintegy 37000 fő⁴ specialistát dobtak le ejtőernyővel, ami igen jelentős erőt képviselt.

A német légideszant csapatok fejlődése főként szovjet és olasz példákat követve indult meg – kissé megkésve –, a harmincas évek második felében. A légideszant csapatok korai szervezeti formáinak *szervezett bűnözői illetve terrorista jellegű illegális fegyveres csoportok elleni alkalmazására már a fegyvernem megszületésének időszakában, a harmincas években sor került*. Herman GÖRING, Poroszország tartományi belügyminisztere Berlin környéki kommunista csoportok ellen 1933 februárjában hozta létre a *főként ejtőernyős vadászokból szervezett Polizeiabteilung Wecke (Wecke rendőrzászlóalj) elnevezésű rendőri csapaterős egységet, amely a berlini rendőrség alárendeltségében tevékenykedett*.⁵ Az alakulat 1935 áprilisában került a haderő alárendeltségébe, ahol mint ejtőernyős légideszant egység folytatta tevékenységét. 1936-ban robbantási feladatokban járatos műszaki alegységeket csatoltak az ejtőernyős ezredhez. 1938-ra az ejtőernyős alakulatok szervezetén belül, azok kiegészítéseképpen létrehozták az első deszant-vitorlázógépes rohamegységeket. 1939-ben az ejtőernyős csapatokat egy hadosztályban egyesítették, és egy tüzérsztyályt rendeltek hozzá. Az 1940-es hadműveletek alkalmazási tapasztalatai alapján megtörtént az ejtőernyős hadosztály és egy légi szállítású hadosztály összevonása egy légideszant hadtestbe. 1941 tavaszán – a magas veszteségekkel járó krétai légideszant műveletet követően – éles fordulat állt be a légideszant csapatok alkalmazásában, mivel kizárólag hagyományos gyalogsági feladatokat hajtottak végre, és szervezeti fejlesztésük megtorpant. 1943-ban ismét fejlesztések kezdődtek, és a vezérkar parancsot adott négy ejtőernyős hadosztály, illetve egy motorizált légi szállítású hadosztály felállítására. 1945 tavaszáig bezárólag további hat ejtőernyős hadosztályt állítottak fel. Végül két hadtestből álló ejtőernyős hadseregbe szervezték a német légideszant erőket.

A német különleges műveleti erők fejlesztése 1939-ben indult meg. A légideszant csapatok szervezetének, harcéljárásának és haditechnikai eszközeinek fejlődése ekkorra már azt is lehetővé tette, hogy az ebben az évben létrehozott különleges hadviselés erők eljárásai között helyet kapjon a csoportok légi úton történő kijuttatása az ellenség mélységébe. A második világháború folyamán két, azonos feladattal párhuzamosan létrehozott katonai titkosszolgálat különleges alakulata – a Brandenburgi hadosztály és a Friedenthal Különleges Alakulat – végzett a különleges hadviselés módszereivel végrehajtott műveleteket. Mindkét alakulat az ellenség egyenruháját viselte a mögöttes területeken végrehajtott akciók folyamán, állományuk kiemelkedő nyelvi képességekkel, helyismerettel és idegen hadsereg ismerettel rendelkezett. Mindkét különleges hadviselés szervezet kötődött a légideszant harcéljáráshoz és a légideszant csapatokhoz, illetve szorosan együttműködött egy-egy katonai titkosszolgálattal. A különleges műveleti erők esetenként alkalmaztak vitorlázó repülőgépeket vagy ejtőernyős ugrást az ellenség mélységébe történő behatolás céljából. 1939-ben a német haderő szervezetében elsőként létrehozott különleges hadviselés erő a német vezérkarnak, az Oberkommando Wehrmachtnak (OKW) alárendelt katonai titkosszolgálat, az Abwehr szervezeti részét képező Brandenburgi hadosztály volt. Különleges műveleti működését a hadosztály 1943-ig, a német haderő támadó hadműveleteinek kifulladásáig folytatta, ekkortól főként hagyományos összefegyvernemi harcra alkalmazták erőit. 1944-re a Brandenburgi hadosztály teljesen elvesztette különleges hadviselés jellegét, ezért páncélgránátos hadosztállyá szervezték át, diverziós tevékenységben járatos állományát pedig átadták az SS különleges műveleti erőinek.⁶ 1943-ban a másodikként szervezett különleges hadviselés erőt az SS alá rendelt katonai titkosszolgálat, a Birodalmi Biztonsági Főhivatal (RSHA) részeként hozták létre *Friedenthal Különleges Alakulat* néven. 1944-ben – a Wehrmachttól beérkeztetett személyi állománynak köszönhetően – már hat zászlóalj méretűre fejlesztették fel erőit. A Friedenthal Különleges Alakulat szervezeti fejlődésének utolsó állomásaként 1944-ben létrehozott különleges műveleti dandár két ejtőernyős zászlóaljjal is rendelkezett.

Az angol légideszant csapatok fejlesztésére csak a háború kitörése után, német példák alapján, 1940-ben került sor.⁷ A cél egy ejtőernyős zászlóalj felállítása volt. Még ugyanebben az évben megkezdődött a vitorlázógépes alakulatok felállítása és kiképzése. 1941-ben létrejött az első ejtőernyős lövész zászlóalj. Ezt követően a katonai vezetés két légideszant dandár létrehozását határozta el. Az egyik dandárt ejtőernyős zászlóaljak alkották, míg a másik dandár vitorlázógépes alakulatként állt fel az év folyamán. 1942-ben megkezdték az első *légideszant hadosztály* felállítását. A hadosztály három ejtőernyős dandárból, egy vitorlázórepülő dandárból, egy vitorlázórepülő páncélozott felderítő ezredből, egy vitorlázórepülő tábori tüzérezredből, egy légi szállítású páncéltörő tüzérsztyályból és további kiegészítő szervezeti elemekből állt. 1944-ben a szövetségesek létrehoztak egy légideszant hadsereget, mint a légideszant csapatok szervezésének legmagasabb szintjét.

A légideszant eljárással tevékenykedő angol különleges hadviselés erő felállítását 1941-ben kezdték meg, amikor létrejött az első SAS (Special Air Service – Különleges Légi Szolgálat) század. Az első ejtőernyős bevetést ebben az évben hajtották végre, a tengelyhatalmak tábori repülőtereire ellen. Mivel ez a bevetés nem járt eredménnyel, egy időre elvetették a kommandók ejtőernyős bejuttatására vonatkozó elképzelést, és könnyű terepjáró gépjárművek alkalmazásával kísérleteztek. 1942-ben az egységet ezredre fejlesztették és – némiképp elfordulva az eredeti ejtőernyős koncepciótól – Willis Jeep terepjárókkal látták el, szárazföldi műveletekre alkalmazva a csoportokat. A speciálisan előkészített, könnyű és nehéz géppuskákkal felfegyverzett terepjáró gépjárművek mozgékonyágát kihasználva kifejlesztettek egy igen hatékony portyázó harcjelzést, amellyel jelentős technikai veszteségeket okoztak az ellenség repülőterein. 1943-ban megkezdte működését egy második SAS ezred is. A két SAS ezred fő alkalmazási profilját ismételten az ejtőernyős műveletek jelentették. Amikor visszatértek az ejtőernyős behatolási eljárásokhoz, már könnyű terepjárókat is magukkal vitték. 1944 januárjában további két SAS ezred felállítására került sor, amelyeket a korábban létrehozott ezredekkel és egy különleges híradószázaddal együtt egy különleges műveleti dandárban egyesítettek. Ekkorra kialakult egy jellegzetes SAS típusú különleges hadviselés, amelyre olyan nagy mélységben alkalmazott, 10-50 fős létszámú ejtőernyős kommandók voltak jellemzőek, amelyek szorosban együttműködtek az ellenséges területen tevékenykedő titkosszolgálatokkal és az ellenállás csoportjaival. 1945-ben már nem történt szervezeti fejlesztés az angol különleges műveleti erőknél.

Az amerikai légideszant csapatok szervezeti fejlődése más országokhoz képest jelentős késéssel zajlott. 1940-ben felállításra került az első ejtőernyős lövész zászlóalj. 1941-ben megkezdtek a deszant-vitorlázógépekkel folytatott első kísérleteket is. 1942-ben állították fel az első ejtőernyős műszaki zászlóaljat.⁸ Az ejtőernyős műszaki feladata a katonai vezetés szándéka szerint tábori repülőterek létrehozása volt, amelyekre beérkezettek a légi szállítású lövész alakulatok. Felállítottak néhány ejtőernyős ezredet, ezek a csendes-óceáni hadszíntéren tevékenykedtek, műszaki zászlóaljakkal megerősítve. 1943-ban felállításra került az első amerikai légideszant hadosztály, amely főbb elemeit tekintve három ejtőernyős lövészezredből, egy vitorlázórepülő gyalogezredből, egy ejtőernyős tábori tüzérezredből, egy vitorlázógépes tábori tüzérezredből, egy vitorlázógépes páncéltörő tüzérosztályból és egy vitorlázógépes műszaki zászlóaljból állt. 1944-ben további légideszant hadosztályok felállítására került sor. Ez év augusztusában három európai hadszíntéren tevékenykedő légideszant hadosztályt hadtestbe szerveztek. Még ebben az évben két amerikai és egy angol légideszant hadosztályból illetve egy lengyel légideszant dandárból létrehoztak egy szövetséges légideszant hadsereget.

A légideszant eljárással tevékenykedő különleges hadviselés erőket szövetséges vonatkozásban csak az angol haderőn belül szervezték meg a második világháború folyamán. Habár az amerikai haderőben éppen az angol vezérkarba akkreditált tisztak tanácsai alapján állították fel a légideszant hadosztályokat és az angol kommandókat másoló „ranger” alakulatokat is, a légideszant eljárással tevékenykedő különleges hadviselés erői iránt már nem mutattak érdeklődést.

A rendvédelemmel és a terrorizmus elleni harccal összefüggő légideszant műveletek

A Hollandia elleni támadásnál 1940. május 10-én a német Brandenburgi hadosztály néhány csoportját dobtak át a Holland és a luxemburgi határon, vezető személyek elfogása céljából.⁹ A csoportok egy része ejtőernyős ugrással jutott el rendeltetési helyére, másik részét a szinte bárhol leszállni képes Storch futárgépeken szállították a célterületre. A csoport nem érte el eredetileg kitűzött célját.

A szovjet légideszant csapatok a besszarábiai légideszant műveletnél hajtottak végre rendszeti jellegű bevetést. Két légideszant dandárt vetettek be 1940. június 29-én, amikor a szovjet hadsereg elfoglalta Besszarábiát. A szárazföldi haderőnem lovas és harckocsi csapatai gyors előrenyomulást hajtottak végre két kulcsfontosságú város, Izmail és Bolgrád irányába. A szárazföldi hadműveletek június 28-án kezdődtek meg. A légideszant csapatok tervezett feladata az volt, hogy – amennyiben fegyveres ellenállásba ütköznek – foglalják el a városokat, akadályozzák meg az ott található objektumok, hidak és vasútvonalak, illetve az úthálózat és ipari kapacitások felrobbantását és megsemmisítését a kivonuló román csapatok részről és *biztosítsák a területet* a gépesített és lovas csapatok beérkezéséig. Három légideszant dandárt a célterülettől 350 km. távolságra elhelyezkedő repülőtereken vonták össze. A szállítási feladatokat 170 darab TB-3 repülőgép végezte. A három dandárból végül csak kettőt vetettek be, a harmadikat tartaléknak hagyták. A bevetés napján egy légideszant-dandárt Bolgrádtól 12 km-re dobtak le. A dandár támadást indított a város ellen, amelyet estig el is foglalt. A következő napon a dandár egyik zászlóalja elfoglalta Kagul városát is. A következő bevetni kívánt légideszant-dandárt eredetileg leszálló módszerrel kívánták deszantolni az Izmail város környéki repülőtereken. Mivel a légi felderítés adatai alapján úgy találták, hogy ez nem lehetséges, 30-án ejtőernyős dobással –

nehézfegyverzet nélkül – deszantolták a dandárt, közvetlenül Izmail területén. A dandár még aznap elfoglalta a várost, és biztosította a város környéki létfontosságú útvonalakat is. A művelet folyamán fegyveres összetűzésre nem került sor a visszavonuló román erőkkel.

A német légideszant csapatok a Monte Rotondón kiépített olasz főhadiszállás megszállása, magas beosztású olasz tisztek elfogása, illetve a vezetési rendszer bénítása céljából alkalmaztak légi deszantot 1943. szeptember 8-án két szárazföldi hadosztály tevékenységének támogatása érdekében. Az olasz belpolitikai helyzetben bekövetkezett fordulat és MUSSOLINI július 25-ei elmozdítása következtében a németek az olasz erők semlegesítése érdekében tettek lépéseket. Két szárazföldi hadosztályt vezényeltek Olaszországba az olasz haderő erőinek lefegyverzésére. A két hadosztály tevékenységével egyidejűleg a németek az olasz katonai vezetést is bénították, ami gyengítette olasz részről a szervezett ellenállást. Kurt STUDENT tábornoknak feladatul szabták, hogy az ejtőernyősök ejtsék foglyul a megbízhatatlanná vált olasz vezérkart, foglalják el a Monte Rotondón kiépített olasz főhadiszállást. Ennek az erős légvédelemmel és műszaki zárrendszerrel megerősített hegyi erődítménynek az elfoglalása hagyományos szárazföldi erőkkel szinte lehetetlen volt. Alapos légi és helyszíni felderítést végeztek a németek, és szeptember 8-án 52 db JU-52-es szállítógéppel, zászlóalj szintű ejtőernyős erővel megkezdték a légideszant műveletet. Megpróbálták a deszantot közvetlenül a főhadiszállásra ledobni. Az erős légvédelmi tűzben több szállító gép odaveszett, így az erők egy részét csak a főhadiszállástól 3 km-re sikerült ledobni. A földet ért erők megtámadták a főhadiszállást, átverekedtek magukat néhány műszaki záron és a géppuskák, illetve a kézfegyverek tüzén, és rövid, de heves tűzharcban elfoglalták a központi épületet, ahol 200 főt, köztük 15 főtisztet ejtettek foglyul. Az olaszok nagyobb erőket vezényeltek a térségbe, és körülzárták a német légideszant által megszállt főhadiszállást. Az ejtőernyősök kivonása a harcterületről végül fogolycsera keretében történt.¹⁰

MUSSOLINI kiszabadítására a német Friedenthal Különleges Alakulathoz és hagyományos ejtőernyős csapatokból összeállított légideszantot vetettek be 1943. szeptember 10-én. Az RSHA és SKORZENY által lefolytatott hosszas nyomozati és hírszerző munka után sikerült behatárolni MUSSOLINI pozícióját, akit a Gran Sassó 2900 méter magas hegyén, egy szállodában őriztek. A hadművelet végrehajtását egy ejtőernyős zászlóaljra bízták, ehhez csatlakozott az SS Friedenthal Különleges Alakulat 40 kommandósa, Otto SKORZENY vezetésével. A szálloda előtt adódott egy nyílt terület, ahova vitorlázógéppel megoldható volt a leszállás. Szeptember 12-én 12 db Gotha DFS 230 vitorlázóval itt landolt a különleges erőkkel megerősített zászlóalj. Az erők egyik része megkezdte az épület elfoglalását, másik részüket a szállodához vezető drótkötélpálya biztosítására különítették ki. A kiszabadítás néhány perc alatt megtörtént. MUSSOLINIT ezután speciális futárrepülőgépre, egy Storch fedélzetére ültették. Ez a repülőgép – kis tömegének és különleges szárnykialakításának köszönhetően – képes volt igen kis sebességgel, rendkívül rövid területen le és felszállni.

Európában 1943 októberétől vetettek be ejtőernyős SAS kommandókat az angolok. *Október 2-án* Ancona és Pescara között vetettek be 61 fős SAS kommandót szövetséges hadifoglyok kiszabadítása céljából. A kommandó október 6-ig tevékenykedett az ellenség mögöttes területein, ezalatt 50 szövetséges hadifoglyot szabadított ki. Normandiában 1944 július–augusztus folyamán, a szövetséges csapatok előrenyomulásának támogatása és a visszavonuló német erők mozgásának akadályozása céljából vetettek be további SAS kommandókat. *Július 25-én*, Párizstól dél-keletre, Rambouillier térségében egy 7 fős ejtőernyős csoportot juttattak el a német vonalak mögé ROMMEL tábornagy likvidálása érdekében. A vállalkozás eredménytelen volt. *Július 31-én* egy újabb 23 fős SAS csoportot dobtak le ejtőernyővel Le Mans térségében. Ez a csoport már eredményesen zavarta a visszavonuló ellenség mozgását, emellett 150 fő hadifoglyot szabadított ki.¹¹

1944 február 22-én és 23-án Manilától délkeletre egy amerikai különleges műveletre került sor, egy Laguna de Bay térségében, Los Banos településnél elterülő fogolytábor felszámolása érdekében. A műveletben egy ejtőernyős és egy vitorlázógépes század, illetve egy ejtőernyős mélységi felderítő szakasz vett részt. Az amerikai erők titkosszolgálati módszerekkel információkat gyűjtöttek a táborról, majd 22-én egy mélységi felderítő járőrt dobtak le ejtőernyővel a tábor környezetében. A járőr állománya felvette a kapcsolatot a környéken tevékenykedő ellenállókkal és további információkat gyűjtött a táborról. Egy napi adatgyűjtési tevékenységet követően a mélységi felderítő járőr biztosította a főerők tábor melletti ledobási zónáját, majd felkészült a támadásra. Közvetlenül a fogolyszabadítási művelet végrehajtására kijelölt ejtőernyős század földet érését megelőzően a mélységi felderítő szakasz füstgránátokkal intenzív ködösítésbe kezdett a táborban, majd együttműködve az ellenállókkal megkezdte az őrség likvidálását. A földet érő ejtőernyős század lerohanta a tábort, likvidálta a 248 fős japán őrszemélyzetet, és kiszabadította a foglyokat. A 2147 fogoly kiszabadítása mindössze húsz percet vett igénybe. Sem a támadók, sem a foglyok nem szenvedtek el személyi veszteséget. A foglyok és

a deszant kijuttatását a célterületről úszóképes járművekkel oldották meg. Egy vitorlázó repülőgépes légideszant század a fogolyszabadítási akciót követően végrehajtott még egy kisebb légideszant műveletet, a tábor irányába előremozgó japán tartalékok lekötése céljából. A sikeres fogolyszabadítási akciót a légideszant csapatok állományából kikülönített alegységek hajtották végre, a különleges hadviselés módszereit alkalmazva.

Jugoszláv partizán csoportok felszámolása céljából alkalmaztak légideszantot 1944. május 25-én Drvarnál, két hegyivadász hadosztály bekerítő műveletének támogatására. A bevetést az SS Fallschirmjager 500 ejtőernyős zászlóalj hajtotta végre.¹² TITO partizánjai a hegyekben folytatták gerillaharcukat. A német vezetés elhatározta, hogy megsemmisíti TITO főhadiszállását. A főhadiszállás egy fennsíkon volt Drvar közelében, egy mély barlangban, így természetes, illetve mesterséges védelemmel egyaránt rendelkezett. A fegyveres védelmet 12000 partizán látta el. Ellenük került bevetésre a légideszant-zászlóalj 800 embere azzal a céllal, hogy kössék le a partizánok erőit, amíg a főerők – két hegyivadász zászlóalj – elvégzi a terület bekerítését és megközelíti a partizánok főhadiszállását. Az ejtőernyős zászlóalj állományát 1944. május 25-én dobták le a célterületen. Mivel nem biztosították a feladat végrehajtásához szükséges kellő számú szállító repülőgépet, csak két hullámban voltak képesek a deszantot eljuttatni a célhoz, ráadásul öt órányi különbséggel. Az első, ejtőernyős légideszant hullám elfoglalta Drvar városát. A második, vitorlázógépes hullámmal további 300 fő érkezett. A bekerítést végző szárazföldi erők – a tervezett beérkezési időponthoz képest – jelentős késéssel közeledtek az ejtőernyősök közvetlenül TITO főhadiszállása mellett elhelyezkedő harcterületéhez. A két hegyivadász hadosztály csak másnap reggel ért oda, így a légideszant zászlóalj ez idő alatt felmorzsolódott, 800 emberéből 600 odaveszett. TITO ugyan elmenekült a főhadiszállásról, de a partizánok erőit az ejtőernyős támadás valóban lekötötte, és azok a bekerítést követően igen jelentős veszteségeket szenvedtek.

Athén térségében 1944. október 12-én vetettek be egy angol ejtőernyős zászlóaljat a térségben tevékenykedő, egymással ellenséges görög irreguláris erők összetűzésének megakadályozása céljából. A román hadsereg átállása miatt a Görögországot megszálló német csapatok erőik elvágásának megelőzése érdekében a gyors visszavonulás mellett döntöttek. A német haderő október 4-ig bezárólag ürítette ki Athént, majd néhány napon belül az egész országot. Ezt követően az országban belpolitikai feszültségek alakultak ki az angolbarát és a baloldali beállítottságú ellenálló erők között. Mivel a baloldali irreguláris alakulatok voltak túlsúlyban, fennállt a veszélye Athén megszállásának. Az angol katonai felső vezetés egy hadtestet indított útnak azzal a feladattal, hogy szálljon partra Görögországban, és stabilizálja a belpolitikai válságot. A hosszú hajóút miatt a partra szállásra csak 13-án és 14-én kerülhetett sor, így az angol katonai vezetők gyorsabb megoldást kerestek Athén megszállásának megelőzésére és térségének stabilizálására. 12-én a főváros melletti Mégara repülőtéren ledobtak egy ejtőernyős zászlóaljat. A zászlóalj ejtőernyős ugrására erős szélben került sor, ami növelte a szétszóródást és a sérülések számát. A földet érést követően a zászlóalj biztosította a repülőteret, ahova vitorlázó gépeken az ejtőernyős alakulat mozgékonyságának fokozása céljából gépjárműveket deszantoltak. A zászlóalj járművein bevonult Athénbe, ahol a partara szálló erők harcelőőrseként hatékonyan beavatkoztak a zavargásokba, így nagy mértékben hozzájárultak a stabilitás megteremtéséhez.

A szovjetek 1945 augusztusában a mandzsúriai hadművelet folyamán, a szárazföldi csapatok támadásának támogatása mellett esetenként megszálló-rendészeti céllal, vezető személyek elfogása, japán alakulatok lefegyverzése céljából alkalmaztak összességében három dandár erejű légideszantot.¹³ A Mandzsúria elleni, augusztus 9-én megindított támadás folyamán csapataik a határ átlépését követően sikerrel nyomultak az ország belseje felé. A japán katonai vezetés az ország fontosabb városainak, ipari körzeteinek megtartását tűzte ki célul, ezért az ott található fontosabb városok, *Harbin, Kirin, Csangcsun, Phenjan és Port Arthur* térségében vonta össze fő erőit. A városok irányába a támadás augusztus 12-én vette kezdetét. A japán csapatok Harbin és Kirin városoknál folytatták a harcot, így a szovjet 1. hadsereg előrevetett gépesített osztagainak a városok bevételéért folytatott harcait támogatandó, bevetették a légideszant csapatokat, egy légideszant-dandárt és más kisebb alakulatokat.¹⁴ Kétnapi harc után az ellenség feladta *Harbin* és *Kirin* városokat. A mandzsúriai küzdelmekben a *japán fegyverletétel folyamán megszálló-rendfenntartó feladattal bevetett ejtőernyős légideszant csapatok* sikerrel járultak hozzá a harcok gyors befejezéséhez. *Mukden* városában két szovjet ejtőernyős zászlóalj ötvenezer japánt fegyverzett le.¹⁵ *Csangcsun* elfoglalásakor a város repülőterére ledobott ejtőernyős zászlóalj elfogta YAMADA tábornokot, és teljes törzsét. A *Sengjan* repülőterénél ledobott másik légideszant foglyul ejtette Henry Pu Jit, Mandzsuko császárat. a katonai és a politikai vezetési rendszer hatékony bénítása meggyorsította a japán erők összeomlását. A mandzsúriai hadművelet folyamán a fentiekben ismertetett műveletek mellett még számos esetben alkalmaztak légideszantot.

Konklúzió

A légideszant csapatok alkalmazása két fő okra volt visszavezethető a második világháború rendvédelmi tevékenységgel és terrorizmus elleni harccal összefüggő feladatainak megoldása során.

Az első ok a gyors beavatkozás igénye volt. Ez volt az a jellegzetes képesség, amiért légideszant csapatokat alkalmaztak az ilyen jellegű feladatokra. A szovjetek besszarábiai és mandzsúriai légideszant bevetéseinél, illetve a brit ejtőernyős csapatok athéni alkalmazásánál az volt a cél, hogy minél gyorsabban megvalósuljon a fegyveres erők jelenléte a biztosítani kívánt városok területén. A könnyű lövész jellegű ejtőernyős csapatok nehéz fegyverzet nélkül is meg tudták oldani ezeket a feladatokat, amelyek inkább voltak rendészeti jellegűek, mintsem hagyományos katonai feladatok. A fegyveres erő megjelenítésének leggyorsabb formája akkor és ma is a légi szállítás technikai eszközrendszerével volt megvalósítható.

A másik ok a meglepés igénye volt, amiért légideszant csapatokat alkalmaztak a rendvédelemmel és a terrorizmus elleni harccal összefüggő feladatokra. Az olyan akciók végrehajtásánál, mint MUSSOLINI kiszabadítása, jelentős szerephez jutott a meglepés, ami a kisméretű vitorlázógépekkel végrehajtott rohamdeszant műveletnek volt köszönhető. A vitorlázó repülőgépek észlelése és az épület megrohamozása között legfeljebb egy perc telhetett el, ami szinte kizárta bármilyen hatásos ellentétevényeséget. Hasonlóképpen a meglepés eszköze volt a légideszant a Jugoszláv hegyekben végrehajtott partizán csoport felszámolására irányuló német akcióban. A meglepetésszerűen bevetett, közvetlenül a partizánok bázisára ledobott ejtőernyős alakulat gyakorlatilag megfosztotta mozgásszabadságától a hegyi terepen egyébként hatékonyan manőverező könnyű partizán erőket.

A felsorolt légideszant műveletek egyik fontos jellegzetessége volt, hogy az azokat végrehajtó csoport sok esetben valamilyen *titkosszolgálat alárendeltségében* tevékenykedő különleges műveleti erő volt – mint a SAS, a Brandenburgi illetve Friedenthal kommandók – vagy valamilyen *titkosszolgálati szervvel közösen hajtották végre* a műveletet, mint az amerikai erők Manilánál, illetve a német erők MUSSOLINI kiszabadítása érdekében. A titkosszolgálatok szerepe napjainkban is kulcsfontosságú a terrorizmus elleni harc megvívásában.¹⁶ Mindez arra enged következtetni, hogy leginkább a légideszant eljárással tevékenykedő különleges hadviselés erők vonhatóak be a terrorizmus elleni harc tevékenységi körébe. Ezzel összefüggésben is fel kell hívni a figyelmet a második világháborús tapasztalatok fontosságára, mivel a brit különleges hadviselés erők létrehozásával, azon belül a légideszant harceljárással tevékenykedő SAS felállításával a brit haderő nemcsak a légideszant hadműveletek támogatása területén ért el kiemelkedő sikereket, hanem *egyúttal egy napjaink terrorelhárító tevékenységében jelentős szerepet játszó*¹⁷ egységet hoztak létre, amelyre számos ország tekint követendő példaként.

Végül kijelenthető, hogy az ejtőernyős csapatok, illetve a légideszant harceljárással a célterületre jutatott különleges hadviselés erők alkalmazása a második világháború folyamán a rendvédelmi és a terrorizmus elleni harc feladataira a gyors beavatkozás és a meglepés igényével magyarázható. Az ilyen jellegű műveleteknél már ebben az időszakban bebizonyosodott a titkosszolgálatokkal megvalósított szoros együttműködés fontossága.

Megállapítható tehát, hogy a légideszant eljárással tevékenykedő különleges műveleti erők a második világháborús tapasztalatok alapján is fontos szerephez jutottak a rendvédelem és a terrorizmus elleni harc feladatainak megoldása során.

Jegyzetek:

¹ RYAN – MANN – STILWELL

² GOSZTONYI 126.p.

³ WHITE 120.p.

⁴ MUCS – KOVALCSIK 59.p.

⁵ MCNAB 12.p.

⁶ KŐSZEGVÁRI 1984, 27.p.

⁷ GREGORY

⁸ CRAVEN – CATE 237-281.p.

⁹ SCHEICH 35-36.p.

¹⁰ KESSLER

¹¹ SAS

¹² Az alakulat 1943 végén került felállításra haditörvénytörvényes élé állított és elítélt katonákból. Az állomány egy részét a gdanskmatzkai és a dachau katonai börtönökből hozták az alakulathoz. A katonák visszakapták beosztásukat és rangjukat, feltéve, hogy elvállalnak néhány „speciális” légideszant bevetést.

¹³ SZAGAJAK – CIGANOK

¹⁴ TÓTH 17.p.

¹⁵ GOSZTONYI 230.p.

¹⁶ KŐSZEGVÁRI 2003

¹⁷ Loc. cit. 34.p.

A jegyzetekben használt rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- CRAVEN – CATE — W. F. CRAVEN – J. L. CATE: *The Army Air Forces in World War II.* [A szárazföldi had-
erő legiereje a II. Világháborúban] Chicago, 1958, The University of Chicago Press.
- SCHEICH — SCHEICH Vilmos: *Gerillák, diverzánsok, szabotőrök, különleges erők.* Budapest, 1971,
Zrínyi
- GREGORY — Barry GREGORY: *The British Airborne Troops 1940-1945.* [A brit légideszant csapatok
1940-1945.] Garden City, 1974, Doubleday.
- KŐSZEGVÁRI 1984 — KŐSZEGVÁRI Tibor: *Diverzió.* Budapest, 1984, Zrínyi
- TÓTH — TÓTH Loránd: *Ejtőernyős deszant.* Budapest, 1987, Zrínyi kiadó. /Haditechnika fiatalok-
nak./
- WHITE — Terry WHITE: *A világ elit katonái.* [The Making of World's Elite Forces] ford.:
PORKOLÁB Imre Budapest, 1992, Zrínyi.
- GOSZTONYI — GOSZTONYI Péter: *A Vörös Hadsereg a szovjet fegyveres erők története.* Budapest, 1993,
Európa.
- KESSLER — Leo KESSLER: *Kommando. A Brandenburg zászlóaljtól a Jagdkommandóig.* Debrecen,
1998, Hajja és fia könyvkiadó. /20. századi hadtörténet./
- MCNAB — MCNAB, Chris: *Fallschirmjager: A német ejtőernyős – haderő képes története a II. vi-
lágháborúban.* [German Paratroopers] ford.: SZILÁGYI Béla, Debrecen, 2000, Hajja és
fia könyvkiadó.
- KŐSZEGVÁRI 2003 — KŐSZEGVÁRI Tibor: *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai I.*
Budapest, 2003, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.
- RYAN – MANN – STILWELL — RYAN – MANN – STILWELL: *A világ különleges katonai alakulatai.* [The Encyclopedia of
the World's Special Forces] ford.: BÍRÓ Júlia, Budapest, 2003, Ventus Libro Kiadó.

TANULMÁNYOK

- MUCS – KOVALCSIK — MUCS Sándor – KOVALCSIK József: A légideszant csapatok fejlődésének áttekintése a
két világháború között és alkalmazásuk a második világháborúban. *Hadtörténelmi Köz-
lemények*, LXXVII. évf. (1962) 2. sz., 3-72. p.
- SZAGAJAK – CIGANOK — SZAGAJAK. p. – CIGANOK. A.: Légideszantok alkalmazása a Nagy Honvédő Háborúban.
Hadtörténelmi Közlemények, LXXVII. évf. (1962) 1. sz. 46-82. p.

ENCIKLOPÉDIA

- SAS — *A SAS Enciklopédia.* Budapest, 2000, Zagora Kft.

VEDÓ Attila
Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig

A tanulmány sorozat megelőző részeiben a határmegjelölés legkezdetlegesebb formáitól a modern, mm pontossággal bemért és kijelölt határpontok alkotta államhatárig követhettük Magyarország határjeleinek fejlődését. Hazánk határait ma műholdas mérések alapján kitűzött határjelek rendszere mutatja a terepen, és számítógépes rajz-és nyomdatechnika jeleníti meg térképeinken. A GPS technológia és a magasabb technikai színvonalon végzett terepi munka a klasszikus határvonalak és -oszlopok mellett a határjelek új, időtálló, könnyen kezelhető, XXI. századi generációját vezette be. A határvonal és ezáltal a határjelek fontossága a Schengeni Övezethez történő csatlakozással nem csak a külső határon nőtt meg. A határellenőrzés határvonalon történő megszűnésével csupán e jelek tájékoztatnak az államhatár átlépéséről és az egyes nemzeti hatóságok illetékességéről. A határmegjelölés modern és klasszikus eszközeinek egyaránt helye és jelentősége van a „nyitott határok Európájában” is.

1 A határjelekkel kapcsolatos általános ismeretek áttekintése

A **határjel** az államhatárt közvetlenül vagy közvetetten jelölő, föld alatti és föld feletti mérési jelek együttese. A határvonal helyzetét tehát határjelek, illetve a **határnyiladék** érzékelteti a terepen. Az államhatár vonalának kitűzése során azonban nem csak határjeleket, hanem más, elsősorban földmérési **segédjelzéseket** (pl.: sokszögműveket, vízrajzi szelvényköveket, stb.) is elhelyeznek. Ezek a határmegjelölés szempontjából egy tekintet alá esnek a határjelekkel.

A határjelek elhelyezésénél elsősorban a határvonal vonalvezetésének irányát, és a terep jellegét veszik figyelembe. Elhelyezésük módja lehet **közvetlen** vagy **közvetett**. Közvetlen jelölési módot ott alkalmaznak, ahol a határjelek közvetlenül a határvonalon helyezhetők el, rendszerint szárazföldi szakaszokon. Közvetett jelölést pedig a folyók vonalával megegyező vízi határszakaszokon, valamint közös utak esetén alkalmaznak.

A határjelek elhelyezésének két formája: az **egysoros** és a **kétsoros**. Egysoros jelölési forma esetében csak a közvetlen jelölés lehetséges. Ekkor a jeleket az érintett államok közösen helyezik el, jelölésük ennek megfelelően kétoldalú. Az államok felségjele a honi terület felé néz. Ebben a csoportba sorolhatjuk a hármas határjeleket is, mivel ezek három oldalán szintén az államoknak megfelelő felségjelzés található az előbbieken tárgyaltaknak megfelelően. Kétsoros jelölést általában vízi határszakaszokon, közvetett jelölési módban alkalmaznak. A jelek ebben az esetben az államok saját területén, egyoldalúan, de a túloldali jelekkel egységes rendszerben kerülnek felállításra. A határjeleket a kétsoros jelölési formán belül **páros vagy váltakozó rendben** helyezhetik el. Páros elhelyezés esetén az egymással szemközti határjeleket összekötő képzeletbeli vonal a határvonalra merőleges. A kétsoroson alkalmazott határjeleken csak annak az államnak a felségjelzése van feltüntetve, amelyik területén az adott határjel áll.

Azokon a helyeken, ahol átmenet van a két határmegjelölési rendszer között, gyakran ún. **határjel-csoportokat** helyeznek el. A határmegjelölés ezen alakzata 3, vagy több határjelből áll, melyek határvonalhoz viszonyított helyzete esetenként változik a helyi adottságoktól és a célszerűségi szempontoktól függően.¹

A határjeleket a terepen úgy állítják fel, hogy a határvonalakban szereplő és geodéziai úton bemért határpont egybe essen a jel csúcsával, vagy a fedőlapján bevészt keresztet alkotó egyenesek metszéspontjával. Egyes határjelek esetén a határvonal haladási irányát (a határszakasz szakaszbeosztásának számozását alapul véve) a kereszt egyik, nyilat formázó szára mutatja, a kereszt középpontjától két irányba bevészt egyenesek pedig a határvonal további menetét érzékeltetik.

Mivel a határjelek mindenfajta védelem nélkül ki vannak téve az időjárási, és az államhatár földrajzi környezetének változása esetén a romboló természeti hatásoknak, a kitűzött határpontok marandóságának biztosítása érdekében a földfelszíni határjeleken túl **föld alatti jelek** elhelyezése is szükséges lehet a határvonalakban meghatározott veszélyeztetett helyen felállított határjelek alatt. Ez általában egy meghatározott mélységben elhelyezett téglavagy keramitlap a közepén bevészt keresztel, de lehet bármilyen más jellegű jel is, amely a határjel megsemmisülése vagy elmozdulása esetén alkalmas a bemért határpont megállapítására (pl.: vascső, lefelé fordított üveg, ökölnagyságú kövek, téglavagy keramitlap, stb.).

A határjeleknek azon túl, hogy érzékeltetik a határvonal haladását, a jelölési rendszerben elfoglalt helyük szerint egyenként vagy csoportosan külön szerepük is van. Helyük és szerepük alapján tehát megkülönböztetünk:²

1. Hármashatárjeleket (TRIPLEX CONFINII)

2. Szakasz határjeleket (BORNES ORIGINES vagy BORNE DE SECTION)**3. Fő határjeleket (BORNE PRINCIPALE)****4. Egyéb határjeleket**

A **hármás határjelek** külön szerepe, hogy három állam államhatárának találkozási pontját, mint a szomszédos államok közös határszakaszának kezdetét illetve végét jelezzék.

A **szakasz határjel** a felosztott határszakasz egyes (fő)szakaszainak kezdőpontján van elhelyezve. Külön szerepük az egyes szakaszok kezdő- és egyúttal az előző szakasz végpontjának jelölése. Általános jelölési rend szerint a szakaszok kezdőpontját, román viszonylatban azonban a végpontját jelölik, ezért itt **szakaszvégekőnek** is nevezik őket.

A **fő határjelek** a határvonal főbb töréspontjait jelölik, külön szerepüket helyük mutatja. Egyes esetekben (különösen ismétlődő számozási rendszerben) alszakaszok jelei is lehetnek. A Délszláv viszonylatok esetében a fő töréspontokon számozott határjelek állnak, míg a határvonal mellék töréspontjait számozatlan határjelek jelölik.

Az **egyéb határjelek** gyűjtőfogalmat ugyancsak a mellék töréspontok megjelölésére használják. Az egyes viszonylatokban konkretizálódva egyéb határjel lehet:

1. Mellék határjel (BORNES INTERMEDIARES)
2. Közönséges határjel (BORNES ORDINAIRES)
3. Közbeiktatott határjel (BORNES COMPLEMENTAIRES)
4. Számozatlan határjel
5. Sokszögkövek
6. Határjel középpontok
7. Határjel csoportok

Az itt felsorolt jelek közül csak az első négynek van olyan külön szerepe, hogy mellék töréspontot jelöljön. A **sokszögkövek** elsősorban földmérési jellegűek, de szerepük van a határvonal megjelölésében is, szervesen illeszkednek a határjelek rendszerébe. **Határjel középpontokkal** csak ukrán viszonylatban találkozhatunk. Különös szerepük abban áll, hogy e viszonylat esetében mindenhol kétsoros jelölési formát alkalmaznak, így a tényleges határvonalat nem a határoszlopok, hanem a köztük elhelyezett határjel középpontok jelölik. A **határjel csoportok** több határjel együttes alkalmazását jelentik a már tárgyalt helyeken és módokon.

A hármás-, szakasz-, fő-, valamint mellék-, közönséges-, közbeiktatott-, és számozatlan határjelekkel a közvetlen határ-megjelölési forma esetén találkozhatunk, míg az imént felsorolt többi határjel a közvetett megjelölésnél (részben mindkettőnél) fordul elő.

Hazánk határait további, ma már nem használatos határjelek is jelölik, melyeket korábbi határok-mányok határoztak meg. Ilyenek:³

1. Határdomb facövekkel
2. Faoszlopok (PILOTISEN BOIS)
3. Sziklatömbök (ROCHES)
4. Élő fák vastáblával (ARBRES FRONTIERES)
5. Polygonkövek (BORNES POLYGONALES) stb.

A határjeleket **anyaguk szerint** is csoportosíthatjuk. A jelek anyagát azok helye és szerepe, valamint a szomszédos államok erre vonatkozó megállapodása határozza meg. Határjel készülhet: természetes kőből, betonkőből, vasbetonból, fából, fémből, és földből, illetve ezek együtteséből (főleg fa földdel, fémmel). Az államhatár egészét tekintve a leggyakrabban alkalmazott anyagok a betonkő, a vasbeton, és a fa.

A határjelek **alak és méret szerint** viszonylatonként eltérőek lehetnek. A szomszédos államok leggyakrabban gúla-, hasáb-, és hengerszerű test formájú határjeleket rendelnek felállítani közös államhatárukon. A gúla formátum általában a hármás-, szakasz-, és főhatárjelekre jellemző, míg egyes fő-, és egyéb határjelek hasáb illetve henger alakúak.

2. Magyarország államhatárainak határjelei 1947. február 10-től napjainkig

Magyarország határai a II. világháború után ismét megváltoztak. Az 1947. február 10-én aláírt békeszerződés alapján hazánk elvesztette az első és második bécsi döntéssel visszacsatolt területeket, vagyis Észak-Erdélyt, Felvidéket, Kárpátalját, és Délvidéket. Ám a békeszerződés nem állította vissza pontosan az 1938. január 1-i határokat. A határvonal menetének legfontosabb módosítása három település a későbbiekben részletesebben tárgyalt Csehszlovákiához csatolása volt. A határvonal műszaki munkálatai során az eredeti határ rekonstruálásán túl figyelembe kellett venni az adott politikai és gazdasági helyzet diktálta szempontokat is, vagyis a határkijelölés során a praktikusságot gyakran

megelőzte a takarékoság. A munkák végeztével a 2266 km hosszú trianoni határvonal 2233 km-re zsugorodott. A párizsi békét követően a kialakult határokon a szomszédos országokkal közös határrendi tevékenység eredményeként folyamatos redemarkációs tevékenység jött létre, melynek során viszonylatonként határkiigazításokra került sor, ám ezektől eltekintve hazánk területe nem változott.⁴

2.1. A magyar-osztrák államhatár határjelei

Az osztrák-magyar határvonal 356 km-ét ma 12 867 határpont határozza meg, melyek közül 4147-et ma határjel is jelöl. E jelek fele (2 264) a határvonalon, negyede-negyede valamely állam területén áll (943 osztrák területen, és 940 magyar területen). A többi határpontot matematikai és geodéziai módszerekkel meghatározott ún. jelöletlen töréspont, szám szerint 10 603 db.⁵

2.1.1. A magyar-szlovák-osztrák hármashatárjel:

Ez a határjel eredetileg a Saint Germain-i és a trianoni békeszerződésnek megfelelően Kittsee, Horvát-újfalú, és Trzlava települések hármashatárpontján, kb 10,7 km-re északnyugatra állt. A párizsi béke után az osztrák „A I.” alszakasz és az „A II.” alszakasz egy része a csehszlovák határ részévé vált. 1947 novemberében a triplexet az eredeti helyéről az új hármashatárpontra, két út tengelyének metszésébe az „A 19”-es határkő helyére telepítették át. A triplex oldalaira az érintett címereivel ellátott 24 cm átmérőjű fémtáblákat helyeztek. 1992-ben a politikai változások miatt szükségessé vált a régi magyar és csehszlovák címerek cseréje. Ez a munka az időszakos határellenőrzés során 1992. május 12-én került végrehajtásra az osztrák fél képviselőjének jelenlétében. A hármashatár környezetében 1992 őszén 12 kőplasztikát helyeztek el (az államok közti határszerződés előírásait figyelembe véve) egy 25 m sugarú körben, melynek középpontjában a triplex áll. A műalkotást a Rajkai Nemzetközi Köszobrász Szimpózium keretében hat ország művészei tervezték és kiviteleztek, létrehozva egy határon átnyúló, ám mégis egységes műalkotást.⁶ A határpontról és a triplex határjelről 1996. május 15-én írta alá a három fél a ma is hatályos jegyzőkönyvet Pozsonyban. Az Ausztria legkeletibb pontján felállított háromoldalú gránitgúla egyben Deutsch-Jahrendorf, Rajka, és Oroszvár községek közös határpontja is.

Maga a határjel egy 32 cm magas háromszög alapú hasázból és ráépített 110 cm magas gúlából álló gránitobeliszk, melynek föld feletti magassága így tehát 142 cm. Az alapot alkotó háromszög élei 30 cm, míg a fedlapon 25 cm hosszúak. A határosszlop jelenleg az áthelyezett „A 19”-es határjel mellett áll.⁷

2.1.2 A viszonylatban alkalmazott további határjelek:

A **szakasz határkövek** 40×40×150 cm-es hasáb alakúak (föld feletti magasságuk 60 cm), melyek előző határkő felé néző oldalán a szakasz betűjelzése, míg a következő határjel felé eső oldalán a felállítás dátuma olvasható (1922). A tiszta fehér színű kő Magyarország felé néző oldalán „M”, a túlsó oldali terület felőli oldalán „Ö” betű olvasható.

A „B” határpontot a Határmegállapító Bizottság határozta meg a velencei jegyzőkönyv alapján, amely eltér a Saint Germain-i és a trianoni békeszerződésben foglaltaktól. A határpont így Illmitz, Mörbisch, és Fertőrákos települések határába került. Maga a határpont a Fertő-tóban van, ahol az átlagos vízmagasság 1,5 m. Itt a szakasz határkővet betonalapzatra telepítették, melyet kövekkel erősítettek meg. A határjel veszélyeztetett helyzete (szél, jég, hullámverés) miatt rendszeresen megrongálódott, ezért eredeti helyéről elkerült. Az 1964. október 31-i Határszerződés aláírását követően a Határbizottság legégetőbb feladata volt, hogy elvégezze az államhatár kijelölését a Fertő-tóban és az elhelyezett határjeleket tartósan biztosítsa. A „B” szakaszkö 1968-ban, nagyszabású háromszögelési munkálatokat követően további 3 fertő-tavi határjellel együtt ismét felállításra került, és védőépítménnyel lett ellátva. Minden előzetes igyekezet ellenére a jel a jég nyomása miatt úgy megrongálódott, hogy 1972-ben ismét helyre kellett állítani. Ennek során a „B” követ magyar oldalról egy 500 m³-es körformájú, betonozott terméskő védművel vették körül.⁸ A határpont speciális környezeti viszonyai miatt a határjel kialakítása egyedi. A szabványos szakasz határkő helyett könnyű fémváz szerkezet került a betonalapzatra, melynek csúcsban végződő teteje és alapjában kialakított kör alakú mélyedés érzékelteti a jelölt pontot.

A „C” szakaszkö Írottkőn Hammerteich (Hámor), Rechnitz (Rohonc), Kőszeg települések hármashatárpontján, 883 m tengerszint feletti magasságban található, a magyar-osztrák államhatár legmagasabb pontján. A Saint Germain-i és a Trianoni Békeszerződések alapján az államhatár úgy került kijelölésre, hogy az áthalad az írottkői kilátó földszintjén. A mintegy 12 m magas, bástyához hasonlító kőépítményt Rohonc lakossága állította VARGA József tervei alapján. (Előzőleg 1891-ben egy 14 m

magas fatornyot állított a Kőszegi Turista Egyesület, amely azonban 15 évvel később összedőlt.)⁹ Itt található a viszonylat egyetlen, határokmányok szerinti szabványos szakaszköve.

A határvonal fő töréspontjain **fő határkövek** állnak, melyek (30×30×120 cm) hasáb alakúak, föld feletti magasságuk 40 cm. Az előző határkö felé néző oldalon a szakasz betűjele, és a főkö száma áll szakaszonként 1-el kezdődően. Többi oldalának jelölése az általános szabályt követi.

A határvonal mellék töréspontjain **közönséges határkövek** kerültek elhelyezésre, melyek alakja szintén hasáb, de méretük kisebb a fő határkőénél (20×20×80 cm), föld feletti magasságuk 30 cm. Az előző határkö felé néző oldalán a legutóbbi főkövet jelölő betű és szám alatt (minden fő határkőtől 1-el kezdődően) a közönséges határkö sorszama áll. A kő többi oldalának jelölése szintén az általános szabályt követi.

Abban az esetben, ha az államhatár egyértelműen nem ismerhető fel, **közbeiktatott vagy kiegészítő határjelet** kell elsősorban a határvonalra, lehetőleg addig jelöletlen töréspontra kihelyezni, és földalatti jellel biztosítani. A jel mérete 16×16×70 cm, melyből 25 cm található a föld felett. A közbeiktatott határjelet az előtte lévő határjel számával kell ellátni, elhelyezésük időbeli sorrendjét kisbetűvel kell megjelölni (pl.: A 29/2a), valamint az elhelyezése szerinti évszámmal kell ellátni. Szükség esetén e határjel formája eltérhet a meghatározottól.¹⁰

Azokon a helyeken, ahol a fenti határjelek közül valamelyiket nem lehet elhelyezni (pl.: úttestben, sziklában, mocsaras terepen) **egyedi határjel** alkalmazható. Ez lehet **fémplakett** az úttestben, **oszlop** a nehezen megközelíthető, vizenyős terepen, valamint **sziklába vésett jel**. Ezeket lehetőség szerint föld alatti jellel, vascsővel, stb. kell biztosítani.¹¹

Közvetlenül az államhatáron elhelyezett határjelen a központi jel közepéből kiindulva az előző és a következő közvetlen határjelre mutató **irányjeleket** kell felfesteni. Amikor határvonal megjelölése közvetlenről közvetettre (vagy fordítva) vált, akkor az irányjel az első vagy az utolsó szomszédos jelöletlen töréspontra irányul. A közvetett megjelölés során alkalmazott határjelre szükség esetén a határvonal távolságát (dm élességgel) és irányát mutató nyilat kell felfesteni.

Az áthelyezett határjel megtartja eredeti jelölését, de az áthelyezés évszámát kell rá felfesteni.

A határjelet fehér színű, időjárásálló festékekkel kell lefesteni. A határjel megírását (számát, felségjeleit, évszámát), a központi jelet (központot jelző keresztet a felső lapon), az iránynyilatokat, esetleg a határvonaltól való távolságot fekete színű, időjárásálló festékekkel kell felfesteni. A határvonalon álló határjel az illető állam mélysége felé mutató oldalán az „M” és „Ö” felségjelzéseket viseli. A nem a határvonalon álló határjeleket csak annak az államnak a felségjelzésével kell megjelölni, melynek területén áll. A megfelelő felségjelzéseket a határjelnek arra az oldalára kell felírni, amely az illető állam mélysége felé irányul.¹²

A határjelek védelme jelző-védő rudakkal: A határvonal láthatóságának további elősegítése érdekében mindkét fél belső állami előírásai szerint jelző-védő rudakat helyezhet el. Ezeket a határjel mellé úgy kell elhelyezni, hogy azok ne zavarják a szomszédos jellel való összelátást. A figyelmeztető táblák, illetve a magasabb fémrudak a mezőgazdasági munkák okozta károsodás ellen hivatottak óvni a határjelet. Ezek a kiegészítő eszközök nem határjelek, csupán azok közelségét jelölik. Nem szabálytalan az az eljárás sem, ha a teletulajdonosok a határjel mellé karót helyeznek el a jelek helyzetének pontos megjelölésére.¹³

A fentebb ismertetett határjelek **karbantartására** a felek az 1922-es határkijelölés után első ízben 1964. október 31-én intézkedtek, annak ellenére, hogy a Trianoni Békeszerződés 33. cikke rendszeres ellenőrzést írt elő.¹⁴ A közös államhatár láthatóságáról és az ezzel összefüggő kérdések szabályozásáról szóló szerződés alapján 1966–69-ben került sor időszakos megjelölési, ellenőrzési és felújítási munkálatokra a 40 éve elhanyagolt határszakaszon. A munkák során többek között közbeiktatott határjeleket is elhelyeztek olyan helyeken, ahol két határjel között jelentősebb töréspont volt található. Ez alkalommal került sor a Fertő-tóban az államhatár kiegészítő megjelölésére **facövekekkel**. Az itt végzett munkálatok során a „B.-01.” és „B.-02.” jelű 1922-ben meghatározott és állandósított határjelek felújítására is sor került.¹⁵ A terméskő kúppal védett betontömbök az átlagosan 80 cm mély vízben a természeti hatások következtében elpusztultak, így 1967-ben mindkettőt 40×40 cm keresztmetszetű vasbeton tömbre, cölöpre építették. A határszerződés részletesen szabályozta a határutak használatát, melyek esetében a határvonal az út középvonalán halad (a határutakat egyébként napkeltétől-napnyugtáig a szerződés szerint mindkét állam lakossága és határőrizeti szolgálati személyei szabadon használhatták) A Határbizottság feladata elsősorban az volt, hogy 1924 óta először a határjeleket megvizsgálja, és rendbe hozza. 1969-re az összes határjelet geodéziailag ellenőrizték és kb. 450 elveszett vagy erősen sérült határjelet pótoltak, cseréltek, illetve újítottak fel.¹⁶

2.2. A magyar-jugoszláv (szlovén, horvát, szerb) államhatár határjelei

A Jugoszlávia térségében végbement politikai változások hazánk déli szakaszát alapvetően érintették. Míg Csehszlovákia és a Szovjetunió utódállamokra való szétesése az adott magyar határszakasz egészére egységesen hatott, ezért ezeknek csupán a neve változott, addig a volt Jugoszlávia és Magyarország közötti határszakasz három utódállam („kis” Jugoszlávia, később: Szerbia-Montenegró, majd Szerbia; Horvátország és Szlovénia) között került felosztásra. Maga az államhatár helye, így megjelölése azonban nem változott, a Trianoni Békeszerződéshez kapcsolódó demarkációs munkák és határ-okmányok továbbra is érvénybe maradtak. Kisebbségi változásokra, illetve pontosításokra nyilvánvalóan szükség lesz a közeljövőben (pl.: új hármashatárjel felállítása, a szakaszbeosztás pontosítása stb.) azonban a határvonal korábbi megjelölése és az erre alkalmazott határjelek változatlanok maradtak.

Az 1991 előtti Jugoszláviának Magyarországgal közös határszakasza 6 szakaszra volt felosztva, melyeket az ABC nagybetűivel jelöltek. A határjelek elosztása és számozása ezt a szakaszbeosztást követte. Az utódállamok ezt a beosztást örökölték meg, amely azonban nem pontosan felel meg az új határszakaszoknak. Míg a magyar-szlovén határszakasz csak nagyjából azonos az „A” szakasszal, és a magyar-horvát határ sem pontosan egyezik a korábbi „B” és „C” szakaszokkal, addig szerb viszonylatban pontosan megfelel a korábbi „D”, „E”, „F” szakaszoknak. Ez utóbbinál csak a szakaszok betűjelének megváltoztatása lehet indokolt, ám az előző kettőnél a korábbi szakaszok kiterjedését is hozzá kell igazítani az új határszakaszokhoz. Nem is beszélve arról, hogy Szlovénia esetében a szakaszbeosztás egyenesen értelmét veszítette.

2.2.1. A magyar-osztrák-szlovén hármashatárpont:

A Saint Germain-i és a Trianoni Békeszerződések alapján kijelölésre került egy hármashatárpont a Rába és a Mura folyók közötti területen, Tótlaktól kb. 2 km-re keletre. Magyarország, Ausztria és az akkor még Szerb-Horvát-Szlovén állam közös határpontja 1922. május 5-én került kijelölésre Oberdrosen, Felsőszölnök és Tótlak települések határpontján mintegy 2,7 km-re délkeleti irányban a tótlaki templom tornyától. A határpont egy erdei tisztáson található és háromoldalú, piramis alakú, alapjától 2,15 m magas márványkő jelöli.¹⁷ Érdekessége, hogy a gúla alapját alkotó háromszög oldalai 160, 169, és 173 cm hosszúak, míg a fedlapon elhelyezett háromszög minden oldala 73 cm. A három szomszédos állam címerei eredetileg fekete, oválisra faragott svéd gránitból készültek. A piramis oldalain valamivel lejjebb ma is megtalálhatók a békeszerződések dátumainak gravírozásai. 1991. június 13-án az 5. időszakos határjel ellenőrzés alkalmával az új állami címerünket, 1993. május 4-én pedig a különvált Szlovénia címerét helyezték el a jelen.¹⁸

A hármashatárjel egy lépcsőzetes alapra épített háromoldalú csonka gúla, melynek mindhárom oldalán egy-egy határos ország címere és az adott határt kijelölő békeszerződés aláírásának dátuma látható. A határkö osztrák oldalán „10. XI. 1919.” (Saint Germain), a magyar oldalon „1920. VI. 4.” (Trianon), míg a szlovén oldalon mindkettő olvasható. Ez a határkö 1922 óta áll jelenlegi helyén, korábban nem volt hármashatárjel az egykori Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia egyes tagállamai és Magyarország hármashatárpontján.

2.2.2. A volt jugoszláv tagállamok és Magyarország közös határszakaszán alkalmazott további határjelek

Szerbia, Szlovénia és Horvátország Magyarországgal közös határszakaszán a határvonal fő töréspontjait **számozott határkövek** jelölik, amelyek csonka gúla alakúak. Ezeknek az előző határkö felőli oldalán a szakasz betűjelzése és törtvonal alatt (minden szakaszban 1-gyel kezdődően) a határkö sorszáma van feltüntetve. A kövek magyar terület felőli oldalán „MK”, illetve a régebbieken „MNK”, míg az átellenes oldalon „SFRJ”, illetve „FNRJ” rövidítés olvasható. A kövek felső lapjának közepén kereszt jelzi a bemért határpont pontos helyét. A határkö színe fehér, rajta a jelzések és feliratok bemélyítettek és fekete színűek. A kő teljes magassága 130 cm, melyből 50-60 cm található a föld felett. Alapja 30×30, fedlapja 20×20 cm-es.

A határvonal mellék töréspontjait **számozatlan határkövek** jelölik, melyeknek **két fajtáját** alkalmaznak. Az eltérés közöttük egyrészt méretükben, másrészt abban van, hogy a nagyobb számozatlan határkö honi és túloldali terület felé néző oldalán az adott államok nevének hivatalos rövidítése olvasható az oldallapba mélyítve. A kisebb méretű kövön sem felirat, sem számozás nincs. Mindkét kő hasáb alakú, fehér színű, fekete bemélyített feliratokkal. (20×20×100 cm, valamint 18×18×60 cm)

A határvonal egyéb megjelölésre érdemes pontjait 170–200 cm alsó átmérőjű, **facövekkel ellátott határdombok**, illetve 100–120 cm föld feletti magasságú **faoszlopok** jelölik. A határdomb gyep-téglával kirakott földhányás, amelynek tetején egy, a felső végén is kihegyezett, 10 cm átmérőjű és

40–50 cm-re a föld fölé emelkedő facövek helyezkedik el. Mindkét kiegészítő határjel festetlen és jeletlen, felirat nélküli. Számozatlan határkövekre való kicserélésük folyamatban van.¹⁹

2.3. A magyar-román államhatár határjelei

2.3.1. A magyar-jugoszláv-román hármashatárjel

A magyar-román jugoszláv hármashatárpontot egy lépcsőzetes alapra épített, háromoldalú csonka gúla alakú obeliszk jelöli. Ez a hármashatárkö a legmagasabb a Magyarország államhatárain álló valamennyi közül, a felszín feletti része meghaladja a három métert. A jel három oldalán a szomszédos államok címerei és a Trianoni Békeszerződés aláírásának dátuma áll.

Lépcsőzetes alapjának oldalai 186, 157, és 136 cm-esek, a rajtuk álló gúlát alkotó háromszögek oldalai pedig 61, 55, és 46 cm hosszúak. Az alap 177 cm, a gúla 131 cm magas, a jel teljes magassága tehát 308 cm.

2.3.2. A viszonylatban alkalmazott további határjelek

Az egyes szakaszok végpontjait hasáb alakú **szakaszvégekővek** jelölik (40×40×240 cm). A szakaszok a magyar-román-jugoszláv hármashatárjeltől a magyar-ukrán-román hármashatárjel felé haladva az ABC nagybetűivel vannak jelölve. Mivel Trianon óta a román és a jugoszláv fél között terület átadás történt, az első szakasz jele „N”, a továbbiaké pedig „A”-tól „L”-ig halad. Az 1949–1950-es román-jugoszláv határkiigazítás következtében a magyar-román jugoszláv hármashatár 13 km-re délnyugatra toldott. A szakaszvégekővek előző határkö felőli oldalán a kő száma áll, amely beilleszkedik a fő határkövek számozási sorrendjébe. Többi oldaluk jelölése megfelel az általános jelölési rendnek. Az „N” szakasz végkövén a későbbi területcseré következtében nem az 1922-es, hanem a későbbi területcserét követő felállítás dátuma áll.

A határ fő töréspontjain **fő határkövek** állnak, melyek felső részükön csúcsban végződő, négyoldalú csonka gúla alakú, négy oldalukon jelölt határjelek (40×40×125 cm). Az előző határkö felé néző oldalukon a szakasz betűjelzése és (minden szakaszon belül 1-gyel kezdődő) a fő határkö sorszáma áll. Az átellenes oldalukon felállításuk évszáma olvasható, ez esetben „1922.” a kövek honi terület felé eső oldalán „M”, túloldali terület felé eső oldalán „R” betű áll. A bemért pont helyét a kő csúcsán lévő kereszt jelöli. A kő fehér színű, a jelzések és feliratok bemélyítettek, fekete színűek.²⁰

A határvonal mellék töréspontjait **közbeiktatott határkövek** jelölik, melyeknek alakja, színe a fő határkövekhez hasonló, azonban azoknál kisebbek (30×30×72 cm). Feliratozásuk megegyezik a főkövel, azonban a számozása eltérő: az előző fő határkö betű és számjele alatt (minden fő határkötől 1-gyel kezdődően) a közbeiktatott határkö száma olvasható.

Azokon a határszakaszokon, ahol a határvonal kétoldalú határjelekkel nem volt megjelölhető, **egyoldalú határkövek** állnak. Ezeknek három fajtáját alkalmazzák:²¹

1., „PR” jelű egyoldalú határkö: (25×25×120 cm) a kő hasáb alakú, fehér színű, feliratozása bemélyített fekete. Számozása illeszkedik a fő határkövek számozásába, de felette a „PR” jelzéssel. A kő túloldalán a felállítás éve áll.

2., „Rep.Pil.” jelű egyoldalú határkö: teljesen megegyezik a „PR” jelű határkövel, azonban jelölésében a „Rep.Pil.” (reperpilota) rövidítés olvasható.²²

3., A sokszögkő nem igazán határkö, de illeszkedik a határmegjelölés rendszeréhez, ezért határjelnak tekintjük. Mérete megegyezik az előbbi két határkövel, egyik oldalán „PP” jelzés, a másik oldalán a szakasz betűjelzése és (minden szakaszon belül 1-gyel kezdődően) a sokszögkő sorszáma, harmadik oldalán pedig a felállítás éve áll. A fentiekből kitűnik tehát, hogy számozása nem illeszkedik a fő határkövek számozási rendszerébe.

Vizenyős területeken és időnként kiszáradó árkokban a határvonalon lévő egyes pontokat főilletve közbeiktatott határkövek helyett **fő- és közbeiktatott pilóták** jelölik. Ezek faoszlopok, amelyeken kis fémtáblák jelölik a határjel számát, ami illeszkedik a fő- és közbeiktatott határkövek számozási rendszerébe. A pilóták mérete nincs szabályozva, műszaki paramétereik az egyes határokmányokban csupán ajánlás jellegűek.

A határvonal határjellel meg nem jelölt egyes pontjain **faoszlopok** állnak, amelyek földből kiálló részének felső fele fehér, az alsó fekete színű. Felirat, számozás nincs rajtuk. A pilóták és e faoszlopok határkövekre való lecserélése folyamatban van.

Ha a határjelet eredeti helyére nem lehet visszaállítani, vagy az ott veszélyben van, akkor a határvonal eredeti pontjának biztosítására „Rep.Pil.” páros határjelet kell elhelyezni. A „Rep.Pil.” köveket páros elhelyezés esetén a határjel eredeti pontjától egyenlő távolságra kell elhelyezni. Az újonnan elhelyezett „Rep.Pil.” határjel bemérésének adatait centiméter élességgel kell meghatározni.²³

A határkövek vagy beton, vagy betonhabarccsal kötött téglalapra épülnek, 80x80cm-es keresztmetszettel és szükség szerint változó magassággal. A betonalap keverési aránya 1:2:3, míg a téglalapnál a betonhabarcs keverési arány 1:3. a határkö az alapba 25-30 cm mélyen építendő be.²⁴

A határvízen épült hidakat a határvonal a folyó közepén metszi függetlenül a határ menetétől a vízen. A határon áthaladó vasútvonalakon, utakon, vizeken a szomszédos államok külön intézkednek a saját területükön elhelyezett jelzések, tájékoztató jelek, az utakon sorompók létesítésére és karbantartására.²⁵

2.4. A magyar-szovjet (ukrán) államhatár határjelei

A párizsi béke következtében új politikai-földrajzi helyzet állt elő hazánk északkeleti határán. A szerződés előírta a Magyarország és a Szovjetunió közötti államhatár redemarkálását (újra kijelölését, kitűzését, felmérését). A redemarkációs munkálatokat erre a célra szervezett, a terepmunkálatok alatt Debrecenben székelő Szovjet-Magyar Vegyesbizottság irányította, amely magyar és szovjet delegációból állt. A kitűzendő határ teljes hossza 135 088 m. a geodéziai munkálatok a következő sorrendben folytak le:²⁶

- 1., a régi határjelek felkeresése, kitűzése
- 2., a határvonal helyzetének tisztázása és végleges kitűzése
- 3., helyszíni mérések elvégzése
- 4., a határpontok koordinátáinak kiszámítása
- 5., a határjelek felállítása, jegyzőkönyvek, geodéziai vázlatok elkészítése.

A munkák megkezdése előtt meg kellett állapítani a régi határvonal töréspontjainak helyét. E célból október 4-én megkezdődött a határbejárás, melynek során kijelölték a határjelek helyét. Ezután a jelek bemérése következett. A bemért pontokra ideiglenesen **cövekeket** helyeztek el. Az ideiglenes jelek megírását írónnal végezték, azokat csak a tél elmúltával írták meg véglegesen.

1949. július 19-én került sor a redemarkációs dokumentum aláírására, melynek kidolgozásába a hármashatár miatt Csehszlovákia is bevonásra került.²⁷

2.4.1. A magyar-csehszlovák-román hármashatár:

Az 1920. évi békeszerződés és a demarkációs okmányokban rögzített magyar-csehszlovák-román hármashatárpont (az 1947. évi békeszerződésben rögzített csehszlovák-szovjet területátadás következtében) ma magyar-ukrán-román hármashatárpontot képez. Mivel a határpont a Túr folyó medrében van, a szomszédos államok területét képező partszakaszon helyezték el a határjeleket. Az egyes hármashatárjelek két részből állnak: egy csúcsban végződő fekvő helyzetű alapköből és egy rajta elhelyezkedő ugyancsak csúcsban végződő, de álló helyzetű négyoldalú csonka gúlát formázó köből. Az alapkö csúcsban végződő része a hármashatárpont irányába mutat. Az álló határkö hármashatárpont felé eső oldalán a következő felírás található egymás alatt: „MAGYARORSZÁG UKRAJNA ROMÁNIA”, valamint a redemarkációs munkálatok évszáma: „1948.” Az ezzel átellenes oldalon a „MAGYARORSZÁG” felirat és alatta az állami címer látható. A határkö másik két oldalára egyaránt a „TUR” szót mélyítették be.²⁸ A magyar területen álló oszlop a Túr folyó jobb, szakadékos, nyílt partján a hármashatártól nyugatra 39 méterre, a magyar-ukrán államhatár „1.” Számú határjel középpontjától délkeletre 42,4 méterre, valamint a magyar-román határ „PP-9.” számú magyar határkötőtől 122,4 méterre van felállítva. Azonos határjelek állnak ukrán és román területen, csupán felírataik és felségjelük tér el a nemzeti sajátosságuknak megfelelően. Az oszlopok középpontja alá, a betonlapzatba keresztrel jelölt keramitlap van elhelyezve. Mindegyik oszlop alján félkör alakú kivágás van, amelyen keresztül megirányozható a határok találkozási pontja a gránitlapba helyezett fémtüskék segítségével. Az oszlopok föld feletti magassága 1,97 m.²⁹

2.4.2. A viszonylatban alkalmazott további határjelek:

A magyar-ukrán határ megjelölésére 1948-ban a redemarkációs vegyesbizottság **határoszlopokat** és **határjel középpontokat** alkalmazott. A határoszlop csúcsban végződő hasáb. Az oszlopon az állami címer domborművű plakettje és a határoszlop száma áll. A színes címer és a fekete számozás egyaránt a határvonal felé néz, az oszlop többi oldalán jelölés nincs. A határoszlop felülről lefelé körkörös piros-fehér-zöld sávozású. Az oszlopok számozása a magyar-román-ukrán hármashatártól kezdődően a magyar-szlovák-ukrán hármashatárig folyamatos. A határoszlopok a szárazföldi határszakaszokon is párosan, magyar és ukrán területen állnak. Az ukrán oszlopok mérete, alakja azonos, azonban rajtuk az ukrán állami címer domborművű színes plakettjét helyezték el, és felülről lefelé csavartan futó sávozása kék-sárga színű. A határoszlopok határtól mért távolsága általában 2,5 m. A magyar és ukrán oszlopok

között a határvonalon állnak az ú.n. határjel középpontok, amelyek maguk is határkövek. E jelek is csúcsban végződő hasáb alakú kövek, melyek fehér színűek, de feliratot nem tartalmaznak. A vízi határszakaszon értelemszerűen nincsenek határjelközéppontok, a folyó medrében húzódó határvonalat általában csak a két parton álló határoszlopok jelölik.³⁰

A szovjet delegáció álláspontja az volt, hogy a határvonal mentén ahol lehet és célszerű rövidítsen, a fölösleges kiszögelléseket és hurkokat levágja. A felek megállapodása szerint a határvonalon húzódó vizes árkok középvonalán haladt az államhatár, továbbá út nem képezhet határt, vagy ha igen, azt a forgalom elől le kell zárni (a határleíró jegyzőkönyvekben ezt „felhagyott út”, vagy „használaton kívüli út”) megjegyzéssel kellett feltüntetni.

Az utasítás szerint a határvonal minden töréspontjára jelet kellett volna állítani, amely a magyar határszakaszon kb. 500 határjelet jelentett volna. A már említett szovjet álláspont szerint azonban csak olyan helyeken állítottak fel jeleket, ahol a határvonal élesen törik, és esetleg kétségek merülnek fel további menetét illetően. A megegyezés alapján tehát a jelek száma 168 db-ra csökkent. Minden határjel kettő, átmeneti határszakaszon három facölöpből állt, amely 345 db cölöp, és 100 db cövek (határjel középpontként) felállítását jelentette. A cölöp anyaga vörösfenyő volt, keresztmetszete 25×25 cm, hossza pedig 3 m, amelyből 1 m felszín alatt volt.

A felállításakor a határjel felső végébe, a piros mezőbe a túloldali terület felé néző oldalon zománcozott címertáblát erősítettek fel. Ez alatt helyezkedett el a határjel száma, melyet fekete lakfestékkel festettek fel (a címer és a szám együtt képezték a jel homlokoldalát). A határcölöp alsó, megmunkálatlan része kreozottal van impregnálva és kátránypapírba burkolva került a földre. Az alsó rész két keresztléccel van ellátva, melyek rögzítik helyzetét és megóvják a lesüllyedéstől.

A viszonylatban háromféle jelet alkalmaztak:

1., A szárazföldi jel két cölöpből áll (méretük 22×22×320 cm, föld feletti magasságuk 200 cm), amely a határvonalon derékszögben, lehetőleg attól 2,5 m távolságra úgy helyezkedik el, hogy a homlokoldal a szomszéd állam felé néz. Ahol a terepviszonyok szükségessé tették, a cölöpök távolsága 2,5 m-től eltérhetett, de ezt a tényt a határleíró jegyzőkönyvekben rögzíteni kellett. A határjel középpontokat úgy kellett elhelyezni, hogy a cölöpöket összekötő egyenes a határvonal törésszögének felezőjébe essen. Maga a határjel középpont egy henger alakú, csúcsosra faragott 15×15×160 cm-es kis facölöp volt, amely kb. 40–60 cm-re állt ki a földből, és alatta a középpontban földalatti jel gyanánt egy lefelé fordított üveg volt elhelyezve. A határcölöpök alatt 5 db ököl nagyságú kő töltötte be ezt a szerepet.³¹

2., Vízi határszakaszokon csak a két határcölöp képezte a határjelet. Ezek a folyó vagy a patak partján úgy kerültek elhelyezésre, hogy az azokat összekötő egyenes a folyót derékszögben metszse. A cölöpök határponttól mért távolságát jegyzőkönyvben rögzíteni kellett.³² Az egyenes határszakaszokon és a folyók mentén a határjelek nem lehetnek távolabb 1000 m-nél.

3., Az átmeneti jel három facölöpből állt. A két facölöp és a közöttük elhelyezett határjel középpont a folyónak vagy pataknak azon a helyén állt, ahol a szárazföldi határ véget ért.³³ A harmadik cölöp a folyó áttellenes partján volt, és mint irányító cölöp szerepelt. Feladata az volt, hogy a folyó közepe felé haladó határvonal irányát rögzítse.

A szárazföldi jeleknél a határjel középpont koordinátáit kellett megadni, míg a vízi jeleknél mind a két cölöpöt be kellett mérni. Az átmeneti határjelek esetében szintén a határjel középpont koordinátáit kellett rögzíteni.

A határszakaszon négy fő fordulópontot rögzítettek. **Fő fordulópont** a határvonalnak azon pontja, ahol a határvonal általános iránya egy éles törésponton egy másik általános irányban tér át. Ezeket a többi határponthoz hasonlóan jelölték, azonban a kis henger alakú határjel középpont helyére egy 35×35×185 cm átmérőjű **gránitoszlopot**, illetve egy helyen ugyanilyen méretű **műköoszlopot** helyeztek el.³⁴

A határbejárás során minden felállított határjelet megnézték, többet ki is vettek, mert a cölöp nem állt egyenesen vagy homlokoldala elfordult.

Az ukrán viszonylatban bekövetkezett talán legfontosabb változás a pontjelből és figyelemfelhívó oszlopból álló kiegészítő határjel bevezetése volt a '90-es évek végén. Az oszlop anyaga és formája megegyezik az országutak mentén található terelőoszlopokéval, mérete 200×12×12 cm, melyből 50 cm a föld alatt található. A 3 oldalú oszlop honi terület felé néző oldalán „ÁLLAMHATÁR”, túloldali terület felé néző oldalán „ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН” („Államhatár”) felirat, harmadik oldalán pedig a jel száma található. Az oszlop lábánál található a határpontot ténylegesen jelölő sárga színű pontjel, amely csupán néhány cm-re látszik ki a földből, azonban 50 cm mélyen 3 db elhelyezésre kinyíló horog rögzíti. A határjel számát a pontjel is viseli.

2.5. A magyar-csehszlovák (szlovák) államhatár határjelei

1947. után a csehszlovák határon két nagy változás következett be:

1., Csehszlovákia lemondott Kárpátaljáról a Szovjetunió javára, így létrejött a 135,1 km hosszú magyar-szovjet határ, amely akkori államhatárunk 6 %-át adta (a volt magyar-csehszlovák határszakasz, amely 1938-ban a maga 828 km-ével az államhatár 36 %-át tette ki, 1948-ra 687,5 km-re csökkent /30 %/)³⁵.

2., ugyanakkor Csehszlovákia a párizsi békeszerződés I. rész 1. cikk 4/c alpontja alapján megkapta a pozsonyi hídfő biztosítására Dunacsúny, Oroszvár és Horvátjárfalu kataszteri területét³⁶. Az Állami Földmérés mérnökei és a csehszlovák csoport közösen végezte el a 6750 m hosszú új határszakasz ki-tűzését, és jelekkel való állandósítását. Ez egyben az új magyar-csehszlovák határszakasz I. alszaka-szát alkotta. Problémát okozott a munkálatok során, hogy a békeszerződés szövege és térképmellékle-tei eltértek egymástól.

A béke előírta az új határvonal topográfiai felmérését, amelyet 1948 áprilisában hajtottak végre.

2.5.1. A magyar-szovjet-csehszlovák hármashatárpont

A trianoni béke értelmében eredetileg a magyar-csehszlovák-román hármashatárponttal zárult volna keleten a magyar-csehszlovák határszakasz, a párizsi béke azonban már a Tisza folyó medrében rö-g-zítette Magyarország és Csehszlovákia közös határának végét. Pontos helyét a három állam saját part-szakaszán elhelyezett három obeliszk által képzett háromszög mértani középpontja adja. A három ha-tárjel azonos méretű és anyagú, alaprajzuk egyenlő szárú háromszög, melynek alapját a folyó jobb partján felállított két oszlop alkotja, melyek közül az egyik szovjet-csehszlovák határvonaltól 23,4 m-re szovjet területen, a másik 37,5 m-re csehszlovák területen került felállításra. A háromszög csúcsát a magyar területen felállított oszlop képezi.³⁷ A gúlák föld feletti magassága 2,27 m. A határjel olda-lainak hossza az alapnál 50 cm, a fedlapon 30 cm. A gúlák közül kettő a Tisza jobb partján, az egyik szovjet a másik csehszlovák oldalon a folyóparttól 48 ill. 50 m-re, a harmadik magyar területen a bal par-ton állt. A magyar határoszlop Záhony község templomtornyától délnyugati irányban 1432,5 m-re, a parttól 54 m-re került felállításra. Távolsága az első szovjet oszloptól 250 m, az első csehszlovák határoszloptól 249,9 m, a magyar-szovjet államhatáron felállított „365.” számú magyar határoszlopig 620,1 m volt. A három gúla egy egyenlő szárú háromszöget képez, melynek magassági vonalán az alaptól 121,5 m-re, a magyar gúlától 117,7 m-re van a hármashatár találkozási pontja. Maga a határ-pont tehát a Tisza határfolyó középvonalának és az államok területén elhelyezkedő határoszlopok al-kotta háromszög magassági vonalának metszéspontja.³⁸

A gúlák méreteit a magyar fél október 27-én tudta meg, mert a szovjetek ezen a napon szállították ki a gúlákat az államhatárra. E méretek alapján rendelte meg a Vegyesbizottság a magyar gúlákat Deb-recenben, melyeket december 9-én állítottak fel. A hármashatár megállapítása és jegyzőkönyvi átvé-tele december 15-én történt meg.

A magyar partszakaszon álló határjel honi terület felé néző oldalán „MO TISZA 1948” felirat áll. A két szomszédos állam oldalán csupán annyi az eltérés, hogy az „MO” betűket „S” és „U” betűk he-lyettesítik.

A határjelről legutóbb 1995. január 26-án Michalovcén írtak alá jegyzőkönyvet.

2.5.2. A viszonylatban alkalmazott további határjelek

Szakaszhatárjel: (35×35×185 cm) a határszakaszok elején, a „Triplex”-től a „Tisza” felé nyugat-keleti irányban, folyamatosan római számokkal számozva, a határszakasz számával jelölve.³⁹

Főhatárjel: (25×25×140 cm) a határvonal jellegzetes irányváltoztatásainál, terepváltozásoknál, vagy fontosabb földrajzi elemeknél (az államhatár keresztezése úttal, vasúttal, kataszteri határral, stb.) alkalmazzák. A főhatárjel száma a megelőző szakaszhatárjel számából és ponttal elválasztva a fő határjel sorrendben következő arab számából áll⁴⁰ (pl.: IV.1).

Mellékhatárjel: (20×20×90 cm) a határvonal töréspontjainak közvetlen vagy közvetett megjelö-lésével biztosítja a határ láthatóságát. A mellékhatárjel számának számlálójában a megelőző főhatárjel száma, míg nevezőjében a mellékhatárjel sorszáma áll⁴¹(pl.: IV.1/2)

Közbeiktatott határjel: (20×15×70 cm) az államhatár megjelölésének kiegészítéseként kerül el-helyezésre ott, ahol a szomszédos határjelek között a közvetlen láthatóság nem biztosított, illetve más okból szükséges a kiegészítő megjelölés. A jel száma az előző határjel (szakasz-, fő-, mellékhatárjel) számából áll, amely után a nevezőben folytatólagosan az ABC kisbetűi következnek (pl.: IV.1/12a).⁴²

Egyedi határjel: azokon a helyeken, ahol a fenti határjelek közül valamelyiket műszaki vagy te-

repi okból nem lehet elhelyezni (pl.: úttestben, sziklában, áttekinthetetlen mocsaras terepen) lehetőség van egyedi határjel alkalmazására. Ez lehet **fémplakett** az úttest szintjében, **oszlop** a vízenyős terepen, valamint **sziklába vésett jel**. Az egyedi határjel elhelyezésének szükségességéről a Közös Határbizottság dönt.⁴³

A II. határszakasz (Duna) határokmlányaiba a határjeleken és geodéziai pontokon kívül szerepelnek **egyéb, koordinátákkal rendelkező jelek** is:⁴⁴

1. Szelvénykövek „V.O.”
2. Pótszelvénykövek „P”
3. Dunaszabályozási betontokok „D. r.”
4. Szintezési fixpontok „F.P.”
5. Kilométertömbök „Km”
6. Új kilométerkövek „km”
7. Egyéb (VÁSÁRHELYI Pál-féle) alappontok „A.P.”
8. Új kilométertömbök rúdjai „Km”
9. Háromszögelési kövek „H.P.” vagy „K.F.”
10. Régi kilométerkövek (tetején bevéssett kereszttel)
11. Régi kilométerkövek (tetején vasszöggel)
12. Jelzés nélküli kövek
13. Templomtornyok, gyárkémények

Ezeket csak koordinátaellenőrzés és szabályszerű állandósítás (földalatti jel elhelyezése) után lehet geodéziai pontoknak tekinteni.

Szabványos határjelek.⁴⁵

Anyaguk lehet terméskő (andezit, bazalt, gránit, márvány, mészkő) vagy beton (vasbeton). A határjelet kerámiából, betonból vagy egyéb tartós anyagból készült földalatti jel fölé kell elhelyezni, ezek között a külpontosság nem haladhatja meg az 1 cm-t. A határjelet a földalatti jel fölött újra kell állandósítani, ha az 40 cm-es magasságban több mint 10 cm-t megdőlt a függőlegestől.⁴⁶

A jelet fehér színű, míg oldalainak felső 5 cm-ét, illetve közbeiktatott határkő esetén felső 4 cm-ét és tetejét piros színű időjárásálló festékkel kell lefesteni. A kövek felső lapján feketére festett vésett kereszt jelöli a bemért pont helyét. A kő számozása mindig az előző kő felőli oldalon van, míg az átellenes oldalon a határt megállapító békeszerződés megkötésének dátuma látható (4. VI. 1920.).

A jel számát a határvonalra merőleges oldalon, ez előző határjel irányába kell felírni. A határvonalon álló határjelre a honi terület felé „MO” felségjelzés, míg az átellenes oldalra „S” felségjelzés kerül. A határjel középpontját a felső lapján lévő, feketére festett keresztvívés jelöli. A jelre a középponti jel közepéből kiindulva az előző és a következő határjelre vagy határpontra irányuló irányjeleket kell festeni. Amikor a határvonal megjelölése közvetlenül közvetettre vagy fordítva vált, akkor az irányjel az első vagy utolsó jelöletlen pontra irányul, amely általában a határút tengelyének vagy a határvíz középvonalának, illetve a közvetett megjelölés elejét vagy végét jelölő határjelek egyenesének metszéspontja.

Az áthelyezett határjel megtartja eredeti számát, de utána „X” jelet kell a határjelen és az okmányokban feltüntetni (pl.: XV.12x)⁴⁷

A **sokszögek** nem határkövek, de az államhatár megjelölését szolgálják. Teljes egészében fehér színűek, egyik oldalukon „P” betű, az ezzel átellenes oldalukon (szakaszonként 1-gyel kezdődően) az adott sokszögek sorszáma áll. A felső lapon itt is kereszt jelöli a bemért pontot. Minden betű, szám és jelölés bemélyített, feketére festett. A sokszögek soha nem állnak határvonalon, mindig valamelyik szomszédos állam területén helyezkednek el.

Határjelek védelme, jelző-védő rúd: az áttekinthetetlen terepen, illetve ott, ahol a határjelre utólag kell felhívni a figyelmet, láthatóvá tenni, továbbá a jelrongálás megelőzése céljából a határjel mellé jelző-védő rudat lehet elhelyezni. A rúd 2–2,5 m magas, fehér színű, anyaga fém vagy műanyag, melynek a csúcstól mért 20 cm-es felső részét piros színűre kell festeni. A rudat a határjeltől kb. 1 m távolságra úgy kell elhelyezni, hogy ne zavarja a szomszédos határjelekkel való összelátást.⁴⁸

Jegyzetek:

- ¹ GÁSPÁR: 55.p.
² GÁSPÁR: op. cit.
³ GÁSPÁR op. cit. 55.p.
⁴ SUBA
⁵ DIÁN: 24.p.
⁶ Loc. cit. 25.p.
⁷ Loc. cit. 25.p. (Földmérési és Távérzékelési Intézet archív dokumentumaival kiegészítve)
⁸ Loc. cit. 26.p.
⁹ Loc. cit. 24.p.
¹⁰ Irányelvek: 7.p.
¹¹ Loc. cit. 7.p.
¹² Loc. cit. 7.p.
¹³ Loc. cit. 8.p.
¹⁴ 1921/XXXIII. tc. II. RÉSZ Magyarország határai „33. Cikk. A különböző érdekelt Államok kötelezik magukat, hogy a bizottság által elhelyezett háromszögelési és egyéb jelek, határcölöpök vagy határvonalak megóvásáról gondoskodnak.”
¹⁵ FABULYA
¹⁶ DIÁN: op. cit. 17.p.
¹⁷ GÁSPÁR: op. cit.
¹⁸ FTIÁD az osztrák határszakasz dokumentumai
¹⁹ GÁSPÁR: op. cit.
²⁰ FTIÁD a román határszakasz dokumentumai
²¹ Loc. cit.
²² GÁSPÁR: op. cit.
²³ KOVÁCS
²⁴ FTIÁD a román határszakasz dokumentumai. 6. számú jegyzőkönyv a Magyar Határügyi Vegyesbizottság Aradon 1949. augusztus 27-én megkezdett, majd Nagyváradon folytatott és szeptember 5-én befejezett ülészakáról: „a,” melléklet alapján.
²⁵ 18/1964 NET. tvr. 17.-20. cikk
²⁶ SUBA: op. cit. 101.p.
²⁷ Loc. cit. 101.p.
²⁸ FTIÁD A szovjet határszakasz dokumentumai. A Magyar Köztársaság, a Szocialista Szovjet Köztársaságok Uniója és a Román Népi Köztársaság államhatára találkozási pontja körzetének leíró-jegyzőkönyve. Budapest, 1949.
²⁹ Loc. cit.
³⁰ GÁSPÁR: op. cit.
³¹ GÁSPÁR: op. cit.
³² GÁSPÁR: op. cit.
³³ GÁSPÁR: op. cit.
³⁴ SUBA: op. cit. 103.p.
³⁵ Loc. cit. 103.p.
³⁶ 1947/XVIII. tv. „1. Cikk 4./c) Magyarország átengedi Csehszlovákiának Horvátjárfalu, Oroszvár és Dunacsun községeket a jelen Szerződéshez 1/A alatt csatolt térképen megjelölt kataszteri területekkel együtt.”
³⁷ TISZA: 1p.
³⁸ Loc. cit. 2-4.p.
³⁹ Utasítás: 14.p.
⁴⁰ Loc. cit.
⁴¹ Loc. cit.
⁴² Loc. cit.
⁴³ Loc. cit. 15.p.
⁴⁴ Loc. cit. 16.p.
⁴⁵ Loc. cit. 14.p.
⁴⁶ Loc. cit. 19.p.
⁴⁷ Loc. cit. 14.p.
⁴⁸ Loc. cit. 15.p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK

- DIÁN — DIÁN József (szerk): *Rendezett határ – jószomszédság (30 éves a magyar-osztrák határszerződés)*, Budapest, 1994, Határőrség Országos Parancsnoksága.
GÁSPÁR — GÁSPÁR László: *Határismeret*, Budapest, 2001, Határőrség.

TANULMÁNYOK

- SUBA — SUBA János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 98-108. p. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háborúból diktatúrába” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

IRÁNYELVEK, MŰSZAKI LEÍRÁSOK, UTASÍTÁSOK, JEGYZŐKÖNYVEK

- FABULYA — FABULYA Pál: *Fertőtavi országhatár töréspontok állandósítási terve* – műszaki leírás. Budapest, 1967. OVF Árvízvédelmi Központi Szervek
- Irányelvek — *Irányelvek a vegyes technikai csoportok számára a magyar-osztrák államhatár felmérésére és megjelölésére, a határjelek karbantartására és felújítására*. Budapest, 2002, Állandó Magyar-Osztrák Határbizottság 7.p.
- KOVÁCS — KOVÁCS András (szerk): *Műszaki Utasítás a magyar-román államhatár határjeleinek együttes ellenőrzéséhez*. Budapest, 1975, A Magyar Népköztársaság 1. és 2. határszakasz megbízottainak műszaki küldöttsége.
- TISZA — A Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság államhatárainak közös találkozási pontján felállított „TISZA” határjel jegyzőkönyve, Budapest, 1977, Magyar-Szovjet Határbizottság, 1.p.
- Utasítás — *Műszaki utasítás a határmunkák elvégzésére a magyar-szlovák államhatáron*. Budapest, 2001, az Államhatár Felmérésének és Megjelölésének Magyar-Szlovák Közös Bizottsága, 14.p.

JOGSZABÁLYOK

- 1921/XXXIII. tc. — 1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb- Horvát- Szlovén Állammal, Sziámmal és Csehszlovákiával 1920. június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.
- 1947/XVIII. tv. — 1947/XVIII. tv. a Párizsban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában.
- 18/1964 NET. tvr. — 18/1964 NET. tvr. a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Román Népköztársaság Kormánya között a magyar-román államhatár rendje és a határkérdésekben együttműködés tárgyában Budapesten, 1963 évi június hó 13-án aláírt szerződés kihirdetéséről

LEVÉL- ÉS IRATTÁRI GYŰJTEMÉNYEK

- FTIÁD — Földmérési és Távérzékelési Intézet Archívuma Államhatárügyi Osztály dokumentumai

A „Magyarország államhatárainak megjelölése 1867-1918. [XIV. évf. (2008.) 17. sz.], „Magyarország államhatárainak megjelölése 1919-1944” [XV. évf. (2008.) 18. sz.], „Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig” [XVI. évf. (2008.) 19. sz.] című tanulmány sorozat forrás- és irodalomjegyzéke

I. DOKUMENTUMOK (jegyzőkönyvek)

- Földmérési és Távérzékelési Intézet Államhatárügyi Osztály Archívuma (ideiglenes rendezés levéltári számozás nélkül): *6. számú jegyzőkönyv a Magyar Határügyi Vegyesbizottság Aradon 1949. augusztus 27-én megkezdett, majd Nagyváradon folytatott és szeptember 5-én befejezett ülészakáról*
- FÖMI ÁHO Archívuma (szám nélkül): *A Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság államhatárainak közös találkozási pontján felállított „TISZA” határjel jegyzőkönyve – TITKOS, Budapest, 1977, Magyar-Szovjet Határbizottság*
- *Zárójegyzőkönyv a magyar-jugoszláv államhatáron a határvonal és a határjelek felújításának, megjelölésének és karbantartásának munkálatairól*, Budapest, 1996, Magyar-Jugoszláv Fővegyesbizottság Magyar Küldöttsége.

II. IRÁNYELVEK, UTASÍTÁSOK, SZABÁLYZATOK

- FÖMI ÁHO Archívuma (szám nélkül): *Irányelvek a vegyes technikai csoportok számára a magyar-osztrák államhatár felmérésére és megjelölésére, a határjelek karbantartására és felújítására*, Budapest, 2002, Állandó Magyar-Osztrák Határbizottság
- FÖMI ÁHO Archívuma (szám nélkül): *Műszaki utasítás a határmunkák elvégzésére a magyar-szlovák államhatáron*, Budapest, 2001, az Államhatár Felmérésének és Megjelölésének Magyar-Szlovák Közös Bizottsága
- KOVÁCS ANDRÁS (szerk): *Műszaki Utasítás a magyar-román államhatár határjeleinek együttes ellenőrzéséhez*. Budapest, 1975.

III. MŰSZAKI LEÍRÁSOK

- FABULYA PÁL: *Fertőtavi országhatár töréspontok állandósítási terve* – műszaki leírás. Budapest, 1967. június hó, OVF Árvízvédelmi Központi Szervek

IV. MONOGRÁFIÁK, TANKÖNYVEK

- BACSA GÁBOR: *A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határ megállapítása és kitűzése: a trianoni szerződés szerint : 1921-1924*, Budapest, 1998, Püski
- CHOLNOKY JENŐ: *Az új magyar határ bírálata*, Budapest, 1921, Magyar Királyi Tudományegyetemi Nyomda
- DIÁN JÓZSEF (szerk): *Rendezett határ – jószomszédság (30 éves a magyar-osztrák határszerződés)*, Budapest, 1994, Határőrség Országos Parancsnoksága
- GÁSPÁR LÁSZLÓ: *Határismeret*, Budapest, 2001, Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszék
- HUSZTI LÁSZLÓ: *Magyarország határai*, Budapest, 1987, BM Határőrség
- PALOTAI ZOLTÁN: *A trianoni határok*, Budapest, 1990, Interedition
- SALLAI JÁNOS: *Magyarország történelmi határai térképeken*, Budapest, 1995, Püski
- SALAMON KONRÁD: *Nemzeti önpusztítás 1918-1920*, Budapest, 2001, Korona Kiadó
- SZEBELKÓ IMRE: *Határkövek*, Budapest, 1988, Zrínyi Katonai Kiadó

V. TANULMÁNYOK

- FOGARASSY LÁSZLÓ: A velencei jegyzőkönyv és a soproni népszavazás, *Soproni Szemle*, (1981.) 2. sz.
- LÓVEI PÁL: Határkövek., *Pavilon*. VIII. évf. (1993.) 8. sz. 22-27. p.
- SALLAI JÁNOS: A magyar-osztrák határ történetéről a XVIII. századtól napjainkig., *Soproni szemle*. L. évf. (1996.) 4. sz. 289-301. p.
- Idem: Az államhatár történeti áttekintése, *Comitatus : önkormányzati szemle*, XIV. évf. (2004.) 1-2.sz. 124-132.p.
- Idem: Változóban mai határaink is., *Népszabadság*, LVIII. évf. (2000.) 194. sz. 24-25. p.
- Idem: Az államhatár fogalmának történeti áttekintése., *Társadalom és honvédelem*. V. évf. (2001.) 3. sz.
- SUBA JÁNOS: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925 között-a határmegállapító bizottságok működése*. Budapest, 1999, Magyar Honvédség
- Idem: A magyar-csehszlovák határszakasz határköveinek története. 1921-1925. In SZVIRCSEK Ferenc (szerk.): *A Nógrád megyei múzeumok évkönyve*. XXV. Kötet. Salgótarján, 2001, Nógrád megyei Múzeumok Igazgatósága, 31-49.p.
- Idem: A magyar-csehszlovák határ helyszíni megállapítása és kitűzése 1921-1925 között., *Limes*, X. évf. (1997.) 28.sz. 29-41. p.
- Idem: A Magyar Királyi Honvédség a határvédelemben a két világháború között. *Új Honvédségi Szemle*. LVI. évf. (2002) 6. sz. 101-115. p.
- Idem: A Jugoszláv Királyság északi határának kitűzése. A Magyar-Jugoszláv Határmegállapító Bizottság működése. 1921-1924. In KHERHKOVICH Ákos (szerk.): *A Janus Pannonius Múzeum évkönyve*. XLIII. köt. Pécs, 1998, Jannus Pannónius Múzeum, 223-242. p.

VI. JOGSZABÁLYOK

- 1659/LXVI. tc. a szomszéd országokkal s tartományokkal a határoknak s egyéb tartozékoknak kiigazítására, az 1655-ik évi 30-ik s az abban idézett törvényeknek megújítása mellett, határidőt szabnak s biztosokat neveznek
- 1681/XXIII. tc. az ország határainak a szomszéd tartományokkal való kiigazítása végett, az 1659-ik évi 66-ik törvénycikk s a többi ott idézettek megújításával biztosokat neveznek
- 1715/XXXIX. tc. a határoknak a szomszéd tartományokkal való kiigazítására biztosokat neveznek
- 1723/XVII. tc. a határoknak a szomszéd országokkal és tartományokkal való kiigazításáról s megvizsgálásáról és ennek foganatosításáról
- 1729/VII. tc. A részek megyéinek visszakebelezéséről s a Magyarországszent koronájához tartozó kerületek visszaállításáról
- 1751/XXIV. tc. azon területek visszacsatolásáról, melyek Magyarországhoz tartoznak
- 1751/XXXV. tc. a határoknak a szomszéd tartományok és a csáktornyai uradalom között leendő megigazításáról
- 1764-65/XVI. tc. az ország határai iránt a szomszéd tartományokkal főnforgó villongások végleges elintézéséről
- 1792/XIX. tc. az ország határainak megigazításáról
- 1802/XXIII. tc. a határvillongások kiegyenlítéséről
- 1888/XIV. tc. az osztrák-magyar Monarchiának Romániával, a Monarchia két állama és Románia közt fenforgott határ-villongások kiegyenlítése végett, a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött, s Bukarestben 1887. évi december 7-én november 25-én aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről
- 1891/XLI. tc. a határ- és földmérési jelek büntetőjogi védelméről
- 1897/XIV. tc. a Magyarország és Ausztria között egyrészt Beszterce- Naszód és Máramaros vármegyék, másrészt Bukovina szélén elhúzódó országos határvonal megállapításáról.
- 1900/XIX. tc. a magyar-román határvonalon felállított határjelek kicserélése folytán felmerülő költségek fedezésére szükséges hitel engedélyezéséről.
- 1903/IX. tc. a Magyarország és Ausztria között Szepes vármegye és Gácsország szélén az úgynevezett Halastó körüli területen az országos határvonalnak megállapítása iránt az 1897/II. tc. értelmében alakított, választott vegyes bíráló bizottság által hozott ítélet becikkelyezése tárgyában.
- 1921/XXXIII. tc. az Északamerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről
- 1938/XXXIV. tc. a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeknek az országgal egyesítéséről
- 1939/VI. tc. a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területeknek az országgal egyesítéséről
- 1940/XI. tc. a felvidéki és kárpátaljai területek visszacsatolásával kapcsolatos nemzetközi vonatkozású kérdések szabályozásáról
- 1940/XXVI. tc. a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről
- 1941/XX. tc. a visszafoglalt délvidéki területeknek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről
- 1947/XVIII. tc. a Párisban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában
- A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1964. évi 18. számú törvényerejű rendelete a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Román Népköztársaság Kormánya között a magyar-román államhatár rendje és a határkérdésekben együttműködés tárgyában Budapesten, 1963 évi június hó 13-án aláírt szerződés kihirdetéséről (Magyar Közlöny 48. szám – 1964. július 29.),

VII. KÉZIRATOK

- SUBA JÁNOS: *A dualista Magyarország államhatárainak változásai 1868-1918 között*, Egyetemi doktori értekezés (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1996.

RECENZÍÓK

BALLA Tibor

Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban

A két világháború között a központi hatalmak katonai köreiből élt az a nézet, mely szerint a Német Császárság és az Osztrák-Magyar Monarchia haderejét nem a frontokon verték meg, hanem a hátszói gondok idézték elő a katonai vereséget. Ez a vélemény részgazságot tartalmazott csupán, hiszen a haderőn belüli fegyelem fellazulása, az utánpótlás hiányosságai a konkrét katonai vereséget is előidézték. Az azonban igaz volt, hogy mindez a hátszói teherbíró képességéből fakadt. Nevezetesen a központi hatalmak potenciálja mérsékeltebbnek bizonyult, mint az entente potenciál. Ebből fakadóan a központi hatalmak márt akkor elvesztették a háborút, amikor nem sikerült azt gyorsan befejezni. Ettől fogva már „csupán” az lehetett a kérdés, hogy milyen mértékű veszteségek árán, s milyen súlyos vereséget szenvednek a német és az osztrák-magyar csapatok.

Az Osztrák-Magyar Monarchia azonban nem adta fel egykönnyen a harcot. Megkísérelte a haderő bevonásával elfojtani a hátszói elégedetlenségeket. Ez azonban egy lefelé irányuló spirálba kényszerítette a dunai monarchiát. A frontokról egyre több megbízható katonát kellett elvonni a hátszói feladatok teljesítésére, amely a katonai helyzet romlásához vezetett, ami pedig súlyosbította a hátszói állapotokat, amelynek a rendezése érdekében pedig újabb assistance alakulatokat kellett létrehozni, amely viszont megint csak a frontokat gyengítette stb.

A fegyverszünet sem hozott megállapodást a helyzetre, hiszen a tömegesen hazatérő katonák lefegyverzése nem kis gondot okozott. A fegyverben tartásuk azonban lehetetlen volt, pedig az lett volna az egyetlen lehetséges útja a kisenente határtalan étvágya megfékezésének. A tanulmány a HABSURG-monarchia összeomlásának karhatalmi aspektusait vizsgálja a Magyar Királyság területén.

ERNYES Mihály

Szerb impérium Baranyában 1918–1921

Az első világháború nyomán megnövekedett étvágyú szerb impérium dicstelen mesterkedéseiről rántja le a leplet művében a szerző. A levéltári dokumentumok és korabeli források felhasználásával készített alkotás egyértelművé teszi, hogy a bevonuló szerb csapatok célja a térség kifosztása, a lakosság megfélemlítése, a magyarság üldözése volt. Mindezt kétszínű módon, ugyanakkor leplezetlenül, nyers erő alkalmazásával, az erkölcsi és jogi normák mellőzésével valósították meg a gyilkosságoktól sem visszariadva.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc

Adatok a karhatalom történetéhez

A szerzőpáros dolgozatában 1956–1957-re kiterjedően vizsgálta a Kádár rendszer karhatalmi szervezetét. Ennek során – korabeli dokumentumok hasznosításával – rekonstruálták a testület létrejöttét és szervezeti felépítését, létszámát, fegyverzetét, a pártállam hatalmi viszonyaiban betöltött szerepét. Figyelemre méltó a tevékenység vizsgálata melynek során a konkrét eseményeket és a karhatalmi reakciókat vette számba a szerzőpáros. A magyar pártállam története sajátos időszakának, speciális rendvédelmi tevékenységét igyekeztek feltárni a szerzők. A dolgozat négy alapvető körülményt tesz nyilvánvalóvá.

Az 1956-os magyar forradalmat és szabadságharcot likvidáló idegen állam haderejének árnyékában volt képes a karhatalmi erő létrejönni, amelynek a célja a maradék magyar ellenállás felszámolása volt.

A karhatalmi erők közvetlen irányítását kezdettől és folyamatosan a hatalomba visszasegített párt látta el. A karhatalom hivatalosan ugyan az állam részét képezte és az állam tartotta fenn, a gyakorlatban azonban – a teljes államapparátust felügyelő – párt irányítása alatt állt.

A karhatalom lényegében a szovjet gyakorlaton nyugvó tapasztalatok átvételét és alkalmazását jelentette. Egyben pedig hosszú távon meghatározta a magyar rendvédelmi rendszer fejlődésének az irányát. Az 1956–1957-ben kialakult struktúra – a magyarországi fejlődéshez igazodó módosításokkal ugyan – lényegét tekintve azonban a rendszerváltásig változatlanul működött.

A karhatalom alapító tagjai tekintetében új réteggel gyarapították a szocializmus uralkodó osztályát, abban az értelemben, hogy számukra előjogokat biztosítottak. Ezen jogokat pedig részlegesen kiterjesztették a leszármazottakra is, sajátos XX. századi előjogrendszert létrehozva.

KÁLMÁN Zsolt

Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig

A szerző korabeli dokumentumokra és eseményekre alapozva igyekezett rekonstruálni a dualizmuskori bűnügyi helyzetét. A vizsgált időszakban a mainál sokkal nagyobb területet fedett be az eredeti vegetáció és a megye lakossága is kevesebb volt mint a XXI. század elején. A szerző állásfoglalása szerint pedig a bűnügyi helyzet jobb volt a jelenleginél. A bűncselekmények jellege, a gazdasági, társadalmi környezet és a lakosság morális állapota lényegesen eltért a harmadik évezred elején tapasztalható viszonyoktól. A kiegyezéstől az első világháborúig jelentős mértékben változtak a bűnelkövetési módszerek valamint a bűnüldözők tevékenysége. A bűnüldözésben a legjelentősebb szervezet a Magyar Királyi Csendőrség volt, amelynek tevékenysége meghatározó módon formálta a megye bűnügyi helyzetét.

PARÁDI József

A csendőrség magyarországi története

A szerző tanulmányában végigkíséri a szervezet magyarországi történetét. A francia indíttatású testület olasz-osztrák közvetítéssel érkezett a Kárpát-medencébe és a polgári állam berendezkedésének a részeként honosodott meg, kezdetben a neoabszolútizmus, majd a polgári demokrácia magyar államának rendvédelmi szervezeteként. A testületnek napjainkban is példa értékű műhatatlan érdemei vannak a polgári közbiztonság megteremtésében és fenntartásában Magyarországon. A csendőrséget a Magyar Királyság területén három ízben oszlatták fel. Mindhárom alkalommal deklaráltak politikai okok miatt. Az első két feloszlítás után azonban visszaállították a szervezetet a polgári állam reorganizálása során. A harmadik alkalommal azonban – mivel a cél a polgári magyar állam felszámolása volt – eltekintettek a magyar polgári állam egyik legerősebb támaszának az újjászervezésétől.

PARÁDI József**A rendvédelem védelmében**

Magyarországon a rendvédelem-, rendvédelem-történet fogalom mintegy két évtizedes múltra tekint vissza. Ezen időszak alatt elterjedt a köznyelvben, használja a törvényalkotás. Ellenzői, illetve átértelmezői is akadtak, azonban a döntő többség passzív várakozással tekint a rendvédelem diszciplínájára. A 90-es években megindult a rendvédelem-történet művelése, melynek számos eredménye született. Első ízben került sor nemzeti rendvédelmünk 1100 éves történetének feltárására és publikálására. Erre alapozva több felsőoktatási intézményben is bevezették e tárgy oktatását. A rendvédelem-történet művelése során pedig bizonyos mértékig tisztázódtak a rendvédelem kontúrjai is. A rendvédelem kifejezést támadók igyekeztek – a kifejezést létrehozók és használók szándékától és gyakorlatától eltérő – olyan tartalommal felruházni a fogalomkör, amelyet könnyen támadhatnak. Önmagukat ezáltal az egyetlen helyes gondolkodás és terminológia letéteményeseként tüntették fel. Ez a fajta magatartás a politika és az ideológia szférájában ismert, azonban a tudományban nincs helye. A tanulmány a rendvédelem-történetet a rendészet kifejezéssel felváltani szándékozó lobby csoport által képviselt téveszméket cáfolja.

SOM Krisztián**A Magyar Királyi Folyamország (határ)átléptető bélyegzői**

A magyar határőrizet-történet érdekes színfoltja a Magyar Királyi Folyamország határőrizeti tevékenysége. A Magyar Királyság vízi határszakaszainak őrzése céljából a kezdetektől hoztak létre szervezeteket. A polgári magyar állam határőrizeti struktúrájában azonban nem állítottak fel önálló vízi határőrizeti testületet. A történelmi Magyarország határai közül a szerb-magyar határszakasz volt olyan vízi határ, amely egybe esett az Osztrák-Magyar Monarchia határaival, így – mint vízi határ – őrzésköteles volt. Ezen határszakaszon a határvonal őrzését és a kishatárforgalom ellenőrzését a határszéli csendőrség látta el. A távolsági határforgalmat pedig a Magyar Királyi Határrendőrség felügyelte. A zöld határ őrizetben azonban részt vettek a Magyar Királyi Pénzügyőrségnek az érintett határszakasz mentén működő alakulatai is, mivel ez a határszakasz vámköteles volt. A katonai határőrizetre történő felkészülés során – amikor a területileg illetékes hadtestparancsnokságok képviselői a határőrizeti testületekkel egyeztetve tervet dolgoztak ki – a katonai határőrizetre történő áttérés előkészítése kapcsán szerelték fel a polgári magyar határőrizet időszakában első ízben a magyar határőrizeti szervek egyikét a Magyar Királyi Pénzügyőrség vízi határszakasszal rendelkező alakulatait, gyorsjárású és sekély merülésű motorcsónakokkal. Az első világháború után pedig a vízi határvonalak ellenőrzését és azokon a határátléptetés feladatait a Magyar Királyi Folyamország kapta meg.

SUBA János**Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920**

A szerző az első világháború vesztes országának a Magyar Királyságnak az ellenséges csapatok által történő megszállását és a megszálló csapatok demarkációs vonal mögé vonásának folyamatát írja le gazdag levéltári adatokra alapozva. Az írásból kiderül, hogy a környező nemzetek uralkodó osztályai milyen feneketlen étvágyal vetették rá magukat a Magyar Királyságra. Mérhetetlen hódítási vágyukat szövetségeseik félelmei akadályozták csupán, akik saját zsákmányukat féltették szövetségeseiktől. Végül is az entente vezető államainak kellett megálljt parancsolni a Magyar Királyság kifosztásában és az ország területének elrablásában mértéket nem ismerő országok vezetői számára. A szerző ugyan nem utal rá, de a sorok közül kiolvasható, hogy minden bizonnyal másképp alakult volna Magyarország sorsa, ha sikerül jelentősebb ellenállást kifejteni a cseh-szlovák, román és szerb csapatokkal szemben. A HORTHY Miklós körül kialakuló nemzeti hadsereg egyfajta stabilitást, illetve az entente által is elismert és támogatott alternatívát jelentett az ellenséges megszálló csapatokkal szemben.

SUBA János**Magyarország trianoni határának térképei 1920–1925.**

A szomszédos államok között akkor jó a viszony, ha az államok területi kiterjedése egyértelmű és ismert. Ezért rögzítik a határvonalat. A rögzítés történhet leírásokban, térképen, a térben pedig határjelekkel. A határjelekkel történő rögzítésnek az a célja, hogy az államhatárt „láthatóvá” tegye. A térképen való rögzítés a z írásos formák közül a legfontosabb. A térkép egyik információja a határ. A természetben ennek töréspontjait határjelek testesítik meg, amelyet a térképen is jelölnek. Így a határ-térképeken a legfontosabb elem a határjelek, és az ezeket összekötő határvonal pontos ábrázolása. A határjeleket kis kiterjedésű pontszerű jelképekkel ábrázolják. E jelképek kis kiterjedése és változatossága lehetővé teszi, a határjelek, és háromszögletű pontok (típus) minőség szerinti ábrázolását. Míg a határvonalat (alaprajzhű) vonalszerű elemekkel ábrázolják. Így a határvonalak méretarányosan visszaadhatók, ez lehetővé teszi az egzakt kartometriai munkákat. Magyarország trianoni határszakaszait különböző méretarányú, és szelvényezésű határtérképekkel fedték el.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő**Airborne troops in the context of public security**

The new development of counterterrorist units are organized within a country's national army, more specifically on army bases where deep reconnaissance and special force units are also based. This is related to having air assault capabilities – the use of helicopter and parachute airborne operations, which is becoming a requirement for the greater mobility of small but highly professional troops that are now employed in counterterrorist operations. During the Second World War airborne troops employed for or in relations to fighting counterterrorism within the realms of public security. We would regard as such any operation that would have involved the freeing or capturing of incarcerated or protected individuals, the blocking of unconventional forces or the occupation of towns or territories to control public security.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő**Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban**

A terrorelhárító alakulatok újabb szervezet-fejlesztési irányzata szerint azokat az alkalmazó ország hadseregének szervezetén belül hozzák létre, rendszerint a mélységi felderítő és különleges műveleti alakulatok bázisán. Ez összefügg a légideszant – helikopteres légimozgékony vagy ejtőernyős – képességgel, ami egyre inkább követelményként jelentkezik a kis, professzionális csoportok nagy mozgékonyágát igénylő terrorelhárító tevékenységénél. A légideszant alakulatok második világháborús alkalmazása folyamán rendvédelemmel és a terrorizmus elleni harccal kapcsolatos, vagy ahhoz kötődő feladatokat is végre-

hajtottak. Ilyennek tekinthetők őrzött és védett személy vagy személyek kiszabadítása illetve elfogása, irreguláris erők blokkolása és felszámolása, városok és területek rendészeti célú megszállása.

VEDÓ Attila

Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig

A tanulmány sorozat alapvető rendeltetése, hogy bemutassa az érdeklődő olvasónak a Magyar Köztársaság államhatárát jelölő határjeleket, azok fejlődéstörténetét, elhelyezését és pontos műszaki paramétereit.

A három dolgozattal álló tanulmány sorozat három nagy történeti egységben tárgyalja az államhatár megjelölésének és a határjelek alkalmazásának történeti kérdéseit. Az első tanulmány a Magyar Királyság államhatárjeleinek alakulását a kiegyezéstől a trianoni békediktátumig ismerteti. A második tanulmány a trianoni és a párizsi békediktátum közötti időszak magyar államhatárjeleinek változásait tárgyalja. A harmadik tanulmány pedig az 1947. február 10-től napjainkig terjedő időszakot öleli fel különös figyelmet szentelve az 1989–1990 után beállt változásokra. Minden tanulmány az adott történelmi kor politikai eseményeinek érintőleges ismertetésével, és ezeknek az államhatárra és a határmegjelölésre gyakorolt hatásaival kezdődik, bemutatva a munkálatok műszaki színvonalát és az alkalmazott megoldásokat. E rövid bevezető után az egyes viszonylatok határ-megjelölési munkálatainak és határjeleinek elemző bemutatása következik. A határjelek leírása a magyar-szlovák-osztrák hármashatárjeltől kiindulva viszonylatonként az óramutató járásával ellentétes irányban, a magyar-szlovák államhatár határjeleinek ismertetésével zárul. Ennek megfelelően minden határszakasz bemutatása az adott hármashatárjel, és az alkalmazott további határjelek leírására tagozódik. A dolgozatok szöveges része az egyes határjelek pontos műszaki paramétereivel csak említés, illetve általános leírás szintjén foglalkozik, képes mellékletek hiányában azokat szemléletesen érzékeltetni nem lehet.

Az eredeti tudományos diákköri dolgozat, melynek továbbfejlesztésén a tanulmányok alapulnak a Földmérési és Távérzékelési Intézet Államhatárügyi Osztály segítőkész munkatársainak jóvoltából gazdag képi és vázlatrajzi adatbázissal rendelkezik, melyet reményeim szerint rendszerezve, papír alapon vagy elektronikus formában a közeljövőben közzétehetek.

REZENSIONEN

BALLA Tibor

Vollzugsgewalt Einsätze von Militärtruppen in Ungarn, 1918

Zwischen der beiden Weltkriegen existierte in den Militärkreisen der Zentralmächte eine Ansicht, dass man die Streitkräfte des Deutschen Kaiserreichs und der Österreichisch-Ungarischen Monarchie nicht an der Frontlinie besiegt hat, sondern die Hinterlandprobleme die militärische Niederlage verursacht haben. Diese Meinung war nur teilweise wahr. Die lockere Disziplin, Nachschubprobleme haben konkrete militärische Niederlagen verursacht. Es ist aber wahr, dass die Ursache die Belastbarkeit des Hinterlandes war. Ganz genau, das Potenzial der Zentralmächte war kleiner als das der Entente. Dementsprechend hatten die Zentralmächte den Krieg schon dann verloren, wo sie den Krieg nicht schnell beenden konnten. Von diesem Punkt angefangen, es war nur eine Frage der Zeit, mit welchen Verlusten, eine wie schwere Niederlage die deutschen und österreichisch-ungarischen Truppen einstecken mussten.

Die Österreichisch-Ungarische Monarchie hat aber den Kampf nicht so leicht aufgegeben. Man hat versucht die Unzufriedenheit im Hinterland mit der Einbeziehung der Streitkräfte zu unterdrücken. Diese Lösung hat aber die Donau-Monarchie in eine untergehende Spiral gezwungen. Von der Frontlinie hat man immer mehr und mehr zuverlässige Truppen evakuieren müssen, um die Hinterlandprobleme lösen zu können. Das hat wieder die Verschlechterung der militärischen Lage verursacht und so weiter und sofort.

Der Waffenstillstand hat in dieser Situation auch keine Lösung gebracht. Die Entwaffnung der massenweise zurückkehrenden Soldaten hat eine Unmenge Sorgen verursacht. Das Beibehalten der Waffen war unmöglich, obwohl das der einzige Weg war, um den grenzlosen Appetit der Klein-Entente zu bremsen. Die Studie prüft die Vollzugsgewaltaspekte des Zusammenbruchs der Habsburger Monarchie im Königreich Ungarn.

ERNYES Mihály

Serbisches Imperium in Baranya 1918–1921

Der Autor enthüllt die gemeinen Praktiken des serbischen Imperiums nach dem ersten Weltkrieg. Die Arbeit macht eindeutig – unter Verwendung der Dokumente der Archivs und der zeitgenössischen Quellen – dass die Zielsetzung der Besetzung der serbischen Truppen die Plünderung dieser Region, die Einschüchterung der Bevölkerung, die Verfolgung des Ungarntums war. Das alles wurde doppelzünftig – gleichzeitig unter Verwendung unverhüllter Gewalt, unter Missachtung der moralischen und juristischen Normen, ohne vor Mordattentaten zurückzuschrecken, verwirklicht.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc

Angaben zu der Geschichte der Vollzugsgewalt

Die Autoren haben in ihrer Studie die Vollzugsgewaltorganisation des Kádársystems in den Jahren 1956–1957 weitgehend geprüft. Die haben das Zustandekommen dieser Körperschaft, den organisatorischen Aufbau, Personalstand, Arsenal, und ihre Rolle in den machtbezüglichen Verhältnissen des Parteistaats, unter Verwendung zeitgenössischen Dokumente rekonstruiert. Die Prüfung dieser Tätigkeit ist bemerkenswert, wo die Autoren konkrete Ereignisse und Vollzugsgewaltreaktionen aufgezählt haben. Die Autoren haben eine eigenartige Periode der Geschichte des Parteistaates, die spezielle Ordnungsschutzstätigkeit aufarbeiten wollen. Die Arbeit zeigt vier grundsätzliche Umstände.

Diese Vollzugsgewaltkörperschaft konnte nur im Schatten des den Freiheitskampf liquidierenden fremden Staates, dessen Zielsetzung die Liquidierung der restlichen ungarischen Widerstands war, zur Stande kommen.

Die Steuerung der Vollzugsgewaltkräfte hat von Anfang an die wieder an Macht gesetzte Partei übernommen. Offiziell war diese Körperschaft Teil des Staates und wurde vom Staat finanziert, in der Praxis aber – ebenfalls wie die ganze Staatsverwaltung – wurde diese von der Partei geführt.

Die Vollzugsgewalt bedeutete die Übernahme und die Verwendung der sowjetischen Erfahrungen. Gleichzeitig hat diese Übernahme für lange Zeit die Entwicklungstendenzen des Ordnungsschutzsystems festgelegt. Diese Struktur von 1956–1957 funktionierte unverändert – mit kleinen ungarischen Änderungen – grundsätzlich bis zur Wende. Die an der Gründung teilgenommenen Personen sind Mitglieder einer neuen Schicht in der herrschenden Klasse geworden, sie haben Vorrechte bekommen.

Diese Vorrechte haben die Familienmitglieder teilweise erben können, so sind im 20. Jahrhundert eigenartige „Adelige“ zur Stande gekommen.

KÁLMÁN Zsolt

Strafverfolgungserfahrungen im Komitat Somogy vom Ausgleich bis zum ersten Weltkrieg

Der Autor versuchte anhand zeitgenössischer Dokumente und Ereignisse die Lage der Kriminalität im Dualismus zu rekonstruieren. Im geprüften Zeitraum hat die ursprüngliche Vegetation noch größere Teile bedeckt und die Bevölkerung war auch kleiner als im Anfang des 21. Jahrhunderts. Nach der Stellungnahme des Autors, war die Kriminalität besser als heute. Die Art der Kriminalitäten, die wirtschaftliche und gesellschaftliche Umgebung, die Moralität der Bevölkerung waren grundsätzlich anders als heute. Im geprüften Zeitraum haben sich die Kriminalmethoden und die Verfolgungsmethoden in großen Maßen geändert. In der Verfolgung der Kriminalität war die wichtigste Körperschaft die Ungarische Königliche Gendarmerie, deren Tätigkeit die Kriminalität überwiegend bestimmt hat.

PARÁDI József

Die Geschichte der Gendarmerie in Ungarn

Der Autor begleitet in seiner Studie die Geschichte dieser Körperschaft in Ungarn. Die aus Frankreich stammende Körperschaft ist über Italien und Österreich zu uns gekommen und als Teil des bürgerlichen Staates ansässig geworden, zuerst als Ordnungsschutzorganisation des Neoabsolutismus, später als Ordnungsschutzorganisation des bürgerlichen Staates. Diese Körperschaft hat, bis heute musterwerte, unerlässliche Verdienste in der Gründung und Aufrechthaltung der bürgerlichen öffentlichen Sicherheit in Ungarn. Die Gendarmerie wurde im Hoheitsgebiet des Ungarischen Königums dreimal liquidiert, in allen dieser Fälle wegen politischen Gründen. In den ersten Fällen hat man aber nach der Reorganisation des bürgerlichen

Staates diese Organisation zurückgestellt. Im dritten Fall – da hat man gerade den bürgerlichen Staat liquidieren wollen – hat man die stärkste Stütze des bürgerlichen Staates nicht neu gegründet.

PARÁDI József

Im Schutz des Ordnungsschutzes

Die Begriffe Ordnungsschutz und Ordnungsschutzgeschichte haben in Ungarn etwa zwanzigjährige Vergangenheit. In dieser Zeit haben sich diese Begriffe in der Gemeinsprache und in der offiziellen Sprache verbreitet. Manche sind dagegen, aber die überwiegende Mehrheit ist in dieser Frage passiv geblieben. Das Thema ist in den 90-er Jahren aufgetaucht und hat eine Menge Ergebnisse produziert. Im ersten Fall wurde unsere 1100 jährige nationale Ordnungsschutzgeschichte vorgestellt und publiziert. Infolge deren, hat man an mehreren Universitäten und Hochschulen dieses Thema als Unterrichtsfach eingeführt. Während der Forschungen haben sich in gewissen Maßen auch die Konturen des Ordnungsschutzes geklärt. Die Kritiker dieser Begriffe haben – unabhängig von den Absichten und von der Praxis der Anwender - versucht, den Begriffskreis mit einem Inhalt zu versehen, den man leicht angreifen kann. Sie haben sich als Alleinherrscher des Gedankenkreises und der Terminologie vorgestellt. Dieses Verhalten ist zwar in der Politik und in der Sphäre der Ideologie bekannt, aber in der Wissenschaft hat es nichts zu suchen. Die Studie verneint die falschen Vorstellungen dieser Lobby.

SOM KRISZTIÁN

Die Grenzübergangstempel der Königlichen Ungarischen Stromwache

Ein sehr interessanter Teil der Grenzschutzgeschichte ist die Grenzschutzstätigkeit der Königlichen Ungarischen Stromwache. Um die Wasser-Grenzstrecken des Königsreichs Ungarn schützen zu können, hat man von vorn her ein Organisationen zur Stande gebracht. In der Grenzschutzstruktur des bürgerlichen Staates, hat man aber keine unabhängige Wassergrenzschutzkörperschaft aufgestellt. Unter den Grenzen des historischen Ungarn, war die serbisch-ungarische Grenze die Wassergrenze, die gleichzeitig Grenze der österreichisch-ungarischen Monarchie war, und so – als Wassergrenze – schutzpflichtig war. An dieser Grenzstrecke wurde die Bewachung der Grenze und die Kontrolle des Kleingrenzverkehrs an die lokale Gendarmerie übergeben. Den Fernverkehr hat die Ungarische Königliche Grenzpolizei kontrolliert. An der Bewachung der grünen Grenze haben die Truppen des ungarischen königlichen Finanzamtes, die in der Grenzregion tätig waren, teilgenommen – diese Grenze war nämlich eine Zollgrenze. Während der Vorbereitung, um die Grenze mit Militärkräften schützen zu können – haben die Vertreter des lokalen kompetenten Heereskommandos – gemeinsam mit der anderen Grenzschutzkörperschaften – einen Plan ausgearbeitet, und bei dieser Vorbereitung hat man erstmalig in der Geschichte der bürgerlichen ungarischen Grenz-wache, ein Grenzschutzorgan, – die Truppen der Ungarischen Königlichen Finanzwache, die eine Wassergrenze gehabt haben – mit schnellen, flachgängigen Motorbooten versorgt. Nach dem ersten Weltkrieg ist die Kontrolle und die Grenzverkehrüberwachung an den Wassergrenzen an die Ungarische Königliche Stromwache übergegangen.

SUBA János

Die Zurückstellung der Integrität von Ungarn 1919–1920

Der Autor beschreibt mit Archivdaten reichlich begründet, die Besatzung der feindlichen Truppen des im ersten Weltkrieg verlierenden Ungarischen Königsreichs und das Überschreiten der Demarkationslinien, Aus der Studie wird klar, mit welchem riesigem Appetit sich die herrschenden Klassen der Nachbarstaaten auf das Königsreich Ungarn geworfen haben. Den unermesslichen Eroberungswahn haben nur die Ängste der Verbündeten gehindert, sie haben vor ihren Verbündeten um ihre eigene Beute Angst gehabt. Letztendlich mussten die führenden Entente Länder Stopp sagen, um die Plünderung des Königsreichs Ungarn zu verhindern. Der Autor sagt nicht konkret, aber man kann spüren, dass sich unser Schicksal anders entwickelt hätte, hätten wir einen größeren Widerstand gegen der tschechischen, rumänischen und serbischen Truppen geleistet. Die unter der Führung von Miklos Horthy organisierten nationalen Wehrkräfte bedeuteten eine von den führenden Entente Länder akzeptierte Stabilität, bzw. eine anerkannte Alternative zu den feindlichen Besatzungsgruppen.

SUBA János

Die Landkarten der Trianongrenze von Ungarn, 1920–1925

Zwischen benachbarten Ländern besteht eine gute Beziehung, wenn die Grenzen eindeutig sind. Darum legt man die Grenzlinie fest. Die Festlegung kann man in Beschreibungen, auf den Landkarten und an Ort und Stelle mit Grenzzeichen machen. Zweck der Festlegung mit Grenzzeichen ist, dass man die Staatsgrenze sichtbar macht. Die Festlegung auf der Karte ist die wichtigste unter den schriftlichen Formen. Eine Information der Karte ist die Grenze. Die Bruchstellen dieser Linie werden mit Grenzzeichen verkörperlicht, und die werden auch auf der Karte eingezeichnet. Auf den Grenzkarten ist die genaue Darstellung der Grenzzeichens und der Verbindungsgrenzlinien die wichtigste Aufgabe. Die Grenzzeichen werden mit kleinen, punktförmigen Zeichen dargestellt. Die Form und Größe und die Variabilität der Zeichens macht die qualitätsmäßige Darstellung der Grenzzeichen möglich. Die Grenzlinie wird mit Grundriss mäßigen Linien dargestellt. So kann man die Grenzlinien maßgerecht wiedergeben, und das macht die exakte kartografische Arbeit möglich. Die Trianon-Grenzstrecken von Ungarn hat man mit verschiedenen Grenzkartenstücken abgedeckt.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő

Airborne troops in the context of public security

The new development of counterterrorist units are organized within a country's national army, more specifically on army bases where deep reconnaissance and special force units are also based. This is related to having air assault capabilities – the use of helicopter and parachute airborne operations, which is becoming a requirement for the greater mobility of small but highly professional troops that are now employed in counterterrorist operations. During the Second World War airborne troops employed for or in relations to fighting counterterrorism within the realms of public security. We would regard as such any operation that would have involved the freeing or capturing of incarcerated or protected individuals, the blocking of unconventional forces or the occupation of towns or territories to control public security.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő

**Die Vorgeschichte der Anwendungen von Fliegerlandungstruppen (Dessantentruppen)
im Kampf gegen den Terrorismus und gegen die organisierte Kriminalität**

Die neue Entwicklungstendenz der Terrorabwehreinheiten ist, dass man diese Truppen in Rahmen der Militärkräfte des Landes organisiert, meistens auf der Basis von Tiefenaufklärern und von Spezialkräften. Das hängt damit zusammen, dass diese Truppen immer mehr Hubschrauber- oder Fallschirmspringer-Unterstützung brauchen, wo die kleinen Terror-Abwehrguppen sehr große Bewegungsfreiheit haben müssen. Die Fliegerlandeeinheiten haben schon im II. Weltkrieg Ordnungsschutz und Terrorabwehrkämpfe, oder dazugehörige Aufgaben durchgeführt. Solche Aufgaben waren Befreiung oder Festnahme von bewachten und geschützten Personen, die Blockierung und Vernichtung von irregulären Kräften, Besetzung von Städten und Gebieten mit Ordnungsschutzfunktionen.

VEDÓ Attila

Das Kennzeichen der ungarischen Staatsgrenze von 1947 bis heute

Die grundsätzliche Zielsetzung dieser Studienreihe ist dem Leser, die Grenzzeichen der Republik Ungarn vorzustellen und deren Entwicklungsgeschichte, Platzierung und die genauen technischen Maße anzugeben.

Die drei Arbeiten verarbeiten in drei historischen Einheiten das Kennzeichen der Staatsgrenze und die historischen Fragen dem Grenzkennzeichen. Die erste Studie reicht vom Ausgleich bis zum Trianon-Friedensdiktat. Die zweite Studie zeigt von Trianon bis Pariser-Friedensdiktat die Änderungen der ungarischen Staatsgrenzenkennzeichnung. Die dritte Studie umfasst die ganze Periode vom 10. Februar 1947 bis heute, aber sie widmet den Veränderungen von 1989–1990 eine spezielle Aufmerksamkeit. Alle drei Studien stellen die aktuellen politischen Ereignisse und deren Wirkungen auf die Staatsgrenze und der Staatsgrenzenkennzeichnung kurz vor, zeigen das technische Niveau und die Lösungen. Nach dieser Einführung, werden die Grenzkennzeichnungstätigkeiten und die Grenzzeichen analysiert. Die Beschreibung der Grenzzeichen geht vom österreichischen, slowakischen, ungarischen Grenzdreieck aus, gegen den Uhrzeigersinn, und endet mit der slowakischen Grenzzeichenbeschreibung. Dementsprechend werden die Grenzstrecken getrennt vorgestellt.

Die Studientexte geben nur eine allgemeine Beschreibung, ohne Bilder kann man sich die Lösungen nicht vorstellen. Die Weiterentwicklung wird mit der Unterstützung der Abteilung Staatsgrenze des Landvermessungsinstituts – dort befindet sich eine große Datenbasis – hoffentlich in kurzer Zeit durchgeführt und publiziert.

CITÁCIÓS INDEX
PUBLIKÁCIÓK ÉS KÉZIRATOK

A

Állam- és jogtudományi enciklopédia. I. köt. Budapest, 1980, Közgazdasági Kiadó. HU-ISBN —

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 1. sz. jegyzet.

B

BABITS András: Pártharcok és munkásmozgalom. In üö. (szerk.): *A Magyar Tanácsköztársaság pécsi-baranyai emlékkönyve*. Pécs, 1960, Pécs Városi Tanács VB. HU-ISBN —

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 39. p. 110. sz. jegyzet. ; 40. p. 116. sz. jegyzet. ; 40. p. 133. sz. jegyzet. ; 40.p 134. sz. jegyzet. ; 40.p 137. sz. jegyzet. ; 40.p 138. sz. jegyzet. ; 40.p 141. sz. jegyzet.

Baja város tanácsa polgármesteri hivatal iratai a szerb megszállás alatt keletkezett iratok. Pécs, s.a., Bács-Kiskun megyei Levéltár. HU-ISBN —

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 59. sz. jegyzet.

BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921-1924. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 65–70. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

BACSA Gábor: Határrend és határforgalom Magyarország déli határain 1921-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 5-11. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

Baja város tanácsa polgármesteri hivatal iratai, a szerb megszállás alatt keletkezett iratok. Pécs, s.a., Bács-Kiskun Megyei Levéltár. HU-ISBN —

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 59. sz. jegyzet.

BAKSA János (szerk.): *Rendőrségi almanach 1923*. Budapest, 1923, Magyar Királyi Államrendőrség.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 56. sz. jegyzet. ; 40. p. 121. sz. jegyzet.

BÁNYAI László: A nagy októberi szocialista forradalom erdélyi hullámai. *Korunk*, XXXII. évf. (1957) 10. sz. HU-ISSN —

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

BENCsik Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 15–26. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. november 06-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században*” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

BENCsik Péter: A kisebb határszéli forgalom Magyarországon és a szomszédos államok közt 1898-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2008) 16. sz. 21-30. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

BENDA Kálmán (szerk.): *Magyarország történeti kronológiája. A kezdetektől 1970-ig.* III. köt. Budapest, 1982, Akadémiai. HU-ISBN 963 05 2660 3

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 2. sz. jegyzet.

BEREND T. Iván – RÁNKI György: Infláció és elzárkózási irányzatok Magyarországon az első világháború után 1921-1924. *Századok*, XCVIII. évf. (1964) 4. sz. 661-684. p. HU-ISSN 0039-8098

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERKÓ István (szerk.): *A Magyar Királyi Honvédség története 1868-1918.* Budapest, 1928, Magyar Királyi Hadtörténeti Levéltár. 92. p. HU-ISBN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 10. sz. jegyzet.

BERNÁTSKY Kornél: *Élmények és meglátások 1914-1925.* Budapest, 1926, Atheneum. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 39. sz. jegyzet.

BERTA Gyula: *Betyárok, hóhérok, börtönök Somogyban* Kaposvár, 2002, Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet. Somogy Megyei Honismereti Egyesület. HU-ISBN 963 206 040 7

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 6. sz. jegyzet.

BERTA Gyula: *Somogyország pandúrjainak története 1766-1884.* Marcali, 2000, Marcali Városi Helytörténeti Múzeum. HU-ISBN 963 00 3131 0

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rend-

védelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 3. sz. jegyzet.

BERTÉNYI Iván: *Kis magyar címertan.* Budapest, 1983, Kossuth. HU-ISBN 963-281-195-X /Gondolat zsebkönyvek./ HU- ISSN 0133-0489

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 9. sz. jegyzet.

BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 19-32. p. HU- ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 16. sz. jegyzet.

C, Cs

CRAVEN W. F. – CATE J. L.: *The Army Air Forces in World War II.* [A szárazföldi haderő légiereje a II. világháborúban] Chicago, 1958, The University of Chicago Press. ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 8.sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSAPÓ Csaba: Csendőrség és közigazgatás 1881-1914. *Századok*, CXXVII. évf. (1993) 3. sz. HU- ISSN 0039-8098

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 30. sz. jegyzet.

CSAPÓ Csaba: Az erdélyi és a horvát-szlóven csendőrség átvétele a magyar kormány felügyelete alá 1867-1876. *Hadtörténelmi Közlemények*, CVII. évf. (1994) 1. sz. HU- ISSN 0017-7654

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 17. sz. jegyzet.

CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 12-16. p. HU- ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 54. sz. jegyzet. ; 83. p. 71. sz. jegyzet.

CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 9079 40 5 /Pannónia Könyvek./ HU- ISSN 0237-4277

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rend-

védelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 4. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 18. sz. jegyzet.

Csendőralakulatok a nyugati hadseregek szolgálatában. *Bajtársi Levél*, (1987) 9–12. p. ISSN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 89. sz. jegyzet.

A csendőrvértanúk emlékűnepe. *Csendőrségi lapok*, XXII. évf. (1932) 15. sz. 489. p.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 62. sz. jegyzet.

CSERKI István: A belügyi karhatalomról. *Belügyi Szemle*, (1987) 5. sz. 60. p. HU-ISSN 0133-6738

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 11. sz. jegyzet.

CSIZMADIA Andor: A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig. Budapest, 1976, Akadémiai. HU-ISBN 963 05 0713 7

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 13. sz. jegyzet.

CSONKARÉTI Károly – BENCZÜR László: *Haditengerészet és folyamőrök a Dunán. A Császári (és) Királyi Haditengerészet dunai flottillájától a Magyar Királyi Honvéd Folyamerőkhöz 1870-1945.* Budapest, 1991, Zrínyi. HU-ISBN 963 327 153 3

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamerőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 3. sz. jegyzet. ; 101. p. 4. sz. jegyzet. ; 101. p. 5. sz. jegyzet.

CSÓTI Csaba: A Dél-somogyi területek szerb megszállása 1918-1921. In üö. (szerk.): *Somogy megye múltjából.* Kaposvár, 1998, Somogy megyei Levéltár, 123–124. p. HU-ISSN 1785-7872

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 3. sz. jegyzet. ; 37. p. 5. sz. jegyzet. ; 37. p. 16. sz. jegyzet. ; 37. p. 24. sz. jegyzet. ; 38. p. 33. sz. jegyzet. ; 38. p. 35. sz. jegyzet. ; 38. p. 48. sz. jegyzet.

D

DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 5–7. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 5. sz. jegyzet.

DEÁK Ágnes: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordulatos hónapjaiban 1860-1861. *Századok*, CXL. évf. (2006) 6. sz. 1551–1774. p. HU-ISSN 0039-8098

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 17. sz.

DEÁK István: *Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia tisztjeinek társadalmi és politikai története 1848-1918.* Budapest, 1993, Gondolat. HU-ISBN 963 282 662 0

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 2. sz. jegyzet. ; 16. p. 15. sz. jegyzet.

DIÁN József (szerk): *Rendezett határ – jószomszédság (30 éves a magyar-osztrák határszerződés)*, Budapest, 1994, Határőrség Országos Parancsnoksága. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dienstreglement für das kaiserliche und königliche Heer. [A Császári és Királyi Hadsereg Szolgálati Szabályzata.]1. Teil. Wien, 1909, K.K. Hof-und Staat druckerei.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 4. sz. jegyzet.

DOBAI András: Somogy vármegye politikai igazgatása az önkényuralom korában (1949 január – 1965 szeptember). In *úó Somogyi Almanach* L–LI. Köt. Kaposvár, 1989, Somogy megyei Nyomdaipari Vállalat. HU-ISBN 963-7232-10-9 /Somogyi almanach 50-51./ HU-ISSN 0560-8260

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 7. sz. jegyzet.

DOMRÁDY Lóránt – TÓTH Sándor: *A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945.* Budapest, 1987, Zrínyi. HU-ISBN 963 326 359 X

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 66. sz. jegyzet.

DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1998) 8. sz. 21–26. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 74. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 2. sz.

E

Entwurf. Instruktion bezüglich Anforderung, Beistellung und Verwendung militärischer Assistenzen. [Utastás a katonai karhatalom kirendelésére vonatkozólag.] Wien, 1908, K. K. Hof-und Staat druckerei.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapes-

ten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 3. sz. jegyzet.

F

FABUYA Pál: *Fertőtavi országhatár töréspontok állandósítási terve – műszaki leírás.* Budapest, 1967. OVF Árvízvédelmi Központi Szervek. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 15. sz. jegyzet.

FALUDI Gábor – GERGELY Ferenc: Adalékok Baja első világháború utáni történetéhez. In KÖHEGYI Mihály (szerk.): *Baja története a kezdetektől 1944-ig.* Budapest, 1989. Akadémia. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 9. sz. jegyzet. ; 37. p. 20. sz. jegyzet. ; 37. p. 22. sz. jegyzet. ; 37. p. 23. sz. jegyzet. ; 38. p. 32. sz. jegyzet. ; 38. p. 38. sz. jegyzet. ; 38. p. 54. sz. jegyzet. ; 38. p. 56. sz. jegyzet. ; 40. p. 116. sz. jegyzet. ; 40. p. 118. sz. jegyzet. ; 40. p. 119. sz. jegyzet. ; 40. p. 140. sz. jegyzet.

FARKAS Márton: *Katonai összeomlás és forradalom 1918-ban.* Budapest, 1969, Zrínyi. HU-ISBN –

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 9. sz. jegyzet. ; 16. p. 14. sz. jegyzet. ; 16. p. 16. sz. jegyzet. ; 16. p. 17. sz. jegyzet. ; 16. p. 18. sz. jegyzet. ; 16. p. 19. sz. jegyzet. ; 17. p. 22. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 58. sz. jegyzet.

FINSZTER Géza: Honvédelem-rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 8-14. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 8. sz.

FINSZTER Géza: *A rendészet elmélete.* Budapest, 2003, KJK-KERSZÖV. Jogi és Üzleti kiadó. HU-ISBN 963224 701 9

1 PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 7. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: Adatok a magyarországi román hadszíntér történetéhez. In KOMÁROMI József (szerk.): *Hermann Ottó múzeum évkönyve.* VI. köt. Miskolc, 1966, Hermann Ottó Múzeum. 335-353. p. HU-ISBN – /Hermann Ottó Múzeum Évkönyve 6./ HU-ISSN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 37. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: Bevezetés a burgenlandi kérdés forrásaiba és irodalmába. *Soproni Szemle*, (1971) 2. sz. HU-ISSN 0133-0748

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 76. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: Az ismeretlen székely hadosztály. In DAMKÓ Imre (szerk.): *A Déri múzeum évkönyve 1973*. Debrecen, 1974, Déri Múzeum. 225-252. p. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 31. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: A Horthy hadsereg bevonulása Tiszántúrra. In DAMKÓ Imre (szerk.): *A Déri múzeum évkönyve 1973*. Debrecen, 1974, Déri Múzeum. 221-241. p. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 113. p. 45. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: A Tiszántúl elvesztése 1919 áprilisában. In SELMECZI László (szerk.): *Tisicum a Jász-Nagykun-Szolnok megyei múzeumok évkönyv 1983*. Szolnok, 1983, Jász-Nagykun-Szolnok megyei Múzeumok Szövetsége. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 30. sz. jegyzet. ; 112. p. 32. sz. jegyzet. ; 112. p. 35. sz. jegyzet.

FOGARASSY László: *A magyarországi Tanácsköztársaság katonai összeomlása*. Budapest, 1988, Akadémia. HU-ISBN 963 05 4968 9 /Értekezések a történelemtudomány köréből. Új sorozat 109./ HU-ISSN 0071-1233

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 35. sz. jegyzet.

FORRÓ János: A csendőrkörület rendvédelmi tevékenységének értékelése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 41-45. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 32. sz. jegyzet.

G, Gy

G. Soós Katalin: *A nyugat-magyarországi kérdés 1918-1919*. Budapest, 1962, Akadémia. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

GALÁNTAI József: *Die Österreichisch-Ungarische Monarchie und der Weltkrieg*. [Az Osztrák–Magyar Monarchia és a világháború] Budapest, 1979, Kossuth. HU-ISBN 963-13-0738-7 /Corvina Könyvek./ HU-ISSN 0139-3022

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 7. sz. jegyzet.

GALÁNTAI József: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918.* Budapest, 1974, Akadémia. HU-ISBN 963-05-0075-2
PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 11. sz. jegyzet.

GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Az osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. HU-ISBN 963 09 2589 3

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 11. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 11. sz. jegyzet.

GÁSPÁR László: *Határismeret.* Budapest, 2001, Határőrség. HU-ISBN 963 9295 74 4

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 1. sz. jegyzet. ; 147. p. 2. sz. jegyzet. ; 147. p. 3. sz. jegyzet. ; 147. p. 17. sz. jegyzet. ; 147. p. 19. sz. jegyzet. ; 147. p. 22. sz. jegyzet. ; 147. p. 30. sz. jegyzet. ; 147. p. 31. sz. jegyzet. ; 147. p. 32. sz. jegyzet. ; 147. p. 33. sz. jegyzet.

GEPHARDT Helmut: *Die Militärische Organisation der österreichischen Gendamerie von 1849 bis 1918.* [Katonai szervezet az osztrák csendőrségben 1849-1918.] *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 62-64. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 9. sz.

GERGELY Ernő: Az ukrán és a német kérdés a Magyar Tanácsköztársaság nemzetiségi politikájában. *Századok*, CIII. évf. (1969) 2-3. sz. 425-448. p. HU-ISSN 0039-8098

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 76. sz. jegyzet.

GERGELY Ferenc – KÖHEGYI Mihály: *A Pécs-Baranya-Baja háromszög történelmi problémái 1918-1921 között.* Baja, 1974, Türr István Múzeum. HU-ISBN – /Bajai dolgozatok 1./ HU-ISSN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 39. p. 66. sz. jegyzet. ; 40. p. 121. sz. jegyzet. ; 40. p. 125. sz. jegyzet. ; 40. p. 128. sz. jegyzet.

GORJÁNAC Rádojka: *Az 1919. évi szerb népszámlálás a megszállt Baranyában.* II. köt. Pécs, 1983, Baranya Megyei Levéltár. HU-ISBN 963 8000 45 7. /Baranyai helytörténetírás./ HU-ISSN 0525 566X. és /Baranyai levéltári füzetek 46./ HU-ISSN 0237-2703

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 130. sz. jegyzet.

GORJÁNÁC Rádojka: *Az 1919. évi szerb népszámlálás a megszállt Baranyában.* III. köt. Pécs, 1985, Baranya Megyei Levéltár HU-ISBN 963 8000 45 7. /Baranyai helytörténetírás./ HU-ISSN 0525 566X és /Baranyai levéltári füzetek 47./ HU-ISSN 0237-2703

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 131. sz. jegyzet.

GOSZTONYI Péter: *A Vörös Hadsereg a szovjet fegyveres erők története.* Budapest, 1993, Európa. HU-ISBN 963 07 5592 0

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 2. sz. jegyzet. ; 128. p. 15. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GREGORY Barry: *The British Airborne Troops 1940-1945.* Garden City, 1974, Doubleday. ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 7. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HAJDÚ Gyula: *Harcban elnyomók és megszállók ellen: emlékezések a pécsi munkásmozgalomról.* Pécs, 1957, Pécs M. J. Város Tanácsa. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 36. sz. jegyzet. ; 39. p. 104. sz. jegyzet. ; 39. p. 106. sz. jegyzet. ; 40. p. 116. sz. jegyzet.

Hiányzó lapok 1956 történetéből. Dokumentumok a volt SZKP. KB. Levéltárából. Budapest, 1993, Móra Ferenc Könyvkiadó. HU-ISBN 963 11 7085 3

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 1. sz. jegyzet.

HOLLÓS Ervin: *Rendőrség, csendőrség, VKF-2.* Budapest, 1971, Kossuth, 83-126. p. HU-ISBN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 51. sz. jegyzet.

I

Irányelvek a egyes technikai csoportok számára a magyar-osztrák államhatár felmérésére és megjelölésére, a határjelek karbantartására és felújítására. Budapest, 2002, Állandó Magyar-Osztrák Határbizottság 7. p. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján.

szolgáltatásban” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 10. sz. jegyzet. ; 147. p. 11. sz.sz. jegyzet. ; 147. p. 12. sz. jegyzet. ; 147. p. 13. sz. jegyzet.

K

KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 9079 82 0 /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 20. sz. jegyzet. ; 83. p. 68. sz. jegyzet. ; 83. p. 86. sz. jegyzet.

KATONA Géza: *Közbiztonság-védelem Magyarországon az I. világháborúig.* Budapest, 1984, BM. Kiadó. HU-ISBN 963-03-1985-3

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 33. sz. jegyzet.

KELEMEN Béla: *Adatok a szegedi ellenforradalom történetéhez 1919.* Szeged, 1923, Mars. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 38. sz. jegyzet.

KESSLER Leo: *Kommando. A Brandenburg zászlóaljtól a Jagdkommandóig.* Debrecen, 1998, Hajja és fia könyvkiadó. HU-ISBN 963 9037 51 6 /20. századi hadtörténet./ HU-ISSN 1418-2467

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 10. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS István Géza: A déli határörizet kialakulása és sajátosságai trianon után. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 5–11. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

KISS Z. Géza: A török alóli felszabadulástól az első világháború végéig. In KÓHEGYI Miklós (szerk.): *Baja története a kezdetektől 1944-ig.* Budapest, 1989, Akadémia. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 52. sz. jegyzet.

KLINGHAMMER István – PAPP-VÁRY Árpád: *Tematikus Kartográfia.* Budapest, 1975, Tankönyvkiadó. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgáltatásban*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 9. sz. jegyzet. ; 120. p. 10. sz. jegyzet.

KNÉZY Lehel: *Baja a forradalom és a megszállás alatt 1918-1921.* Baja, 1941, a szerző kiadása.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 7. sz. jegyzet. ; 37. p. 8. sz. jegyzet. ; 37. p. 19. sz. jegyzet. ; 38. p. 29. sz. jegyzet.; 38. p. 49. sz. jegyzet. ; 38. p. 50. sz. jegyzet. ; 38. p. 54. sz. jegyzet. ; 38. p. 56. sz. jegyzet. ; 38. p. 57. sz. jegyzet. ; 38. p. 58. sz. jegyzet. ; 39. p. 65. sz. jegyzet. ; 39. p. 66. sz. jegyzet. ; 39. p. 67. sz. jegyzet. ; 39. p. 68. sz. jegyzet. ; 40. p. 120. sz. jegyzet. ; 40. p. 123. sz. jegyzet.

KOMJÁTHY Miklós: Az Osztrák-Magyar Monarchia közös minisztertanácsa. *Levéltári Szemle*, (1965) 3-4. sz. és (1966) 1. sz. HU-ISSN 0457-6047

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 12. sz. jegyzet.

KORÉH Endre: *A széki hadosztály és dandár története 1918-1919.* I. kötet, Budapest, 1929, Pallas. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 29. sz. jegyzet.

KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szervezeteink fejlődésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1992) 3. sz. 49-56. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Tradíció és korszerűség*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 12. sz.

KOVÁCS András (szerk.): *Műszaki Utasítás a magyar-román államhatár határjeleinek együttes ellenőrzéséhez.* Budapest, 1975, A Magyar Népköztársaság 1. és 2. határszakasz megbízottainak műszaki küldöttsége. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 23. sz. jegyzet

KÖSZEGVÁRI Tibor: *Diverzió.* Budapest, 1984, Zrínyi. HU-ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 6. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÖSZEGVÁRI Tibor: *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai I.* [Fight against International Terrorism and Its Military Applications I.]. Budapest, 2003, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. HU-ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 16. sz. jegyzet. ; 129. p. 17. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÓVÁGÓ László: *A magyarországi délszlávok 1918-1919.* Budapest, 1964, Akadémia. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 76. sz. jegyzet.

KRAHULCSÁNY Zsolt: A politikai rendőrség pártellenőrzése 1954-1958. *Századok*, CXL. évf. (2006) 5. sz. 1123-1148. p. HU-ISSN 0039-8098

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 17. sz.

KRAVALICS László (szerk.): *Magyarország története 1918-1919, 1919-1945.* VIII/1.köt. Budapest, 1978, Akadémiai. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 125. sz. jegyzet.

KRAVALICS László (szerk.): *Magyarország városai.* Budapest, 1996, Égis. HU-ISBN 963 04 6722 4

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 125. sz. jegyzet.

L, Ly

Leleplezték a forradalom vértanúinak emléksobrát Budapesten. *Csendőrségi Lapok*, XXIV. évf. (1934) 7. sz. 210–211. p.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 62. sz. jegyzet.

LENKEI Lajos: *Negyven év Pécs életéből.* Pécs, 1922, Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Rt. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 4. sz. jegyzet. ; 37. p. 13. sz. jegyzet. ; 37. p. 14. sz. jegyzet. ; 39. p. 72. sz. jegyzet. ; 39. p. 105. sz. jegyzet. ; 39. p. 108. sz. jegyzet. ; 40. p. 117. sz. jegyzet. ; 40. p. 136. sz. jegyzet.

LIPTAI Ervin: *A magyar Vörös Hadsereg harcai 1919.* Budapest, 1960, Kossuth. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 33. sz. jegyzet. ; 112. p. 34. sz. jegyzet.

LITVÁN György (szerk.): *Károlyi Mihály levelezése.* I. kötet. Budapest, 1978, Kossuth. HU-ISBN 963 05 1304 8

1 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 19. sz. jegyzet.

LÓRINC Péter (szerk.): *A vajdasági munkásmozgalom szocialista szakasza 1890-1919.* Újvidék, 1953, Testvériség-Egység. ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

M

A Magyar Királyi Csendőrség forradalmasodása 1918. évben, erkölcsi züllése 1919. évben. Miskolc, 1937, Standhalt József könyvnyomdája.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 73. p. 59. sz. jegyzet.

A Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság államhatárainak közös találkozási pontján felállított „TISZA” határjel jegyzőkönyve. Budapest, 1977, Magyar-Szovjet Határbizottság. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 37. sz. jegyzet. ; 147. p. 38. sz. jegyzet.

MÁLIK László: Bóly története a kezdetektől 1948-ig. In uo. (szerk.): *Bóly 1093-1993*. Bóly, 1993, Bóly Nagyközség önkormányzata. HU-ISBN 963 03 3643 X

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 11. sz. jegyzet.

MCNAB, Chris: Fallschirmjager: *A német ejtőernyős – haderő képes története a II. világháborúban.* [German Paratroopers] ford.: SZILÁGYI Béla, Debrecen, 2000, Hajja és fia könyvkiadó. HU-ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 5. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MEYNEN, E: *The structural types of thematic map /A tematikus térképek készítése/* Ottawa, 1972, ICA ISBN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 10. sz. jegyzet.

MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 61–63. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 5. sz.

MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon 1945-1949. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 63–67. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háborúból diktatúrába*” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 14. sz. jegyzet.

MEZEY Barna: Választások Magyarországon. In PAPP Marianna (szerk.): *Alkotmányjogi előadások*. Budapest, 1979, Jogi és közgazdasági Kiadó. HU-ISBN 963 411 442 3 /Jog és társadalom./ HU-ISSN 0133-3453

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 52. sz. jegyzet.

Mohács rendezett tanácsú város évkönyve. Mohács, 1926, Mohács. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 10. sz. jegyzet. ; 40. p. 129. sz. jegyzet.

MOLNÁR Judit: *Zsidósors 1944-ben az V. (szegedi) csendőrkörületben*. Kandidátusi értekezés. (MTA-TMB). Kézirat. Szeged, 1995.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 85. sz. jegyzet.

MUCS Sándor – KOVALCSIK József: A légideszant csapatok fejlődésének áttekintése a két világháború között és alkalmazásuk a második világháborúban. *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXV. évf. (1962) 2. sz., 3–72. p. HU-ISSN 0017-6540.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 13. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Műszaki utasítás a határmunkák elvégzésére a magyar-szlovák államhatáron. Budapest, 2001, az Államhatár Felmérésének és Megjelölésének Magyar-Szlovák Közös Bizottsága. HU-ISBN –

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 39. sz. jegyzet. ; 147. p. 40. sz. jegyzet. ; 147. p. 41. sz. jegyzet. ; 147. p. 42. sz. jegyzet. ; 147. p. 43. sz. jegyzet. ; 147. p. 44. sz. jegyzet. ; 147. p. 47. sz. jegyzet. ; 147. p. 48. sz. jegyzet.

O, Ö

ORMOS Mária: *Padovától Trianonig 1919-1920*. Budapest, 1984², Kossuth. HU-ISBN 963 09 2405 6

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 65. sz. jegyzet. ; 83. p. 67. sz. jegyzet.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 36. sz. jegyzet.

O'SVÁTH Pál: *Közbiztonságunk múltja és pandúr korom emlékei*. Budapest, 1905, Központi Községi Nyomda.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 15. sz. jegyzet.

ÓRY Károly: A rendvédelmi szervezetek az első világháború, az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 42–54. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 60. sz. jegyzet. ; 83. p. 61. sz. jegyzet.

ÓRY Károly: Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig. (A francia csendőrség történeti előzményei.) *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 75–77. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 2. sz. jegyzet.

P

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle*, XXX. évf. (1982) 10. sz. 44–51. p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 56. sz. jegyzet.

PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1985.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 83. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV. évf. (1986) 4. sz. 45–50. p. HU-ISSN 0133-6738.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 142. p.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bünüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 2. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 16. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII. évf. (1989) 2. sz. 35–40. p. HU-ISSN 0133-6738.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 148. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 5. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 27. sz. jegyzet.

PARÁDI József: *A magyar állam határőrizete 1920-1941.* Kandidátusi értekezés (MTA). Kézirat. Budapest, 1990.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100-104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet. ; 102. p. 9. sz. jegyzet.

PARÁDI József: Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 30-37. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990 április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945.*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 151. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 38. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szervezeteinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 21-28. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Tradíció és korszerűség.*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 149. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 9. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *RTF Főiskolai Figyelő Plusz*, IV. évf. (1993) 1. sz. 130-136. p. HU-ISSN 0866-4404

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 48. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 64-75. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100-104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet. ; 102. p. 9. sz. jegyzet.

mányos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris. HU-ISBN 963 04 7958 3.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 144. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 1. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 14. sz. jegyzet. ; 82. p. 37. sz. jegyzet. ; 83. p. 87. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89-99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 6. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 78-83. p. HU-ISSN 121-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül - Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 150. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 14. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 21. sz. jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle*, XLV. évf. (1997) 4. sz. 101-109. p. HU-ISSN 1789-4689.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 41. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizeti struktúrájának fejlődése a századfordulótól a második világháborúig. *Határőrségi Tanulmányok*, (1999) 5. sz. különszám 27-48. p. HU-ISSN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 70. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 98-147. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak „A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX századi magyar rendvédelemre..” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 143. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 17. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 23-26. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89-99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 13. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem, a közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 79-87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. Október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 145. sz. jegyzet.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 23. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 64. sz. jegyzet.

PARÁDI József: *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. HU-ISBN 963 7623 31 0. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században 2./

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 23. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 105-113. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001 áprilisában Párizsban hangzott el a Franxia Nemzeti Csendőrség és a Sorbonne Egyetemcsoport közös szervezésében megvalósított tudományos történeti konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 40. p. 147. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 13. sz. 84-96. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-törté-

neti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat első szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60-63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 62. p. 23. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályokba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 100-104. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 40. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 94-99. p. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 43. sz. jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 90-93. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 39. sz. jegyzet.

PARÁDI József: Ütlevél és ütlevéllenőrző szervezetek a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XII. évf. (2007) 15. sz. 160-169. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2001. november 06-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században*” című XV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100-104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

PARÁDI József: *Die Verwältnisse des Personalstands bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie.* [Humán viszonyok a Magyar Királyi Csendőrségnél.] Berlin, 2008, Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 19 p. /Beitrage aus dem Fachberich 3 der Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin, 68./ A tanulmány korábbi változata 2008. V. 28-án Berlinben hangzott el az Európai Unió ERASMUS-oktatási programjának a keretében megvalósított professzori mobilitás során a Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege Berlin BA képzés keretében tanuló hallgatói számára. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 45. sz. jegyzet. ; 83. p. 47. sz. jegyzet.

Pécs-Baranya 1918-1928. Pécs, 1929, A „Dunántúl” kiadása. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918-1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18-50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A

publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 12. sz. jegyzet. ; 37. p. 21. sz. jegyzet. ; 37. p. 25. sz. jegyzet. ; 38. p. 26. sz. jegyzet. ; 38. p. 27. sz. jegyzet. ; 38. p. 31. sz. jegyzet. ; 38. p. 37. sz. jegyzet. ; 38. p. 40. sz. jegyzet. ; 38. p. 41. sz. jegyzet. ; 38. p. 42. sz. jegyzet. ; 38. p. 46. sz. jegyzet. ; 39. p. 73. sz. jegyzet. ; 39. p. 75. sz. jegyzet. ; 39. p. 80. sz. jegyzet. ; 39. p. 86. sz. jegyzet. ; 39. p. 107. sz. jegyzet. 40. p. 115. sz. jegyzet. ; 40. p. 141. sz. jegyzet.

PILCH Jenő. *Horthy Miklós.* Budapest, 1928, Atheneum 183 p. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919-1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105-113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 113. p. 43. sz. jegyzet. ; 113. p. 44. sz. jegyzet.

PILLEWIZER, W: *Gestaltungsprobleme thematischen Aufnahmenkarte [A tematikus térképek készítésének problémái.]* Berlin, 1967, Wermessungstechnik. ISBN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920-1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114-122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 10. sz. jegyzet.

PINTÉR István: *Rendnek muszáj lenni.* Budapest, 1973, Táncsics. HU-ISBN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 53. sz. jegyzet.

PLASCHKA Richard Georg – HASSELSTEINER Horst – SUPPAN Arnold: *Innere Front. Militärassistentz, Widerstand und Umsturz in der Donaumonarchie 1918.* [Belső front. Katonai karhatalom, ellenállás és összeomlás a dunai monarchiában 1918.] Wien, 1974, Verlag für Geschichte und Politik. ISBN –

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13-17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 1. sz. jegyzet. ; 16. p. 5. sz. jegyzet. ; 16. p. 6. sz. jegyzet. ; 16. p. 7. sz. jegyzet. ; 16. p. 8. sz. jegyzet. ; 16. p. 9. sz. jegyzet. ; 16. p. 10. sz. jegyzet. ; 16. p. 11. sz. jegyzet. ; 16. p. 12. sz. jegyzet. ; 16. p. 13. sz. jegyzet. ; 16. p. 14. sz. jegyzet. ; 16. p. 17. sz. jegyzet. ; 16. p. 20. sz. jegyzet. ; 16. p. 21. sz. jegyzet. ; 17. p. 22. sz. jegyzet. ; 16. p. 23. sz. jegyzet. ; 16. p. 24. sz. jegyzet. ; 16. p. 25. sz. jegyzet. ; 16. p. 26. sz. jegyzet. ; 16. p. 27. sz. jegyzet.

PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1918.* Budapest, 1920, Pesti Hírlap Nyomda. 17-20. p. HU-ISBN –

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 3. sz. jegyzet. ; 83. p. 63. sz. jegyzet. ; 83. p. 96. sz. jegyzet.

R

RADA Tibor: *A Magyar Királyi Honvéd Ludovica Académia és a testvérintézetek összefoglaló története 1830-1945.* I. kötet Calgary–Budapest, 1998, Gálos-nyomdász. HU-ISBN 963 85764 3 X Ö

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64-88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 22. sz. jegyzet.

RAFFAY Ernő: *Erdély 1918-1819-ben.* Budapest, 1987, Magvető. HU-ISBN 963 14 1019 6

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919-1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105-113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 18. sz. jegyzet.

RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 81-85. p. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos

konferenciasorozatnak „A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 80. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 15. sz. jegyzet.

RAVASZ István: Csendőrpuccs, vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 84–87. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 80. sz. jegyzet.

RÁCZ Lajos: A néphatalom fegyveres szerveinek újjászerveződése 1956-ban. *Belügyi Szemle*, XXXV. évf. (1987) 1. sz. HU-ISSN 0133-6738

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 5. sz. jegyzet.

REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. ISBN 0 934214 01 8

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 25. sz. jegyzet. ; 82. p. 34. sz. jegyzet. ; 83. p. 88. sz. jegyzet. ; 88. p. 90. sz. jegyzet.

RYAN – MANN – STILWELL: *A világ különleges katonai alakulatai*. [The Encyclopedia of the World's Special Forces] ford.: Bíró Júlia, Budapest, 2003, Ventus Libro Kiadó. HU-ISBN 963 86333 8 7

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 1. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz

SARLÓS Béla: *Közigazgatás és hatalompolitika a dualizmus rendszerében*. Budapest, 1976, Kossuth. HU-ISBN 963-05-1004-9

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 6. sz. jegyzet.

A SAS Enciklopédia. [Encyclopedia SAS] Budapest, 2000, Zagora Kft.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Máxfél

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 126. p. 11. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHIECH Vilmos: *Gerillák, diverzánsok, szabotőrök, különleges erők.* Budapest, 1971, Zrínyi. HU-ISBN –

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 9. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SIKLÓS András: *Magyarország 1918-1919. Események, képek, dokumentumok.* Budapest, 1978, Kossuth. HU-ISBN 963 09 1097 7

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 6. sz. jegyzet.

SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII. évf. (1998) 9. sz. 45–45. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*” című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 82. sz. jegyzet.

SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 160–163. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 84. sz. jegyzet.

STEIER Lajos: A Túróczsentszentmártoni deklaráció. *Magyar Szemle*, II. évf. (1928) 2. sz. HU-ISSN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 76. sz. jegyzet.

SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának kialakulása 1868-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 87–101. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 3. sz. jegyzet.

SUBA János: A szétmarcangolt ország. A trianoni dráma egy felvonása. In HALMOS Ferenc (szerk.): *100 rejtély a magyar történelemből* Budapest, 1994, Gesta. 164-165. p. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 1. sz. jegyzet.

SUBA János: A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV. évf. (1994) 5. sz. 61–64. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórság (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 101. p. 2. sz. jegyzet.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 12. p. sz. jegyzet.

SUBA János: Terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938-1941 között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, V. évf. (1995) 6. sz. 98–103. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994. októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 121. p. 38. p. sz. jegyzet.

Suba János: A magyar-osztrák határ kitűzése és határokmányai. In TURBOLY Éva (szerk.): *Magyarok maradtunk 1921-1996*. Sopron, 1996. Soproni Szemle, /Soproni Szemle kiadványai. Új sorozat 20./ HU-ISSN 0489-7595

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 121. p. 33. p. sz. jegyzet. ; 121. p. 35. sz. jegyzet.

SUBA János: *Magyarország határának kitűzése és felmérése 1921-1925*. Egyetemi doktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1996.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 13. sz. jegyzet. ; 120. p. 16. sz. jegyzet. ; 121. p. 32. sz. jegyzet.

Suba János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi Párizsi békeszerződés alapján. In *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VI. évf. (1996) 7. sz. 98–108. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1995. október 25-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háborúból diktatúrába*” című VII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 121. p. 39. sz. jegyzet.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 147. p. 4. sz. jegyzet. ; 147. p. 26. sz. jegyzet. ; 147. p. 27. sz. jegyzet. ; 147. p. 34. sz. jegyzet. ; 147. p. 35. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A magyar–osztrák határ kitűzése és határokmányai. In TURBOLY Éva (szerk.): *Magyarok maradtunk 1921-1996*. Sopron, 1996. Soproni Szemle, /Soproni Szemle kiadványai, Új sorozat 20./ HU-ISSN 0489-7595.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 121. p. 33. p. sz. jegyzet. ; 121. p. 35. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A magyar–csehszlovák határ helyszíni megállapítása és kitűzése 1921–1925. *Limes*, X. évf. (1997) 2. sz. HU-ISSN 0238-9266

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 17. sz. jegyzet. ; 120. p. 19. sz. jegyzet. ; 120. p. 22. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A Magyar Királyi Csenedőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 91–94. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 69. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A Jugoszláv királyság északi határának kitűzése. In UHERTOVICH Ákos (szerk.): *Jannus Pannonius Múzeum Évkönyve 1998*. Pécs, 1999, Janus Pannonius Múzeum. HU-ISBN – /Jannus Pannonius Múzeum Évkönyvei 43./ HU-ISSN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 28. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A kartográfia és a rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 26–33. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 5. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A Román Királyság 1919. évi hadjárata Magyarország ellen. *Új Honvédségi Szemle*, LIV. évf. (2000) 8. szám. 82–90. p

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 113. p. 40. sz. jegyzet. ; 113. p. 41. sz. jegyzet. ; 113. p. 44. sz. jegyzet. ; 113. p. 46. sz. jegyzet. ; 113. p. 47. sz. jegyzet. ; 113. p. 48. sz. jegyzet. ; 113. p. 49. sz. jegyzet. ; 113. p. 54. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: A trianoni magyar–román határ kitűzése 1921–1925. In FRISNYÁK Sándor (szerk.): *Az Alföld történeti földrajza I-II. kötet, Nyíregyháza, 2000, Nyíregyházi Főiskola*. HU-ISBN 963 9130 65 6

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 113. p. 55. sz. jegyzet.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 26. sz. jegyzet.

SUBA János: A magyarországi határváltozások végrehajtói – a Határmegállapító Bizottságok a XX. században. In ZEIDLER Miklós (szerk.): *Tanulmányok a XIX-XX. század történetéből* Budapest, 2001, ELTE. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 5. sz. jegyzet.

SUBA János: Trianoni határ kitűzése és térképei I. rész *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 1. sz. HU-ISSN 0016-7118

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 14. sz. jegyzet. ; 120. p. 15. sz. jegyzet. ; 120. p. 20. sz. jegyzet.

SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei II. rész. *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 2. sz. HU-ISSN 0016-7118

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 24. sz. jegyzet. ; 120. p. 25. sz. jegyzet.

SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei III. *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 3. sz. HU-ISSN 0016-7118

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 29. sz. jegyzet. ; 120. p. 30. sz. jegyzet.

SUBA János: A Trianoni határ kitűzése és térképei IV. rész *Geodézia és Kartográfia*, LIII. évf. (2001) 4. sz. HU-ISSN 0016-7118

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 121. p. 34. sz. jegyzet. ; 121. p. 36. sz. jegyzet.

SUBA János: Egy határmegállapító bizottság anatómiája: a magyar- csehszlovák határmegállapító bizottság szervezete 1921–1925. In PÁSZTOR Cecília (szerk.) *Ahol a határ elválaszt Trianon és következményei a Kárpát-medencében*. Balassagyarmat–Várpalota, 2002, Szindbád, 199–224. p. HU-ISBN 963 7243 45 3. /Kárpátia Könyvek./ HU-ISSN 1588-6328

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 12. sz. jegyzet.

SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947* Ph.D. disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 2002.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 4. sz. jegyzet. ; 120. p. 7. sz. jegyzet. ; 120. p. 11. sz. jegyzet. ; 120. p. 23. sz. jegyzet. ; 120-121. p. 31. sz. jegyzet.

SUBA János: A Duna, mint határfolyó. In FRISNYÁK Sándor – TÓTH József (szerk.): *A Dunántúl és a Kisalföld történeti földrajza*. Nyíregyháza, 2003, Nyíregyházi Főiskola. HU-ISSN 963 9385 66 2

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 18. sz. jegyzet. ; 120. p. 21. sz. jegyzet.

SUBA JÁNOS: Az Államhatár és határjelei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XI. évf. (2005) 14. sz. 120–126. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. november 08-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Az ezeréves magyar rendvédelem*” című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 2. sz. jegyzet.

SUBA János: Cseh és szlovák elképzelések Szlovákia déli határáról. In BAGYINSZKY Istvánné – SZVIRCSEK Ferenc (szerk.): „*Honvédő város*” Nógrád megye északi határának megvédése. Salgótarján, 2005, Nógrád megyei Múzeumok Szövetsége, 54–77. p. /Discussioes Neogradienses 8./ HU-ISSN 0236-7041. A tanulmány korábbi változata 2004. szeptember 23-án Salgótarjánban hangzott el a Nógrádi Történeti Múzeum által szervezett tudományos emlékülésen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 2. sz. jegyzet.

SUBA János: A magyar-szovjet határ kijelölése, kitűzése In KÓKAI Sándor (szerk.): *Földrajz és Turizmus Tanulmánykötet Dr. Hanusz Árpád 60 születésnapja tiszteletére*. Nyíregyháza, 2006, Nyíregyházi Főiskola. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 6. sz. jegyzet.

SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervzetett felemelése 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIII. évf. (2007) 16. sz. 113–120. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története*” című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 57. sz. jegyzet.

SUBA János: A magyar-jugoszláv határmegállapító bizottság működése 1921–1924 között. *Lendvai Füzetek*, XXIV. évf. (2007) 17. sz. ISSN 1408-1016

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 120. p. 27. sz. jegyzet.

SUHAY Imre: *A fővezér*. Budapest, 1939, Pallas. HU-ISBN –

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 113. p. 42. sz. jegyzet.

SZAGAJAK P. – CIGANOK: A Légideszantok alkalmazása a Nagy Honvédő Háborúban. *Hadtörténelmi Közlemények*, LXXVII. évf. (1962) 1. sz. 46-82. p. HU-ISSN 0017-6540

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél*

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 13. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZABÓ Árpád: *A Magyar Forradalmi Honvéd Karhatalom*. Budapest, 1977, Zrínyi Kiadó. HU-ISBN 963 326 246 1

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 2. sz. jegyzet.

SZABÓ Máté: A tüntetések kezelése a Kádár rendszerben. *Belügyi Szemle*, XLVII. évf. (1999) 4-5. sz. 29-45. p. HU-ISSN 1789-4689

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 5. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Horthy-hadsereg tábori csendőrségének megszervezése és alkalmazása a második világháború idején 1938-1944. *Hadtörténelmi Közlemények*, XCIV. évf. (1981) 3. sz. 376–402. p. HU-ISSN 0017-6540

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 81. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: Egy közbiztonsági testület létrehozása és feladata a XIX-XX. század fordulóján. *Főiskolai Figyelő Plusz*, I. évf. (1990) 2. sz. 213–218. p. HU-ISSN 0866-4404

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 26. sz. jegyzet. ; 83. p. 50. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1990) 1. sz. 38–44. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 26. sz. jegyzet.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 10. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség*. Budapest, 1990, Zrínyi. HU-ISBN 963 326 560 6

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 36. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervezetek tevékenységének néhány jellemzője. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, II. évf. (1992) 3. sz. 29–34. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Tradicció és korszerűség*” című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasoro-

zatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 14. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 51–58. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 29. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 95–102. p. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 44. sz. jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A magyar táborigazgatás története 1938–1945. Budapest, 2000, Ister. HU-ISBN 963 9243 28

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 55. sz. jegyzet.

SZÁSZ Zoltán: Az erdélyi román polgárság szerepéről 1918 őszén. *Századok*, CVI. évf. (1972) 2. sz. 304–333. p. HU-ISSN 0039-8098

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 174–188. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 28. sz. jegyzet.

SZIKINGER István: A rendvédelmi jog szabályozása a dualizmus korában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III. évf. (1993) 4. sz. 187–198. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 2. sz. jegyzet.

SZÜTS Emil: Adatok a megszállt Baranya-Pécs közigazgatásának helyzetéhez és a visszacsatolás katonai és politikai előkészítéséről 1918–1920. Pécs, 1983, Pécsi Szikra. HU-ISBN 963 8000 37 6. /Baranyai levéltári füzetek 38./ HU-ISSN 0525-566X

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 44. sz. jegyzet. ; 39. p. 13. sz. jegyzet.

SZÜTS Emil: *Az elmerült sziget. A Baranyai Szerb-Magyar Köztársaság.* Pécs, 1991. Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. HU-ISBN 963 7272 42 9. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 10. sz. jegyzet. ; 37. p. 20. sz. jegyzet. ; 40. p. 113. sz. jegyzet. ; 40. p. 114. sz. jegyzet. ; 40. p. 116. sz. jegyzet. ; 40. p. 133. sz. jegyzet. ; 40. p. 135. sz. jegyzet.

T, Ty

TEGZES Ferenc: *Az első világháború idején.* Pécsvárad, 2001, s.n. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 30. sz. jegyzet. ; 38. p. 34. sz. jegyzet. ; 38. p. 39. sz. jegyzet. ; 39. p. 71. sz. jegyzet.

TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégibb időktől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. HU-ISBN –

Második bővített kiadás: *Magyarország rendőrségeinek története.* címmel. Pécs, 1925, Haladás. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 55. sz. jegyzet. ; 39. p. 69. sz. jegyzet. ; 39. p. 70. sz. jegyzet. ; 40. p. 121. sz. jegyzet. , 40. p. 133. sz. jegyzet. ; 40. p. 139. sz. jegyzet.

TÓTH Loránd: *Ejtőernyős deszant.* Budapest, 1987, Zrínyi kiadó. HU-ISBN 963 326 370 0. /Haditechnika fiataloknak./ HU-ISSN 0134-1987

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 14. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÓTH Tihamér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 2. sz. 41–46. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990 novemberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszzerű kérdései*” című II. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 3. sz. jegyzet.

TROJÁN M.: Bereg vármegye dolgozóinak harca a tanács hatalomért az 1918-1919-es években. *Századok*, LXXXVIII. évf. (1964) 1-2. sz. 107-157. p. HU-ISSN 0039-8098

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

U, Ü

URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 7-16. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 1. sz. jegyzet.

V

VÁCLAV Král: *A csehszlovák burzsoázia intervenció háborúja a Magyar Tanácsköztársaság ellen 1919-ben.* [Intervenční válka ceskoslovenské buržoazie proti Maďarské sovětské republice v roce 1919.] Ford. FENDT Pál. Pozsony, 1956, Szlovák Szépirodalmi Kiadó. ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 1. sz. jegyzet.

VADÁSZ Sándor: Vix és Károlyi. *Hadtörténeti Közlemények* LXXXI. évf. (1969) 2. sz. 249. p. HU-ISSN 0017-6540

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 112. p. 20. sz. jegyzet.

VAJDA Gyula: A Magyar Királyi Csendőrség alapítványainak története. *Csendőrségi Lapok*, XXII. évf. (1932) 4. sz. 105–111. p.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 83. p. 49. sz. jegyzet.

Válogatott dokumentumok a baranya-pécsi munkásmozgalom történetéhez 1918-1929. II. köt. Pécs, 1970. s.n. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 38. p. 45. sz. jegyzet. ; 39. p. 109. sz. jegyzet.

VÖRÖS Márton: Az 1919-1921. évek baranyai dokumentumainak sorsa. In uo. (szerk.): *A Magyar Tanácsköztársaság pécsi-baranyai emlékkönyve.* Pécs, 1960, Pécs M. J. Város Tanácsa. HU-ISBN –

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 5. sz. jegyzet.

VÖRÖS Márton: *A Széchenyi tér regénye.* Pécs, 1963, Pécs M. J. Város Tanácsa. HU-ISBN –

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 37. p. 5. sz. jegyzet.

W

WASSERMAIR Otto: *Die Meutereien der Heimkehrer aus russischer Kriegsgefangenschaft bei den Ersatzkörpern der k.u.k. Armee im Jahre 1918.* [Az orosz hadifogságból hazaérkező lázadók tevékenysége a Császári és Királyi Hadseregénél 1918-ban.] Dissertation. Wien, 1968.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 16. p. 16. sz. jegyzet. ; 16. p. 17. sz. jegyzet. ; 16. p. 18. sz. jegyzet.

WHITE Terry: *A világ elit katonái.* [The Making of World's Elite Forces] ford.: PORKOLÁB Imre Budapest, 1992, Zrínyi. HU-ISBN 963 327 295 5

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél*

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 128. p. 3. sz. jegyzet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z, Zs

ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, I. évf. (1990) 1. sz. 17-29. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 4. sz. jegyzet.

ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IX. évf. (1999) 10. sz. 202–206. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 2. sz. jegyzet.

ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, X. évf. (2000) 12. sz. 34–37. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában*” című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 97. p. 5. sz. jegyzet.

ZEIDLER Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII. évf. (1997) 8. sz. 110–112. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A napóleoni közbiztonsági őrtisztület útja Párizstól – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 82. p. 35. sz. jegyzet.

ZIMÁNDI Pius: *A forradalom éve. Krónika 1956-ból.* Budapest, 1992, Századvég – 1956-os Intézet. HU-ISBN 963 7911 39 1

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 52. p. 4. sz. jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX PERIÓDIKÁK

B

Bajtársi Levél. (1948–2007), 1948. november 20-án alapították a nyugatra emigrált csendőrök Graz-ban élő tagjai, amely a nyugati emigrációban élő csendőröket összefogó Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség lapjaként működött 2007-ig. A

folyóirat évente több alkalommal de rendszertelenül jelent meg, elsősorban a csendőrökkel kapcsolatos eseményekről nyújtott tájékoztatást.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyi Szemle. HU ISSN 1218-8956, a Belügyminisztérium szakmai, tudományos, általában havonta, esetenként összevont számmal 1952-től megjelenő folyóirata, amely neve 2006-tól *Rendészeti Szemle* lett. **Belügyi Szemle** HU-ISSN 1218-8956 (1953–1962: *Rendőrségi Szemle*, 1963–1990: *Belügyi Szemle*, 1991–1994: *Rendészeti Szemle*, 1995–1996: a hatodik számmal befejezően *Belügyi Szemle*, 1996 –: hetedik-nyolcadik számmal kezdődően *Rendészeti Szemle*) A Belügyminisztérium havonta megjelenő központi tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

2 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

4 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C, Cs

Csendőrségi Lapok (I–XIII. évf.: 1907–1919, XIV–XXXIV. évf.: 1924–1944), megjelent havonta kétszer, 1928–1930 havonta háromszor. Képes szakmai magazin.

3 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

A debreceni Déry Múzeum Évkönyvek. HU-ISSN 0418-4513 (1994–), a debreceni Déry Múzeum évente megjelenő kiadványa.

2 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

Főiskolai Figyelő Plusz. HU-ISSN 0866-4404 (1990–1995) A rendőrtisztai Főiskola negyedévente megjelenő kiadványa. A periodikában a tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelentek meg szakmai lektorálás nyomán.

2 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G, Gy

Geodézia és kartográfia. HU-ISSN 0016-7118 (1955–), az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal szakmai és tudományos lapja. Kiadja a Közgazdasági és jogi könyvkiadó. 1955–1995-ig kéthavonta, 1996-tól havonta jelenik meg.

3 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

Hadtörténelmi Közlemények. ISSN 0017-6540 (1887–), a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

2 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2 TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2 TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Határőrségi Tanulmányok lásd **Határrendészeti Tanulmányok**.

Határrendészeti Tanulmányok. *Határőrségi Tudományos Közlemények* (1991), *Határőrségi Tanulmányok* (1992–2003), *Határrendészeti Tanulmányok* HU-ISSN 1786-2345 (2004–2008) A Határőrség szakmai tudományos folyóirata. Változó sűrűséggel jelent meg. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hermann Ottó Múzeum Évkönyvek. HU-ISSN 0544-4225 (1957–), a miskolci Hermann Ottó Múzeum 1999-ig rendszertelesen, majd 2000-tól évente megjelenő kiadványa.

1 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

Janus Pannonius Múzeum Évkönyvek. HU-ISSN 0553-4429 (1955–), a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága kiadásában megjelenő tudományos és ismeretterjesztő múzeumi évkönyv.

1 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Korunk. HU-ISSN 1222-8338 (1926–), a Korunk Baráti Társaság kiadványa. Havonta megjelenő kulturális folyóirat.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L

Levéltári Szemle

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lendvai Füzetek. ISSN 1408-1016 (1988–), szlovéniai kétnyelvű, magyar-szlovén társadalmi folyóirat.

1 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Limes. HU-ISSN 0238-9266 (1988–), Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat levéltárának kiadványa. 1988-tól 2003-ig rendszertelenül, évente többször, 2004-től negyedévente megjelenő képes történelmi folyóirat.

1 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magyar Szemle. HU-ISSN 1216-6235 (1927–), a folyóiratot 1940-ig a Magyar Szemle Társaság, 1940-től 1944-ig a Magyar Szemle Barátainak Szövetsége, 1995-től a Magyar Szemle Alapítvány adta ki. 1996-ig rendszertelenül, évente többször, 1997-től kéthavonta megjelenő periodika.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 (1991–) Megjelenik évente 1–2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

6 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

19 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

21 PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

8 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

5 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz

Somogy megye múltjából: levéltári évkönyv. HU-ISSN 0133-7467 (1970–), a Somogy Megyei Levéltár évente megjelenő kiadványa.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Soproni Szemle. HU-ISSN 0133-0748 (1937–), a periodika a Soproni Városszépítő Egyesület (1937–1944), Soproni Tanács (1955–1990), Soproni Önkormányzat (1991–1995), Soproni Városszépítő Egyesület (1980–), Győr-Sopron Megyei Lapkiadó Vállalat (1966–1990), Kisalföld Kiadó Bt. (1991–1992), Soproni Szemle Alapítvány (1993–) kiadásában megjelenő kultúr-történeti folyóirat. A megjelenése 1944–1955 között szünetelt.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos kon-

ferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Századok. HU-ISSN 0039-8098 (1867–) A Magyar Történelmi Társulat negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

2 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

2 PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T, Ty

Tisicum Jász-Nagykun-Szolnok megye Múzeumok Évkönyve. HU-ISSN 1217-4165 (1993–), a Jász-Nagykun-Szolnok Megye Múzeumok Igazgatóságának rendszertelenül megjelenő kiadványa.

1 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

U, Ü

Új Honvédségi Szemle. HU-ISSN 1216-7436 (1946–), a Magyar Honvédség 1946-ban *Honvédségi Szemle* címmel indított központi folyóirata, amely 2008-tól *Új Honvédségi Szemle* néven jelent meg. Havonta megjelenő folyóirat. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

1 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CITÁCIÓS INDEX

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

B

Baranya megyei Levéltár (BML)

19 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bács-Kiskun megyei Levéltár (BKML)

6 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belügyminisztérium Irattárának Archívuma (BMI)

10 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapesti Egyetemi Könyvtár Kézirattára (BEKK)

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F**Földmérési és Távérzékelési Intézet Archívuma (FTI)**

6 VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H**Hadtörténelmi Levéltár (HL)**

20 SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K**Kriegs Archiv Wien (KAW) Bécsi Hadtörténelmi Levéltár**

1 BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M**Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kézirattára (MTAKK)**

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ) átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz**Somogy megyei Levéltár (SML)**

5 KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CITÁCIÓS INDEX
JOGSZABÁLYOK**Törvények****1867**

1867/XII. tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsege uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézési módjáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1878

1878/V. tc. a magyar büntető törvénykönyv, a büntetésekről és a vétségekről.

1 KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1879

1879/XL. tc. a magyar büntető törvénykönyv, a kihágásokról.

1 KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1881

1881/II. tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1881/III. tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1 KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1882

1882/X. tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1903

1903/I. tc. a czukorra vonatkozó törvényhozás tárgyában Bruxellesben 1902. év március hó 5-én kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1912

1912/LXIII. tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1921

1921/III. tc. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1921/XXXIII. tc. az Észak Amerikai Egyesül Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Csehszlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becikkelyezéséről.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1922

1922/VII. tc. a Magyar Királyi Állami Rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1922/VIII. tc. a Magyar Királyi Vámőrség és a Magyar Királyi Pénzügyőrség létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjának és felfegyverzésének megállapításáról.

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1931

1931/III. tc. a honvédség, vámőrség, folyamőrség és csendőrség kötelékében szolgálatot teljesített legénységi állományú egyéneknek a köz- és magánszolgálatban alkalmazásáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1939

1939/II. tc. a honvédelemről.

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1947

1947/XVIII. tv. a Párizsban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában.

1 VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1992

1992/XXXII. tv. az életüktől és szabadságuktól politikai okokból megfosztottak kárpótlásáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendeletek

1899

3 200/1899. IM. r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII. tc. életbe léptetése tárgyában.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919

5 047/1919.ME. r. a magyarországi rendőrségek államosítása tárgyában.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1920

3 323/1920. BM. r. a határátlépésnél fizetendő láttamozási díjak rendszeresítése.

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1921

5 643/1921. BM-HM. r. a Magyar Királyi Csendőrség szervezetéről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

46 669/1921. BM. r. a Magyar Királyi Csendőrség szervezetfejlesztéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

69 543/1921. BM. r. a délszláv megszállás alól felszabadult területen az államrendőrség megszervezéséről.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

82 227/1921. BM. r. a határszéli rendőr kirendeltségek feloszlata tárgyában.

1 ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1922

122 295/1922. BM. r. az 1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapítására hozott törvény megvalósítása tárgyában

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1923

8 270/1923. ME. r. az 1922/XIV. tc. a Magyar Királyi Folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapítására hozott törvény életbe léptetése tárgyában

1 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1924

220 254/1924. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség szervezetfejlesztéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1926

123 400/1926. BM. kr. a határforgalmat ellenőrző hatóságok és azok közegei részére az útlevelek vizsgálatához szükséges új bélyegzők kiadása tárgyában

2 SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

74 937/1926. BM. kr. a Magyar Királyi Csendőrség és a közigazgatás közötti viszony szabályozása tárgyában.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930

60 374/1930. BM. r. a csendőrség és a rendőrség kapcsolatának tárgyában.

2 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

71 464/1931. BM. kr. a csendőrségi nyomozó szolgálatról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1931

11 720/1931. HM. r. az 1931/III. tc. végrehajtásáról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1933

45 022/1933. BM. kr. kormányzói elhatározás a csendőr napról.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1945

1 690/1945. ME. r. a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1956

1956/28. ET. tvr. a rögtönbíráskodásról.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1956/30. tvr. a gyűlések és felvonulások ideiglenes engedélyhez kötéséről.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1956/31. tvr. a közbiztonsági őrizetről.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1957

1/1957. BM. r. a kitiltásról és a rendőrhatalom felügyelet alá helyezéséről.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1957. IV. 21. MFMPK. r. a Munkás-paraszt Hatalomért Emlékérem 1042/1957. évi alapszabályáról.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1964

1964/18. NET. tvr. a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Román Népköztársaság Kormánya között a magyar-román államhatár rendje és a határkérdésekben együttműködés tárgyában Budapesten, 1963 évi június hó 13-án aláírt szerződés kihirdetéséről

1 VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-törté-

neti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1987

86/1987. ME. r.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1990

93/1990. Korm. r. az 1945 és 1963 között törvénysértő módon elítéltek nyudfjcsökkenésének a megszüntetéséről, illetve társadalombiztosítási és munkaügyi helyzetük rendezéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1991

112/1991. Korm. r. a volt közszolgálati alkalmazottak nyugdíj jogi hátrányainak megszüntetéséről.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Utasítások, parancsok, intézkedések és határozatok.

1956

54/1956. BM. pcs. a Belügyminisztérium szervezetéről.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

25/1957. BM. pcs. a karhatalomról.

1 FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1991

44/1991. AB.h. alkotmányellenessé nyilvánította az 1690/1945. ME. rendeletet.

1 PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX NOMINUM

A, Á

ALBERT József rendőrbiztos a bajai rendőrségnél a szerb megszállás időszakában.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANGEL Ádám 17 éves pécsi lakosú sörgyári munkás, akit a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő katonái a Pécs melletti Isten kútja nevű pataknál feltehetően rablási szándékkal megöltek.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANDRÁSSY Gyula gróf (Töketerebes, Zemplén vm., 1860. VI. 30. – Budapest, 1929. VI. 11.) államtudományi és történétíró, az Alkotmánypárt, majd a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja, a világháború utáni magyar tárgyalások delegációjának a vezetője.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ANDRICS Tihamér dr. országgyűlési képviselő, a Dél-Dunántúlt megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság haderejének 1918. XI. 14-én Mohácsra bevonuló századát fogadó bizottság vezetője.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

BAJAI Ernő dr. a Pécszet 1918. XI. 13-án megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság csapatait fogadó bizottság francia tolmácsa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BARTHA Albert alez. 1918 novemberében Temesvár városparancsnoka, amikor a városon átvonuló közös hadsereg 4. lovas hadosztálya pótzászlóaljának katonái és az – általuk felfegyverzett – orosz hadifoglyok megtámadták a várost. A támadást a városparancsnoknak a hadapród iskola növendékeivel sikerült visszavernie.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BEKSITS Olivér örgy. hadapród iskolai tanár a délszláv haderő Pécszet megszálló csapatait Úszögön fogadó magyar előzetes bizottság tagja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BENEŠ Eduard (Kozlany, 1884 – Sezimovo Ústí, 1948) szovjet barát csehszlovák politikus, külügyminiszter, Csehszlovákia második köztársasági elnöke, az ország szétesése után emigrál, majd a háborút követően visszatér Prágába, ismét ellátja az államfői teendőket. 1945 nyarán adta ki azt a rendelkezését (Beneš-dekrétum), amely kollektív bűnösséggel vádolta meg a magyarokat, s amely rendelkezés mind a napig érvényben van.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERNÁTSKY Kornél 1919. VIII. 08-án a Dunántúlra vonuló nemzeti hadsereg parancsnoka.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERNÁTH János harangozó, a kit a Dél-Baranyát megszálló délszláv csapatok katonái 1919. IV. 26-án Mecsekszabolcson kiraboltak.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BERTHELOT Henri Mathias (1861–1931) az ENTENTE Havasalföldön állomásozó hadseregének parancsnoka. A román hadsereg átszervezője, a román ügy elkövetkezett szószólója.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BISZKU Béla (Márok, Bereg megye 1921. IX. 13. –) szerszámlakatos, pártfunkcionárius. A Magyar Forradalmi Munkás Párt kormány tagja 1957. II. 28. – 1957. V. 9., a belügyek vezetésével megbízva 1957. III. 1. – 1957. V. 9., belügyminiszter 1957. V. 9. – 1961. IX. 13., a minisztertanács elnökhelyettese 1961. IX. 13. – 1962. XI. 27.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BORBÁS Árpád rendőr fogalmazó a németfaludi rendőri kirendeltség vezetője (1920. IX. 24. – 1921. IX. 25.)

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BORHY Sándor cs. alez. a tanácsköztársaság Vörös Őrség Cserny-különítményének tagjai által halálra kínzott három csendőr tiszt egyike.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

BROZ Josip [Josip BROZ TITO] (Kumrovec, 1892 – Ljubljana, 1980) jugoszláv politikus, partizán főparancsnok, párt- és állami vezető.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C, Cs

CARPY francia tábormok, 1918–1919-ben Szegeden állomásozó francia 76. hadosztály parancsnoka.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CLEMENCEAU, Georges Benjamin (Mouillon-en-Pareds, 1841 – Párizs, 1929) francia politikus, miniszterelnök, az első világháborút követő Párizs-környéki béketárgyalások egyik meghatározó szereplője.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CONCHA Győző (Marcaltó, 1846 – Budapest, 1933) jogász, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CVETICS Milos alez. A Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Pécsre 1918. XI. 14-én bevonuló csapatainak parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSERNY József a Tanácsköztársaság Vörös Őrsége egyik terroralakulatának a vezetője. Börmunkás, a KMP alapító tagja.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSÉPÁN Antal Somogy Vármegye első alispánja 1868-ban.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSERNYÁK Imre repülő százados az 1918. X. 26-án létrejött Katonatanács alapítója és vezetője.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSICS László rendőr fogalmazó. Az orosz-lói rendőri kirendeltség vezetője (1920.09.24.–1921.09.25.).

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

DERNER József dr. pécsi rendőrtiszt a város délszláv megszállása időszakában, majd a felszabadulás utáni években.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DJORDJEVITY ezds. a Pécsre megszálló szerb haderő parancsnoka fegyverezte le 1921. VIII. 19-én a Szerb-Magyar Köztársaság kikiáltása nyomán két nappal korábban létrehozott magyar karhatalmi századot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DOBRIVÓJ Szavits a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő vezetése által bajai rendőrtisztnek kinevezett személy.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DOBROVIC S Péter festőművész javaslata alapján kiállította ki az 1921. VIII. 14-én Pécsen összeült megszállt baranyai szak-szervezetek kongresszusa a Szerb-Magyar Köztársaságot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

FELBER Józsefné barcsi lakos, aki a délszláv megszálló csapatok katonái által 1919. VI. 06-án Barcsra a Tarnóczay utcában kifosztott lakásban lakott és a rablás során szörnyet halt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ferenc József (Bécs, 1830. VIII. 18. – Bécs, 1916. XI. 21.) született osztrák főherceg, 1867-től haláláig Magyarország megkoronázott apostoli királya. A Habsburg Monarchia leghosszabb ideig (68 évig) uralkodó tagja.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FERENCZY Sándor cs. szds. a Pécsre 1921. VIII. 21-én bevonuló csendőrök egyik vezetője.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FERRY Oszkár cs. altbgy. (Rimaszöcs, Gömör vm. 1860. I. 10. – Budapest, 1919. VII. 22.) Édesapja a Koburg család intézője volt. Iglón járt gimnáziumba. Katonai szolgálatát önkéntesként 1879. VI. 29-én kezdte el. 1880. X. 1-én nevezték ki tartalékos hadnaggyá. A budapesti tudományegyetem jogtudományi fakultásán két évet hallgatott. 1884-ben tisztai rangjáról lemondott, hogy átkerülhessen a Magyar Királyi Csendőrséghez. A próbaszolgálat alatt letette a csendőrségi szakvizsgát. 1884. X. 1-én véglegesítették a Magyar Királyi Csendőrségnél. 1884. XI. 1-én pedig kinevezték csendőr hadnaggyá. Első tisztii beosztását a szombathelyi csendőr kerületnél kapta. Végig járva a ranglétrát az ország különböző területein látott el csendőrtiszti beosztásokat. A Magyar Szent Korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé és vezérőrnaggyá 1917. X. 3-án nevezték ki, altábornaggyá pedig 1918. V. 1-én. A Tanácsköztársaság alatt a Vörös Őrség Cserny különítményének tagjai két tisztársával együtt titokban elfogták és halálra kínozták. Holttesteiket az éj leple alatt a Dunába dobták. Az eredeti nevén Mozdony utcát – ahol a Cserny Különítmény számára berendezett tanítóképző intézmény épülete áll és amelynek az alagsorában a bűncselekményt elkövették – a büntény kiderítése után FERRY Oszkáról nevezték el. Magyarország szovjet megszállása után az utcát átkeresztelték a szovjet haderővel együttműködő KISS János altábornagy nevére.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. FINSZTER Géza, (Budapest, 1945–) nyugállományú rendőrtiszt, a rendőr tisztképzésben oktatóként tevékenykedett nyugdíjba vonulásáig. Az országos kriminológiai intézet (OKRI) munkatársa. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán – más magyarországi jogtudományi karokhoz hasonlóan – valamint a Rendőrtiszti Főiskolán oktat elsősorban a büntetőjog és büntető-eljárásjog körében. Akadémiai doktori fokozatát a jogtudomány körében védte meg. A rendvédelem terminológia egyik fő ellenzője.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FRANCHET D'ESPEREY, Louis Felix Marie Francois (1856–1942) francia marsall, az első világháborúban különböző francia magasabbegységek parancsnoka.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

FRINC örgy. a délszláv haderő csapatai által megszállt Szigetvár parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G, Gy

GAVANSZKI cső. hdgy. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak parancsnoksága által a pécsi rendőrség felügyeletével megbízott szerb katonatiszt mellé a város által kirendelt segítő.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÁBOR György plébános, akit a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái 1919.04.26-án Mecsekszabolcson kiraboltak.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GENCSY Arnold cső. alez. a Károlyi-kormány idején a Magyar Királyi Csendőrség felügyelője.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GOSSET brit ezredes vezetésével tárgyalták meg a nagyhatalmak Budapesten állomásozó diplomatái a délszláv haderő kivonási tervét a trianoni határok mögé.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GOSZTONYI Gyula a délszláv megszállás alól felszabadult Pécs magyar kormánybiztosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

GÖRING, Herman Wilhelm (Rosenheim, 1893 – Nürnberg, 1946) katonatiszt, német fasiszta politikus, a Reichstag elnöke, tárca nélküli birodalmi miniszter, porosz miniszterelnök, főerdész és fővadász, a német légierő, a Luftwaffe parancsnoka.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HARDY sorhajóhadnagy, a fővezérség megbízottjaként a dél-baranyai délszláv megszállást ellenőrző MOORE brit ezredes kíséretét látta el.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HEHTL József dr. rendőrkapitány, a szerb megszállás után Baja rendőrkapitányának helyettese.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HÉJJAS Iván (1890–?) katonatiszt, ellenforradalmi különítményparancsnok, képviselő, földbirtokos, minisztériumi tisztviselő, a Közlekedési Minisztérium légügyi főosztályának vezetője, a Magyar Fajvédők Országos Szövetsége elnöke.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HOFECKER Lajos MÁV tisztviselő. A Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderőnek Pécsre bevonuló csapatait Üszögön fogadó magyar előzetes bizottság tagja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HOLLÓS József dr. (született HECHL József) I. o. rendőrkapitány Baján a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORTHY Miklós nagybányai, vitéz (Kenderes, 1868. VI. 18. – Estoril, Portugália, 1957. II. 9.) Ferenc József szárnységéde, altengernagy, az Osztrák-Magyar Monarchia hadiflottájának utolsó parancsnoka, hadügyminiszter, 1920–1944 között Magyarország kormányzója. 1993. IX. 4-én Kenderesen temették újra.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

JAKOVljeVICS Milorád a Dél-Baranyát megszálló délszláv csapatok vezetése által 1918. XI. 17-én Baja rendőrkapitányi tisztjébe helyezett személy.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JOVÁNOVICS Milán örgy. a Dél-Dunántúlt megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság hadereje 1918. XI. 14-én Mohácsra bevonuló századának parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

KARACSICS Sijdevit városi hivatalnok, a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak parancsnoksága által a pécsi rendőrség felügyeletével megbízott szerb katonatiszt mellé a város által kirendelt segítő.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁROLYI Mihály nagykárolyi gróf (Budapest, 1875. III. 4. – Vence, Franciaország, 1955. III. 19.) ellenzéki politikus az Osztrák-Magyar Monarchiában, majd az ENTENTE megszállással szembeni tehetetlen kormány miniszterelnöke, a hatalmat átadta a szociáldemokratáknak. Emigrációba vonulva pedig a kis-ENTENTE és a sztalini Szovjetunió munkatársává vált. A második világháború után nagykövet, majd a RAJK-per következményeként ismét emigrációba vonult.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KENEDI Géza Pécs rendőrfőkapitánya a szerb megszállás idején, majd a megszállás után városi rendőrtiszt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISFALUDY Vidor a délszláv megszállás alól felszabaduló Dunaszekcső főjegyzője a magyar csapatok bevonulásakor.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS György dr. Baranya vármegye délszláv megszállás utáni főispánja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KISS Sándor cs. szds. a Pécsre 1921. VIII. 21-én bevonuló csendőrök egyik vezetője.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KLEINHART tartalékos főhadnagy vezetésével jött létre 1921. VIII. 17-én Pécsen egy karhatalmi század a Szerb-Magyar Köztársaság augusztus 14-ei kikiálltása nyomán.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KMETY Károly (Hódmezővásárhely, 1863. II. 17. – Budapest, 1929. I. 5.) jogtudós, egyetemi tanár.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak

„*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KOVÁCS Józsefné a pécsi Sziget utcai házában a 1919.V. 3-án a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái megkísérelték kirabolni.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KRATCHOWILL Károly szentkereszthegyi (Brünn, 1869. XII. 13. – 1946. IX. 19.) magyar katonatiszt a revíziós mozgalmak egyik vezetője. Katonacsaládból származott. József főherceg fiainak nevelését irányította veérkari századosként, amikor az első világháború kitörésével a frontra kérte magát. Az olasz fronton az isonzo-i csata során tüntette ki magát, amiért később megkapta a Katonai Mária Terézia Rend Lovagkeresztjét. Harctéri hősiességéért még az első világháború során magyar nemesi címet nyert. 1918 végén csapatait zárt rendben vezette vissza állomáshelyükre Nagyváradra. Az erdélyi katonai kerület parancsnokává nevezték ki, ahol megszervezte a székely hadosztályt és a benyomuló románokkal szembeni ellenállást. A budapesti kormányok tevékenysége nyomán a fegyveres harc ellehetetlenülésével KRATCHOWILL által vezetett csapatok letették a fegyvert. Katonai pályájának végén (1923–1924) a Hadtörténelmi Múzeum igazgatója volt, majd fiatalon nyugdíjazták. A két világháború között élénk közéleti tevékenységet folytatott revizionista hazafias szervezetekben.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KREZTIC Jovan szds. A Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Barcsra 1918.XI. 16-án bevonuló csapatainak parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KRINTZ szerb őrnagy, aki Szigetvárt a délszláv megszállás végén jelképesen visszaadta a magyar hatóságoknak.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KRISTÓS Ferenc rendőrbiztos Baján a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KRISZT Béla ügyvéd, az 1921.VIII. 17-én Szigetváron létrehozott polgárőrség vezetője.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÜLLEY rendőrbiztos a pécsi rendőrségnél a délszláv megszállás alatt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L

LENKEI Lajos újságíró. A Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Pécsre bevonuló csapatait Üszögön fogadó magyar előzetes bizottság tevékenységéről tudósító hírlapíró.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LINDER Béla (Majs, 1876. II. 10. – Nándorfehérvár, 1962. III. 15.) katonatiszt, 1918 őszén hadügyminiszter, illetve a béketárgyalások előkészítésével megbízott tárca nélküli miniszter.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LITTKÉ Jenő MÁV üzletvezető. A Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Pécsre bevonuló csapatait Üszögön fogadó magyar előzetes bizottság tagja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LUKACHICH Géza somorjai báró nyá. altbgy. (Kassa, 1865. III. 29. – Budapest, 1943. XII. 25.) katonatiszt, 1918-ban Budapest katonai parancsnoka. A Mária Terézia Rend Lovagkeresztjével tüntették ki az Isonzói fronton szerzett kimagasló érdemeiért. 1919-ben nyugállományba vonult, ahol élénk társadalmi tevékenységet folytatott.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

LYUBINKA Mihályovics szds. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Pécsváradra 1918. XII. 1-én bevonuló csapatainak parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

MACKENSEN, Ludwig Friedrich August von (Hauslepnitz, Poroszország, [ma Drossin, Szászország] 1849. XII. 6. – Burghorn, [ma Habighorst, Alsószászország] 1945. XI. 8.) német tábornagy, hadvezér. Miután Románia megtámadta Erdélyt MACKENSEN vezértábornagy megszervezte a bolgár, török, német és osztrák-magyar egységekből álló dunai hadsereget, amellyel elfoglalta Dobruzsát a Duna-delta vidékét és szétverte a románok felmentésére érkező orosz csapatokat, valamint kiszorította erdélyből a román csapatokat, majd átkelve a Dunán elvágta a visszavonulók útját. Ezután Románia kapitulált MACKENSEN pedig kinevezték a megszállt Románia katonai kormányzójának. A központi hatalmak összeomlása után a MACKENSEN hadsereg német és osztrák egységei Magyarországon keresztül vonultak hazafelé. A fegyverszüneti egyezmény értelmében a túlbuzgó KÁROLYI Mihály utasítására a magyar lakosság körében népszerű MACKENSEN tábornagyot Budapesten letartóztatták és internálták. 1919. márciusában KÁROLYI átadta MACKENSEN az ENTENTE képviselőinek, akik a tábornagyot Szalonikibe internálták, majd 1919. decemberében visszaengedték Németországba.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MAGLICS Bogdán Pécs szerb városparancsnoka által a városi tanács felügyeletével megbízott személy.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MAGYARY Zoltán (Tata, 1888 – Héreg, 1945) jogász, köztisztviselő, egyetemi tanár.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MARDARESCU román tábornok, 1918-ban a magyarországi román hadsereg parancsnoka.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MENKINA János csö. alez. a tanácsköztársaság Vörös Őrsége Cserny-különítményének tagjai által halálra kínzott három csendőr tiszt egyike.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MILUTIN szerb pap, a Pécszet 1918. XI. 13-án megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság cspatait fogadó bizottság tagja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MIROSLAVJEVICS szerb tábornok, 1920-ban a szabadkai szerb hadosztály parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MÓDER Géza dr. Baja város tanácsának tagja a délszláv megszállás alatt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MOLNÁR Mihály Baja rendőrkapitánya a szerb megszálláskor.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MOORE angol ezredes, aki a délszláv haderő Dél-Baranyát megszálló csapatait ellenőrizte 1919 novemberében az ENTENTE megbízásából.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MUSSOLINI, Benito (Dovia, 1883. VII. 29. – 1945. IV. 28.) miniszterelnök, az olasz fasiszta párt vezetője.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MÜNNICH Ferenc dr. (Seregélyes, 1886. XI. 18. – Budapest, 1967. XI. 29.) keményvonalas kommunista politikus. 1956 után a rendszer második legfontosabb káderja. A rendszer egyik jelképe, NKVD ezredes.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N, Ny

NAPÓLEON, Bonaparte az eredeti olasz nevén: Napoleone di Buonaparte (Ajaccio, Korzika, 1769. VIII. 15. – Szent Ilona, 1821. V. 5.) francia tábornok, hadvezér, politikus, császár.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NENDTVICH Andor Pécs polgármestere 1918-ban, a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NOVÁK Illés rendőr őrmester Baján a délszláv megszállás időszakában.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O, Ö

OBERHAMMER Antal Pécs rendőrfőkapitánya 1918-ban, a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OLTVÁNYI István II. o. rendőrkapitány Baján a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

OSZLÁNYI Béla cső. szds. a Pécsre 1921. VIII. 21-én bevonuló csendőrök parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

PANDUROVICS László breckai ügyvéd, akit a szerb kormány a megszállt Dél-Baranya területére 1919. I. 27-én előljáróként kinevezett, a beiktatását azonban a Pécsi Városházán csak a szerb katonák segítségével tudták megvalósítani.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PATACSI Dénes a délszláv megszállás alól felszabaduló dél-baranyai területek miniszteri biztosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PEÉR Mátyás tartalékkállományú főhadnagy, 1878-ban főcsendbiztos Somogy vármegyében.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciáinak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PEIDL Gyula (Ravasz, 1873 – Budapest, 1943) szociáldemokrata politikus, a párt főtitkára, a nyomdász szakszervezet elnöke, munkaügyi és népjóléti miniszter, miniszterelnök.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PERCZEL Győző Szigetvár járás délszláv megszállás utáni szolgabírája.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PETROVIC Obren fhdgy. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Szigetvárra 1918. XI. 18-án éjjel bevonuló csapatainak a parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PETROVICS Sívó szkv. a Baranyát megszálló délszláv haderő katonája.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PIACSEK Emil Baranya vármegye főispáni titkára 1921-ben.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PILLEPIČ Rudolf vörögy. 1918. V. 20-án Pécs városparancsnoka, amikor a közös hadsereg 6. gyalogezrede pótzászlóaljának katonái fellázdak. A lázadást a városparancsnok az ideiglenes alárendeltségébe vezényelt alakulatokkal néhány nap alatt felszámolta. A harcok során 23 fő meghalt, 19 főt pedig a lázadók közül halálra ítélték.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PRAKATÚR Tamás dr. a délszláv megszállás utáni Baranya vármegye magyar kormánybiztos.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PU JI Henry (Peking, 1906 – Peking, 1967), kínai CSING-dinasztia utolsó császára Hsüan-T'ung (Xuanton) néven (1908–1912), majd a japán befolyás alatt álló Mandzsukuo elnöke (1932–1934), majd császára K'ang-te (Kangde) néven (1934–1945)

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

RADOVANOVICS Steva alez. Pécs városát megszálló délszláv haderő csapatainak parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RAIČ Pécs szerb kormánybiztosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RÉDER Antal máli asztalos mester, aki ellen 1919. IV. 12-én a délszláv megszálló haderő katonái rablótámadást kíséreltek meg, amelyet a szomszédok hiúsítottak meg. A szerb katonákat a kiérkező szerb csendőrök mentették meg a népharagtól.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

RIFFZ Sándor alez. a magyar fővezérség által Baranya vármegye katonai parancsnokává kinevezett katonatiszt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ROMMEL Erwin Johannes Eugen (Heidenheim, 1891. XI. 15. – Herrlingen, 1944. X. 14.) A második világháború alatt a német afrika expedíciós hadsereg parancsnoka.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz

SÁRKÖZY György Barcs nagyközség főszolgabírója 1918-ban, a szerb megszálláskor.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHMIDT Boldizsár rendőrkapitány a püspöknádasdi rendőri kirendeltség vezetője (1920. IX. 24. – 1921. IX. 25.)

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHMIDT Lajos a Mohácsot 1918. XI. 14-én megszálló délszláv haderő századparancsnokánál a bevonuláskor tiltakozott a megszállás ellen. A mohácsról kivonuló délszláv haderő csapatai és a városba bevonuló magyar haderő alakulatai közötti időszakra polgárőrséget szervezett és vezetett a város közbiztonságának fenntartása érdekében.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHNEIDER Mátyás pécsi lakostól Pécs városában 1919. V. 1-én a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái a ruháit elrabolták.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SCHRAPF Andor dr. ügyvéd Pécs város délszláv megszállása utáni rendőrfőkapitánya.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SHILL Ferenc vörögy. a Magyar Királyi Csendőrség parancsnoka (1928. VI. 28. – 1931. X. 5).

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SKORZENY, Otto (Bécs, 1908. VI. 12. – Madrid, 1975. VII. 6.) a Waffen-SS tisztje, a Friedenthal (Waffen-SS különleges műveleti alakulata) parancsnoka.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOMMERFELD Oszkár szds. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő Pécsre bevonuló csapatait Üszögön fogadó magyar előzetes bizottság tolmácsa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOÓS Nándor Pécs rendőrfőkapitánya a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOÓS Károly bádoki altbgy. A nemzeti hadsereg déli végek parancsnokló tábormoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

STROMFELD Aurél (Újpest, 1878 IX. 19. – 1927. X. 10.) vezérkari tiszt, posztumusz vezérezredes, a Ludovika Akadémia parancsnoka, hadügyi államtitkár, a Tanácsköztársaság Vörös Hadseregének vezérkari főnöke, a Szociáldemokrata Párt Rendező Gárdájának vezetője.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

STUDENT Kurt a Wehrmacht tábormoka, az olasz haderő monterotendoi erődben berendezett főhadiszállását elfoglaló német ejtőernyős csapatok parancsnoka.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZABLÁS István kertész 1919. V. 3-án a pécsi Klimó utcában a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái késeikkel halálra sebeztek.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZALAI József dr. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő kivonulásakor a Magyar Királyi Államrendőrség szegedi kerületének főkapitánya.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZENDEY Zoltán cső. hdgy. a Pécsre 1921. VIII. 21-én bevonuló csendőrök egyik vezetője.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZOTIROVICS szds. a Mohácsot megszálló katonai erők második parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZVETIR Kosztics fhdgy. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő parancsnoksága részéről a pécsi rendőrség felügyeletével megbízott tiszt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T, Ty

TALLIÁN Andor Baranya vármegye főjegyzője a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TATICS cső. hdgy. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő parancsnoksága által a pécsi rendőrség felügyeletével megbízott szerb katonatiszt mellé a város által kirendelt segítő.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TELEKI Pál gróf (Budapest, 1879. XI. 1. – Budapest, 1941. IV. 3.) Jogász, tisztviselő, földrajztudós, egyetemi tanár, 1924-ben tagja a három tagú iraki határmegállapító bizottságnak, főcserkész, a szegedi ellenkormány külügyminisztere 1919. VI. 6. – 1919. VIII. 2., a második szegedi ellenkormány földművelésügyi minisztere 1919. VII. 16. – 1919. VIII. 12., külügyminiszter 1920. IV. 19. – 1920. IX. 22., miniszterelnök 1920. VII. 19. – 1921. IV. 14., külügyminiszter 1920. XII. 16. – 1921. I. 17., nemzeti kisebbségek tárca nélküli minisztere 1920. XII. 16. – 1921. II. 26. és 1921. IV. 12. – 1921. IV. 14., külügyminiszter 1921. IV. 12. – 1921. IV. 14., vallás- és közoktatásügyi miniszter 1938. V. 14. – 1939. II. 16., miniszterelnök 1939. II. 16. – 1941. IV. 3., megbízva a külügyminiszteri teendők ideiglenes ellátásával 1940. XII. 21. – 1941. I. 27., külügyminiszter 1941. I. 27. – 1941. II. 4.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

THASSY Elemér földbirtokost, feleségét és gyermekét Drávatamásiban 1919. XI. 10-én a házukat kifosztó Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái otthonukban meggyilkolták.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TILL József dr. pécsi rendőrtiszt a város délszláv megszállása időszakában.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TISZA Kálmán (Nagyvárad, 1830 – Budapest, 1902), államférfi, 1861-ben képviselőházi alelnök, miniszterelnök (1875–1890) és egyben belügyminiszter (1875–1887), valamint ideiglenesen pénzügyminiszter (1878, 1887–1889) és a király személye körüli miniszter (1879), a Szabadelvű Párt vezető személyisége, az MTA tagja.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TISZA Miksa pécsi rendőrtiszt a két világháború között.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TITO lásd **BROZ Josip**.

TOMCSÁNYI Móric (Temesvár, 1878. III. 21. – Budapest, 1951. VI. 12.) jogász, egyetemi tanár, felsőházi tag.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TOMOVICS Mirkó szerb határrendőrbiztos a délszláv megszállás alatt a bajai rendőrkapitánysághoz vezényelve.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TÖRÖK Lajos rendőrtanácsost a Magyar Királyi Államrendőrség székesfehérvári rendőrkerületének főkapitányhelyettesét nevezték ki a délszláv megszállás alól felszabadult Pécs város rendőrkapitányává.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TRENKA Kálmán rendőrtanácsos, a szerb megszállás után Baja rendőrkapitánya.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V

VARGA József az frottői kilátó tervezője.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERSÉNYI Jenő dr. rendőrfogalmazó Baján a szerb megszállás idején.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERSÉNYI László fhdgy. a Pécszet 1918. XI. 13-án megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság csapatait fogadó bizottság tagja.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VIX alez. francia katonatiszt, az első világháború végén az ENTENTE részéről részt vett a magyar fegyverszüneti tárgyalásokon.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VÖRÖS Mihály dr. pécsi rendőrtiszt a város délszláv megszállásának időszakában.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

W

WÁGNER Béla csö. szds. a Szigetvárra 1921. VIII. 20-án bevonuló csendőrök parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WENCKHEIM Béla (Pest, 1811 – Budapest, 1879) alispán, főispán, nádori főudvarmester, belügyminiszter, a király személye körüli miniszter, miniszterelnök.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WERKMANN József barcsi lakos Tarnóczy utcai lakását a megszálló délszláv csapatok katonái kifosztották.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Y

YAMADA Otozo (Nagano kormányzóság, 1881 – Tokió, 1965) tábornagy, Mandzsúriát a második világháború során megszállva tartó japán haderő parancsnoka, a japán Legfelsőbb Haditanács tagja a II. világháború idején.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

YATES E. Halsey ezds., a Tanácsköztársaság bukását követően az antant megbízottja a magyar rendvédelem újjászervezésére.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z, Zs

ZSIGULJEVICS G. Antal alez. 1918. XI. 15-én Pécsre érkező Szerb-Horvát-Szlovén Királyság megszálló csapatainak parancsnoka.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZSORZS Petár detektív főnök, a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak parancsnoksága által a városi rendőrség felügyeletével megbízott szerb katonatiszt mellé a város által kirendelt segítő.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX GEOGRAPHICUS

A, Á

Abda a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Abony Pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Acsa Pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Adony Fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Agostyán a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alacsony-Táttra a Magas-Tátrától a Kárpát-medence belseje felé eső hegység.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Albertirsa Pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alföld a Kárpát-medence Dunától keletre elterülő – a Tisza által kettévágott – sík vidéke.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Algyő Csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alsópálfalva felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alsószopor erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Alvinc erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ancona észak-olaszországi város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Andrásfalva felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Arad partiumi város, jelenleg Románia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Athén Görögország fővárosa.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztria az Osztrák Császárság ausztriai tartományából álló szövetségi állam, amelyet a Harmadik Német Birodalom bekebelezett, majd a második világháború után ismét függetlenné vált. Ausztria területe hagyományosan az Alpok északi, keleti és déli lejtőire terjed ki. A trianoni békediktátum Ausztriához csatolta Magyarország nyugati szélén elterülő várvidéket.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztria-Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchia nem hivatalos elnevezése. Bővebben lásd az Osztrák-Magyar Monarchiánál.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

B

Babocsa Somogy megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baja bács-kiskun megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bajna a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bakonszeg a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar megye maradványain létrejött Hajdú-Bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bakonyréde (ma Réde) a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balatonkenese veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balmazújváros hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balázsfalva erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baranya vármegye, magyar területi közigazgatási egység a Dél-Dunántúlon.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Baranyai-hegyhát Baranya megye hegyes területe a Dráva és a Duna között.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Barcs Dráva parti település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bakonyréde a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bábolna komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bácska a Duna-Tisza közének a déli Szeged alatti területe, jelenleg Szerbia része.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bánát a Tiszántúl déli, Szeged alatti területe, jelenleg részben Szerbia, részben pedig Románia része.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bánffyhunyard erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bánhida a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bánk (ma Bakonybánk) a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bátaszék Tolna megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Belgrád lásd Nándorfehérvár.

Berettyóújfalu hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Berlin Poroszország, majd az egyesült Németország fővárosa.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Besnyő Fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Beszterce erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Békés Békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Békéscsaba békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Békésszentandrás békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bia lásd Biatorbágy

Biatorbágy magyar település Pest megye nyugati felében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bihartorda hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bodajk fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Boddánd erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bodrogresztúr a trianoni békediktátummal elcsatolt Borsod, Abaúj és Zemplén megye maradványain létrejött borsod-abaúj-zemplén megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Borosjenő erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Borszék erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bosznia-Hercegovina nyugat balkáni tartomány, melyet az Osztrák-Magyar Monarchia 1878-ban okkupált, majd 1908-ban annektált. Bosznia-Hercegovinát az Osztrák-Magyar Monarchia két társországa az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közösen kormányozta. A tartomány felett a közös pénzügyminiszter diszponált. A tartomány közigazgatási költségeit a tartománynak kellett fedeznie. Ezért az nem tartozott a delegációk hatáskörébe. Plusz kiadás esetén a hozzájárulást a két országgyűlés közösen adta meg. Az annektálás után a helyzet lényegesen nem változott. Bosznia-Hercegovina igazgatásában a dualizmus elve érvényesült. A tartomány nem tartozott sem az Osztrák Császársághoz, sem a Magyar Királysághoz, és önálló harmadik egységet sem alkotott. A tartomány hadügyi kérdéseit az uralkodói felségjog alapján intézték. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása után a tartomány a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia részévé vált. Önállóságra Jugoszlávia felbomlása után tett szert.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Bőny a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Böszörményi úti csendőr laktanya az épületegyüttes Budapesten a budai oldalon található. A Magyar Királyi Csendőrség központi bázisaként működött. Különböző időszakokban számos csendőrségi intézménynek nyújtott otthont. Az újonnan felépített épületegyüttest a Magyar Királyi Csendőrség számára 1901-ben adták át. A Magyar Királyi Csendőrség feloszlása után az objektum a belügyi tárca kezelésében maradt és napjainkig kiképzési feladatok ellátása érdekében hasznosítják.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Brassó város, Brassó vármegye székhelye.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Breszt-Litovszk a központi hatalmak és Oroszország itt írták békeszerződésüket 1918. III. 3-án.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Buda város a Duna jobb partján, 1873-ban Buda, Pest és Óbuda egyesülésével létrejött Budapest.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapest Magyarország fővárosa, 1873-ban Óbuda, Buda és Pest egyesítésével jött létre.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Büdszentmihály (ma Tiszavasvári) a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegye maradványa-in létrejött Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bükk-hegység a Sajó, a Tisza és Márta által határolt Északi-Középhegységi hegység

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Bükk-hegység erdélyi hegység jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C, Cs

Cegléd város a Duna-Tisza közén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csajág veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csanád bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csangsun mandzsúriai város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csap kárpátaljai település, jelenleg Ukrajna területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császár a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császártöltés bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Császárvíz határában eredő patak.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csákvár Fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csehország a Cseh-Morva medencében a szláv nyelvcsaláddal tartozó cseh nemzet által lakott ország, amely jelentős történelmi múlttal rendelkezik, bár hosszú ideig a HABSBERG-birodalom tartományi szintre süllyesztett részeként működött. A két világháború között és a második világháború után. Szlovákiával alkotott államközösséget, Szlovákia függetlenedéséig. A második világháború után az ország németajkú lakosságát elűldözték.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csehszlovákia ideiglenesnek bizonyuló történelmi államalakulat, amelyet a trianoni békediktátum hozott létre és a párizsi békeszerződések erősítettek meg, az ezredfordulón Csehszlovákia Csehországra és Szlovákiára bomlott. A szlovák állam a Dunától északra eső kisalföldi területekre és a Felvidékre terjedt ki.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csetény Veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csík megye magyar területi közigazgatási egység volt Erdélyben 1918-ig.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csíkdombokos erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csikszentmárton erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csikszereda erdélyi székely város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csobánka pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csongrád csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csordáskútpuszta fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csorna kisváros, a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegye maradványaiból létrehozott Győr-Moson-Sopron vármegyében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Csucsa erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

Dávaványa békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Debrecen a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar megye maradványain létrejött Hajdú-Bihar megye székhelye.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dél-Alföld az Alföld Szeged alatti déli területe.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Délvidék a Duna-Tisza-köze és Tiszántúl Szeged alatti része. Az eredetileg színmagyar lakosságot a törökök szinte teljesen kipusztították. Helyükre a Habsburgok szerbeket, illetve románokat telepítettek. Jelenleg – trianoni békediktátum nyomán – részben Romániához részben Szerbiához tartozik. Az 1848–1849-es, az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a szerb fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szerb-magyar viszonyt. A szerbiai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dés erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Deutsch-Jahrendorf lásd **Németjárfalu**.

Déva erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dínyés fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dráva az Alpok alatt ered és Eszéknél torkollik a Dunába. A törökök kiűzése után a Dráva-Száva közé települt horvát lakosság és a magyar etnikum közötti választó vonalat alkotja. Ettől fogva Horvátország hagyományos határvonala.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Drvar város a volt Jugoszláviában.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak

„*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Duna Közép-Európa legnagyobb folyója, a Bajorország-i Fekete Erdőben ered és a Fekete Tengerbe torkollik, Németországot, Ausztriát, Szlovákiát, Magyarországot, Szerbiát, Romániát és Bulgáriát is érinti. A történelmi Magyarország területére a Dévényi-kapunál lépett be és a Vaskapunál hagyta el. Hagományos kereskedelmi és hadi útvonal.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunacsúny magyar határtelepülés volt 1920 és 1947 között. A trianoni békediktátum által létrejött Csehszlovákiához csatolt területeken felül a párizsi békediktátummal ugyancsak Csehszlovákiához csatolt három falu egyike. Jelenleg Szlovákia területén Pozsony város része.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunai monarchia a HABSBURG-monarchia szinonim kifejezése (lásd.: HABSBURG-monarchia)

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunaszentmiklós a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunántúl a Kárpát-medence azon területe, melyet északról és keletről a Duna, délről a Dráva nyugatról pedig a Lajta folyó határol.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dunaszeckő baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dusnok bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E, É

Eger heves megyei város. Magyarország egyik legkiválóbb bortermelő vidékének a központja.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Egres erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Emecser partiumi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Enyed erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Eperjes felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Erdély a történelmi Magyarország keleti, a Kárpátokkal övezett tájegysége, jelenleg Romániához tartozik. A trianoni békediktátum óta a román hatóságok változó erősségű magyarellenes politikával igyekeztek a magyar lakosság létszámát csökkenteni, befolyását mérsékelni. Az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-román viszonyt. Az erdélyi magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Erdőd erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Etyek fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Érd pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Érmihályfalva erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Érsekújvár felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észak-Erdély a második bécsi döntéssel a Magyar Királysághoz visszacsatolt terület (1940–1944).

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Észak-Itália lásd **Lombardia**.

F

Fadd tolna megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fajsz bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fegyvernek jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fehérváracsurgó fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fehérvári laktanya pécsi kaszárnya a dualizmus időszakában.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőbesenyő pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőcikola fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőgalla a trianoni békediktátum által elcsatolt Komárom és Esztergom vármegye maradványaiból létrehozott Komárom-Esztergom megyei település.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőörs veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőszőlőnk határtelepülés a jelenlegi magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál, Vas megye és Magyarország legnyugatibb települése.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felsőszolgaegyháza fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Felvidék a történelmi Magyarország északi hegyvidéke. Jelenleg a Kisalföld északi részével együtt alkotja Szlovákia területét. A trianoni békediktátummal elcsatolt felvidéken és Kisalföldön élő magyarságot a csehszlovák állam igyekezett kiszorítani a térségből, különösen erősen jelentkezett ez a szándék a második világháború nyomán. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szlovák-magyar viszonyt. A felvidéki magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fertő-tó sekély állóvíz a Várvidék területén, jelenleg részben Ausztriához tartozik.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fertőmeggyes várvidéki település jelenleg Ausztria területén (Burgenland tartományban), a Fertő-tótól nyugatra, a jelenlegi magyar-osztrák határ mentén.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fertőrákos határtelepülés a jelenlegi magyar-osztrák határ mentén a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegye maradványaiból létrehozott Győr-Moson-Sopron vármegyében.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fiume 1918-ig a Magyar Szent Korona csatolt teste, Adria parti kikötőváros, jelenleg Horvátország területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fővenypuszta fejeér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Franciaország döntően franciák által lakott nyugat-európai ország. Szárazföldön Belgium, Luxemburg, Németország, Svájc, Olaszország és Spanyolország határolja. Vízi határai az Atlanti-óceán, La Manche csatorna és a Földközi-tenger.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Frigyes laktanya pécsi kaszárnya a dualizmus időszakában.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Füzesabony heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Füzesgyarmat békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G, Gy

Gáva (ma Gávavencsellő) a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegye maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gödöllő pest megyei település.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gönyű győr-moson-sopron megyei település.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gran Sasso 2 900 méter magas olaszországi hegycsúcs, amelynek a tetejére épített szállodában tartották fogva Benito MUSOLINI-t, ahonnan az Otto SCORZENY által vezetett német légideszant csapatok az olasz diktátort kiszabadították.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Graz osztrák város, Stájerország tartományban, melynek egyben székhelye is.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyertyánkút veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyimes (Gyimesbükk) határtelepülés a magyar-román határ mentén 1918-ig, fontos közúti és vasúti határátkelőhely volt, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyimesi-szoros hágó az Erdélyt övező Kárpátokban, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyoma békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyömöre a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegye maradványain létrejött Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyöngyös heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Győr a trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott Győr-Moson-Sopron megye székhelye.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Győrújfalú a trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Gyulafehérvár Erdély történelmi fővárosa jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-birodalom (lásd HABSBURG-monarchia.)

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

HABSBURG-monarchia a HABSBURG-ház Közép-Európában uralkodó tagjai által uralt területek összessége. A dualizmus időszakában az Osztrák-Magyar Monarchia nem hivatalos, szinonim kifejezése.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadad erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajdúszoboszló a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar megye maradványain létrejött Hajdú-Bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajdúpércs partiumi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajdúnánás hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hajós bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Harbin mandzsúriai város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Harkány baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hatvan heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hátszeg erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hatvan heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Herend veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hernád a trianoni békediktátummal elcsatolt Hernádfőnél eredő folyó, amely a Köröm, Muhi, Ónod és Sajóhídvég községek szegélyezte területen folyik a Sajóba.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Héreg a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hódmezővásárhely város Csongrád vármegyében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hont Heréd a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Horvátország Magyarország déli szomszédja, 1920-ig a Magyar Királyságban autonómiát élvező ország. A trianoni békediktátum után a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia tagállama, 1941–1945 között, majd 1991 nyarától független állam.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Horvátjászfalu a párizsi békeszerződéssel Csehszlovákiához csatolt magyar település. Magyarországi település Ausztria, Magyarország és Szlovákia határán. Horvátújfalú (a magyar-osztrák-szlovák hármashatár magyarországi települése), Kittsee (a magyar-osztrák-szlovák hármashatár ausztriai település), Trzlava (a magyar-osztrák-szlovák hármashatár szlovákiai település) települések hármashatárpontján állt a trianoni határ magyar-osztrák-szlovák államhatárai érintkezési pontján létrehozott triplex.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Huszt erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

I

Ibrány a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegye maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ikrény a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegye maradványain létrejött Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Illmitz várvidéki település jelenleg Ausztria területén (Burgenland tartományban) a Fertő-tótól keletre.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Irott-kő a Kőszegi-hegység legmagasabb csúcsa, melyen áthalad a jelenlegi magyar-osztrák államhatár.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Iváncs pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

Jászberény jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Jászkisér jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Jászládány jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Jugoszlávia Nyugat-Balkán szláv népei által lakott térség. Az első világháború után keletkezett Szerb-Horvát-Szlovén Királyság néven, amely a két világháború között a Jugoszláv Királyság nevet vette fel. A második világháború során felbomlott, majd ismét egyesült Jugoszláv Szocialista Köztársaság néven, amely 1992–2006-ig folyamatosan felbomlott a Jugoszláviában élő szláv népek önálló nemzeti államaivá. Jelenleg – a trianoni békediktátum nyomán – az alföld déli része a többszörösen átalakult Szerb-Horvát-Szlovén Királyság egyik utódállamához a Szerb Köztársasághoz tartozik. Az Alföld déli részébe betelepített szerb lakosság az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc, az 1918–1919-es forradalmak és a második világhá-

ború során tömeges és drasztikus gyilkosságokat követtek el a magyar lakossággal szemben. A szerb hatóságok a délvidéki magyar lakosság beolvadására törekedtek.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Kalocsa magyar város a Duna partján, Bács-Kiskun megyében, a magyar katolikus egyházszevezet egyik központja.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kaposvár magyar város a Dunántúlon, Somogy vármegye székhelye.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kapuvár a trianoni békediktátummal elcsatol Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Karacsberény nógrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Karcag jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kassa felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kál-Kápolna heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpátalja korábban Ruszka Krajna néven ismert, döntően magyarok, ruszinok és ukránok által lakott terület, a történelmi Magyarország része, amely a történelmi magyar vármegyék közül Ung, Bereg, és Máramaros vármegyék döntő többségére terjed ki. A Kárpátok és a Tisza felső folyása közötti terület. A trianoni békediktátummal Csehszlovákiához csatolták, amely 1939-ben visszatért az anyaországhoz, majd az 1947. évi párizsi békediktátum a Szovjetunióhoz csatolta. Jelenleg Ukrajnának a Kárpát medencébe ékelődő nyúlványa. Ukrajna felől a Kárpátok hegysége, a többi oldalról pedig Szlovákia, Magyarország és Románia határolja. A második világháborút követően a megszálló szovjet csapatok tömegesen hurcolták el a magyar lakosság akiknek a döntő többsége elpusztult. Ezek az atrocitások beárnyékolják a ukrán-magyar viszonyt. A kárpátaljai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kárpát-medence keleten és délen a Kárpátok, északon az Alpok, nyugaton pedig a Dinári-hegység által határolt terület.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kecskemét Bács-Kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kenderes jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kenéz a trianoni békediktátummal elcsatol Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék maradványain létrejött borsod-abaúj-zemplén megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kétegyháza békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Királydarác erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Királyhágó az erdélyi medencét az Alföldtől elválasztó Bihar hegységének átjárója.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Királyháza erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kirin mandzsúriai város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kisbér a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kisenyed erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kishidegkút veszprém megyei település ma Hidegkút része.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kiskovácsi pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kisköre heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kiskunfélegyháza bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kiskunmajsa bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kisszentjánospuszta a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kisterenye nógrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kistelek csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kistűjszállás jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kittsee lásd **Köpcsény**.

Kocsord a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kolozsvár erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Komárom Duna parti város. Jelenleg a Duna bal partjára eső városrész Szlovákiához a jobb oldalra eső pedig Magyarországhoz tartozik.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamörség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Koroncó a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kótalj a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék területein létrejött Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kozma felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kömlő a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványainak egyesítésével létrehozott komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Königrätz csehországi város, ahol a HABSBURG-birodalom hadereje 1866. VI. 3-án vereséget szenvedett.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Köpcsény (település a Várvidéken (Burgenland tartományban), jelenleg Ausztria területén.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Körmend magyar határtelepülés a jelenlegi osztrák-magyar határ mentén, Vas megyében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kőszeg magyar határtelepülés a jelenlegi osztrák-magyar határ mentén, Vas megyében.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kötegyán békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kövesgyőr veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kunhegyes jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kunmadaras jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Külsőbáránd fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Küngös veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L, Ly

Lajta a Duna jobb oldali mellékfolyója, amely a trianoni békediktátum előtt némely szakaszán Magyarország nyugati határfolyója is volt, ezért az Osztrák-Magyar Monarchia két felét Trans- és Cislajtania néven is emlegették. A folyó határszakasz jellege miatt közkeletű kifejezés volt a „Lajtán innen” és „Lajtán túl” is.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

La Mans franciaországi település.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Laskó-patak Fejér megyei patak.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Leibach város Szlovénia területén.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lívia-major fejér megyei település ma Adony része.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lombardia az Alpok és az Appeninek között elterülő sk vidék, melyet a Pó-folyó kettéssel. Keletről az Adria, nyugatról Franciaország határolja.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Lopkowitz-laktanya budapesti kaszárnya a dualizmus időszakában.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lóránt palota Pécs belvárosában, a Széchenyi téren álló terület, amelyet a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő parancsnoksága használt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Los Banos a fülöp-szigeteki Manilától délkeletre fekvő település.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Losonc felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lovasberény fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lovászpataka veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magyarcsaholy erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyság lásd **Magyarország**.

Magyarország államformák: 898-tól a honfoglalást követően a hét magyar törzs szövetsége, majd 1000-tól, az államalapítástól 1918-ig Magyar Királyság, 1918. november 16-ától Magyar Népköztársaság, 1919. március 21-étől Tanácsköztársaság, 1919. június 23-ától Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, 1919. augusztus 2-ától Népköztársaság, 1919. augusztus 8-ától Magyar Királyság, 1946. február 2-ától Magyar Köztársaság, 1949. augusztus 20-ától Magyar Népköztársaság, 1989. október 23-ától Magyar Köztársaság. A XX. század elején rabló, imperialista békediktátummal területének mint-

egy $\frac{2}{3}$ -át lakosságának több mint a felét elcsatolták. A trianoni békediktátum előtti Magyarországot tekintjük a történelmi Magyarország, amely magába foglalta a Magyar Szent Korona alá tartozó területeket azaz a Kárpát-medencét, amely több, mint 1000 éven át gazdasági földrajzi és kulturális egységet alkotott. A történelmi Magyarország csaknem 283 000 km² területtel mintegy 20 000 000 lakos élt. A trianoni békediktátum nyomán az ország területe 93 000 km²-re, lakóinak száma pedig 8 000 000 főre csökkent. A Kárpát-medencében élő magyar etnikum közel egyharmada került kisebbségi sorba az átrajzolt határokból következően. A magyar nemzet elcsatolt részei azóta a kisebbségi jogaitól többé-kevésbé megfosztottan, a többségi nemzet beolvasztási kísérletei között éli életét. Ez a helyzet a térség viszálkodásainak a melegágya. A sovinszta politikai csoportosulások tevékenysége nehezíti a Kárpát-medence fejlődését, egyben pedig akarva-akaratlanul kedvez a külső hatalmi befolyások erősödésének.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bünöldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyaróvár a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványainak egyesítésével keletkezett Győr-Moson-Sopron megye egyik települése.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Makó csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mandzsúria Kína északkeleti részén fekvő terület, az 1930-as évektől 1945-ig császárságként japán bábállam volt.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Manila Fülöp-szigetek fővárosa.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Maros Erdélyben eredő és Dél-Alföldön a Tiszába torkolló kárpát-medencei folyó.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Maroshévíz erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Maroslelle partiumi település, jelenleg Románia területén,

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Marosludas erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Marosújvár erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Marosvásárhely erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mál baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Máramarosziget erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Máriaradna erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Márkó veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mátészalka a trianoni békediktátummal elcsatol Szabolcs, Szatmár és Bereg megye maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mecsekszabolcs baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Meszes-hegység erdélyi hegység, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mezőhegyes békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mezőőrs a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mezőtúr jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mezőzombor a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abaúj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abaúj-Zemplén megye települése.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ménfő a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványainak területén létrejött Győr-Moson-Sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Miskolc a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abauj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abauj-Zemplén megye székhelye.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mohács város Baranya megyében.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Monte Rotondo 2 656 méter magas hegy Olaszországban, az Appeninek vonulatához tartozó Majella-hegységben

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mór kisváros a Dunántúlon, Fejér vármegyében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mosonmagyaróvár a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mozsgó baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mörbisch lásd **Fertőmegyes**.

Mukden mandzsuri város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-

történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mura az Alpokban eredő folyó, mely egy szakaszán határvíz Magyarország és Horvátország között és a Drávába torkollik.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Muszk erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N, Ny

Nagybánya erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagybecskerek dél-alföldi város, jelenleg Szerbia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagydobos a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyenyed erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykanizsa dunántúli település, Zala vármegyében, megyei jogú város.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykálló a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványain létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykároly erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykátá pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagykőrös pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyléta hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagysáp a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyszeben erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nagyvárad erdélyi város, jelenleg Románia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Napóleoni Császárság Napóleon császárrá koronázása 1804. XII. 2. – a szenátus Napóleonot és családját a tróntól megfosztotta 1813. IV. havában.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nádasladány fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nándorfehérvár a városban lévő vár a magyar végvári rendszer részét alkotta, ahol HUNYADI János vereséget mért a hódító török csapatokra. Ennek a tiszteletére szólnak a keresztény világban délben a harangok. Délvidéki Duna parti település jelenleg Belgrád néven Szerbia fővárosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemesvámos Veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Neszmély a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Némethely baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Németjáfalu várvidéki település jelenleg Ausztria területén (Burgenland tartományban), a jelenlegi magyar-szlovák–osztrák hármashatár közelében.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Németlad baranya megyei település, ahol a délszláv haderő által megszállt Dél Baranya demarkációs vonalán 1920. IX. 24. – 1921. IX. 25. rendőrkirendeltséget működtetett a magyar állam.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Németország Európa közepén fekvő ország, amely az Alpoktól az Északi tengerig, illetve a Balti tengerig tart, kelet-nyugati irányba pedig a Rajna és az Odera, valamint a Cseh hegység határolja, Ausztria és Svájc németajkú lakossága által lakott területeinek kivételével a németek által lakott terület jelöli, melynek a történelem során változatos államformái és határai voltak.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórság (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Normandia észak-franciaországi terület.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyergesújfalu a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom, Esztergom vármegye maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyírbátor a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványain létrejött Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyíregyháza a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványaiból létrejött Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyírmegyes a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványaiból létrejött Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyitra felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nyugat-Európa Európa nyugati fele, a Varsói Szerződés felbomlásáig az úgynevezett vasfüggöny túloldalán elhelyezkedő országok gyűjtőfogalma volt, azonban gyakorta alkalmazzák a Magyarországtól nyugatra fekvő államok megnevezésére is.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O, Ö

Oberdrosen lásd **Rábaór**.

Ojtoz erdélyi település jelenleg Románia település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ojtozi-szoros hágó az Erdélyt övező Kárpátokban jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Olaszország dél-európai, az Itáliai-félszigetet, Sziciliát és Szardíniát magába foglaló ország.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórság (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Orosháza békés megyei település.

SUBA János: Magyarország XVI. területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Oroszló baranya megyei település, ahol a délszláv haderő által megszállt Dél-Baranya demarkációs vonalán 1920. IX. 24.–1921. IX. 25. rendőrkirendeltséget működtetett a magyar állam.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Oroszvár magyar határtelepülés volt 1920 és 1947 között. A trianoni békediktátum által létrejött Csehszlovákiához csatolt területeken felül a párizsi békediktátummal ugyancsak Csehszlovákiához csatolt három falu egyike. Jelenleg Szlovákia területén Pozsony város része.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák Császárság a HABSBURG-dinasztia Közép-Európában fekvő tartományainak összessége, a Magyar Szent Korona alá tartozó területek kivételével.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Osztrák-Magyar Monarchia az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság 1867 és 1918 között fennálló olyan szövetsége, amelyben a két társország bizonyos ügyeit közösen, a többit pedig önállóan intézte. A közös ügyek közé tartoztak a Pragmatica Sanctio-ból származó ügyek (külügy, hadügy és a finanszírozásukra szolgáló pénzügy), hitelügy. Ehhez az ügyrendszerhez csatlakoztak a dualisztikus ügyek azaz a vám- és kereskedelmi szövetség, valamint a nem közös de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyek (követett adózás, vasút, hajózás, posta, pénzrendszer). A dualisztikus ügyek a közös ügyektől – vagy ahogyan a magyar kiegyezési törvényben található a közös érdekű viszonyoktól – abban különböztek, hogy a közös ügyek tekintetében kizárólag közösen járhatott el a két ország, a dualisztikus ügyek körében pedig, ha nem jött létre a társországok között közös megállapodás a két ország önállóan is eljárhatott.

Az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője és kormánya. Mindkét állam legfőbb közjogi méltóságát az osztrák császári és a magyar királyi tisztséget egy természetes személy I. Ferenc József töltötte be. Közös kormány ugyan nem létezett, azonban a közös ügyek intézése céljából közös minisztériumok működtek, amelyek élén közös miniszterek álltak, külügy-, hadügy- és pénzügyminiszter. E miniszterek értekezleteit – amelyben a két társország miniszterelnöke és a társországoknak a tárgyalási témában érintett miniszterei is részt vettek – hívták közös minisztertanácsnak. Amennyiben a közös minisztertanácsban az uralkodó elnökölt az üléseket koronatanácsnak nevezték. A közös minisztereket az uralkodó a két társország országgyűlésétől függetlenül nevezte ki és mentette fel. A közös miniszterek az uralkodónak tartoztak felelősséggel.

A közös költségeket a delegációk hagyták jóvá. A delegációk a két társország országgyűléseinek a bizottságai voltak, amelyeket az országgyűlések felhatalmaztak a közös költségvetés megállapítására. A közös költségvetésre a javaslatot a közös pénzügyminiszter terjesztette elő az indokláshoz pedig a közös külügy- és hadügyminiszter is csatlakozott. A hatvan tagú delegációkat egy évre választották. A magyar delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját a főrendiház küldte. A magyar delegáción belül öt horvátországi képviselőnek kellett lennie négynek a képviselőházból egynek pedig a főrendiház tagjai közül. Az osztrák delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját pedig az urak háza választotta. Csehország tíz, Gallícia hét, Morvaország négy, Alsó-Ausztria három, Felső-Ausztria kettő, Stájerország kettő, Tirol kettő a többi tartomány pedig egy-egy tagot küldött a delegációba. A delegációk évenként felváltva Bécsen és Budapesten üléseztek. Egyet nem értés esetén a delegációk tekintetében az uralkodónak nem volt döntési joga.

A közös költségek fedezésére a vámbevételek voltak hivatottak. A fennmaradó résznek a két társország közötti megosztási arányáról pedig a két országgyűlés döntött. Ezt az arányt kvótának nevezték. A kvótát meghatározott időre állapították meg. A kvóta megállapítása érdekében a két országgyűlés bizottságot küldött ki a téma egyeztetése céljából. Abban az esetben, ha a két országgyűlés nem tudott megállapodni, az uralkodónak volt döntési joga. Mivel a Magyar Királyság gazdasága dinamikusabban fejlődött a bevételei is gyorsabban nőttek, mint az Osztrák Császárságé. Ebből fakadóan pedig a közös költségek fedezésében a magyar arány nőtt. 1873-ban a magyar arány 31,4%, 1917-ben pedig 34,4% volt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia területe a történelmi Magyarországot és az Osztrák Császárságot foglalta magába, amely ebben az időben kiterjedt a mai Ausztrián túl a mai Cseh Köztársaságra és a mai Lengyelországra azon részére, amelynek a történelmi elnevezése Gallícia, továbbá Bukovinára valamint az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közös irányítása

alatt álló Bosznia-Hercegovinára. Az Osztrák Császársághoz tartozott még a Dalmát tengerpart is Fiume kivételével, amely a Magyar Királyság részét alkotta.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Öttevény a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Öskü veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Padova észak-olaszországi város.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pankota erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Papkeszi veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pápateszér veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pápvár hegycsúcs a Bakonyban.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Párizs Franciaország fővárosa.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pásztó nógrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Páty pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pázmánd fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Peremarton veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Perkáta fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pescara kelet-olaszországi város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pest a főváros létrejöttékor a három egyesülő város Óbuda, Buda és Pest egyike. A gyarapodó fővárosba integrált, a Duna baloldali elterülő települések összességét is pesti oldalnak nevezik.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pest megye a Duna két partján elterülő megye, melyet Szlovákia, Komárom-Esztergom megye, Fejér megye, Bács-Kiskun megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Heves megye és Nógrád megye határolnak. A megye jelentős része az ország fővárosának agglomerációja szepét tölti be.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Petőháza a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrehozott győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pécs Baranya megye székhelye.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pécsi hadapród iskola a növendékek eltávolítása után a Dél-Magyarországot megszálló délszláv haderő egyik elszállásolási körlete volt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pécsvárad város Baranya megyében.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Phenjan Észak-Korea fővárosa.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Piatra Roman havasalföldi (romániai) település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Piliscsaba pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pilismarót a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pilisvörösvár pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Piski erdélyi város jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Póla kikötőváros az Isztriai félszigeten. Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének központi bázisa.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pomáz pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Poroszló heves megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Poroszország német tartomány, önálló királyság az egységes Német Császárság megteremtéséig.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Port Artur mandzsúriai város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pozsony a trianoni békediktátum után Szlovákia fővárosa. A történelmi Magyarország Pozsony vármegyéjének székhelye. Árpád-kori település. A magyar országyűléseket évszázadokig Pozsonyban hívták össze.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pusztaszer csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Pusztamarót a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegye maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Püspökladány hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Püspöknádasd Baranya megyei település, ahol a délszláv haderő által megszállt Dél Baranya demarkációs vonalán 1920. IX. 24. – 1921. IX. 25. rendőrkirendeltséget működtetett a magyar állam.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rábaór Alsó és Felső-Strázsa egyesüléséből létrejött várvidéki település, jelenleg Ausztria területén.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rajka a párizsi békeszerződéssel áthelyezett magyar-osztrák-csehszlovák hármashatárpont magyar részről érintett települése.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rakamaz a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék területén létrehozott szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rambouillier Párizstól délkeletre fekvő település.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar

Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rapp felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Répece nyugat-dunántúli folyó.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rétalap a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rimaszombat felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rohonc várvidéki város, jelenleg Ausztria területén.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Románia Magyarországgal határos ország. A trianoni békediktátum Romániának jutatta a történelmi Magyarország mintegy egyharmadát több millió magyar ajkú lakossal. Románia a XIX. század második felében jött létre havasalföldi és moldáviai fejedelemségek egyesülésével. Az 1848–1849-es, 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. A román hatóságok a magyar nemzetiség beolvasztására törekedtek. A romániai magyar nemzetiség az ország Európai Unióhoz történő csatlakozása után is küzd a nemzetiségi jogai maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Romhány nógrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rozsnyó a felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz

Sajó kárpát-medencei folyó amely Felvidéken ered és Tiszaujvárosnál torkollik a Dunába.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sajómagyaros erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Salgótarján nógrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sarkad békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sárköz erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sásd baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sátoraljaújhely a trianoni békediktátummal elcsatol Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék maradványaiból létrehozott Borsod-Abaúj-Zemplén megyében elterülő határ menti város a Borsod folyó és a Zempléni hegyek között.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sebes-Körös Erdélyben ered, a Tiszába pedig Szolnok és Szeged között torkollik.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Segesvár erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Selmecbánya felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sengjan mandzsúriai város.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sepsiszentgyörgy erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Seregélyes fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Siklós baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Siófok Balaton parti város Somogy vármegyében.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Soborsin erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Solferino Észak-Itáliai város, ahol a HABSBURG-birodalom hadserege 1859. VI. 24-én vereséget szenvedett.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Somogy vármegye magyar területi közigazgatási egység, Dél-Dunántúlon.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sopron a történelmi Magyarország Sopron vármegyéjének székhelye. Jelenleg a magyar-osztrák határ magyar oldalán elterülő szép fekvésű határváros. A trianoni békediktátum során elcsatolni kívánt terület volt, ahol a hovartartozás témájában népszavazást tartottak, melynek során a lakosság Magyarországhoz tartozás mellett szavazott. Ezáltal a város elnyerte a „Civitas fidelissima” kitüntető címet.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sóskút pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Sükösd bács-kiskun megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szabadbattyán fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szabadhely erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szabadka délvidéki város, jelenleg Szerbia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szabolcs baranya megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szajol jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szamos Erdélyben eredő és Észak-Alföldön a Tiszába torkolló folyó.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szarkapuszta a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegye maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szarvas békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szatmár erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szatmárnémeti erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szár a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegye maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szárhegy (más néven Gyergyószárhegy) erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szászrégen erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szászváros erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szeged Csongrád vármegye székhelye, Tisza parti város.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szemere a trianoni békediktátummal elcsatolt Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék maradványain létrejött borsod-abaúj-zemplén megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szend a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött Komárom-Esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szentes csongrád megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szentgál veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szentlőrinc baranya megyei település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szerb Királyság (Lásd Szerbiát és lásd Jugoszláviát.)

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szerb Királyság lásd **Szerbia**

Szerbia A szerbek már a középkorban államot hoztak létre a Balkánon. A török hódítók kiűzése után az elnéptelenedet Dél-Alföld-i területekre szerbeket telepítettek. A HABSBERGOK a magyar ellenállás egyik ellenszereként támaszkodtak a betelepített szerbekre. A trianoni békediktátum Szerbiához csatolta Magyarország dél-alföldi területeit, közel 1 000 000 főnyi magyar lakossal. A szerb hatóságok a magyar földbirtokosoktól elkobzott földeket a betelepített szerbek között osztották föl, így a magyar lakosság jelentős része földönfutóvá vált. Az 1848–1849-es, az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a szerb fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szerb-magyar viszonyt. A szerbiai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szerencs a trianoni békediktátummal elcsatolt Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék maradványain létrejött borsod-abaúj-zempléni megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székelyföld Erdély keleti szögletében a Kárpátok karéjában fekvő terület, amelyen a magyar nemzet székely része él, jelenleg Romániához tartozik

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székelykocsárd erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Székesfehérvár Fejér vármegye székhelye, a középkorban huzamosabb ideig az ország fővárosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Széplak erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigeti úti huszárlaktanya pécsi kaszárnya, melyet a délszláv csapatok használtak Dél-Magyarország megszállásakor.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigetvár város Baranya megyében.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szilágycseh erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szilágysomló erdélyi város, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szinyvérváralja erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlavónia történelmileg változó terület megnevezése, az első világháború során hozzávetőlegesen a mai Szlovéniát értették ezen térség alatt.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovákia magyarok és többségében a szláv nyelvcsaládhoz tartozó szlovákok lakják, akik a XIX. században fejlődtek nemzetként. Fiatal állam. A trianoni békediktátum nyomán Csehszlovákia része. Az I. bécsi döntéssel a magyar lakta területek Nyitra térségének kivételével visszakerültek a Magyar Királysághoz. A szlovákok által lakott északi rész pedig látszólagos függetlenséggel a Harmadik Német Birodalom csatlós államává vált. A második világháború után ismét Csehszlovákia részévé vált majd XX. kilencvenes évek elején önállósodott. A felvidéki magyar lakosságot igyekeztek elszlovákosítani a második világháború végén és azt közvetlenül követően tömeges méretű gyilkosságokat követtek el a magyar etnikum ellen. A magyar lakosság egy részét kitelepítették szülőföldjéről. A magyarok elleni diszkriminatív cselekedeteket megalapozó Beneš-dekrétumok máig érvényben vannak.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovénia döntően a szláv nyelvcsaládhoz tartozó szlovén nép által lakott terület, amely az Alpok lábánál az Adria és a Kárpát-medence között terül el, jelenleg Ausztria, Magyarország, Horvátország és Olaszország által határolt területen. Szlovénia fiatal állam. Az első világháború után létrejövő délszláv állam része volt. Függetlenségét a Jugoszláv Szövetségi Szocialista Köztársaság felbomlásakor nyerte el.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szob ipoly-völgyi település.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szolnok Jász-Nagykun-Szolnok megye székhelye.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szombathely Vas megye székhelye.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szöllős a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szőny a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T, Ty

Tát a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tanácsköztársaság lásd **Magyarország**.

Tarján a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tarnóc felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tasnád erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tata a trianoni békediktátummal elcsatolt Komárom és Esztergom vármegyék maradványain létrejött komárom-esztergom megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tatabánya a trianoni békediktátum által elcsatolt Komárom és Esztergom megyék maradványaiból létrehozott komárom-esztergom megyei település.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tárnok pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Temesvár délvidéki város, jelenleg Románia területén.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tenyő a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványainak területén létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Técső erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tenke erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tenyő a trianoni békediktátum által elcsatolt, Győr vármegye, Moson vármegye és Sopron vármegye maradványainak egyesítéséből létrehozott győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tés veszprém megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tisza a legnagyobb Kárpát-medencében eredő folyó, Máramaros vármegyéből ered és a Szerémségnél torkollik a Dunába.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszabura jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszacsege hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszaeszlár a trianoni békediktátummal elcsatolt Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyék maradványaiból létrejött szabolcs-szatmár-bereg megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszafüred jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszaföldvár jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszainoka jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszakürt jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszalök Tisza menti település a folyó Tokaj és Solnok közötti szakaszán.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszalúc a trianoni békediktátummal elcsatolt Borsod, Abaúj és Zemplén vármegyék maradványain létrejött borsod-abaúj-zemplén megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszapolgár jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszazug békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tiszántúl az Alföldnek a Tisza és Erdély között fekvő területe.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tokaj a trianoni békediktátummal elcsatolt Borsod, Abaúj és Zemplén megye maradványain létrejött borsod-abauj-zemplén megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tolna tolna megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Torbágy (ma Biatorbágy) pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Torda erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tótlak muravidéki település, jelenleg Szlovénia területén.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tölgyes (Gyergyótölgyes) erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tölgyesi-szoros hágó az Erdélyt övező Kárpátokban, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tömösi-szoros hágó az Erdélyt övező Kárpátokban, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Törökbálint pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Törökszentmiklós jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tövis erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Trianon Párizs melléki kastély, ahol az első világháború után Magyarországra erőltetett békediktátumot aláírták.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tura pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Túrkeve jáász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Túrócszentmárton felvidéki város, jelenleg Szlovákia területén.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Türkősmajor fejeér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

U, Ü

Úrhida fejeér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V

Vajdaság Magyarországtól a trianoni békediktátummal a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolt dél magyarországi terület, amely Bácskát teljes egészében és Bánát nyugati részét, valamint az úgynevezett Baranya-háromszöget a Duna-Dráva egybefolyási területét foglalja magába.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Valjovo szerbiai település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vaskoh erdélyi település, jelenleg Románia területén

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vál fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vámospércs a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar vármegyék maradványaiból létrejött hajdú-bihar megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vecsés pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Velencei-tó Magyarország második legnagyobb természetes tava, Fejér megyében, Budapest és Székesfehérvár között a Velencei-hegység lábánál található.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Verőce horvátországi település.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Veszprém Veszprém megye székhelye.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vértes dunántúli hegység Tatabánya és a Bakony között.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vértesboglár fejér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Világos erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vilke felvidéki település, jelenleg Szlovákia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vitnyéd a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vízakna erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Vöröstoronyi-szoros hágó az Erdélyt övező Kárpátokban jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z, Zs

Zagyva a Tisza mellékfolyója, amely az Északi-középhegységből ered és Szolnoknál torkollik a Tiszába.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zagyvarékás jász-nagykun-szolnok megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zalaegerszeg jelentős dunántúli település, Zala vármegye székhelye, a Zala-folyó partján.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zágráb Horvátország fővárosa.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Záhony magyar határtelepülés, jelenlegi magyar-ukrán határon jelentős közúti és vasúti határátkelőhely Ukrajna felé (1920 és 1938 között Csehszlovákia felé).

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zám erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zichyfalva fejeér megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zilah erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zimony közlekedési csomópont a Száva Dunába torkolásánál, Magyarország fontos határátkelőhelye 1918-ig, jelenleg Szerbia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zombor dél-alföldi város, jelenleg Szerbia területén. Zomboron működött a Magyar Királyi Csendőrség lóképző központja, melyet a trianoni békediktátum miatt Kiskunhalasra telepítettek. A csendőrség feloszlása után a lovasbázist a Határőrség kapta meg. A rendszerváltás után a bázist eladták.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zöldhalom pest megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zsadány békés megyei település.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zsámbéki-medence Buda melletti tájegység a főváros nyugati határa mentén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Zsibó erdélyi település, jelenleg Románia területén.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX CHRONOLOGICUS

1848–1849

1848–1849 a magyar forradalom és szabadságharc.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1850

1850 Somogy vármegye területén felállították a HABSBERG császári csendőrséget.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1859

június 24. Solferinónál csatát veszít az osztrák hadsereg, amelynek következményeként Ausztria elveszíti az észak-itáliai tartományait.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1866

június 3. könnigrázi csata, amelyet I. Ferenc József elveszít, s ennek következményeként Ausztriát kizárják a Német Szövetségből.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1867

1867 a Kiegyezés, a dualizmus időszakának kezdete.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1867–1918 Dualizmus az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság szoros államszövetsége, amelyben a két ország bizonyos ügyeit együttesen intézi (lásd. Osztrák-Magyar Monarchia).

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1868

november 14. I. Ferenc József „legfelsőbb elhatározással” elrendelte az Osztrák–Magyar Monarchia (Österreichisch-Ungarische Monarchie) és az Osztrák–Magyar Birodalom (Österreichisch-Ungarisches Reich) kifejezések alternatív használatát.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1876

1876 a magyar királyi kormány a közös haderőtől átvette az erdélyi csendőrséget.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1881

1881 kiadták a Magyar Királyi Csendőrség első szolgálati szabályzatát. (*Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda Rt.)

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 14. az uralkodó szentesítette az 1881/III. tc.-et „a közbiztonság szervezéséről” címmel, amely elrendelte a Magyar Királyi Csendőrség létrehozását. Az uralkodó általi szentesítés dátuma 1933 óta a Magyar Királyi Csendőrség napja.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1882

1882 a magyar Országgyűlés által elfogadott 1882/X. tc. lehetővé tette, hogy a Magyar Királyi Csendőrség, szükség esetén, a városokban is láthasson el szolgálatot.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1882 az országgyűlés lehetővé tette, hogy igény esetén a Magyar Királyi Csendőrség városokban is teljesíthessen szolgálatot (1882/X. tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítendőkről).

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1883

december 31. Somogy vármegyében megszűntették a pandúrságot.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1884

január 1. Somogy vármegyében megkezdte működését a Magyar Királyi Csendőrség.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1887

1887 megjelent a *Szervezeti és szolgálati utasítása Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1887, Központi Községi Nyomda.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1889

1889 uralkodói utasítás a közös hadsereg nevében császári és királyi kifejezés használatára.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1891

1891 a Kőszegi Turista Egyesület felállította a jelenlegi kő kilátótorony előtti kilátót, amelyet még fából készítettek.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1896

1896 Megjelent az *Általános szolgálati határozványok a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1896, s.n.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1896 a honfoglalás évfordulóját ünneplő rendezvénysorozat éve.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1900

1900 megjelent a *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1900, s.n.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1900 az új bűnvádi perrendtartás a csendőr tisztek számára nem tette lehetővé a nyomozati tevékenységben való részvételt. (3 200/1899. IM. r. az 1896/XXXIII. tc. a bűnvádi perrendtartásról szóló törvény életbe léptetése tárgyában.)

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1903

1903 megjelent az *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1903, s.n.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1903–1904 felállították a brassói VII. sz. csendőr kerületet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907

1907–1919 és **1924–1944** *Csendőrségi Lapok*.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907 felállították a Debreceni VIII. sz. csendőr kerületet.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1907 a Magyar Királyi Csendőrségnél bevezették a pótszárnyakat. Ezen szervezetek hatáskörébe tartozott a csendőr kerületnél minden tevékenység, amely nem képezte részét a szorosan vett szolgálatellátásnak pld.: kiképzés, gazdasági munka stb.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1908

1908 megjelent a véderő karhatalmi utasítása.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1912

1912–1918 és 1924–1944 Csendőrségi Közlöny.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1912 megjelent az *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1912, s.n.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1913

1913 A szegedi csendőrkerületből Albániába vezényeltek 150 magyar csendőrt a fiatal független állam közbiztonság megerősítésének elősegítése érdekében.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1918

január 15. a hadsereg-főparancsnokság elrendelte a hátszági rekvilálásokat.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 18. a Magyar Királyság több nagyvárosában – köztük a fővárosban – a véderő csapatait vetették be sztrájkolókkal szemben.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 19. a közös hadsereg 86. gyalogezrede frontra irányított pótzászlóaljának katonái megtagadták a bevonásukat Szabadkán.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 3: Breszt-litovszki béke a központi hatalmak és Oroszország között.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 9. a budapesti általános sztrájkot LUKACHICH Géza altábornagy vezette katonai erők számolták föl.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 12. a közös hadsereg 80. gyalogezrede frontra irányított pótzászlóaljának katonái Rimaszombatban fellázkodtak.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 20. a közös hadsereg 5. gyalogezrede pótzászlóaljának katonái fellázkodtak Pécssett.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 5. a közös hadsereg 72. gyalogezrede frontra irányított pótzászlóaljának katonái fellázkodtak Pozsonyban.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 23. a közös hadsereg 79. gyalogezredének fogságból hazaérkező katonái Fiumében fellázkodtak.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 26. katonatanács alakult Budapesten országos hatáskörrel CSERNYÁK Imre repülőszázados vezetésével.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 28. a Lánchídon – a gróf KÁROLYI Mihály miniszterelnökké választása érdekében felvonuló tömeget – katonák, rendőrök és csendőrök fegyverhasználattal oszlatták szét.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 29. a katonatanácsot letartóztatták.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 30. a közös hadsereg 32. gyalogezredének három százada a budapesti Keleti Pályaudvarnál a demonstrálókhoz csatlakozott, másnap pedig elfoglalták a Lobkowitz-laktanyában működő katonai állomásparancsnokságot, amelyet a karhatalmi század tétlenül nézett. A lázadókhoz több Budapesten állomásozó katonai alakulat is csatlakozott.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetiünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 30. a szlovák nemzeti tanács Túrócszentmártonban kimondta felvidék elszakadását Magyarországtól.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 31. a közös hadsereg 67. gyalogezrede pótzászlóaljának katonái a tüntetőkhöz csatlakoztak Eperjesen, majd a városban fosztogattak.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 31. gróf KÁROLYI Mihály vezetésével koalíciós kormány alakult.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 1. Temesváron a közös hadsereg 4. lovashadosztályának katonái és az általuk felfegyverzett orosz hadifoglyok a városra támadtak, amit BARTHA Albert alezredes városparancsnok a hadapródiskola növendékeivel vert vissza.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 2.–1919. április 8. a cseh csapatok megszállták a felvidéket.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 4. a francia balkáni hadsereg Zimonymál átkelt a Dunán.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 9: Románia hadat üzent Németországnak.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 13. a kormány megbízásából LINDER Béla tárca nélküli miniszter Belgrádban aláírta a háborút lezáró fegyverszüneti egyezményt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 13. Dél-Dunántúl délszláv megszállásának kezdete.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 13. a román csapatok elkezdtek megszállni Erdélyt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 13. Erdély keleti határán a Kárpátok szorosait és a mellettük fekvő magyar községeket a román hadsereg elővédei megszállták.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 14. Mohácsra megérkezett a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő egy százada.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 14. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő csapatai megkezdték pécsi bevonulásukat.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 16. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő csapatai bevonultak Barcsra.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 17. az ENTENTE engedélyt adott a román csapatoknak a demarkációs vonalak elérésére, amelyet azonban nem tudatott a magyar féllel.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 17. Baja város rendőrkapitányi tisztségét a délszláv megszállók által kinevezett JAKOVljeVICS Milorád vette át.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 18. a délszláv haderő által megszállt Dél-Baranyában a megszállók megszakították a telefonösszeköttetést Budapesttel.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 18. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő csapatai éjjel bevonultak Szigetvárra.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 22. Pécs város kormánybiztosává OBERHAMMER Antalt nevezték ki.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 24 a román haderő csapatai megkezdét Erdély megszállását.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 25. az Újvidékre összehívott Nagy Szerb Nemzetgyűlés kimondta a bácskai, bánáti és baranyai megszállt területekből álló Vajdaság létrejöttét és a Szerb Királysághoz csatlakozását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 1. a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő csapatai bevonultak Pécsváradra.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 1. a Gyulafehérvárra összehívott erdélyi román nemzetgyűlés kinyilvánította Erdély elszakadását Magyarországtól és Romániához való csatlakozását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 2. CLEMENCEAU táviratban engedélyezte a Maros átlépését.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 3. Pécs város pártjai, felekezetei és intézményei közös határozatot hoztak arról, hogy nem akarnak idegen állam kötelékébe kerülni.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 3. Pécs város közgyűlése is elfogadta, a város pártjai, felekezetei és intézményei által együttesen hozott határozatot arra vonatkozóan, hogy nem akarnak idegen állam kötelékébe kerülni.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 3. a román haderő csapatai átlépték a demarkációs vonalat.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 8. Dicsőszentmártonban a román nemzeti tanács erőszakkal átvette a hatalmat.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 8. VIX alezredes közölte a magyar kormánnyal, hogy Románia, mint az ENTENTE szövetségese vesz részt a magyar területek megszállásában.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 8. a francia katonai vezetés kijelentette – a román haderő erdélyi bevonulása kapcsán – hogy nem kell különbséget tenni a szükséges hadászati pontok és az egész terület megszállása között.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 18. a megszálló délszláv hatalom Baja város rendőrtisztjeit szerbekkel váltotta fel.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919

január 2. a délszláv haderő által megszállt Dél-Baranyában megtiltották a demarkációs vonal átlépését, valamint az utazást engedélyhez kötötték, továbbá bevezették a csomag- és levélcenzúrát.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 3. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái a Pécs melletti Isten kútja nevű pataknál fejen lőtték ANGEL Ádám 17 éves sörgyári munkást.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 5. a szerb városparancsnok megtiltotta a pécsi rendőröknek a magyar sapka viselését egyben pedig kötelezővé tette a rendőrök számára a „Rendőrk - Gendarmerie” feliratú karszalag viselését.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 22. A román csapatok lényegében harc nélkül befejezték Erdély megszállását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 27. a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság a megszállt Baranyába kormánybiztosnak nevezte ki PANDUROVICS László brecskai ügyvédet, akit csak erőszakkal tudtak beiktatni a pécsi városházán.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február a délszláv haderő által megszállt Dél-Baranyában a polgári házasságkötések alkalmával használt magyar nemzeti szimbólumok további alkalmazását betiltották.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 22. általános sztárjk tört ki Pécsen a romló közbiztonsági állapotok és a szerb megszállás ellen.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 23. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő pécsi városparancsnoka a városi rendőrség felügyeletével bízta meg SZVETIR Kosztics szerb főhadnagyot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 23. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő pécsi városparancsnoka katonai rendőrséget hozott létre.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március a délszláv haderő által megszállt dél magyarországi területeken a megszállók arra kötelezték a közigazgatásban dolgozókat, hogy a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságra tegyenek esküt. Aki az esküt megtagadta azt elbocsájtották és internálták.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 4. a Pécsre megszálló délszláv csapatok parancsnoka a város tekintélyes polgárai közül túsokat ejtett és őket Zágrábba, illetve Verőcére szállította.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 26. a magyar rendvédelmi testületeket az újonnan felállított Vörös Őrségbe integrálták.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 4. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő parancsnoksága elrendelte – a rendvédelmi testületek kivételével – a fegyverek beszolgáltatását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 12. Málon a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái kíséreltet tettek RÉDER Antal asztalosmester házának kifosztására, amit a szomszédok akadályoztak meg. A kikerkező szerb csendőrök mentették meg a népharagtól a szerb katonákat.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 16. Magyarország belső területe (Alföld, Dunántúl, főváros) ellen irányuló hadjárat kezdete.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 16. BERTHELOT tábornok a francia keleti intervenció sereg parancsnoka engedélyezte, hogy a Vix jegyzékben foglalt semleges zóna keleti határáig terjedő területet a szövetséges csapatok megszállják.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 20. a román csapatok elérték a Vix-jegyzékben foglalt semleges zóna keleti határát.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 22. a román csapatok elkezdtek a Tiszántúl megszállását.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 26. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái Mecsekszabolcson GÁBOR György plébánost és BERNÁTH János harangozót kirabolták.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 28. a román csapatok elérték a Tisza vonalát.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái SCHNEIDER Mátyás pécsi lakostól a nyílt utcán elrabolták ruháit.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 1. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái a pécsváradi vendéglőt kifosztották.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 3. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái a pécsi Klimó utcában SZABLÁS István kertészt halálra szurkálták.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 3. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái KOVÁCS Józsefnét a pécsi sziget utcai házában megkísérelték kirabolni.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 5. a Vörös Őrség CSERNY-különítménye az éj leple alatt lerohanta és lefegyverezte a Magyar Királyi Csendőrség egyetlen zászlóalját, amely Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében állomásozott.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 6. Barcon szerb katonák kifosztották WERKMANN József lakását. Az ott lakó 65 éves FELBER Józsefné a rablás során szörnyet halt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 12. a délszláv haderő által megszállt dél-magyarországi területeken működő állami hivatalok számára elrendelték a szerb-horvát vagy a szlovén nyelv használatát latin, vagy ciril betűkkel.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 19.–július 21. a Vörös Őrség CSERNY-különítményének tagjai az éj leple alatt lakásukról elhurcolták FERY Oszkár cső. altbgy.-t, MENKINA János cső. alez.-t és BORHY Sándor cső. alez.-t, akiket halálra kínoztak a Mozdony utca tanítónőképzőben berendezett főhadiszállásuk pincéjében, majd a holttesteket az éj leple alatt a Dunába dobták.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 1.–augusztus 6. a PEIDL-kormány működése.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 2. Baján – a rendőrség segítése érdekében – polgárőrséget szerveztek.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 2. a román csapatok elfoglalták Szolnokot.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti

tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 3. a PEIDL-kormány feloszlatta a Vörös Őrséget.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 4. a román csapatok elérték Budapestet.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 10. a román csapatok érintkezésbe kerültek az északról támadó cseh alakulatokkal.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szepember 23. Magyarország ellen irányuló román hadjárat befejezése Észak-Dunántúl megszállásával.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november Eduard BENEŠ javaslatára Franciaország indítványozta a főtanácsban, hogy valamennyi magyar fegyveres testület oszlassák fel, helyettük pedig francia vezetésű nemzetközi csendőrséget állítsanak fel. A javaslatot a szövetségesek leszávták.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 10. a Dél-Baranyát megszálló délszláv haderő csapatainak katonái THASSY Elemér földbirtokost, feleségét és gyermekét Drávatamásiban a házukat kifosztva megölték.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 19. a megszállók feloszlatták a barcsi nemzetőrséget, csendőrséget és határrendőrséget.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 25. a délszláv haderő által megszállt Dél-Magyarország területére kiterjedően a megszálló csapatok segítségével létrehozták a Nemzeti Tanácsot (Narodna Uprava)

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 25. a délszláv haderő által megszállt Dél-Magyarország területére kiterjedő hatáskörrel létrehozták a végrehajtó hatalom gyakorlására hivatott Nemzeti Igazgatóságot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 25. a délszláv csapatok által megszállt Dél-Magyarország területén a megszállók megtiltották a magyar kormány intézkedéseinek végrehajtását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 13. Halsey E. YATES ezredes – feladata teljesítésével, azaz a magyar rendvédelem reorganizálásával és újrafelfegyverzésével – kivált az ENTENTE magyarországi tábornoki missziójából.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1920

tavasz a Dél-Baranyát megszálló haderő parancsnokságának utasítására vasútőrséget kellett szervezni.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 30. a román hadsereg kivonult Magyarország általa megszállt területeiről a Partium és Erdély kivételével.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április MIROSZAVLJEVICS szerb tábornok polgárőrség felállítását rendelte el a bajai háromszögben.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 4. a magyar béke delegáció aláírta a trianoni békediktátumot, melyet a magyar törvényhozó testület 1921/XXXIII. tc.-kel emelt be a magyar törvények közé.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1920. július 21. – 1921. április 14. a gróf TELEKI Pál által vezetett kormány működése.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Ber-

talán Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szepember 24. a Magyar Királyi Államrendőrség kaposvári kerületi főkapitánya Dél-Baranya megszállt területének demarkációs vonalán rendőri kirendeltségeket hozott létre Németladon, Oroszlón és Püspöknádasdon.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1921

július 26. a francia külügyminisztériumban megtörtént a trianoni békediktátum ratifikált példányainak kicserélése.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 26. a magyar nemzetgyűlés becikkelyezte az országra kényszerített trianoni békediktátumot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 9. a nagyhatalmak Budapesten állomásozó diplomatái megtárgyalták a Dél-Magyarországot megszálló délszláv haderő csapatainak a trianoni határok mögé vonásának tervét.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 12. Baja szerb rendőrkapitánya felpofozott egy lányt, mert magyar kokárdát viselt.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 14. a délszláv haderő csapatai által megszállt dél-baranyai területek szakszervezeteinek kongresszusa azzal bízta meg az újonnan megválasztott bizottságot, hogy tegyen meg mindent a szerb csapatok kivonása ellen, egyben pedig kikiáltották a Független Szerb-Magyar Köztársaságot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 16. a magyar kormány bejelentette, hogy nem ismeri el az 1921.08.14-én Pécsen kikiáltott Szerb-Magyar Köztársaságot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 16. a belügyminiszter körrendeletet adott ki a délszláv hadsereg által kiürített területeken foganatosítandó rendszabályokról.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 17. Szigetváron polgárőrség alakult KRISZT Béla ügyvéd vezetésével.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere

re Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 17. a Magyar Köztársaság kikiáltása nyomán Pécssett karhatalmi század alakult.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 18. – augusztus 25. Mohácson polgárőrség működött a megszálló délszláv haderő csapatainak kivonulása és a magyar csapatok bevonulása között.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 19. Pécs szerb katonai parancsnoka lefegyvereztette az 1921.08.17-én alakult magyar karhatalmi századot.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 20. a nemzeti hadsereg ettől az időponttól léphette át a demarkációs vonalat.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 20. dr. KISS György Baranya vármegye új főispánja a bajai városházán ünnepélyesen átvette a közigazgatást.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 20. Szigetvárra bevonultak a magyar csendőrök.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 20. Baranya vármegye új főispánja ideiglenesen kinevezte a bajai rendőrség élére dr. SCHRAPF Andor ügyvédet.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 20. Bátaszékre bevonultak a magyar csendőrök

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 21. a Dél Magyarországot megszálló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság csapatai elhagyták az ENTENTE által kijelölt demarkációs vonalat.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA János: Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919–1920. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 105–113. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten

hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 21. a nemzeti hadsereg bevonult Bajára.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 21. a magyar belügyminiszter a bajai Magyar Királyi Államrendőrség élére TRENKA Kálmán rendőrtanácsost, helyettesévé pedig HETHL József rendőrkapitányt nevezte ki.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 21. Barcsra bevonultak a magyar csendőrök.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 21. Pécs város lakosai a köztereken ünnepelték a magyar csendőrök bevonulását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 22. a nemzeti hadsereg csapatai bevonultak Pécsre.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 22. a nemzeti hadsereg csapatai bevonultak Dunaszecsrőre.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus 25. a Magyar Királyság és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság határvonalának megállapítása.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 25. a belügyminiszter feloszlatta a Dél-Baranya megszállt területének demarkációs vonalán létesített németladi, orosz- és püspöknádasdi rendőri kirendeltségeket.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1922

május 5. elhelyezték a terepen az orsztrák, magyar és a szerb-horvát-szlovén állam hármashatár jelét Oberdorsen ausztriai, Felsőszölnök magyarországi és a szlovéniai települések határában.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 22. a Magyar Királyi Államrendőrség elkészítette a Dél-Dunántúlt megszálló délszláv haderő csapatainak katonái által elkövetett bűncselekmények statisztikáját. E szerint csupán Péccset 20 gyilkosságot és 15 rablást, útonállást, illetve betörést követtek el.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1925

1925 a Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítésének kialakításában visszatértek a háború előtti elvekhez.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1926

március 20. a belügyminiszter rendeletben egységesítette a határforgalom ellenőrzésénél használt „keletbélyegzőket”.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1927

1927 Megjelent a *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1927, s.n.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1928

1928 az államhatárokon az átkelőhelyek számára – márciustól júniusig – új határátléptető-bélyegzőket rendszeresítettek.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1929

június a Magyar Királyság államhatárának határátkelőhelyein az átléptető-bélyegzők által használt tinta színét megváltoztatták. A korábbi zöld belépési szín liláskékre, a kilépési narancs pedig pirosra változott.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930

1930 a szovjet haderő kötelékében ejtőernyős, illetve légi szállítással deszant zászlóaljkat hoztak létre.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930 a szovjet haderő különleges hadviselést folytató csapatait első ízben vetették be.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél*

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930 a Magyar Királyi Csendőrség szervezetében új szolgálati ágat hoztak létre a csendőrségi nyomozó szolgálatot.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1930 A Magyar Királyság kölcsönös vízummentességi megállapodást kötött Németországgal, Olaszországgal és Ausztriával.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határjártató) bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1931

február 14. a Magyar Királyi Csendőrség megalakulásának 50. évfordulóján először rendezték meg a csendőr-napot.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ősze SCHILL Ferenc vörgey. A Magyar Királyi Csendőrség felügyelője belekeveredett egy nyugállományú altbgy. által tervezett, kormányzó elleni szervezkedésbe. SCHILL Ferenc a vizsgálati fogságban öngyilkosságot követett el. Az esetleges szerepe soha nem derült fény. Feltételezett szerepét valószínűtlenné teszi, hogy a szervezkedés felgöngyöltésében a csendőrség élen járt.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1933

1933 Hermann GÖRING birodalmi marsal, porosz miniszterelnök létrehozta az ejtőernyős vadászokból szervezett első ejtőernyős német rendvédelmi alakulatot a berlini rendőrség alárendeltségében Weckei Rendőrszázlálj néven.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1933 cserkész világtalálkozó Gödöllőn.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 14. az első hivatalos csendőrnapi.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1935

április a berlini rendőrség szervezetéből az ejtőernyős zászlóaljait áthelyezték a német haderő kötelékébe.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1937

1937 a Magyar Királyi Folyamőrség által működtetett határátkelőhelyeken – a többi határátkelőhelyhez viszonyítva egy éves késéssel – bevezették az új határátkelő bélyegzőket.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938

1938 a szovjet haderőben a légideszant alakulatokat dandárokká szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 2. az első bécsi döntés értelmében a felvidék többségében magyarok által lakott területei – Nyitra térségének kivételével – visszatértek az anyaországhoz.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 9. megszűnt a – visszacsatolás időszakára hadműveleti területté nyilvánított – felvidéki területre történő beléptetés ellenőrzése, a hadműveleti területté nyilvánítás feloldásával egyidőben. Ezzel a visszacsatolt Felvidéki területekre irányuló mozgás szabaddá vált.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1939

1939 a Wemacht különleges műveleti erői fejlesztésének kezdete.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1939 a Wehrmacht kötelékében működő ejtőernyős alakulatokat egy hadosztállyá szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

január 15. A Magyar Királyi Folyamőrség rejtett része – a flottilla – a Magyar Királyi Honvédséghez került. A testület vízi-rendészeti teendőket ellátó nyílt szervezete pedig – a területi illetékességtől függően – a Magyar Királyi Csendőrséghez, illetve a Magyar Királyi Rendőrséghez került.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1940

1940 a brit haderőben létrehozták német minta alapján az első légideszant alakulatokat.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1940 a Wehrmacht kötelékében működő légideszant hadosztályokat egy hadtestté szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1940 a Wehrmacht Brandenburg hadosztálya – különleges hadműveleti cselekmények teljesítésével – részt vett Hollandia elfoglalásában.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június Bessarabia elfoglalása során a szovjet haderő kötelékében légideszant csapatok biztosították – a visszavonuló román csapatok hátában – a közlekedési infrastruktúra és az ipari góccok viszonylag sértetlen állapotban való maradását a szovjet főerő megérkezéséig.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél*

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1941

1941 a brit haderőben létrehozták az első különleges hadviselésre alkalmas századot.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1941 a szovjet haderőben a légideszant csapatokat három dandáros hadtestté szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1941 megjelent a *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1941, Stádium sajtóvállalat.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1942

1942 a brit haderőben a különleges hadviselésre alkalmas alegységeket ezredé szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1942 a brit haderőben felállították az első légideszant hadosztályt.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1942 a szovjet haderő valamennyi frontparancsnokságának az alárendeltségébe egy szpecanz (különleges hadviselést folytató) zászlóaljat helyeztek.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1942 az USA haderejében létrehozták az első ejtőernyős zászlóaljat.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1943

1943 az SS kötelékében különleges műveleti erőt hoztak létre.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1943 az USA haderejében felállították az első légideszant hadosztályt.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 8. a Wehrmacht légideszant csapatai elfoglalták a Monte Rotondon erődé fejlesztett olasz főhadiszállást. Mivel azonban az olasz hadsereg körülzárta az erődöt az ejtőernyősök kivonását fogolycsere formájában valósították meg.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

szeptember 10. a Waffen SS Friedenthal Különleges Alakulatából és a Wehrmacht hagyományos ejtőernyős alakulataiból létrehozott német csoport SKORZENY Ottó vezetésével kiszabadította Benito MUSSOLINIT fogságából, a Grand Sasso 2 900 m magas hegyen lévő szállodából.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 2.–6. a brit haderő SAS komandót vetett be a szövetséges hadifoglyok kiszabadítására az olaszországi Ancona és Pescara városok térségében.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944

1944 a szövetségesek létrehozta egy légideszant hadsereget.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944 az SS kötelékében kialakított különleges műveleti erőkhöz helyezték a Wehrmacht különleges erejének személyi állományát. A Wehrmacht különleges erő pedig – átszervezés és átfegyverzés nyomán – páncélgránátos hadosztállyá alakult.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944 a brit haderőben kifejlesztett négy SAS ezredet SAS dandárrá szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944 az USA haderejében a légideszant hadosztályokat hadtestté szervezték.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 22–23. a Fülöp-szigeteki Manilától délkeletre Las Banes településnél az USA hadereje – fogolyszabadítás céljából – különleges műveleti alakulatot vetett be.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

május 25. a Wermacht-tal együttműködve vetették be, a jugoszláv partizánok elleni műveletben az SS Fallschirmjäger ejtőerős zászlóalj.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július–augusztus a brit haderő SAS alakulatokat vetett be Normandiában a visszavonuló német haderő mozgásának akadályozása céljából.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július az úgynevezett csendőr puccs, a puccs feltételezése azonban teljességgel alaptalan.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 8. a zászlószentelésre Budapestre rendelt csendőr alakulatok a kormányzó utasítására visszatértek ehylőrségeikbe.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 9. a honvéd páncélos csapatok elhagyták Budapest térségét.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 25. a brit haderő SAS alakulatai sikertelen kísérletet tettek Rommel tábornagy elfogására a Párizs melletti Rambouillet-nél.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

július 31. a brit haderő SAS csoport alkalmazásával zavarta a visszavonuló ellenség mozgását La Mans térségében.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 12. a brit haderő ejtőernyős zászlóaljkat küldött Athénba azzal a céllal, hogy a főerők megérkezéséig stabilizálják a város közbiztonságát.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1945

tavasz felállították a Wehrmacht – két hadtestből álló – ejtőernyős hadseregét.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1945 Az ideiglenes magyar kormány az 1690/1945.ME. r.-tel feloszlatta a Magyar Királyi Csendőrséget.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

augusztus Mandzsuria elfoglalása céljából végrehajtott sikeres szovjet hadművelet során több ízben eredményesen alkalmazták a szovjet haderő három deszant erejű légideszant alakulatait.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1947

február 10. a párizsi békeszerződéssel Magyarország ismét elveszítette az 1938 és 1941 között visszatért területeket. Ezen felül pedig Pozsony alatt három magyar községet Csehszlovákiához csatoltak. A trianoni 2 266 km hosszúságú államhatár a párizsi békeszerződés nyomán 2 233 km-re zsugorodott.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november a trianoni békeszerződés nyomán kijelölt magyar-osztrák-csehszlovák határvonalak érintkezési pontjait jelölő triplexet áthelyezték a párizsi békeszerződésben foglalt újabb elcsatolás nyomán keletkezett hármashatár pontra.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1949

július 19. a magyar-szovjet redemarációs határdokumentum aláírása.

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1956

november 4. megindult a szovjet hadsereg támadása Budapest ellen – ahol elfoglalják a Honvédelmi Minisztériumot – és számos magyar nagyvárosba vonulnak be.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 12. a Magyar Forradalmi Munkás Paraszt Kormány ügynevezett tisztí nyilatkozatot íratott alá a fegyveres testületek hivatásos állományú tagjaival, amelyben vállalták a forradalmat külföldi csapatokkal leverő rendszer szolgálatát. E nyilatkozat hiányában további szolgálatot nem láthattak el.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 12. – 1957. február 28. MÜNICH Ferenc mint a Magyar Forradalmi Munkás Paraszt kormány elnökhelyettese ténylegesen megbízva a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek vezetésével.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

november 20. a karhatalmi alakulatok szervezésének kezdete.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

nyos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

december 10. a fegyveres erők minisztere megszüntette a karhatalmi alakulatok önálló tevékenységét.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1957

február 15. újból bevezették a karhatalomnál a sorozáson alapuló szolgálatot.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 15. a karhatalom zömét a határok őrzésére vezényelték.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 15. a nyugati és a déli határokon ismét bevezették a határsáv engedélyeket.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

február 28–március 1. MÜNICH a Magyar Forradalmi Munkás Paraszt kormányának a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek vezetésével megbízott elnökhelyettese.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

március 15. márciusban újakezdjük (MUK) jelszót hangoztatták az idegen túlerővel levert és illegálisba kényszerített magyar forradalmárok, amelyre azonban a megszálló csapatok létszámfölénye miatt nem került sor.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 1. – június 1. a honvéd karhatalmi alakulatokat a kormány megszüntette, a budapesti ezred kivételével, amely 1968-ban Kalocsára települt.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

június 7. felállították az Országos Rendőr-főkapitányság Karhatalmi Parancsnokságát, amelynek az irányítása alá került a rendőrséghez rendelt valamennyi karhatalmi alakulat.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1959

1959 Kialakult a BM Karhatalom struktúrája, amely kisebb módosításokkal 1972-ig működött.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudomá-

nyos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1964

október 31. osztrák-magyar határszerződés.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1996

május 15. a magyar-osztrák-szlovák hármashatárt jelölő triplexről a három ország képviselői által aláírt jegyzőkönyv készült, mivel a három határ találkozásának jelölésére műalkotást helyeztek el a terepen.

VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX ORGANICUS

A, Á

Abwehr a Wehrmacht hírszerző szervezete.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

Belügyminisztérium az első független magyar kormány óta – a GYURCSÁNY-, majd BAJNAI-kormány kivételével – folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A belügyi tárca a mindenkori magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban – a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően – a Budai Várban álltak. A második világháború után azonban – amikor a Budai Vár megszűnt Magyarország hatalmi centrumaként működni – mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosevelt tér által határolt háztömb épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.)

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Birodalmi Biztonsági Főhivatal lásd **Reichssicherheitshauptamt (RSHA)**

BM Karhatalmi Ezred 1956. XI. 4. után a Belügyminisztérium felügyeletével szerveződött karhatalmi alakulat (lásd.: karhatalom.)

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Brandenburg-hadosztály a német haderő (Wehrmacht) hírszerző szolgálatának (Abwehr) kötelékében 1939-ben létrehozott különleges műveleti hadosztály, amelyet 1944-ben – átszervezés és átfegyverzés nyomán – páncélgránátos hadosztállyá alakítottak, a különleges műveleti szakembereket pedig átadták a Waffen SS Friedenthal Különleges Alakulatnak.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

C, Cs

Császári és Királyi Hadsereg az Osztrák-Magyar Monarchia szárazföldi véderejéből a közös hadseregre vonatkozó elnevezés. A kifejezést az 1889. évi uralkodói utasítás vezette be. (lásd.: Közös hadsereg.)

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Cserny József Különítmény lásd **Tanácsköztársaság ismertebb különítményei**.

E, É

Entente (Antant) az Anglia és Franciaország között 1904. április 8-án Londonban aláírt szerződés, az *Entente Cordiale* (a.m. Szívélyes Egyetértés) szóból származik, általában a szövetségi rendszer (*antant hatalmak* = Nagy-Britannia és Franciaország) és a köréjük csoportosult országok együttes megnevezése

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Erdélyi Román Nemzetgyűlés 1918. őszén Gyulafehérvárott ülésezett. Az Erdélybe benyomuló román haderővel érkező emigráns román politikusok nyomására egyoldalúan kinyilvánította Erdély elszakadását Magyarországtól.

ERNYS Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

Fallschirmjäger a Waffen SS ejtőernyős zászlóalja.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fegyveres Erők Minisztériuma az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharcot leverő szovjet csapatok fegyveres támogatására létrehozott minisztérium.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fővezérség a Tanácsköztársaság után Szegeden újjászerveződő magyar hadsereg vezető szervezete.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Friedenthal Különleges Alakulat a Harmadik Német Birodalom Birodalmi Biztonsági Főhivatalának a közvetlen irányítása alatt, az SS kötelékében 1943-ban létrehozott zászlóalj erejű különleges műveleti erő. A Friedenthal Különleges Alakulatot folyamatosan fejlesztették. Ide kerültek a Wehrmacht Brandenburg-hadosztálya páncélgránátos hadosztálya való átszervezése után a különleges műveleti szakemberek. A Friedenthal Különleges Alakulatot 1944-re különleges műveleti feladatok teljesítésére alkalmas dandárrá fejlesztették.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG csendőrség (1849–1867) a neoabszolutizmus erőszakszervezete, amely jó eredményeket ért el ugyan a közrend fenntartása terén, azonban a magyar hazafiak üldözése terén is jeleskedett. A kiegyezéssel a magyarországi szervezeteit felszabták.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Haditengerészet itt: Az Osztrák-Magyar Monarchia hadszervezetének vízen működő haderőneve, feladata: az ellenség tengeri haderejének megtörése, a partvidék védelme az ellenséges tengeri haderő ellen, az ellenség partraszállásának megakadályozása, saját szárazföldi csapatok vízi szállításának biztosítása és a tengeri kereskedelem védelme.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Hadsereg-főparancsnokság az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregparancsnokságai felett álló parancsnokság.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Had történelmi Inézet- és Múzeum a Budai Vár Kapisztrán-téri laktanyájában hozták létre az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán. A magyar hadtörténelem gondozásának intézménye.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Honvédelmi Minisztérium (HM) az első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot – a testőrök, a koronaőrség és a képviselőházi őrség kivételével – a honvédelmi tárcához tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a magyar királyi csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcához tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit-híd pesti hídfőjénél létesített új épületgyűttesbe költözött, ahol azóta is működik.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Karhatalom az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése nyomán a pártállam által létrehozott önálló fegyveres erő, amely 1972-ig működött. Katona szervezetű alakulatokból állt. A nagyobb városokban önálló zászlóaljokat, Budapesten ezredet, néhány településen pedig önálló századot állomásoztattak. A tisztek és a tiszthelyettesek kivételével – akik hivatásos állományhoz tartoztak – a személyi állományt sorozták. A teljes személyi állomány katonai rendfokozatot viselt, a testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak. Közvetlenül a Magyar Szocialista Munkás Párt központi vezetése alá tartozott, amely az irányítást az adminisztratív osztályon keresztül gyakorolta. A karhatalom feladatát zavargások, lázongások felszámolása, elemi csapás esetén annak elhárításában való részvétel alkotta. A karhatalom rendőri jogosultságokkal nem rendelkezett. A rend fenntartása érdekében a nagylétszámú erőkoncentrációt igénylő feladatokban alkalmazták. A puha diktatúra konszolidációja nyomán a testületet felszámolták.

Ebből a pártállami helyzetből fakadt rendszerváltás utáni magyar állam rendvédelmi terminológiájában a csapaterős rendvédelmi tevékenység kifejezés, mivel a pártállam időszakában az önálló karhatalmi fegyveres erőt többnyire erre a célra használták. A karhatalom önálló fegyveres szervezetkénti létrehozására és működtetésére a szovjet minta nyomán került sor, mivel a karhatalom elődszervezetének az úgynevezett „kék ÁVÓ” tekinthető, amely lényegében a karhatalommal harmonizáló feladatrendszerrel rendelkezett az államvédelmi hatóság szervezetén belül.

A második világháborút megelőzően azonban a karhatalom nem szervezetet, hanem tevékenységet jelentett. E tevékenységhez tartozónak tekintettek minden feladatot, amelynek a teljesítéséhez fizikai kényszerítés, kényszerítő eszközök, esetleg

fegyver használata is szükséges volt, vagy szükségessé válhatott. Ebből fakadóan karhatalmi feladatok ellátására általában a rendvédelmi testületek, illetve nagyobb létszám koncentráció esetében a haderő csapatai voltak hivatottak. A második világháborút megelőzően azonban a karhatalmi tevékenység alatt nem csupán a csapatkötelékben végrehajtott tevékenységet értették. Ide tartozónak tekintettek minden feladatot a létszámtól függetlenül – például a fogolykísérést is, amelyhez általában egy vagy két főt vettek csupán igénybe – amelynek a végrehajtása során fizikai kényszerítő erő, illetve kényszerítő eszköz, vagy fegyverhasználat alkalmazására is sor kerülhetett.

A második világháború végéig nagyobb létszámot igénylő karhatalmi feladatok ellátására – a jelenlegi terminológia szerint csapaterős tevékenység végzésére – általában a haderő alakulatait kérték fel. A felkérés lehetőségeit és a teljesítés módját – az ország törvényeivel összhangban – jogszabályokban rögzítették. A karhatalmi feladatokra igénybe vehető katonai alakulatok személyi állományát pedig kiképezték a várható karhatalmi teendők szakszerű ellátására is. A második világháború időszakában a Magyar Királyi Csendőrség kötelékében – a várható partizántevékenység kezelhetősége érdekében, a háborús tapasztalatok alapján a csapaterős karhatalmi feladatok ellátása érdekében – csendőr zászlóaljakat hoztak létre, amelyek legénységi állománya sorozott volt. Felszerelésük alapvetően megegyezett a honvéd lövész zászlóaljakéval.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Köszegi Turista Egyesület

VEDŐ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1947-től napjainkig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 1137–147. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Közös hadsereg az 1867/XII. tc. a kiegyezési törvényben foglalt hadügyi közösségből fakadt, így a dualizmushoz tapadó katonai szervezet volt. Az uralkodót illetve meg a véderő „vezérlete” (pld.: a hadüzenet is), „vezénylete” (a haderőt az uralkodó bármikor bárhová irányíthatta), és „belszervezete”, (kinevezések, struktúra megállapítás, szolgálati nyelv meghatározása, fegyelmezés stb.).

A közös hadseregben ezen jogok gyakorlásához nem volt szükséges a két társország hadügyminisztereinek az ellenjegyzése, ellentétben a honvédség és a népfelkelés alakulataival, ahol az uralkodói intenciók a magyar, illetve az osztrák honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. A véderő számára azonban – a széles uralkodói jogkör ellensúlyozásaként – az újonc ajánlást, a szolgálati idő meghatározását, az elhelyezést és az élelmezést a két társország országgyűlése biztosította. A védelmi rendszer nem tartozott a delegációk hatáskörébe, azok közvetlenül az országgyűlések jogkörébe tartoztak. Az uralkodó ugyan szuverén módon rendelkezett a hadsereg felett, azonban katonáért és pénzért az országgyűléshez kellett fordulnia. Az Osztrák-Magyar Monarchia védereje – benne a közös hadsereg – a két társország országgyűlései és az uralkodói akarat egyeztetésével volt alkalmazható.

Az Osztrák-Magyar Monarchia védereje több részből állt. Két fő alkotóeleme volt, a haditengerészet és a szárazföldi haderő. A szárazföldi haderő részei voltak a közös hadsereg, valamint a Magyar Királyságban honvédség és a népfelkelés továbbá a Osztrák Császárságban Landwehr és a Landstrum. A közös hadsereg a szárazföldi haderő túlnyomó részét – $\frac{7}{8}$ -ad részét – alkotta. Nehézfegyverzettel és magasabb parancsnokságokkal (hadtest- és hadsereg parancsnokságokkal) is rendelkezett. A Landwehr és a Landstrum, illetve a honvéd és népfelkelő alakulatok ezredeit dandárparancsnokságok, a dandárokat pedig hadosztályparancsnokságok irányították ugyanúgy mint a közös hadseregben. A Landwehr és a Landstrum, valamint a honvéd és népfelkelő dandárparancsnokságok azonban már a közös hadsereg hadtestparancsnokságai alá tartoztak. Így módon biztosítva volt az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének hadműveleti egysége.

A Lanwehrben és a Landstrum-ban a német, a honvédségnél és a népfelkelésnél pedig a magyar volt a szolgálati nyelv. Ezzel szemben a közös hadseregben az ezrednyelv azzal a nyelvvel egyezett meg, amelyet a katonák származási helyén beszélt a lakosság. Ezt a nyelvet az ezredhez helyezett tisztnek is el kellett sajátítaniuk. A közös hadseregben az ezrednél magasabb parancsnokságok, valamint az egységes hadtest- és hadsereg parancsnokságok nyelve a német volt.

A közös hadsereg személyi állományának sorozás útján történő utánpótlását a katonai kerületek biztosították. Az Osztrák Császárság területén 61, a Magyar Királyság területén 47, Bosznia-Hercegovinában pedig 4 katonai kerület működött. Az ezredkehez ugyanazon kerületektől sorozták a személyi állományt. A közös hadsereg katonai kerületeinek mintájára – de attól függetlenül – az Osztrák Császárságban a Landwehr és a Landstrum, a Magyar Királyságban pedig a honvédség és a népfelkelés önálló katonai kiegészítő kerületekkel rendelkezett.

Az ezrednek belső szervezeti felépítése (zászlóalj, század, szakasz, raj) a haderő mindhárom részénél – közös hadsereg, Landwehr és Landstrum, honvédség és népfelkelés – azonos volt. A közös hadseregbe 33 gyalogos- és 8 lovas hadosztály, a Landwehrben 8 gyalogos hadosztály, a honvédségbe pedig 8 gyalogos és két lovas hadosztály tartozott. Az Osztrák-Magyar Monarchia teljes hadereje 16 hadtestből állt, amelyeket 6 hadseregbe csoportosítottak. A teljes haderő békelétszáma 450 000 fő, hadilétszáma pedig 1 500 000 fő volt. Az Osztrák-Magyar Monarchia véderejében a szabályzatok a fegyverzet és a rendfokozati rendszer egységes volt az egyenruhák azonban eltérőek voltak.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L, Ly

Landstrum az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császárságában a véderő tartalékként működő népfelkelés.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Landwehr a véderő azon része, amely az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császárságában állomásozó és az osztrák kormánynak is alárendelt könnyű fegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya az Osztrák-Császárság örökös tartományainak lakosai közül került ki.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Lenin-fiúk lásd **Tanácsköztársaság ismertebb különítményei**.

Ludovica Akadémia a dualizmus és a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyság katonatisztjeinek képzését megvalósító felsőoktatási intézmény.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány (MFMPK) az állam végrehajtó hatalmát irányító testület megnevezése 1956 és 1972 között.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Állami Térképészeti Intézet.

SUBA János: Magyarország trianoni határainak térképei 1920–1925. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 114–122. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Államrendőrség (1919–1930) az 5 047/1919.ME. r. hozta létre 1919. X. 1-én. Az egységes magyar államrendőrség létrehozásának azonban már voltak dualizmuskori előzményei is. A trianoni békediktátum utáni magyar rendőrséget a Magyar Királyság állami- (fővárosi rendőrség és határrendőrség) és a városi rendőrségek összevonásával hozták létre, a belügyi tárca közvetlen irányítása alá helyezve. Hatósági területe a városokra és a határállomásokra terjedt ki. Feladatát működési területén a közbiztonság védelme alkotta bűnügyi, közrendvédelmi és igazgatásrendészeti teendők ellátása által. A trianoni békediktátum utáni Magyar Királyságban a Magyar Királyi Államrendőrség létszáma (12 000 fő) megegyezett az első világháború előtti városi rendőrségek létszámával (12 000 fő). A testületet 1931-ben – szervezeti módosításokkal egybekötve – átkezesztették Magyar Királyi Rendőrségre. A Magyar Királyi Rendőrség 1945-ig működött, amikor helyébe a Magyar Államrendőrséget hozták létre, a Magyar Királyi Rendőrségben működő határszéli rendőri kirendeltségek helyett pedig határrendőrséget állítottak fel.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőrség (1881–1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban – mint rendvédelmi testület – a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a belügyi tárca kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásfokkal ténykedett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszüntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogosultságai és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának ellátmánya – néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve – megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak ellátmányával. Az 1945 és 1949 között zajló politikai csatározások kezdetén szüntették meg a testületet a magyar zsidóság deportálásában való részvéte-

lének indoklásával. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre illetve szüntették meg. Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszüntetésének pedig deklaráltak politikai okai voltak.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség (MKCSBK) az emigráns magyar csendőrök által 1947 júniusában Graz-ban megalapított „Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Asztaltársaság” utódszervezete, amelyet 1949-ben szerveztek át. Székhelye az Amerikai Egyesült Államokban van. Tagjai – ma már a csendőrök leszármazottai és a Magyar Királyi Csendőrség története iránt érdeklődők – öt világrészben élnek.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Folyamőrség (1920–1939) A folyamőrség előtörténete az Árpád-házi királyok naszádosainak szervezetéig nyúlik vissza. A török hódoltság időszakában a Habsburg-hatalom a naszádosokat a sajkásokkal váltotta fel. A török kiűzése után pedig – a katonai határőrvédék részeként – létrehozták a Titeli Sajkás Kerületet, amely 1848-ig működött. 1850. november 30-án létrehozták a Császári Királyi Flottilla Hadtestet, amely 1866-ig működött, majd 1871-ben felállították a Császári Királyi Haditengerészetből kikülönített budapesti tengerészeti különítményt, amelynek a hatásköre kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó hajózható folyó és állóvizekre. A budapesti különítmény által irányított flottilla maradványaiból hozták létre a Magyar Királyi Folyamőrséget. A folyamőrség létrehozását 1921. január 3-ai minisztertanácsi ülésen döntötték el. A testület felállításának az időpontját 1921. március elsejével határozták meg. A folyamőrség létrehozásáról az 1922/XIV. tc. rendelkezett, melynek a végrehajtását a 122 295/1922. BM. rendeletben foglaltak biztosították. A folyamőrség vízi rendészeti teendők végzésére létrehozott önálló rendvédelmi testületként a belügyi tárca folyamrendészeti osztályának a felügyelete alatt állt. Rejtett feladatát a trianoni békediktátum által felszámolt dunai flottilla maradványainak működtetése alkotta. Nyílt szervezetének létszáma 2 420 főt tett ki, amelyben a fegyveres szolgálatot ellátók létszáma az 1 620 főt nem haladhatta meg. A folyamőrség személyi állománya katonai rendfokozatot viselt, a belső függelmi viszonyok katonaiak voltak. A legénységi állományt kényszertoborzás (sorozás) útján biztosították. A testület számára önálló egyenruhát rendszeresítettek. A testület személyi állománya tagjai számára a Magyar Királyi Honvédségnél is használatos fegyverzetet rendszeresítették. A folyamőrség élén a révfőkapitányság állt. A révfőkapitányság 13 révkapitányságot irányított. A révkapitányságok alárendeltségében pedig 9 révkirendeltség működött. Szükség esetén – a kapitányságok alárendeltségében – révőrségeket is létre lehetett hozni ideiglenes jelleggel. A folyamőrség rejtett részét 1939-ben beolvasztották a Magyar Királyi Honvédségbe honvéd folyamőrök néven. A testület nyílt részét a hatáskörrel együtt – a területi illetékesség figyelembe vételével – átadták a Magyar Királyi Csendőrségnek, illetve a Magyar Királyi Rendőrségnek.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Határőrség (1931–1938) a Magyar Királyi Vámőrség jogutódaként működött. 1938-ban – a Bled-i Egyezmény nyomán a fegyverkezési korlátok oldódásával – a Magyar Királyi Honvédségbe integrálták határőrség csapatnemként. Elődszervezetével megegyezően kettős feladata volt. Nyílt teendőit az országhatár őrzése alkotta, rejtett teendőit pedig az államhatár biztosítása képezte egy esetleges fegyveres konfliktus esetén a magyar fő erők megérkezéséig. A testület nyílt feladatát 5 734 fővel látta el. A legénységi állomány sorozott (kényszertoborzott) katonákból állt. A testület nyílt szervezete négy lépcsős volt. Az államhatár mentén 155 őr működött, amelyeket 70 határügyi tiszt irányított. A határügyi tisztek felett 24 osztály állt, az osztályokat pedig az országos parancsnokság felügyelte. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állomány számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával. A testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány ka-

tonai rangot viselt. A magyar haderő jelentős részét (a gyalog ezredek egyharmadát) a testületben rejtették el határbiztosítási teendők ellátása céljából.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamőrség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Határrendőrség (1906–1919) az 1903/VIII. tc. alapján 1906-ban hozták létre és 1919-ig működött, amikor az 5 047/1919.ME. rendelettel a Magyar Királyi Államrendőrségbe integrálták. A Magyar Királyi Határrendőrség a központi kormánynak alárendelt és önálló hatáskörrel rendelkező rendvédelmi testület volt, amely a határőrizeti részfeladatok ellátásban tevékenykedő társrendvédelmi testületek határőrizeti munkáját is koordinálta. A testület irányítását a magyar kormány a belügyminiszter által valósította meg.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Honvédség (1848–1849 és 1867–1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságok az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianon utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919-ben Magyar Hadsereg névvel illették, amelyet 1920-ban Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésre. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi Bled-i Egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar véderőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848–1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Rendőrség (1931–1945) 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti- és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekvenciált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben hét kirendeltséggel), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemlélő központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamisításban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Vámőrség (1921–1930) a testület a trianoni békediktátum után a magyar határok őrzésére és védelmére létrehozott fegyveres szervezetként működött. A Magyar Királyi Vámőrség alap szervezeti egységei az őrsők voltak. Az őrsöket a szakaszparancsnokságok, a szakaszparancsnokságokat pedig a kerületparancsnokságok irányították, a szervezet élén a Magyar Királyi Vámőrség Felügyelősége állt. A Magyar Királyi Vámőrség szervezetében 7 kerületparancsnokság, 52 szakaszparancsnokság és 101 őrsparancsnokság működött. A Magyar Királyi Vámőrség feladatát 4 041 főnyi személyi állománnyal látta el. A testület legénységi állományát úgynevezett kényszertoborzás (sorozás) útján biztosították. A Magyar Királyi Vámőrség – a határok védelme céljából – a testületi létszám feletti katona erőt 1928-ig – a Szövetségek Közti Ellenőrző Bizottság magyarországi jelenléte miatt – nem lehetett elrejteni. Később azonban a Magyar Királyi Vámőrség, majd a jogutódja a Magyar Királyi Határőrség rejtésében állomásozott az államhatár mentén a magyar ezredek egyharmada 1938-ig a Bled-i Egyezmény megszületéséig. A testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állománya számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával.

SOM Krisztián: A Magyar Királyi Folyamórség (határ)átléptető bélyegzői. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 100–104. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Kommunista Párt (MKP) 1918 őszén megalakult baloldali marxista-leninista párt, amely 1919 és 1944-45 között illegálisan tevékenykedett, 1948–1949-től azonban „egyeduralkodóként” irányította az országot. 1918–1919 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1919 Magyarországi Szocialista Párt, 1919–1943 Kommunisták Magyarországi Pártja, 1943–1944 Békepárt, 1944–1945 Kommunisták Magyarországi Pártja, Magyar Kommunista Párt, 1945–1948 Magyar Kommunista Párt, 1948–1956 Magyar Dolgozók Pártja, a magyar pártállam pártja. A Magyar Kommunista Párt (MKP) és a Magyar Szociáldemokrata Párt (MSZDP) egyesülésével jött létre az 1945 és 1949 közötti – úgynevezett ki-kit győz le időszak – politikai eseményeinek következményeként 1948. VI. 12-én. A KMP a „szalámi taktika” néven elhíresült politikájával fokozatosan számolta fel ellenfeleit, a folyamat végén pedig már a szövetségeseit is. A politikai csatározásokban gyengébbnek bizonyult MSZDP maradványait olvasztotta magába az MKP az új párt az MDP létrehozásával. 1956–1989 Magyar Szocialista Munkáspárt néven működött.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Nemzeti Tanács 1918 októberében megalakult testület, amely november 1. után, mint államfői testület működött, előbb gróf KÁROLYI Mihály vezetésével, utóbb pedig HOCK János elnökletével.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

megye (1945 előtt vármegye) az államalapítástól működő középszintű közigazgatási szervezet. A trianoni békediktátum előtt a történelmi Magyarországon 63 vármegye működött. A megyék járásokra (kistérségekre) oszlottak. A szabad királyi városok (később törvényhatósági jogú városok, napjainkban megyei jogú városok) és a mezővárosok (később rendezett tanácsú városok, napjainkban városok) közül csak a mezővárosok tartoztak a megyék fennhatósága alá. A megyék kiterjedt autonómiával rendelkeztek a központi államhatalommal szemben is. Nem csupán közigazgatási, hanem politikai funkciót is betöltöttek. A rendi országgyűlésekbe a küldötteket a vármegyék küldték. A vármegyék alkották a nemzeti ellenállás bázisát a HABSBURG homogenizációs törekvésekkel szemben. A jelenlegi 19 megye részben az elcsatolt megyék maradványainak egyesítése nyomán keletkezett.

KÁL MÁN Zsolt: Somogy vármegye bünöndözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N, Ny

Nagy Nemzetgyűlés 1918 őszén Újvidéken ülésezett. A Dél-Magyarországra benyomuló délszláv haderővel érkező emigráns szerb politikusok nyomására egyoldalúan kimondta a megszállt területek (Bácska, Bánát és Baranya) Magyarországtól történő elszakadását.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

NATO (Észak Atlanti Katonai Szövetség) Észak-Amerika és Európa katonai szövetsége.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Hadsereg lásd **Magyar Királyi Honvédség**.

Nemzeti Igazgatóság Dél-Magyarországot 1918-ban megszálló délszláv haderő által létrehozott polgári szervezet, amely a térség végrehajtó hatalmának irányítására volt hivatott.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzeti Tanács a Magyar Királyság délszláv csapatok által 1918-ban megszállt területére kiterjedően a megszálló haderő segítségével létrehozott kormányzó testület.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Nemzetőrség az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában – francia minta alapján – létrehozott fegyveres szervezet. A Nemzetőrség 1848–1849-ben honvédelmi és rendvédelmi segédszolgálati jellegű teendők ellátására volt hivatott a honvédség és a rendőrségek mellett. A nemzetőrség tisztjeit századosig bezárólag választotta. A Nemzetőrség a kormányfő irányítása alá tartozott. A nemzetőrség önkéntesekből állt, akik – legalább is elviekben – a honvédséggel megegyező ellátásban részesültek igénybevételük ideje alatt. A nemzetőrség rendvédelmi teendők ellátásában résztvevő alakulatainak a létszáma 70 000 – 80 000 főre becsülhető. A központi államhatalom is törekedett – az önkormányzatokhoz és a nagybirtokosokhoz hasonlóan az első világháború végén – karhatalmi szervezetek létrehozására. E szervezetek egyikét is Nemzetőrségnek nevezték. A második Nemzetőrséget a 28 527/1918. HM. r. hozta létre 1918. XI. 11-én. Szervezete a honvédelmi minisztérium felügyeletével működő Nemzetőrségi Országos Parancsnokságnak alárendelt és a katonai körletparancsnokságok mellett működő karhatalmi osztályokból állt, amelyek a karhatalmi teendők irányítására voltak hivatottak. Városonként és járásonként hoztak létre legalább egy nemzetőr századot. A nagyüzemek és nagybirtokok pedig – saját költségükön – hozhattak létre Nemzetőr osztagokat. A testületi létszám 1918-ban 86 439 fő volt. A Nemzetőrséget a 2 669/1919. HM. rendelettel szüntették meg.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Neoabszolutizmus (világosi fegyverletétel 1849. VIII. 13. „a kiegyezési törvény” 1867/XII. tc. megszavazása 1867. V. 29.) Ferenc József által megvalósított uralkodási forma, amely az államfő által gyakorolt nyílt erőszakon nyugodott. Miután Ferenc József orosz segédlettel leverte az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot, birodalmában diktatúrát vezetett be. A neoabszolutizmus biztosította az uralkodó számára az abszolút és korlátlan hatalmat ugyan, azonban nem tért vissza a feudális (rendi) viszonyokhoz, hanem a polgári berendezkedést segítette elő, de demokráciamentesen. Egyben pedig elnyomta a magyar nemzetet. A magyar nemzet által gyakorolt passzív rezisztencia azonban túl költségessé tette a neoabszolutizmus államát és a birodalom vereségei (Solferino 1859. VI. 27. és Königrätz 1866. VI. 3.) miatt kénytelen volt a magyarokkal kiegyezni. Így jött létre az Osztrák-Magyar Monarchia.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Népfelkelés az Osztrák-Magyar Monarchia véderejének magyarországi kiegészítő fegyveres ereje. Feladata volt a közös hadsereg és a Magyar Királyi Honvédség támogatása.

BALLA Tibor: Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 13–17. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Néphadsereg a második világháború után a szovjet érdekszféra zónájába eső Magyarország hadereje. A Néphadsereg elnevezést szovjet minta alapján vezették be. Lényegében addig használták ezt a kifejezést, amíg Magyarország a varsói szerződés tagjaként a szovjet érdekszférába tartozott.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O, Ö

Oberkommando der Wehrmacht (OKW) a III. Birodalom szárazföldi haderőnemének főparancsnoksága 1938-1945 között.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak

„*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Országos Rendőr-főkapitányság Karhatalmi Parancsnoksága az 1956-os magyar forradalom és szabadságharcot leverő szovjet haderőt segítő magyar karhatalmi alakulatokat ez az irányító szervezet fogta össze.

FORRÓ János – HIBÁCSKÓ Ferenc: Adalékok a karhatalom történetéhez. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 51–59. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák-Magyar Monarchia hadereje lásd **Közös hadsereg**.

P

Pandúrok, pandúrság a nemesi vármegye rendfenntartói szervezete.

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Politikai rendőrség A Magyar Királyságban – birodalmi jelleggel és a magyar alkotmányos szervezetektől függetlenül – először a Habsburg uralkodók működtettek politikai rendőri szervezeteket. Ezek a szervezetek ugyan Magyarországon is működtek, de nem tartoznak a magyar rendvédelem fejlődéstörténetébe, mivel nem voltak magyar szervezetek. A neoabszolutizmust felszámoló kiegyezés létrejöttével a magyar kormány elzárkózott a HABSBERG-birodalom politikai rendőrsége Kárpát-medencében működő részének az átvételétől. A dualizmus időszakában a Magyar Királyságban nem működött politikai rendőrség, mert a magyar jogrendből hiányzott a politikai bűncselekmény. A Tanácsköztársaság után azonban ez a kategória bekerült a magyar jogba az „1921/III. tc. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről” címmel. E bűncselekmény üldözése céljából a Magyar Királyi Államrendőrségben (1931-től a Magyar Királyi Rendőrségben) kezdetben egy osztály. Majd egy alosztály működött. A Magyar Királyi Csendőrségnél 1931-ben felállított nyomozó szolgálat is rendelkezett a politikai bűncselekményekre is specializált nyomozó alosztállyal. A német megszállás utáni nyilas uralom alatt ugyan a helyzet jelentősen megváltozott, azonban ezen időszak rendvédelme nem a magyar fejlődés eredménye, hanem egy külső hatalmi erőnek az országra kényszerített és erőszakon nyugvó struktúrája, amelynek a létezése ellentétben állt a magyar érdekekkel és csak addig működhetett, amíg a megszállók az országban tartózkodtak. A második világháború után kezdetben még a két világháború közötti mintá nyomán ugyan, azt azonban jelentősen túlszárnyalva működtek a politikai rendőrségi teendőket ellátó szerveződések. Ilyenek voltak a rendőrségen belül a politikai rendészeti osztályok, illetve a honvédelmi tárca alárendeltségében a katonapolitikai osztály országos hatáskörrel. Ezek a szervezetek a Magyar Kommunista Párt közvetlen befolyása alatt álltak és aktíva részt vettek a politikai küzdelmekben a Kommunista Párt oldalán. A rendőrkapitányságokon működő államvédelmi osztályok felfejlesztésével alakult ki az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) amely már önálló országos szervezet volt. A cári eredetű szovjet minta nyomán e testülethez tartozott a katonailag szervezett zöld ÁVH (határőrség) s az ugyancsak katonailag szervezett kék ÁVH (karhatalom). Az ÁVH a Néphadsereg után a legnagyobb fegyveres szervezet volt, amelyhez sorkatonának is tartoztak. Az ÁVH tevékenysége kivívta a lakosság ellenszenvét. Az 1956-os forradalom és szabadságharcot követően ugyan nem szervezték újjá a népharag által elsöpört ÁVH-t, azonban önálló országos szervezatként működött tovább a Határőrség, a karhatalom és a belügyi tárcaba betagolt csoportfőnökséggént az ÁVH politikai rendőri teendőket ellátó részének az utód-szervezete. A rendszerváltással a magyar államban a politikai rendőrségi teendőkre specializált szervezetek működése megszűnt. A magyar jogrendben ugyan létezik a politikai bűncselekmény fogalma, ennek az üldözésére azonban az állam önálló rendőrhatalóságot nem hozott létre. A magyar rendvédelmi testületek feladata más teendőkkel együtt e bűncselekmények elleni fellépés is.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Reichssicherheitshauptamt (RSHA) Birodalmi Biztonsági Főhivatal. (1939–1945) A Harmadik Német Birodalom belbiztonsági csúciszervezete volt, amelyet 1939-ben hoztak létre. Elődje az 1933-ban felállított GESTAPO (Geheime Staatspolizei = Titkos Államrendőrség) melyet 1933-ban a porosz titkos rendőrség szervezeteként állítottak fel. 1936-ban a GESTAPO-t egyesítették a KRIPPO-val (Kriminal Polizei = Bűnügyi Rendőrség) A szervezet új neve SIPO (Sicherheitspolizei = Biztonsági Rendőrség). 1939-ben a SIPO-t összevonták az SD-vel (Sicherheitsdienst = Biztonsági Szolgálat) így jött létre az RSHA (Reichssicherheitshauptamt = Birodalmi Biztonsági Főhivatal).

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél*

évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Rendőrség rendvédelmi testület típus, amelyre a katonai alá-fölé rendeltségi viszony és a katonai rendfokozati rendszer hiánya a jellemző. Európában általában a városokban működnek rendőrsegek az angolszász rendvédelmi modellben azonban a rendőrség kompetenciája a vidékre is kiterjed. A szovjet típusú államokban a rendőrség hatásköre ugyancsak a városra és a vidékre is kiterjedt, továbbá belső függelmi viszonyaik katonaiak voltak, a személyi állomány pedig katonai rendfokozatot viselt. A Szovjetunió összeomlása után ez a szisztéma a volt Varsói Szerződés tagállamaiban tovább él.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S, Sz

SAS (Special Air Service – Különleges Légi Szolgálat) 1941-ben alakult angol kommandós szervezet.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Shutzstaffel (SS) = Védőosztag a Német Nemzetiszocialista Munkáspárt fegyveres szervezete. Külön egyenruhával és rendfokozati rendszerrel rendelkezett. 1938-tól a rendőrség az alárendeltségébe került. 1940-től harcoló alakulatokat is létrehoztak a szervezetben, ez volt a Waffen SS.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság 1990-ben alapított társadalmi szervezet, amelynek mintegy 300 fős tagsága döntően a magyar rendvédelmi testületek tagjaiból, felsőoktatási intézmények oktatóiból és közgyűjtemények munkatársaiból áll, akik hivatásuknak tekintik nemzeti rendvédelem-történetünk művelését és a kutatott eredmények közkinccsé tételét. Mintegy 40 fő tag rendelkezik tudományos fokozattal. Szakosztályai szellemi alkotóműhely jelleggel működnek. Évente általában egy-két alkalommal szervez tudományos konferenciát, a szakosztályok pedig átlag kétfévente tudományos szimpozionokat. Két periodikát és egy könyvsorozatot ad ki: a Rendvédelem-történeti Füzeteket (*Acta Historiae Praesidii Ordinis* HU-ISSN 1216-6774 a szakterület kutatási eredményeit – a tudományos közlés igényeinek megfelelően, szakmai lektorálás nyomán – közlő folyóirat) és a Rendvédelem-történeti Hírlevelet (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis HU-ISSN 1785-3257 a szakterület művelésével kapcsolatos operatív információkat közlő – könyvismertetések, habilitációk, tudományos fokozatszerzések stb. – periodika), valamint a Magyar Rendvédelmi Szervezetek könyvsorozatát.

PARÁDI József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 89–99. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovák Nemzeti Tanács 1918. őszén Túrőcszentmártonban ülésezett. A Magyar Királyság területére benyomuló cseh hadérővel érkező emigráns politikusok hatására 1918. X. 30.-án egyoldalúan kimondta Felvidék elszakadását Magyarországtól.

ERNYES Mihály: Szerb impérium Baranyában 1918–1921. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 18–50. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konfe-

renciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEZB) a második világháború után a győztes szövetséges hatalmak által a vesztes országokban létrehozott ellenőrző bizottságok. Az ellenőrző bizottságokban a vezető szerepet annak a szövetséges országnak a képviselője töltötte be, amelynek a hadserege a vesztes országban állomásozott. Így Magyarországon egyértelmű volt a Szovjetunió döntő súlya.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szpecnaz (Спецназ, szpecialnovo naznassenyjaja – különleges rendeltetésű) szovjet haderő különleges hadviselést folytató szervezeti

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T

Tanácsköztársaság ismertebb különítményei: **Bandl Ferenc Különítmény** a Tanácsköztársaság egyik terroralakulata amely Budapesten működött, **Cserny József Különítmény** a Tanácsköztársaság egyik terroralakulata, amely országos hatáskörrel tevékenykedett, **Lenin-fiúk** a magyar Tanácsköztársaság egyik terroralakulata volt, amely a Belügyi Népbizottság Politikai Nyomozó Osztályának alárendelt szervezetként működött. A legenda szerint, az elnevezésük eredete onnan ered, hogy LENIN egyik üdvözlésében – miután meghallotta, hogy a budapesti sikertelen ellenforradalmi kísérlet leverésében milyen szerepet játszottak – így fogalmazott „Adják át az üdvözlémet a fiaimnak”, **Petzky Zászlóalj** a Tanácsköztársaság egyik terrorkülönítménye, amely Kalocsa környékén tevékenykedett. **Stern Mózes Különítmény** a Tanácsköztársaság egyik terroralakulata, amely Debrecen térségében működött, **Tóth Béla Különítmény** a Tanácsköztársaság egyik terroralakulata, amely Mátészalka környékén tevékenykedett.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Tábori rendőrség majd 1888-tól **tábori csendőrség** A katonai rend és fegyelem fenntartását háború esetén tábori rendőri feladattá minősítették és ezeket önálló szolgálati utasítással rendelkező tábori rendőrség végezte a Császári és Királyi Hadseregben. Az önálló utasítás kimondta, hogy a tábori rendőrség a hadsereg mozgósításakor kerül felállításra és azokat a hadsereg-, hadtest- és a hadosztályparancsnokságokhoz rendelik. Feladatukat alkotta a menetek, toborzások, elszállásolások végrehajtásához segítségnyújtás, hírszerzői teendők végrehajtása, futárszolgálat, fontosabb örkísérek teljesítése, biztonsági szolgálatok ellátása. A tiszteket a lovasságtól, a legénységet a gyalogság vadászalakulataitól vezényelték. Kiképzésüket békeidőben valósították meg. A tábori rendőrség önálló szolgálati utasítással rendelkezett. 1888-tól – miután a belügyi és a honvédelmi tárca egyezsége jutottak – a tábori rendészeti szolgálat ellátását a Magyar Királyi Csendőrség hatáskörébe utalták. Ennek értelmében 1889-től a Magyar Királyi Csendőrségnek meghatározott számú tisztet és legénységet kellett mozgósításakor a haderőhöz vezényelni. Ezen személyek számára 2 évente továbbképzéseket tartottak 1894 után megkezdték az önálló szolgálati utasítás kidolgozását. Ezt követően a szinten tartás érdekében a tábori csendőri szolgálatra kijelölt személyek részt vettek a véderő nagyobb gyakorlatain.

PARÁDI: József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V

Vackei Rendőrszázlój a berlini rendőrség alárendeltségében Hermann GÖRING birodalmi marsal és porosz belügyminiszter által 1933-ban létrehozott első német rendvédelmi ejtőernyős alakulat.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történeti előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 123–129. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Airborne troops in the context of public security. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 130–136. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Védőosztag lásd **Schutzstaffel (SS)**.

Vörös Őrség a magyar Tanácsköztársaság időszakában a rend védelmére életre hívott fegyveres szervezet, amely egyúttal a Vörös Hadsereg kiegészítő részeként is működött. Terroralakulatai antihumánus cselekedeteket követtek el. 1919. VIII. 3-án a PEIDL-kormány szüntette meg a 6/1919. BM. rendelettel.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

W

Wermacht (véderő) 1935–1945 között a III. (német) Birodalom szárazföldi haderőnének hivatalos megnevezése.

PARÁDI József: A csendőrség magyarországi története. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 64–88. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z, Zs

Zsandárság a neoabszolutizmus császári csendőrségének (1849–1867) népies elnevezése. (Gendarmerie = Zsandárság)

KÁLMÁN Zsolt: Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az első világháborúig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVI. évf. (2009) 19. sz. 60–63. p. A tanulmány korábbi változata 2005. október 07-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában*” című XIX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

**A „Rendvédelem-történeti Füzetek” (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU ISSN 1216-6774
tudományos periodika szerkesztőségének kéziratokkal szemben támasztott igénye**

1. Olyan kéziratokat fogadunk el, ami megfelel az „első közlés” kívánalmainak.
2. A tudományos művekkel szembeni igénytámasztásnak megfelelő alkotásokat közlünk. Hivatkozási jegyzetek nélküli kéziratot és **hiányos, illetve pontatlan hivatkozásokat általában nem közlünk!**
3. Végleges szövegű kéziraatra tartunk igényt, mert a leadott kéziratban szerzői korrekcióra már nem nyílik lehetőség. Konferencia-előadásokat, azok kivonatait stb. nem közölünk. A konferencia-előadás előzménnyel rendelkező tanulmányokat ugyanazon feltételekkel közöljük, mint az ilyen előzményekkel nem rendelkező alkotásokat. A szerkesztőség által a kiadói tervbe felvett teljes tanulmányokat (szöveg, jegyzetek, mellékletek, stb.) független lektor – szükség esetén lektorok – véleményezik. A lektori észrevételek elfogadásával, a szerző és a lektor közötti megállapodás alapján kerül sor az alkotások publikálására.
4. A kéziratokhoz 600 és 1000 karakter közötti terjedelmű rezümét is kérünk.
5. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot arra, hogy a szövegben stiláris változtatásokat eszközölgjön, illetve a hivatkozási jegyzeteket kiegészítse, továbbá véleményének helyt adjon az írásban, a szerkesztőség feltüntetésével. A szerkesztőség hozzá érkezett kéziratokat és tartozékait nem őrzi meg, és nem küldi vissza, de az elfogadásról, illetve elutasításukról értesíti a szerzőket. A közlésre elfogadott kéziratok szerzőinek a szerkesztőség tiszteletpéldányt küld.
6. Periodikánkban az évszázadokat – az idézetek, címek kivételével – római számmal jelöljük.
7. A szövegben előforduló nevetek mindig teljességre törekvően kell feltüntetni akár személy, intézmény, vagy földrajzi névről van szó. Személyneveknél a vezetéknev és keresztnév mellett a kérdéses időpontban érvényes nemesi rangot, rendfokozatot, illetve beosztást is fel kell tüntetni együttesen a szerzett címeikkel pld. doktorátus stb. A helységneveknél mindig a magyar nevet kell feltüntetni. Ha más neve is van, és azt a közlendő érthetősége megkívánja, akkor az idegen nyelvű nevet zárójelben kell a magyar név mögött feltüntetni. Intézmények esetében a teljes hivatalos nevet kell használni, mögötte zárójelben a rövidített nevet.

8. A publikálásra küldött anyagokkal szembeni technikai elvárások. **Margó:** 2 cm, a kötésnél 3 cm.

Bekezdések tabulátorral beállított bekezdés nem felel meg a kívánalmaknak, csak a bekezdés formátumban beállított bekezdést fogadunk el:

- nagy bekezdés 0,75 cm;
- kis bekezdés 0,32 cm;
- címek után tompa bekezdések;
- felsorolások kisbekezdésként, egységesen gondolatjellel;
- bekezdések között sor nem maradi ki.

Betűk:

- Times New Roman;
- méret 11-es, jegyzetekben, továbbá a recenzióknál 9-es.

Címek:

- tanulmánycímek sorközépen, alattuk is felettük is sor marad ki, tanulmánycímekbe a szerzők neve is beleértendő;
- fejezetcímek balra zárva, számozás esetén szám a cím előtt, csak felettük marad ki sor alattuk nem;
- címek vastagítva, mellékcímek döntve is;

Hivatkozások:

- végjegyzetként a tanulmányok szöveges részét követően;
- szövegben felsőindexben vastagítva;
- végjegyzetben felsorolásként;
- a tudományos közlés igényeinek megfelelően.

Személynevek: családi név kapitálchen-ben.

Jogszabályok:

- törvény = évszám / a törvény római száma tc. rövidítéssel és a cím;
- rendelet = rendeletszám / évszám a kiadó szervezet rövidítésével, majd a cím.

Mellékletek:

- a jegyzetek után;
- minden mellékletnek címe és száma van (cím: sorközépen döntve és vastagítva, szám: jobb felső sarokban döntve, a számozás római számmal);
- a melléklet alján a forrás megjelenítése az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályainak megfelelően;
- több melléklet esetén – a mellékleteket megelőzően – mellékletek jegyzékét kell elhelyezni, amely a mellékletek számát, címét és oldalszámi elhelyezkedését tartalmazza;
- a mellékletek jegyzékének írásmódja megegyezik a felsorolásokéval.

9. A kéziratok szövegében ábrák, diagrammok, táblázatok képek stb. nem helyezhetők el. Azokat mellékletként kell a szöveghez csatolni. A mellékletekről mellékletek jegyzékét kell készíteni. Valamennyi mellékletnek címet kell adni, és a mellékleteket római számozással kell megszámozni. Minden melléklet végén fel kell tüntetni a melléklet elkészítéséhez vagy használt források bibliográfiai adatait. A szövegben a mellékletre zárójelben elhelyezett római számokkal kell utalni.

10. A hivatkozási jegyzetszámokat a szövegben felső indexben és vastagítva kérjük elhelyezni. A jegyzetekben a mű szerzője és címe mellett a kiadás helyét, idejét és a kiadót is kérjük feltüntetni.

- A szerző családi **nevét** kapitálchen betűvel szedjük. Több szerzős mű esetén a nevek közé gondolatjelet helyezünk. Csak a szerző nevét (vezeték és keresztnév) közöljük, tudományos és oktatói fokozatok, rangok, címek, tisztségek és beosztások közlése nélkül. A szerzői álnevet a szerző neve után közvetlenül szögletes zárójelben tüntessük fel. Gyűjteményes mű szerkesztőjének neve után kerek zárójelben a *(szerk.)* formulát használjuk függetlenül attól, hogy a műben főszerkesztőként vagy felelős szerkesztő stb. tüntették fel. A gyűjteményes kötetek egy tanulmányának jelölésekor először a tanulmány szerzőjének nevét kell közölni, majd a címet kurziválás nélkül, ezt követően az „In” szócska (mivel mondatkezdő szónak minősül, ezért nagy kezdőbetűvel kezdődik, utána pedig nem teszünk pontot vagy kettőspontot) után a bibliográfiai tételt. Amennyiben az idézni kívánt tanulmány szerzője azonos a kötet szerkesztőjével, akkor az „*ugyanő*” szó rövidített változatát „*uő*” kell használni az „*In*” szócskát követően. Háromnál több szerző esetén csak az első szerző nevét közöljük, majd utána a latin „*et alii*”

= és mások” rövidített változatát „*et al.*” írjuk. Háromnál több szerzős mű esetén – amennyiben az egyik szerző egyben a mű szerkesztője is – az ő nevét kell feltüntetni egyedül. Másodlagos szerzőségi adatokat a jegyzetekben indokolt esetben célszerű feltüntetni. A másodlagos szerzőségi adatokat a cím után kell elhelyezni. A fordította, sajtó alá rendezte, illusztrálta, utószót írta stb. jelölést követi(k) a másodlagos szerzői tevékenységet végző személy(ek) neve(i). Amennyiben a hivatkozott mű szerzőjét és szerkesztőjét a kiadványon nem tüntették fel az adatközlés a mű címével kezdődik. Újra hivatkozás esetén elégséges a szerző vagy szerkesztő vezetéknevének feltüntetése.

- A szerző vagy szerkesztő nevét követően kettőspont után következik a **mű címe**. A címet és az alcímet – ha van – kurziváltan kell szedni. A sorozatcímet mindig a bibliográfiai leírás végén ferde zárójelben kell közölni, kurziválás nélkül. A cím, alcím és sorozatcím után pont kerül. Több kötetes művek esetén a cím után következik a kötettség pl. 1.köt. ezt követően pedig a kötet cím kurziváltan a végén ponttal. Ha egy kiadvány sok kötetből áll, vagy a kötetnek szerkesztői vannak, a köteteket analitikusan, kötetre lebontva kell szerepeltetni, ahol – a kiadvány átfogó jelölése (a kiadvány címe kurziváltan, a kiadás helye és a kiadó) után – kötetenként kerül feltüntetésre a kötet sorszáma, a címe, a szerkesztő neve és a kiadás ideje. Míg a befejezetlen, több kötetes műre történő hivatkozás esetén a befejezetlenség tényére és a kötettség és a kiadás évszáma után elhelyezett nagy kötőjellel kell utalni. Gyűjteményes kötetek és periodikumok esetében csak a kötet, illetve a periodikacím kurziváljuk. A periodikacím a hivatkozott mű szerzőjének és címének feltüntetése után következik. Periodikumok esetében a folyóirat szerkesztőjének a jelölése elmarad. Idegen nyelvű műre történő hivatkozás esetén ugyanazon adatokat, ugyanazon sorrendben kell közölni, mint a magyar nyelvű alkotás esetében. Az eltérés csupán annyi, hogy a cím magyar fordítását szögletes zárójelben közöljük az eredeti nyelvű cím után. A bibliográfia átfogó jelölése a fordítása nem szükséges. Az idegen nyelvű címet kurziváljuk. Amennyiben idegen nyelvű műről magyarra fordított alkotásra hivatkozunk a szerző neve után a magyar nyelvű cím következik kurziválva, majd – szögletes zárójelben – a mű idegen nyelvű címe. Ezután pedig a „Ford.” rövidítés után a fordító neve. A hivatkozás többi része mindenben megegyezik a magyar nyelvű alkotásokéval. Gyűjteményes kötetek és periodikumok címeit általában nem fordítjuk le. Ezen kiadványban közzé tett alkotások címei esetében pedig ugyanúgy kell eljárni, mint a monográfiáknál.

- Mű címét követően kerül sor a **kiadás helyének** a feltüntetésére. A kiadás helyének – amely minden esetben a településnév – feltüntetését vesszővel zárjuk. Amennyiben a kiadványon nem szerepel a kiadás helye, ezt a tényt a latin *sine loco* = *hely nélkül* kifejezés rövidítésével *s. l.* jelöljük. Periodikum esetében a kiadás helyének feltüntetése elmarad. A periodikum kurzivált neve után, vesszőt követően, majd zárójelben a kiadás évszámának a feltüntetése következik. Kéziratokra történő hivatkozások esetében a szerző és a cím után a kézirat jellegének (disszertáció, dokumentáció, kézirat, kandidátusi értekezés stb.) a rögzítése történhet. A kézirat jellegének jelölése után zárójelben jelölhető az intézmény neve, ahol a kézirat készült. Ezt követi a „Kézirat.” megjegyzés után a létrehozás helységének, majd a létrehozás évének a jelölése.

- A kiadás helyét követi a hivatkozásban a **kiadás évszáma**. A kiadás évszáma után – ugyanúgy, mint a kiadás helye után – vesszőt írunk. Amennyiben a műben nem tüntették fel a kiadás idejét, azt latin *sine anno* = *év nélkül* kifejezés rövidített változatával *s. a.* kell helyettesíteni. Kéziratok esetében a kézirat létrehozásának évszámát – a létrehozás helységének jelölését követően – rögzítjük. Periodikumok esetében a kiadás évszámát követően a folyóirat számát jelöljük arab számmal pl. (1996) 1. sz. Amelyik periodikumon feltüntetik ott az évfolyamszámot is jelölni kell. Ebben az esetben a periodikum címe utáni vesszőt követően az évfolyam római száma következik ponttal és az évfolyam szó rövidítésével „évf.”, majd a kiadás évszáma zárójelben és a lapszám arab számmal és ponttal, utána pedig a szám szó rövidítése sz.

- A hivatkozások bibliográfiai adataiban a következő elem a **kiadó** jelölése. A kiadó neve után vesszőt teszünk. Periodikumok esetében a kiadót nem jelöljük. Kéziratok esetében a kiadó feltüntetésére értelemszerűen nem kerülhet sor. Amennyiben a műben nem szerepel a kiadó, azt a latin *sine nomine* = *kiadó nélkül* kifejezés rövidített változatának *s. n.* kell helyettesíteni.

- A hivatkozások végén az **oldalszámok** állnak. Amennyiben a hivatkozást sorozatcím zárja a sorozatcím ferde zárójele után következnek az oldalszámok. Az oldalszámok jelölésére a latin *pagina* szó rövidítését *p.* használjuk. Az oldalszámok tekintetében hivatkozhatunk egy oldalra pl. 45. p. vagy egy intervallumra pl. 65–78. p.

- **Újra hivatkozásnál** a latin *opus citatum* = *idézett mű* rövidítését *op. cit.* használjuk. Újra hivatkozásoknál a szerző vagy szerkesztő vezetéknevét követően, kettőspont után következnek az *op.cit.* ha a teljes műre hivatkozunk. Amennyiben meghatározott oldalak képezik a hivatkozás tárgyát, az oldalakat kell feltüntetni az *op.cit.* után ugyanúgy, mint az előző hivatkozásnál. Ha az újra hivatkozott művön nem tüntették fel sem a szerzőt, sem a szerkesztőt, a cím rövidített változatát használjuk. Ugyanazt a rövidített címet használjuk, de már a szerző vezetékneve után az *op.cit.* jelölés helyett, ha a szerzőnek több művére hivatkozunk újra. Amennyiben két egymást követő jegyzetben ugyanarra a műre hivatkozunk a latin *loco citato* = *ugyanott* kifejezés rövidített változatát *loc. cit.* használjuk. Pl. loc. cit. 23. p. Ha két egymást követő jegyzetben ugyanannak a szerzőnek két különböző művére hivatkozunk akkor a latin *idem* (*nőnemben*) *eadem* = *ugyanő* rövidítést használjuk a szerző neve helyett. Utalások esetében a *vesd össze* kifejezés rövidített változatát *vö.* használjuk. Ha például valaki a 19. jegyzetben az 5. sz. jegyzetre utal, akkor a 19. vö. 5. jegyzettel rövidítést használja. A kéziratokkal szembeni igényekben rögzített rövidítések mellett alkalmazott rövidítések oldását a hivatkozások végén jelmagyarázat formájában kell feloldani. Ebbe kerülhetnek bele a rövidített címek is.

- **Jogszabályra hivatkozásnál** az adott jogszabály évszáma és száma mellett kérjük feltüntetni a jogszabály pontos címét is.

- **Ha a hivatkozott anyag az Internetről vagy más, publikus hálózatról származik vagy azon is elérhető**, akkor az adott elérési utat teljes formában, (pl. <http://www.domain.net/cikk.htm>) a hivatkozás legvégén, a „Web.” megjegyzés kezdettel kérjük feltüntetni. Egy hivatkozás esetén több webhely is feltüntethető, vesszővel elválasztva. Az internetes adatok önmagukban nem elégségesek és nem helyettesíthetők a klasszikus bibliográfiai adatokkal.

11. A kéziratokat Microsoft Word program szerint számítógéplemezen rögzítve, és egy printelt példányban, vagy az email címünkre küldve fogadjuk el.

12. Kiemelés vastagítással történik.

13. A szerzőkről szerzői jegyzék készül, amely az impresszum mellett kerül feltüntetésre. Ezért kérjük, hogy a szerzők a „szerzői űrlapot” érelemszerűen kitöltve juttassák el a szerkesztőség címére. A szerzőknek lehetőségük nyílik arra is, hogy úgynevezett írói álnéven jelentessék meg alkotásukat. Nem publikus céllal – a szerkesztőség számára – ebben az esetben is kérjük a szerző vezeték és keresztnévének a feltüntetését. A szerzőkkel való kapcsolattartás lehetősége érdekében kérjük a szerzők telefon- és faxszámait, illetve az email és posta címeit pontosan feltüntetni.

14. A szerzőknek a szerkesztőség szerzői honoráriumot nem fizet. A szerzők alkotásuknak a szerkesztőséghez küldésével elfogadják, hogy művük a kiadványban megjelenjen.

SZERZŐI ŰRLAP

A szerzői űrlap kitöltését azért kéri periodikánk szerkesztősége, hogy zökkenőmentes kapcsolatot tartsanak a szerzőkkel. A szerzők által feltüntetett rangokat fogja a periodika közölni, ha azok relevánsak a szerzői űrlapon rögzített címek típusaival. A periodikában a szerzők rangjai kizárólag a szerzőket felsoroló jegyzékben kerülnek feltüntetésre. Az űrlap kitöltése a későbbi esetleges jogviták tekintetében is fontos, hiszen a periodikáknak nem áll módjában szerzői honorárium fizetése.

Név :

Írói álnév :

Tanulmány címe :

Lakcím :

Telefon : Fax :

Mobil : E-mail :

Munkahely neve :

Munkahely címe :

Telefon : Fax :

A nevem mellett az alábbi rangok, címek, fokozatok feltüntetéséhez járulok hozzá:

Rendfokozat* :

Tudományos fokozat* :

Oktatói fokozat* :

Tudományos közéletben betöltött tisztségek :

Kitüntetések** :

Tanulmányom közlését térítésmentesen biztosítom a Rendvédelem-történeti Füzetek számára. Engedélyem a magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikában vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban több ízben is megjelenhet, szerzői honoráriumról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok.

Kelt:, 20.....

.....
aláírás

* Több rendfokozatot, illetve tudományos és oktatói fokozatot abban az esetben közlünk, ha azok több tudományágban születtek, illetve több intézményhez kapcsolódnak.

** A periodika fenntartója – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság – által a szerző számára adományozott kitüntetések a szerkesztőség automatikusan feltünteti, mivel azok a rendvédelem-történet műveléséhez kapcsolódóan kerültek adományozásra.

SZERZŐI ADATLAP

Név :

Postacím :

Telefon : Fax :

Mobil :

E-mail :

Szi. :

Iv. :

Nyt. :

Tf. :

Of. :

Tsz. :

Tkf. :

K. :

Ho. :

W. :

Hozzájárulok ahhoz, hogy az adatlapban szereplő adataim – az elérhetőségeim kivételével – publikálásra kerüljenek.

Kelt:, 20

.....
aláírás

Jelmagyarázat: **Szi.** = Születés ideje; **Iv.** = Iskolai végzettsége (legmagasabb); **Nyt.** = Nyelvtudása (elégséges a beszélt nyelv feltüntetésével); **Tf.** = Tudományos fokozata (Tudományáganként a legmagasabb fokozat a tudományág feltüntetésével. Függetlenül a jelenleg hatályos jogi szabályozástól, tudományos fokozatként kérünk feltüntetni minden tudományos rangot, amelyet nem diplomaszerezési eljárás keretében szereztek); **Of.** = Oktatási fokozat (A legmagasabbat kérjük feltüntetni); **Tsz.** = Tagságok szervezetekben; **Tkf.** = Tudományos közéleti tisztségek; **K.** = Kitüntetései; **Ho.** = Hobbijai; **W.** = saját, személyes weboldala.

Amennyiben az űrlapon szereplő egyes rovatok terjedelme szűkösnek bizonyulna tetszés szerinti pótlap csatolható.

Összesített tartalom

A rendvédelem fejlődése a XIX–XX. században

I. évf. (1991) 1. sz.

URBÁN Aladár: Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei.	7. p.
ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományinak rendvédelmi testületei.	17. p.
PARÁDI József: A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata.	30. p.
SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről.	38. p.
MOKÁNY József: Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867–1945.	45. p.

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései

I. évf. (1991) 2. sz.

KIRÁLY Béla: A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye.	7. p.
SZABÓ Miklós: A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézeteinél.	21. p.
KESERŰ István: A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás.	25. p.
PARÁDI József: A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai.	29. p.
ÓRY Károly: A helyes magyarság- és nemzettudat kialakításának lehetőségei a rendőrtiszti képzésben.	37. p.
TÓTH Tihamér: A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése.	41. p.

Tradicció és korszerűség

II. évf. (1992) 3. sz.

URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására.	11. p.
PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.	21. p.
SZAKÁLY Sándor: A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője.	29. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években.	35. p.
BOBÁK Artúr: A rendőrség és a Határőrség testületi napjainak alternatívái.	43. p.
KORINEK László: A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében.	49. p.
CSEREI Attila: Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867–1945).	57. p.
ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél.	65. p.
HEGEDŰS Antal: Dél-magyarországi falurendészet 1848 előtt.	75. p.
ÓRY Károly: Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőrtiszti Főiskolán.	81. p.
SÁNDOR Vilmos: Történelmi szemlélet a jövőendő határőrtiszti nemzedék felsőfokú képzésében.	87. p.
MOCSÁRI Sándor: Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtiszthelyettes képzésben.	91. p.

A dualista Magyarország rendvédelme

III. évf. (1993) 4. sz.

KESERŰ István: Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja.	3. p.
ZACHAR József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában.	8. p.
PARÁDI József: A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete.	21. p.
SZAKÁLY Sándor: A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület.	51. p.

BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	59. p.
MEZEY Barna: A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben.	70. p.
SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának változása 1868–1918 között.	87. p.
BENCZE László: Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után.	102. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek tisztii utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában.	109. p.
BORSI József: „A közszolgálati ágak legterhebbike...” Rendőrségkép a századforduló magyar sajtójában.	126. p.
FORRÓ János: A csendőrség története. A csendőr őrs.	132. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	152. p.
SÁGVÁRI György: Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus-kori Magyarországon.	161. p.
SALAMON Iván: A pénzügyőri egyenruha történetéből 1868–1947.	170. p.
SZIKINGER István: A rendvédelem jogi szabályozása a dualizmus korában.	187. p.

Háború, forradalom, Trianon

IV. évf. (1994) 5. sz.

MEZEY Barna: A kivételes hatalom.	4. p.
ZACHAR József: Az osztrák-magyar haderő rendfenntartó szerepe az első világháború idején.	7. p.
PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.	13. p.
HESZTERA, Franz: Die Kommandostrukturen der Gendarmerie von 1850 bis 1993.	18. p.
HESZTERA, Franz: A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.	28. p.
SUBA János: A trianoni országhatárok kitzésének politikai és technikai kérdései.	61. p.
BACSA Gábor: A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921–1924.	65. p.
ZSIGA Tibor: A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon.	71. p.
ERNYES Mihály: A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején.	74. p.
HEGEDŰS Róbert: A magyar biztonságpolitika 1912–1925.	76. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között.	80. p.
KESERŰ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919–1924).	83. p.
KOMÁROMI Gábor: A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között.	90. p.
SZAKÁLY Sándor: Egy életút vázlata – Osváth László.	92. p.

A két világháború közötti Magyar

Királyság rendvédelme

V. évf. (1995) 6. sz.

BACSA Gábor: Határrend és határforgalom Magyarország déli határán (1921–1941).	5. p.
BONHARDT Attila: Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája).	12. p.
BOTOS János: A Magyar Királyi Belügyminisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két világháború között.	16. p.
FAZAKAS László: A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Kormányőrség és a Képviselőházi Őrség a két világháború között.	27. p.

JOÓ Gábor: A vámhivatalok és a pénzügyőrség a két világháború között.	39. p.
KEDVES Gyula: Paraszti fegyverből díszjelvény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulásának története).	48. p.
KISS István Géza: A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai Trianon után.	51. p.
LUGOSI József: A rendvédelmi testületek fegyverei 1868–1918.	56. p.
MEZEY Barna: Rendvédelmi jog a két világháború között.	61. p.
PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a két világháború között.	64. p.
RÁCZ Lajos: A fővárosi rendőrség működése a két világháború között.	76. p.
RAVASZ István: A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai.	81. p.
SÁGVÁRI György: A rendvédelmi testületek egyenruházata a két világháború között Magyarországon.	89. p.
SOMORJAI Béla: A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944–1945).	94. p.
SUBA János: A terület-visszacsatolás határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között.	98. p.
SZAKÁCS Gábor: A rendőrképzés helyzete a két világháború között.	104. p.
SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.	122. p.

Háborúból diktatúrába

VI. évf. (1996) 7. sz.

BACSA Gábor: Határőrizet a Dráva mentén a Muraköz megszállása után.	6. p.
DETTNÉ LÉGRÁDY Iлона: A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között.	12. p.
ERNYES Mihály: A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944–1946.	17. p.
FAZAKAS László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	24. p.
GÁSPÁR László: A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között.	29. p.
KESERŰ István: Rendőrség és csendőrség Magyarország hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig.	35. p.
KISS István Géza: A magyar rendvédelem-történet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban.	46. p.
LŐRINCZ József: Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945–1949).	52. p.
MEZEY Barna: Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945–1949).	63. p.
NAGY György: A határforgalom és ellenőrzése 1945–1950 között.	68. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után.	80. p.
RAVASZ István: A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig.	90. p.
SUBA János: Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.	108. p.

A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja – Itálián és Ausztrián keresztül – Budapestig

VII. évf. (1997) 8. sz.

BACSA Gábor: A csendőrség részvétele Zala megye határőrizetében.	5. p.
CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881–1914.	12. p.
CSÓKA Ferenc: Csendőrség és hírszerzés 1930–1945.	17. p.
DOMOKOS Sándor: A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség.	21. p.

ERNYES Mihály: Pandúrság helyett csendőrség Baranyában.	27. p.
FAZEKAS Csaba: A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a HORTHY-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében.	34. p.
FORRÓ János: A csendőrkerület rendvédelmi tevékenységének értékelése.	41. p.
KAISER Ferenc: Az őrs mindennapi élete.	46. p.
KISS Gábor: Csendőrök az emigrációban.	60. p.
KISS István Géza: A magyar királyi csendőrség hagyományai, muzeális emléktárgyainak őrzési helyei hazánkban és külföldön.	62. p.
KOVÁCS Jenő: Hadifogságom éveiről.	68. p.
LUGOSI József: A Wernld fegyverek.	73. p.
ÓRY Károly: Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei).	75. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881–1918.	78. p.
RAVASZ István: Csendőrpuccs vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítását.	84. p.
SALLAI János: A határszéli csendőrség fegyverhasználata.	88. p.
SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919–1923.	91. p.
SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919–1941.	95. p.
SZELEI József: Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető.	103. p.
ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből.	105. p.
ZEIDLER Sándor: A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei.	110. p.

Gazdasági rendvédelmünk a XIX–XX. században

VIII. évf. (1998) 9. sz.

JOÓ Gábor: Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyminiszterre.	13. p.
KISS István Géza: A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban.	15. p.
KÖVESI László: Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás.	24. p.
PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.	26. p.
FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.	32. p.
KAISER Ferenc: A csendőrség gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között.	39. p.
SIMON Ferenc: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.	45. p.
SUBA János: A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt.	49. p.
SZABÓ József János: Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnüldözésében.	61. p.
SZIKINGER István: A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban.	64. p.
KISS István Géza: A Vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban.	72. p.
ÓRY Károly: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai.	78. p.
PARÁDI József: A dualizmus kori Magyar Pénzügyőrség és Vámhivatalok.	82. p.
SALAMON Iván: Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868–1993.	86. p.
BACSA Gábor: Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén.	92. p.

KESERŐ István: A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében.	100. p.
KOVÁCS Gyula: A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében.	103. p.
NAGY György: A magyar határőrizet (kiemelten a hforg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől.	107. p.
SALLAI János: A Magyar Királyi Vámőrség gazdaságvédelmi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban.	111. p.

A nyugati rendvédelem hatása a XIX–XX. század magyar rendvédelmére

IX. évf. (1999) 10. sz.

BACSA Gábor: A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámőrség.	5. p.
TAMÁSKA Endre: Egy csendőrőrs országos tekintélye.	12. p.
BOBÁK Artúr: A magánnyomozás története.	19. p.
BOTOS János: Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere.	33. p.
CSAPÓ Csaba: Gr. RÁDAY Gedeon és a szegedi királyi biztosság.	37. p.
DAVOLA József: A katonai rendőrség bemutatása.	40. p.
DOMOKOS Sándor: A polgári rendőrség korszerű alapelvei.	45. p.
FAZAKAS László: Szemere Bertalan ifjú évei.	48. p.
GEHARDT, Helmut: Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert.	53. p.
KESERŐ István: A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között.	59. p.
KISS István Géza: Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyőrségben.	66. p.
KÓSA László: Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között.	71. p.
KÓSA László: A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre.	77. p.
KÖVESI László: Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig.	88. p.
LÓRINCZ József: SZEMERE Bertalan és a börtönügy.	95. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme (1867–1919).	98. p.
RAVASZ István: A nyilas rendvédelmi testületek.	148. p.
SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyver-használata a XIX. században.	154. p.
SIMON Ferenc: Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története.	160. p.
SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelme a XVIII–XIX. században.	164. p.
SUBA János: A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX–XX. században.	167. p.
SZIKINGER István: Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig.	174. p.
SZÜCS János: A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban.	189. p.
VASS Ferenc: A magyar útlevérendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig.	192. p.
ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei.	202. p.

Szabad mozgás a Kárpát-medencében

X. évf. (2000) 11. sz.

BACSA Gábor: Magyar és jugoszláv optánsok határátlépése.	10. p.
BENCsik Péter: Az útlevéltény jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra (1903–1941).	15. p.
CSAPÓ Csaba: Utazási okmányok az 1880-as években.	19. p.

DAVOLA József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben.	21. p.
KISS István Géza: A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után.	24. p.
NAGY György: A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom.	35. p.
PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.	42. p.
RAVASZ Dezső: A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága.	54. p.
SUBA János: Utazási okmányok az I. és II. világháborúban.	57. p.
SUBA János: A budapesti folyamat története.	68. p.
ZINNER Tibor: Az embertelen kollektivitás diadala: A magyarországi németek 1945 utáni kitelepítése.	72. p.

A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában

X. évf. (2000) 12. sz.

DÁNOS Valér: Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia.	5. p.
FINSZTER Géza: Honvédelem – rendvédelem.	8. p.
NAGY György: Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között.	15. p.
PARÁDI József: A rendvédelmi diszciplína Magyarországon.	23. p.
SUBA JÁNOS: A kartográfia és a rendvédelem.	26. p.
ZACHAR József: Rendvédelem és történelemtudomány.	34. p.
BACSA Gábor: A határőrizeti szervek együttműködése a lakossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920–1940 között (Szemelvények Zalából).	38. p.
CSAPÓ Csaba: A Csendőrség és a városok (1881–1914).	43. p.
DAVOLA József: A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje.	49. p.
ERNYES Mihály: A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécsen.	55. p.
FORRÓ János: A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással.	58. p.
GEHARDT, Helmut: Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918.	62. p.
KÁLmán Zolt – KÓSA László: A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években.	65. p.
KESERŐ István: Együttműködés a Határőrség és egyéb szervek között (1945–1949).	68. p.
KISS István Géza: A magyar királyi pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában.	73. p.
PARÁDI József: A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig.	79. p.
RAVASZ István: A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában.	88. p.
SIMON Sándor: Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolutizmus és a dualizmus időszakában.	95. p.
STEIB György: Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádon.	98. p.
SUBA János: A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között.	102. p.

A közbiztonság közös európai örökségünk

XI. évf. (2005) 13. sz.

BEBESI Zoltán: A kábítószer fogyasztás Magyarországon.	5. p.
--	-------

BENCSIK Péter: A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903–1941.	15. p.
BODA József: A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban.	27. p.
BOTOS János: A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában.	31. p.
FAZAKAS László: Testőrségek, koronaőrsek, képviselőházi őrség 1867–1945.	36. p.
GÁSPÁR László: A határőrség szervezeti változásai 1945–1956 között.	50. p.
KÓSA László – GOMBÁR Noémi: A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén.	55. p.
NAGY György: A határrendőrség újjászervezése 1945–46-ban.	64. p.
NAGY József: A BM Határőrség helye, szerepe, szervezeti változásai a szocialista államhatalomban 1957-től az 1980-as év végéig.	78. p.
PARÁDI József: A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái.	84. p.
PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867–1919.	97. p.
PARÁDI József: A Magyar Királyság rendőrségei 1920–1945.	105. p.
SUBA János: Felvidék határa 1938.	114. p.
SUBA János: Magyar-horvát határszéli forgalom 1941–1945 között.	127. p.
SUBA János: A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár.	139. p.
TEKE András: Őrzés mint tevékenység a rendészet, rendvédelem rendszerében.	144. p.

Az ezeréves magyar rendvédelem

XI. évf. (2005) 14. sz.

BODA József: Transformation–Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakításavezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében].	5. p.
BOTOS János: Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere.	15. p.
CSAPÓ Csaba: RÁDAY Gedeon és a szegedi várbörtön foglyai.	19. p.
ERNYES Mihály: Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében.	23. p.
FORRÓ János: A KADÁR rendszer Belügyminisztériuma.	47. p.
GÁSPÁR László: A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945–1949 között.	50. p.
Helmut GEBHARDT: Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938.	54. p.
LŐRINCZ József: A hazai büntetés-végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig.	57. p.
Maximilian EDELBACHER – Harald SEYRL: Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik.	69. p.
NAGY György: Egy történelmi kuriózum, gróf SZÉCHENYI István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma.	77. p.
NAGY József: A Magyar Határőrség tevékenysége a csehszlovákiai bevonulás időszakában.	79. p.
PARÁDI József: Az európai rendvédelem története.	85. p.
PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.	91. p.
PARÁDI József: A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével.	95. p.
SUBA János: A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények.	102. p.
SUBA János: Az államhatár és határjelei.	120. p.
SUBA János: Államhatár elméletek a XIX–XX. századi szakirodalomban.	127. p.

SUBA János: A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939–1945 között.	133. p.
SZABÓ József János: Határ vadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében.	140. p.
ZACHAR József: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem.	146. p.

REPERTÓRIUM

1990–2000, 1–12. szám

XI. évf. (2006) 1. különszám

Előszó.	5. p.
Bemutakozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.	8. p.
A periodika szerkesztői.	13. p.
A repertórium felépítése.	15. p.
Tanulmányok megjelenés szerint.	18. p.
Tanulmányok szerzők szerint.	27. p.
Tanulmányok cím szerint.	41. p.
Tanulmányok kronológia szerint.	50. p.
Tanulmányok téma szerint.	60. p.
Recenziók.	79. p.

Az európai és a magyar rendvédelem a XIX–XX. században

XII. évf. (2007) 15. sz.

BACSA Gábor: Rendőrség Nagykanizsán 1920-ig, az államosításig.	6. p.
BENCSIK Péter: A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között.	13. p.
ERNYES Mihály: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei.	32. p.
FAZAKAS László: A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig.	45. p.
HEGEDŰS Ernő: A koronaőrzés történetének egyházi és bizalmi korszaka (1000–1464).	59. p.
HUDRA László: A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére).	67. p.
LŐRINCZ József: Harmonizációs törekvések és problémák a magyar büntetőügyben a rendszerváltozás időszakában.	75. p.
NAGY György: A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében.	81. p.
NAGY József: Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években.	104. p.
PARÁDI József: A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig.	125. p.
PARÁDI József: Magyar Királyi Határrendőrség.	139. p.
PARÁDI József: Az útlevél és útlevél ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban.	160. p.
SIMON F. Nándor: Villantás egy témára: séta egy útlevél körül.	170. p.
SIMON Sándor: Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése.	176. p.
SUBA János: Határ csendőr zászlóalj 1919–1921. Áttérés a katonai határőrizetre.	182. p.
SUBA János: A magyar-jugoszláv határszakasz redemarállása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben).	192. p.
SUBA János: A magyar-román határszakasz redemarállása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben).	200. p.
SUBA János: Határ vadászok és az „ezeréves határ” (A m. kir. határ vadászok szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben).	205. p.
VARRÓ István: Rádióközvetítés az ungvári csendőriskolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőröket” – közvetítés az ungvári csendőriskolából.	212. p.

A rendvédelmi szakképzés története

XIII. évf. (2007) 16. sz.

- BACSA Gábor:** A rendőrképzés 1945–1950. 7. p.
BENCsik Péter: A kisebb határszéli forgalom Magyarország és a szomszédos államok közt, 1898–1941. 15. p.
BERKI Imre: Az 1956-57 évi sortűzek rövid története. 25. p.
BODA József: A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél. 33. p.
BOTOS János: A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912–1926 között. 52. p.
ERNYES Mihály: A rendvédelmi szakkifejezések múltja. 56. p.
GÁSPÁR László: A határőrség képzési rendszerének változásai 1945–1956. 65. p.
KISS István Géza: A Magyar királyi Pénzügyőrség lökiképzése. 71. p.
NAGY Ákos Péter: A budapesti Rendőrtisztí Főiskola. 77. p.
NAGY György: A rendvédelem és a tudomány. 85. p.
PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867–1945. 90. p.
PARÁDI József: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867–1945. 94. p.
PARÁDI József: A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere. 100. p.
ifj. PERJÉSI György: A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938–1945. 105. p.
SÁGI Zoltán: Egyenruha, mint tradíció a magyar rendőrségnél. 107. p.
SUBA János: A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban. 113. p.
SUBA János: A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban. 121. p.
SUBA János: Honvédelmi határszolgálat. 128. p.
VARRÓ István Tamás: Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség. 140. p.

A rendvédelem humán viszonyai

XIV. évf. (2008) 17. sz.

- GÁSPÁR László:** A kommunista párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945–1956. 13. p.
ILLÉSFALVI Péter: A németek által megszállt Bácskai helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján. 19. p.
KÁLMÁN Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig. 26. p.
NAGY György: A Határrendőrség humán viszonyai 1945–1946. 37. p.
PARÁDI József: Viszontválasz FINSZTER Géza: „Honvédelem – Rendvédelem” válaszcikkére. 51. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867–1945. 57. p.
SÁGI Zoltán: A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig. 65. p.
SUBA János: A határkijelölés humán faktora a XIX–XX. században. 74. p.
SUBA János: A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938–1941. 84. p.
TURCSÁNYI Károly – HEGEDŰS Ernő: Légideszant alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban. 97. p.
VEDÓ Attila: Magyarország államhatárának jelölése 1867–1918. 105. p.
ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 116. p.

Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX–XX. században

XV. évf. (2008) 18. sz.

- BALLA Tibor:** A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban. 13. p.
FAZAKAS László: Karhatalmi feladatok az Országház épületében és közvetlen környezetében. 16. p.
HEGEDŰS Ernő: Azonos típusú repülőeszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra. 20. p.
OLASZ György – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 29. p.
PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződésai 1867–1945. 64. p.
PARÁDI József: Rendőrség a magyar határőrizetben. 88. p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. század közepéig. 98. p.
PERÉNYI Roland: Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapesten. 113. p.
SIMON F. Nándor: A Munkásőrség karhatalmi feladatai. 125. p.
SUBA János: Karhatalmi formációk Magyarországon 1918–1920. 131. p.
SUBA János: A katonai rendőrség felállítása a hátszágban 1917-ben. 143. p.
VEDÓ Attila: Magyarország államhatárainak megjelölése 1918–1947. 156. p.